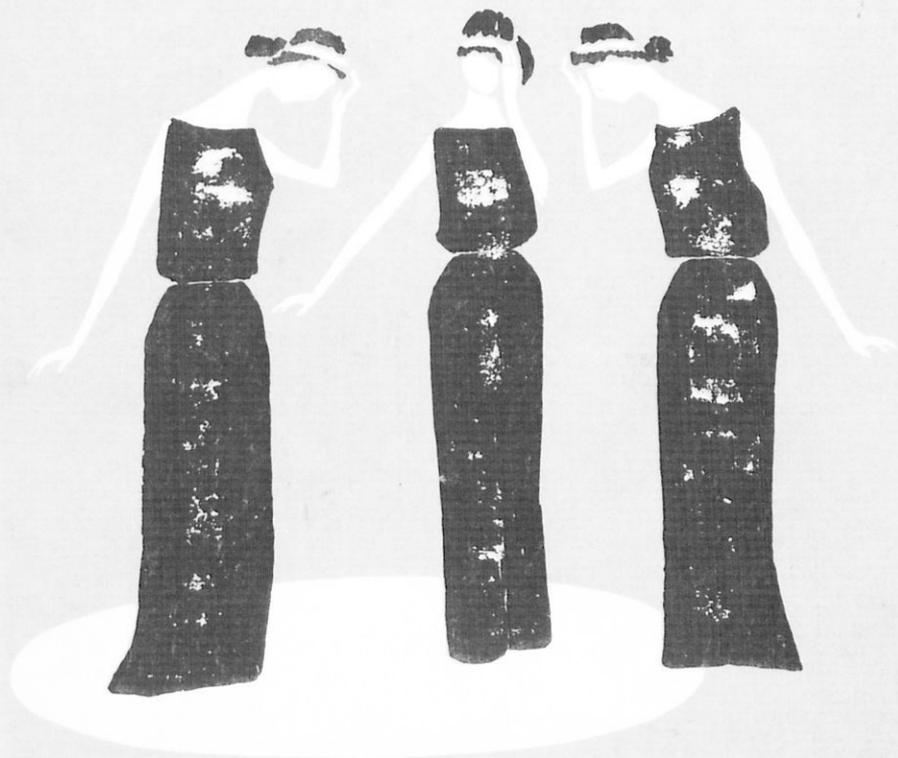

Θ. ΣΤΑΥΡΟΥ - Φ. ΒΟΥΣΒΟΥΝΗ

ΕΥΡΙΠΙΔΟΥ ΤΡΑΓΩΔΙΑΙ

ΙΦΙΓΕΝΕΙΑ Η ΕΝ ΑΥΛΙΑΙ
ΙΦΙΓΕΝΕΙΑ Η ΕΝ ΤΑΥΡΟΙΣ

Ε' ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ

ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΕΚΔΟΣΕΩΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ

ΑΘΗΝΑΙ 1972
Ψηφιοποιήθηκε από το Ίνστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

1372 ΕΥΡ

ΕΥΡΙΠΙΔΟΥ ΤΡΑΓΩΔΙΑΙ

1. ΙΦΙΓΕΝΕΙΑ Η ΕΝ ΑΥΛΙΔΙ
2. ΙΦΙΓΕΝΕΙΑ Η ΕΝ ΤΑΥΡΟΙΣ

21 ΑΠΡΙΛΙΟΥ

ΔΩΡΕΑ
ΕΘΝΙΚΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ*

1. ΤΟ ΔΡΑΜΑ ΚΑΙ ΤΑ ΕΙΔΗ ΤΟΥ

Τὸ δράμα εἶναι ἐν τῶν τριῶν μεγάλων εἰδῶν τοῦ ἀρχαίου ἑλληνικοῦ ποιητικοῦ λόγου. Τὰ ἄλλα δύο εἶναι τὸ ἔπος καὶ ἡ λυρική ποίησις.

Ἔργον θεατρικόν, προωρισμένον κατὰ τοὺς χρόνους τῆς ἀκμῆς του πάντοτε διὰ παράστασιν καὶ ὄχι δι' ἀπλὴν ἀνάγνωσιν, τὸ δράμα ἦτο καλλιτέχνημα σύνθετον, διότι ἐκτὸς τοῦ λόγου, ὅστις ἦτο τὸ κύριον ὄργανον τῆς καλλιτεχνικῆς του ἐκφράσεως, ἦτο ἀπαραίτητος εἰς τὴν σύνθεσιν καὶ τὴν ἐκτέλεσίν του ἡ συνδρομὴ καὶ ἄλλων τεχνῶν, τῆς μουσικῆς καὶ τῆς ὀρχήσεως. Ὡρισμένα μέρη του ἐμελοποιούντο ὑπὸ τοῦ ποιητοῦ καὶ ἤδοντο ὑπὸ προσώπων ἀποτελούντων Χορόν, συνωδούντο δὲ καὶ ὑπὸ ὀυθμικῶν κινήσεων ἢ καὶ πραγματικῆς ὀρχήσεως.

Πάντως ὅμως κατὰ πρῶτον καὶ κύριον λόγον τὸ δράμα ἦτο ἔργον ποιητικόν, δηλαδὴ λογοτεχνικόν. Οἱ ἀρχαῖοι ἐν τούτοις τὸ ὠνόμασαν δράμα (ἐκ τοῦ δ ρ ἄ ω - δ ρ ῶ = πράττω), διότι δι' αὐτοὺς ἦτο κυρίως κάτι τὸ δ ρ ῶ μ ε ν ο ν, ἦτοι πράξις, καὶ δῆ, ὅπως θὰ ἴδωμεν κατωτέρω, ἱεροπραξία, ἱεροτελεστία.

Εἰς ὠρισμένας ἱεροτελεστίας, π. χ. εἰς τὰ Ἐλευσίνια μυστήρια, οἱ παριστάμενοι, ἐκτὸς τοῦ ὅτι ἤκουον τὰ λεγόμενα καὶ τὰ ἀδόμενα, ἔβλεπον καὶ ἱερὰς συμβολικὰς πράξεις, τὰς ὁποίας ὠνόμαζον δ ρ ῶ μ ε ν α. Ταῦτα δὲν ἦσαν δράματα, πρωτότυπα δηλαδὴ καὶ ἐλεύθερα καλλιτεχνικὰ δημιουργήματα, ἀπ' ἐναντίας μάλιστα θὰ κατεβάρλλετο προσπάθεια νὰ ἐκτελῶνται ἐκάστοτε πιστῶς, κατὰ ὠρισμένον τυπικόν, διότι ἐπιστεύετο ὅτι οὕτως ὁ θρησκευτικὸς σκοπός, διὰ τὸν ὁποῖον ἐγίνοντο, θὰ ἐπραγματοποιεῖτο εὐκολώτερον πάντως ὁμως ἀναλογία τις μεταξὺ τῶν δρωμένων τούτων καὶ τοῦ γεννωμένου δράματος ὑπῆρχε καὶ ἡ ὁμοιότης αὕτη θὰ συνετέλεσεν εἰς τὸ νὰ καθιερωθῇ τὸ ὄνομα δ ρ ἄ μ α διὰ τὸ νέον τοῦτο ποιητικόν εἶδος.

Τοῦ ἔπους ὑπόθεσις ἦσαν τὰ κ λέ α ἄ ν δ ρ ῶ ν, δηλαδὴ καὶ ἐκεῖ

* Τοῦ Θ. Σταύρου.

δρασίς κυρίως· τὸ λυρικὸν ποίημα ἐκφράζει συναισθήματα, ἀλλ' οὐχὶ σπανίως ἐξυμνεῖ ἢ ἀφηγεῖται — ἂν καὶ κατὰ τρόπον διάφορον τοῦ ἔπους — πράξεις. Τὴν δρασὶν ὅμως αὐτήν, τὰς πράξεις αὐτάς, οἱ ἀκροαταὶ τοῦ ἐπικοῦ ἢ λυρικοῦ ἔργου δὲν τὰς βλέπουν ἐνώπιόν των· βλέπουν καὶ ἀκούουν τὸν ποιητὴν ἢ τὸν ῥαψωδὸν ἀπαγγέλλοντα, ἀφηγούμενον, βλέπουν καὶ ἀκούουν τὸν ἐκτελεστήν τοῦ λυρικοῦ ἤσματος ἢ τοὺς ἐκτελεστές, τὸν Χορὸν — ἂν πρόκειται περὶ λυρικοῦ ποιήματος χορικοῦ — ἄδοντας καὶ ἐξυμνοῦντας πράξεις. Ἀντιθέτως κατὰ τὴν ἐκτέλεσιν τοῦ δράματος ὁ θεατὴς ἔχει ἐνώπιόν του πρόσωπα — τοὺς ὑποκοιτάς (δηλ. τοὺς ἠθοποιούς) καὶ τοὺς χορευτάς —, τὰ ὁποῖα παρουσιάζονται ὡς οἱ ἥρωες τοῦ ἔργου, ὑποδύονται δηλ. ἄλλα πρόσωπα καὶ ὡς τοιαῦτα ἐνεργοῦν ὁμιλοῦντα καὶ δραῶντα. Εἰς τὸ δράμα λοιπὸν ἢ δρασίς παρουσιάζεται ὡς ζωντανὴ πραγματικότης καὶ ὄχι ὡς θέμα ἀφηγήσεως.

Ἐπὶ τοῦτον δὲ εἰς τὴν ἀρχαιότητα τοιῶν εἰδῶν δράματα : ἡ τραγωδία, τὸ σατυρικὸν δράμα καὶ ἡ κωμῶδία.

Ἡ τραγωδία εἶναι τὸ σοβαρὸν, σεμνὸν καὶ μεγαλοπρεπὲς δράμα. Οἱ ποιηταὶ τῆς ἡριτλον τὰ θέματά των ἀπὸ τοὺς θησαυροὺς τῶν λαϊκῶν μύθων — σπανιώτατα ἀπὸ ἄλλας πηγὰς — καὶ ἐπραγματεύοντο αὐτὰ κατὰ τρόπον γεννῶντα εἰς τὰς ψυχὰς τῶν θεατῶν εὐγενῆ καὶ ὑψηλὰ συναισθήματα· κυρίως προεκάλλον τὴν μέχρι δακρύων πολλὰς συμπάθειάν των πρὸς τὰ δραῶντα πρόσωπα καὶ τὴν ἀνησυχίαν, τὴν ἀγωνίαν διὰ τοὺς ἀπειλοῦντας αὐτὰ κινδύνους, τὸν ἔλεον καὶ τὸν φόβον, ὅπως ἔλεγεν ὁ Ἀριστοτέλης.

Κατὰ τὸν Ἀριστοτέλη ἡ ποίησις ἐν γένει εἶναι μίμησις. Τὴν μίμησιν ὅμως δὲν πρέπει νὰ ἐκλαμβάνωμεν ὡς πιστὴν καὶ δουλικὴν ἀντιγραφήν τῆς πραγματικότητος, ἀλλ' ὡς ἐλευθέραν δημιουργίαν καὶ σύνθεσιν τῶν στοιχείων τῆς πραγματικότητος μὲ τὰσιν πρὸς ἐξιδανίκευσιν. Εἰδικώτερον ἢ τραγωδία εἶναι μίμησις πράξεως σοβαρᾶς, ἐχούσης ἀρχὴν, μέσον καὶ τέλος καὶ κάποιαν ἔκτασιν, μέγεθος εὐσύνοπτον. Ἡ μίμησις γίνεται διὰ λόγον ἢ δὲ ὁσμένοσ, ἔχοντος δηλαδὴ ῥυθμὸν, ἀρμονίαν καὶ μελωδίαν. Τὰ ἠδύσματα ταῦτα δὲν ἐγκατασπεύρονται πάντα ὁμοῦ εἰς ὀλόκληρον τὸ ἔργον, ἀλλὰ κοσμοῦν τὰ διάφορα μέρη τῆς τραγωδίας, ὅπου ἕκαστον εὐάρμοστοι. Ἡ τραγωδία διεγείρει εἰς τὴν ψυχὴν τῶν θεατῶν τὸν ἔλεον καὶ τὸν φόβον· ὁ θεατὴς βλέπων πάσχοντα τὸν ἥρωα — ὅστις συνήθως ἔχει ὑψηλὰ καὶ εὐγενῆ αἰσθήματα καὶ τείνει πρὸς ἀνώτερα ἀγαθὰ, ἀλλὰ πίπτει διὰ σφάλματι ἢ ἀμαρτίαν — αἰσθά-

νεται ζωηράν συμπάθειαν πρὸς αὐτὸν καὶ ἀνησυχίαν διὰ τὴν τέχνην του. Ἐν τέλει ὅμως ἐπέρχεται ἡ κἀθαρσις· ὁ ποιητὴς μὲ τὴν τέχνην του δίδει τοιαύτην τροπὴν εἰς τὴν ἐξέλιξιν τοῦ μύθου καὶ ἔπειτα τοιαύτην λύσιν εἰς τὸ δράμα, ὥστε ὁ ἥρωὸς πίπτει ἀξιοπρεπῶς καὶ ὑποκύπτει εἰς τοὺς νόμους τῆς ἐν τῷ κόσμῳ ἠθικῆς τάξεως. Ἡ ψυχὴ τοῦ θεατοῦ, ἡ ὁποία εἶχε ταραχθῆ ἀπὸ τὸν ἔλεον καὶ τὸν φόβον, καθαίρεται ἀπὸ τὰ παθήματα ταῦτα διὰ τῆς δοκιμασίας, ἀπὸ τὴν ὁποίαν ἐπέρασεν, ἀνακουφίζεται καὶ καταπραΰνεται.

Τὰ γνωρίσματα ταῦτα τῆς τραγωδίας, τὰ ὁποῖα ἀποτελοῦν τὴν οὐσίαν αὐτῆς, περιέλαβεν ὁ Ἀριστοτέλης ἐν τῇ *Ποιητικῇ* τοῦ εἰς ἓνα περίφημον ὀρισμὸν, ὅστις ἔχει ἐπὶ λέξει ὡς ἐξῆς: Ἔστιν οὖν τραγωδία μίμησις πράξεως σπουδαίας καὶ τελείας, μέγεθος ἐχούσης, ἡδυσμένῳ λόγῳ, χωρὶς ἐκάστῳ τῶν εἰδῶν ἐν τοῖς μορίοις, δρώντων καὶ οὐ δι' ἀπαγγελίας, δι' ἑλέου καὶ φόβου περαίνουσα τὴν τῶν τοιοῦτων παθημάτων κάθαρσιν.

Οἱ ποιηταὶ τῶν τραγωδιῶν ἔγραφον καὶ τὰ σατυρικά δράματα. Ἔδιδον εἰς αὐτὰ ἐξωτερικὴν μορφήν ὁμοίαν πρὸς τὴν τῆς τραγωδίας καὶ ἤντλον καὶ δι' αὐτὰ τὰ θέματά των ἀπὸ τοὺς μύθους, τοὺς ὁποίους ὅμως ἔβλεπον τώρα ὑπὸ τὴν φαιδρὰν των ὄψιν. Τὸ σατυρικὸν δράμα, ζωηρὸν καὶ εὐθυμον, προεκάλει τὸν γέλωτα, ἀλλὰ δὲν ἐκαυτηρίαζε, δὲν διεκωμῶδει, δὲν ἐσατίριζε*. Τὸ σατυρικὸν δράμα ὠνομάσθη οὕτω, διότι τὸν Χορὸν του ἀπετέλουν πάντοτε Σάτυροι, ἔχοντες ἐπὶ κεφαλῆς ὡς κορυφαῖον ἓνα γέροντα Σειληρόν οἱ ἀρχαῖοι τὸ ὠνόμαζον ἐπίστε καὶ δράμα σειληνικόν.

Αἱ κωμωδίαί συντεθέντο ὑπὸ εἰδικῶν ποιητῶν, τῶν κωμικῶν ποιητῶν ἢ κωμωδοποιῶν. Οὗτοι ἐλάμβανον τὰ θέματά των ἀπὸ τὴν σύγχρονον καθημερινὴν ζωὴν ἢ ἀπὸ κόσμους φανταστικούς. Ἡ κωμωδία προεκάλει καὶ αὐτὴ τὸν γέλωτα, ἀλλὰ συγχρόνως — τοῦλάχιστον ὑπὸ τὴν παλαιάν της μορφήν, ἤτοι μέχρι τοῦ 390 περίπου π.Χ. — ἔσκωπε καὶ ἐκαυτηρίαζε καὶ μάλιστα πολλάκις κατὰ τρόπον αὐστηρὸν καὶ ἀμείλικτον πρόσωπα καὶ πράγματα, καταστάσεις πολιτικὰς καὶ κοινωνικὰς καὶ ἰδέας, τὰς ὁποίας οἱ κωμικοὶ ποιηταὶ θεωροῦν πεπληνημένας καὶ ἐπικινδύνους.

* Οὕτε καὶ ἔχει σχέσηιν τινὰ ἡ λέξις σατυρικὸν πρὸς τὴν σάτιραν, λέξιν λατινικὴν, ἀπὸ τὴν ὁποίαν ἐσχηματίσαμεν τὸ ρῆμα σατιρίζω.

Ἡ ἀρχαία τραγωδία — ὅπως καὶ τὰ ἄλλα εἶδη τοῦ δράματος — ἦτο, ὡς εἴπομεν, καλλιτέχνημα σύνθετον· τὰ μέσα τῆς ἐκφράσεώς της ἦσαν ὁ λόγος, ἡ μουσικὴ καὶ ἡ ὄρχησις. Εἰς τὴν ἐκτέλεσιν ἐκάστης τραγωδίας ἐλάμβανε μέρος ἀπαραιτήτως Χορός, ἦτοι ὄμιλος προσώπων — 12 παλαιότερον, 15 ἀπὸ τοῦ Σοφοκλέους —, ὁ ὁποῖος ἦδεν ὄλος συγχρόνως ἢ κατὰ ἡμιχόρια καὶ ἐξετέλει ὄρθμικὰς κινήσεις καὶ πραγματικὴν ὄρχησιν, μιμητικὴν πράξεων καὶ ἐκφραστικὴν ψυχικῶν καταστάσεων. Ἐν τῇ παρόδῳ του, ἦτοι τῇ εισόδῳ του εἰς τὸν τόπον τῶν παραστάσεων, τὴν ὀρχήστραν, ἦδεν ἐν ἄσμα, τὸ ὁποῖον ἐκαλεῖτο καὶ αὐτὸ π ἄ ρ ο δ ο ς· ἔπειτα δὲ κατὰ τὰ διαλείμματα τῶν διαλογικῶν μερῶν, τὰ ὁποῖα ἀπηγγέλλοντο, ἦδεν ἄλλα ἄσματα, τὰ λεγόμενα σ τ ἄ σ ι μ α. Τὰ χορικά ταῦτα ἄσματα ὡς πρὸς τὸ περιεχόμενον μὲν ἦσαν κατὰ κανόνα ἐμπνευσμένα ἀπὸ τὸ προσηγηθὲν διαλογικὸν μέρος, ὡς πρὸς δὲ τὴν μορφήν ἦσαν ὅμοια πρὸς τὰ ἄλλα χορικά ἄσματα, τὰ ὁποῖα συνετίθεντο καὶ ἦδοντο καὶ πρὸ τῆς γενέσεως τῆς τραγωδίας· ἦσαν πεποιημένα εἰς ποικίλα μέτρα, διηροῦντο εἰς στροφὰς καὶ ἀντιστροφὰς, ἀντιστοιχοῦσας πρὸς τὰς στροφὰς κατὰ τὸ μέτρον καὶ τὴν μελωδίαν, καὶ εἰς ἐπωδούς, ἐγράφοντο δὲ ὅπως καὶ ἐκεῖνα εἰς διάλεκτον δωρικὴν ἢ τοῦλάχιστον ἀνάμεικτον μὲ πολλὰ δωρικά στοιχεία. Ἐκτὸς τῶν ἁσμάτων τούτων παρενεβάλλοντο ἐνίοτε καὶ ἐντὸς τῶν διαλογικῶν μερῶν ἄλλα συντομώτερα ἄσματα, ἀδόμητα ἢ ὑπὸ τοῦ Χοροῦ καὶ ἐνός ἢ δύο ἡθοποιῶν ἐναλλάξ (κομμοὶ) ἢ ἐπὸ ἐνός ἡθοποιοῦ (μονωδία) ἢ ὑπὸ δύο ἡθοποιῶν (διωδία). Ἡ πάροδος, τὰ στάσιμα καὶ τὰ ὀλίγα ἄλλα ἄσματα τὰ παρεμβαλλόμενα ἐντὸς τῶν διαλογικῶν μερῶν ἀποτελοῦν τὸ λ ν ρ ι κ ὸ ν σ τ ο ι χ ε ῖ ο ν τῆς τραγωδίας.

Φορεῖς τῆς ἐξελίξεως τῆς ὑποθέσεως ἦσαν : α') ὁ πρόλογος, ἦτοι τὸ πρὸ τῆς παρόδου τοῦ Χοροῦ μέρος, τὸ ὁποῖον ὅμως δὲν ἦτο ἀπαραίτητον, διότι ἐνίοτε ἡ τραγωδία ἤρχιζεν ἀμέσως μὲ τὴν πάροδον, β') τὰ ἐπείσοδια, ἕκαστον τῶν ὁποίων ἠκολουθεῖτο ὑπὸ ἐνός στασίμου, καὶ γ') ἡ ἔξοδος, ἦτοι τὸ μετὰ τὸ τελευταῖον στάσιμον τμήμα τῆς τραγωδίας. Ὁ πρόλογος, τὰ ἐπείσοδια καὶ ἡ ἔξοδος ἐγράφοντο εἰς τὴν ἀρχαίαν ἀττικὴν διάλεκτον καὶ πάντοτε εἰς στίχους — πεζὸν δράμα εἰς τὴν ἀρχαιότητα δὲν ἐπῆρχεν — ἀλλὰ στίχους ἀπαγγελλομένους καὶ ὄχι ἀδομένους (κατὰ κανόνα τὸ ἰαμβικὸν τρίμετρον, ἐνίοτε τὸ τροχαῖ-

κόν τετράμετρον), ἐξετελοῦντο δὲ ὑπὸ τῶν ὑποκριτῶν (τῶν ἠθοποιῶν)· εἰς τὸν διάλογον ἐλάμβανε πολλὰ μέρος καὶ ὁ κορυφαῖος τοῦ Χοροῦ. Τὰ διαλογικὰ καὶ ἀφηγηματικὰ μέρη τῆς τραγωδίας ἀποτελοῦν τὸ ἐπικὸν στοιχεῖον αὐτῆς.

Ἐνῶ οἱ ῥαψοδοὶ τοῦ ἔπους καὶ οἱ ἐκτελεσταὶ τῶν λυρικῶν ποιημάτων ἀφηγοῦνται καὶ ᾄδουν ἐξ ὀνομάτων των, οἱ ὑποκριταὶ καὶ οἱ χορευταὶ τοῦ δράματος ἐξ ἱστῶν, ἐξέρχονται δηλ. ἀπὸ τὴν προσωπικότητά των καὶ ὑποδύονται ἄλλα πρόσωπα, τοὺς ἥρωας τοῦ ἔργου, τῶν ὁποίων μετενσαρκῶνον τρόπον τινὰ τὰ διανοήματα, τὰ συναισθήματα καὶ τὸν ὄλον χαρακτήρα. Ἡ ἔκστασις αὐτῆ, οὐσιῶδες γνῶρισμα τοῦ δράματος, ἐξεδηλοῦτο διὰ τῆς μεταμορφώσεως τῶν ὑποκριτῶν καὶ τῶν χορευτῶν, οἱ ὅποιοι δὲν μετημφιέννυντο μόνον — ὅπως γίνεται εἰς τὸ νεώτερον θέατρον —, ἀλλ' ἔφερον ἀπαραιτήτως καὶ κατάλληλον προσωπεῖον (προσωπίδα) ἀνάλογον πρὸς τὸ πρόσωπον, τὸ ὁποῖον ὑπεδύοντο· κατὰ τὴν διάρκειαν δὲ τῆς παραστάσεως ἠλλασσον προσωπεῖον, ἐφ' ὅσον ἦτο τοῦτο ἀναγκαῖον.

Οὐσιῶδες γνῶρισμα τῆς ἀρχαίας τραγωδίας ἦτο ὁ θρησκευτικὸς αὐτῆς χαρακτήρ. Ἡ τραγωδία δὲν παριστάνετο ὅπουδῆποτε καὶ ὅποτεδῆποτε. Παριστάνετο, ἐδιδάσκετο, ὅπως ἔλεγον οἱ ἀρχαῖοι, μόνον καθ' ὄρισμένας ἑορτὰς τοῦ Διονύσου καὶ ἐντὸς χώρου ἀφιερωμένου εἰς αὐτόν. Ἡ ἐκτέλεσις τῆς ἦτο ἱεροτελεστία, μέρος τοῦ προγούματος τῶν ἑορτῶν, αἱ ὁποῖαι ἐτελοῦντο πρὸς τιμὴν τοῦ θεοῦ. Διὰ τοῦτο εἶναι ἀνάγκη, πρὶν ἐξετάσωμεν πόθεν προῆλθεν ἡ τραγωδία, νὰ γνωρίζωμεν τινα περὶ τῆς διονυσιακῆς λατρείας.

3. Η ΔΙΟΝΥΣΙΑΚΗ ΛΑΤΡΕΙΑ

Ὁ Διόνυσος ἦτο κυρίως ὁ θεὸς τῆς ἀμπέλου καὶ τοῦ οἴνου, ἀλλὰ γενικώτερον ἐπροσωποποίει τὴν ἐπὶ τῆς γῆς βλάστησιν καὶ πάσας τὰς μυστηριώδεις παραγωγικὰς δυνάμεις τῆς φύσεως. Ἡ λατρεία του ἦλθεν εἰς τὴν Ἑλλάδα ἀπὸ τὴν Ἀσσίαν καὶ τὴν Φρυγίαν διὰ τῆς Θράκης. Κατ' ἀρχὰς οἱ πιστοὶ του ἦσαν ὀλίγοι καὶ ὁ Διόνυσος ἔθεωρεῖτο κατώτερος θεὸς ἐν συγκρίσει πρὸς τοὺς Ὀμηρικὸς θεοὺς τοῦ Ὀλύμπου, μετὰ τὴν πάροδον ὅμως τοῦ χρόνου καὶ ἐκ παραλλήλου πρὸς τὴν ἀνάπτυξιν τῆς ἀμπελοφυΐας ἡ λατρεία του διεδίδετο ὀλοῦν περισσότερον, βαθείας δὲ οἷζας ἔσχιρε καὶ εἰς εὐρέα στρώματα τοῦ λαοῦ ἐξηπλώθη κατὰ τὸν 7.

καὶ τὸν 6. αἰῶνα π.Χ. Ἀξιοσημείωτον εἶναι ὅτι τὴν διάδοσιν τῆς νέας λατρείας ἠενόησαν καὶ ἐπροστάτευσαν οἱ τύραννοι τῶν διαφόρων πόλεων, ὁ Περίανδρος εἰς τὴν Κόρινθον, ὁ Κλεισθένης εἰς τὴν Σικυῶνα, ὁ Πεισίστρατος εἰς τὰς Ἀθήνας.

Ἐλέγεται υἱὸς τοῦ Διὸς καὶ τῆς Σεμέλης, θυγατρὸς τοῦ βασιλέως τῶν Θηβῶν Κάδμου. Οἱ μῦθοι διηγοῦνται πολλὰς περιπετείας του, ὅτι ἔπεσεν εἰς χεῖρας ληστῶν, ὅτι κατεδιώχθη καὶ ἐρρίφθη εἰς τὴν θάλασσαν ὑπὸ τοῦ βασιλέως τῶν Θρακῶν Λυκούργου, καὶ ἄλλα παθήματά του, ἀλλὰ καὶ θριάμβους του. Αἱ περιπέτεται αὗται συμβολίζουσιν ἀφ' ἐνὸς μὲν τὰς ἐναλλαγὰς τῶν φυσικῶν φαινομένων, π.χ. τὴν βλάστησιν καὶ τὸν μαρασμόν, τὰ ὁποῖα ἐπροσωποποιεῖ ὁ Διόνυσος, ἀφ' ἑτέρου δὲ τοὺς σκληροὺς καὶ μακροχρονίους ἀγῶνας, οἱ ὁποῖοι ἀπητήθησαν διὰ τὴν διάδοσιν τῆς λατρείας του ἐν συνδυασμῷ πρὸς τὴν ἀνάπτυξιν τῆς ἀμπελοφυῆς.

Οἱ ὄπαδοι τοῦ Διονύσου ἐλάτρευον αὐτὸν ἐν ἱερᾷ μανίᾳ καὶ ἐν ἐξάλλῳ ἐνθουσιασμῷ, ζωηρὰ δὲ καὶ παράφορα ἦσαν τὰ ἔξματα, τὰ ὁποῖα συνέθετον καὶ ἤδον πρὸς τιμὴν του. Ἔπινον βεβαίως καὶ ἄφθονον οἶνον, τὸ ἱερὸν δῶρον τοῦ θεοῦ.

Ὀυσιῶδες γνώρισμα τῆς διονυσιακῆς λατρείας ἦτο ἡ ἔκστασις, μέθη συναισθηματικὴ, ἡ ὁποία ἀνύψωνε τὸν πιστὸν ἐπάνω ἀπὸ τὴν πραγματικότητα καὶ τὸν ἔκανε νὰ αἰσθάνεται τὸν ἑαυτὸν τοῦ ἄλλο πρόσωπον, ὑπὸ τοῦ πνεύματος τοῦ λατρευομένου θεοῦ κατεχόμενον.

Ἡ μεταμφίεσις ἦτο κατὰ τὰς διονυσιακὰς τελετὰς ἀπαραίτητος· οἱ πιστοὶ περιεβάλλοντο δέρματα ζώων, ἔχρισον τὸ πρόσωπόν των με τρυγίαν (κατακάθι οἶνον) ἢ ἐκάλυπτον αὐτὸ διὰ φύλλων ἢ φλοιῶν δένδρων καὶ ἔφερον στέφανον κισσοῦ, ἱεροῦ καὶ αὐτοῦ, ὡς τὸ κλῆμα, φρυτοῦ τοῦ Διονύσου.

4. Η ΓΕΝΕΣΙΣ ΤΗΣ ΤΡΑΓΩΔΙΑΣ

Ἡδὴ τίθεται τὸ πρόβλημα : πῶς ἐγεννήθη ἡ τραγωδία :

Τὰ συστατικά της στοιχεῖα, τὸ ἐπικόν, τὸ λυρικόν, ἡ ὄρχησις, ὑπῆρχον πολὺ πρὸ τῆς ἐμφανίσεώς της, ἀλλ' ἡ σύνθεσις των δὲν εἶναι πρᾶγμα τόσον αὐτονόητον. Ὅλα σχεδὸν τὰ ἔθνη ἐδημιούργησαν ἐπικά καὶ λυρικά ποιήματα· ἐπίσης πανταχοῦ ἀνεπτύχθη ἡ ὄρχησις, πολλοὶ δὲ περιηγηταὶ ἐπισκεφθέντες φυλάς ἰθαγενῶν τῶν διαφόρων ἠπείρων

παρετήρησαν και ἐμελέτησαν παρ' αὐτοῖς πολυπλόκους μιμητικούς χοροὺς μετημφισμένων ἢ ἔκστασις, ἢ ζωοποιὸς αὔτη δύναμις τῆς τραγωδίας, εἶναι κοινή εἰς πολλὰ θρησκευόμενα, εὐρύτατα δὲ διαδεδομένη εἶναι καὶ ἡ χορῆσις τῆς προσωπίδος, προσωπίδος μὲ μαγικὸν χαρακτήρα, ἢ ὁποῖα κατὰ τὴν πίστιν τῶν πρωτογόνων λαῶν μεταβιβάζει εἰς τὸν φέροντα αὐτὴν τὴν δύναμιν καὶ τὰς ιδιότητας τοῦ εἰκονιζομένου θεοῦ. Ἐν τούτοις παρ' οὐδενὶ ἄλλῳ λαῶ καὶ εἰς οὐδεμίαν ἄλλην ἐποχὴν τὰ στοιχεῖα ταῦτα συνετέθησαν, ὥστε νὰ ἀπαρτίσουν τραγωδίαν. Τὸ ποιητικὸν τοῦτο εἶδος εἶναι αὐτοφνές μόνον ἐπὶ ἑλληνικοῦ ἐδάφους, εἶναι ἀποκλειστικὸν δημιουργημα τοῦ ἑλληνικοῦ πνεύματος.

Μέχρι τῶν μέσων περιῖπου τοῦ 6. αἰῶνος π. Χ. δύο εἶδη ποιήσεως ὑπῆρχον εἰς τὴν Ἑλλάδα : τὸ ἔπος καὶ ἡ λυρική ποίησις.

Ἡ ἐποχὴ τῆς μεγάλης ἀκμῆς τοῦ ἔπους εἶχε βεβαίως παρέλθει τὰ μέγιστα καὶ ἀνεπὲρβλητα ἐπικά ἀριστουργήματα, ἢ Ἰλιάς καὶ ἢ Ὀδύσσεια, εἶναι, ὡς γνωστόν, πολὺ παλαιότερα· ἐν τούτοις τὸ εἶδος ἐξηκολούθει καλλιευγόμενον ὑπὸ τῶν ποιητῶν τοῦ λεγομένου ἐπικοῦ κύκλου.

Ἡ λυρική ποίησις ἤδη ἀπὸ 150 ἐτῶν εὐρίσκετο εἰς ὅλην τῆς τῆν ἀκμῆν. Ὅλα τὰ εἶδη τῆς εἶχον καλλιευγηθῆ καὶ ἐκαλλιευγοῦντο ἀκόμη λαμπρῶς. Ὁ Καλλίνος, ὁ Τυρταῖος, ὁ Μίμνεμος καὶ ἄλλοι εἶχον συνθέσει θανμασίας ἐλεγείας. Τῷ 560 ἔζη ἀκόμη ὁ Ἀθηναῖος νομοθέτης Σόλων, ὁ ὁποῖος ἦτο καὶ ἔξοχος ἐλεγειοποιός. Σκωπτικούς ἰάμβους εἶχον γράφει ὁ μέγας ποιητὴς Ἀρχίλοχος καὶ ἄλλοι. Τὰ περὶ τὸ 600 π. Χ. ἔτη εἶναι ἡ ἐποχὴ τῆς μεγάλης ἀκμῆς τοῦ αἰολικοῦ μέλους, εἰς τὸ ὁποῖον διέπρηναν ὁ Ἀλκαῖος καὶ ἡ Σαπφώ.

Εἶδος τῆς λυρικῆς ποιήσεως εἶναι καὶ ἡ ποίησις ἢ χορική. Τὸ χορικὸν ἄσμα, τὸ ὁποῖον ἐξεφραζε συναισθήματα περισσότερον ὁμαδικὰ παρὰ ἀτομικὰ καὶ τὸ ὁποῖον ἦδεν ὁμὰς προσώπων, ὁ Χορός, ἀνεπτύχθη κατ' ἀρχὰς εἰς τὰς δωρικὰς χώρας, ὅπου τὸ ὁμαδικὸν πνεῦμα ἦτο ζωηρότερον. Διὰ τοῦτο καὶ ἐγράφετο πάντοτε εἰς δωρικήν ἢ τοῦλάχιστον δωρίζουσαν διάλεκτον, ἀκόμη καὶ ὑπὸ τῶν μὴ Δωριέων ποιητῶν. Οἱ μέγιστοι ἀντιπρόσωποι τῆς χορικῆς ποιήσεως, ὁ Σιμωνίδης, ὁ Βακχυλίδης, ὁ Πίνδαρος, ἀνεφάνθησαν μετὰ τὰ μέσα τοῦ 6. αἰῶνος. Ἦδη ὁμως πρὸ τῶν χρόνων τούτων εἶχον συνθέσει χορικά ἄσματα ἄλλοι σπουδαῖοι ποιηταί. Εἰς τούτων ἦτο ὁ Ἀρίων, ὁ ὁποῖος διεκρίθη εἰς τὸν διθύραμβον.

Ὁ διθύραμβος ἦτο ὕμνος εἰς τὸν Διόνυσον. Αὐτὸ εἶναι τὸ ἄσμα, τὸ ὁποῖον οἱ θιασῶται τοῦ θεοῦ ἤδον — μὲ συνοδείαν αὐλοῦ — κατὰ τὰς ἐορτὰς αὐτοῦ κατεχόμενοι ἀπὸ ἔνθεον μανίαν καὶ ἑξαλλοῦ ἐνθουσιασμόν. Κατ' ἀρχὰς θὰ ἦτο βεβαίως αὐτοσχέδιος καὶ ἄτεχνος· θὰ ἤδeto ἐπὶ ὀλίγων προσώπων, οἱ δὲ ἄλλοι θιασῶται θὰ συνώδεον τὸ ἄσμα ἐκβάλλοντες τὴν ἐνθουσιώδη βακχικὴν ἰαχὴν ἰὼ Βάκχε, εὐοῖ.

Τεχνικὴν μορφήν ἔδωκεν εἰς τὸν διθύραμβον ὁ Ἀρίων. Οὗτος ἦτο Αἰολεύς, ἐκ Μηθύμνης τῆς Λέσβου, ἔζη ὅμως, περὶ τὸ 600 π. Χ., εἰς τὴν ἀλλήν τοῦ Περίανδρου, τυράννου τῆς Κορίνθου, πόλεως, ὡς γνωστόν, δωρικῆς. Ὁ Ἀρίων συνέθετεν ἐπιμελῶς τοὺς στίχους καὶ τὴν μελωδίαν τῶν διθύραμβων του, ἐξετέλει δ' αὐτοὺς κύκλιος χορὸς 50 ἀνδρῶν ὑπ' αὐτοῦ ἀσκούμενος. Ὁ ποιητὴς οὗτος ἦτο κατὰ τοὺς ἀρχαίους εὐρετῆς τοῦ τραγικοῦ τρόπου· τοῦτο κατὰ τὴν πιθανωτέραν ἐρμηνείαν σημαίνει ὅτι αὐτὸς πρῶτος παρουσίασε τοὺς χορευτὰς, τοὺς ἄδοντας τὸν διονυσιακὸν διθύραμβον, μετημφισμένους εἰς τραγούς, δηλαδὴ εἰς Σατύρους. Διότι οἱ ἀρχαῖοι τοὺς Σατύρους ἢ Σειληνοὺς τοὺς ἐπωνόμαζον καὶ τραγούς*. Οἱ Σάτυροι, δαίμονες τῶν δασῶν, προσωποποιήσεις τῆς βλαστήσεως καὶ τῆς ἐν τῇ φύσει ἐλευθέρας γενέσεως καὶ ἀναπτύξεως, οὐδεμίαν σχέσιν εἶχον ἀρχικῶς μὲ τὸν Διόνυσον. Ἦσαν ἄλλως τε ἐν Ἑλλάδι πολὺ παλαιότεροι τοῦ Διονύσου, τοῦ ὁποῖου ἡ λατρεία ἦλθεν, ὅπως εἶδομεν, ἔξωθεν. Ὅταν ὅμως ἡ λατρεία τοῦ Διονύσου διεδόθη, οἱ Σάτυροι προσεκολλήθησαν εἰς αὐτὸν καὶ ἔγιναν οἱ ἀχώριστοι σύντροφοὶ του. Κατὰ πᾶσαν πιθανότητα ἡ ἔκθεσις τοῦ ἐκ Βοορᾶ κατελθόντος Διονύσου καὶ τῶν ἀρκαδικῶν Σατύρων ἔγινε κατὰ πρῶτον εἰς τὴν βόρειον Πελοπόννησον, καὶ οὕτως ὁ Ἀρίων εὗρε τὸν λαὸν τῆς Κορίνθου πρόθυμον νὰ δεχθῇ τὸν νεωτερισμὸν του, δηλαδὴ τὴν ἐκτέλεσιν τοῦ διονυσιακοῦ διθύραμβου ὑπὸ χοροῦ Σατύρων, χοροῦ τραγικοῦ.

* Ὅχι διότι τοὺς ἐφαντάζοντο τραγομόρφους. Ἐκ τῶν μυθιῶν τέχνης, εἰς τὰ ὁποῖα οἱ Σάτυροι εἰκονίζονται μὲ χαρακτηριστικὰ τραγόν, οὐδὲν εἶναι ἀρχαιότερον τῆς ἐλληνιστικῆς ἐποχῆς. Κατὰ τοὺς παλαιότερους χρόνους, τοὺς Σατύρους τοὺς ἐφαντάζοντο ζυφομόρφους — συνήθως τοὺς ἐπωνόμαζον θήρας —, δὲν ἀπέδιδον ὅμως εἰς αὐτοὺς τὰ χαρακτηριστικὰ ἐνὸς ὀρισμένου ζῴου. Περισσότερον παρὰ μὲ τραγούς ὁμοίωζον μὲ ἵππους, τῶν ὁποίων εἶχον τὰ ὄτα, τὰς μακρὰς οὐράς, εἰς ἀρχαιότερας δὲ παραστάσεις καὶ τὰς ὀπλάς. Ἐπειδὴ ὅμως τοὺς ἐφαντάζοντο μὲ πυκνὸν τρίχωμα, πρὸς τούτοις δὲ ζωηροὺς, διαρκῶς σκιρτῶντας, εὐθύμους καὶ ἀσπρηκράτητους, διὰ τοῦτο τοὺς ἔλεγον καὶ τραγούς.

Ἐποσδήποτε ὁ διθύραμβος ἔλαβεν ἀπὸ τοῦ 600 περίπου π. Χ. τὴν πλήρη διαμόρφωσίν του. Ἐκτοτε, ἐπὶ πολλὰς δεκαετίας, οἱ ποιηταὶ συνέθετον ἐκάστοτε διὰ τὰς διονυσιακὰς τελετὰς νέους διθύραμβους, διθύραμβους τεχνικούς, τοὺς ὁποίους ἐξετέλουν χοροὶ ἐπιμελῶς ἡσκημένοι. Τοῦτο ἐγένετο πλέον εἰς πολλὰς χώρας τῆς Ἑλλάδος, κυρίως εἰς ἐκείνας, ὅπου ἐλατρεύετο περισσότερο ὁ Διόνυσος. Μία τῶν χορῶν τούτων ἦτο ἡ Ἀττικὴ.

Κάποτε, δὲν γνωρίζομεν ἀκριβῶς πότε, πάντως περὶ τὰ μέσα τοῦ 6. αἰῶνος ἢ ὀλίγον πρότερον, εἰς ποιητῆς ἐκ τῆς παρὰ τὴν Πεντέλην ἀμπελοφύτου Ἰκαρίας (ὅπου ὁ σημερινὸς Διόνυσος), ὁ Θέσπις, εἶχε μίαν ἔμπνευσιν : εἰς τὸν ὑπὸ τοῦ Χοροῦ ἀδόμενον διθύραμβον παρενέβαλε μερικοὺς στίχους εἰς ἄλλο μέτρον, ἄνευ μέλους, κατάλληλους δι' ἀπαγγελίαν, τοὺς ὁποίους ἀπήγγειλε κατὰ πᾶσαν πιθανότητα ὁ ἴδιος, ἐμφανισθεὶς ὑπὸ μορφήν ἀγνωστον τίνος μυθικοῦ προσώπου. Διὰ τῶν στίχων τούτων ἀφ' ἐνὸς μὲν ἀπεκρίνετο (ἀρχ. ὕ π ε κ ρ ἰ ν ε τ ο, ἐξ οὗ ὕ π ο κ ρ ι τ ῆ ς) τρόπον τινὰ εἰς τὸ προηγηθὲν μέρος τοῦ ᾄσματος, ἀφ' ἑτέρου δὲ ἔδιδε νέαν τροφήν εἰς αὐτό, καθίστα τὴν συνέχειαν τοῦ ᾄσματος πλέον εὐπρόσδεκτον διὰ τοὺς θεατὰς, ἐδημιούργει, ὅπως λέγομεν σήμερον, τὴν κατάλληλον ἀτμόσφαιραν, ὥστε οἱ θεαταὶ νὰ κατανοήσουν καὶ νὰ αἰσθανθοῦν τὸ ᾄσμα πληρέστερον καὶ βαθύτερον.

Ἐο νεωτερισμὸς ἐκ πρώτης ὄψεως δὲν φαίνεται ἴσως πολὺ σημαντικός· ἐν τούτοις αἱ συνέπειά του ἔχον ἀξίαν ἀνεπολόγηστον τὴν ἡμέραν ἐκείνην, κατὰ τὴν ὁποίαν ὁ Θέσπις σταθεὶς ἀπέναντι τοῦ Χοροῦ συνδιέλεχθη τρόπον τινὰ μετ' αὐτοῦ διὰ στίχων ἀπαγγελλομένων, καὶ μὲ τὸ λυρικὸν στοιχεῖον, τὸ ὁποῖον ἐκυριάρχει μέχρι τῆς στιγμῆς ἐκείνης ἀπολύτως καὶ ἀποκλειστικῶς, ἤνωσε τὸ ἐπικὸν στοιχεῖον τοῦ διαλόγου καὶ τῆς ἀφηγήσεως, ἐγεννήθη εἰς τὴν Ἑλλάδα καὶ εἰς τὸν κόσμον ἡ τραγωδία, ἐν τῶν λαμπροτέρων δημιουργημάτων τοῦ ἀνθρωπίνου πνεύματος.

Τὴν λυρικὴν καταγωγὴν τῆς τραγωδίας δεικνύει καὶ τὸ ὄνομά της· ἦτο κατ' ἀρχὰς τ ρ ἄ γ ω ν ὠδή, δηλ. ᾄσμα Χοροῦ μετημφισμένου εἰς Σατύρους.

Κατὰ τὰ πρῶτα ἔτη, κατὰ τὰ ὅποια ἐδημιουργήθη ἡ τραγωδία, τὰ διαλογικὰ μέρη ἦσαν σύντομα καὶ τὸ κέντρον τοῦ βάρους ἀπετέλουν τὰ χορικά. Βαθμηδὸν ὅμως τὰ χορικά περιορίζοντο, ὁ πρόλογος καὶ τὰ ἐπεισόδια ἐλάμβανον ὀλονὲν μεγαλυτέραν ἑκτασιν καὶ ἔγνων αὐτὰ πλέον

τὸ κύριον μέρος τῆς τραγωδίας καὶ οἱ φορεῖς τοῦ μύθου· ἢ ὑπόθεσις τοῦ ἔργου ἐξειλίσσετο ἐντὸς αὐτῶν.

Ὁ Θέσπις ἀντικατέστησε τὰ παλαιότερα πρόχειρα, ἐκ φύλλον, φλοιοῦ κ.λ.π., προσωπεῖα δι' ἄλλων ἐκ λίνου ὑφάσματος ἐπιχρισμένον μὲ κονίαμα ἐκ γύφου.

Βραδύτερον, ἐπὶ Αἰσχύλου, προσετέθη καὶ δεύτερος ὑποκριτής, ἐπὶ δὲ Σοφοκλέους καὶ τρίτος. Οἱ τρεῖς οὗτοι ὑποκριταί, ὁ πρωταγωνιστής, ὁ δευτεραγωνιστής καὶ ὁ τριταγωνιστής, ὑπεδύοντο ὅλα τὰ πρόσωπα τοῦ δράματος, τὰ ὅποια βεβαίως ἦσαν συνήθως περισσότερα τῶν τριῶν.

Οἱ τραγικοὶ ποιηταὶ ἤντλουν τὰς ὑποθέσεις τῶν ἔργων τῶν ἀπὸ τὴν ἀνεξάντλητον πηγὴν τῶν μύθων. Ἐκ τῶν 32 τραγωδιῶν τῶν τριῶν μεγάλων τραγικῶν τῆς ἀρχαιότητος (7 τοῦ Αἰσχύλου, 7 τοῦ Σοφοκλέους καὶ 18 τοῦ Εὐριπίδου), αἱ ὅποια περιεσώθησαν μέχρις ἡμῶν, μόνον μία, οἱ Πέριαι τοῦ Αἰσχύλου, ἔχει ὑπόθεσιν ἱστορικὴν : τὴν ἐν Σαλαμῖνι ἦταν τῶν βαρβάρων ὄλων τῶν ἄλλων αἱ ὑποθέσεις εἶναι μυθικαί. Ἄλλ' ἐξ αὐτῶν πάλιν μόνον αἱ Βάκχαι τοῦ Εὐριπίδου ἔχουν ὑπόθεσιν εὐλημμένην ἀπὸ τοὺς διονυσιακοὺς μύθους. Ἐνῷ λοιπὸν εἰς τὴν τραγωδίαν τὰ πάντα, ἢ καταγωγὴ τῆς, ὁ τόπος ὅπου παριστάνετο, αἱ ἑορταί, εἰς τὸ πρόγραμμα τῶν ὁποίων περιλαμβάνετο, ἦσαν διονυσιακά, αἱ ὑποθέσεις κατὰ τοὺς χρόνους τῆς ἀκμῆς τῆς ἐλαμβάνοντο κατὰ κανόνα ἀπὸ μύθους ἄλλων θεῶν καὶ κυρίως ἡρώων. Πῶς καὶ πότε ἔγιναν δεκτοὶ μῦθοι ἄσχειοι πρὸς τὸν Διόνυσον εἰς ἔργα προσωρισμένα νὰ λαμπρύνουν τὴν ἑορτὴν του, δὲν εἶναι δυνατόν νὰ καθορισθῇ ἀκόμη καὶ πρὸ τῆς γενέσεως τῆς τραγωδίας τὸ περιεχόμενον τῶν διθυράμβων εἶχε παύσει νὰ εἶναι ἀποκλειστικῶς διονυσιακόν. Πάντως ὅμως ἡ χρησιμοποίησις εἰς τὴν τραγωδίαν μύθων μὴ διονυσιακῶν εἶχε μίαν φυσικὴν καὶ ἀναγκαίαν συνέπειαν : οἱ ποιηταὶ ἀντικατέστησαν τὸν Χορὸν τῶν Σατύρων μὲ Χορὸν ὑποδύμενον ἄλλα πρόσωπα, διάφορα ἐκάστοτε, διότι μὲ μῦθον ξένον πρὸς τὸν Διόνυσον ὁ Χορὸς τῶν Σατύρων δὲν ἦτο δυνατόν νὰ ἐναρμονισθῇ. Ἐκ σεβασμοῦ ὅμως πρὸς τὴν παράδοσιν διετήρησαν μέχρι τέλους τοὺς Σατύρους εἰς τὰ σατυρικὰ δράματα, μολοντί καὶ αὐτῶν οἱ μῦθοι ἦσαν πλέον ποικίλης προελεύσεως. Ἐφρόντιζον δὲ κάθε φορὰν νὰ δικαιολογοῦν, ὅσον ἦτο δυνατόν φυσικώτερον, τὴν παρουσίαν τοῦ σατυρικοῦ Χοροῦ εἰς ἔργον ἔχον ξένην, μὴ διονυσιακὴν, ὑπόθεσιν.

5. ΤΟ ΘΕΑΤΡΟΝ

Ἡ διδασκαλία τῶν διθυράμβων καὶ τῶν δραμάτων ἐγίνετο πάντοτε τὴν ἡμέραν καὶ ἐν ὑπαίθρῳ. Εἰς κυκλικὸς χώρος, ἡ ὀρχήστρα, μὲ τὸν βωμόν (θ υ μ ἔ λ η ν) τοῦ Διονύσου εἰς τὸ μέσον ἤρκει διὰ τὴν ἐκτέλεσιν τοῦ διθυράμβου. Ὁ λαὸς παρηκολούθει ἰστάμενος πέριξ τοῦ κύκλου. Ὅταν ὁμως ἐκ τοῦ διθυράμβου ἐγεννήθη τὸ δράμα, οἱ ὑποκριταί, οἱ ὁποῖοι ἔπαιζον καὶ αὐτοὶ ἐντὸς τῆς ὀρχήστρας, ἔπρεπε νὰ ἔχουν ἐστεγασμένον τι οἶκημα, διὰ νὰ περιμένουν ἐντὸς αὐτοῦ τὴν σειρὰν τῶν καὶ διὰ νὰ μεταλλάσσουν προσώπειον καὶ περιβολήν, ἀφοῦ ὑπεχρεοῦντο νὰ ὑποδύονται διάφορα πρόσωπα. Διὰ τοῦτο παρὰ τὸν κύκλον ἐστήνετο πρόχειρον ξύλινον ὀρθογώνιον παράπηγμα, ἡ σ κ η ν ῆ. Οἱ θεαταὶ τότε ἐθεῶντο ἰστάμενοι πέριξ τοῦ ἐλευθέρου ἀπομένοντος τμήματος τοῦ κύκλου. Χάριν αὐτῶν ἔπειτα ἐτοποθετοῦντο ξύλινα ἐδώλια εἰς σχῆμα ἡμικυκλίον καὶ ὀλονὲν ὑψηλότερα, ἐφ' ὅσον ἀπεμακρύνοντο ἀπὸ τὴν ὀρχήστραν, ὥστε οἱ καθήμενοι εἰς τὰς ὀπισθεν σειρὰς νὰ μὴ ἐνοχλῶνται ὑπὸ τῶν καθημένων πρὸ αὐτῶν.

Ὅτω τὸ ἀρχαῖον θέατρον ἀπηρτίσθη ἀπὸ τρία μέρη : τὴν ὀρχήστραν, ὅπου ἐγίνετο ἡ παράστασις, τὴν σ κ η ν ῆ ν, ἐντὸς τῆς ὁποίας μετρημμένοντο οἱ ὑποκριταί, καὶ τὸ κυρίως θέατρον, τὸ προωρισμένον διὰ τοὺς θεατὰς· τὸ κυρίως θέατρον ἐλέγετο καὶ κ ο ἰ λ ο ν, λόγῳ τοῦ σχήματός του.

Ἡ πρὸς τοὺς θεατὰς πλευρὰ τῆς σκηνῆς εἰκόνιζε κατὰ κανόνα τὴν πρόσωπιν ἀνακτόρου ἢ ναοῦ, εἶχε δὲ μίαν ἢ τρεῖς θύρας, διὰ τῶν ὁποίων εἰσῆρχοντο εἰς τὴν ὀρχήστραν οἱ ὑποκριταὶ οἱ ὑποδύμενοι πρόσωπα, τὰ ὁποῖα ὑπετίθετο ὅτι εὐρίσκοντο ἐντὸς τοῦ ἀνακτόρου (ἢ τοῦ ναοῦ). Ἐπειδὴ ὁμως αἱ ὑποθέσεις τῶν δραμάτων δὲν ἐξειλίσσοντο πάντοτε πρὸ ἀνακτόρων ἢ ναῶν, ἐπενοήθη σὺν τῷ χρόνῳ (ἐπὶ Σοφοκλέους) ἡ θεατρικὴ ζωγραφικὴ, ἡ σ κ η ν ο γ ρ α φ ῖ α, καὶ κατεσκευάζοντο μεγάλοι πίνακες εἰκονίζοντες δάσος, ἀκτὴν, στρατόπεδον κ.ἀ., οἱ ὁποῖοι ἐτοποθετοῦντο εἰς τὴν πρόσωπιν τῆς σκηνῆς.

Μεταξὺ τοῦ κοίλου καὶ τῆς σκηνῆς ἀφήνοντο, ὁ εἰς δεξιὰ, ὁ ἄλλος ἀριστερά, δύο διάδρομοι, αἱ π ά ρ ο δ ο ι δι' αὐτῶν εἰσῆρχοντο εἰς τὴν ὀρχήστραν ὁ Χορὸς καὶ τὰ πρόσωπα, τὰ ὁποῖα ὑπετίθετο ὅτι ἤρχοντο ἔξωθεν καὶ ὄχι ἐκ τοῦ ἀνακτόρου (ἢ τοῦ ναοῦ). Ἄν ἐν πρόσωπον εἰσῆρχετο διὰ τῆς δεξιᾶς ὡς πρὸς τὸν θεατὴν παρόδου, ὑπετίθετο

ὅτι ἤρχετο ἐκ τῆς πόλεως ἢ ἐκ τῶν λιμένων, ἂν διὰ τῆς ἀριστερᾶς, ὑπετίθετο ὅτι ἤρχετο ἐκ τῶν ἀγρῶν ἢ ἐκ τῆς ξένης.

Εἰς τὰς Ἀθήνας αἱ παραστάσεις ἐγίνοντο ἐντὸς τεμένους τοῦ Ἐλευθερέως Διονύσου κειμένου ὑπὸ τὴν νοτιοανατολικὴν πλευρὰν τῆς Ἀκροπόλεως. Ἀλλὰ κατὰ τὸν 5. αἰῶνα, ἤτοι κατὰ τοὺς χρόνους τῆς ἀκμῆς τῆς τραγωδίας, μόνιμον θέατρον, ἐκτὸς τῆς ὀρχήστρας, δὲν ὑπῆρχεν. Ἡ Ξυλίνη σκηνὴ καὶ τὰ ξύλινα ἐδῶλια ἐστήνοντο δι' ἐκάστην παράστασιν. Μόνον περὶ τὰ τέλη τοῦ 5. αἰῶνος ἤρχισεν ἡ κατασκευὴ λιθίνων ἐδωλίων.

Τὸν 4. αἰῶνα ὅλα τὰ ἐδῶλια ἔγιναν λίθινα, ἐκτίσθη δὲ καὶ λιθινὴ σκηνή. Ὁ ῥήτωρ Ἀνκουργος, ὅστις διεχειρίσθη μὲ συνέσει καὶ ἰκανότητα τὰ οἰκονομικὰ τῆς πόλεως κατὰ τὰ ἔτη 338 - 326, ἀπεπεράτωσε τὴν κατασκευὴν τοῦ μόνιμου λιθίνου θεάτρου.

Τὸ θέατρον τοῦτο μεταρρυθμισθὲν ἀργότερον διατηρεῖται μέχρι σήμερον, ἀλλὰ δυστυχῶς ὄχι ἀκέραιον· εἶναι τὸ λεγόμενον Διονυσιακὸν θέατρον τῶν Ἀθηνῶν.

Τὸ κοῖλόν του, ἡμικυκλικόν, ἀποτελεῖτο ἀπὸ 78 ἐπαλλήλους σειρᾶς ἐδωλίων, πολλὰ τῶν ὁποίων ἦσαν σκαλισμένα εἰς τοὺς βράχους τῆς Ἀκροπόλεως. Εἰς τὴν πρώτην σειρὰν ἦσαν οἱ μαρμαρινοὶ θρόνοι τῶν ἐπισήμων, τὴν τιμητικωτέραν δὲ θέσιν εἶχεν ὁ ἱερεὺς τοῦ Ἐλευθερέως Διονύσου· ὁ θρόνος του, ὅπως καὶ πολλοὶ ἄλλοι, σφύζεται, φέρει δὲ ἀναγλύφους παραστάσεις.

Ἀνοδίαζώματα ὀριζόντια ἐχώριζον τὸ κοῖλον εἰς τρεῖς ζώνας, διὰ τὰ εὐκολύνεται ἡ κυκλοφορία τῶν θεατῶν. Τὰς σειρὰς τῶν ἐδωλίων διέκοπτον κλιμακες, διὰ τῶν ὁποίων οἱ θεαταί, ἀφοῦ πρῶτον διὰ τῶν παρόδων εἶχον περάσει εἰς τὴν ὀρχήστραν, ἀνήρχοντο εἰς τὰς ὑψηλοτέρας θέσεις. Τὰ μεταξὺ τῶν κλιμάκων σφηνοειδῆ τμήματα ἐλέγοντο κερκίδες.

Κατὰ μῆκος τοῦ πρὸς τοὺς θεατὰς τοίχου τῆς σκηνῆς ἐκτίσθη στενή, ἀλλ' ἀρκετὰ ὑψηλὴ ἐξέδρα, τὸ λογεῖον τοῦτο κατέλαβε μέρος τῆς ὀρχήστρας, ἢ ὁποία οὕτως ἔπαυσε νὰ εἶναι ἐντελῶς κυκλική. Ἐπὶ τοῦ λογείου ἔπαιζον οἱ ὑποκριταί, οἱ ὅποιοι ἐχωρίσθησαν κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον ἀπὸ τὸν Χορόν. Πότε ἔγινεν ἡ μεταρρύθμισις αὕτη δὲν εἶναι γνωστόν· πάντως κατὰ τοὺς κλασσικοὺς χρόνους λογεῖον δὲν ὑπῆρχεν ἢ ὀρχήστρα ἦτο τότε πλήρης κύκλος, ὅλη δὲ ἡ παράστασις διεξήγετο ἐπ' αὐτῆς. Ἐκτὸς τοῦ λογείου ὑπῆρχε καὶ θεολογεῖον, εἶδος ἐξώ-

στον παρά τὴν στέγην τῆς σκηνῆς, ἐπὶ τοῦ ὁποίου ἐνεφανίζοντο θεοί*.

Ἐντὸς τῆς μονίμου πλέον σκηνῆς ἐφυλάσσοντο τὰ ἀπλᾶ μηχανήματα τοῦ θεάτρου, τὰ ὁποῖα εἶχον ἐπινοήσει οἱ ἀρχαῖοι. Τὰ κριώτερα τούτων ἦσαν: α') ἡ μηχανὴ ἢ αἰώρημα, εἶδος γερανοῦ, ὁ ὁποῖος παρουσίαζε θεοὺς αἰωρουμένους (θεοὺς ἀπὸ μηχανῆς), β') αἰπερίακτοι, δύο ξύλινοι ἐκατέρωθεν τῆς σκηνῆς τοποθετημένοι πρισματικοὶ στῦλοι, οἱ ὁποῖοι περιστροφόμενοι περὶ ἄξονα παρουσίαζον τοὺς ἐπ' αὐτῶν στερεωμένους ἐξωγραφημένους πίνακας, ὡσάκις ἦτο ἀνάγκη γὰ ἀλλάξῃ ἢ σκηνογραφία, γ') τὸ ἐκκύκλημα, μηχανικῶς μετακινούμενον τροχοφόρον δάπεδον, ἐπὶ τοῦ ὁποίου παρουσίαζον εἰς τοὺς θεατὰς ὁμοιώματα νεκρῶν (διότι σπανιώτατα εἰς τὸ ἀρχαῖον θέατρον παριστάνετο γόνος ἢ αυτοκτονία πρὸ τῶν ὀμμάτων τῶν θεατῶν).

Ἡ ἀκουστικὴ τῶν ἀρχαίων θεάτρων προκαλεῖ τὸν θαυμασμόν τῶν ἐπισκεπτομένων αὐτὰ τὰ λεγόμενα εἰς τὴν ὀρχήστραν, ἀκόμη καὶ ὄχι μεγαλοφώνως, ἀκούονται καθαρὰ ἀπὸ τοὺς καθημένους καὶ εἰς τὰς ὑψηλότερας σειράς.

Τὰ ἐστεγασμένα θεάτρα ἐκαλοῦντο ὠδεῖα, ἐγίνοντο δὲ ἐντὸς αὐτῶν κατὰ τοὺς παλαιότερους χρόνους μόνον μουσικαὶ ἐκτελέσεις καί, ὡς θὰ ἴδωμεν κατωτέρω, δραματικοὶ προάγωρες, βραδύτερον ὅμως καὶ θεατρικαὶ παραστάσεις. Τὸ καλύτερον διατηρούμενον ἐξ αὐτῶν εἶναι τὸ ὠδεῖον, τὸ ὁποῖον ἐ χάριεν εἰς τοὺς Ἀθηναίους περὶ τὸ 160 μ. Χ. ὁ Ἡρόδης ὁ Ἀττικός.

6. ΧΡΟΝΟΣ ΚΑΙ ΤΡΟΠΟΣ ΤΩΝ ΠΑΡΑΣΤΑΣΕΩΝ

Μόνον εἰς ὥρισμένας ἑορτὰς τοῦ Διονύσου ἐδιδάσκοντο, ὡς εἶπομεν, τραγωδίαί, εἶχε δὲ ἡ διδασκαλία αὐτῶν ἀγωνιστικὸν χαρακτήρα.

Πρὸς τιμὴν τοῦ Διονύσου ἤγοντο εἰς τὴν Ἀττικὴν τέσσαρες ἑορταί: περὶ τὰ τέλη Δεκεμβρίου (κατὰ μῆνα Πόσειδεῶνα) τὰ Μικρὰ ἢ κατ' ἀγροῦς Διονύσια, μετὰ ἓνα μῆνα τὰ

* Ὡς μέλος ἀρχιτεκτονικῶν τοῦ ἀρχαίου θεάτρου ἀναφέρεται καὶ τὸ προοσκήνιον, ἀλλὰ τί ἦτο τοῦτο ἀμφίβηται. Μερικοὶ νομίζουν ὅτι εἶναι τὸ αὐτὸ μὲ τὸ λογεῖον, ἄλλοι ἢ πρὸς τὴν ὀρχήστραν πλευρὰ αὐτοῦ, ἄλλοι ξύλινον διάφραγμα ὑψούμενον πρὸ τῆς σκηνῆς καὶ ἄλλοι τέλος ὁ πρὸς τὴν ὀρχήστραν τοῖχος τῆς σκηνῆς.

Λίρα
Φίλον
 Αθήναια, ἀργότερον τὰ Ἀνθεστίρια καὶ τέλος περὶ τὰ τέλη Μαρτίου (κατὰ μῆνα Ἐλαφηβολιών) τὰ Μεγάλα ἢ ἐν ἄστει Διονύσια.

Κατὰ τὰ Ἀνθεστίρια* δὲν ἐδιδάσκοντο δράματα. Κατὰ τὰ Μικρὰ Διονύσια ἐγίνετο εἰς τοὺς δήμους τῆς Ἀττικῆς ἐπανάληψις παλαιότερων τραγωδιῶν. Νέαι τραγωδίαὶ ἐδιδάσκοντο κατὰ τὰ Λίρα (ἀπὸ τοῦ 433), λαμπρότερον δὲ καὶ ἐπισημότερον κατὰ τὰ ἐν ἄστει Διονύσια (ἤδη ἀπὸ τοῦ 534).

Τὰ ἐν ἄστει Διονύσια ἐωρτάζοντο ἐπὶ ἑξ ἡμέρας, ὧν αἱ τρεῖς τελευταῖαι διετίθεντο διὰ τοὺς δραματικούς ἀγῶνας· τὴν ἐποπτείαν αὐτῶν εἶχεν ὁ ἐπὼνυμος ἄρχων.

Ὁ ποιητὴς ὁ ἐπιθυμῶν νὰ μετάρχη τοῦ ἀγῶνος ὑπέβαλλεν εἰς τὸν ἄρχοντα τρεῖς τραγωδίας καὶ ἐν σατυρικὸν δράμα καὶ ἦτε ἰχοροῶν. Ὁ ἄρχων μελετῶν τὰ ἔργα, συμβουλευόμενος δὲ καὶ πρόσωπα, ὧν ἐξετίμα τὴν γνώμην, ἐδίδου χοροῶν καὶ οὕτω παρῆιχε τὸ δικαίωμα τῆς συμμετοχῆς εἰς τὸν ἀγῶνα εἰς τρεῖς ποιητὰς ἐκ τῶν ὑποβαλόντων αἰτήσεις. Εἰς τοὺς ποιητὰς τούτους ἐδίδετο ἀμοιβὴ ἐκ τοῦ δημοσίου ταμείου, ἐκ τοῦ ὁποῖου ἐπληρώνοντο καὶ οἱ ὑποκριταί, τρεῖς δι' ἕκαστον ποιητὴν. Τὰ μεγαλύτερα ὅμως ἔξοδα ἦσαν τὰ ἀπαιτούμενα διὰ τὸν Χορὸν καὶ ταῦτα ἀνελάμβανον ἐκάστοτε τρεῖς πλούσιοι Ἀθηναῖοι, οἱ χορηγοί, ὑπὸ τοῦ ἀρχοντος καθ' ὑπόδειξιν τῶν φυλῶν ὀριζόμενοι: ἡ χορηγία ἦτο μία τῶν λειτοργιῶν, αἱ ὁποῖαι ἦσαν βαρεῖα ἀλλὰ καὶ πολὺ τιμητικὴ ἔμμεσος φορολογία. Διὰ κλήρον ὠρίζετο μετὰ τίνος ποιητοῦ θὰ συνειργάζετο ἕκαστος τῶν τριῶν χορηγῶν.

Ὁ ποιητὴς ἦτο καὶ σκηνοθέτης τῶν ἔργων τῶν ἤσκει τὸν Χορὸν εἰς τὸ ἄσμα καὶ τὴν ὄρχησιν, κατένεμε τὰ πρόσωπα τῶν ἔργων εἰς τοὺς ὑποκριτὰς καὶ ἤσκει τούτους εἰς τὴν ἀπαγγελίαν, τὴν μιμητὴν κ.λπ. Ἐνίοτε, κωλυόμενου τοῦ ποιητοῦ, ἀνελάμβανε τὴν διδασκαλίαν τοῦ Χοροῦ ἴδιος χοροδιδάσκαλος ὑπὸ τοῦ χορηγοῦ καὶ αὐτὸς ἀμειβόμενος.

Ὀλίγας ἡμέρας πρὸ τοῦ ἀγῶνος ἐγίνετο καὶ ὁ προκαταρκτικὸς κατάλογος τῶν κριτῶν τὰ ὀνόματα 500 Ἀθηναίων, 50 ἑξ ἑκάστης τῶν

* Βλ. περὶ αὐτῶν τὰς ἐν τῇ Ἰφιγενείᾳ τῇ ἐν Ταύροις ἐρημνευτικὰς σημειώσεις ἐν τῇ λέξει χορήρης.

10 φυλάων, ἐγράφοιτο εἰς πινακίδια, τὰ ὅποια ἐφορῆτοτο εἰς 10 ὕδριας, μίαν δι' ἑκάστην φυλήν· αἱ ὕδρια ἐσφραγίζοντο καὶ ἐφυλάσσοντο εἰς τὸν ὀπισθοδόμον τοῦ Παρθενῶνος.

Δύο ἡμέρας πρὸ τῆς ἐνάξεως τῶν ἐορτῶν οἱ τρεῖς προκοιθέντες ποιηταί, ἐστεφανωμένοι, ἀκολουθοῦμενοι ὑπὸ τῶν ὑποκριτῶν καὶ τῶν χορευτῶν τῶν ἔργων των, ἐστεφανωμένοι καὶ αὐτῶν ἀλλ' ἄνευ προσωπειῶν καὶ θεατρικῶν στολῶν, προσήρχοντο εἰς τὸ ὀδεῖον, θέατρον ἐστεγασμένον προσωρισμένον διὰ μουσικὰς ἀκροάσεις. Ἐκεῖ συνιθροίζοντο οἱ Ἀθηναῖοι, διὰ νὰ παρακολουθήσουν τὸν λεγόμενον π ρ ο ἄ γ ω ν α. Οἱ ποιηταί, ἕκαστος μετὰ τοῦ ὀμίλου του, ἀνήρχοντο κατὰ σειράν εἰς τὴν ἐν τῷ ὀδεῖῳ ἐξέδραν καὶ παρῆχον εἰς τὸ κοινὸν πληροφορίας περὶ τῶν ἔργων των, τὰ ὅποια ἐπρόκειτο νὰ παιχθοῦν, ἀνεκοίρων τοὺς τίτλους καὶ τὰς ὑποθέσεις των, παρουσιάζον δὲ καὶ τοὺς ὑποκριτὰς, οἱ ὅποιοι θὰ ὑπεδόντο τὰ διάφορα πρόσωπα.

Τέλος τὴν τετάρτην ἡμέραν τῶν μεγάλων Διονυσίων ἐγένετο ἔναρξις τῶν παραστάσεων. Οἱ θεαταὶ προσήρχοντο πολὺ ἐνωρίς, πρὸ τῆς ἀνατολῆς τοῦ ἡλίου, εἰσῆρχοντο εἰς τὸ θέατρον καὶ κατελάμβανον τὰς θέσεις των· τὰς παραστάσεις παρηκολούθουν καὶ γυναῖκες, ἀλλὰ ἀπὸ ἰδιαιτέρας κερκίδας. Ἡ εἴσοδος κατ' ἀρχὰς ἦτο ἐλευθέρη, ἔπειτα ὁμως ἐπετρέπετο μόνον δι' εἰσιτηρίων, σ υ μ β ὀ λ ω ν, τὸ ἀντίτιμον τῶν ὁποίων κατεβάλλετο εἰς τὸν ἐργολάβον τοῦ θεάτρον, τὸν θ ε α τ ρ ῶ ν η ν. Ἀλλ' ἐπειδὴ τὸ θέατρον ἐθεωρεῖτο, ὅπως καὶ ἦτο πράγματι, κέντρον ὑψηλῆς πνευματικῆς ἀπολαύσεως καὶ σπουδαῖον μέσον ἠθικῆς ἐξυψώσεως τοῦ λαοῦ καὶ ἐπειδὴ ἐθεωρεῖτο ἄδικον νὰ ἀπέχουν αὐτοῦ οἱ πολῖται οἱ δυσκολευόμενοι νὰ πληρώσουν τὸ εἰσιτήριον, ἀπεφασίσθη ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τοῦ Περικλέους νὰ παρέχεται εἰς τοὺς ἀπορωτέρους τὸ πρὸς τοῦτο ἀπαιτούμενον χρηματικὸν ποσὸν ἐκ τοῦ δημοσίου ταμείου· ταῦτα εἶναι τὰ λεγόμενα θεωρικά. Βραδύτερον τὰ θεωρικά ἐλάμβανον πάντες οἱ πολῖται.

Ἀστυνομικὰ καθήκοντα ἐν τῷ θεάτρῳ ἐξετέλουν οἱ ὑ ἄ β δ ο ὦ χ ο ι.

Ἀπὸ τὴν Ἀκρόπολιν ἐκομίζοντο εἰς τὸ θέατρον αἱ δέκα ὕδρια, αἱ περιέχουσαι τοὺς κλήρους μὲ τὰ ὀνόματα τῶν ὑποψηφίων κριτῶν, ἀεσφραγίζοντο καὶ ἐξ ἑκάστης αὐτῶν ἐξήγετο εἰς κληρὸς· οὕτω κατηρτίζετο δεκαμελὴς κριτικὴ ἐπιτροπή. Οἱ κληρωθέντες ἐλάμβανον ἀνὰ ἑν πινακίδιον, διὰ νὰ γράφουν ἐπ' αὐτῶν τὴν γνώμην των, καὶ κατελάμβανον τὰς θέσεις των.

Ἐπειτα ἤχει ἡ σάλπιγξ καὶ ὁ κήρυξ ἐξεφώνει τὸ ὄνομα τοῦ ποιητοῦ, τοῦ ὁποίου τὰ ἔργα θὰ ἐπαίζοντο τὴν πρώτην ἡμέραν· καὶ τοῦτο ἐορίζετο διὰ κλήρου. Τὰς ἐπομένας δύο ἡμέρας θὰ ἐπαίζοντο αἱ τετραλογίαι τῶν ἄλλων ποιητῶν, πάλιν κατὰ τὴν σειράν τῆς κληρώσεως.

Καὶ οὕτως ἤρχιζεν ἡ παράστασις τῆς πρώτης τραγωδίας, καθ' ἣν ὥραν περιόπου ἀνέτελλεν ὁ ἥλιος. Οἱ ὑποκριταὶ ἐνεφανίζοντο εἰς τὴν ὀρχήστραν ἐνδεδυμένοι πολυτελῶς. Ἐφρόντιζον νὰ εἶναι ἡ μεταμφιέσις τῶν παρὰδοξος, ὥστε καὶ αὐτὴ νὰ συντελῇ εἰς τὸ νὰ ἀπομακρύνωνται οἱ θεαταὶ ἀπὸ τὴν περὶ τὴν πραγματικότητα καὶ νὰ μεταφέρονται εἰς τοὺς μυθικοὺς κόσμους τῆς τραγωδίας. Ἐφερον κ ο θ ὀ ρ ν ο υ ς, ὑποδήματα μὲ ὑψηλὰ καττόματα, καὶ ὑπὸ τὰ φορέματά των διάφορα παραγεμίσματα (προστερονίδια, προγαστροίδια), ὥστε νὰ φαίνωνται μεγαλοσωμότεροι, ὅπως ἐφαντάζετο ὁ λαὸς τοὺς ἥρωας. Ἡ περιβολὴ τῶν ἦτο βεβαίως ἀνάλογος πρὸς τὸ πρόσωπον, τὸ ὁποῖον ὑπεδύοντο, ἐν γένει ἦμος οἱ χιτῶνές των ἦσαν ποδήρεις μὲ χρωματιστὰς κατακορῦφους ῥαβδώσεις καὶ χειριδιωτοί, οἱ δὲ μανδύαι κεκοσμημένοι διὰ κεντημάτων, ταινιῶν κ.λ.π. Τὰ π ρ ο σ ω π ε ἰ α — τὸ πανάρχαιον καὶ ἀπαραίτητον τοῦτο στοιχεῖον πάσης διονυσιακῆς τελετῆς — εἶχον μεγάλα ἀνοίγματα διὰ τὸ στόμα καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς καὶ μὲ ἀδράς γραμμὰς ἐξωγραφημένα τὰ χαρακτηριστικὰ τῶν διαφόρων προσώπων τοῦ δράματος. Τὰ γυναικεῖα πρόσωπα ὑπεδύοντο ἄνδρες.

Ὁ Χορὸς ἦτο ἐνδεδυμένος ἀπλούστερον. Εἰσῆρχετο προηγουμένον ἀδλητοῦ εἰς τὴν ὀρχήστραν ἢ κατὰ στοίχους (μέτωπον 3, βάθος 5) ἢ κατὰ ζυγὰ (μέτωπον 5, βάθος 3). Ὡστε ἦτο τετραγώνος καὶ ὄχι κυκλικός, ὅπως εἰς τὸν διθύραμβον.

Τὴν τρίτην ἡμέραν τῶν ἀγώνων, ἀφοῦ ἐτελείωνεν ἡ ἐκτέλεσις καὶ τῆς τρίτης τετραλογίας, οἱ δέκα κριταὶ ἔγραφον τὴν γνώμην των ἐπὶ τῶν πινακίδων των, ἀλλ' ἔπειτα ἐκληροῦντο οἱ πέντε μόνον ἐξ αὐτῶν, οἵτινες καὶ ἀπεφαίνοντο ὀριστικῶς περὶ τοῦ ἀποτελέσματος τοῦ ἀγῶνος ἐπὶ τῇ βάσει τῆς ἐπὶ τῶν πινακιδίων ἀναγεγραμμένης γνώμης των. Τὸ ἀποτέλεσμα ἀνεκοινοῦτο ἀμέσως διὰ τοῦ κήρυκος.

Τὸ βραβεῖον ἦτο ἀπλοῦς στέφανος κισσοῦ, ἀλλ' ἡ δόξα μεγάλη. Ἐκτὸς τοῦ νικῆσαντος ποιητοῦ ἔστεφανοῦτο καὶ ὁ χορηγός του.

Τῶν δραματικῶν ἀγώνων ἐκρατῶντο ἐπίσημα πρακτικὰ: Τὰ ὀνόματα τῶν ποιητῶν, τῶν χορηγῶν καὶ τῶν πρωταγωνιστῶν, οἱ τίτλοι τῶν ἔργων καὶ τὸ ἀποτέλεσμα τῆς κρίσεως ἐχαράσσοντο ἐπὶ πλακῶν,

αἱ ὁποῖαι κατετίθεντο εἰς τὸ δημόσιον ἀρχεῖον· αἱ ἐπιγραφαὶ αὐταὶ ἐκαλοῦντο διδασκαλίαι.

7. ΟΙ ΠΡΟΔΡΟΜΟΙ ΤΩΝ ΜΕΓΑΛΩΝ ΤΡΑΓΙΚΩΝ

Ὁ Θέσπις ἦτο ὁ πρῶτος τραγικός ποιητὴς καὶ ὁ πρῶτος ὑποκριτής. Τῷ 534 ἐδιδάχθη διὰ πρώτην φοράν τραγωδία του κατὰ τὰ Μεγάλα Διονύσια, τὰ ὁποῖα συνέστησε καὶ λαμπρῶς διωργάνωσεν εἰς τὰς Ἀθήνας ὁ Πεισίστρατος. Ἀναμφιβόλως ὅμως καὶ πρὸ τῆς ἐπισήμου ταύτης ἀναγνωρίσεως τῆς νέας τέχνης ὁ Θέσπις θὰ ἐδίδαξε κατὰ τὰ ἀγροτικά Διονύσια τραγωδίας του εἰς τὸν τόπον τῆς γεννήσεώς του, τὴν Ἰκαρίαν, ἴσως δὲ καὶ εἰς ἄλλους δήμους τῆς Ἀττικῆς.

Ὀλίγον νεώτερος τοῦ Θέσπιδος ἦτο ὁ Χοιροίλος, περὶ τοῦ ὁποίου γνωρίζομεν μόνον ὅτι ἔγραψε πολλὰ ἔργα.

Ὁ μαθητὴς τοῦ Θέσπιδος Φρύνιχος ἔγραψεν ἐκτὸς τῶν μέμθικὸν περιεχόμενον τραγωδιῶν του καὶ δύο τραγωδίας μὲ ὑπόθεσις εἰλημμένης ἀπὸ τὴν σύγχρονόν του πραγματικότητα, τὴν Μιλήτου ἄλωσιν καὶ τὰς Φοινίσσας. Εἰς τὴν πρώτην παρουσίαζε πρὸ τῶν ὀμμάτων τῶν συμπολιτῶν του τὴν συμφορὰν τῆς Ἰωνικῆς ταύτης πόλεως, ἣτις κατεστράφη ὑπὸ τῶν Περσῶν τῷ 494, τόσον δὲ ἐταράχθησαν οἱ Ἀθηναῖοι ἀπὸ τὸ θλιβερὸν θέαμα, ὥστε ὄχι μόνον ἀηγόρευσαν τὴν ἐπανάληψιν τοῦ ἔργου, ἀλλ' ἐπέβαλον καὶ πρόστιμον εἰς τὸν ποιητὴν, διότι ὑπέμνησεν εἰς αὐτοὺς «οἰκεῖα κακά». Μὲ τὰς Φοινίσσας ὅμως ἔλαβε τῷ 476 τὸν στέφανον τῆς νίκης. Τὸν Χορὸν τοῦ ἔργου ἀπετέλουν γυναῖκες ἐκ Φοινίκης (ἐξ οὗ ὁ τίτλος) εὐρισκόμεναι εἰς τὸ ἀνάκτορον τοῦ βασιλέως τῶν Περσῶν, ὑπόθεσις του δὲ ἦτο ὁ ἐν Περσίᾳ ἀντίκτυπος τῆς ἐν Σαλαμῖνι νίκης τῶν Ἑλλήνων. Τὴν αὐτὴν ὑπόθεσιν ἐπραγματεύθη μετ' ὀλίγα ἔτη ὁ Αἰσχύλος εἰς τοὺς Πέρσας του, τὸ μόνον, ὡς εἶπομεν, μέχρις ἡμῶν διασωθὲν ἱστορικὸν δράμα.

Ὁ Πρατῖνας ἔγραψε καὶ τραγωδίας, ἀλλὰ περισσότερον ἤσχυλίθη μὲ τὸ σατυρικὸν δράμα. Ἦτο Πελοποννήσιος, ἐκ Φλειοῦντος, ἔδρασεν ὅμως καὶ αὐτὸς ἐν Ἀθήναις.

Πάντα τὰ ἔργα τῶν ποιητῶν τούτων ἀπωλέσθησαν ἐκτὸς ἐλαχίστων ἀποσπασμάτων.

8. Ο ΑΙΣΧΥΛΟΣ ΚΑΙ Ο ΣΟΦΟΚΛΗΣ

Ὁ Αἰσχύλος ἐγεννήθη εἰς τὴν Ἐλευσίνα τῷ 525. Κατὰ τοὺς Περσικοὺς πολέμους ἐπολέμησεν ἥρωικῶς εἰς τὸν Μαραθῶνα καὶ τὴν Σαλαμίνα. Περὶ τὰ μέσα τῆς μεταξὺ τῶν δύο τούτων μαχῶν δεκαετίας ἐνίκησε διὰ πρώτην φοράν εἰς ἀγῶνα δραματικόν. Ἐκ τῶν πολλῶν τραγωδιῶν του σφύζονται μόνον ἐπτά: αἱ Ἰκέτιδες, τὸ ἀρχαιότερον ἀπὸ τὰ περισσώθεντα ἀρχαῖα δράματα, ἀλλὰ καὶ τὸ ἀρχαιώτερον μὲ ἄφθορον καὶ δεσπόμενον τὸ λυρικὸν στοιχεῖον, οἱ Πέρσαι, οἱ Ἐπτά ἐπὶ Θήβας, ὁ Προμηθεὺς δεσμώτης, ὁ Ἀγαμέμνων, αἱ Χοηφόροι καὶ αἱ Εὐμενίδες· αἱ τρεῖς τελευταῖαι τραγωδίαὶ ἀποτελοῦν μίαν τριλογίαν, τὴν Ὁρέστειαν, μὲ ἐνιαίαν ὑπόθεσιν: τὸν φόνον τοῦ ἐκ Τροίας ἐπανακάμψαντος Ἀγαμέμνονος, τὴν ἐκδίκησιν τοῦ υἱοῦ του Ὁρέστου, τὴν ὑπὸ τῶν Ἐρινύων καταδίωξιν τοῦ Ὁρέστου καὶ τὴν ἀθώωσίν του εἰς τὸν Ἄρειον Πάγον. Κατὰ τοὺς παλαιότερους χρόνους τοιαῦται τριλογίαὶ παριστάνοντο πάντοτε καὶ τὸ συνοδεῦον αὐτάς σατυρικὸν δράμα ἀπὸ τὸν αὐτὸν μῦθον ἤρται τὴν ὑπόθεσίν του. Ἐπειτα ὅμως ἡ ἐνότης αὐτῆ δὲν ἦτο ὑποχρεωτική. Οἱ ποιηταὶ μετεῖχον τοῦ ἀγῶνος μὲ τρεῖς τραγωδίας καὶ ἐν σατυρικὸν δράμα, ἀλλ' αἱ ὑποθέσεις ἐπετρέπετο νὰ λαμβάνωνται ἀπὸ διαφόρων μύθους.

Ἡ φήμη τῆς νέας τέχνης ἐνωρὶς διεδόθη πέραν τῶν ὁρίων τῆς Ἀττικῆς. Ὁ Αἰσχύλος ἐκλήθη ὑπὸ τοῦ τυράννου τῶν Συρακοῦσων Ἰέρωνος εἰς Σικελίαν, ὅπου καὶ ἐδίδαξε μερικά ἔργα του. Ἀπέθανε τῷ 456 ἐν Γέλα τῆς Σικελίας, ὅπου εἶχε μεταβῆ διὰ τρίτην φοράν.

Αἱ τραγωδίαὶ του καὶ σήμερον ἀκόμη ἀναβιβαζόμεναι εἰς τὸ θέατρον συγκλονίζουσι τοὺς θεατὰς μὲ τὴν βαθεῖαν θρησκευτικότητα, ἣ ὅποια τὰς διαπνέει, μὲ τὸ ὕφος τῶν διανοημάτων καὶ τὴν τιτανικὴν μεγαλοπρέπειαν τῆς ἐκφράσεως, μὲ τὴν λάμπριν τοῦ λυρισμοῦ καὶ τῶν εἰκόνων.

Ὁ Σοφοκλῆς ἐγεννήθη εἰς τὸν Κολωνὸν τῷ 496. Μετὰ τὴν ναυμαχίαν τῆς Σαλαμίνας (480) ἠγγήθη τοῦ χοροῦ τῶν ἐφήβων, ὁ ὁποῖος ἔλαβε μέρος εἰς τὸν ἑορτασμόν τῆς νίκης.

Ἦτο ὥραϊος, εὐγενής, ἀνοικτόκαρδος, εὐσεβής, φιλόπατρις, τέλειος τύπος ἀνδρὸς καλοῦ καὶ ἀγαθοῦ. Οἱ Ἀθηναῖοι πολὺ τὸν ἠγάπων καὶ τὸν ἐξετίμων καὶ ἀνέθεσαν εἰς αὐτὸν ὑψηλὰ δημόσια λειτουργήματα.

Ὡς ποιητὴς ἀνεδείχθη πολλάκις νικητής. Ἀπέθανεν ἐνενηκοντούτης μὲ ἀκμαίας μέχρι τέλους τὰς πνευματικὰς του δυνάμεις. Ἀπὸ τὰ 123 ἔργα, τὰ ὁποῖα ἔγραφε, σώζονται μόνον ἐπὶ τραγωδίαι: Ἀΐα, Ἀντιγόνη, Οἰδίπους τύραννος, Ἡλέκτρα, Τραχίνιαι, Φιλοκτήτης, Οἰδίπους ἐπὶ Κολωνῶ και ἐν σατυρικὸν δράμα, ἀλλ' ὄχι ὀλόκληρον, οἱ Ἰχνευταί.

Ὁ Σοφοκλῆς εἶναι ἀνυπέροβλητος εἰς τὴν σκηρικὴν οἰκονομίαν, δηλ. τὴν σύνθεσιν, τὴν ἀρχιτεκτονικὴν τοῦ δράματος, καὶ κυρίως εἰς τὴν διαγραφὴν τῶν χαρακτήρων, τὴν ἠθογραφίαν, ὅπως ἔλεγον οἱ ἀρχαῖοι ἢ ἐξέλιξις τοῦ μύθου παρ' αὐτῶ καθορίζεται ἀπὸ τοὺς χαρακτῆρας τῶν δρώντων προσώπων. Ἐπραγματοποίησεν εἰς τὴν τραγωδίαν τὸ ἰδεῶδες τοῦ εὐγενοῦς καὶ ἡρέμου μεγαλείου, τοῦ μέτρου καὶ τῆς ἁρμονίας. Εἶναι διὰ τὴν ποιήσιν ὅ,τι εἶναι διὰ τὴν πλαστικὴν ὁ Φειδίας.

9. Ο ΒΙΟΣ ΚΑΙ ΤΟ ΕΡΓΟΝ ΤΟΥ ΕΥΡΗΠΙΔΟΥ

Ὅπως ὁ Θέσις, ὁ Χοιρίλος, ὁ Φρόνιχος, ὁ Αἰσχύλος, ὁ Σοφοκλῆς, οὕτω καὶ ὁ Εὐριπίδης ἦτο Ἀθηναῖος. Ἐγενήθη εἰς τὴν Σαλαμίνα, ἦτο ὅμως ἐγγεγραμμένος εἰς τὸν δῆμον τῶν Φλυέων, παρὰ τὸ σημερινὸν Χαλάνδριον. Ὁ πατήρ του ὠνομάζετο Μνήσαρχος, ἡ δὲ μήτηρ του Κλειτώ.

Οἱ κωμικοὶ ποιηταί, οἱ ὅποιοι ἐμίσουν τὸν Εὐριπίδην, ἔσκωπον αὐτὸν λέγοντες ὅτι ὁ πατήρ του ἦτο κάπηλος, δηλ. μεταπράτης, ἡ δὲ μήτηρ του πωλιτήρια λαχάνων. Ταῦτα δὲν εἶναι ἀληθῆ. Ὁ Μνήσαρχος ἦτο εὐπορος γαιοκτήμων, εἶχε δὲ καὶ εἰς τὴν Σαλαμίνα κτήμα' οὕτω ἠδυνήθη ἀνέτως νὰ ἐπιμεληθῆ τῆς ἀνατροφῆς τοῦ υἱοῦ του.

Περὶ τοῦ χρόνου τῆς γεννήσεως τοῦ ποιητοῦ ὑπάρχον ἀμφιβολίαι. Κατὰ τινὰς ἀρχαίας πληροφορίας ἐγενήθη κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς ἐν Σαλαμίνι ναυμαχίας, 20 Σεπτεμβρίου 480. Ὁ Αἰσχύλος, ἀνὴρ 45 ἐτῶν, ἠγωνίσθη τότε διὰ τὴν νίκην, εἰς τὸν ἑορτασμὸν τῆς ὁποίας ἔλαβε μέρος ὁ δεκαεξαετής Σοφοκλῆς ἐπὶ κεφαλῆς χοροῦ ὀμηλικῶν. Οὕτω τὰ ὀνόματα τῶν τριῶν μεγάλων τραγικῶν ἐνοῦνται περὶ τὸ περίλαμπρον ἐκεῖνο γεγονός τῆς ἱστορίας μας. Κατ' ἄλλην ὅμως ἀρχαίαν πηγὴν ὁ Εὐριπίδης ἐγενήθη τῷ 485.

Τὴν Σαλαμίνα ἐπεσκεπτετο ἔπειτα συχνὰ ὁ Εὐριπίδης καὶ ἐπὶ ὥρας

μακρὰς ἐμελέτα καὶ ἔγραφεν ἐντὸς ἐρημικοῦ σπηλαίου εἰς μίαν ἀκτὴν τῆς νήσου. "Ὅτι ἡ θάλασσα ἦτο εἰς αὐτὸν πολὺ οἰκεία καὶ ἀγαπητή, τὸ βλέπομεν ἀπὸ τὸ πλῆθος τῶν θαλασσινῶν εἰκόνων καὶ παρομοιώσεων τῶν ἐγκατεσπαρμένων εἰς τὰ ἔργα του. Ἐπίσης ἐγνώριζε καλῶς τὴν ζωὴν τῶν ναυτικῶν, τὴν ὁποίαν συγχρότατα περιγράφει μὲ ἀκρίβειαν καὶ πολλὰς λεπτομερείας. Οὕτως εἰς τὴν *Ἰφιγένειαν τὴν ἐν Τάυροις* εὗρισκομεν περιγραφὴν τῆς προσπάθειας Ἑλλήνων ναυτῶν νὰ ἀποπλεύσουν ἐκ λιμένος σκυθικοῦ, ἀντιπαλαιόντων πρὸς τὸν ἀντίθετον ἄνεμον καὶ πρὸς τοὺς βαρβάρους, οἱ ὅποιοι ἐζήτουν νὰ ἐμποδίσουν τὸν ἀπόπλου.

Κατὰ τὴν νεανικὴν τοῦ ἡλικίαν ἐπεδόθη εἰς τὸν ἀθλητισμὸν καὶ διεκρίθη εἰς τὸ παγκράτιον καὶ τὴν πυγμαχίαν. Ἀργότερον ὅμως κατεδίκαζε τὰς ὑπερβολὰς τοῦ ἀθλητισμοῦ, διότι φαίνεται ὅτι πολλοὶ σύγχρονοὶ τοῦ Ἀθηναίου δὲν ἐτήρουν ὡς πρὸς τοῦτο τὸ πρέπον μέτρον. Εἰς ἐν ἀπὸ τὰ δράματά του, τὰς *Τρωάδας* (1211), ἐπαινεῖ τοὺς Τρωᾶς, οἱ ὅποιοι ἐτίμων, ὅπως λέγει, τὰς ἀρματοδρομίας καὶ τοὺς ἀγῶνας τοξοβολίας, ἀλλὰ χωρὶς ὑπερβολὰς, « οὐκ ἐς πλησμονὰς θηρώμενοι ». Ἐπίσης ἐκαλλιέργησε τὴν ζωγραφικὴν.

Βαθυτέρα ἐπίδρασιν εἰς τὸ πνεῦμα τοῦ Εὐριπίδου ἔσχεν ἡ ἐνασχόλησίς του εἰς τὴν φιλοσοφίαν. Ἦκουσε διδάσκοντα τὸν φιλόσοφον Ἀναξαγόραν, ἀνέγνωσε πλεῖστα βιβλία φιλοσόφων καὶ σοφιστῶν, ἐν οἷς καὶ τὰ τοῦ Πρωταγόρου καὶ τοῦ Προδίκου, τοὺς ὁποίους καὶ προσωπικῶς ἐγνώριζε, καὶ συνεδέθη διὰ φιλίας μὲ τὸν Σωκράτην, ὅστις, λέγων, παρηκολούθει πάντοτε τὴν διδασκαλίαν τραγωδιῶν τοῦ φίλου του, ἐνῶ ἄλλως δὲν ἐσύχραζεν εἰς τὸ θέατρον. Εἶχεν ὁ Εὐριπίδης καὶ πλουσίαν βιβλιοθήκην, πρᾶγμα σπάνιον εἰς τὴν ἐποχὴν του.

Πνεῦμα ἐρευνητικὸν καὶ ἀνήσυχον, ἐμελέτα διαρκῶς τὰ μεγάλα προβλήματα, τὰ ὁποῖα ἀπησχόλουν τοὺς πλέον μορφωμένους Ἑλλήνας κατὰ τὸ β' ἡμῖσιν τοῦ 5. αἰῶνος. Τί ἦσαν οἱ θεοί, τίς ἡ φύσις τοῦ ἀνθρώπου, τίνες αἱ μεγάλαι ἀρεταί, τίνα τὰ καθήκοντα τῶν γυναικῶν κ.λ.π. Διὰ τὸ πλῆθος τῶν φιλοσοφικῶν γνωμῶν, τὰς ὁποίας διετύπωνεν εἰς τὰς τραγωδίας του, ἀπεκλήθη ὁ ἀπὸ σκηνηφίλοσσοφος.

Ὑπὸ τινων ἐνομίσθη ἀσεβής. Δὲν ἦτο βεβαίως φύσις βαθέως θρησκευτικῆς, ὅπως ὁ Αἰσχύλος καὶ ὁ Σοφοκλῆς· ὅτι ὅμως ἦτο ἀσεβής, δὲν εἶναι ἀληθές. Ὁ Εὐριπίδης μελετῶν τοὺς μύθους, ἐκ τῶν ὁποίων ἦντλει τὰς ὑποθέσεις τῶν τραγωδιῶν του, εὗρισκεν εἰς αὐτοὺς διηγήσεις ἀσυμ-

βιβάστους πρὸς τὴν ὑψηλοτέραν καὶ φωτεινότεραν περὶ τοῦ θεοῦ ἀντίληψιν, τὴν ὁποίαν εἶχε σχηματίσει ὁ ἴδιος. Δὲν ἠδύνατο π.χ. νὰ δεχθῆ ὅτι ἡ Ἄρτεμις ἐπεθύμει νὰ θυσιάζον εἰς αὐτὴν ἀνθρώπους. Ἐπειδὴ ὅμως πολὺ συχνὰ ἐξέφραζεν εἰς τὰ δράματά του τοιαύτας γνώμας, οἱ προσκεκολλημένοι εἰς τὰς παλαιὰς παραδόσεις δυσηρεστοῦντο.

Ἐν γένει ὁ Εὐριπίδης, ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὸν Αἰσχύλον καὶ τὸν Σοφοκλέα, δὲν ἦτο πολὺ συμπαθὴς εἰς τοὺς συγχρόνους του. Εἰς δραματικὸν ἀγῶνα κατῆλθε τὸ πρῶτον τῷ 455 καὶ ἔλαβε τὰ τριτεῖα. Ἐνίκησε διὰ πρώτην φοράν τῷ 442, ἐνῶ δὲ ἔγραφεν 23 τετραλογίας, μόνον πεντάκις ἐνίκησε. Οἱ κωμικοὶ ποιηταί, καὶ πρὸ πάντων ὁ Ἀριστοφάνης, διαρκῶς τὸν ἔσκωπτον καὶ τὸν ἐκακολόγουν, διότι τὸν ἐθεώρουν πολὺ νεωτεριστὴν.

Εἰς τὴν πολιτικὴν οὐδέποτε ἀνemieίχθη καὶ δημόσιον ἀξίωμα οὔτε ἔλαβεν οὔτε ἐζήτησε ποτέ. Μελαγχολικὸς καὶ δύσκολος εἰς τὰς σχέσεις του, προετίμα τὴν μόνωσιν ἢ τὴν μὲ ἐκλεκτοὺς φίλους ἀναστροφὴν, τὴν ἐργασίαν καὶ τὴν ζωὴν τοῦ σπουδαστηρίου. Ἐνεφροεῖτο ὅμως γλογορεᾶς φιλοπατρίας καὶ παρηκολούθει τὰ πολιτικὰ μὲ ζοηρὸν ἐνδιαφέρον.

Ἡ πρὸς τὴν πατρίδα ἀγάπη του ἐκδηλοῦται πρὸ πάντων εἰς τὰς τραγωδίας, τὰς ὁποίας συνέθεσε μετὰ τὴν ἔκρηξιν τοῦ Πελοποννησιακοῦ αολέμου· πραγματεύεται τότε κατὰ προτίμησιν ἁπτικὰς παραδόσεις καὶ μύθους, ἀπὸ τοὺς ὁποίους ἀναλάμπει τὸ μεγαλεῖον καὶ ὁ ἀνώτερος πολιτισμὸς τῶν Ἀθηρῶν, καὶ πολλάκις εἰς τὸ στόμα τῶν μυθικῶν προσώπων θέτει ὑπανιγμούς εἰς σύγχρονα γεγονότα ἀποτελοῦντας ὕμνον πρὸς τὴν πατρίδα του καὶ καταδίκην τῶν ἀντιπάλων της.

Οὕτω εἰς τοὺς Ἡρακλείδας, τραγωδίαν διδαχθεῖσαν κατὰ τὰ πρῶτα ἔτη τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου, ἐξαιρεῖ τὴν εὐγένειαν καὶ τὴν αὐτοθυσίαν τῶν παλαιῶν Ἀθηναίων, οἱ ὁποῖοι, διὰ νὰ προστατεύσουν τὰ τέκνα τοῦ Ἡρακλέους, ἀνέλαβον πόλεμον κατὰ τοῦ διώκτου αὐτῶν Εὐρυσθέως· φέγει οὕτως ἐμμέσως τὴν ἀχαριστίαν τῶν συγχρόνων του Δωριέων, οἱ ὁποῖοι, ἐνῶ ἐκαυχῶντο ὅτι ἦσαν ἀπόγονοι τοῦ Ἡρακλέους, ἐπέδραμον κατὰ τῶν Ἀθηρῶν.

Ἐγκώμιον τῶν Ἀθηρῶν εἶναι καὶ αἱ Ἰκέτιδες. Εἰς τὴν τραγωδίαν ταύτην, ἢ ὁποία ἐδιδάχθη περὶ τὰ τέλη τῆς πρώτης δεκαετίας τοῦ πολέμου, ὁ μυθικὸς βασιλεὺς τῶν Ἀθηρῶν Θησεὺς παρουσιάζεται ὑποστηρικτῆς τοῦ καταπατουμένου δικαίου καὶ ἐκπρόσωπος ἀνωτέρου

πολιτισμοῦ : ἀναγκάζει διὰ πολέμου τοὺς Θηβαίους νὰ παραδώσουν τοὺς νεκροὺς τῶν πρὸ τῶν τειχῶν τῶν Θηβῶν πεσόντων Ἀργείων εἰς τὰς μητέρας των πρὸς ταφήν.

Ἄλλαχοῦ ὁ ποιητὴς κεντηριάζει τοὺς ἀδίκως ἐπιτιθεμένους, τοὺς ἐκποροῦντας « πόλεις, ναοὺς τε τύμβους θ' », ἱερὰ τῶν κεκμηκότων », ἐνῶ ἀντιθέτως διακηρύσσει ὅτι τὸ « ὑπὲρ πάτρας θνήσκειν » εἶναι « τὸ κάλλιστον κλέος » (Τ ρ ω ά δ ε ς 95 καὶ 386).

Τέσσαρα περίπου ἔτη πρὸ τῆς λήξεως τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου ὁ Εὐριπίδης μετέβη εἰς Πέλλαν τῆς Μακεδονίας κληθεὶς ὑπὸ τοῦ φιλομούσου βασιλέως αὐτῆς Ἀρχελαοῦ. Καὶ ἐν τῇ μακεδονικῇ ἀδελῇ διαμένων ἐξηκολοῦθει ἐργαζόμενος, ἐδίδαξε δ' ἐκεῖ καὶ τινὰς τραγωδίας του. Ἀπέθανε καὶ ἐτάφη ἐν Μακεδονίᾳ τῷ 406, ὀλίγους μῆνας πρὸ τοῦ Σοφοκλέους.

Οἱ Ἀθηναῖαι, οἱ ὅποιοι πολὺν τὸν εἶχον πικράνει ζῶντα, συγκινηθέντες ἀπὸ τὸ ἀγγελμα τοῦ θανάτου τοῦ μεγάλου συμπολίτου των, ἐζήτησαν νὰ δοθοῦν εἰς αὐτοὺς τὰ ὀστέα του, μὴ γενομένης ὅμως δεκτικῆς τῆς αἰτήσεώς των ἡγεῖων πρὸς τιμὴν του κενοτάφιον παρὰ τὰ Μακρὰ Τεῖχη. Εἰς τὸν προάγωνα τῶν Μεγάλων Διονυσίων τοῦ ἔτους ἐκείνου ὁ Σοφοκλῆς προσήλθε μὲ πένθιμον περιβολήν, εἰσήγαγε δὲ καὶ τὸν Χορὸν ἄνευ στεφάνων.

Μετὰ θάνατον ὁ ποιητὴς πολὺ ἠγαπήθη καὶ ἐθαυμάσθη, ἤσκησε δὲ τραστίαν ἐπίδρασιν εἰς τὴν μετέπειτα ποίησιν, ἑλληνικὴν, ῥωμαϊκὴν καὶ νεωτέραν εὐρωπαϊκὴν.

Βαθὺς ἀνατόμος τῆς ἀνθρωπίνης ψυχῆς ὁ Εὐριπίδης ἐμελέτα, ἀνέλεγε καὶ ἐξέφραζεν εἰς τὰς τραγωδίας του τὰ πάθη, προκαλῶν ἰσχυρὰν συγκίνησιν. Ἦτο κατὰ τὸν Ἀριστοτέλη ὁ τραγικώτατος τῶν ποιητῶν. Τὴν ἀξίαν τῆς ποιήσεώς του θὰ ἀντιληφθῶμεν μελετώντες μετὰ προσοχῆς μίαν τῶν τραγωδιῶν του, τὴν Ἰφιγένειαν τὴν ἐν Ἀυλίδι ἢ τὴν Ἰφιγένειαν τὴν ἐν Ταύροις.

10. ΙΦΙΓΕΝΕΙΑ Η ΕΝ ΑΥΑΙΑΙ

Εὐρύτατα διαδεδομένη καὶ εἰς τὸν ἑλληνικὸν καὶ εἰς ἄλλους λαοὺς εἶναι ἡ δοξασία ὅτι διὰ τὴν στρεβύωσιν καὶ ἀσφάλειαν οἰουδήποτε κτίσματος ἀπαιτεῖται θυσία ζῶον τιθεμένου εἰς τὰ θεμέλια τοῦ κτίσματος ἢ ἐντὸς τοῖχου τινὸς αὐτοῦ. Κατὰ τοὺς ἀρχαιοτάτους χρόνους ἐγίνοντο

πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον καὶ ἀνθρωποθυσίαι, διότι ἐπιστεύετο ὅτι, ὅσον ἐδγενέστερον ἦτο τὸ θῦμα, τόσον ἰσχυρότερον « στοιχειῶ » ἐγίνετο. Τοῦ ἐθίμου τούτου ἀπήχρισι εἶναι π.χ. ἡ περὶ τοῦ γεφυροῦ τῆς Ἄρτας παράδοσις, καθ' ἣν ὁ πρωτομάστορας ἠραγκάσθη νὰ « στοιχειώσῃ » τὴν σύζυγόν του, διότι ἄλλως ἢ στερέωσις τῆς γεφύρας ἦτο ἀδύνατος.

Ἐκτὸς ὅμως τῆς θεμελιώσεως τῶν κτισμάτων καὶ διὰ πάσης ἄλλης σπουδαίας ἐπιχειρήσεως τὴν ἐπιτυχίαν ἀπαιτεῖται θυσία. Ἐκ τῆς ἀντιλήψεως ταύτης ἐπλάσθη ὁ μῦθος τῆς θυσίας τῆς Ἰφιγενείας*.

Ὁ Ἑλληνικὸς στόλος, ἐκ περισσοτέρων τῶν χιλιῶν πλοίων ἀποτελούμενος, εἶχε συγκεντρωθῆ εἰς τὸν μέγαν καὶ ἀσφαλῆ κόλπον τῆς Αὐλίδος. Τὰ στήθη τῶν Ἑλλήνων ἐθέρομαιεν ὁ πόθος νὰ διασχίσουν τὸ Αἰγαῖον καὶ ἀποβιβαζόμενοι εἰς τὴν Τροίαν νὰ τιμωρήσουν τοὺς Τρῶας διὰ τὴν ἀρπαγὴν τῆς Ἑλένης, ἀλλ' ἄνεμος ἐννοϊκὸς δὲν ἔπνεε καὶ ὁ ἀπόπλους ἦτο ἀδύνατος, διότι, ὅπως ἐμάντευσεν ὁ Κάλχας, ἡ Ἄρτεμις ἀπήτει νὰ θυσιάσῃ εἰς αὐτὴν ὁ ἀρχιστράτηγος τὴν πρωτότοκον θυγατέρα του.

Ὁ Ἀγαμέμνων πιεζόμενος ὑπὸ τοῦ Μενελάου καὶ ἄλλων ἡγεμόνων ἐδέχθη μὲ σπαραγμὸν ψυχῆς νὰ καλέσῃ ἐκ Μυκηνῶν εἰς Αὐλίδα τὴν Ἰφιγένειαν, διὰ νὰ πείσῃ δὲ τὴν Κλυταίμηστραν νὰ τὴν στείλῃ, ἔγραψεν εἰς αὐτὴν ὅτι θὰ τὴν ἔδιδεν εἰς γάμον εἰς τὸν Ἀχιλλεῆα. Ἀλλὰ μετὰ τὴν ἀναχώρησιν τοῦ ἀγγελιαφόρου, μετανοήσας ἔγραψε κρυφίως δευτέραν ἐπιστολὴν ἀνακλητικὴν τῆς πρώτης.

Εἶναι ἀκόμη νύξ, ἀπόλυτος νημεμία καὶ σιγὴ ἐπικρατεῖ εἰς τὴν Αὐλίδα, ὁ στρατὸς τῶν Ἀχαιῶν εἶναι βυθισμένος εἰς τὸν ὕπνον καὶ ὁ Ἀγαμέμνων καλεῖ ἔξω τῆς σκηνῆς του ἓνα γέροντα, παλαιὸν πιστὸν δοῦλον τῆς συζύγου του, διὰ νὰ τὸν ἀποστείλῃ πρὸς αὐτὴν μὲ τὴν ἐπιστολὴν. Εἰς τὸ σημεῖον τοῦτο ἀρχίζει ἡ τραγωδία.

Προοιούσης τῆς ὑποθέσεως ἡ Ἰφιγένεια ἀντιλαμβάνεται ὅτι τὴν

* Τὸν μῦθον ἐδραματοποίησαν κατὰ τοὺς νεωτέρους χρόνους ἐκτὸς ἄλλων ὁ Γάλλος ποιητὴς Ῥακίνας καὶ ὁ γαλλιστὶ γράφας Ἑλλήν Ἰωάννης Μορεάς. Πρὸς τὴν ὑπόθεσιν τῆς ἡμετέρας τραγωδίας ἔχει ὁμοιότητα ἢ ὑπόθεσις τῆς Θυσίας τοῦ Ἀβραάμ, Κρητικὸ ἠθρησκευτικὸ δρᾶμα τοῦ 16. μ.Χ. αἰῶνος.

Ἄξια συστάσεως εἶναι ἡ ἐκ παραλλήλου μελέτη τῶν δύο ἔργων καὶ ἰδίως τῶν χαρακτήρων τοῦ Ἀγαμέμνονος καὶ τοῦ Ἀβραάμ, τῆς Κλυταίμηστρας καὶ τῆς Σάρρας, τῆς Ἰφιγενείας καὶ τοῦ Ἰσαάκ, τοῦ Πρεσβύτου καὶ τῶν δούλων τοῦ Ἀβραάμ.

θυσίαν της απαιτεῖ τὸ ἀνώτερον συμφέρον τῆς πατρίδος, προσφέρει τὸν ἑαυτὸν της ἑκουσίον θῦμα μὲ εὐγενῆ αὐταπάρησιν καὶ ὑπέροχον ἡρωϊσμόν, ἀλλ' ἡ θεὰ Ἄρτεμις τὴν παραλαμβάνει μακρὰν τοῦ βωμοῦ, ἐπὶ τοῦ ὁποίου θέτει ἀντ' αὐτῆς ἔλαφον.

Τὴν Ἰφιγένειαν τὴν ἐν Ἀυλίδι συνέθεσεν ὁ Εὐριπίδης περὶ τὰ τέλη τοῦ βίου του, ἡ δὲ παράστασις ἔγινε μετὰ τὸν θάνατόν του.

II. ΙΦΙΓΕΝΕΙΑ Η ΕΝ ΤΑΥΡΟΙΣ

Εἰς τὰ ἀνατολικά παράλια τῆς Ἀττικῆς ὑπῆρχον δύο ἱερά τῆς Ἀρτέμιδος· τὸ ἐν εἰς τὰς Ἀραφηνίδας Ἀλὰς (παρὰ τὴν σημερινὴν Ραφίραν), τὸ δὲ ἄλλο ὀλίγον νοτιώτερον, εἰς τὴν Βραυρωνία (νῦν Βραῶνα)· εἰς τὸ πρῶτον, τὸ τῆς Ταυροπόλου Ἀρτέμιδος, πρὸς τιμὴν τῆς ὁποίας ἐτελοῦντο τὰ Ταυροπόλια, ἐφυλάσσετο ἀρχαιότατον ξύλινον ἄγαλμα (ξόανον) τῆς θεᾶς, τὸ ὁποῖον κατὰ τὴν ἐπιχώριον παράδοσιν εἶχε φέρει ὁ Ὀρέστης ἐκ τῆς χώρας τῶν Ταύρων, ἐν δὲ τῷ τεμένει τοῦ δευτέρου ἱεροῦ, τῆς Βραυρονίας Ἀρτέμιδος, εἰδείκνυτο ὁ τάφος τῆς ἀδελφῆς τοῦ Ὀρέστου Ἰφιγενείας, ἣτις κατὰ τὴν παράδοσιν ὑπῆρξεν ἡ πρώτη ἐν τῷ ναῷ τούτῳ ἱερεία τῆς Ἀρτέμιδος. Ἀπὸ τὰς ἀττικὰς ταύτας παραδόσεις ἐμπνευσθεὶς ὁ Εὐριπίδης ἔγραψε τὴν Ἰφιγένειαν τὴν ἐν Ταύροις, κατὰ πᾶσαν πιθανότητα τῷ 414 π.Χ.

Εἰς τὴν Ἰφιγένειαν τὴν ἐν Ταύροις εὐρίσκομεν τὴν ἡρώίδα εἰς τὴν σκυθικὴν χώραν τῶν Ταύρων, ὅπου τὴν ἔχει φέρει ἡ Ἄρτεμις. Κατὰ ταῦτα ἡ ὑπόθεσις τῆς τραγωδίας ταύτης εἶναι τρόπον τινὰ συνέχεια τῆς ὑποθέσεως τῆς Ἰφιγενείας τῆς ἐν Ἀυλίδι.

Κατὰ τὴν Ἰφιγένειαν τὴν ἐν Ἀυλίδι ἡ Κλυταμῆστρα συνώδευσε τὴν θυγατέρα της εἰς τὴν Ἀυλίδα, ἐνῶ κατὰ τὴν ἐν Ταύροις ἀπέστειλεν αὐτὴν μόνην, ἡ ἰδίᾳ δὲ παρέμεινεν ἐν Μυκῆναις. Τοῦτο εἶναι ἐν δεῖγμα τῆς ἐλευθερίας, μὲ τὴν ὁποίαν οἱ τραγικοί ποιηταὶ—ἀναλόγως πρὸς τὰς ἐκάστοτε δραματολογικὰς ἀνάγκας—ἐπραγματεύοντο τοὺς μύθους, οὔτινες ἄλλως τε καὶ εἰς τὸ στόμα τοῦ λαοῦ ἐφέροντο ὑπὸ διαφόρους μορφάς.

Τῆς Ἰφιγενείας τῆς ἐν Ταύροις ἡ ὑπόθεσις ἐξελισσεται πρὸ τοῦ ἐν τῇ χώρᾳ ταύτῃ ναοῦ τῆς Ἀρτέμιδος. Βλέπομεν τὸν ναὸν καὶ πρὸ αὐτοῦ τὸν βωμόν, ζόγκινον ἀπὸ τὸ αἷμα τῶν θυμάτων.

Ὅπισθεν τοῦ ναοῦ καὶ ὀλίγον δεξιώτερον ὡς πρὸς τοὺς θεατὰς πρέπει νὰ φαντασθῶμεν τὴν παραλίαν, ἀκόμη δὲ δεξιώτερον τὴν πόλιν τῶν Ταύρων.

Εἰς τὴν τραγωδίαν ταύτην ἡ ἡρώϊς προλογίζουσα εἰσάγει ἀμέσως τὸν θεατὴν εἰς τὴν ὑπόθεσιν αἱ πληροφορίαι, τὰς ὁποίας παρέχει ἡ ἡρώϊς, καὶ ἐκεῖναι, τὰς ὁποίας ἀκούομεν εἰς τὴν δευτέραν σκηνὴν τοῦ προλόγου ἀπὸ τὸν Ὀρέστην καὶ τὸν Ἡυλάδην, εἶναι ἀρκεταί, ὥστε νὰ κατατοπισθῇ περὶ τῆς ὑποθέσεως τοῦ δράματος καὶ ὁ σημερινὸς ἀναγνώστης.

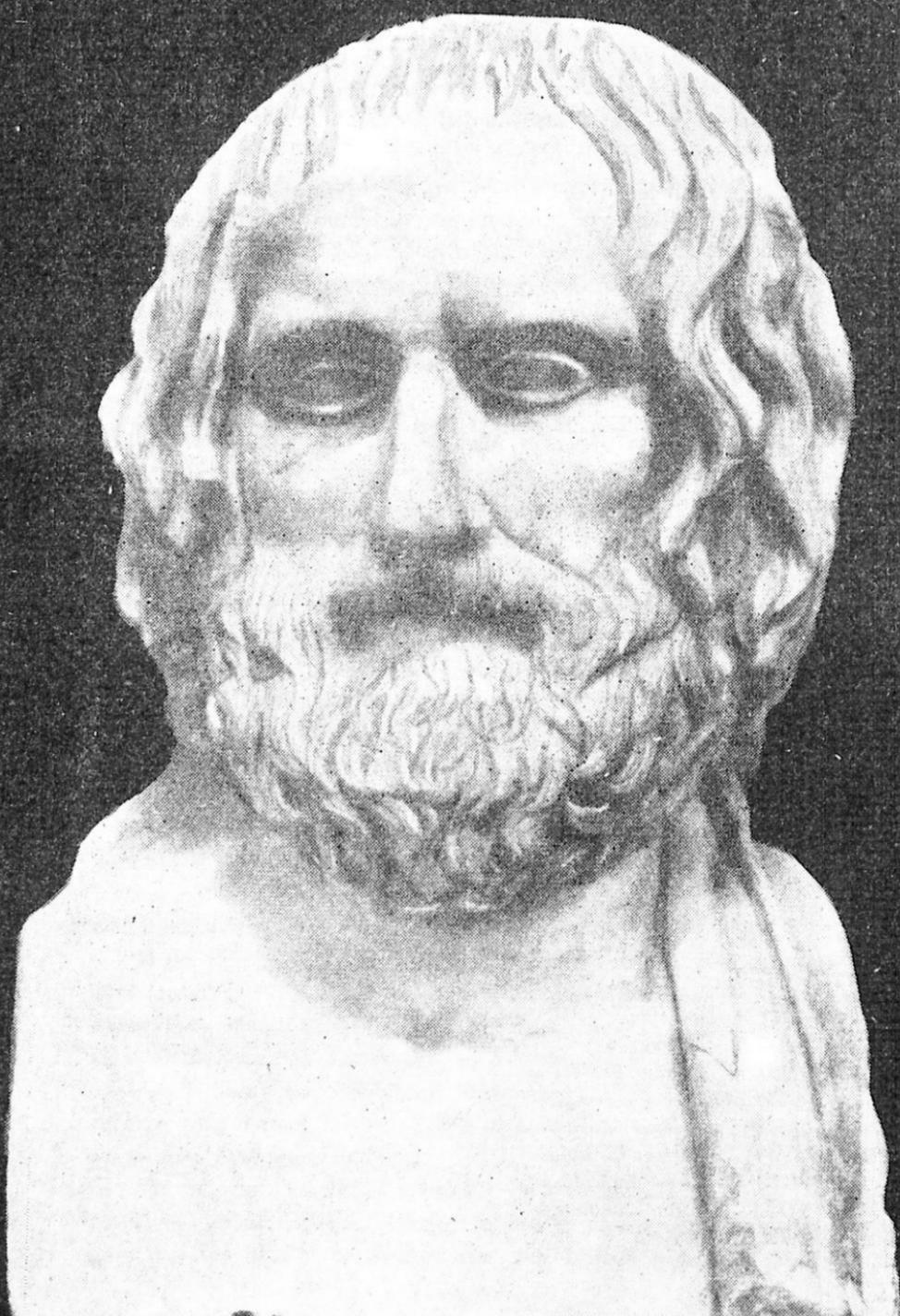
12. ΔΙΑΡΘΡΩΣΙΣ ΤΩΝ ΔΥΟ ΤΡΑΓΩΔΙΩΝ

A ΤΗΣ ΕΝ ΑΥΑΙΔΙ ΦΙΓΕΝΕΙΑΣ

1 - 163	Πρόλογος
164 - 302	Πάροδος
303 - 542	Πρῶτον Ἐπεισόδιον
543 - 606	Πρῶτον Στάσιμον
607 - 750	Δεύτερον Ἐπεισόδιον
751 - 800	Δεύτερον Στάσιμον
801 - 1035	Τρίτον Ἐπεισόδιον
1036 - 1097	Τρίτον Στάσιμον
1098 - 1275	Τέταρτον Ἐπεισόδιον
1276 - 1335	Λυρικὸν μέρος (Ἰφιγενείας μονοῦδία)
1336 - 1473	Πέμπτον Ἐπεισόδιον
1474 - 1531	Λυρικὸν μέρος (Θριαμβευτικὸν ᾄσμα Ἰφιγενείας καὶ Χοροῦ)
1532 - 1629	Ἐξοδος

B ΤΗΣ ΕΝ ΤΑΥΡΟΙΣ ΦΙΓΕΝΕΙΑΣ

1 - 122	Πρόλογος
123 - 235	Πάροδος
236 - 391	Πρῶτον Ἐπεισόδιον
392 - 466	Πρῶτον Στάσιμον
467 - 1088	Δεύτερον Ἐπεισόδιον
1089 - 1152	Δεύτερον Στάσιμον
1153 - 1233	Τρίτον Ἐπεισόδιον
1283 - 1234	Τρίτον Στάσιμον
1284 - 1499	Ἐξοδος

ΕΥΧΡΙΣΤΙΑΣ
Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ΘΡ. ΣΤΑΥΡΟΥ ΦΩΚ ΒΟΥΣΒΟΥΝΗ

ΕΥΡΙΠΙΔΟΥ
ΙΦΙΓΕΝΕΙΑ Η ΕΝ ΑΥΛΙΔΙ

ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΕΚΔΟΣΕΩΝ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ
ΑΘΗΝΑΙ 1972

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟΝ

ΚΕΙΜΕΝΟΝ*

ΑΓΑΜΕΜΝΩΝ

Ἦν πρέσβυ, δόμων τῶνδε πάροιθεν
στεῖχε.

ΠΡΕΣΒΥΤΗΣ

στείχω· τί δὲ καινουργεῖς,

Ἄγαμέμνον ἄναξ ;

ΑΓΑ.

σπεύσεις ;

ΗΡ.

σπεύδω.

μάλα τοι γῆρας τοῦμόν ἄυπνον
καὶ ἐπ' ὀφθαλμοῖς ὀξὺ πάρεστιν.

5

ΑΓΑ

τίς ποτ' ἄρ' ἀστήρ ὅδε πορθμεύει ;

ΗΡ.

Σείριος ἐγγὺς τῆς ἑπταπόρου
Πλειάδος ἄστων ἔτι μεσσήρης.

ΑΓΑ.

οὐκουν φθόγγος γ' οὐτ' ὀρνίθων
οὔτε θαλάσσης· σιγαὶ δ' ἀνέμων
τόνδε κατ' Εὐριπον ἔχουσιν.

10

ΗΡ.

τί δὲ σὺ σκηνῆς ἐκτὸς ἀίσσεις,

Ἄγαμέμνον ἄναξ ;

ἔτι δ' ἠσυχία τήνδε κατ' Αὐλιν
καὶ ἀκίνητοι φυλακαὶ τειχέων.
στείχωμεν ἔσω.

15

ΑΓΑ.

ζήλω σέ, γέρον,

ζήλω δ' ἀνδρῶν ὅς ἀκίνδυνον

* Ἐπιμέλεια τοῦ κειμένου καὶ ἐρμηνεία ὑπὸ Φ. Βουσβούνη.

- βίον ἐξεπέρασ' ἀγνώως, ἀκλεῆς·
 τοὺς δ' ἐν τιμαῖς ἤσασον ζηλῶ.
- ΠΡ. καὶ μὴν τὸ καλὸν γ' ἐνταῦθα βίου. 20
- ΑΓΑ. τοῦτο δέ γ' ἐστὶν τὸ καλὸν σφαλερὸν·
 καὶ τὸ πρότιμον
 γλυκὺ μὲν, λυπεῖ δὲ προσιστάμενον·
 τοτὲ μὲν τὰ θεῶν οὐκ ὀρθωθέντ'
 ἀνέτρεψε βίον, τοτὲ δ' ἀνθρώπων 25
 γινῶμαι πολλαὶ
 καὶ δυσάρεστοι διέκναισαν.
- ΠΡ. οὐκ ἄγχαμι ταῦτ' ἀνδρὸς ἀριστέως·
 οὐκ ἐπὶ πᾶσιν σ' ἐφύτευσ' ἀγαθοῖς,
 Ἀγάμεμνον, Ἄτρεΰς. 30
- δεῖ δέ σε χαίρειν καὶ λυπεῖσθαι·
 θνητὸς γὰρ ἔφυς· κἂν μὴ σὺ θέλῃς,
 τὰ θεῶν οὕτω βουλόμεν' ἔσται.
 σὺ δὲ λαμπτήρος φάος ἀμπετάσας
 δέλτον τε γράφεις 35
 τήνδ', ἣν πρὸ χερῶν ἔτι βαστάζεις,
 καὶ ταῦτά πάλιν γράμματα συγγεῖς
 καὶ σφραγίζεις λύεις τ' ὀπίσω
 ῥίπτεις τε πέδῳ πεύκην, θαλερὸν
 κατὰ δάκρυ γέων, 40
 καὶ τῶν ἀπόρων οὐδενὸς ἐνδεῖς
 μὴ οὐ μαίνεσθαι.
- τί πονεῖς ; τί νέον περὶ σοί, βασιλεῦ ;
 φέρε κοίνωσον μῦθον ἐς ἡμᾶς.
 πρὸς δ' ἄνδρ' ἀγαθὸν πιστόν τε φράσεις· 45
 σῆ γάρ μ' ἀλόχῳ ποτὲ Τυνδάρεως
 πέμπεν φερνήν
 συννυμφοκόμον τε δίκαιον.

ΑΓΑ. ἐγένοντο Λήδα Θεστιάδι τρεῖς παρθένοι,
 Φοίβη, Κλυταιμήστρα τ', ἐμὴ ξυνάορος, 50
 Ἐλένη τε ταύτης οἱ τὰ πρῶτ' ὠλβισμένοι
 μνηστῆρες ἦλθον Ἑλλάδος νεανίαι.
 δεινὰ δ' ἀπειλαὶ καὶ κατ' ἀλλήλων φόνος
 ξυνίσταθ', ὅστις μὴ λάβοι τὴν παρθένον.
 τὸ πρῶγμα δ' ἀπόρως εἶχε Τυνδάρεω πατρὶ 55
 δοῦναί τε μὴ δοῦναί τε, τῆς τύχης θ' ὅπως
 ἄψαιτ' ἄριστα. καὶ νιν εἰσῆλθον τάδε·
 ὄρκους συνάψαι δεξιάς τε συμβαλεῖν
 μνηστῆρας ἀλλήλοισι καὶ δι' ἐμπύρων
 σπονδὰς καθεῖναι κἀπαράσασθαι τάδε· 60
 ὅτου γυνὴ γένοιτο Τυνδαρίς κόρη,
 τῶ συναμυνεῖν, εἴ τις νιν ἐκ δόμων λαβῶν
 οἴχοιτο τόν τ' ἔχοντ' ἀπωθοίη λέχους,
 κἀπιστρατεύσειν καὶ κατασκάψει πόλιν
 Ἑλλην' ὁμοίως βάρβαρόν θ' ὅπλων μέτα. 65
 ἐπεὶ δ' ἐπιστώθησαν, εὖ δέ πως γέρων·
 ὑπῆλθεν αὐτοὺς Τυνδάρεως πυκνῆ φρενί,
 δίδωσ' ἐλέσθαι θυγατρὶ μνηστήρων ἓνα,
 ὅτου πνοαὶ φέροισιν Ἀφροδίτης φίλαι.
 ἦ δ' εἴλεθ', ὡς γε μήποτ' ὄφελεν λαβεῖν, 70
 Μενέλαον. ἐλθὼν δ' ἐκ Φρυγῶν ὁ τὰς θεὰς
 κρίνας ὕδ', ὡς ὁ μῦθος ἀνθρώπων ἔχει,
 Λακεδαίμον', ἀνθηρὸς μὲν εἰμάτων στολῆ
 χρυσῶ τε λαμπρός, βαρβάρῳ χλιδήματι,
 ἐρῶν ἐρῶσαν ὦχετ' ἐξαναρπάσας 75
 Ἐλένην πρὸς Ἰδης βούσταθμ', ἐκδημον λαβῶν
 Μενέλαον· ὁ δὲ καθ' Ἑλλάδ' οἰστρήσας πόθῳ
 ὄρκους παλαιοὺς Τυνδάρεω μαρτύρεται,
 ὡς χρὴ βοηθεῖν τοῖσιν ἠδίκημένοις.

τούντεῦθεν οὖν Ἑλληγες ἄξαντες δορί,
 τεύχη λαβόντες στενόπορ' Αὐλίδος βάρη
 ἤκουσι τῆσδε, ναυσὶν ἀσπίσιν θ' ὁμοῦ
 ἔπποις τε πολλοῖς ἄρμασιν τ' ἠσκημένοι.
 καμὲ στρατηγεῖν εἶτα Μενέλεω χάριν
 εἶλοντο, σύγγονόν γε. τᾶξίωμα δὲ
 ἄλλος τις ὄφελ' ἀντ' ἐμοῦ λαβεῖν τόδε.
 ἠθροισμένον δὲ καὶ ζυνεστῶτος στρατοῦ
 ἡμεσθ' ἀπλοῖα χρώμενοι κατ' Αὐλίδα.
 Κάλχας δ' ὁ μάντις ἀπορία κεχηρμένοις
 ἀνεῖλεν Ἰφιδέειαν, ἣν ἔσπειρ' ἐγώ,
 Ἄρτεμιδι θύσαι τῇ τόδ' οἰκούσῃ πέδον,
 καὶ πλοῦν τ' ἔσεσθαι καὶ κατασκαφᾶς Φρυγῶν
 θύσασι, μὴ θύσασι δ' οὐκ εἶναι τάδε.
 κλύων δ' ἐγὼ ταῦτ', ὀρθίω κηρύγματι
 Ταλθύβιον εἶπον πάντ' ἀφιέναι στρατόν,
 ὡς οὔποτ' ἀν τλᾶς θυγατέρα κτανεῖν ἐμήν·
 οὐδὲ γὰρ μ' ἀδελφὸς πάντα προσφέρων λόγον
 ἔπεισε τλῆναι δεινά. κἂν δέλτου πτυχαῖς
 γράψας ἔπεμψα πρὸς δάμαρτα τὴν ἐμήν
 στέλλειν Ἀχιλλεῖ θυγατέρ' ὡς γαμουμένην,
 τό τ' ἀξίωμα τάνδρὸς ἐγκαυρούμενος
 συμπλεῖν τ' Ἀχαιοῖς οὔνεκ' οὐ θέλοι λέγων,
 εἰ μὴ παρ' ἡμῶν εἴσιν εἰς Φθίαν λέχος·
 πειθῶ γὰρ εἶχον τήνδε πρὸς δάμαρτ' ἐμήν,
 ψευδῆ συνάψας ἀμφὶ παρθένου γάμον.
 μόνοι δ' Ἀχαιῶν ἴσμεν ὡς ἔχει τάδε
 Κάλχας, Ὀδυσσεὺς Μενελεύς θ'. ἃ δ' οὐ καλῶς
 ἔγνων τότε, αὔθις μεταγράφω καλῶς πάλιν
 ἐς τήνδε δέλτον, ἣν κατ' εὐφρόνης σκιάν
 λύοντα καὶ συνδοῦντά μ' εἰσεῖδες, γέρον.

ἀλλ' εἶα χώρει τάσδ' ἐπιστολάς λαβὼν
 πρὸς Ἄργος· ἃ δὲ κέκευθε δέλτος ἐν πτυχαῖς,
 λόγῳ φράσω σοι πάντα τάγγεγραμμένα·
 πιστὸς γὰρ ἀλόχῳ τοῖς τ' ἐμοῖς δόμοισιν εἶ.

ΠΡ. λέγε καὶ σήμαιν', ἵνα καὶ γλώσση 115
 σύντονα τοῖς σοῖς γράμμασιν αὐδῶ.

ΑΓΑ. πέμπω σοι πρὸς ταῖς πρόσθεν 120
 δέλτοις, ὧ Λήδας ἕρνος,
 μὴ στέλλειν τὰν σὰν Ἴνιν πρὸς
 τὰν κολπώδη πτέρυγ' Εὐβοίας
 Αὔλιν ἀκλύσταν.

εἰς ἄλλας ὥρας γὰρ δὴ
 παιδὸς δαίσομεν ὕμεναίους.

ΠΡ. καὶ πῶς Ἀχιλεὺς λέκτρων ἀπλακῶν 125
 οὐ μέγα φυσῶν θυμὸν ἐπαρεῖ
 σοὶ σῆ τ' ἀλόχῳ ;
 τότε καὶ δεινόν. σήμαιν' ὅ τι φῆς.

ΑΓΑ. ὄνομ', οὐκ ἔργον παρέχων Ἀχιλεὺς 130
 οὐκ οἶδε γάμους, οὐδ' ὅ τι πράσσομεν,
 οὐδ' ὅτι κείνῳ παιδ' ἐπεφῆμισα
 νυμφεῖους εἰς ἀγκῶνων
 εὐνάς ἐκδώσειν λέκτροις.

ΠΡ. δεινά γ' ἐτόλμας, Ἀγάμεμνον ἄναξ,
 ὃς τῷ τῆς θεᾶς σὴν παιδ' ἄλοχον 135
 φατίσας ἤγες σφάγιον Δαναοῖς.

ΑΓΑ. οἴμοι, γνώμας ἐξέεσταν,
 αἰαῖ, πίπτω δ' εἰς ἄταν·
 ἀλλ' ἴθ' ἐρέσσω σὸν πόδα, γήρῃ
 μηδὲν ὑπείκων.

ΠΡ. σπεύδω, βασιλεῦ. 140

ΑΓΑ. μή νυν μήτ' ἀλσώδεις ἴζου

- κρήνας μήθ' ὕπνω θελχθῆς.
 ΠΡ. εὐφημα θρόει.
 ΑΓΑ. πάντη δὲ πόρον σχιστὸν ἀμείβων
 λεῦσσε, φυλάσσων, μή τις σε λάθῃ
 τροχαλοῖσιν ὄχοις παραμειψαμένη
 παῖδα κομίζουσ' ἐνθάδ' ἀπήνη
 Δαναῶν πρὸς ναῦς. 145
- ΠΡ. ἔσται τάδε.
 ΑΓΑ. κλήθρων δ' ἐξόρμοις
 ἦν νιν πομπαῖς ἀντήσης,
 πάλιν ἐξόρμα, σεῖτε χαλινούς,
 ἐπὶ Κυκλώπων ἰεῖς θυμέλας. 150
- ΠΡ. πιστὸς δὲ φράσας τάδε πῶς ἔσομαι,
 λέγε, παιδί σέθεν τῇ σῆι τ' ἀλόχῳ;
 ΑΓΑ. σφραγιῖδα φύλασσε', ἦν ἐπὶ δέλτῳ
 τῆδε κομίζεις. ἴθι. λευκαίνει
 τόδε φῶς ἤδη λάμπουσ' ἠὼς
 πῦρ τε τεθρίππων τῶν Ἀελίου·
 σῖλλαβε μόχθων. 155
- θνητῶν δ' ὄλβιος εἰς τέλος οὐδεὶς
 οὐδ' εὐδαίμων·
 οὐπω γὰρ ἔφθι τις ἄλυπος. 160

ΧΟΡΟΣ

- στροφή α' ἔμολον ἀμφὶ παρακτίαν
 ψάμαθον Αὐλίδος ἐναλίας,
 Εὐρίπου διὰ χευμάτων
 κέλσασα στενοπόρθμων,
 Χαλκίδα πόλιν ἐμὰν προλιποῦσ',
 ἀγγιᾶλων ὑδάτων τροφὸν
 τᾶς κλεινᾶς Ἀρεθούσας, 165
- 170

- Ἄχαιῶν στρατιὰν ὡς κατιδοίμαν
 ἀγαυῶν τε πλάτας ναυσιπόρους
 ἡμιθέων, οὓς ἐπὶ Τροί-
 αν ἐλάταις χιλιόναυσιν
 τὸν ξανθὸν Μενελάον θ' 175
 ἀμέτεροι πόσεις
 ἐνέπουσ' Ἀγαμέμνονά τ' εὐπατρίδαν
 στέλλειν ἐπὶ τὰν Ἑλέναν, ἀπ'
 Εὐρώτα δονακοτρόφου
 Πάρις ὁ βουκόλος ἂν ἔλαβε,
 δῶρον τᾶς Ἀφροδίτας,
 ὅτ' ἐπὶ κρηναίαισι δρόσοις
 Ἦρα Παλλάδι τ' ἔριν ἔριν
 μορφᾶς ἅ Κύπρις ἔσχεν.
 ἀντιστρ. α' πολύθυτον δὲ δι' ἄλλος Ἄρ- 185
 τέμιδος ἦλυθον ὄρομένα,
 φοινίσσουσα παρῆδ' ἐμὰν
 αἰσχύνῃ νεοθαλεῖ,
 ἀσπίδος ἔρυμα καὶ κλισίας
 ὄπλοφόρους Δαναῶν θέλουσ'
 ἵππων τ' ὄχλον ιδέσθαι. 190
 κατεῖδον δὲ δὺ' Αἴαντε συνέδρω,
 τὸν Οἰλέως τε Τελαμῶνός τε γόνον,
 τὸν Σαλαμῖνος στέφανον·
 Πρωτεσίλαόν τ' ἐπὶ θάκοις 195
 πεσσῶν ἡδομένους μορ-
 φαῖσι πολυπλόκοις
 Παλαμῆδεά θ', ὃν τέχε παῖς ὁ Ποσει-
 δᾶνος· Διομῆδεά θ' ἡδο-
 ναῖς δίσκου κεχαρημένον,
 παρὰ δὲ Μηριόνην, Ἄρεος 200

- ὄζον, θαῦμα βροτοῖσι
 τὸν ἀπὸ νησάσιον τ' ὄρέων
 Λαέρτα τέκον, ἅμα δὲ Νι-
 ρῆ, κάλλιστον Ἀχαιῶν. 205
 ἐπωδ. τὸν ἰσάνεμόν τε ποδοῖν
 λαυψηροδρόμον Ἀχιλλῆα,
 τὸν ἅ Θεΐτις τέκε καὶ
 Χείρων ἐξεπόννασεν,
 εἶδον αἰγιαλοῖσι 210
 παρά τε κροκάλαις δρόμον ἔχοντα σὺν ὕπλοις·
 ἄμιλλαν δ' ἐπόνει ποδοῖν
 πρὸς ἄρμα τέτρωφόν
 ἔλίσσων περὶ νίκας· 215
 ὁ δὲ διφρηλάτας ἐβοᾷτ'
 Εὐμηλος Φερητιάδας,
 ᾧ καλλίστους ἰδόμαν
 χρυσοδαϊδάλτους στομίους
 πῶλους κέντρῳ θεινομένους 220
 τοὺς μὲν μέσους ζυγίους
 λευκοστίκτῳ τριχί βαλιούς,
 τοὺς δ' ἔξω σειροφόρους,
 ἀντήρεις καμπαῖσι δρόμων,
 πυρρότριχας, μονόγαλα δ' ὑπὸ σφυρᾷ 225
 ποικιλοδέρμονας· οἷς παρεπάλλετο
 Πηλεΐδας σὺν ὕπλοισι παρ' ἄντυγα
 καὶ σύριγγας ἄρματείους. 230
 στρυφὲ β' ναῶν δ' εἰς ἀριθμὸν ἤλυθον
 καὶ θέαν ἀθέσφατον,
 τὰν γυναικεῖον ὄψιν ὀμμάτων
 ὡς πλήσαιμι, μείλινον ἄδονάν.
 καὶ κέρως μὲν ἦν 235

δεξιὸν πλάτας ἔχων
 Φθιώτας ὁ Μυρμιδῶν Ἄρης
 πεντήκοντα ναυσὶ Θουρίαις.
 χρυσέαις δ' εἰκόσιν κατ' ἄκρα Νη-
 ρῆδες ἕστασαν θεαί,
 πρύμναις σῆμ' Ἀχιλλείου στρατοῦ.

240

ἀντιστρ. β'

Ἀργείων δὲ ταῖσδ' ἰσήμετοι
 νᾶες ἕστασαν πέλας·
 ὧν ὁ Μηκιστέως στρατηλάτας
 παῖς ἦν, Ταλαὸς ὄν. τρέφει πατήρ,
 Καπανέως τε παῖς

245

Σθένελος· Ἀτθίδος δ' ἄγων
 ἐξήκοντα ναῦς ὁ Θησέως
 παῖς ἐξῆς ἐναυλόχει, θεὰν
 Παλλάδ' ἐν μονύχοις ἔχων πτερω-
 τοῖσιν ἄρμασιν θετόν,
 εὔσημόν τι φάσμα ναυβάταις.

250

στροφή γ'

Βοιωτῶν δ' ὄπλισμα, ποντίας
 πεντήκοντα νῆας εἰδόμεναι
 σημείοισιν ἐστολισμέναι·
 τοῖς δὲ Κάδμος ἦν
 χρούσειον δράκοντ' ἔχων
 ἀμφὶ ναῶν κόρυμβα·
 Λήμιτος δ' ὁ γηγενῆς
 ἄρχε ναίου στρατοῦ.

255

260

Φωκίδος δ' ἀπὸ χθονός,
 Λοκρὰς δὲ τοῖσδ' ἴσας ἄγων
 ἦν ναῦς Οἰλέως τόκος κλυτὰν
 Θροναίδ' ἐκλιπῶν πόλιν.

ἀντιστρ. γ'

ἐκ Μυκήνας δὲ τὰς Κυκλωπίας
 παῖς Ἀτρέως ἔπεμπε ναυβάτας

265

- ναῶν ἑκατὸν ἠθροῖσμένους.
 σὺν δ' Ἄδραστος ἦν
 ταγός, ὡς φίλος φίλω,
 τᾶς φυγούσας μέλαθρα
 βαρβάρων χάριν γάμων
 πρᾶξιν Ἑλλάς ὡς λάβοι.
 ἐκ Πύλου δὲ Νέστορος
 Γερηνίου κατειδόμεν
 πρύμνας σῆμα ταυρόπουον ὄραῖν,
 τὸν πάροιικον Ἄλφεόν.
- στροφή δ' Αἰνιάνων δὲ δωδεκάστολοι
 νᾶες ἦσαν, ὧν ἀναξ Γουνεὺς
 ἄρχε· τῶνδε δ' αὖ πέλας
 Ἥλιδος δυνάστορες,
 οὐς Ἐπειοὺς ὠνόμαξε πᾶς λεώς·
 Εὐρυτος δ' ἄνασσε τῶνδε·
 λευκήρετμον δ' Ἄρη
 Τάφιον ἦγεν, ὧν Μέρης ἄνασσε,
 Φυλέως λόχευμα,
 τὰς Ἐχινάδας λιπῶν
 νήσους ναυβάταις ἀπροσφόρους.
- ἀντιστρ. δ' Αἴας δ' ὁ Σαλαμῖνος ἔντροφος
 δεξιὸν κέρασ πρὸς τὸ λαιὸν ξυνᾶγε,
 τῶν ἄσπον ὥρμει πλάταισιν
 ἐτχάταισι συμπλέκων
 δώδεκ' εὐστροφωτάταισι ναυσίν. ὧς
 ἄιον καὶ ναυβάταν
 εἰδόμεν λεῶν·
 ᾧ τις εἰ προσαρμόσει
 βαρβάρους βάριδας,
 νόστον οὐκ ἀποίσειται,

ἐνθάδ' οἶον εἰδόμεν

νάιον πόρευμα,

300

τὰ δὲ κατ' οἴκους κλύουσα συγκλήτου
μνήμην σφίζομαι στρατεύματος.

ΠΡ. Μενέλαε, τολμᾶς δειν', ἅ σ' οὐ τολμᾶν χρεῶν.

MENEΛΑΟΣ

ἄπελθε· λίαν δεσπότησι πιστὸς εἶ.

ΠΡ. καλὸν γέ μοι τοῦνειδος ἐξωνείδισας. 305

ΜΕ. κλαίοις ἄν, εἰ πράσσοις ἅ μὴ πράσσειν σε δεῖ.

ΠΡ. οὐ χρῆν σε λῦσαι δέλτον, ἣν ἐγὼ ἔφερον.

ΜΕ. οὐδέ γε φέρειν σὲ πᾶσιν Ἑλλησιν κακά.

ΠΡ. ἄλλοις ἀμιλλῶ ταῦτ'· ἄφες δὲ τήνδ' ἐμοί.

ΜΕ. οὐκ ἄν μεθείμην.

ΠΡ. οὐδ' ἐγωγ' ἀφήσομαι. 310

ΜΕ. σκήπτρω τάχ' ἄρα σὸν καθαιμάξω κᾶρα.

ΠΡ. ἀλλ' εὐκλεές τοι δεσποτῶν θνήσκειν ὕπερ.

ΜΕ. μέθες· μακροὺς δὲ δοῦλος ὦν λέγεις λόγους.

ΠΡ. ὦ δέσποτ', ἀδικούμεσθα. σὰς δ' ἐπιστολάς
ἐξαργάσας ὅδ' ἐκ χερῶν ἐμῶν βία, 315
Ἄγάμεμνον, οὐδὲν τῇ δίκη χρῆσθαι θέλει.

ΑΓΑ. ἔα·

τίς ποτ' ἐν πύλαισι θόρυβος καὶ λόγων ἀκοσμία ;

ΜΕ. οὐμός, οὐχ ὁ τοῦδε μῦθος κυριώτερος λέγειν.

ΑΓΑ. σὺ δὲ τί τῶδ' ἐς ἔριν ἀφῖξαι, Μενέλεως, βία τ' ἄγεις ;

ΜΕ. βλέψονεῖς ἡμᾶς, ἴν' ἀρχὰς τῶν λόγων ταύτας λάβω. 320

ΑΓΑ. μῶν τρέσας οὐκ ἀνακαλύψω βλέφαρον, Ἄτρείως
γεγώς ;

ΜΕ. τήνδ' ὄρας δέλτον, κακίστων γραμμάτων ὑπηρετίν ;

ΑΓΑ. εἰσορῶ· καὶ πρῶτα ταύτην σῶν ἀπάλλάξον χερῶν.

ΜΕ. οὐ, πρὶν ἄν δεῖξω γε Δαναοῖς πᾶσι τάγγεγραμμένα.

ΑΓΑ. ἤ γὰρ οἴσθ' ἄ μὴ σε κειρὸς εἰδέναι, σήμηκντ' ἀνείς ; 325
 ΜΕ. ὥστε σ' ἀλγῦνάι γ', ἀνοίξας ἄ σὺ κὰκ' εἰργάσω
 λάθρα.

ΑΓΑ. ποῦ δὲ κάλαβες νιν ; ὦ θεοί, σῆς ἀναισχύντου φρενός.
 ΜΕ. προσδοκῶν σὴν παῖδ' ἀπ' Ἄργους, εἰ στρατεύμ'
 ἀρίξεται.

ΑΓΑ. τί δέ σε τάμ' ἔδει φυλάσσειν ; οὐκ ἀναισχύντου τόδε ;
 ΜΕ. ὅτι τὸ βούλεσθαί μ' ἔκνιζε· σὸς δὲ δοῦλος οὐκ ἔφην. 330

ΑΓΑ. οὐχὶ δεινά ; τὸν ἐμὸν οἰκεῖν οἶκον οὐκ ἔάσομαι ;
 ΜΕ. πλάγια γὰρ φρονεῖς, τὰ μὲν νῦν, τὰ δὲ πάλαι, τὰ
 δ' αὐτίκα.

ΑΓΑ. εὖ κεκόμψυσαι. πονηρῶν γλῶσσ' ἐπίφθορον σοφῆ.
 ΜΕ. νοῦς δ' ὁ μὴ βέβαιος ἄδικον κτῆμα κοῦ σαφὲς φίλοις.
 βούλομαι δὲ σ' ἐξελέγξαι, καὶ σὺ μήτ' ὀργῆς ὑπο 335
 ἀποτρέπου τάληθές, οὔτε κατατενωῖ λίαν ἐγὼ.
 οἴσθ', ὅτ' ἐσπούδαζες ἄρχειν Δαναΐδαις πρὸς Ἴλιον,
 τῷ δοκεῖν μὲν οὐχὶ χρήζων, τῷ δὲ βούλεσθαι θέλων,
 ὡς ταπεινὸς ἦσθα πάσης δεξιᾶς προσθηγάνων
 καὶ θύρας ἔχων ἀκλήστους τῷ θέλοντι δημοτῶν 340
 καὶ διδοῦς πρόσρησιν ἐξῆς πᾶσι, κεῖ μὴ τις θέλοι,
 τοῖς τρόποις ζητῶν πρίσθαι τὸ φιλότιμον ἐκ μέσου ;
 κᾶτ', ἐπεὶ κατέσχεες ἀργάς, μεταβαλὼν ἄλλους τρόπους,
 τοῖς φίλοισιν οὐκέτ' ἦσθα τοῖς πρὶν ὡς πρόσθεν φίλος,
 δυσπρόσιτος ἔσω τε κλήθρων σπάνιος. ἄνδρα
 δ' οὐ χρεῶν 345

τὸν ἀγαθὸν πράσσοντα μεγάλα τοὺς τρόπους
 μεθιστάναι,
 ἀλλὰ καὶ βέβαιον εἶναι τότε μάλιστα τοῖς φίλοις,
 ἥνικ' ὠφελεῖν μάλιστα δυνατός ἐστιν εὐτυχῶν.
 ταῦτα μὲν σε πρῶτ' ἐπῆλλον, ἵνα σε πρῶθ' ἠῦρον
 καχόν.

ὡς δ' ἐς Αὔλιον ἦλθες αὔθις χῶ Πανελλήνων
στρατός, 350

οὐδὲν ἦσθ', ἀλλ' ἐξεπλήσσου τῇ τύχῃ τῇ τῶν θεῶν,
οὐρίας πομπῆς σπανίζων. Δαναΐδαι δ' ἀφίεναι
ναῦς διήγγελλον, μάτην δὲ μὴ πονεῖν ἐν Αὐλίδι.
ὡς ἀνολβον εἶχες ὄμμα σύγχυσίν τ', εἰ μὴ νεῶν
χιλίων ἄρχων τὸ Πριάμου πεδίον ἐμπλήσεις δορός. 355
κἀμὲ παρεκάλεις· τί δράσω ; τίν' ἀπορῶν εὖρω πόρον,
ὥστε μὴ στερέντα σ' ἀρχῆς ἀπολέσαι καλὸν κλέος ;
κἄτ', ἐπεὶ Κάλχας ἐν ἱεροῖς εἶπε σὴν ὕσαι κόρην
Ἄρτεμιδι καὶ πλοῦν ἔσεσθαι Δαναΐδαις, ἦσθεις
φρένας,

ἄσμενος θύσειν ὑπέστης παῖδα· καὶ πέμπεις ἐκὼν, 360
οὐ βία, μὴ τοῖτο λέξης, σῆ δάμαρτι παῖδα σὴν
δεῦρ' ἀποστέλλειν, Ἀχιλλεῖ πρόφασιν ὡς γαμουμένην.
κἄθ' ὑποστρέψας, λέληψαι μεταβαλὼν ἄλλας γραφάς,
ὡς φονεὺς οὐκέτι θυγατρὸς σῆς ἔσει· κάλλιστά γε.
οὗτος αὐτός ἐστιν αἰθῆρ, ὅς τάδ' ἤκουσεν σέθεν. 365
μυρίαὶ δέ τοι πεπόνθασ' αὐτὸ πρὸς τὰ πράγματα.
ἐκπονοῦσ' ἐκόντες, εἶτα δ' ἐξεχώρησαν κακῶς,
τὰ μὲν ὑπὸ γνώμης πολιτῶν ἀσυνέτου, τὰ δ' ἐνδίκως,
ἀδύνατοι γεγῶτες αὐτοὶ διαφυλάξασθαι πόλιν.

Ἐλλάδος μάλιστ' ἔγωγε τῆς ταλαιπώρου στένω, 370
ἦ, θέλουσα δρᾶν τι κεδνόν, βαρβάρους τοὺς οὐδένας
καταγελῶντας ἐξανήσει διὰ σέ καὶ τὴν σὴν κόρην.
μηδέν' ἄρα γένους ἕκατι προστάτην θείμην χθονός,
μηδ' ὄπλων ἄρχοντα· νοῦν χρῆ τὸν στρατηλάτην ἔχειν·
πόλεος ὡς ἄρχων ἀνὴρ πᾶς, σύνεσιν ἦν ἔχων τύχη. 375

ΧΟ. δεινὸν κασιγνήτοισι γίγνεσθαι λάγους

μάχας θ', ὅταν ποτ' ἐμπέσωσιν εἰς ἔριν.

ΑΓΑ. βούλομαί σ' εἰπεῖν κακῶς εὔ, βραχέα, μὴ λίαν ἄνω

βλέφαρα πρὸς τάναιδές ἀγαγών, ἀλλὰ σωφρονεστέρως,
ὡς ἀδελφὸν ὄντ'· ἀνὴρ γὰρ χρηστὸς αἰδεῖσθαι φιλεῖ. 380
εἰπέ μοι, τί δεινὰ φυσᾶς αἰματηρὸν ὄμμα' ἔχων ;
τίς ἀδικεῖ σε ; τοῦ κέχρησαι ; λέκτρα χρῆστ' ἔρᾶς
λαβεῖν ;

οὐκ ἔχοιμ' ἄν σοι παρασχεῖν· ὦν γὰρ ἐκτίσω, κακῶς
ἦρχες. εἴτ' ἐγὼ δίκην δῶ σῶν κακῶν, ὃ μὴ σφαλείς ;
οὐ δάκνει σε τὸ φιλότιμον τοῦμόν, ἀλλ' ἐν ἀγκάλαις 385
εὐπρεπῆ γυναῖκα χρήζεις, τὸ λελογισμένον πάρεις
καὶ τὸ καλόν, ἔχειν. πονηροῦ φωτὸς ἡδοναὶ κακαί.
εἰ δ' ἐγὼ, γνούς πρόσθεν οὐκ εὔ, μετεθέμην εὐβουλίᾳ,
μαίνομαι ; σὺ μᾶλλον, ὅστις ἀπολέσας κακὸν λέχος
ἀναλαβεῖν θέλεις θεοῦ σοι τὴν τύχην διδόντος εὔ. 390
ᾤμωσαν τὸν Τυνδάρειον ὄρκον οἱ κακόφρονες
φιλόγαμοι μνηστῆρες· ἡ δέ γ' ἐλπίς, οἶμαι μὲν, θεός,
κάξέπραξεν αὐτὸ μᾶλλον ἢ σὺ καὶ τὸ σὸν σθένος·
οὐς λαβὼν στράτευ'· ἔτοιμοι δ' εἰσὶ μωρία φρενῶν.
οὐ γὰρ ἀσύνητον τὸ θεῖον, ἀλλ' ἔχει συνιέναι
τοὺς κακῶς παγέντας ὄρκους καὶ κατηναγκασμέ-
νους. 395

τάμ' δ' οὐκ ἀποκτενῶ ἴγ' ἄτεκνα· κοῦ τὸ σὸν μὲν εὔ
παρὰ δίκην ἔσται κακίστης εὐνίδος τιμωρία,
ἐμὲ δὲ συντήξουσι νύκτες ἡμέραι τε δακρύοις,
ἄνομα δρωῶντα κοῦ δίκαια παῖδας οὐς ἐγεινάμην.
ταῦτά σοι βραχέα λέλεκται καὶ σαφῆ καὶ ῥάδια. 400
εἰ δὲ μὴ βούλῃ φρονεῖν σὺ, τᾶμ' ἐγὼ θήσω καλῶς.

ΧΟ. οἶδ' αὖ διάφοροι τῶν πάρος λελεγμένων
μύθων, καλῶς δ' ἔχουσι, φείδεσθαι τέκνων.

ΜΕ. αἰαῖ, φίλους ἄρ οὐχὶ κεκτήμην τάλας.

ΑΓΑ. εἰ τοὺς φίλους γε μὴ θέλεις ἀπολλύναι.

ΜΕ. δείξεις δὲ ποῦ μοι πατὴρ ἐκ ταύτου γεγώς ;

405

- ΑΓΑ. συνσωφρονεῖν σοι βούλομ', ἀλλ' οὐ συννοσεῖν.
 ΜΕ. ἐς κοινὸν ἀλγεῖν τοῖς φίλοισι χρὴ φίλους.
 ΑΓΑ. εὖ δρῶν παρακάλει μ', ἀλλὰ μὴ λυπτῶν ἐμέ.
 ΜΕ. οὐκ ἄρα δοκεῖ σοι τάδε πονεῖν σὺν Ἑλλάδι ; 410
 ΑΓΑ. Ἑλλάς δὲ σὺν σοὶ κατὰ θεὸν νοσεῖ τινα.
 ΜΕ. σκῆπτρω νυν αὖχει, σὺν κασίγνητον προδούς.
 ἐγὼ δ' ἐπ' ἄλλας εἶμι μηχανάς τινας
 φίλους τ' ἐπ' ἄλλους.

ΑΓΓΕΛΟΣ

- ὦ Πανελλήνων ἄναξ,
 Ἄγαμέμνον, ἦκω παῖδά σοι τὴν σὴν ἄγων, 415
 ἦν Ἴφιγένειαν ὠνόμαζες ἐν δόμοις.
 μήτηρ δ' ὁμαρτεῖ, σῆς Κλυταιμῆστρας δέμας,
 καὶ παῖς Ὀρέστης, ὥστ' ἂν τερφθῆις ἰδὼν,
 χρόνον παλαιὸν δωμάτων ἐκδημος ὢν.
 ἀλλ' ὡς μακρὰν ἔτεινον, εὐρυτον παρὰ 420
 κρήνην ἀναψύχουσι θηλύπου βάσιν,
 αὐταῖ τε πῶλοί τ' ἐς δὲ λειμώνων χλόην
 καθεῖμεν αὐτάς, ὡς βορᾶς γευσαίατο.
 ἐγὼ δὲ πρόδρομος σῆς παρασκευῆς χάριν
 ἦκω· πέπυσται γὰρ στρατός, ταχεῖα γὰρ 425
 διῆξε φήμη, παῖδα σὴν ἀφιγμένην.
 πᾶς δ' ἐς θεῶν ὄμιλος ἔρχεται δρόμῳ,
 σὴν παιδ' ὅπως ἴδωσιν· οἱ δ' εὐδαίμονες
 ἐν πᾶσι κλεινοὶ καὶ περίβλεπτοι βροταῖς.
 λέγουσι δ'· Ὑμέναιός τις ἦ τί πράσσεται ; 430
 ἢ πόθον ἔχων θυγατρὸς Ἀγαμέμνων ἄναξ
 ἐκόμισε παῖδα ; τῶν δ' ἂν ἦκουσας τάδε·
 Ἀρτέμιδι προτελίζουσι τὴν νεάνίδα,
 Αὐλίδος ἀνάσση· τίς νιν ἄξεταί ποτε ;

- ἀλλ' εἶα, τάπι τοισίδ' ἐξάρχου κανῶ, 435
 στεφانوῦσθε κράτα καὶ σύ, Μενέλειος ἀναξ,
 ὑμέναιον εὐτρέπιζε καὶ κατὰ στέγας
 λωτὸς βοάσθω καὶ ποδῶν ἔστω κτύπος·
 φῶς γάρ τὸδ' ἦκει μακάριον τῇ παρθένῳ.
 ΑΓΑ. ἐπήνεσ', ἀλλὰ στεῖχε δωμάτων ἔσω· 440
 τὰ δ' ἄλλ' ἰούσης τῆς τύχης ἔσται καλῶς.
 οἴμοι, τί φῶ δύστηνος; ἄρξωμαι πόθεν;
 εἰς οἷ' ἀνάγκης ζεύγματ' ἐμπεπτώκαμεν.
 ὑπῆλθε δαίμων, ὥστε τῶν σοφισμάτων
 πολλῶ γενέσθαι τῶν ἐμῶν σφώτερος. 445
 ἡ δυσγένεια δ' ὡς ἔχει τι χρήσιμον.
 καὶ γὰρ δακρῦσαι ῥαδίως αὐτοῖς ἔχει
 ἅπαντά τ' εἰπεῖν· τῷ δὲ γενναίῳ φύσιν
 ἀνολβα ταῦτα. προστάτην γε τοῦ βίου
 τὸν ὄγκον ἔχομεν τῷ τ' ὄγλῳ δουλεύομεν. 450
 ἐγὼ γὰρ ἐκβαλεῖν μὲν αἰδοῦμαι δάκρυ,
 τὸ μὴ δακρῦσαι δ' αὖθις αἰδοῦμαι τάλας,
 ἐς τὰς μεγίστας συμφορὰς ἀφιγμένους.
 εἶεν· τί φήσω πρὸς δάμαρτα τὴν ἐμήν;
 πῶς δέξομαί νιν; ποῖον ὄμμα συμβαλῶ; 455
 καὶ γὰρ μ' ἀπόλεσ' ἐπὶ κακοῖς ἅ μοι πάρα
 ἐλθοῦσ' ἄκλητος. εἰκότως δ' ἅμ' ἔσπετο
 θυγατρὶ νυμφεύσουσα καὶ τὰ φίλτατα
 δώσουσ', ἔν' ἡμᾶς ὄντας εὐρήσει κακοῦς.
 τὴν δ' αὖ τάλαιναν παρθένον — τί παρθένον; 460
 "Αἰδης νιν, ὡς ἔοικε, νυμφεύσει τάχα —
 ὡς ῥῆκτις· οἴμαι γὰρ νιν ἰκετεύσειν τάδε·
 "ὦ πάτερ, ἀποκτενεῖς με; τοιούτους γάμους
 γήμειας αὐτὸς χῶστις ἐστὶ σοι φίλος.
 παρὼν δ' Ἰορέστης ἐγγυὺς ἀναβοήσεται 465

εὐσύνετ' ἀσυνέτως· ἔτι γάρ ἐστι νήπιος.
 αἰαῖ, τὸν Ἑλένης ὡς μ' ἀπόλεσεν γάμον
 γήμας ὁ Πριάμου Πάρις, ὅς μ' εἴργασται τάδε.

ΧΟ. καὶ γὼ κατῴκητιρ', ὡς γυναῖκα δεῖ ξένην
 ὑπὲρ τυράννων συμφορᾶς καταστένειν. 470

ΜΕ. ἀδελφέ, δός μοι δεξιᾶς τῆς σῆς θιγεῖν.

ΑΓΑ. δίδωμι· σὸν γάρ τὸ κράτος, ἄθλιος δ' ἐγώ.

ΜΕ. Πέλοπα κατόμνυμ', ὅς πατήρ τοῦμοῦ πατρός
 τοῦ σοῦ τ' ἐκλήθη, τὸν τεκόντα τ' Ἀτρέα,
 ἧ μὴν ἐρεῖν σοι τὰπὸ καρδίας σαφῶς 475
 καὶ μὴ ἴπιτηδες μηδέν, ἀλλ' ὅσον φρονῶ.

ἐγὼ δ' ἀπ' ὅσων ἐκβαλόντ' ἰδὼν δάκρυ
 ὄκητιρα καὶ τὸς ἀνταφῆγά σοι πάλιν
 καὶ τῶν παλαιῶν ἐξαφίσταμαι λόγων,
 οὐκ ἐς σέ δεινός· εἰμὶ δ' οὐπὲρ εἰ σὺ νῦν. 480

καὶ σοι παραινῶ μὴτ' ἀποκτείνειν τέκνον
 μὴτ' ἀνθελέσθαι τοῦμόν. οὐ γάρ ἔνδικον
 σέ μὲν στεναῖζειν, τὰμὰ δ' ἠδέως ἔχειν,
 θνήσκειν τε τοὺς σοὺς, τοὺς δ' ἐμοὺς ὄραν φάος·
 τί βούλομαι γάρ ; οὐ γάμους ἐξαιρέτους 485
 ἄλλους λάβοιμ' ἄν, εἰ γάμων ἱμείρομαι ;

ἀλλ' ἀπολέσας ἀδελφόν, ὅν μ' ἦκιστ' ἐχρῆν,
 Ἑλένην ἔλωμαι, τὸ κακὸν ἀντὶ τάγαθοῦ ;
 ἄφρων νέος τ' ἦ, πρὶν τὰ πράγματ' ἐγγύθεν
 σκοπῶν ἐσεῖδον οἶον ἦν κτείνειν τέκνα. 490

ἄλλως τέ μ' ἔλεος τῆς ταλαιπώρου κόρης
 ἐσῆλθε, συγγένειαν ἐννοουμένω,
 ἧ τῶν ἐμῶν ἕκατι θύεσθαι γάμων
 μέλλει. τί δ' Ἑλένης παρθένω τῇ σῇ μέτα ;
 ἴτω στρατεία διαλυθεῖσ' ἐξ Αὐλίδος 495
 σὺ δ' ὄμμα παῦσαι δακρυόις τέγγων τὸ σόν,

- ἀδελφέ, κάμῃ παρακαλῶν ἐς δάκρυα.
 εἰ δέ τι κόρης σῆς θεσφάτων μέτεστί μοι,
 μή μοι μετέστω· σοὶ νέμω τοῦμόν μέρος.
 ἀλλ' ἐς μεταβολὰς ἦλθον ἀπὸ δεινῶν λόγων· 500
 εἰκὸς πέπονθα· τὸν ὁμόθεν πεφυκότα
 στέργων μετέπεσον· ἀνδρὸς οὐ κακοῦ τρόποι
 τοιοῖδε, χρῆσθαι τοῖσι βελτίστοις ἀεὶ.
- .ΧΟ. γενναῖ' ἔλεξας Ταντάλῳ τε τῷ Διὸς
 πρέποντα· προγόνους οὐ καταισχύνεις σέθεν. 505
- ΑΓΑ. αἰνῶ σε, Μενέλεως, ὅτι παρὰ γνώμην ἐμήν
 ὑπέθηκας ὀρθῶς τοὺς λόγους σοῦ τ' ἀξίως.
 ταραχὴ γ' ἀδελφῶν διὰ τ' ἔρωτα γίνεται
 πλεονεξίαν τε δωμάτων· ἀπέπτυσα
 τοιάνδε συγγένειαν ἀλλήλοισιν πικράν. 510
 ἀλλ' ἤκομεν γὰρ εἰς ἀναγκαίας τύχας,
 θυγατρὸς αἱματηρὸν ἐκπρᾶξαι φόνον.
- ΜΕ. πῶς ; τίς δ' ἀναγκάσει σε τήν γε σὴν κτανεῖν ;
- ΑΓΑ. ἅπας Ἀχαιῶν σύλλογος στρατεύματος.
- ΜΕ. οὐκ, ἦν νιν εἰς Ἄργος γ' ἀποστείλῃς πάλιν. 515
- ΑΓΑ. λάθοιμι τοῦτ' ἄν· ἀλλ' ἐκεῖν' οὐ λήσομεν.
- ΜΕ. τὸ ποῖον ; οὗτοι χρὴ λίαν ταρβεῖν ὄχλον.
- ΑΓΑ. Κάλχας ἐρεῖ μαντεύματ' Ἀργείων στρατῶ.
- ΜΕ. οὐκ, ἦν θάνη γε πρόσθε· τοῦτο δ' εὐμαρές.
- ΑΓΑ. τὸ μαντικὸν πᾶν σπέρμα φιλότιμον κακόν. 520
- ΜΕ. κούδέν γ' ἄχρηστον οὐδὲ χρήσιμον παρόν.
- ΑΓΑ. ἐκεῖνο δ' οὐ δέδοικας οὐμ' ἐσέρχεται ;
- ΜΕ. ὄν μὴ σὺ φράζεις, πῶς ὑπολάβοιμ' ἄν λόγον ;
- ΑΓΑ. τὸ Σισύφειον σπέρμα πάντ' οἶδεν τάδε.
- ΜΕ. οὐκ ἔστ' Ὀδυσσεὺς ὅ τι σὲ κάμῃ πημανεῖ. 525
- ΑΓΑ. ποικίλος ἀεὶ πέφυκε τοῦ τ' ὄχλου μέτα.
- ΜΕ. φιλιτιμία μὲν ἐνέχεται, δεινῶ κακῶ.

- ΑΓΑ. οὐκ οὖν δοκεῖς νιν στάντ' ἐν Ἀργείοις μέσοις
λέξειν ἃ Κάλχας θέσφατ' ἐξηγήσατο,
κάμ' ὡς ὑπέστην θῦμα, κᾶτα ψεύδομαι, 530
Ἄρτέμιδι θύσειν; οἷς ξυναρπάσας στρατόν,
σέ κάμ' ἀποκτείναντας Ἀργεῖους κόρη
σφάζαι κελεύσει· κᾶν πρὸς Ἄργος ἐκφύγω,
ἐλθόντες αὐτοῖς τείχεσιν Κυκλωπίοις
συναρπάσουσι καὶ κατασκάψουσι γῆν. 535
τοιαῦτα τὰμὰ πῆματ'· ὦ τάλας ἐγώ,
ὡς ἠπόρημαι πρὸς θεῶν τὰ νῦν τάδε.
ἐν μοι φύλαξον, Μενέλεως, ἀνά στρατόν
ἐλθών, ὅπως ἂν μὴ Κλυταιμῆστρα τάδε
μάθῃ, πρὶν Ἄϊδη παῖδ' ἐμήν προσθῶ λαβών, 540
ὡς ἐπ' ἐλαχίστοις δακρύοις πράσσω κακῶς.
ὕμεις τε σιγῆν, ὦ ξένοι, φυλάσσετε.
- ΧΟ. στρυφή μάκαρες οἱ μετρίας θεοῦ
μετά τε σωφροσύνας μετέ-
σχον λέκτρων Ἀφροδίτας, 545
γαλανεῖα χρησάμενοι
μαιομένων οἴστρων, ὅθι δὴ
δίδυμ' Ἔρως ὁ χρυσοκόμας
τόξ' ἐντείνεται χαρίτων,
τὸ μὲν ἐπ' εὐαίῳνι πτόμῳ, 550
τὸ δ' ἐπὶ συγχύσει βιοτᾶς.
ἀπενέπω νιν ἀμετέρων,
Κύπρι καλλίστα, θαλάμων.
εἶη δέ μοι μετρία μὲν
χάρις, πόθοι δ' ὅσοι, 555
καὶ μετέχοιμι τᾶς Ἀφροδί-
τας, πολλὰν δ' ἀποθείμαν.
- ἀντιστρ. διάφοροι δὲ φύσεις βροτῶν,

διάφοροι δὲ τρόποι· τὸ δ' ὀρ-
θῶς ἐσθλὸν σαφὲς αἰεὶ·

560

τροφαί θ' αἰ παιδευόμεναι
μέγα φέρουσι ἐς τὴν ἀρετάν·

τό τε γὰρ αἰδεῖσθαι σοφία,
τὴν τ' ἐξαλλάσσουσαν ἔχει

565

χάριν ὑπὸ γνώμας ἐσορᾶν
τὸ δέον, ἔνθα δόξα φέρει
κλέος ἀγήρατον βιοτᾶ.

μέγα τι θηρεύειν ἀρετάν,
γυμναζέει μὲν κατὰ Κύπριν

κρυπτάν, ἐν ἀνδράσι δ' αὖ
κόσμος ἐνὼν ὁ μυρισπλη-

570

θῆς μείζω πόλιν αὖξει.

ἐπωδ.

ἔμολες, ὦ Πάρις, ἦτε σύ γε
βουκόλος ἀργενναῖς ἐπράφης

Ἰδαίαις παρὰ μόσχοις
βάρβαρα συρίζων Φρυγίων

575

αἰλῶν Ὀλύμπου καλάμοις
μιμήματα πνέων.

εὐθῆλοι δὲ τρέφοντο βόες,
ἔθι σε κρίσις ἔμενε θεᾶν,

580

ἄ σ' Ἑλλάδα πέμπει
ἐλεφαντοδέτων πάροι-

θεν δόμων, ὅς τᾶς Ἑλένας
ἐν ἀντωποῖς βλεφάροισιν

ἔρωτά τ' ἔδωκας,

585

ἔρωτι δ' αὐτὸς ἐπτοάθησε·

ἔθεν ἔρις ἔριν

Ἑλλάδα σὺν δορὶ ναυσί τ' ἄγει

ἐς πέργαμα Τροίας.

ΧΟΡΟΣ ΑΝΔΡΩΝ ΑΡΓΕΙΩΝ

ἰὼ ἰὼ· μεγάλαι μεγάλων
 εὐδαιμονίαι· τὴν τοῦ βασιλέως
 ἴδεντ' Ἰφιγένειαν, ἄνασσαν ἐμήν,
 τὴν Τυνδάρεώ τε Κλυταιμῆστραν,
 ὡς ἐκ μεγάλων ἐβλαστήχασ'
 ἐπὶ τ' εὐμήκεις ἦκουσι τύχας.

590

595

ΧΟ.

Θεοί γ' οἱ κρείσσους οἵ τ' ὄλβοφόροι
 τοῖς οὐκ εὐδαίμοσι τῶν θνατῶν.

στῶμεν, Χαλκίδος ἔκγονα θρέμματα,
 τὴν βασιλείαν· δεξώμεθ' ὄχων

ἄπο μὴ σφαλερῶς ἐπὶ γαῖαν,
 ἀγανῶς δὲ χεροῖν μαλακῆ γνώμη,

600

μὴ ταρβήσῃ νεωστί μοι μολὸν

κλεινὸν τέκνον Ἀγαμέμνονος,

μηδὲ θόρυβον μηδ' ἔκπληξιν

ταῖς Ἀργείαις

ξεῖναι ξεῖναις παρέχωμεν.

605

ΚΛΥΤΑΙΜΗΣΤΡΑ

ὄρνιθα μὲν τόνδ' αἴσιον ποιούμεθα

τὸ σόν τε χρηστὸν καὶ λόγων εὐφημίαν·

ἐλπίδα δ' ἔχω τιν' ὡς ἐπ' ἐσθλοῦσιν γάμοις

πάρεμι νυμφαγωγός· ἀλλ' ὀχημάτων

610

ἔξω πορευέθ' ἄς φέρω φερνάς κόρη,

καὶ πέμπετ' ἐς μέλαθρον εὐλαβοῦμενοι.

σὺ δ', ὦ τέκνον, μοι λεῖπε πωλικούς ὄχους

ἀβρὸν τιθεῖσα κῶλον ἀσθενές θ' ἅμα.

ὑμεῖς δέ, νεάνιδές, νιν ἀγκάλαις ἐπι

615

δέξασθε καὶ πορεύσατ' ἐξ ὀχημάτων.

κάμοι χερός τις ἐνδότηω στηρίγματα,
 θάκουσ ἀπήνης ὡς ἄν ἐκλίπω καλῶς.
 αἶ δ' ἐς τὸ πρόσθεν στῆτε πωλικῶν ζυγῶν·
 φοβερὸν γὰρ ἀπαράμυθον ὄμμα πωλικόν. 620
 καὶ παῖδα τόνδε, τὸν Ἀγαμέμνονος γόνον,
 λάξυσθ' Ὀρέστην· ἔτι γὰρ ἐστὶ νήπιος.
 τέκνον, καθεύδεις πωλικῶ δαμείς ὄχῳ;
 ἔγειρ' ἀδελφῆς ἐφ' ὑμέναιον εὐτυχῶς·
 ἀνδρὸς γὰρ ἀγαθοῦ κῆδος αὐτὸς ἐσθλὸς ὢν 625
 λήψει, τὸ τῆς Νηρηΐδος ἰσόθεον γένος.
 ἐξῆς καθίστω δεῦρό μου ποδός, τέκνον·
 πρὸς μητέρ', Ἰφιγένεια, μακαρίαν δέ με
 ξέναισι ταῖσδε πλησία σταθεῖσα θές,
 καὶ δεῦρο δὴ πατέρα προσείπωμεν φίλον. 630
 ὦ σέβας ἐμοὶ μέγιστον, Ἀγαμέμνων ἄναξ,
 ἤκομεν, ἐφετμαῖς οὐκ ἀπιστοῦσαι σέθεν.

ΙΦΙΓΕΝΕΙΑ

- ὦ μήτηρ, ὑποδραμοῦσά σ', ὀργισθῆς δὲ μή,
 πρὸς στέρνα πατρὸς στέρνα τάμα προσβαλῶ.
 [ἐγὼ δὲ βούλομαι τὰ σὰ στέρν', ὦ πάτερ, 635
 ὑποδραμοῦσα περιβαλεῖν διὰ χρόνου.
 ποθῶ γὰρ ὄμμα δὴ σόν. ὀργισθῆς δὲ μή].
 ΚΛ. ἀλλ', ὦ τέκνον, χρὴ φιλοπάτωρ δ' αἰεί ποτ' εἶ
 μάλιστα παίδων τῶδ' ὅσους ἐγὼ ἔτεκον.
 ΙΦ. ὦ πάτερ, ἐσεῖδόν σ' ἀσμένη πολλῶν χρόνῳ. 640
 ΑΓΑ. καὶ γὰρ πατήρ σέ τόδ' ἴσον ὑπὲρ ἀμφοῖν λέγεις.
 ΙΦ. χαῖρ' εὐ δέ μ' ἀγαγὼν πρὸς σ' ἐποίησας, πάτερ.
 ΑΓΑ. οὐκ οἶδ' ὅπως φῶ τοῦτο καὶ μὴ φῶ, τέκνον.
 ΙΦ. ἔα·

ὡς οὐ βλέπεις ἔκμηλον, ἄσμενός μ' ἰδόν.

- ΑΓΑ. πόλλ' ἀνδρὶ βασιλεῖ καὶ στρατηλάτῃ μέλει. 645
- ΙΦ. παρ' ἐμοὶ γενοῦ νῦν, μὴ ἔπι φροντίδας τρέπου.
- ΑΓΑ. ἀλλ' εἰμὶ παρὰ σοὶ νῦν ἅπας κοῦκ ἄλλοθι.
- ΙΦ. μέθεσ νυν ὄφρ' ὄμμα τ' ἔκτεινον φίλον.
- ΑΓΑ. ἰδοῦ γέγηθά σ' ὡς γέγηθ' ὄρων, τέκνον.
- ΙΦ. κᾶπειτα λείβεις δάκρυ ἀπ' ὀμμάτων σέθεν ; 650
- ΑΓΑ. μακρὰ γὰρ ἡμῖν ἢ ἴπιουσ' ἀπουσία.
- ΙΦ. οὐκ οἶδ' ὃ φῆς, οὐκ οἶδα, φίλτατ' ὦ πάτερ.
- ΑΓΑ. συνετὰ λέγουσα μᾶλλον εἰς οἶκτόν μ' ἄγεις.
- ΙΦ. ἀσύνετὰ νυν ἐροῦμεν, εἰ σέ γ' εὐφρανῶ.
- ΑΓΑ. παπαῖ. τὸ σιγαῖν οὐ σθένω, σέ δ' ἤνεσα.
- ΙΦ. μέν', ὦ πάτερ, κατ' οἶκον ἐπὶ τέκνοις σέθεν. 655
- ΑΓΑ. θέλω γε· τὸ θέλειν δ' οὐκ ἔχων ἀλγύνομαι.
- ΙΦ. ὄλοιτο λόγχοι καὶ τὰ Μενέλειοι κακά.
- ΑΓΑ. ἄλλους ὀλεῖ πρόσθ' ἀμὲ διολέσαντ' ἔχει.
- ΙΦ. ὡς πολλὸν ἀπῆσθα χρόνον ἐν Αὐλίδος μυχαῖς. 660
- ΑΓΑ. καὶ νῦν γέ μ' ἴσχει δὴ τι μὴ στέλλειν στρατόν.
- ΙΦ. ποῦ τοὺς Φρύγας λέγουσιν ὠκίσθαι, πάτερ :
- ΑΓΑ. οὐ μήποτ' οἰκεῖν ὄφελ' ὃ Πριάμου Πάρις.
- ΙΦ. μακρὰν γ' ἀπαίρεις, ὦ πάτερ, λιπῶν ἐμέ :
- ΑΓΑ. εἰς ταυτόν, ὦ θύγατερ, σὺ γ' ἤκεις σῶ πατρί. 665
- ΙΦ. φεῦ·
εἴθ' ἦν καλόν μοι σοὶ τ' ἄγειν σύμπλουν ἐμέ.
- ΑΓΑ. ἔπεστι καὶ σοὶ πλοῦς, ἵνα μνήσει πατρός.
- ΙΦ. σὺν μητρὶ πλεύσασ' ἢ μόνῃ πορευέσομαι :
- ΑΓΑ. μόνῃ, μονωθεῖσ' ἀπὸ πατρός καὶ μητέρας.
- ΙΦ. οὐ ποῦ μ' ἐς ἄλλα δώματ' οἰκίζεις, πάτερ : 670
- ΑΓΑ. ἔα σὺ γ' οὐ χρή τοι τάδ' εἰδέναι κόρας.
- ΙΦ. σπεῦδ' ἐκ Φρυγῶν μοι, θέμενος εὖ τάκει, πάτερ.
- ΑΓΑ. θῦσά με θυσίαν πρῶτα δεῖ τιν' ἐνόαδε.

- ΙΦ. ἀλλὰ ξὺν ἱεροῖς χρή τό γ' εὐσεβές σκοπεῖν.
- ΑΓΑ. εἶσει σύ· χερνίβων γὰρ ἐστήξεις πέλας. 675
- ΙΦ. στήσομεν ἄρ' ἀμφὶ βωμόν, ὦ πάτερ, χορούς ;
- ΑΓΑ. ζηλῶ σέ μᾶλλον ἢ ἴμε τοῦ μηδὲν φρονεῖν.
 χώρει δὲ μελάθρων ἐντός ὀφθῆναι κόραις,
 πικρὸν φίλημα δοῦσα δεξιάν τ' ἐμοί,
 μέλλουσα δαρὸν πατρὸς ἀποικήσειν χρόνον. 680
 ὦ στέρνα καὶ παρῆδες, ὦ ξανθαὶ κόμαι,
 ὡς ἄχθος ἡμῖν ἐγένεθ' ἢ Φρυγῶν πόλις
 Ἐλένη τε· παύω τοὺς λόγους· ταχεῖα γὰρ
 νοτὶς διώκει μ' ὀμμάτων ψεύσαντά σου.
 ἴθ' ἐς μέλαθρα. σέ δὲ παραιτοῦμαι τάδε, 685
 Λήδας γένεθλον, εἰ κατοκτίσθην ἄγαν,
 μέλλων Ἀχιλλεῖ θυγατέρ' ἐκδώσειν ἐμήν.
 ἀποστολαὶ γὰρ μακάριαι μὲν, ἀλλ' ὅμως
 δάκνουσι τοὺς τεκόντας, ὅταν ἄλλοις δόμοις
 παῖδας παραδιδῶ πολλὰ μοχθήσας πατήρ. 690
- ΚΛ. οὐχ ὧδ' ἀσύνητός εἰμι, πείσεσθαι δέ με
 καυτήν δόκει τάδ', ὥστε μή σε νουθετεῖν,
 ὅταν σὺν ὑμεναίοισιν ἐξάγω κόρην·
 ἀλλ' ὁ νόμος αὐτὰ τῶ χρόνῳ συνισχανεῖ.
 τοῦνομα μὲν οὖν παῖδ' οἶδ' ὅτῳ κατήνεσας. 695
 γένους δὲ ποίου χῶπόθεν, μαθεῖν θέλω.
- ΑΓΑ. Αἴγινα θυγάτηρ ἐγένετ' Ἀσωποῦ πατρὸς.
- ΚΛ. ταυτήν δὲ θνητῶν ἢ θεῶν ἔζευξε τίς ;
- ΑΓΑ. Ζεὺς· Αἰακὸν δ' ἔφυσεν, Οἰνῶνης πρόμον.
- ΚΛ. τοῦ δ' Αἰακοῦ παῖς τίς κατέσχε δώματα ; 700
- ΑΓΑ. Πηλεὺς· ὁ Πηλεὺς δ' ἔσχε Νηρέως κόρην.
- ΚΛ. Θεοῦ διδόντος, ἢ βίᾳ θεῶν λαβῶν ;
- ΑΓΑ. Ζεὺς ἠγγύησε καὶ δίδωσ' ὁ κύριος.
- ΚΛ. γαμεῖ δὲ ποῦ νιν ; ἢ κατ' οἶδμα πόντιον ;

- ΑΓΑ. Χείρων ἔν' οἰκεῖ σεμνὰ Πηλίου βάθρα. 705
 ΚΛ. οὐ φασὶ Κενταύρειον ἰκίσθαι γένος ;
 ΑΓΑ. ἐνταῦθ' ἔδαισαν Πηλέως γάμους θεοί.
 ΚΛ. Θέτις δ' ἔθρεψεν ἢ πατήρ Ἀχιλλέα ;
 ΑΓΑ. Χείρων, ἔν' ἤθη μὴ μάθοι κακῶν βροτῶν.
 ΚΛ. φεῦ.
 σοφός γ' ὁ θρέψας χῶ διδοὺς σοφώτερος. 710
 ΑΓΑ. τοιόσδε παιδὸς σῆς ἀνὴρ ἔσται πόσις.
 ΚΛ. οὐ μεμπτός. οἰκεῖ δ' ἄστν ποῖον Ἑλλάδος ;
 ΑΓΑ. Ἀπιδανὸν ἀμφὶ ποταμὸν ἐν Φθίας ὄροις.
 ΚΛ. ἐκεῖσ' ἀπάξει σὴν ἐμήν τε παρθένον ;
 ΑΓΑ. κείνῳ μελήσει ταῦτα, τῷ κεκτημένῳ. 715
 ΚΛ. ἀλλ' εὐτυχοίτην. τίνοι δ' ἐν ἡμέρᾳ γαμεῖ ;
 ΑΓΑ. ὅταν σελήνης εὐτυχῆς ἔλθῃ κύκλος.
 ΚΛ. προτέλεια δ' ἤδη παιδὸς ἔσφαξας θεᾶ ;
 ΑΓΑ. μέλλω ἔπι ταύτῃ καὶ καθέσταμεν τύχη.
 ΚΛ. κάπειτα δαίσεις τοὺς γάμους ἐς ὕστερον 720
 ΑΓΑ. θύσας γε θύμαθ' ἀμὲ χρῆ θῦσαι θεοῖς.
 ΚΛ. ἡμεῖς δὲ θοίνην ποῦ γυναῖξί θήσομεν ;
 ΑΓΑ. ἐνθάδε παρ' εὐπρόμοισιν Ἀργείων πλάταις.
 ΚΛ. καλῶς ἀναγκαίως τε συνενέγκοι δ' ὅμως.
 ΑΓΑ. οἶσθ' οὖν ὁ δρᾶσον, ὦ γύναι ; πιθοῦ δέ μοι. 725
 ΚΛ. τί χρῆμα ; πείθεσθαι γὰρ εἴθισμαι σέθεν.
 ΑΓΑ. ἡμεῖς μὲν ἐνθάδ', οὐπὲρ' ἐσθ' ὁ νυμφίος...
 ΚΛ. μητρὸς τί χωρὶς δράσεθ', ἀμὲ δρᾶν χρεῶν ;
 ΑΓΑ. ἐκδώσομεν σὴν παῖδα Δαναϊδῶν μετὰ.
 ΚΛ. ἡμᾶς δὲ ποῦ χρῆ τηρικαῦτα τυγχάνειν ; 730
 ΑΓΑ. χῶρει πρὸς Ἄργος παρθένους τε τημέλει.
 ΚΛ. λιποῦσα παῖδα ; τίς δ' ἀνασχῆσει φλόγα ;
 ΑΓΑ. ἐγὼ παρέξω φῶς, ὁ νυμφίος πρέπει.
 ΚΛ. οὐχ ὁ νόμος οὗτος, σὺ δὲ φαῦλ' ἤγει τάδε.

- ΑΓΑ. οὐ καλὸν ἐν ὄγλῳ σ' ἐξομιλεῖσθαι στρατοῦ. 735
 ΚΛ. καλὸν τεκοῦσαν τάμα μ' ἐκδοῦναι τέκνα.
 ΑΓΑ. καὶ τὰς γ' ἐν οἴκῳ μὴ μόνας εἶναι κόρας.
 ΚΛ. ὀχυροῖσι παρθενῶσι φρουροῦνται καλῶς.
 ΑΓΑ. πιθοῦ.
 ΚΛ. μὰ τὴν ἄνασσαν Ἀργεῖαν θεάν.
 ἐλθὼν σὺ τάξω πρᾶσσε, τὰν δόμοις δ' ἐγώ, 740
 ἃ χρῆ παρεῖναι νυμφίοισι παρθένοις.
 ΑΓΑ. οἴμοι· μάτην ἦξ', ἐλπίδος δ' ἀπεσφάλην,
 ἐξ ὀμμάτων δάμαρτ' ἀποστεῖλαι θέλων·
 σοφίζομαι δὲ κάπτι τοῖσι φιλτάτοις
 τέχνας πορίζω, πανταχῆ νικώμενος. 745
 ὕμῳ δὲ σὺν Κάλχαντι τῷ θυηπόλῳ
 κοινῇ τὸ τῆς θεοῦ φίλον, ἐμοὶ δ' οὐκ εὐτυχές,
 ἐξιστορήσων εἶμι, μόχθον Ἑλλάδος.
 χρῆ δ' ἐν δόμοισιν ἄνδρα τὸν σοφὸν τρέφειν
 γυναῖκα χρηστὴν κάγαθὴν, ἣ μὴ γαμεῖν. 750
- ΧΟ.στροφῆ ἦξει δὴ Σιμόεντα καὶ
 δίνας ἀργυροειδεῖς
 ἄγυρις Ἑλλάνων στρατιᾶς
 ἀνά τε ναυσὶν καὶ σὺν ὄπλοις
 Ἴλιον ἐς τὸ Τροίας 755
 Φοιβῆιον δάπεδον,
 τὰν Κασσάνδραν ἔν' ἀκούῳ
 ῥίπτειν ξανθοὺς πλοκάμους
 χλωροκόμφω στεφάνῳ δάφνας
 κοσμηθεῖσαν, ὅταν θεοῦ 760
 μαντόσυνοι πνεύσωσ' ἀνάγκαι.
 ἀντιστρ. στάσσονται δ' ἐπὶ περγάμων
 Τροίας ἀμφὶ τε τείχη
 Τρῶες, ὅταν γάλκασπις Ἄρης

	πόντιος εὐπρόφοισι πλάταις	765
	εἰρεσίῃ πελάζῃ	
	Σιμωντίοις ὄχετοῖς,	
	τὰν τῶν ἐν αἰθέρι δισσῶν	
	Διοσκούρων Ἑλέναν	
	ἐκ Πριάμου κομίσει θέλων	770
	ἔς γὰρ Ἑλλάδα δοριπόνων.	
	ἄσπίσι καὶ λόγχαις Ἀχαιῶν.	
ἐπωδ.	Πέργαμον δὲ Φρυγῶν πόλιν	
	λαῖνους περὶ πύργους	
	κυκλώσας δόρει φονίῳ,	775
	λαιμοτόμους σπάσας κεφαλᾶς,	
	πέρσας πόλισμα κατ' ἄκρας,	
	θήσει κόρας πολυκλαύτους	
	δάμαρτά τε Πριάμου.	780
	ἃ δὲ Διὸς Ἑλένα κόρα	
	πολύκλαυτος ἐσσεῖται	
	πόσιν προλιποῦσα· μήτ' ἐμοὶ	
	μήτ' ἐμοῖσι τέκνων τέκνοις	
	ἐλπὶς ἄδε ποτ' ἔλθοι,	
	οἴαν αἰ πολύχρυσοι	785
	Λυδᾶί καὶ Φρυγῶν ἄλοχοι	
	στήσασαι τάδ' ἐς ἀλλήλας	
	παρ' ἱστοῖς μυθεύσουσι·	
	τίς ἄρα μ' εὐπλοκάμου κόμας	790
	ῥῦμα δακρυόεντανύσας	
	πατρίδος οὐλομένης ἀπολωτιεῖ ;	
	διὰ σέ, τὰν κύκνου δολιχάυχενος γόνου,	
	εἰ δὴ φάτις ἔτυμος,	
	ὥς ἔτεκεν Λήδα σ'	795
	ὄρνιθι πταμένῳ	

Διὸς ἔτ' ἠλλάχθη δέμας,
 εἴτ' ἐν δέλτοις Πιερίσιν
 μῦθοι τάδ' ἐς ἀνθρώπους
 ἦνευξαν παρὰ καιρὸν ἄλλως.

800

ΑΧΙΛΛΕΥΣ

ποῦ τῶν Ἀχαιῶν ἐνθάδ' ὁ στρατηλάτης ;
 τίς ἂν φράσειε προσπόλων τὸν Πηλέως
 ζητοῦντά νιν παῖδ' ἐν πύλαις Ἀχιλλέα ;
 οὐκ ἐξ ἴσου γὰρ μένομεν Εὐρίπου πέλας.

οἱ μὲν γὰρ ἡμῶν, ὄντες ἄζυγες γάμων,
 οἴκους ἐρήμους ἐκλιπόντες ἐνθάδε

805

θάσσουσ' ἐπ' ἀκταῖς, οἱ δ' ἔχοντες εὐνίδας
 καὶ παῖδας· οὕτω δεινὸς ἐμπέπτωκ' ἔρωσ
 τῆσδε στρατείας Ἑλλάδ' οὐκ ἄνευ θεῶν.

τοῦμὸν μὲν οὖν δίκαιον ἐμὲ λέγειν χρεῶν,
 ἄλλος δ' ὁ χρῆζων αὐτὸς ὑπὲρ αὐτοῦ φράσει.

810

γῆν γὰρ λιπὼν Φάρσαλον ἠδὲ Πηλέα
 μένω πὶ λεπταῖς ταῖσδέ γ' Εὐρίπου πνοαῖς,
 Μυρμιδόνας ἴσχω· οἱ δ' αἰεὶ προσκείμενοι

λέγουσ'· Ἀχιλλεῦ, τί μένομεν ; πόσον χρόνον

815

ἔτ' ἐκμετρῆσαι χρὴ πρὸς Ἴλιου στόλον ;
 δρᾶ γ', εἴ τι δράσεις, ἢ ἅπαγ' οἴκαδε στρατόν,
 τὰ τῶν Ἀτρειδῶν μὴ μένων μελλήματα.

ΚΛ. ὦ παῖ θεᾶς Νηρηῆδος, ἔνδοθεν λόγων

τῶν σῶν ἀκούσασ' ἐξέβην πρὸ δωματίων.

820

ΑΧ. ὦ πότνι' αἰδῶς, τήνδε τίνα λείσσω ποτὲ
 γυναῖκα, μορφὴν εὐπρεπῆ κεκτημένην ;

ΚΛ. οὐ θαῦμά σ' ἡμᾶς ἀγνοεῖν, οὐς μὴ πάρος
 κατεῖδες· αἰνῶ δ' ὅτι σέβεις τὸ σωφρονεῖν.

ΑΧ. τίς δ' εἶ ; τί δ' ἤλθες Δαναϊδῶν ἐς σύλλογον,

825

- γυνή πρὸς ἄνδρας ἀσπίσιν πεφραγμένους ;
- ΚΛ. Λήδας μὲν εἶμι παῖς, Κλυταιμῆστρα δέ μοι ὄνομα, πόσις δὲ μούστιν Ἴαγαμέμνων ἀναξ.
- ΑΧ. καλῶς ἔλεξας ἐν βραχεῖ τὰ καίρια.
αἰσχρὸν δέ μοι γυναιξὶ συμβάλλειν λόγους. 830
- ΚΛ. μεῖνον· τί φεύγεις ; δεξιάν τ' ἐμῆ χειρὶ
σύναψον, ἀρχὴν μακαρίων νυμφευμάτων.
- ΑΧ. τί φῆς; ἐγὼ σοι δεξιάν ; αἰδοίμεθ' ἂν
Ἴαγαμέμνον', εἰ φαύοιμεν ὧν μὴ μοι θέμις.
- ΚΛ. θέμις μάλιστα, τὴν ἐμὴν ἐπεὶ γαμεῖς
παῖδ', ὧ θεᾶς παῖ ποντίας Νηρηίδος. 835
- ΑΧ. ποίους γάμους φῆς; ἀφασία μ' ἔχει, γύναι·
εἰ μὴ τι παρανοοῦσα καινουργεῖς λόγον.
- ΚΛ. πᾶσιν τόδ' ἐμπέφυκεν, αἰδεῖσθαι φίλους
καινοὺς ὀρῶσι καὶ γάμου μεμνημένοις. 840
- ΑΧ. οὐπόποτ' ἐμνήστευσα παῖδα σὴν, γύναι,
οὐδ' ἐξ Ἀτρειδῶν ἤλθέ μοι λόγος γάμων.
- ΚΛ. τί δῆτ' ἂν εἶη ; σὺ πάλιν αὖ λόγους ἐμοὺς
θαύμαζ'· ἐμοὶ γὰρ θαύματ' ἐστὶ τὰπὸ σοῦ.
- ΑΧ. εἵκαζε· κοινόν ἐστιν εἰκάζειν τάδε. 845
ἄμφω γὰρ οὐ ψευδόμεθα τοῖς λόγοις ἴσως.
- ΚΛ. ἀλλ' ἦ πέπονθα δεινά; μνηστεύω γάμους
οὐκ ὄντας, ὡς εἶξασιν· αἰδοῦμαι τάδε.
- ΑΧ. ἴσως ἐκερτόμησε κάμῃ καὶ σέ τις.
ἀλλ' ἀμελίῃ δὸς αὐτὰ καὶ φαύλως φέρε. 850
- ΚΛ. χαῖρ'· οὐ γὰρ ὀρθοῖς ὄμμασίν σ' ἔτ' εἰσορῶ,
ψευδῆς γενομένη καὶ παθοῦς ἀνάξια.
- ΑΧ. καὶ σοὶ τόδ' ἐστὶν ἐξ ἐμοῦ· πόσις δὲ σὸν
στείχω ματεύσων τῶνδε δωμάτων ἔσω.
- ΠΡ. ὦ ξέν', Αἰακοῦ γένεθλον, μεῖνον· ὦ, σέ τοι λέγω, 855
τὸν θεᾶς γεγῶτα παῖδα, καὶ σέ, τὴν Λήδας κόρη.

- ΑΧ. τίς ὁ καλῶν πύλας παροίξας ; ὡς τεταρβηκῶς καλεῖ.
 ΠΡ. δοῦλος, οὐχ ἀβρύνομαι τῷδ' ἢ τύχη γάρ μ' οὐκ ἔᾶ.
 ΑΧ. τίνος ; ἐμὸς μὲν οὐχί· χωρὶς τὰμὰ κ' ἀγαμέμνονος.
 ΠΡ. τῆσδε, τῶν πάροιθεν οἴκων, Τυνδάρεω δόντος
 πατρός. 860
- ΑΧ. ἔσταμεν· φράζ', εἴ τι χρήξεις, ὦν μ' ἐπέσχεσ εἶνεκα.
 ΠΡ. ἦ μόνω παρόντε δῆτα ταῖσδ' ἐφέστατον πύλαις ;
 ΚΛ. ὡς μόνοις λέγοις ἄν, ἔξω δ' ἔλθε βασιλείων δόμων.
 ΠΡ. ὦ τύχη πρόνοιά θ' ἡμῆ, σώσαθ' οὐς ἐγὼ θέλω.
 ΑΧ. ὁ λόγος ἐς μέλλοντ' ἀνοίσει χρόνον· ἔχει δ' ὄκνον
 τινά. 865
- ΚΛ. δεξιᾶς ἑκατι μὴ μέλλ', εἴ τι μοι χρήξεις λέγειν.
 ΠΡ. οἶσθα δῆτά μ' ὅστις ὦν σοὶ καὶ τέκνοις εὐνοὺς ἔφυν.
 ΚΛ. οἶδά σ' ὄντ' ἐγὼ παλαιὸν δωμαίων ἐμῶν λάτριν.
 ΠΡ. χῶτι μ' ἐν ταῖς σαῖσι φερναῖς ἔλαβεν Ἀγαμέμνων
 ἄναξ ;
- ΚΛ. ἦλθες εἰς Ἄργος μεθ' ἡμῶν κάμους ἦσθ' αἰεὶ ποτε. 870
 ΠΡ. ὦδ' ἔχει. καὶ σοὶ μὲν εὐνοὺς εἰμί, σῶ δ' ἦσσον πόσει.
 ΚΛ. ἐκκάλυπτε νῦν ποθ' ἡμῖν οὐστυνας στέγεις λόγους.
 ΠΡ. παῖδα σὴν πατῆρ ὁ φύσας αὐτόχειρ μέλλει κτενεῖν.
 ΚΛ. πῶς ; ἀπέπτυσ', ὦ γεραιέ, μῦθον· οὐ γὰρ εὖ φρονεῖς.
 ΠΡ. φασγάνω λευκῆν φονεύων τῆς ταλαιπώρου δέρην. 875
 ΚΛ. ὦ τάλαιν' ἐγὼ· μεμηγῶς ἄρα τυγχάνει πόσις ;
 ΠΡ. ἀρτίφρων, πλὴν ἐς σέ καὶ σὴν παῖδα· τοῦτ' οὐκ εὖ
 φρονεῖ.
- ΚΛ. ἐκ τίνος λόγου ; τίς αὐτὸν οὐπάγων ἀλαστόρων ;
 ΠΡ. θέσφαθ', ὡς γέ φησι Κάλχας, ἵνα πορευῆται στρατός.
 ΚΛ. ποῖ ; τάλαιν' ἐγὼ, τάλαινα δ' ἦν πατῆρ μέλλει
 κτενεῖν. 880
- ΠΡ. Δαρδάνου πρὸς δώμαθ', Ἑλένην Μενέλεως ὕπως λάβη.
 ΚΛ. εἰς ἄρ' Ἰφιγένειαν Ἑλένης νόστος ἦν πεπρωμένος ;

ΠΡ. πάντ' ἔχεις Ἄρτεμιδι θύσειν παῖδα σὴν μέλλει πατήρ.

ΚΛ. ὁ δὲ γάμος τίν' εἶχε πρόφασιν, ἢ μ' ἐκόμισεν ἐκ δόμων ;

ΠΡ. ἔν' ἀγάγοις χαίρουσ' Ἀχιλλεῖ παῖδα νυμφεύσουσα

σὴν. 885

ΚΛ. ὦ θύγατερ, ἦκεις ἐπ' ὀλέθρῳ καὶ σὺ καὶ μήτηρ σέθεν.

ΠΡ. οἰκτρὰ πάσχετον δὺ' οὔσαι· δεινὰ δ' Ἀγαμέμνων ἔπλη.

ΚΛ. οἴχομαι τάλαινα, δακρῦων νάματ' οὐκέτι στέγω.

ΠΡ. εἴπερ ἀλγεινὸν τὸ τέκνων στερομένην δακρυρροεῖν.

ΚΛ. σὺ δὲ τάδ', ὦ γέρον, πόθεν φῆς εἰδέναι πεπυσμένος, 890

ΠΡ. δέλτον ὠχρόμην φέρων σοι πρὸς τὰ πρὶν γεγραμμένα.

ΚΛ. οὐκ ἐὼν ἢ ξυγκελεύων παῖδ' ἄγειν θανουμένην ;

ΠΡ. μὴ μὲν οὖν ἄγειν· φρονῶν γὰρ ἔτυχε σὸς πόσις τότ' εὔ.

ΚΛ. κᾶτα πῶς φέρων γε δέλτον οὐκ ἐμοὶ δίδως λαβεῖν ;

ΠΡ. Μενέλεως ἀφείλεθ' ἡμᾶς, ὃς κακῶν τῶνδ' αἴτιος. 895

ΚΛ. ὦ τέκνον Νηρηΐδος, ὦ παῖ Πηλέως, κλύεις τάδε ;

ΑΧ. ἔκλυον οὔσαν ἀθλίαν σε, τὸ δ' ἐμὸν οὐ φαύλως φέρω.

ΚΛ. παῖδά μου κατακτενοῦσι σοῖς δολώσαντες γάμοις.

ΑΧ. μέφομαι κἀγὼ πόσει σῶ, κοῦχ ἀπλῶς οὔτω φέρω.

ΚΛ. οὐκ ἐπαιδευθήσομαί γε προσπεσεῖν τὸ σὸν γόνυ, 900

θηητὸς ἐκ θεᾶς γεγῶτα· τί γὰρ ἐγὼ σεμνύνομαι ;

ἢ τίνος σπουδαστέον μοι μᾶλλον ἢ τέκνου πέρι ;

ἀλλ' ἄμυνον, ὦ θεᾶς παῖ, τῆ τ' ἐμῆ δυσπραξία

τῆ τε λεχθείσῃ δάμαρτι σῆ, μάτην μὲν, ἀλλ' ὅμως

σοὶ καταστέψασ' ἐγὼ νιν ἦγον ὡς γαμουμένην. 905

νῦν δ' ἐπὶ σφαγὰς κομίζω· σοὶ δ' ὄνειδος ἔζεται,

ὅστις οὐκ ἤμυνας· εἰ γὰρ μὴ γάμοισιν ἐξύγης,

ἀλλ' ἐκλήθης γοῦν ταλαίνης παρθένου φίλος πόσις.

πρὸς γενειάδος σε, πρὸς σῆς δεξιᾶς, πρὸς μητέρος,

ὄνομα γὰρ τὸ σὸν μ' ἀπώλεσ', ὧ σ' ἀμυναθεῖν χρεῶν, 910

οὐκ ἔχω βωμόν καταφυγεῖν ἄλλον ἢ τὸ σὸν γόνυ,

οὐδὲ φίλος οὐδεὶς πέλει μοι· τὰ δ' Ἀγαμέμνωνος κλύεις

ὦμά καὶ πάντολμ' ἀφίγμαι δ', ὡσπερ εἰσορᾶς, γυνή
 ναυτικὸν στρατεύμ' ἀναρχον κἀπὶ τοῖς κακοῖς θρασύ,
 χρήσιμον δ', ὅταν θέλωσιν. ἦν δὲ τολμήσης σύ μου 915
 χεῖρ' ὑπερτεῖναι, σεσώσμεθ'· εἰ δὲ μή, οὐ σεσώσμεθα.

XO. δεινὸν τὸ τίκτειν καὶ φέρει φίλτρον μέγα
 πᾶσιν τε κοινὸν ὥσθ' ὑπερκᾶμνειν τέκνων.

AX. ὑψηλόφρων μοι θυμὸς αἶρεται πρόσω,
 ἐπίσταται δὲ τοῖς κακοῖσι τ' ἀσχαλᾶν 920
 μετρίως τε χαίρειν τοῖσιν ἐξωγκωμένοις.
 λελογισμένοι γὰρ οἱ τοιοῖδ' εἰσὶν βροτῶν
 ὀρθῶς διαζῆν τὸν βίον γνώμης μέτα.
 ἔστιν μὲν οὖν ἔν' ἡδὺ μὴ λίαν φρονεῖν,
 ἔστιν δὲ χῶπου χρήσιμον γνώμην ἔχειν. 925
 ἐγὼ δ' ἐν ἀνδρὸς εὐσεβεστάτου τραφεὶς
 Χείρωνος, ἔμαθον τοὺς τρόπους ἀπλοῦς ἔχειν.
 καὶ τοῖς Ἀτρεΐδαις, ἦν μὲν ἡγῶνται καλῶς,
 πεισόμεθ'· ὅταν δὲ μὴ καλῶς, οὐ πείσομαι·
 ἀλλ' ἐνθάδ' ἐν Τροίᾳ τ' ἐλευθέραν φύσιν 930
 παρέχων, Ἄρη τὸ κατ' ἐμὲ κοσμήσω δορί.
 σὲ δ', ὧ παθοῦσα σχέτλια πρὸς τῶν φιλτάτων,
 ἃ δὴ κατ' ἄνδρα γίγνεται νεανίαν,
 τοσοῦτον οἶκτον περιβαλὼν καταστελῶ,
 κοῦποτε κόρη σὴ πρὸς πατρός σφαιρήσεται, 935
 ἐμὴ φατισθεῖσ'· οὐ γὰρ ἐμπλέκειν πλοκάς
 ἐγὼ παρέξω σῶ πόσει τοῦμόν δέμας.
 τοῦνομα γάρ, εἰ καὶ μὴ σίδηρον ἦρατο,
 τοῦμόν φονεύσει παῖδα σὴν· τὸ δ' αἴτιον
 πόσις σός· ἀγνὸν δ' οὐκέτ' ἐστὶ σῶμ' ἐμόν, 940
 εἰ δι' ἐμ' ὀλεῖται διὰ τε τοὺς ἐμοὺς γάμους
 ἢ δεινὰ τλᾶσα κοῦκ ἀνεχτὰ παρθένος,
 θαυμαστά δ' ὡς ἀνάξι' ἠτιμασμένη.

ἐγὼ κάκιστος ἦν ἄρ' Ἀργείων ἀνὴρ,
 ἐγὼ τὸ μῆδέν, Μενέλεως δ' ἐν ἀνδράσιν, 945
 ὡς οὐχὶ Πηλέως, ἀλλ' ἀλάστορος γεγώς,
 εἶπερ φονεύσει τοῦμόν ὄνομα παῖδα σὴν.
 μὰ τὸν δι' ὑγρῶν κυμάτων τεθραμμένον
 Νηρέα, φυτουργὸν Θέτιδος ἢ μ' ἐγείνατο,
 οὐχ ἄφεται σῆς θυγατρὸς Ἀγαμέμνων ἀναξ, 950
 οὐδ' εἰς ἄκραν χεῖρ', ὥστε προσβαλεῖν πέπλοις·
 ἢ Σίπυλος ἔσται πόλις, ὕρισμα βαρβάρων,
 ὅθεν πεφύκασ' οἱ στρατηλάται γένος,
 Φθίας δὲ τοῦνομ' οὐδαμοῦ κεκλήσεται.
 πικροὺς δὲ προχύτας χέρνιβάς τ' ἐνάρξεται 955
 Κάλχας ὁ μάντις. τίς δὲ μάντις ἔστ' ἀνὴρ,
 ὃς ὀλίγ' ἀληθῆ, πολλὰ δὲ ψευδῆ λέγει
 τυχῶν· ὅσ' ἂν δὲ μὴ τύχη, διοίχεται ;
 οὐ τῶν γάμων ἕκατι, μυρία κόραι
 θηρῶσι λέκτρον τοῦμόν, εἴρηται τόδε· 960
 ἀλλ' ὕβριν ἡμᾶς ὕβρις' Ἀγαμέμνων ἀναξ.
 χρῆν δ' αὐτὸν αἰτεῖν τοῦμόν ὄνομ' ἐμοῦ πάρα,
 θήραμα παιδός· ἢ Κλυταιμῆστρα δ' ἐμοὶ
 μάλιστ' ἐπέισθη θυγατέρ' ἐκδοῦναι πόσει.
 ἔδωκα τᾶν Ἑλλήσιν, εἰ πρὸς Ἴλιον 965
 ἐν τῷδ' ἔκαμνε νόστος· οὐκ ἠρνούμεθ' ἂν
 τὸ κοινὸν αὖξεν ὦν μέτ' ἐστρατευόμεν.
 νῦν δ' οὐδέν εἰμι παρά γε τοῖς στρατηλάταις
 ἐν εὐμαρεῖ τε δρᾶν τε καὶ μὴ δρᾶν καλῶς.
 τάχ' εἴσεται σίδηρος, ὅν, πρὶν ἐς Φρύγας 970
 ἐλθεῖν, φόνου κηλῖσιν αἵματος χρανώ,
 εἴ τίς με τὴν σὴν θυγατέρ' ἐξαιρήσεται.
 ἀλλ' ἠσύχαζε· θεὸς ἐγὼ πέφηνά σοι
 μέγιστος, οὐκ ὦν· ἀλλ' ὅμως γενήσομαι.

- ΧΘ. ἔλαξας, ὦ παῖ Πηλέως, σοῦ τ' ἄξια 975
καί τῆς ἐναλίας δαίμονος, σεμνῆς θεοῦ.
- ΚΛ. φεῦ
πῶς ἂν σ' ἐπαινέσαιμι μὴ λίαν λόγοις,
μηδ' ἐνδεῶς τοῦδ' ἀπολέσαιμι τὴν χάριν;
αἰνούμενοι γὰρ ἄγαθοὶ τρόπον τινὰ
μισοῦσι τοὺς αἰνοῦντας, ἦν αἰνῶσ' ἄγαν. 980
αἰσχύνομαι δὲ παραφέρουσ' οἰκτροὺς λόγους,
ἰδίᾳ νοσοῦσα· σὺ δ' ἄνοσος κακῶν γ' ἐμῶν·
ἀλλ' οὖν ἔχει τι σχῆμα, κἂν ἄπωθεν ἦ
ἄνθρωπος ὁ χρηστός, δυστυχοῦντας ὠφελεῖν.
οἰκτιρε δ' ἡμᾶς· οἰκτρά γὰρ πεπόνθαμεν. 985
ἦ πρῶτα μὲν σε γαμβρὸν οἰθηθεῖσ' ἔχειν
κενὴν κατέσχον ἐλπίδ'· εἰτά σοι τάχα
ἕρως γένοιτ' ἂν σοῖς τε μέλλουσιν γάμοις
θανοῦσ' ἐμὴ παῖς, ὅ σε φυλάξασθαι χρεῶν.
ἀλλ' εὖ μὲν ἀρχὰς εἶπας, εὖ δὲ καὶ τέλη· 990
σοῦ γὰρ θέλοντος παῖς ἐμὴ σωθήσεται.
βούλει νιν ἰκέτιν σὸν περιπτύξαι γόνου·
ἀπαρθένευτα μὲν τὰδ'· εἰ δέ σοι δοκεῖ,
ἤξει, δι' αἰδοῦς ὄμμ' ἔχουσ' ἐλεύθερον·
εἰ δ' οὐ παρούσης ταῦτά τεύξομαι· σέθεν, 995
μενέτω κατ' οἴκους· σεμνὰ γὰρ σεμνύνεται.
ὅμως δ' ὅσον γε δυνατὸν αἰδεῖσθαι χρεῶν.
- ΑΧ. σὺ μῆτε σὴν παῖδ' ἔξαγ' ὄψιν εἰς ἐμήν,
μῆτ' εἰς ὄνειδος ἀμαθὲς ἔλθωμεν, γίνοι·
στρατὸς γὰρ ἀθρόος, ἀργὸς ὢν τῶν οἴκοθεν, 1000
λέσχας πονηρὰς καὶ κακοστόμους φιλεῖ·
πάντως δέ μ' ἰκετεύοντες ἤξεται εἰς ἴσον,
εἴτ' ἀνικετεύτως· εἷς ἐμοὶ γὰρ ἐστ' ἀγών
μέγιστος, ὅμᾳς ἐξαπαλλάξαι κακῶν.

- ὡς ἔν γ' ἀκούσασ' ἴσθι μὴ ψευδῶς μ' ἔρεϊν· 1005
 ψευδῆ λέγων δὲ καὶ μάτην ἐγκερτομῶν
 θάνομι· μὴ θάνομι δ', ἦν σώσω κόρην.
- ΚΛ. ὄναιο συνεχῶς δυστυχοῦντας ὠφελῶν.
 ΑΧ. ἄκουε δὴ νυν, ἵνα τὸ πράγμ' ἔξη καλῶς.
- ΚΛ. τί τοῦτ' ἔλεξας ; ὡς ἀκουστέον γέ σου. 1010
 ΑΧ. πείθωμεν αὖθις πατέρα βέλτιον φρονεῖν.
 ΚΛ. κακός τις ἐστί καὶ λίαν ταρβεῖ στρατόν.
 ΑΧ. ἀλλ' οἱ λόγοι γε καταπαλαίουσιν λόγους.
- ΚΛ. ψυχρὰ μὲν ἐλπίς· ὅ τι δὲ χρή με δρᾶν φράσον.
 ΑΧ. ἰκέτευ' ἐκεῖνον μὴ κτείνειν τέκνα· 1015
 ἦν δ' ἀντιβαίνῃ, πρὸς ἐμέ σοι πορευτέον·
 εἰ γὰρ τὸ χρῆζον ἐπίθετ', οὐ τοῦμόν χρεῶν
 χωρεῖν. ἔχει γὰρ τοῦτο τὴν σωτηρίαν.
 καγὼ τ' ἀμείνων πρὸς φίλον γενήσομαι,
 στρατός τ' ἂν οὐ μέμψαιτό μ', εἰ τὰ πράγματα 1020
 λελογισμένως πράσσοιμι μᾶλλον ἢ σθένει.
 καλῶς δὲ κραθέντων πρὸς ἡδονὴν φίλοις
 σοί τ' ἂν γένοιτο κἂν ἐμοῦ χωρὶς τάδε.
- ΚΛ. ὡς σώφρον' εἶπας· δραστέον δ' ἅ σοι δοκεῖ.
 ἦν δ' αὖ τι μὴ πράσσωμεν ὧν ἐγὼ θέλω, 1025
 ποῦ σ' αὖθις ὀψόμεσθα ; ποῖ χρή μ' ἀθλίαν
 ἐλθοῦσαν εὔρεϊν σὴν χέρ' ἐπίκουρον κακῶν ;
- ΑΧ. ἡμεῖς σε φύλακες οὗ χρεῶν φυλάξομεν,
 μὴ τίς σ' ἴδη στείχουσαν ἐπτοημένην
 Δαναῶν δι' ὄχλου· μηδὲ πατρῶον δόμον 1030
 αἴσχυν'· ὁ γὰρ τοι Τυνδάρεως οὐκ ἄξιος
 κακῶς ἀκούειν· ἐν γὰρ Ἑλλησιν μέγας.
- ΚΛ. ἔσται τὰδ'· ἄρχε' σοί με δουλεύειν χρεῶν.
 εἰ δ' εἰσὶ θεοί, δίκαιος ὧν ἀνὴρ σύ τοι
 ἐσθλῶν κυρήσεις· εἰ δὲ μή, τί δεῖ πονεῖν ; 1035

- ΧΟ.στρ. τίς ἄρ' ὑμέναιος διὰ λωτοῦ Λίβυος
 μετά τε φιλοχόρου κιθάρας
 συρίγγων θ' ὑπὸ καλαμαεσσ-
 σᾶν ἔστασεν ἰαχάν, 1040
 ὅτ' ἀνά Πήλιον αἰ καλλιπλόκαμοι
 Πιερίδες παρὰ δαιτὶ θεῶν
 χρυσεοσάνδαλον ἔγχος
 ἐν γὰ κρούουσαι
 Πηλέως ἐς γάμον ἤλθον, 1045
 μελωδοῖς Θέτιν ἀχήμεασι τόν τ' Αἰακίδα·
 Κενταύρων ἀν' ὄρος κλέουσαι
 Πηλιάδα καθ' ὕλαν.
 ὁ δὲ Δαρδανίδας, Διὸς
 λέκτρων τρύφημα φίλον, 1050
 χρυσεοῖσιν ἄφυσσε λοιβάν
 ἐν κρατήρων γυάλοις,
 ὁ Φρύγιος Γανυμήδης.
 παρὰ δὲ λευκοφαῖ ψάμαθον
 εἰλισσόμεναι κύκλια 1055
 πεντήκοντα κόραι Νηρέως
 γάμους ἐχόρευσαν.
 ἀντιστρ. ἀνά δ' ἐλάταις σὺν στεφανώδει τε χλόα
 θίασος ἔμολεν ἵπποβάτας
 Κενταύρων ἐπὶ δαῖτα τὰν 1060
 θεῶν κρατῆρά τε Βάκχου.
 μέγα δ' ἀνέκλαγον· ὦ Νηρηὶ κόρα,
 παῖδα σὲ Θεσσαλίᾳ μέγα φῶς
 μάντις ὁ φοιβάδα μοῦσαν
 εἰδῶς γεννάσει 1065
 Χείρων ἐξονόμαζεν,
 ὃς ἕξει χθόνα λογχήρεσι σὺν Μυρμιδόνων

- ἀσπισταῖς Πριάμοιο κλεινὰν
 γᾶθεν ἐκπυρώσων, 1070
 περὶ σώματι χρυσεῶν
 ὄπλων Ἑφαιστοπόνων
 κεκορυθμένος ἔνδυτ', ἐκ θεᾶς
 ματρός δωρήματ' ἔχων
 Θέτιδος, ἃ νιν ἔτικτε. 1075
 μακάριον τότε δαίμονες
 τᾶς εὐπάτριδος
 Νηρηϊδός τ' ἔθεσαν γάμον
 Πηλέως θ' ὕμεναίους.
 ἐπὶ δ. σέ δ', ὦ κόρα, στέψουσι καλλιχόμαν 1080
 πλόκαμον Ἀργεῖοι βασιλῆαν
 ὥστε πετραίων ἀπ' ἀντρων ἐλθοῦσαν ὕρειαν
 μόσχον ἀκήρατον, βρότειον
 αἰμάσσοντες λαιμόν·
 οὐ σύριγγι τραφεῖσαν, οὐδ' 1085
 ἐν ροιβδήσεσι βουκόλων,
 παρὰ δὲ ματέρι νυμφοκόμον
 Ἰναχίδαις γάμον.
 ποῦ τὸ τᾶς αἰδοῦς ἔτι, ποῦ
 τᾶς ἀρετᾶς σθένει τι πρόσωπον ; 1090
 ὁπότε τὸ μὲν ἄσεπτον ἔχει
 δύνασιν, ἃ δ' ἀρετὰ κατόπι-
 σθεν θνατοῖς ἀμελεῖται, ἀνομία δὲ νόμων κρατεῖ
 καὶ μὴ κοινὸς ἀγὼν βροτοῖς, 1095
 μή τις θεῶν φθόνος ἔλθῃ.
 ΚΛ. ἐξῆλθον οἴκων προσκοπούμενη πόσιν,
 χρόνιον ἀπόντα κάκλελοιπὸτα στέγας.
 ἐν δακρῦοισι δ' ἡ τάλαινα παῖς ἐμή,
 1100
 πολλὰς ἰεῖσα μεταβολὰς ὕδρυμάτων,

- θάνατον ἀκούσασ', ὃν πατήρ βουλεύεται.
 μνήμην δ' ἄρ' εἶχον πλησίον βεβηκότος
 Ἄγαμέμνωνος τοῦδ', ὃς ἐπὶ τοῖς αὐτοῦ τέκνοις
 ἀνόσια πράσσων αὐτίχ' εὐρεθήσεται. 1105
- ΑΓΑ. Λήδας γένεθλον, ἐν καλῷ σ' ἔξω δόμων
 ἠῦρηχ', ἔν' εἶπω παρθένου χωρὶς λόγους,
 οὐς οὐκ ἀκούειν τὰς γαμουμένας πρέπει.
- ΚΛ. τί δ' ἔστιν, οὗ σοι καιρὸς ἀντιλάζυται ;
- ΑΓΑ. ἔκπεμπε παῖδα δωμάτων πατρὸς μέτα· 1110
 ὡς χέρνιβες πάρεισιν ἠὔτρεπισμένοι,
 προχύται τε βάλλειν πῦρ καθάρσιον χεροῖν,
 μόσχοι τε, πρὸ γάμων ἄς θεᾶ πεσεῖν χροῶν
 Ἄρτέμιδι, μέλανος αἵματος φυσήματα.
- ΚΛ. τοῖς ὀνόμασιν μὲν εὖ λέγεις, τὰ δ' ἔργα σου 1115
 οὐκ οἶδ' ὅπως χρή μ' ὀνομάσασαν εὖ λέγειν.
 χώρει δέ, θύγατερ, ἐκτός· οἴσθα γὰρ πατρὸς
 πάντως ἅ μέλλει. χυτὸ τοῖς πέπλοις ἄγε
 λαβοῦσ' Ἄρεστην, σὸν κασίγνητον, τέκνον.
 ἰδοὺ πάρεστιν ἤδε πειθαρχοῦσά σοι. 1120
 τὰ δ' ἄλλ' ἐγὼ πρὸ τῆσδε κάμαυτῆς φράσω.
- ΑΓΑ. τέκνον, τί κλαίεις, οὐδ' ἔθ' ἠδέως ὄραξ,
 ἔς γῆν δ' ἐρείσασ' ὄμμα πρόσθ' ἔχεις πέπλους ;
- ΚΛ. φεῦ·
 τίν' ἂν λάβοιμι τῶν ἐμῶν ἀρχὴν κακῶν ;
 ἅπανσι γὰρ πρόωτοισι χρήσασθαι πάρα 1125
 κὰν ὑστάτοισι κὰν μέσοισι πανταχοῦ.
- ΑΓΑ. τί δ' ἔστιν ; ὡς μοι πάντες εἰς ἐν ἦκατε,
 σύγχυσιν ἔχοντες καὶ ταραγμὸν ὀμμάτων.
- ΚΛ. εἶφ' ἂν ἐρωτήσω σε γενναίως, πόσι.
- ΑΓΑ. οὐδὲν κελευσμοῦ δεῖ μ', ἐρωτᾶσθαι θέλω. 1130
- ΚΛ. τὴν παῖδα τὴν σὴν τὴν τ' ἐμὴν μέλλεις κτενεῖν ;

- ΑΓΑ. ἔα.
τλήμονά γ' ἔλεξας, ὑπονοεῖς θ' ἄ μή σε χρῆ.
- ΚΛ. ἔχ' ἥσυχος,
κάκεινό μοι τὸ πρῶτον ἀπόκριναί πάλιν.
- ΑΓΑ. σὺ δ' ἦν γ' ἐρωτᾶς εἰκότ', εἰκότ' ἂν κλύοις.
- ΚΛ. οὐκ ἄλλ' ἐρωτῶ, καὶ σὺ μὴ λέγ' ἄλλα μοι. 1135
- ΑΓΑ. ὦ πότνια μοῖρα καὶ τύχη δαίμων τ' ἐμός.
- ΚΛ. κάμὸς γε καὶ τῆσδ', εἷς τριῶν δυσδαιμόνων.
- ΑΓΑ. τίς σ' ἠδίκησε ;
- ΚΛ. τοῦτ' ἐμοῦ πεύθει πάρα ;
ὁ νοῦς ὄδ' αὐτὸς νοῦν ἔχων οὐ τυγχάνει.
- ΑΓΑ. ἀπωλόμεσθα. προδέδοται τὰ κρυπτά μου. 1140
- ΚΛ. πάντ' οἶδα καὶ πέπυσμ', ἃ σὺ μέλλεις με δρᾶν·
αὐτὸ δὲ τὸ σιγαῖν ὁμολογοῦντός ἐστί σου
καὶ τὸ στενάζειν· πολλὰ μὴ κάμης λέγων.
- ΑΓΑ. ἰδοῦ σιωπῶ· τὸ γὰρ ἀναίσχυντον τί δεῖ
ψευδῆ λέγοντα προσλαβεῖν τῇ συμφορᾷ ; 1145
- ΚΛ. ἄκουε δὴ νυν· ἀνακαλύψω γὰρ λόγους,
κούκέτι παρωδοῖς χρησόμεσθ' αἰνίγμασιν.
πρῶτον μὲν, ἵνα σοι πρῶτα τοῦτ' ὄνειδίσω,
ἔγημας ἀκουσάν με κάλαβες βία,
τὸν πρόσθεν ἄνδρα Τάνταλον κατακτανών, 1150
βρέφος τε τοῦμόν ζῶν προσουδίσας πέδω,
μαστῶν βιαίως τῶν ἐμῶν ἀποσπάσας.
καὶ τῷ Διός γε παῖδ' ἐμῷ τε συγγόνω
ἵπποισι μαρμαίροντ' ἐπεστρατευσάτην·
πατήρ δὲ πρέσβυς Γυνδάρεώς σ' ἐρρύσατο 1155
ικέτην γενόμενον, τὰμὰ δ' ἔσχεσ ἀὺ λέχη.
οὐ σοι καταλλαχθεῖσα περὶ σέ καὶ δόμους
συμμαρτυρήσεις ὡς ἄμεμπτος ἦ γυνή,
ἔς τ' Ἀφροδίτην σωφρονοῦσα καὶ τὸ σὺν

μέλαθρον αὔξουσ', ὥστε σ' εἰσιόντα τε 1160
 χαίρειν θύραζέ τ' ἐξιόντ' εὐδαιμονεῖν.
 σπάνιον δὲ θήρευμ' ἀνδρὶ τοιαύτην λαβεῖν
 δάμαρτα· φλαύραν δ' οὐ σπάνις γυναῖκ' ἔχειν.
 τίκτω δ' ἐπὶ τρισὶ παρθένοισι παῖδά σοι
 τόνδ', ὧν μιᾶς σὺ τλημόνως μ' ἀποστερεῖς. 1165
 κἄν τις σ' ἔρηται, τίνος ἕκατί νιν κτενεῖς,
 λέξον, τί φήσεις ; ἢ ἴμε χρὴ λέγειν τὰ σά ;
 Ἑλένην Μενέλειως ἵνα λάβῃ· καλόν γέ τοι
 κακῆς γυναικὸς μισθὸν ἀποτεῖσαι τέκνα·
 τάχθιστα τοῖσι φιλτάτοις ὠνούμεθα. 1170
 ἄγ', ἦν στρατεύσῃ καταλιπὼν μ' ἐν δώμασιν,
 κἀκεῖ γένῃ σὺ διὰ μακρᾶς ἀπουσίας,
 τίν' ἐν δόμοις με καρδίαν ἔξειν δοκεῖς,
 ὅταν θρόνους μὲν τῆσδε προσβλέπω κενούς,
 κενούς δὲ παρθενῶνας, ἐπὶ δὲ δακρῦοις 1175
 μόνῃ κάθωμαι, τήνδε θρηνηδοῦσ' αἰεὶ·
 ἀπώλεσέν σ', ὦ τέκνον, ὁ φυτεύσας πατήρ,
 αὐτὸς κτανὼν, οὐκ ἄλλος οὐδ' ἄλλῃ χειρὶ,
 τοιόνδε μῖσος καταλιπὼν πρὸς τοὺς δόμους.
 ἐπεὶ βραχείας προφάσεως ἐνδεῖ μόνον, 1180
 ἐφ' ἧ σ' ἐγὼ καὶ παῖδες αἱ λελειμμέναι
 δεξόμεθα δέξιν ἦν σε δέξασθαι χρεῶν.
 μὴ δῆτα πρὸς θεῶν μήτ' ἀναγκάσσης ἐμὲ
 κακῆν γενέσθαι περὶ σέ, μήτ' αὐτὸς γένῃ.
 εἶεν·
 θύσεις σὺ δὲ παῖδ'. ἔνθα τίνας εὐχὰς ἔρεῖς ; 1185
 τί σοι κατεύξει τάγαθόν, σφάζων τέκνον ;
 νόστον πονηρόν, οἴκοθέν γ' αἰσχυρῶς ἰών ;
 ἀλλ' ἐμὲ δίκαιον ἀγαθὸν εὐχεσθαί τί σοι ;
 ἢ τάρ' ἀσυνέτους τοὺς θεοὺς ἡγοίμεθ' ἄν,

- εἰ τοῖσιν αὐθένταισιν εὐφρον' ἤσομεν. 1190
 ἤκων δ' ἐς Ἄργος προσπεσεῖ τέκνοισι σοῖς ;
 ἀλλ' οὐ θέμις σοι. τίς δὲ καὶ προσβλέφεται
 παίδων σ', ἐὰν σφῶν προέμενος κτάνης τινά ;
 ταῦτ' ἤλθες ἤδη διὰ λόγων ; ἢ σκῆπτρά σοι
 μόνον διαφέρειν καὶ στρατηλατεῖν σε δεῖ ; 1195
 ὃν χρῆν δίκαιον λόγον ἐν Ἀργείοις λέγειν·
 βούλεσθ', Ἀχαιοί, πλεῖν Φρυγῶν ἐπὶ χθόνα ;
 κλῆρον τίθεσθε παῖδ' ὅτου θανεῖν χρεῶν.
 ἐν Ἴσω γὰρ ἦν τόδ', ἀλλὰ μή σ' ἐξαίρετον
 σφάγιον παρασχεῖν Δαναΐδαισι παῖδα σὴν· 1200
 ἢ Μενέλεων πρὸ μητρὸς Ἑρμιόνην κτανεῖν,
 οὔπερ τὸ πρᾶγμα ἦν· νῦν δ' ἐγὼ μὲν ἢ τὸ σὸν
 σφύζουσα λέκτρον παιδὸς ἐστερήσομαι,
 ἢ δ' ἐξαμαρτοῦσ' ὑπότροπος νεάνιδα
 Σπάρτη κομίζουσ', εὐτυχῆς γενήσεται. 1205
 τούτων ἄμειψαί μ' εἴ τι μὴ καλῶς λέγω·
 εἰ δ' εὖ λέλεκται, μετανόει δὴ μὴ κτανεῖν
 τὴν σὴν τε κάμην παῖδα, καὶ σώφρων ἔσει.
 ΧΟ. πιθοῦ· τὸ γάρ τοι τέκνα συνσφύζειν καλόν,
 Ἀγάμεμνον· οὐδεὶς τοῖσδ' ἂν ἀντίποι βροτῶν. 1210
 ΙΦ. εἰ μὲν τὸν Ὀρφέως εἶχον, ὦ πάτερ, λόγον,
 πείθειν ἐπάδουσ', ὥσθ' ὕμαρτεῖν μοι πέτρας,
 κηλεῖν τε τοῖς λόγοισιν οὐς ἐβουλόμην,
 ἐνταῦθ' ἂν ἤλθον· νῦν δὲ τάπ' ἐμοῦ σοφά,
 δάκρυα παρέξω· ταῦτα γὰρ δυναίμεθ' ἂν. 1215
 ἱκετηρίαν δὲ γόνασιν ἐξάπτω σέθεν
 τὸ σῶμα τοῦμόν, ὅπερ ἔτικτεν ἦδε σοι,
 μή μ' ἀπολέσης ἄωρον· ἡδὺ γὰρ τὸ φῶς
 λεύσσειν· τὰ δ' ὑπὸ γῆς μή μ' ἰδεῖν ἀναγκάσης.
 πρώτη σ' ἐκάλεσα πατέρα καὶ σὺ παῖδ' ἐμέ· 1220

πρώτη δὲ γόνασι σοῖσι σῶμα δοῦσ' ἐμὸν
 φίλας χάριτας ἔδωκα κἀντεδεξάμην.
 λόγος δ' ὁ μὲν σὸς ἦν ὄδ' ἄρα σ', ὦ τέκνον,
 εὐδαίμων' ἀνδρὸς ἐν δόμοισιν ὄψομαι,
 ζῶσάν τε καὶ θάλλουσάν ἀξίως ἐμοῦ ; 1225
 οὐμός δ' ὄδ' ἦν κῦ περὶ σὸν ἐξαρτωμένης
 γένειον, οὗ νῦν ἀντιλάζομαι χερσί.
 τί δ' ἄρ' ἐγὼ σέ, πρέσβυν ἄρ' ἐσδέξομαι
 ἐμῶν φίλαισιν ὑποδοχαῖς δόμων, πάτερ,
 πόνων τιθηνοῦς ἀποδιδοῦσά σοι τροφάς ; 1230
 τούτων ἐγὼ μὲν τῶν λόγων μνήμην ἔχω,
 σὺ δ' ἐπιλέλῃσαι, καὶ μ' ἀποκτεῖναι θέλεις.
 μή, πρὸς σε Πέλοπος καὶ πρὸς Ἀτρέως πατρός
 καὶ τῆσδε μητρός, ἣ πρὶν ὠδίνουσ' ἐμὲ
 νῦν δευτέραν ὠδῖνα τήνδε λαμβάνει. 1235
 τί μοι μέτεστι τῶν Ἀλεξάνδρου γάμων
 Ἑλένης τε ; πόθεν ἦλθ' ἐπ' ὀλέθρῳ τῷμῳ, πάτερ ;
 βλέψον πρὸς ἡμᾶς, ὅμμα δὸς φίλημά τε,
 ἴν' ἀλλὰ τοῦτο κατθανοῦσ' ἔχω σέθεν
 μνημεῖον, ἦν μὴ τοῖς ἐμοῖς πεισθῆς λόγοις· 1240
 ἀδελφέ, μικρὸς μὲν σὺ γ' ἐπίκουρος φίλοις,
 ὅμως δὲ συνδάκρυσσον, ἰκέτευσον πατρός
 τὴν σὴν ἀδελφὴν μὴ θανεῖν· αἴσθημά τοι
 κἀν νηπίοις γε τῶν κακῶν ἐγγίγνεται.
 ἰδοὺ σιωπῶν λίσσεταιί σ' ὄδ', ὦ πάτερ. 1245
 ἀλλ' αἶδεσαί με καὶ κατοίκτιρον βίον·
 ναί, πρὸς γενείου σ' ἀντόμεσθα δύο φίλω·
 ὁ μὲν νεοσσὸς ὦν ἔθ', ἣ δ' ἠϋξημένη.
 ἐν συντεμοῦσα πάντα νικήσω λόγον·
 τὸ φῶς τόδ' ἀνθρώποισιν ἥδιστον βλέπειν, 1250
 τὰ νέρθε δ' οὐδέν· μαίνεται δ' ὅς εὐχεται

- θανεῖν. κακῶς ζῆν κρεῖσσον ἢ καλῶς θανεῖν.
- ΧΟ. ὦ πλῆμμον Ἐλένη, διὰ σέ καί τοὺς σοὺς γάμους
ἀγῶν Ἀτρεΐδαις καὶ τέκνοις ἤκει μέγας.
- ΑΓΑ. ἐγὼ τὰ τ' οἰκτρὰ συνετός εἰμι καὶ τὰ μῆ, 1255
φίλων ἐμαυτοῦ τέκνα· μαινοίμην γάρ ἄν.
δεινῶς δ' ἔχει με ταῦτα τολμῆσαι, γύναϊ,
δεινῶς δὲ καὶ μῆ· τοῦτο γάρ πρᾶξαί με δεῖ.
ὄραθ' ὅσον στρατεύμα ναύφρακτον τόδε,
χαλκέων θ' ὄπλων ἀνακτες Ἑλλήνων ὅσοι, 1260
οἷς νόστος οὐκ ἔστ' Ἰλίου πύργους ἐπι,
εἰ μῆ σε θύσω, μάντις ὡς Κάλχας λέγει,
οὐδ' ἔστι Τροίας ἐξελεῖν κλεινὸν βᾶθρον.
μέμνηνε δ' Ἀφροδίτη τις Ἑλλήνων στρατῶ
πλεῖν ὡς τάχιστα βαρβάρων ἐπὶ χθόνα, 1265
παῦσαι τε λέκτρων ἀρπαγὰς Ἑλληνικῶν
οἷ τὰς τ' ἐν Ἄργει παρθένους κτενοῦσί μου
ὑμᾶς τε κάμῃ, θέσφατ' εἰ λύσω θεᾶς.
οὐ Μενελέως με καταδεδοῦλωται, τέκνον,
οὐδ' ἐπὶ τὸ κείνου βουλόμενον ἐλήλυθα, 1270
ἀλλ' Ἑλλάς, ἧ δεῖ, κἂν θέλω, κἂν μὴ θέλω,
θῦσαί σε· τούτου δ' ἤσσονες καθέσταμεν.
ἐλευθέραν γὰρ δεῖ νιν ὅσον ἐν σοί, τέκνον,
κάμοι γενέσθαι, μηδὲ βαρβάρων ὑπο
Ἑλληνας ὄντας λέκτρα συλασθαι βία. 1275
- ΚΛ. ὦ τέκνον, ὦ ζένοι,
οἷ γὰρ θανάτου τοῦ σοῦ μελέα.
φεύγει σε πατήρ Ἄϊδη παραδούς.
- ΙΦ. οἷ γὰρ, μᾶτερ, ταῦτόν γάρ δὴ
μέλος εἰς ἄμφω πέπτωκε τύχης, 1280
καυκέτι μοι φῶς
οὐδ' ἀελίου τόδε φέγγος.

ἰὼ ἰώ.

- νιφόβολον Φρυγῶν νάπος Ἰδας τ'
 ὄρεα, Πρίαμος ὅθι ποτὲ βρέφος ἀπαλὸν ἔβαλε 1285
 ματρὸς ἀποπρὸ νοσφίσας
 ἐπὶ μὲν ὀφθαλμοῖσιν
 Πάριν, ὃς Ἰδαῖος
 Ἰδαῖος ἐλέγετ' ἐν Φρυγῶν πόλει.
 μή ποτ' ὄφελεν τὸν ἀμφὶ 1290
 βουσὶ βουκόλον τραφέντ'
 [Ἀλέξανδρον]
 οἰκίσσαι ἀμφὶ τὸ λευκὸν ὕδωρ, ὅθι
 κρῆναι Νυμφῶν κεῖνται
 λειμῶν τ' ἔρνεσι θάλλων 1295
 γλωροῖς, αὖ ῥοδόεντα
 ἄνθε' ὑακίνθινά τε θεαῖσι δρέπειν·
 ἔνθα ποτὲ Παλλὰς ἔμολε
 καὶ δολιόφρων Κύπρις
 Ἥρα θ' Ἐρμῆς θ', ὁ Διὸς ἄγγελος, 1300
 ἅ μὲν ἐπὶ πόθῳ τρυφῶσα
 Κύπρις, ἅ δὲ δουρὶ Παλλὰς,
 Ἥρα τε Διὸς ἀνακτος
 εὐναῖσι βασιλίσιν, 1305
 κρίσιν ἐπὶ στυγνὰν ἔριν τε
 καλλονᾶς, ἐμοὶ δὲ θάνατον,
 πομπὰν φέροντα Δαγαῖδαισιν, ἅς κόραν 1310
 προθύματ' ἔλαχεν Ἄρτεμις πρὸς Ἴλιον·
 ὁ δὲ τεκῶν με τὰν τάλαιναν,
 ὦ μᾶτερ, ὦ μᾶτερ,
 οἴχεται προδοῦς ἔρημον. 1315
 ὦ δυστάλαιν' ἐγὼ, πικρὰν
 πικρὰν ἰδοῦσα δυσελέναν,

- φρονεύομαι, διόλλυμαι
 σφαγαῖσιν ἀνοσίοισιν ἀνοσίου πατρός.
 μή μοι ναῶν χαλκεμβολάδων
 πρύμνας ἄδ' Αὐλὶς δέξασθαι 1320
 τούσδ' εἰς ὄρμους ἐς Τροίαν
 ὤφελεν ἐλάταν πομπαίαν,
 μηδ' ἀνταίαν Εὐρίπω
 πνεῦσαι πομπᾶν Ζεὺς, μειλίσσω
 αὔραν ἄλλοις ἄλλαν θνατῶν 1325
 λαίφεσι χαίρειν,
 τοῖσι δὲ λύπαν, τοῖσι δ' ἀνάγκαν,
 τοῖς δ' ἐξορμᾶν, τοῖς δὲ στέλλειν,
 τοῖσι δὲ μέλλειν.
 ἧ πολύμοχθον ἄρ' ἦν γένος, ἧ πολύμοχθον 1330
 ἀμερίων· τὸ χρεῶν δέ τι δύσποτμον
 ἀνδράσιν ἀνευρεῖν.
 ἰὼ ἰὼ,
 μεγάλα πάθεα, μεγάλα δ' ἄγεα
 Δαναΐδαις τιθεῖσα Τυνδαρίς κόρα. 1335
- ΧΟ. ἐγὼ μὲν οἰκτίρω σε συμφορᾶς κακῆς
 τυχοῦσαν, οἷας μήποτ' ὤφελος τυχεῖν.
- ΙΦ. ὦ τεκοῦσ', ὦ μῆτερ, ἀνδρῶν ὄχλον εἰσορῶ πέλας.
 ΚΛ. τόν γε τῆς θεᾶς παῖδα, τέκνον, ᾧ σὺ
 δεῦρ' ἐλήλυθας·
- ΙΦ. διαχαλᾶτέ μοι μέλαθρα, δμῶες, ὡς κρύψω δέμας. 1340
 ΚΛ. τί δέ, τέκνον, φεύγεις ;
 ΙΦ. ἄνδρα τόνδ' ἰδεῖν αἰσχύνομαι.
 ΚΛ. ὡς τί δῆ ;
 ΙΦ. τὸ δυστυχές μοι τῶν γάμων αἰδῶ φέρει.
 ΚΛ. οὐκ ἐν ἀβρότῃ χειῖσαι πρὸς τὰ νῦν πεπτωκότα.
 ἀλλὰ μίμν' οὐ σεμνότητος ἔργον, ἦν ὀνώμεθα.

- ΑΧ. ὦ γύναι τάλαινα, Λήδας θύγατερ.
 ΚΛ. οὐ ψευδῆ θροεῖς. 1345
- ΑΧ. δειν' ἐν Ἀργείοις βοᾶται.
 ΚΛ. τὴν βοήν σήμαινέ μοι.
 ΑΧ. ἀμφὶ σῆς παιδός.
 ΚΛ. πονηρὸν εἶπας οἰωνὸν λόγων.
 ΑΧ. ὡς χρεῶν σφάζαι νιν.
 ΚΛ. κούδεις τοῖσδ' ἐναντία λέγει;
 ΑΧ. ἐς θόρυβον ἐγὼ τοι καυτὸς ἤλυθον.
 ΚΛ. τίς, ὦ ξένη ;
 ΑΧ. σῶμα λευσθῆναι πέτροισι.
 ΚΛ. μῶν κόρην σφάζων ἐμήν ; 1350
 ΑΧ. αὐτὸ τοῦτο.
 ΚΛ. τίς δ' ἂν ἔτλη σώματος τοῦ σοῦ θιγεῖν ;
 ΑΧ. πάντες Ἕλληγες.
 ΚΛ. στρατὸς δὲ Μυρμιδῶν οὐ σοι παρῆν ;
 ΑΧ. πρῶτος ἦν ἐκεῖνος ἐχθρός.
 ΚΛ. δι' ἄρ' ὀλώλαμεν, τέκνον.
 ΑΧ. οἷ με τῶν γάμων ἀπεκάλου ἤσσονα.
 ΚΛ. ἀπεκρίνω δὲ τί ;
 ΑΧ. τὴν ἐμήν μέλλουσαν εὖνιν μὴ κτανεῖν.
 ΚΛ. δίκαια γάρ. 1355
 ΑΧ. ἦν ἐφήμισεν πατήρ μοι.
 ΚΛ. κ' Ἀργόθεν γ' ἐπέμψατο.
 ΑΧ. ἀλλ' ἐνικόμην κεκραγμοῦ.
 ΚΛ. τὸ πολὺ γὰρ δεινὸν κακόν.
 ΑΧ. ἀλλ' ὅμως ἀρήξομέν σοι.
 ΚΛ. καὶ μαχεῖ πολλοῖσιν εἷς ;
 ΑΧ. εἰσορᾶς τεύχη φέροντας τούσδε ;
 ΚΛ. ὄναιο τῶν φρενῶν.
 ΑΧ. ἀλλ' ὄνυσόμεσθα.

ΚΛ. παῖς ἄρ' οὐκέτι σφαγήσεται ; 1360

ΑΧ. οὐκ, ἐμοῦ γ' ἐκόντος.

ΚΛ. ἤξει δ' ὅστις ἄψεται κόρης;

ΑΧ. μυριοί γ' ἄξει δ' Ὀδυσσεύς.

ΚΛ. ἄρ' ὁ Σισύφου γόνος ;

ΑΧ. αὐτὸς οὗτος.

ΚΛ. ἴδια πράσσω, ἢ στρατοῦ ταχθεὶς ὑπο ;

ΑΧ. αἰρεθεὶς ἐκῶν.

ΚΛ. πονηράν γ' αἴρεσιν, μαιφονεῖν.

ΑΧ. ἀλλ' ἐγὼ σήσω νιν.

ΚΛ. ἄξει δ' οὐχ ἔκοῦσαν ἀρπάσας ; 1365

ΑΧ. δηλαδὴ ξανθῆς ἐθείρας.

ΚΛ. ἐμέ δὲ δρᾶν, τί χρὴ τότε ;

ΑΧ. ἀντέχου θυγατρός.

ΚΛ. ὡς τοῦδ' εἶνεκ' οὐ σφαγήσεται ;

ΑΧ. ἀλλὰ μὴν ἐς τοῦτό γ' ἤξει.

ΙΦ. μῆτερ, εἰσακούσατε

τῶν ἐμῶν λόγων· μάτην γάρ σ' εἰσορῶ θυμουμένην
σῶ πόσει· τὰ δ' ἀδύναθ' ἡμῖν καρτερεῖν οὐ ῥάδιον. 1370

τὸν μὲν οὖν ξένον δίκαιον αἰνέσαι προθυμίας·

ἀλλὰ καὶ σὲ τοῦθ' ὄρᾶν χρὴ, μὴ διαβληθῆ στρατῶ,

καὶ πλέον πράξωμεν οὐδέν, ὅδε δὲ συμφορᾶς τύχη.

οἶα δ' εἰσῆλθὲν μ', ἄκουσον, μῆτερ, ἐννοουμένην·

κατθανεῖν μὲν μοι δέδοκται· τοῦτο δ' αὐτὸ βούλομαι 1375

εὐκλεῶς πράξαι παρεῖσά γ' ἐκποδῶν τὸ δυσγενές.

δεῦρο δὴ σκέψαι μεθ' ἡμῶν, μῆτερ, ὡς καλῶς λέγω·

εἰς ἔμ' Ἑλλάς ἡ μεγίστη πᾶσα νῦν ἀποβλέπει,

κάν ἐμοὶ πορθμὸς τε ναῶν καὶ Φρυγῶν κατασκαφαί.

τάς τε μελλούσας γυναῖκας μή τι δρῶσι βάρβαροι, 1380

μηδ' ἔθ' ἀρπάζωσιν εὐνάς ὀλβίας ἐξ Ἑλλάδος

τὸν Ἑλένης τείσαντας ὄλεθρον, ἣν ἀνήρπασεν Πάρις.

ταῦτα πάντα καθθανοῦσα ῥύσομαι, καί μου κλέος,
 'Ελλάδ' ὡς ἤλευθέρωσα, μακάριον γενήσεται.
 καὶ γὰρ οὐδέ τοί τι λίαν ἐμοὶ φιλοψυχεῖν χρεῶν· 1385
 πᾶσι γάρ μ' "Ελλησι κοινὸν ἔτεκες, οὐχὶ σοὶ μόνη·
 ἀλλὰ μυριοὶ μὲν ἄνδρες ἀσπίσιν πεφραγμένοι,
 μυριοὶ δ' ἐρέτμ' ἔχοντες, πατρίδος ἠδικημένης,
 δρᾶν τι τολμήσουσιν ἐχθροὺς χυπὲρ 'Ελλάδος θανεῖν·
 ἢ δ' ἐμῇ ψυχῇ μί' οὔσα πάντα κωλύσει τάδε; 1390
 τί τὸ δίκαιον τοῦτ' ; ἔχοιμεν ἄρ' ἂν ἀντειπεῖν ἔπος ;
 κάπ' ἐχεῖν' ἔλθωμεν· οὐ δεῖ τόνδε διὰ μάχης μολεῖν
 πᾶσιν 'Αργείοις γυναικὸς εἶνεκ' οὐδὲ καθθανεῖν.
 εἷς γ' ἀνὴρ κρείσσων γυναικῶν μυρίων ὄραν φάος.
 εἰ δ' ἐβουλήθη γε σῶμα τοῦμόν "Αρτεμις λαβεῖν, 1395
 ἐμποδῶν γενήσομαι ἴω θνητὸς οὔσα τῇ θεῷ ;
 ἀλλ' ἀμήχανον· δίδωμι σῶμα τοῦμόν 'Ελλάδι.
 θύετ' ἐκπορθεῖτε Τροίαν· ταῦτα γὰρ μνημέϊά μου
 διὰ μακροῦ, καὶ παῖδες οὔτοι καὶ γάμοι καὶ δόξ' ἐμῆ·
 βαρβάρων γ' "Ελληνας ἄρχειν εἰκός, ἀλλ' οὐ βαρβάρους, 1400
 μῆτερ, 'Ελλήνων· τὸ μὲν γὰρ δοῦλον, οἱ δ' ἐλεύθεροι.

ΧΟ. τὸ μὲν σόν, ὦ νεᾶνι, γενναίως ἔχει·
 τὸ τῆς τύχης δὲ καὶ τὸ τῆς θεοῦ νοσεῖ.

ΑΧ. Ἀγαμέμνωνος παῖ, μακάριόν μέ τις θεῶν
 ἔμελλε θήσειν, εἰ τύχοιμι σῶν γάμων. 1405
 ζηλῶ δὲ σοῦ μὲν 'Ελλάδ', 'Ελλάδος δὲ σέ·
 εὖ γὰρ τόδ' εἶπας ἀξίως τε πατρίδος·
 τὸ θεομαχεῖν γὰρ ἀπολιποῦσ', ὃ σου κρατεῖ,
 ἐξελογίσω τὰ χρηστὰ τἀναγκαῖά τε.
 μᾶλλον δὲ λέκτρων σῶν πόθος μ' εἰσέρχεται 1410
 ἐς τὴν φύσιν βλέψαντα· γενναία γὰρ εἶ.
 ὄρα δ' ἐγὼ γὰρ βούλομαι σ' εὐεργετεῖν
 λαβεῖν τ' ἐς οἴκους· ἄχθομαί τ', ἴστω Θέτις,

- εἰ μὴ σε σώσω Δαναΐδαισι διὰ μάχης
 ἐλθῶν· ἄθρησον, ὁ θάνατος δεινὸν κακόν. 1415
- ΙΦ. λέγω τάδ' οὐδὲν οὐδέν' εὐλαβουμένη.
 ἡ Τυνδαρίς παῖς διὰ τὸ σῶμ' ἀρκεῖ μάχας
 ἀνδρῶν τιθεῖσα καὶ φόνους. σὺ δ', ὦ ξένε,
 μὴ θνησκε δι' ἐμὲ μηδ' ἀποκτείνης τινά.
 ἕα δὲ σῶσαι μ' Ἑλλάδ', ἣν δυνώμεθα. 1420
- ΑΧ. ὦ λῆμ' ἄριστον, οὐκ ἔχω πρὸς τοῦτ' ἔτι
 λέγειν, ἐπεὶ σοι τάδε δοκεῖ γενναῖα γὰρ
 φρονεῖς· τί γὰρ τάληθές οὐκ εἶποι τις ἄν ;
 ὅμως δ' ἴσως γε κἂν μεταγνοίης τάδε·
 ὡς οὖν ἂν εἰδῆς τὰπ' ἐμοῦ, λελέξεται· 1425
 ἐλθῶν τάδ' ὄπλα θήσομαι βωμοῦ πέλας,
 ὡς οὐκ ἐάσω σ' ἀλλὰ κωλύσω θανεῖν.
 χρήσει δὲ καὶ σὺ τοῖς ἐμοῖς λόγοις τάχα,
 ὅταν πέλας σῆς φάσγανον δέρης ἴδης.
 οὐκ οὖν ἐάσω σ' ἀφροσύνη τῇ σῇ θανεῖν· 1430
 ἐλθῶν δὲ σὺν ὄπλοις τοῖσδε πρὸς ναὸν θεᾶς
 παραδοκῆσω σὴν ἐκεῖ παρουσίαν.
- ΙΦ. μῆτερ, τί σιγῇ δακρύοις τέγγεις κόρας ;
 ΚΛ. ἔχω τάλαινα πρόφασιν, ὥστ' ἀλγεῖν φρένα.
 ΙΦ. παῦσαι· ἔμὲ μὴ-κάχιζε· τάδε δ' ἐμοὶ πιθοῦ. 1435
 ΚΛ. λέγ', ὡς παρ' ἡμῶν γ' οὐδὲν ἀδικήσει, τέκνον.
 ΙΦ. μῆτ' οὖν τὸν σὸν πλόκαμον ἐκτέμης τριχός,
 μῆτ' ἀμφὶ σῶμα μέλανας ἀμπίσχη πέπλους.
 ΚΛ. τί δὴ τόδ' εἶπας, τέκνον ; ἀπολέσασά σε ;
 ΙΦ. οὐ σὺ γε· σέσωσμαι, κατ' ἐμὲ δ' εὐκλεῆς ἔσει. 1440
 ΚΛ. πῶς εἶπας ; οὐ πενθεῖν με σὴν ψυχὴν χρεῶν ;
 ΙΦ. ἦκιστ', ἐπεὶ μοι τύμβος οὐ χωσθήσεται.
 ΚΛ. τί δὴ ; τυθεῖσιν οὐ τάφος νομίζεται ;
 ΙΦ. βωμὸς θεᾶς μοι μνήμα τῆς Διὸς κόρης.

- ΚΛ. ἀλλ', ὦ τέκνον, σοὶ πείσομαι· λέγεις γὰρ εὔ. 1445
 ΙΦ. ὡς εὐτυχοῦσά γ' Ἑλλάδος τ' εὐεργέτις.
 ΚΛ. τί δὴ κασιγνήταισιν ἀγγέλλω σέθεν;
 ΙΦ. μηδ' ἀμφὶ κείναις μέλανας ἐξάψης πέπλους.
 ΚΛ. εἶπω δὲ παρὰ σοῦ φίλον ἔπος τι παρθένους;
 ΙΦ. χαίρειν γ'. Ὀρέστην τ' ἔκτρεφ' ἄνδρα τόνδε μοι. 1450
 ΚΛ. προσέλυσαί νιν ὕστατον θεωμένη.
 ΙΦ. ὦ φίλτατ', ἐπεκούρησας ὅσον εἶχες φίλοις.
 ΚΛ. ἔσθ' ὅτι κατ' Ἄργος δρωσά σοι χάριν φέρω;
 ΙΦ. πατέρα τὸν ἀμόν μὴ στύγει πόσιν τε σόν.
 ΚΛ. δεινοὺς ἀγῶνας διὰ σέ δεῖ κείνον δραμεῖν. 1455
 ΙΦ. ἄκων μ' ὑπὲρ γῆς Ἑλλάδος διώλεσεν.
 ΚΛ. δόλω δ' ἀγεννῶς Ἀτρέως τ' οὐκ ἀξίως.
 ΙΦ. τίς μ' εἶσιν ἄξων πρὶν σπαράσσεσθαι κόμης;
 ΚΛ. ἔγωγε μετὰ σοῦ.
 ΙΦ. μὴ σύ γ' οὐ καλῶς λέγεις.
 ΚΛ. πέπλων ἐχομένη σῶν.
 ΙΦ. ἐμοί, μήτερ, πιθοῦ· 1460
 μέν' ὡς ἐμοί τε σοί τε κάλλιον τόδε.
 πατρός δ' ὀπαδῶν τῶνδ' εἰς τίς με πεμπέτω
 Ἀρτέμιδος ἐς λειμῶν', ὅπου σφαγήσομαι.
 ΚΛ. ὦ τέκνον, οἴχει;
 ΙΦ. καὶ πάλιν γ' οὐ μὴ μόλω.
 ΚΛ. λιποῦσα μητέρα;
 ΙΦ. ὡς ὄραξ γ', εὔ καξίως. 1465
 ΚΛ. σχέες, μὴ με προλίπης.
 ΙΦ. οὐκ ἐῷ στάζειν δάκρυ.
 ὕμεῖς δ' ἐπευφημήσατ', ὦ νεάνιδες,
 παιᾶνα τῆμῃ συμφορᾷ Διὸς κόρην
 Ἄρτεμιν· ἴτω δὲ Δαναΐδαις εὐφημία.
 κανᾶ δ' ἐναρχέσθω τις, αἰθέσθω δὲ πῦρ 1470

προχύταις καθαρσίωσι, καὶ πατὴρ ἐμὸς
ἐνδεξιούσθω βωμὸν ὡς σωτηρίαν
Ἐλλήσι δώσουσ' ἔρχομαι νικηφόρον.

- ἄγετέ με τὰν Ἰλίου 1475
καὶ Φρυγῶν ἐλέπτολιν,
στέφεα περίβολα δίδοτε, φέρε-
τε· πλόκαμος ὅδε καταστέφειν·
χερνίβων τε παγὰς.
ἐλίσσεται ἄμφι ναὸν ἄμφι βωμὸν Ἄρτεμιν 1480
ἄνασσαν, Ἄρτεμιν
τὰν μάκαιραν ὡς ἐμοῖσιν, εἰ χρεῶν,
αἶμασι θύμασί τε 1485
θέσφατ' ἐξαλείψω.
ὦ πότνια πότνια μᾶτερ, ὡς δάκρυά γέ σοι
δώσομεν ἀμέτερα·
παρ' ἱεροῖς γὰρ οὐ πρόπει. 1490
ἰὼ ἰὼ, νεάνιδες,
συνεπαεῖδεται Ἄρτεμιν
Χαλκίδος ἀντίπορον,
ἵνα τε δόρατα μέμονε δαία 1495
δι' ἐμὸν ὄνομα τᾶσδ' Αὐλίδος
στενοπόροισιν ὄρμοις.
ἰὼ, γᾶ μᾶτερ ὦ Πελασγία,
Μυκηναϊαί τ' ἐμαὶ θεράπναι.
ΧΟ. καλεῖς πόλισμα Περσέως, 1500
Κυκλωπίων πόνον χερῶν ;
ΙΦ. ἐθρέψαθ' Ἑλλάδι με φάος·
θανοῦσα δ' οὐκ ἀναίνομαι.
ΧΟ. κλέος γὰρ οὐ σε μὴ λίπη.
ΙΦ. ἰὼ ἰὼ. 1505

- λαμπαδοῦχος ἀμέρα Δι-
 ός τε φέγγος, ἕτερον
 ἕτερον αἰῶνα καὶ μοῖραν οἰκήσομεν.
 χαῖρέ μοι, φίλον φάος.
- ΧΟ. ἰὼ ἰὼ. ἴδεσθε τὰν Ἴλίῳ 1510
 καὶ Φρυγῶν ἐλέπτολιν
 στείχουσιν, ἐπὶ κάρᾳ στέφερα
 βαλλομέναν
 χερνίβων τε παγὰς,
 βωμὸν διαίμονος θεᾶς
 ῥάνισιν αἱματορρῦταις 1515
 θανοῦσαν εὐφυᾶ τε σώματος δέραν
 [σφαγεῖσαν.]
 εὐδροσοὶ παγαὶ πατρῶναι
 μένουσι χέρνιβές τέ σε
 στρατός τ' Ἀχαιῶν θέλων
 Ἴλίου πόλιν μολεῖν. 1520
 ἀλλὰ τὰν Διὸς κόραν
 κλήσωμεν Ἄρτεμιν, θεῶν ἄνασσαν,
 ὡς ἐπ' εὐτυχεῖ πότμῳ.
 ὦ πότνια πότνια, θύμασιν βροτησίοις
 χαρεῖσα, πέμψον ἐς Φρυγῶν 1525
 γαῖαν Ἑλλάνων στρατὸν
 καὶ δολόεντα Τροίας ἔδη,
 Ἀγαμέμνονά τε λόγχαις
 Ἑλλάδι κλεινότατον στέφανον
 δὸς ἀμφὶ κάρᾳ θ' ἐόν 1530
 κλέος ἀείμνηστον ἀμφιθεῖναι.
- ΑΓΓ. ὦ Τυνδαρεία παῖ Κλυταιμῆστρα, δόμων
 ἔξω πέρασον, ὡς κλύης ἐμῶν λόγων.
- ΚΛ. φθογγῆς κλύουσα δεῦρο σῆς ἀφικόμεν,

ταρβοῦσα τλήμων κάκπεπληγμένη φόβω, 1535
 μή μοί τιν' ἄλλην ζυμφοράν ἤκης φέρων
 πρὸς τῇ παρούσῃ.

ΑΓΓ. σῆς· μὲν οὖν παιδὸς πέρι
 θαυμαστά σοι καὶ δεινὰ σημῆναι θέλω.

ΚΛ. μή μέλλε τοίνυν; ἀλλὰ φράζ' ὅσον τάχος.

ΑΓΓ. ἀλλ' ὦ φίλη δέσποινα, πᾶν πεύσει σαφῶς. 1540

λέξω δ' ἀπ' ἀρχῆς, ἣν τι μὴ σφαλεῖσά που
 γνώμη ταραξῆ γλωσσᾶν ἐν λόγοις ἐμήν.

ἐπεὶ γὰρ ἰκόμεσθα τῆς Διὸς κόρης

Ἄρτέμιδος ἄλλος λείμακάς τ' ἀνθροφόρους,

ἴν' ἦν Ἀχαιῶν σύλλογος στρατεύματος, 1545

σὴν παῖδ' ἄγοντες, εὐθύς Ἀργείων ὄχλος

ἠθροίζεθ'. ὡς δ' ἐσεῖδεν Ἀγαμέμνων ἀναξ

ἐπὶ σφαγὰς στείχουσιν εἰς ἄλλος κόρην,

ἀνεστέναζε, κάμπαλιν στρέψας κάρα

δάκρυα προῆκεν ὀμμάτων πέπλον προθείς. 1550

ἣ δὲ σταθεῖσα τῷ τεκόντι πλησίον

ἔλεξε τοιάδ'· ὦ πάτερ, πάρειμί σοι,

τοῦμόν δὲ σῶμα τῆς ἐμῆς ὑπὲρ πάτρας

καὶ τῆς ἀπάσης· Ἑλλάδος γαίης ὑπερ

θῦσαι δίδωμ' ἐκοῦσα πρὸς βωμόν θεᾶς 1555

ἄγοντας, εἶπερ ἐστὶ θέσφατον τόδε.

καὶ τοῦπ' ἔμ' εὐτυχεῖτε· καὶ νικηφόρου

δορὸς τύχοιτε πατρίδα τ' ἐξίκοισθε γῆν.

πρὸς ταῦτα μὴ ψαύσῃ τις Ἀργείων ἐμοῦ·

σιγῇ παρέξω γὰρ δέρην εὐκαρδίως. 1560

τοσαῦτ' ἔλεξε· πᾶς δ' ἐθάμβησεν κλύων

εὐψυχίαν τε κάρετην τῆς παρθένου.

στάς δ' ἐν μέσῳ Ταλθύβιος, ὦ τόδ' ἦν μέλον,

εὐφημίαν ἀνεῖπε καὶ σιγῇ στρατῶ·

- Κάλχας δ' ὁ μάντις ἐς κανοῦν χρυσήλατον 1565
 ἔθηκεν ὀξὺ χειρὶ φάσγανον σπάσας
 κολεῶν ἔσωθεν, κρᾶτά τ' ἔστεψεν κόρης.
 ὁ παῖς δ' ὁ Πηλέως ἐν κύκλῳ βωμὸν θεᾶς
 λαβῶν κανοῦν ἔθρεξε χέρνιβας θ' ὁμοῦ,
 ἔλεξε δ' ὦ παῖ Ζηῆός, ὦ θηροκτόνε, 1570
 τὸ λαμπρὸν εἰλίσσουσ' ἐν εὐφρόνῃ φάος,
 δέξαι τὸ θυμα τόδ', ὅ γέ σοι δωρούμεθα
 στρατός τ' Ἀχαιῶν Ἀγαμέμνων ἀναξ θ' ὁμοῦ,
 ἄχραντον αἶμα καλλιπαρθένου δέρης,
 καὶ δὸς γενέσθαι πλοῦν νεῶν ἀπήμονα 1575
 Τροίας τε πέργαμ' ἐξελεῖν ἡμᾶς δορί.
 ἐς γῆν δ' Ἀτρεΐδαι πᾶς στρατός τ' ἔστω βλέπων.
 ἱερεὺς δὲ φάσγανον λαβὼν ἐπηρῦξατο,
 λαιμὸν τ' ἐπεσκοπεῖθ', ἵνα πλήξειεν ἄν·
 ἐμοὶ δ' ἐσῆει τ' ἄλγος οὐ μικρὸν φρενί, 1580
 κάστην νενευκῶς· θαῦμα δ' ἦν αἴφνης ὄρα·
 πληγῆς σαφῶς γὰρ πᾶς τις ἦσθετο κτύπον,
 τὴν παρθένον δ' οὐκ εἶδεν οἷ γῆς εἰσέδου·
 βοᾷ δ' ἱερεὺς, ἅπαξ δ' ἐπήχησε στρατός,
 ἄελπτον εἰσιδόντες ἐκ θεῶν τινος 1585
 φάσμι, οὐ γέ μῃδ' ὀρωμένου πίστις παρῆν·
 ἔλαφος γὰρ ἀσπαίρουσ' ἔκειτ' ἐπὶ γθονί
 ἰδεῖν μερίστη διαπρεπῆς τε τὴν θέαν,
 ἧς αἶμα βωμὸν ραῖνεν ἄρδην τῆς θεοῦ.
 κὰν τῶδε Κάλχας, πῶς δοκεῖς; χαίρων ἔφη 1590
 ὦ τοῦδ' Ἀχαιῶν κοίρανοι κοινοῦ στρατοῦ,
 ὄρατε τήνδε θυσίαν, ἣν ἡ θεὸς
 προύθηκε βωμίαν, ἔλαβον ὀρειδρόμον·
 ταύτην μάλιστα τῆς κόρης ἀσπάζεται,
 ὡς μὴ μιάνῃ βωμὸν εὐγενεῖ φόνω. 1595

- ἔλεως ἄποιν' ἐδέξατ', οὐριόν τε πλοῦν
 δίδωσιν ἡμῖν Ἰλίου τ' ἐπιδρομάς.
 πρὸς ταῦτα πᾶς τις θάρσος αἶρε ναυβάτης,
 χῶρει τε πρὸς ναῦν· ὡς ἡμέρα τῆδε δεῖ
 λιπόντας ἡμᾶς Αὐλίδος κοίλους μυχοῦς 1600
 Αἰγαῖον οἶδμα διαπερᾶν. ἐπεὶ δ' ἅπαν
 κατηθρακώθη θῦμ' ἐν Ἡφαίστου φλογί,
 τὰ πρόσφορ' ἠϋξᾶθ', ὡς τύχοι νόστου στρατός.
 πέμπει δ' Ἀγαμέμνων μ' ὥστε σοι φράσαι τάδε,
 λέγειν θ' ὅποιαν ἐκ θεῶν μοῖραν κόρη 1605
 καὶ δόξαν ἔσχεν ἀφθιτον καθ' Ἑλλάδα.
 ἐγὼ παρῶν δὲ καὶ τὸ πρᾶγμ' ὄρων λέγω·
 ἢ παῖς σαφῶς σοι πρὸς θεοὺς ἀπέπτατο.
 λύπης δ' ἀφαίρει καὶ πόσει πάρες χόλον·
 ἀπροσδόκητα δὴ βροτοῖς τὰ τῶν θεῶν, 1610
 σφῶζουσὶ θ' οὐς φιλοῦσιν· ἤμαρ γὰρ τότε
 θανοῦσαν εἶδε καὶ βλέπουσαν παῖδα σῆγ.
 ΧΟ. ὡς ἦδομαί τοι ταῦτ' ἀκούσασ' ἀγγέλου·
 ζῶν δ' ἐν θεοῖσι σὸν μένειν φράζει τέκος.
 ΚΛ. ὦ παῖ, γέγονας τοῦ κλέμματος θεῶν ; 1615
 πῶς σέ προσεῖπα ; πῶς δ' οὐ φῶ
 παραμυθεῖσθαι τούσδε μᾶτην μύθους,
 ὡς σοῦ πένθους λυγροῦ παυσάϊμαν ;
 ΧΟ. καὶ μὴν Ἀγαμέμνων ἄναξ στείχει
 τούσδ' αὐτοὺς ἔχων σοι φράζειν μύθους. 1620
 ΑΓΑ. γύναι, θυγατρὸς οὐνεκ' ὀλβιζοίμεθ' ἄν.
 ἔχει γὰρ ὄντως ἐν θεοῖς ὀμιλίαν.
 χρῆ δέ σε λαβοῦσαν τόνδε μόσχον εὐγενῆ
 στείχειν πρὸς οἴκους· ὡς στρατός πρὸς πλοῦν ὄρᾳ.
 καὶ χαῖρε· χρόνια τάμά σοι προσφθέγματα 1625
 Τροίηθεν ἔσται. καὶ γένοιτό σοι καλῶς.

ΧΟ. χαίρων, Ἄτρεΐδῃ, γῆν ἰκοῦ
Φρυγίαν, χαίρων δ' ἐπάνηκε,
κάλλιστά μοι σκῦλ' ἀπὸ Τροίας ἐλών.

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟΝ

ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΑΙ ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

ΠΡΟΛΟΓΟΣ (1 - 163)

α' 1 - 27

πρέσβυς καὶ πρεσβύτης = γέρον. Τίς ὁ γέρον, πρὸς ὃν ἀπευθύνεται ὁ βασιλεὺς καὶ ἀρχιστράτηγος Ἀγαμέμνων ἐξεληθὼν ἐκ τῆς βασιλικῆς σκηνῆς μὲ ἐκδηλον νευρικότητα καὶ εἰς τὴν ὀρχήστραν παρερχόμενος, λέγεται εἰς τοὺς στίχους 45 - 48. Εἶναι δοῦλος. Σημείωσον ὅτι τὰ ὑπηρετικά πρόσωπα εἰς τὴν ἀρχαίαν τραγωδίαν δὲν ὀνομάζονται μὲ τὸ κύριόν τῶν ὄνομα, ἀλλὰ μὲ λέξιν δηλωτικὴν τῆς ὑπηρεσίας τῶν (ἄγγελος, βουκόλος) ἢ τῆς ἡλικίας τῶν, ὡς ἐνταῦθα. **δόμων τῶνδε πάροιθεν στείχε** = ἔμπροσθεν τῆς σκηνῆς ταύτης ἐδῶ βιάδιζε, ἐλθέ. **δόμοι** εἶναι ἡ βασιλικὴ κλισίη τοῦ Ἀγαμέμνονος ἐν Αὐλίδι εἰς τὴν πεδιάδα, ὅπου εἶχε συγκεντρωθῆ ὁ Ἑλληνικὸς στρατὸς ὁ προσωρισμένος διὰ τὴν Τροίαν. Εἰς τὴν πρόσκλησιν τοῦ Ἀγαμέμνονος, τιναχθέντος ἔξω τῆς σκηνῆς μὲ δέλτον (ἐπιστολὴν) εἰς τὴν χεῖρα, ὁ πρεσβύτης ἀπαντᾷ **στείχω** = ἔρχομαι. **τί δὲ καινουργεῖς;** = ἀλλὰ τί νέα σχέδια θέτεις εἰς ἐνέργειαν; **Ἀγάμεμνον**· τὰ παρερχόμενα πρόσωπα ὀνομάζουσι ἀλλήλα χάριν τῶν θεατῶν, μὴ ὑπάρχοντος παρὰ τοῖς ἀρχαίοις καταλόγου τῶν προσώπων τοῦ δράματος. **σπεύσεις;** = θά σπεύσῃς; Λέγεται τοῦτο εἰς τόνον νευρικόν, κατεπεύρηστα, διότι εὐρίσκεται ὁ γέρον ἀκόμη εἰς τὴν σκηνήν. Εἰς τοῦτο ἀπαντᾷ ὁ γέρον **σπεύδω**. Σημείωσον τὰς μέχρι τοῦδε μικρὰς προτάσεις καὶ τὰς ἐρωτήσεις συνεπέια τῆς νευρικότητος. Σημείωσον δ' ἔτι ὅτι ἡ ἀλλαγὴ τοῦ ὀμιλοῦντος προσώπου εἰς τὸν στίχον, ἧτις **ἀντιλαβὴ** λέγεται, προέρχεται ἀπὸ τὴν μεγάλην ζωηρότητα τοῦ διαλόγου. Ὁ γέρον ἐξεληθὼν εὐρίσκεται πρὸ τοῦ Ἀγαμέμνονος. **μάλα τοι γῆρας τοῦμόν ἄπνον**· ἢ σειρά : **τοῦμόν γῆρας μάλα ἄπνον** (ἔστι) = τὸ γῆρας μου δὲν παίρνει πολὺν ὕπνον. **τοι** = ὡς γνωστόν. **καὶ ἐπ' ὀφθαλμοῖς ὀξύ πάρεστιν** = καὶ εἰς τοὺς ὀφθαλμούς μου ὀξύτης ἀντιλήψεως ὑπάρχει· **ὀξύ**· ὡς οὐσ. = ὀξύτης.

ὄξυδέρκεια. τίς ποτ' ἀστήρ ὄδε πορθμεύει; ἡ σειρά: ἀστήρ ὄδε (ὑποκ.) τίς (κατηγ.) ... ποτέ εἰς ἐρωτημ. πρότασιν = τέλος πάντων, τάχα. ἄρα = λοιπόν, ἀφ' οὗ τὴν ὄξυτητα βλέμματος ἔχεις. πορθμεύει (ἀμετάβ.) = διέρχεται, σύρει τὴν γραμμὴν τῆς τροχίᾳς του ὡς ἡ λέμβος· ἡ μεταφορὰ ἀπὸ τῶν πλοίων. **Σείριος**: ὁ λαμπρότατος τῶν ἀπλανῶν ἀστέρων, ὁ καθ' Ὁμηρον **Κύων τοῦ Ὀρίωνος**, ὡς συνοδεύων τὸν κυνηγὸν τῶν Πλειάδων. **ἐπτάπορος Πλειάς**: καλεῖται **ἐπτάπορος** ἡ **Πλειάς**, διότι κατὰ τοὺς ἀρχαίους ἀπετελεῖτο ἐξ ἐπτὰ ἀστέρων καὶ διέγραφεν ἐπτὰ τροχίᾳς, **ἐπτάπορος** ἄρα = ἐπτασώματος· αἱ Πλειάδες λέγονται κοινῶς Πούλια. **ἄσσω** (πρβλ. διάττων) = πηδῶν, τινασσόμενος, τρέχων, εὐρισκόμενος. **ἔτι μεσσήρης** = **ἔτι μέσος** = ἀκόμη εἰς τὸ μέσον τοῦ οὐρανοῦ, μεσουρανῶν· τὸ **μεσσήρης** ἐτέθη ἀντὶ τοῦ ἀπλοῦ **μέσος**· μεσοῦντος τοῦ Αὐγούστου αἱ Πλειάδες μεσουρανοῦν κατὰ τὴν πρωίαν. **οὐκουν** = γι' αὐτὸ λοιπὸν (ἐπειδὴ δηλ. ὁ Σείριος εὐρίσκεται εἰς τὸ μέσον τοῦ οὐρανοῦ) δὲν (ἀκούεται) οὔτε **φθόγγος ὀρνίθων** (= πτηνῶν) οὔτε **θαλάσσης**: ἐνόησον κατὰ ζευγμα πρὸς τὸ φθόγγος τὰ **ρόχθος, βοή, φλοῖσβος**: πτηνὰ καὶ θάλασσα καὶ ἄνεμοι (σιγαὶ ἀνέμων) σιωποῦν, ἡρεμοῦν. Τί ζωηρὰ ἢ ἀντίθεσις τῆς ἄκρας σιγῆς, πού βασιλεύει γῦρο, καὶ τῆς ἀπεράντου ἀνησυχίας τοῦ πολυμερίμου βασιλέως! **τόνδε κατ' Εὐριπον ἔχουσιν = κατέχουσι τόνδε τὸν Εὐριπον**: τμησίς· Εὐριπος κατ' ἐξοχὴν ὁ πορθμὸς ὁ Χαλκιδικὸς περίφημος διὰ τὴν παλίρροιαν. **αἴσσεις** = στριφογυρίζεις νευρικά· ἡ λέξις δηλωτικὴ τῶν νευρικῶν κινήσεων τοῦ Ἀγαμέμνονος. **τήνδε κατ' Αὐλιν** = εἰς αὐτὴν ἐδῶ τὴν Αὐλίδα· διὰ τούτου δηλοῦται γενικώτερον τὸ πεδίον, ἐν ᾧ ἐξελλίσσεται ἢ πρᾶξις τῆς τραγωδίας· ἡ Αὐλὶς, τανῦν **Βαθύ**, πολίχνη τῆς Βοιωτίας ἀπέναντι τῆς Χαλκίδος κόλπους δύο ἔχουσα, τὸν βόρειον (Μικρὸ Βαθύ) καὶ τὸν νότιον (Μεγάλον Βαθύ), χωριζομένους μὲ προβολὴν βουνώδη. **καὶ ἀκίνητοι φυλακαὶ τειχέων** = καὶ οἱ φύλακες τῶν ὄχρωματικῶν ἔργων τοῦ στρατοπέδου δὲν δείχνουν σημεῖα κινήσεως καὶ ἀνησυχίας· **ἀκίνητοι** κατηγορούμενοι, ἐνοουμένοι τοῦ ῥήματος **εἰσίν**. **Ζηλῶ** = ζηλεύω. **ἀνδρῶν** (πάντα) ὅς **ἀκίνδυνον βίον ἐξεπέρασε** = ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους ἐκεῖνον, ὅστις περναῖ ὅλην του τὴν ζωὴν· **ἐξεπέρασε**: γνωμικὸς ἀόριστος. **ἀγνώως - ἀγνώτος**: μονοκατάληκτον ἐπίθετον = ἀγνωστος· εἶναι κατηγορούμενον εἰς τὸ ὑπκ. τοῦ ῥήματος ὅς· εἰς τὸ ἀγνώως τοῦτο ἀνευ συνδέσεως ἀκολουθεῖ τὸ συνώνυμον αὐτοῦ ἀκλεῆς = ἄδοξος, ἀφανής· **ἀγνώως - ἀκλεῆς** πλεονασμὸς,

δι' οὗ ἐξαίρεται ἡ ἔννοια. τοὺς δ' ἐν τιμαῖς (ἐνν. ὄντας) = τοὺς ἔχοντας τιμὰς, ἀξιώματα, ὑψηλὰς θέσεις ἤσσον ζηλῶ = καθόλου δὲν ζηλεύω λιτότης· ὁ Ἀγαμέμνων φιλοσοφεῖ περὶ τῶν ἀνθρωπίνων, ὡς τις Σόλων ἢ Ἡρόδοτος, καὶ ἐπαινεῖ τὸν ἀπράγμονα καὶ ἀκίνδυνον ἰδιωτικὸν βίον. καὶ μὴν γε = καὶ ὅμως, ἴσα ἴσα. τὸ καλὸν ἐνταῦθα βίου· ἡ σειρά : τὸ καλὸν βίου = ἡ ὁμορφάδα, ἡ γλύκα τῆς ζωῆς ἐνταῦθά (ἐστίν) = ἐδῶ, δηλαδὴ εἰς τὰς τιμὰς, εἶναι, ἐγκρατεῖται. τοῦτο δέ γ' ἐστὶν τὸ καλὸν σφαλερόν· ἡ σειρά : τοῦτο δέ γε τὸ καλὸν ἐστὶ σφαλερόν = ναί (= γε), ἀλλὰ τοῦτο τὸ ὠραῖον, τὸ θέλητρον, εἶναι ἐπικίνδυνον. σφαλερόν· παρὰ τὸ σφάλλαμαι = πίπτω. καὶ τὸ πρότιμον· οὐδέτ. ἐπίθετον τοῦ πρότιμος (= ὁ ὑπὲρ τοὺς ἄλλους τιμώμενος, ὁ ἐν ὑψηλῇ θέσει ὢν)· ὡς οὐσιαστικὸν = τὰ ἀνώτερα ἀξιώματα. γλυκὺ μὲν (ἐστίν) = εἶναι μὲν γλυκὰ, λυπεῖ δέ = γεννοῦν δὲ λύπας, ποτίζουσι φαρμάκια προσιστάμενον = ὅταν στέκωνται πλησίον, ὅταν εὐρίσκωνται κοντὰ μας, ὅταν τὰ ἀποκτήσῃ κανεῖς. τότε μὲν τὰ θεῶν οὐκ ὀρθωθέντ' ἀνέτρεψε βίον· ἀσύνδετος διασάφησις τῶν προηγουμένων. ὀρθῶ = κρατῶ τι ὀρθόν, ὑψηλὰ· τὰ θεῶν οὐκ ὀρθωθέντα = ἡ μὴ ὀρθωσις τῶν θεῶν, ἡ παράλειψις καθήκοντος πρὸς τοὺς θεοὺς ὀφειλομένου ἀνέτρεψε βίον = ἀνατρέπουν, φέρνουν ἄνω κάτω τὴν ζωὴν. τότε μὲν - τότε δέ = ἄλλοτε μὲν — ἄλλοτε δέ. ἀνθρώπων γνῶμαι πολλαὶ καὶ δυσάρεστοι· κατὰ παράταξιν ἀντὶ ἀνθρώπων γνῶμαι πολλαί, ἐὰν ὦσι δυσάρεστοι = ἡ κοινὴ γνώμη, ἂν εἶναι δυσμενῆς (διὰ συκοφαντίαν ἢ δι' ἀσυμφωνίαν ἢ διὰ τὴν δημιουργίαν δυσμενοῦς ρεύματος). διέκναισαν· γνωμικὸς ἀόρ. διακναίω = ζύνω (πρβλ. κνησμὸς = φαγούρα), τρίβω, φθείρω, ἀφανίζω· οἱ ἔχοντες ἀνώτερα ἀξιώματα εἶναι ἐκτεθειμένοι εἰς κινδύνους καὶ ἐκ μέρους τῶν θεῶν καὶ ἐκ μέρους τῶν ἀνθρώπων.

β') 28' - 48

οὐκ ἄγαμαι ταῦτ' ἀνδρὸς ἀριστέως = δὲν παραξενεύομαι διὰ ταῦτα, δὲν μοῦ κάνουν αὐτὰ ἐντύπωσιν, προκειμένου περὶ ἀνδρὸς ὑψηλὰ ἀξιώματα κατέχοντος ἀριστεύς = ὁ ἐν τιμαῖς. φυτεύω· κεῖται μεταφορικῶς = γεννῶ (πρβλ. τὰ ἡμέτερα : διαβολόσπορος, διαβόλου σπορά). ἐπὶ πᾶσιν ἀγαθοῖς = ἐπὶ τῶ ὄρω, μὲ τὴν συμφωνίαν νᾶχης ὅλα τὰ ἀγαθὰ. Ἄτρεϋς· ὁ πατὴρ τοῦ Ἀγαμέμνονος· σημείωσον τὰς μι-

κράς προτάσεις και τὸ ἐν 29 ἀσύνδετον· ἡ διδασκαλία τοῦ πρεσβύτου στηρίζεται εἰς μακρὰν πείραν καὶ εἰς πλοῦτον γνώσεων· ἐντεῦθεν καὶ ὁ ἀξιωματικὸς τόνος αὐτῆς δηλούμενος διὰ τῶν μικρῶν προτάσεων καὶ τοῦ ἀσυνδέτου, ὡς ἀνωτέρω ἐλέχθη. Πῶς ὁμοιάζει ὁ πρεσβύτερος πρὸς τὸν φύλακα τοῦ Σοφοκλέους ἐν Ἀντιγόνη! **χαίρειν καὶ λυπεῖσθαι**· ἡ ζωὴ εἶναι ἀνάμεικτος μὲ χαρὰς καὶ λύπας. **τὰ θεῶν οὕτω βουλόμεν' ἔσται = οἱ θεοὶ οὕτω βουλήσονται** = ἔτσι θέλουν καὶ θὰ θέλουν εἰς τὸν αἰῶνα τὸν ἅπαντα. **ἀμπετάσας λαμπτήρος φάος** = ὑψώσας πολὺ τὸ φῶς τοῦ λύχνου· **ἀμπετάσας**· ἡ μεταφορὰ ἀπὸ τὰ ἱστία (ἀναπετάννυμι τὰ ἱστία). Παρ' Ὀμήρῳ ἐν Ὀδυσσεΐα γίνεται χρῆσις λύχνων πρὸς φωτισμόν. **δέλτος** (ἡ) = ἐπιστολή, πρβλ. δελτάριον· ἡ δέλτος ἦτο ξύλινος πίναξ, οὗ ἡ ἐτέρα ἐπιφάνεια ἐκοιλαινέτο εἰς μικρὸν βάθος· ἡ κοίλη ἐπιφάνεια ἐπεχρίετο λεπτῷ στρώματι κηροῦ καὶ ἐπ' αὐτοῦ ἔγραφον τὴν ἐπιστολὴν διὰ τοῦ λεγομένου στύλου ἢ γραφείου· ἄλλοτε τὰ γράμματα ἐχαράσσοντο ἐπ' αὐτοῦ τοῦ ξύλου ἢ ἐγράφοντο ἐπ' αὐτοῦ διὰ μελάνης. **πρὸ χερῶν** = ἐμπρὸς σου. **συγγέω** = σβήνω. **λύω** = ἀποσφραγίζω. **πέδω** = εἰς τὸ ἔδαφος, κατὰ γῆς. **πεύκης**· **συνεκδοχὴ**· ἡ ἐκ πεύκης δέλτος. **θαλερὸν κατὰ δάκρυ χέων** = καταχέων θαλερὸν δάκρυ· **τμησις**· ἡ φράσις ἐλέχθη καθ' Ὀμηρον. **θαλερὸν** = χονδρὸν δάκρυ· ὁ ἐν. κατὰ ποιητικὴν συνήθειαν ἀντὶ τοῦ πληθ. ὅρα ὅτι ὁ Ἀγ. κατὰ τὴν τοῦ πρεσβύτου ἀνακοίνωσιν σπασμαδικῶς μεταπίπτει ἀπὸ ἐνεργείας εἰς ἐνέργειαν, διότι εὐρίσκεται ἐν ἀμνηχανία, εἶναι παλιμβουλος καὶ ἀναποφάσιτος. **καὶ τῶν ἀπόρων οὐδενὸς ἐνδεῖς μὴ οὐ μαίνεσθαι** = καὶ καμμία ἀπὸ τῶν παραξενιῶν δὲν σοῦ λείπει, ὥστε νὰ μὴ σὲ εἰπῇ κανεὶς τρελλόν. **τὸ ἄπορον** = ἡ ἀπορία, τὸ παραξενό, ἡ παραξενιά. **μὴ οὐ μαίνεσθαι**· διὰ τὴν προηγηθεῖσαν ἔρησιν (οὐδενὸς ἐνδεῖς) ἐτέθη τὸ **μὴ οὐ**· οἱ ἐν Ἀθήναις δούλοι εἶχον ἀκολασίαν γλώσσης· ὥστε ἡ ἀκόλαστος γλῶσσα τοῦ πρεσβύτου πρὸς τὸν Ἀγαμ. εἶναι πεποιημένη κατὰ τοὺς ἐν Ἀθήναις δούλους. **τί πονεῖς**; = τί ὑποφέρεις; **τί νέον περὶ σοί, βασιλεῦ**; = τί κακὸ σοῦ συμβαίνει; **νέον**· κεῖται κατ' εὐφημισμὸν· αἱ μικραὶ προτάσεις αὗται καὶ αἱ ἐρωτήσεις αἱ ἀσύνδετοι δηλοῦν ἀγωνίαν καὶ φόβον τοῦ γέροντος δεδικαιολογημένως ἀνησυχουῦντος διὰ τὸν ὑψηλὸν κύριόν του ἀπὸ τὴν ἀνεξήγητον νευρικότητα καὶ ταραχὴν αὐτοῦ. **κοινῶ** = ἀνακοινῶναι. **μῦθος** = **λόγος** = τὸ μυστικὸν τοῦ πόνου. **ἀγαθός** = τίμιος. **φράζω** = λέγω. **σῆ ἀλόχῳ** = εἰς τὴν σύζυγόν σου, δηλ. τὴν Κλυταιμῆστραν. **πέμπε** = ἔδωκε. **ποτέ** = κάποτε

τότε, ὅτε ἔφερες τὴν Κλυτ. νύμφην εἰς τὰ ἀνάκτορά σου. **φερνή**· πᾶν ὅ, τι φέρει ἢ σύζυγος κατὰ τὸν γάμον εἰς τὸν οἶκον τοῦ ἀνδρός της, ἢ ἄλλως λεγομένη προίξ. **συννυμφοκόμος** (συν - νυμφοκόμος)· **νυμφοκόμος** = ἡ στολιζουσα τὴν νύμφην· **συννυμφοκόμος** = ὁ βοηθῶν τὴν νύμφην εἰς τὸν στολισμόν· ἐδῶ = ὁ συντροφεύων τὴν νύμφην, ὁ συνόδός. **δικαιος** = πιστός. **φερνήν** — **συννυμφοκόμον τε** κατηγορούμενα.

*Μέτρον τοῦ τμήματος (1 - 48) εἶναι τὸ ἀναπαιστικὸν (ἀνάπαιστος — —) ἀντὶ τοῦ συνήθους ἰαμβ. τριμέτρον, ἴσως διότι οἱ ὑποκοιταὶ ἐνιαχοῦ διαλεγόμενοι ἐβημάτιζον. Ὁ πρεσβύτες, ἐπειδὴ ἡ πίστις του καὶ πρὸς τὸν νέον κύριον εἶναι δεδοκιμασμένη, ἀξιοῖ νὰ μάθῃ τὸν λόγον τῆς ἀνησυχίας τοῦ κυρίου του· οὕτως ὑπὸ τοῦ πρεσβύτου προκαλούμενος ὁ Ἄγαμ. παρέχει τὴν λεγομένην *π ρ ο ε κ θ ε σ ι ν*, ἥτοι εἰσαγωγὴν εἰς τὴν τραγῳδίαν μέχρι τῆς στιγμῆς τῆς ἐνάρξεως τῆς διδασκαλίας. Τίς ἢ προέκθεσις θὰ ἴδωμεν εὐθὺς κατωτέρω.*

γ') 49 - 70

Λήδα· σύζυγος τοῦ Τυνδάρεω, βασιλέως ἐν Λακεδαίμονι, μήτηρ καὶ τῶν Διοσκουέων, Κάστωρος καὶ Πολυδεύκου. **Θεστιάς**· ἡ κόρη τοῦ Θεστίου, βασιλέως τῆς Αἰτωλίας. **ξυνάορος** (ξύν - αείρω = συνείρω, πρβλ. λατ. sero, coniunx) = σύζυγος. **οἱ τὰ πρῶτ' ὠλβισμένοι νεανία** Ἑλλάδος = οἱ νέοι τῆς Ἑλλάδος οἱ κατ' ἐξοχὴν εὐτυχησμένοι, πλούσιοι (ὄλβος = ὑλικὸς πλοῦτος)· **ὄλβίζομαι** = θεωροῦμαι ὄλβιος, εὐτυχής. **ταύτης**· ἡ γεν. ἐκ τοῦ μνηστήρες, ὁ εἶναι κατηγορούμενον. **δειναὶ δ' ἀπειλαί**, ἐνόησον τὸ ἦσαν ἢ τὸ ἐγίνοντο· **καὶ κατ' ἀλλήλων φόνος ξυνίστατο** = καὶ φόνος ἐσχεδιάζετο ἀναμεταξύ των (τῶν μνηστήρων) (ὑπ' ἐκείνων), **ὅστις μὴ λάβοι**· ἀναφ. ὑποθ. πρότασις· **ὅστις**· περιληπτικόν = ὅσοι τυχόν δὲν ἤθελον λάβει ὡς σύζυγον τὴν κόρην. **τὸ δὲ πρᾶγμα ἀπόρως εἶχε Τυνδάρεω πατρί** = καὶ τὸ ζήτημα ἔφερον εἰς ἀπορίαν τὸν πατέρα Τυνδάρεων. **δοῦναί τε μὴ δοῦναί τε**· ἐπεξήγησις τοῦ : **πρᾶγμα** = εἴτε νὰ δώσῃ δηλ. εἴτε νὰ μὴ δώσῃ· ἢ φράσις γραφικὴ καὶ ἀπλοϊκὴ. **τῆς τύχης ὅπως ἄψαιτ' ἄριστα**· πλαγία ἐρωτηματικὴ ἐξαρτωμένη ἐκ τοῦ ἀπόρως εἶχε = ἐν ἀπορίᾳ ἦν, **ἠπόρει** = πῶς θὰ ἐγγίσῃ τὴν τύχην (τὴν περίστασιν) ἄριστα, πῶς θὰ τὰ οἰκονομήσῃ, πῶς θὰ τὰ βολέψῃ ἄριστα. **εἰσέρχεται τινα**· ἢ

τινί τι = εἰσέρχεται εἰς τὸν νοῦν τινος ἢ σκέψις, ἢ ἰδέα. νιν· αἰτ. τῆς τριτοπροσώπου προσ. ἀντων. κοινοῦ γένους καὶ ἀριθμοῦ· (πρβλ. τὸ Ὀμηρ. μιν) = τοῦ ἔρχεται ἢ σκέψις. τάδε = ἡ ἐξῆς σκέψις· ἐπεξηγεῖται διὰ τῶν ἀκολουθῶν ἀπαρεμφάτων : συνάψαι, συμβαλεῖν, καθεῖναι κάπα-ράσασθαι· τούτων ὑποκ. εἶναι τό : μνηστῆρας. δεξιὰς συμβάλλο-μεν = συνάπτομεν τὴν δεξιὰν χεῖρα, κάμνομεν χειραψίαν· κατὰ τοὺς ὄρκους ἐγένοντο καὶ χειραψίαι. ἔμπυρα (= τὰ ἐν πυρὶ) = τὰ κλιόμενα. σπονδὰς καθήμι = ἀφήνω νὰ χυθοῦν κάτω σπονδαὶ = σπένδω, κάμνω συμφωνίαν· δι' ἔμπύρων σπονδὰς καθεῖναι = νὰ συνάψουν συμφω-νίαν διὰ μέσου τῶν θυμάτων, ἐπάνω εἰς τὰ θύματα, διὰ θυσίας. κάπα-ράσασθαι = καὶ ἐπαράσασθαι· ἐπαρῶμαι = ὑπόσχομαι μὲ κατάραν (ἐναντίον τοῦ ἑαυτοῦ μου), ἐνόρκως. τάδε = τὰ ἐξῆς, ἐπεξηγούμενα διὰ τῶν κατωτέρω ἀπαρεμφάτων : τῷ συναμυνεῖν, κάπιστρατεύσειν καὶ κατασκάψειν, ὧν ὑποκ. εἶναι πάλιν τό : μνηστῆρας. συναμυ-νεῖν = ὅτι πάντες ὁμοῦ (οἱ μνηστῆρες) θὰ βοηθήσουν τῷ = τούτῳ ὄτου = οὗτινος γένοιτο Τυνδαρίς κόρη (ὑποκ.) γυνή (κατηγ.). νιν = αὐτὴν λαβῶν = ἀπαγαγὼν οἴχοιτο = ἤθελεν ἀπέλθει. τὸν ἔχον-τα = τὸν ἔχοντα (αὐτὴν) σύζυγον. ἀπωθῶ λέχους = βιαίως χωρίζω ἀπὸ τὴν σύζυγον. ἐπιστρατεύω = ἐκστρατεύω ἐναντίον. "Ἑλληνα ὁμοίως βάρβαρόν τε (πόλιν) = ἀδιακρίτως εἴτε Ἑλληνικὴν εἴτε βαρ-βαρικὴν πόλιν. "Ἑλληνα βάρβαρον· ἐπίθετα· "Ἕλληνες καὶ βάρβαροι καθ' Ἡρόδοτον ἤρπαζον ἐκ τῆς ἀλλήλων χώρας γυναῖκας. ὄπλων μέ-τα· ἀναστροφή τῆς προθέσεως = μὲ ἐνόπλους δυνάμεις· εἰς τὰ ἀνωτέρω λεχθέντα πολλὰ ἀπαρέμφατα περιέχονται καὶ πολλὰ μέτρα προνοίας, τὰ ὅποια λαμβάνει ὁ Τυνδάρεως καὶ τὰ ὅποια φανερώουν τὴν περίσκεψίν του· περίφημοι ἦσαν οἱ Τυνδάρεω ὄρκοι. ἐπιστώθησαν = ἐδέθησαν δι' ὄρκου (παρ' ἀλλήλων οἱ μνηστῆρες). εὐ δέ πως γέρων ὑπῆλθεν αὐτοὺς Τυνδάρεως πυκνῇ φρενὶ = ἐξηπάτησε δ' αὐτοὺς πολὺ τεχνικὰ ὁ γέρων Τ. μὲ τὰ τετραπερασμένα μυαλά του· ἡ πρότασις κεῖται παρεν-θετικῶς. εὐ πως· λιτότης. δίδωσ' (ι) = δίδει τὴν ἄδειαν, ἐπιτρέπει εἰς τὴν κόρην ἐλέσθαι = νὰ ἐκλέξῃ· τὸ σύνθηρος ἦτο ὁ πατὴρ τῆς κόρης νὰ ἐκλέγῃ τὸν γαμβρόν. ὄτου πνοαὶ φέροισεν Ἀφροδίτης φίλαι = εἰς ὅποιον θὰ τὴν ἔφερναν τὰ φυσήματα τὰ ἐρωτικά, τὸ αἶσθημα τῆς καρδίας. ὄτου· γεν. ἀντικ. τοῦ πνοαί· πνοαί ἢ μεταφορὰ ἐκ τῶν ἀνέμων φερόν-των τὰ πλοῖα· πρβλ. καὶ τὸ παρ' ἡμῖν : ὅπου τὸν πάρη (φέρρη) τὸ φύ-σημα. ὡς γε μήποτ' ὠφελε λαβεῖν = ποῦ νὰ μὴν ἔσωνε νὰ τὸν ἔπαιρνε.

εὐχὴ ἀνεκπλήρωτος· οἱ μνηστῆρες οἱ μὴ προτιμηθέντες δὲν εἶχον λόγον νὰ εἶναι δυσηρεστημένοι κατὰ τοῦ Τυνδάρεω, ἐφ' ὅσον προσωπικῶς ἡ κόρη ἐξέλεξεν.

δ') 71 - 110

ἐκ Φρυγῶν· ἀπὸ τὴν Φρυγίαν, ἀπὸ τὴν Τροίαν· οἱ Τρῶες καλοῦνται καὶ Φρύγες, διότι ἡ Τροία περιελαμβάνετο εἰς τὴν Μικρὰν Φρυγίαν. **ὁ τὰς θεὰς κρίνας**· ὁ Πάρις, ὁ υἱὸς τοῦ Πριάμου, βόσκων τὰς βοῦς εἰς τὸ ἕρος τῆς Ἰδης ἐν Τροίᾳ, ἔκρινεν εἰς ἀγῶνας καλλιστείων τὰς τρεῖς θεὰς, Ἥραν, Ἀθηνᾶν καὶ Ἀφροδίτην, ὅτε ἐκάστη τούτων ὑπὲρ ἑαυτῆς διεξεδίκει τὸ γνωστόν μῆλον τῆς Ἑριδος. **ὄδε** = ἐκαῖνος, ὁ πολυθρύλητος. **ὡς ὁ μῦθος ἀνθρώπων ἔχει** = καθὼς λέγουσιν οἱ ἄνθρωποι. **Λακεδαίμον'** (α)· αἰτ. ἀπρόθετος τῆς εἰς τόπον κινήσεως εἰς τὸ ἔλθων. **ἀνθηρὸς** = ὁ ἔχων τὸ χρῶμα τὸ ποικίλον τοῦ ἄνθους. **εἶμα** (ἔννυμαι) = ἔνδυμα, ὑποκορ. **ἰμάτιον**. **στολή**· ὡς καὶ παρ' ἡμῶν· ἡ περιβολή· **εἰμάτων στολῆ**· περίφρασις· **ἀνθηρὸς εἰμάτων στολῆ** = μετὰ τὴν στολήν του τὴν ὁμοιάζουσαν μετὰ ποικιλόχρωμον ἄνθος. **λαμπρὸς χρυσῶ** = λαμποκοπῶν ἀπὸ χρυσᾶ κοσμήματα· **χρυσῶ** συνεκδ. **ἀνθηρὸς στολῆ** — **χρυσῶ λαμπρὸς**· χιαστί. **ἀνθηρὸς μὲν λαμπρὸς τε** ἀντὶ τοῦ **λαμπρὸς δέ**. **βαρβάρῳ χλιδήματι**· κατὰ παράθεσιν διορισμὸς εἰς τὸ **χρυσῶ**. **χλιδήμα** = ἡ χλιδή, ἡ πολυτέλεια. Οἱ βάρβαροι ἠγάπων τὴν πολυτέλειαν καὶ τὴν ἐπιδεικτικίαν. **ἐρῶν ἐρῶσαν** = ἐπειδὴ τὴν ἠγάπα καὶ ἀνηγαπᾶτο ὑπ' αὐτῆς, δι' ἀμοιβαιότητα αἰσθήματος. Σημείωσον τὴν ἀγαπητὴν εἰς τοὺς τραγικοὺς παράθεσιν τῆς αὐτῆς λέξεως· πρβλ. καὶ Ὀμηρον· **παρ' οὐκ ἐθέλων ἐθελούση**. **ἔξαναρπάσας** = ἀρπάσας εἰς τὸν ἀέρα. **πρὸς Ἰδης βούσταθμα** = εἰς τὰ βουστάσια, τὰ βουκόλια τῆς Ἰδης. **ἔκδημον λαβῶν Μενέλαον** = εὐρών, ἐπιτυχῶν τὸν Μενέλαον ἀπουσιάζοντα ἀπὸ τὴν χώραν (**ἔκδημον** κατηγορ.)· ἀπουσίαζεν εἰς Κρήτην πρὸς τὸν φίλον του βασιλέα τῆς Κρήτης Ἰδομενεά. **ὁ δέ** = Μενέλαος. **οἰστράω** καὶ **οἰστρέω**· ἀμετάβ. = τρελλαίνομαι· ἡ μεταφορὰ ἀπὸ τὸν οἰστρον (τὴν βοῦδόμευγαν) καὶ τὰ οἰστρόπληκτα ζῶα. **πόθῳ** = ἀπὸ τὸν πόθον. **οἰστρήσας** = σὰν τρελλὸς τρέχων. **μαρτύρεται** = ἐπικαλεῖται μάρτυρας. **ὡς**· εἰδ. = ὅτι. **τοῖσιν ἡδίκημένοις**· εἰς ἦτο ὁ ἡδίκημένος, ἀλλ' ὁ πληθ. ἐτέθη ἀντὶ τοῦ ἐν., διότι γενικεύει. **τοῦντεῦθεν** = τὸ ἐντεῦθεν = κατ' ἀκολουθίαν τούτου. **Ἕλληνες**· ἀναχρονισμὸς, διότι τότε

ἐκαλοῦντο Ἄχαιοί. ἄξαντες (ἄσσω) δορι = πεταχθέντες με τὰς μα-
 χίμους δυνάμεις· τὸ ῥῆμα κατάλληλον ὡς ἐνδεικτικὸν τοῦ φιλοπολέμου
 ὄργασμοῦ· **δορι**· συνεκδ. ἀντὶ τῶν μαχίμων δυνάμεων· ὁ ἐν. ἀντὶ τοῦ
 πληθ. (πρβλ. ἀνωτέρω **δάκρυ**). **τεύχη λαβόντες** = ὄπλα λαβόντες·
 ἡ αὐτὴ πρὸς τὴν τοῦ **δορι** ἔννοιαν. **στενόπορα βάθρα Αὐλίδος** = εἰς
 τοὺς ὄρους τοὺς στενοὺς τῆς Αὐλίδος· αἰτ. δηλωτικὴ τῆς εἰς τόπον
 κινήσεως εἰς τὸ **ἦκουσι** (πρβλ. **Λακεδαίμονα ἐλθών**)· τὸ **στενόπορα**
 θὰ ἤρμοζε μᾶλλον εἰς τὸν Εὐβοϊκὸν κόλπον. **ἵπποις τε πολλοῖς ἄρμασίν**
τ' (ε)· ἐν διὰ δυοῖν = 'δι' ἰπμάτων ὑπὸ ἵππων συρομένων. Οἱ ἥρωες
 παρ' Ὀμήρῳ μάχονται ἀπὸ τῶν ἰπμάτων. **ἠσκημένοι** = ἐφωδιασμένοι·
ἀσκῶ = φιλοτεχνῶ, ἐφοδιάζω. **εἶλοντο στρατηγεῖν** = ἐξέλεξαν νὰ εἶμαι
 ἀρχηγὸς τοῦ στρατοῦ. **Μενέλεω χάριν**· ἄλλα λέγει ὁ Μεν. ἐν 337 κέ.
 Ὁ Ἄγ. ἐξελέγη ἀριστράτηγος μᾶλλον ὡς ὁ ἰσχυρότατος τῶν ἡγεμόνων
 παρὰ ὡς ἀδελφὸς τοῦ Μενελάου· ὁ Θουκυδίδης δὲ ἐν τῷ α' βιβλίῳ λέγει
 ὅτι ἡ δύναμις τοῦ Ἄγ. μᾶλλον ἢ οἱ ὄρκοι τοῦ Τυνδάρεω ἐπέβαλον τὸν
 πόλεμον. **σύγγονόν γε (ὄντα)** = ἐπειδὴ μάλιστα ἐτύχαινε νὰ εἶμαι
 ἀδελφὸς του. **Ξυνεστῶτος (τοῦ) στρατοῦ** = ἐνῶ ἦτο ὁ στρατὸς συντε-
 ταγμένους. **ἡμεσθ'** (παρατατικὸς τοῦ ἦμαι = κάθημαι) = ἐκαθήμεθα
 ἀδρανοῦντες, μετὰ τὰ χεῖρα σταυρωμένα, **ἄπλοια χρώμενοι** = εὐρισκό-
 μενοι εἰς ἀδυναμίαν νὰ ἀποπλεύσωμεν· ποῦ ὠφείλετο ἡ ἄπλοια, ἂν δηλ.
 εἰς νηνεμίαν ἢ εἰς ἐναντίους ἀνέμους, δὲν καθορίζεται. **Κάλχας ὁ Θεστο-**
ρίδης (ὁ υἱὸς τοῦ Θεστορος), ὁ μάντις ὁ γνωστός ἐκ τοῦ Ὀμήρου.
ἀπορία κέχρημαι = εὐρίσκομαι εἰς ἀμηχανίαν. **ἀνεῖλεν (ἡμῖν)** =
 ἐχρησιμοδότησεν εἰς ἡμᾶς. **ἦν ἔσπειρ' ἐγὼ** = τῆς ὁποίας ἐγὼ εἶμαι
 πατήρ. **Ἄρτεμιδι τῇ τόδ' οἰκοῦση πέδον** = εἰς τὴν Ἄρτεμιν, τὴν
 ἔχουσαν τὴν ἔδραν τῆς ἐδῶ. Ἡ Ἄρτεμις εἰς τὴν Αὐλίδα εἶχεν ἱερὸν
 καὶ πολὺ ἐκεῖ ἐτιμᾶτο. **θῦσαι, ἔσσεσθαι, οὐκ εἶναι**· τούτων τῶν ἀπα-
 ρεμφάτων τῶν ἐξαρτωμένων ἐκ τοῦ **ἀνεῖλεν** τὸ μὲν **θῦσαι** εἶναι τελικόν,
 τὰ δὲ ἄλλα εἰδικά, διότι εἰς αὐτὰ τὸ **ἀνεῖλεν** ἔχει λεκτικὴν σημασίαν.
ἔσται πλοῦς = θὰ εἶναι δυνατὸς ὁ ἀπόπλους. **κατασκαφαί Φρυγῶν**·
 δηλ. τῆς πόλεως τῶν Τρώων. **θύσασι = ἐὰν θύσωμεν, τίς ἡ μετοχή;**
οὐκ εἶναι τάδε = ὅτι δὲν εἶναι δυνατὰ αὐτὰ ἐδῶ, δηλ. τὰ ἀνωτέρω.
εἶπον = ἔδωκα ἐντολὴν **Ταλθύβιον (ὑποκ.) ἀφιέναι πάντα στρατὸν**
(ἀντικ.) ὀρθίῳ κηρύγματι (δοτ. ὄργαν.). Ὁ Ταλθύβιος εἶναι κήρυξ
 τοῦ Ἀγαμέμνονος· **ἀφήμι τινα = ἐῶ τινα ἀπιέναι = ἀφήνω τινα**
 ἐλεύθερον νὰ ἀπέλθῃ. **ὄρθιον κήρυγμα** = ὀξύφωνον διαλάλημα. ὡς

οὔποτ' ἄν τλᾶς = διότι ποτέ δὲν θὰ εἶχα τὸ ψυχικὸν σθένος. οὔ = οὔπου, τοπ. ἐπίρρ. ἐδῶ λαμβάνεται χρονικῶς. οὐδὲ δὴ = ἀλλὰ τότε ἀκριβῶς. πάντα λόγον προσφέρων = πάντα λίθον κινῶν, μεταχειριζόμενος κάθε μέσον, κάθε δυνατὸν ἐπιχείρημα φέρων· ὑπερβολή. τλῆναι = τολμῆσαι. κἂν = καὶ ἐν. πτυχαὶ δέλτου = τὰ φύλλα τῆς ἐπιστολῆς. δάμαρ -αρτος = ἡ σύζυγος. ὡς γαμουμένην = μὲ τὴν πρόφασιν δῆθεν ὅτι θὰ ὑπανδρευθῆ τὸν Ἀχιλλέα. ἐγκαυρούμενός τε λέγων τε· τροπικαὶ μετοχαί. ἐγκαυροῦμαι = μὲ ὑπερηφάνειαν ἐπαινώ. ἀξίωμα = ὑπόληψις, κοινωνικὴ περιωπή. οὔνεκα οὐ θέλοι· εἰδ. πρότασις ἐξαρτωμένη ἐκ τοῦ λέγων. εἰ μὴ παρ' ἡμῶν εἰσιν ἐς Φθίαν λέχος = ἂν δὲν πάῃ εἰς τὴν Φθίαν ἢ νύμφη (σταλεῖσα) ἐκ μέρους ἡμῶν, δηλ. ἐμοῦ καὶ τῆς Κλυταιμῆστρας = ἂν δὲν στείλωμεν κλπ. λέχος· συνεδοχῆ. τήνδε· ἔδει νὰ κεῖται εἰς οὐδ. γένος: τόδε· πειθῶ (κατηγ.) = εἶχον ὡς πειστικὸν μέσον τὸ ἐξῆς, ἐπεξηγούμενον διὰ τοῦ: ψευδῆ συνάψας ἀμφὶ παρθένου γάμον = κλείσας συνοικέσιον ψευδές, ἀνύπαρκτον· ἀμφὶ παρθένου = διὰ τὴν κόρην μας. ὡς ἔχει τάδε· ἐκ τοῦ ἴσμεν πλαγ. ἐρώτησις = πῶς ἔχει αὐτὴ ἐδῶ ἢ ὑπόθεσις· γινῶσθαι τῆς ὑποθέσεως ἦσαν ἐκτός τοῦ Ἀγαμέμνονος ὁ Κάλχας, ὡς φροντίζων διὰ τὴν ἐκπλήρωσιν τῆς μαντείας, ὁ Ὀδυσσεύς, διότι αὐτὸς εἰσηγήθη τὴν ἀπατηλὴν πρόφασιν τοῦ γάμου, καὶ ὁ Μενέλαος, ὡς ἐνδιαφερόμενος ἀμεσώτατα διὰ τὴν ἐπιτυχίαν τῆς ἐκστρατείας. ἔγνων = ἀπεφάσισα, ἔλαβα ἀπόφασιν. οὐ καλῶς = ὄχι ὀρθῆν. αὐθις πάλιν· συνώνυμα. μεταγράφω καλῶς = ξαναγράφω καὶ διορθῶνω. οὐ καλῶς — καλῶς· ἰσχυρὰ ἢ ἀντίθεσις. λύνοντα — συνδοῦντα = ἀποσφραγίζοντα, ἀνοίγοντα — σφραγίζοντα, κλείοντα. εὐφρόνη = ἡ νύξ· κατ' εὐφρόνης σκιάν = εἰς τὸ σκότος τῆς νυκτός.

Μέτρον τῆς προεκθέσεως εἶναι τὸ ἰαμβικὸν τρίμετρον.

ε') 111 - 163

'Ἄλλ' εἶα· παρακελ. = ἐμπρός. χῶρει πρὸς Ἄργος = κατὰ τὸ Ἄργος. Λέγει πρὸς Ἄργος καὶ ὄχι εἰς Ἄργος, διότι ἦτο πιθανόν, πρὶν φθάσῃ εἰς τὸ Ἄργος, νὰ συναντήσῃ τὴν Κλ. καθ' ὁδὸν ἐρχομένην εἰς τὸ στρατόπεδον κατόπιν τῆς πρώτης ἐπιστολῆς· ὁ Ἄγ. κατεπείγει τὸν πρεσβύτην. τάσδ' ἐπιστολὰς λαβῶν· ἐγχειρίζει τὴν ἐπιστολήν.

κέκευθε· παρακ. τοῦ κεύθω = κρύπτω, περιέχω. λόγῳ = προφορικῶς. δόμοι = ἡ οἰκογένεια. σημαίνω = ἀνακοινώνω. σύντονα = σύμφωνα. γλώσση = λόγῳ (113). αὐδῶ = λέγω. πέμπω (99) πρὸς ταῖς πρόσθεν δέλτοις = μετὰ τὴν πρώτην ἐπιστολήν. ὦ Λήδας ἔρνος· τρυφερά συζυγικὴ προσφώνησις = βλαστάρη τῆς Λήδας. τὰν σὰν Ἴνιν = τὴν θυγατέρα σου. κολπῶδης = πολὺκολπος. πτέρυξ = προεξοχή. Αὐλιν· ἐπεξηγεῖ τὸ μέρος παρὰ τὸ ὄλον. πτέρυγ' ἀκλύσταν = ἄκλυστον (ἀ-κλύζω, κατακλύζω) = ἀκύμαντον, γαλήνιον. πτέρυγα· μεταφορὰ· κατάλληλος ἢ εἰκὼν, διότι ἡ νῆσος Εὐβοία προσκολλάται ὡς πτέρυξ εἰς τὴν ἀντικρὺν ἠπειρον, τὴν Στερεὰν Ἑλλάδα. δαίω ὕμεναιούς = παρέχω γαμήλιον συμπόσιον μὲ τὰ γαμήλια ἄσματα = τελῶ γάμους. εἰς ἄλλας ὥρας = εἰς ἄλλην ἐποχὴν. Ἀχιλεὺς· διὰ τὸ μέτρον ὡς καὶ παρ' Ὀμήρῳ. ἀπλακῶν ἀντὶ ἀμπλακῶν, διὰ τὸ μέτρον· ἀπλακίσκω = ἀποτυγχάνω, στεροῦμαι. λέκτρα = γάμος. μέγα φυσῶ = πολὺ φουσκάω. ἐπαίρω θυμὸν = ἀνάβω ἀπὸ θυμοῦ· ἐπαρεῖ θυμὸν = θὰ θυμώσῃ. τότε καὶ δεινὸν = τοῦτο ἀκριβῶς εἶναι ὁ φόβος = ἐδῶ ἀκριβῶς εἶναι ὁ φόβος. Ὁ Ἀχιλλεὺς ἦτο δέξυθος καὶ πολὺ εὐαίσθητος εἰς ζητήματα τιμῆς, ὡς βλέπομεν παρ' Ὀμήρῳ, ὅπου ἐτοιμάζεται καὶ τὸ ξίφος νὰ ἀνασπᾷσῃ κατὰ τοῦ Ἀγ. σήμαιν' ὅτι φῆς = λέγε ὅτι ἔχεις νὰ εἴπῃς. ὄνομα παρέχων οὐκ ἔργον = δίδων μόνον τὸ ὄνομά του, ὄχι δὲ καὶ τὴν ἐν ἔργοις συμμετοχὴν του. ὅτι πράσσομεν· πλαγίᾳ ἐρώτησις ἐκ τοῦ οὐκ οἶδε = τί μαγειρεύομεν. ὅτι· εἰδικὸς σύνδεσμος ἐκ τοῦ οὐκ οἶδε· ἐπιφημίζω = ὑπόσχομαι. ἐκδώσειν λέκτροις = ὅτι θὰ δώσω εἰς γάμον. νυμφεῖος ἀγκῶν = νυμφικὴ ἀγκάλη. ὅς... Δαναοῖς· ἀναφορ. αἰτιολ. πρότασις. τῷ τῆς θεᾶς (γόνῳ) = τῷ Ἀχιλλεῖ, τῷ υἱῷ τῆς Θέτιδος. φατίζω = ἐπιφημίζω· ἢ μετοχὴ φατίσας ἐνδοτικῆ. ἄλοχον (κατηγ.) ἤγες· παρατ. τοῦ ἐπιχειρουμένου = ἐπεχειρεῖς νὰ φέρῃς, ἐδοκίμαζες, ἐσχδιάζες νὰ φέρῃς. σφάγιον· κατηγ. = θῦμα. Δαναοῖς· δοτικὴ χριστική. ἐξίσταμαι γνώμας = χάνω τὸ λογικόν μου, ξεμυαλίζομαι. ἄτα = ἄτη = ἡ τύφλωσις τοῦ νοῦ, τὸ ἀμάρτημα καὶ ἡ τιμωρία, ὡς ἐνταῦθα. Ἀξιοσημείωτοι οἱ δωρικὸι τύποι γνώμας ἐξέσταν (136), ἄταν (137) πρὸς οὓς παράβαλε καὶ τοὺς : τὰν ἀκλύσταν (120), τὰν σὰν (119). ἐρέσσω πόδα = κινῶ γοργὰ τοὺς πόδας· ἐρέσσω κεῖται μεταφορικῶς· πόδα ὁ ἐν. ἀντὶ τοῦ πληθ. (πρβλ. δορί). ὑπέικω γῆρα = ὑποκύπτω εἰς τὸ γῆρας, μὲ καταβάλλει τὸ γῆρας. νυ (ν) = λοιπόν. μὴ ἀλσώδεις Ἰζου κρήνας = μὴ Ψηφιοποιήθηκε ἀπὸ τὸ Ἰνστιτούτο Ἐκπαιδευτικῆς Πολιτικῆς

ἴζου ἔδρας κρηνῶν ἀλσώδεις = μὴ καθίσῃς εἰς σκιερὰς κρήνας.
 θέλγωμαι ὕπνω = παραδίδομαι εἰς τὰ θέλγητρα, τὴ γλύκα τοῦ ὕπνου.
 εὐφημα θρόει = λέγε αἰσίους λόγους, σιωπά· τί εἶναι αὐτὰ ποῦ λέγεις ;
 πῶς ἐφαντάσθης πῶς μπορῶ ἐγὼ νὰ κάνω ἕνα τέτοιο λάθος ; Θεὸς φυ-
 λάξει. Μὲ μεγάλην ἀγανάκτησιν ὁ γέρον ἀποκρούει τὴν μομφὴν ὀκνηρίας
 καὶ ὀλιθυμίας. Κατὰ τὰς ἱεροτελεστίας ὤφειλον οἱ παρόντες νὰ λέγουν
 εὐφήμες, εὐοιῶνους λόγους· ἀλλ' ἐπειδὴ ἦτο δυνατὸν νὰ λεχθῆ δυσοιῶνους
 λόγους, ἐτήρουν σιγὴν, ὅθεν εὐφημεῖτε = σιωπᾶτε. πάντη = παντοῦ.
 πόρος σχιστός = σταυροδρομί. ἀμείβω = περνῶ. λεύσσω = παρατη-
 ρῶ, βλέπω. φυλάσσω = κοιτάζω προσεκτικὰ. μὴ τίς σε λάθῃ...
 ναῦς· ἡ σειρά : μὴ τις ἀπήνη κομίζουσα παῖδα πρὸς ναῦς Δαναῶν
 λάθῃ σε παραμειψαμένη τροχαλοῖσιν ὄχοις· ἀπήνη· τετράτροχος
 ἄμαξα συρομένη ἀπὸ ζευγὸς ἵππων ἢ ἡμιόνων· παραμείβομαι = προσ-
 περνῶ. μὴ λάθῃ παραμειψαμένη = μὴ προσπεράσῃ καὶ ὄν τὴν ἀντι-
 ληφθῆς. τροχάλος = ταχύς. ὄχος = ὄχημα. κάλιν ἐξόρμα = γύρισέ
 (τὴν) βιαστικὰ πίσω. σεῖε χαλινούς = δούλευε σύντονα τοὺς χαλινούς·
 σημειώσον τὸ ἀσύνδετον, δι' οὗ ἀποδίδεται ἡ διέγερσις τοῦ λέγοντος καὶ
 αἰσθητοποιεῖται ἡ γοργότης τῶν ἐπαλλήλων πράξεων. εἰς = κατευθύ-
 νων τὴν συνοδείαν. (πομπαί) ἐπὶ Κυκλώπων θυμέλας = εἰς τὴν Κυ-
 κλωπεῖαν ἀκρόπολιν τῶν Μυκηνῶν· θυμέλη = βωμός, ἱερόν· θυμέλαι
 Κυκλώπων = τὰ ἱερά τὰ περιβαλλόμενα ὑπὸ τῶν Κυκλωπεῖων τειχῶν,
 ἢ ἀκρόπολις ἢ περιβαλλομένη ὑπὸ τοιούτων. Τὰ ἱερά ἐκάστης πόλεως
 εὐρίσκοντο συνήθως ἐν τῇ ἀκροπόλει. Γνωστὰ ἐκ τῆς ἱστορίας τὰ προϊ-
 στορικά τείχη τῶν Μυκηνῶν, τῆς Τίρυνθος, ἐκ πελωρίων ἀκατεργάστων
 λίθων ἢ κτίσις των ἀπεδίδεδο εἰς τοὺς Κύκλωπας, μυθικὸν λαὸν τεκτό-
 νων, ἐκ τῆς Λυκίας κατὰ τοὺς ἀρχαίους προερχομένων, ἐχόντων τὸ σῶμα
 γιγαντώδες. φράσας τάδε = μετὰ τὴν προφορικὴν ἀνακοίνωσιν τούτων.
 πιστός = πιστευτός. παιδί σέθεν = εἰς τὴν κόρην σου. σφραγίδα
 φύλασσε = πρόσεξε μὴ χαλάσῃς τὴν σφραγίδα. ἴθι = ἐμπρός· κατε-
 πείγει τὸν πρεσβύτερον ὁ Ἄγ. λευκαίνει ἤδη τόδε φῶς = ἀπλώνουν
 τώρα πλέον τὸ λευκὸ φῶς των. ἠὼς πῦρ τε τεθρίππων τῶν Ἄελίου
 = ἡ αὐγὴ καὶ τὸ πύρινον τέθριππον (ἄρμα) τοῦ Ἥλιου. σύλλαβε μό-
 χθων = μετάπιασέ μας καὶ σύ = δὸς καὶ σύ χεῖρα βοηθείας στὰ βάσανά
 μου. ὄλβιος = εὐτυχής (ἀπὸ ὕλικῆς ἀπόψεως). ἐς τέλος = μέχρι
 τέλους τοῦ βίου. εὐδαίμων = ὁ μὴ δοκιμάζων δυστυχίας· εἰς τὸ ὄλβιος
 καὶ εὐδαίμων ἐννόησον τὸ παραλειπόμενον ἐστί. Διαρκῆς εὐδαιμονία

είναι ανύπαρκτος εις τὸν κόσμον. Ὁ Ἀγαμέμνων παρ' ὄλον τὸ ἐπιφανειακὸν του μεγαλεῖον εἶναι δυστυχῆς κατὰ γε τὰ κρατοῦντα παρ' ἀνθρώποις. Ὁ γέρον ἀπέρχεται ταχὺς διὰ τῆς ἀριστερᾶς παρόδου. Ὁ Ἀγαμέμνων συνοδεύει ἀπερχόμενον αὐτὸν μὲ τοὺς τελευταίους τούτους λόγους καὶ εἶτα εἰσέρχεται εἰς τὴν σκηνὴν του.

Οἱ ἑρμηνευθέντες στίχοι 1 - 163 ἀποτελοῦν τὸν Π ρ ὁ λ ο γ ο ν τῆς τραγωδίας. Ὁ πρόλογος, ἀντιστοιχῶν πρὸς τὴν Α' πράξιν σημερινῆς τραγωδίας, τμῆμα τῆς τραγωδίας διαλογικόν, ἀπαγγελλόμενον ἐν ὑμῶ, περιέχει τὴν λεγομένην π ρ ὁ τ α σ ι ν (εἰσαγωγὴν), ἣτις εἰσάγει τὸν θεατὴν εἰς τὴν πράξιν τοῦ δράματος, ἐν προκειμένῳ τὴν θυσίαν τῆς Ἰφιγενείας, δίδουσα τὰς ἀναγκαίας ἐξηγήσεις διὰ τὰ προηγηθέντα τῆς τραγωδίας γεγονότα, περιέχει τὸ ἐλατῆριον τὸ κινεῖν τὴν πράξιν, ἐν προκειμένῳ τὴν μαντείαν τοῦ Κάλχαντος, ἐγείρει δὲ τὴν προσοχὴν καὶ τὸ ἐνδιαφέρον, ἐν προκειμένῳ διὰ τῆς ἀνακλήσεως τῆς προτέρας πρὸς τὴν Κλυταιμῆστραν ἐντολῆς· οἱ θεαταὶ εἶναι περίεργοι νὰ ἴδουν, ἂν θὰ προλάβῃ ἢ δευτέρα ἐπιστολὴ νὰ φθάσῃ ἢ θὰ εἶναι ἀργὰ καὶ τὸ κακὸν ἀνεπανόρθωτον. Τὸν παρόντα πρόλογον ἀποτελεῖ μία μόνον διαλογικὴ σκηνή, ὅπου πρόσωπα εἶναι ὁ Ἀγαμ. καὶ ὁ πρεσβύτης. Ἡ σκηνὴ ἀποτελεῖται ἀπὸ τὸν λόγον τοῦ Ἀγαμ. (49 - 114), σχεδὸν μονολογικὸν (ἐξαιρέσει τῶν τελευταίων στίχων του 107 - 114), ἐν ἰαμβικαῖς τριμέτροις, καὶ ἀπὸ ἀναπαιστικὸν διάλογον, ἐν μέρει μὲν προτασσόμενον (1 - 48), ἐν μέρει δ' ἐπιτασσόμενον (115 - 163). Τούτου ὄντος ἀσυνήθους εἰς τὴν ἀρχαίαν τραγωδίαν ἐξεφράσθη ἢ εἰκασία ὅτι ὁ πρόλογος τῆς τραγωδίας, τὸν ὅποιον ἀποθανὼν ὁ Εὐριπίδης ἀφῆκεν, εἶναι οἱ στίχοι 49 - 114, κατὰ τὸν τρόπον τῶν Εὐριπιδείων προλόγων πεποιημένος, τὰ δὲ τμήματα 1 - 48 καὶ 115 - 163 προσέθηκεν ὁ υἱὸς τοῦ Εὐριπίδου, ὁ ὁμώνυμος, ὅστις ἐδίδαξε τὴν ὑπὸ τοῦ πατρὸς καταλειφθεῖσαν τριλογίαν, Ἰφ ι γ ἔ ν ε ι α ν τ ῆ ν ἐ ν Α ὐ λ ί δ ι, Ἀ λ κ μ ἔ ω ν α ἐ ν Κ ο ρ ί ν θ ω καὶ Β ά κ χ α ς, ἵνα ἐκκρούσῃ τὸ μονότονον καὶ ἀνιαρὸν, τὸ ὅποιον ἐνεφάνιζον οἱ πρόλογοι τοῦ πατρὸς του. Ἡ γλῶσσα εἰς τὰ διαλογικὰ μέρη εἶναι ἢ ἀρχαία Ἀττικὴ μὲ ἰωνικοὺς τύπους καρυκευμένη, παρ' Εὐριπίδῃ δὲ πλησιάζει πολὺ πρὸς τὴν γλῶσσαν τοῦ πεζοῦ λόγου.

Κενωθεῖσης τῆς ὀρχήστρας γυναικες ἐκ Χαλκίδος ἔγγαμοι καὶ νεαροί, παρέρχονται ἤδη διὰ τῆς δεξιᾶς παρόδου (ὡς ἐγχώρια καὶ δὴ ἐκ τῶν λιμένων) εἰς πέντε στοίχους ἐπαλλήλους, ἕκαστον ἐκ τριῶν γυ-

ραικῶν, ἢ εἰς τρεῖς ζυγούς, ἕκαστον ἐκ πέντε, εἰς τὴν ὀρχήστραν μὲ σεμνότητα ἀνάλογον πρὸς τὸν σεμνὸν ὄρθμὸν τῶν ἀναπαίστων, μὲ στολὴν ἀνάλογον πρὸς τὴν κοινωνικὴν τῶν θέσιν, μὲ χροσοῦς εἰς τὴν κεφαλὴν τῶν στεφάνους καὶ κατευθύνονται εἰς τὰ πρὸ τῆς σκιρῆς τοῦ ἀρχιστρατήγου, χωρὶς νὰ λέγουν τί θέλουν ἐκεῖ, ἄδουν δὲ κατὰ τὴν πάροδον ἄσμα χορικόν, π ἄ ρ ο ο ν καὶ αὐτὸ καλούμενον, τὸ ὁποῖον θὰ ἐρμηνεύσωμεν ἐφεξῆς.

ΠΑΡΟΔΟΣ (164 - 302)

Στροφή α' (164 - 184)

ἔμολον· ἀόρ. β' τοῦ βλώσκω = ἔρχομαι (πρβλ. μολῶν λαβέ, αὐτόμολος)· ὁ ἐν., διότι ἐκάστη γυνὴ τοῦ Χοροῦ ὀμιλεῖ διὰ τὸν ἑαυτὸν τῆς. ἀμφὶ παρακτίαν ψάμαθον Αὐλίδος ἐναλίαις = γῦρο ἀπὸ τὴν ἀμμουδιᾶν τῶν ἀκτῶν τῆς παραλίας Αὐλίδος. Σημείωσον τὴν ποικιλίαν τῶν συνωνύμων ἐπιθέτων (παρακτίαν (164), ἐναλίαις (165), ψάμαθον καὶ Αὐλίδος). χεύματα = τὰ ρεύματα. στενόπορθμος = ὁ τοῦ στενοῦ πορθμοῦ. κέλλω· ἀμεταβ. = προσορμίζομαι, καταπλέω· κέλσασα = προσορμισθεῖσα (διὰ λέμβων). πόλιν = πατρίδα Χαλκίδα, ἀγχιάλων ὑδάτων τᾶς κλεινᾶς Ἀρεθούσας τροφόν. τροφός = ἡ τροφοδοτοῦσα. ἀγχιάλος (ἀγχι-άλος) = παραθαλάσσιος. Ἀρέθουσα· ὄνομα πηγῶν πολλῶν ἐν Ἑλλάδι. Ἡ τῆς Χαλκίδος Ἀρέθουσα, περὶ ἧς ἐνταῦθα πρόκειται, ἴσως εἶναι ἡ αὐτὴ πρὸς τὴν παρὰ τὸν Ἅγιον Στέφανον 20' μακρὰν τῆς Χαλκίδος κατὰ τὴν ὁδὸν Χαλκίδος - Ἐρετρίας. ὡς κατιδοίμαν = ἵνα κατιδοίμι = ἵνα μὲ προσοχὴν παρατηρήσω. ἀγανός (ἀ [ἐπιτ.] - γαῖω, γαῦρος) εὐγενής, ὑπερήφανος. πλάται ναυσιπόροι = νῆες κωπήλατοι· πλάτη· συνεκδοχὴ· πλάτη κυρίως ἡ κώπη, διὰ τὸ πλατὺ κάτω ἄκρον. οὖς ἐπὶ Τροίαν... στέλλειν· ἡ σειρά· οὖς ἀμέτεροι πόσεις ἐνέπουσι τὸν ξανθὸν Μενελάον τε Ἀγαμέμνονά τ' εὐπατρίδαν στέλλειν ἐπὶ Τροίαν ἐλάταις χιλιόναυσιν. πόσις - ιος = σύζυγος. ἐν(ν)έπω = λέγω. εὐπατρίδας = ὁ ἐξ εὐγενῶν πατέρων, ὁ εὐγενής. στέλλω = ἐτοιμάζων ἄγω. ἐλάταις χιλιόναυσιν = μὲ χίλια πλοῖα ἐλάτης, ἐλάτινα. ἐλάτη· συνεκδοχὴ. οὖς· ἀντικ. τοῦ στέλλειν. Μενελάον τε Ἀγαμέμνονά τε εὐπατρίδαν· ὑποκ. τοῦ στέλλειν, ἐπὶ τὰν Ἑλέναν = πρὸς ἀνάκτησιν τῆς Ἑλένης. Μετὰ ταῦτα εὐθὺς ἀμέσως ἔπρεπε νὰ ἀκολουθήσῃ τὸ ἀν = ἦν Ἑλένην

(έλαβε). **δωνακοτρόφος** = ό τρέφων καλάμια. **Εὐρώτας**· ό γνωστός τῆς Σπάρτης ποταμός. **δῶρον τὰς Ἀφροδίτας** = ὡς δῶρον ἀπό τῆν Ἀφροδίτην· ἡ Ἀφροδίτη λέγεται καί Κύπρις, διότι ἐλατρεύετο ἐν Κύπρῳ καί δὴ ἐν τῇ Πάφῳ. **ἐπὶ κρηναίαισι δρόσοις** = πλησίον δροσερῶν πηγῶν. **ἔσχεν ἔριν μορφᾶς** = ἠγωνίσθη εἰς ἀγῶνα καλλονῆς, εἰς καλλιστεῖα. Τό δῶρον, ἡ Ἐλένη, ἐδόθη μετὰ τὰ καλλιστεῖα, ἀφ' οὗ ἔλαβεν ἡ Ἀφροδίτη ὡς καλλίστη, κατὰ τὴν κρίσιν τοῦ Πάριδος τοῦ βουκόλου, τὸ μῆλον τῆς Ἑριδος.

Ἄντιστρ. α' (185 - 205)

πολύθυτον δὲ δι' ἄλλος Ἀρτέμιδος ἤλυθον ὁρομένα = διὰ τοῦ πολυθύτου δὲ ἄλλους τῆς Ἀρτέμιδος ἤλυθον πεταχθεῖσα βιαστικά. **πολύθυτον ἄλλος** = ἄλλος ὅπου πολλαὶ θυσίαι προσφέρονται. Ἀσυνειδήτως ὁ Χορὸς ὑπενθυμίζει εἰς τὸν θεατὴν καὶ τὴν θυσίαν τῆς Ἰφιγενείας, ἣν ἤξιωσε πρὸ ὀλίγου ἡ Ἄρτεμις. **ὁρομένα**· μ. ἀόριστος μετοχῆς τοῦ ὄρνυμαι = ἐγείρομαι, πετιέμαι. **φοινίσσουσα παρῆδ'** ἑμὰν αἰσχύναν **νεοθαλεῖ** = μετὰ τὸ ἐρύθημα τῆς αἰδοῦς εἰς τὴν νεανικὴν παρεῖαν. **φοινίσσω** = κοκκινίζω· ἐδῶ μεταβατικῶς κεῖται. **παρῆς** = παρηγῆς = παρεῖα. **νεοθαλής**· ἐπίθ. = νεανικός· τὸ ἐπίθετον καθ' ὑπαλλαγήν εἰς τὸ αἰσχύναν ἀντὶ νὰ ἀναφέρεται εἰς τὴν παρῆδα. **θέλουσ'** ἰδέσθαι = θέλουσ' ἰδεῖν· **ἀσπίδος ἔρυμα καὶ κλισίας ὄπλοφόρους Δαναῶν** = τὰς μαχίμους δυνάμεις καὶ τὰς σκηνάς τῶν ὀπλιτῶν Δαναῶν. **ἔρυμα** = προφυλακτήριον, ἀμυντήριον. **ἀσπίς**· περιληπτικὸν = ὀπλιταὶ ἀσπιδόφοροι. **κλισίαι ὄπλοφόροι** = σκηναὶ φέρουσαι ὀπλίτας. **ἀσπίδος ἔρυμα** — **κλισίας ὄπλοφόρους**· χιαστί. **ἵππων ὄχλος** = ἀρμάτων πλῆθος. **δύ' Αἴαντε** = τοὺς δύο Αἴαντας, δηλ. τὸν Αἴαντα τὸν υἱὸν τοῦ Οἰλέως, βασιλέως τῶν Λοκρῶν, καὶ τὸν Αἴαντα τὸν υἱὸν τοῦ βασιλέως τῆς Σαλαμῖνος Τελαμῶνος, τὸν ἀνδρειότατον τῶν Ἑλλήνων μετὰ τὸν Ἀχιλλέα, τὸ **ἔρκος Ἀχαιῶν**, τὸν **Σαλαμῖνος στέφανον** = τὴν δόξαν τῆς Σαλαμῖνος. **Πρωτεσίλαος**· υἱὸς τοῦ Ἰφίκλου ἐκ Φυλάκης τῆς Θεσσαλίας, ὁ πρῶτος πεσὼν τῶν Ἑλλήνων κατὰ τὴν ἀπόβασιν αὐτῶν εἰς τὴν Τροίαν. **θάκος καὶ θῶκος** = ἔδρα. **ἐπὶ θάκοις**· ἀνάφερε εἰς τὸ συνέδρω· **σύνεδρος** = ὁ συγκαθήμενος. **ἠδομένους**· κατηγορ. μετοχῆ = νὰ εὐχαριστοῦνται (οἱ δύο Αἴαντες, ὁ Πρωτεσίλαος καὶ ὁ ἐφεξῆς ἀναφερόμενος Παλαμῆδης). **μορφαὶ πολύπλοκοι** = συνδυασμοὶ πολύπλοκοι. **πесоί**· εἶδος παιδιᾶς ἀναλόγου πρὸς τὸ ζατρίκιον· λέγεται ὅτι τὴν παιδιάν

ἐφεῦρεν ὁ Παλαμῆδης κατὰ τὰς ὥρας τῆς σχολῆς του. Εἰς τὸν Παλαμῆδην, υἱὸν τοῦ Ναυπλίου, ἀπεδίδοντο καὶ ἄλλαι πολλαὶ ἐφευρέσεις. **Ποσειδᾶν** καὶ (**Ποτ(ε)ιδᾶν**): δωρικὰ = ὁ Ποσειδᾶν. **παῖς Ποσειδᾶνος** = ὁ Ναυπλίου. **Διομήδης**: υἱὸς τοῦ Τυδέως, βασιλεὺς τοῦ Ἄργους. **κεχαρμημένος** = διασκεδάζων. **ἡδοναῖς δίσκου** = μὲ τὸν δίσκον. **παρά**: ἐπίρρημα = πλησίον. **Μηριόνης**: θεράπων τοῦ βασιλέως τῆς Κρήτης Ἴδομενέως, ὁ ὅποιος λέγεται Ἄρεος ὕζος = βλαστάρι τοῦ Ἄρεως, κατὰ μεταφορὰν. **θαῦμα βροτοῖσι** = προκαλῶν ὄλων τὸν θαυμασμόν. **τὸν Λαέρτα τόκον** = τὸ παιδί τοῦ Λαέρτου, τὸν Ὀδυσσεά. **νησαῖα ὄρη** = ὄρεινή: νῆσος: ἡ Ἰθάκη εἶναι πετρώδης καὶ ὄρεινή, ἔχουσα τὸ ὄρος Νήριτον. **Νιρεὺς**: ἐκ Σύμης τῆς Δωδεκανήσου, ὁ κάλλιστος μετὰ τὸν Ἀχιλλέα, ἄγων μόνον τρεῖς ναῦς: οἱ ἦρωες Διομήδης, Μηριόνης, Ὀδυσσεὺς καὶ Νιρεὺς βάλλουσι τὸν δίσκον.

Ἐπωδὸς (206 - 230)

εἶδον... Ἄχιλῆα. **λαιψηροδρόμος** = ποδώκης. **ισάνεμος** = τρέχων ὡς ἄνεμος: ἐπίθετον διορίζον τὸ **λαιψηροδρόμον Ἄχιλῆα**. **ποδοῖν**: δοτ. τῆς ἀναφορᾶς: ὅρα τὰ ὀμηρικὰ **ποδώκης, πόδας ὠκύς, ποδάρχης** καὶ **παράβαλε** τὰ ὀμηρικὰ ἐπίσης **ποδήνεμος ὠκέα Ἴρις, τῷ ἄμα πνοιῆσι πετέσθην**. **ἐκπονῶ** = ἐκπαιδεύω. **Χείρων**: ὁ δικαιοτάτος τῶν Κενταύρων, περιώνυμος παιδαγωγὸς τοῦ Ἀχιλλέως. **αἰγιαλοῖσι παρά τε κροκάλαις**: ἐν διὰ δυοῖν = εἰς τὰ χαλίκια τῆς θαλάσσης. **δρόμον ἔχω σὺν ὄπλοις** = τρέχω ἔνοπλος. **πονῶ ἄμιλλαν ποδοῖν** (δοτ. ὄργαν.) = ἀμιλλῶμαι πεζός. **τέτρωρον** = τέθριππον ἄρμα, οὗ ἐπέβαιναν ὁ διφρηλάτης Εὐμήλος, ὁ υἱὸς τοῦ Ἀδμήτου καὶ τῆς Ἀλκῆστιδος, ὁ ἔργονος τοῦ Φέρητος (Φερητιάδης). **ἐλίσσων** = ἐλίσσόμενος = στριφογυρίζων ἐπάνω κάτω περὶ τὰ τέρματα. **ἐβοᾶτο** = ἐβόα = ἐφώναζε δυνατὰ (ἐρεθίζων τοὺς ἵππους). **ῶ** = οὐ (Εὐμήλου). **ἰδόμεν** = εἶδον, ἐξ οὗ ἡ μετοχὴ **θεινομένους**. **χρυσοδαίδαλτοι στομίοις πῶλοι** = στολισμένοι μὲ χρυσοὺς χαλινούς ἵπποι. **κέντρον** = ῥάβδος μὲ αἰχμὴν ὀξεῖαν, δι' ἧς κεντοῦν τοὺς ἵππους. **θεινομαι κέντρῳ** = μαστιγοῦμαι. **μέσοι ζύγιοι**: ἵπποι οἱ ὑπὸ τὸν ζυγὸν ἐν μέσῳ ἐζευγμένοι ἐκατέρωθεν τοῦ ῥυμοῦ (τημωνίου). **βαλιούς λευκοστίκτω τριχί** = παρδαλοὺς ἀπὸ λευκὰ στίγματα τοῦ τριχώματος. **σειροφόροι**: λέγονται καὶ **σειραφόροι** καὶ **σειραῖοι** = οἱ δύο ἄκροι

ἵπποι τοῦ τεθρίππου, διὰ σειρῶν (σχοινίων) προσδεδεμένοι εἰς τὸ ἄρμα. Τούτων ὁ μὲν ἀριστερὸς σειραῖος ἔδει νὰ διαγράψῃ περὶ τὴν **νύσσαν** ἢ τὸν **καμπτήρα** τοῦ ἵπποδρόμου βραχὺ τόξον, ὁ δ' ἕτερος ἄκρος δεξιὸς νὰ διαγράψῃ ἐν τῷ αὐτῷ χρόνῳ μέγιστον τόξον, διὸ καὶ ὀνομάζονται **ἀντήρεις**, ἦτοι ἀντίθετοι, ἀναπτύσσοντες ἐκάτερος ταχύτητα ἐκ διαμέτρου ἀντίθετον πρὸς τὸν ἕτερον. **καμπαῖσι**· τοπ. = κατὰ τὰς στροφὰς (περὶ τὸ τέρμα καὶ τὴν ἀφετηρίαν τοῦ ἵπποδρόμου). **πυρρόθριξ** = κοκκινότριγχις. **ποικιλοδέρμων** = παρδαλός· τὰ δύο ἐπίθετα κατηγορούμενα. **μονόχαλα σφυρά** = ἀστράγαλοι μόνοπλοι· **μονόχαλος** = **μονόχηλος**, ὁ ἔχων μίαν χηλὴν, ἓνα νύχι· **μονόχαλα σφυρά** εἶναι κατὰ τὸ μώνυχες ἵπποι. **οἷς** = τούτοις λοιπόν. **παρεπάλλετο** = παρέτρεχε πάλλων τὰ ὅπλα ὁ Πηλεΐδης Ἄχιλλεύς. **ἀντυξ**· θ., τὸ μέτωπον τοῦ δίφρου τοῦ ἄρματος. **σῦριγξ**· θ., τὸ χωνὶ τοῦ τροχοῦ, ὅπου εἰσέρχεται τὸ ἄκρον τοῦ ἄξονος. Ἡ περιγραφή τῆς ἀμίλλης καὶ τῶν ἵππων γραφικωτάτη, ἰδίᾳ τὰ : **έβοᾶτο** καὶ **παρεπάλλετο**, περιγράφεται δὲ διεξοδικώτερον καὶ ἐξαίρεται ὁ ἦρωας Ἄχιλλεύς, διότι οὗτος θὰ παίξῃ σπουδαῖον ρόλον εἰς τὴν τραγωδίαν. Διὰ λεπτομερείας περὶ τῶν ἵπποδρομικῶν ἀγῶνων συμβουλευθήτε τὴν Σοφ. Ἠλέκτραν στίχ. 701 κ.έξ.

Στροφή β' (231 - 241)

ἔρχομαι εἰς ἀριθμὸν ναῶν = μετρῶ τὰ πλοῖα. **ἀθέσφατος** (ἀ[στερ.] - θέσφατος, θεός - φημι) = ἀπερίγραπτος. **καὶ εἰς θεάν ἀθέσφατον** (ἤλθον) = καὶ ἀπῆλυσα ἀπερίγραπτον θέαμα. **ὡς** = ἕνα. **πλήσαιμι**· ἄορ. τοῦ πίμπλημι = πληρῶ, ἱκανοποιῶ. **ὄφισ** γυναικεῖος ὀμμάτων = γυναικεία φιλοπεριέργεια. **ἀδονάν** = ἠδονήν· κατὰ παράθεσιν διορισμός. **μέλινον** = γλυκεῖαν ὡς μέλι. **ἦν ἔχων** = εἶχε. **πλάτας**· περιληπτικόν = **τῆς πλάτης** = τοῦ στόλου. ὁ **Μυρμιδῶν Ἄρης Φθιώτας** (-ης) = αἱ μάχιμοι δυνάμεις τῶν Μυρμιδόνων τῆς Φθίας. **θουρίαις**· ἀντὶ **θοαῖς** = μετὰ ταχύπλοα πλοῖα. Τὸ ἐπίθετον εἶναι κοσμητικὸν ἀνδρῶν, διὸ καὶ αἱ νῆες ἐδῶ προσωποποιοῦνται. Ὁ Εὐρύπιδης ἀναχρονιστικῶς καλεῖ τὰ πλοῖα ταχύπλοα, ὅπως ἦσαν εἰς τοὺς χρόνους του· τὰ πλοῖα ἦσαν μόνον μεταφορικά, ὅχι καὶ πολεμικά. **Νηρηίδες δὲ θεαὶ χρυσέαις εἰκόσι κατ' ἄκρα ἔστασαν** = Νηρηίδες δὲ θεαὶ μετὰ τὰ χρυσᾶ ἀγάλματά των εἰς τὰ προεζέχοντα ἄκρα τῆς πρύμνης ἦσαν στημέναι. **Νηρηίδες**· αἱ πεντήκοντα θυγατέρες τοῦ Ὀκεανοῦ καὶ τῆς Φωφίας· τούτων

μία ἦτο καὶ ἡ Θέτις. **σῆμα** = ὡς διακριτικὸν γινώρισμα. **πρύμναις**· τοπικὴ πτώσις.

Ἀντιστρ. β' (242 - 252)

Ἀργείων δὲ νᾶες ἕστασαν ἰσῆρετμοι = Ἀργείων δὲ νῆες ἔχουσαι κόπας ἴσας ἕστέκοντο. **πέλας ταῖσδε** = πλησίον τούτων ἐδῶ τῶν πλοίων, δηλ. τοῦ Ἀχιλλέως. **ῶν** = τούτων. **στρατηλάτας (-ης) ἦν ὁ παῖς Μηκιστέως, ὃν (Μηκιστέα) τρέφει** = ἀνέθρεψεν ὁ Μηκιστεύς ἦτο υἱὸς τοῦ Ταλαοῦ, ἀδελφὸς τοῦ βασιλέως τοῦ Ἀργεοῦ Ἀδράστου, πατὴρ τοῦ Εὐρύαλου, ἐταίρου τοῦ Διομήδους. **Καπανεύς**· Ἀργεῖος ἥρωας, εἰς τῶν ἐπτὰ ἐπὶ Θήβας. **Σθένελος**· υἱὸς τοῦ Καπανέως, θεράπων τοῦ Διομήδους. **Ἀτθίδος (γῆς)** = ἐκ τῆς Ἀττικῆς δὲ ὁ **Θησεύς παῖς** = ὁ Δημοφῶν. Καθ' Ὅμηρον ἐν Β 552 τῶν Ἀθηναίων ἠγεῖτο ὁ Μενεσθεύς ἄγων 50 ναῦς. Ταύτας αὐξάνει εἰς 60 ὁ Εὐριπίδης κολακεύων τοὺς Ἀθηναίους. **ἔξῃς** = ἐχόμενος, συγγραττητὰ μὲ τὰ πλοῖα τῶν Ἀργείων. **ναυλοχῶ** = ἔχω ἀγκυροβολήσει. **θεὰν Παλλάδα ἐν μωνύχοις ἔχων πτερωτοῖσιν ἄρμασιν** = ἔχων τὴν Παλλάδα ἐπιβαίνουσαν ἄρματος μονόπλων πτερωτῶν ἵππων. **μῶνυχος** = ὁ ἔχων μίαν ὀπλήν· τὸ **μωνύχοις** πρὸς τὸ ἄρμασι ἀντὶ νὰ φέρεται πρὸς τοὺς ἵππους τοῦ ἄρματος. **θετὸς** = τοποθετημένος, στημένος. **φάσμα** = σῆμα. **εὐσημον** = εὐδιάκριτον. **ναυβάτης** = ὁ τῆς νεῶς ἐπιβάτης.

Στροφὴ γ' (253 - 264)

Βοιωτῶν ὄπλισμα = αἱ ἔνοπλοι δυνάμεις τῶν Βοιωτῶν. **εἰδόμεαν (-ην)** = εἶδον. **ποντίας νῆας** = ναῦς δι' ὑπερπόντια ταξίδια προωρισμένας. **σημείοισι** = σήμασι. **Κάδμος ἦν (σῆμα)**· εἶχον σῆμα τὸν Κάδμον, τὸν υἱὸν τοῦ βασιλέως τῆς Φοικίκης Ἀγήνορας, τὸν κτίστην τῆς Καδμείας, ἀκροπόλεως τῶν κτισθεισῶν ἔπειτα Θηβῶν. Φονεύσας αὐτὸς δράκοντα ἐν Θήβαις ἔσπειρε τοὺς ὀδόντας τοῦ δράκοντος καὶ ἐξ αὐτῶν ἀνεδύθησαν ἐκ τῆς γῆς ἄνδρες ἔνοπλοι, ἐξ ὧν ἐπέζησαν πέντε, γενάρχηι τῶν ἀριστοκρατικῶν οἴκων τῶν Θηβῶν. Τούτων τὰ μέλη διὰ τὴν ἀνωτέρω αἰτίαν ἐλέγοντο **δρακοντογενεῖς ἢ σπαρτοί**. **κόρυμβα· κόρυμβος** ἄρσ., εἰς τὸν πληθ. **οἱ κόρυμβοι** καὶ τὰ **κόρυμβα** = τὸ προεξέχον καμπύλον ἄκρον τῆς πρύμνης. **ἄρχε** = ἔρχε **ναίου στρατοῦ** = τοῦ στόλου. **Λήτιος**· ὁ βασιλεὺς τῶν Θηβῶν γηγενῆς (ἀπὸ τοὺς δρακοντο-

γενεῖς) ὄν. Οἱ ἐκπεσόντες στίχοι μετὰ τὸν 260 περιέγραφον τὰς δυνάμεις τῶν Φωκέων καὶ τοὺς ἀρχηγούς. ἦν ἄγων = ἦγε. Οἰλέως τόκος = ὁ Αἴας. Ἰσας τοῖσδε· κατὰ βραχυλογία ἀντί : Ἰσας ταῖς τῶνδε (τῶν Φωκέων). Θρονιαῖς πόλις = τὸ Θρόνιον, πρωτεύουσα τῶν Ἐπικνημιδίων Λοκρῶν παρὰ τὸν Μαλιακὸν κόλπον.

Ἄντιστρ. γ (265 - 276)

ἐκ Μυκήνας τὰς Κυκλωπίας = ἀπὸ τὰς Μυκήνας τὰς ἐχούσας τὰ Κυκλώπεια τεῖχη· Μυκίην (- αι). ἔπεμπε = ἔστειλε (178), ἦγεν, ἐκίνητοποιεῖ. ναυβάτας = ἐπιβαίνοντας τῶν νεῶν = ἐπιβάτας. ἡθροῖσμένους = ἡθροισμένους. σὺν = συγχρόνως. ἦν ταγός = ἦν στρατηγός. σὺν ταγός = συστράτηγος μὲ αὐτόν, ὁ Ἄδραστος. τὰς φυγούσας μέλαθρα . . . ὡς λάβοι· ἢ σειρά : ὡς (ἴνα) λάβοι Ἑλλάς πρᾶξιν (= ἐκδίχσιν) τὰς φυγούσας (τῆς φυγούσης γεν. αἰτίας) μέλαθρα (= οἶκον) χάριν βαρβάρων γάμων (= γάμων μετὰ βαρβάρων)· ὁ πληθ. διὰ τὴν γενίκευσιν. Πολλάκις εἰς τὴν τραγωδίαν τοιζέται ὅτι ἡ ἀρπαγὴ τῆς Ἑλένης ἦτο ὕβρις δι' ὅλην τὴν Ἑλλάδα. Νέστωρ Γερήνιος· ἐκ τῆς Γερηνίας, πόλεως ἐν Μεσσηνίᾳ, ὅπου ἐγεννήθη καὶ ἀνετράφη. κατειδόμεν (- ην) = κατεῖδον. πρύμνας (= πρύμνης) σῆμα ταυρόπου· οὐδ. ἐπιθετον προσδιορίζον τὸ σῆμα. ὄρᾶν· ἀπαρέμφ. τοῦ κατὰ τι εἰς τὸ ταυρόπου· κατὰ τὴν μορφήν. τὸν πάροικον Ἄλφει(ι)ὸν = τὸν γείτονα Ἄλφειόν. Οὗτος ἀπετέλει τὰ βόρεια ὄρια τοῦ κράτους τῆς Πύλου. Οἱ ποταμοὶ ὑπὸ τῶν ἀρχαίων παρίσταντο ταυρόμορφοι καὶ διὰ τοὺς ἐλιγμούς των, οἱ ὁποῖοι ἐκαλοῦντο κέρατα , καὶ διὰ τοὺς μυκηθμούς.

Στροφή δ' (277 - 288)

δωδεκάστολοι νᾶες = στόλος δώδεκα νεῶν. Αἰνιᾶνες· ἀρχαῖο-τατον Ἑλληνικὸν φῶλον κατοικοῦν κατὰ τὸν Ὅμηρον τὴν παρὰ τὴν Δωδώνην χώραν, ἐγκατασταθὲν κατόπιν εἰς τὰ νότια τῆς Θεσσαλίας, ὅποθεν ἐξεδιόχθη ὑπὸ τῶν Λαπιθῶν. τῶν δ' αὐ πέλας δυνάστορες (= κυρίαρχοι) Ἡλίδος (ἦσαν). πᾶς λεῶς = ὅλος ὁ κόσμος. λευκήρετμος Ἄρης = ναυτικαὶ δυνάμεις ἀπὸ λευκὰ πλοῖα. Τάφιος = ὁ ἐκ Τάφου. Ἡ Τάφος ἦτο ἡ μεγίστη τῶν Ἐχινάδων νήσων τῶν κατὰ τὰς ἐκβολὰς τοῦ Ἀχελφῶος καὶ μία τῶν Ταφίων νήσων τῶν μεταξὺ

Λευκάδος καὶ Ἀκαρνανίας. Οἱ κάτοικοί της ἀναφέρονται ὡς ληστρικότατοι. **λόχευμα** = τέκνον· καταχρηστικῶς· κυρίως λέγεται περὶ μητρὸς (λοχεύω). **Ἐχινάδες**· σύμπλεγμα ἀπὸ ἐννέα μικρὰς νησιῶδας εἰς τὸ Ἴόνιον πέλαγος κοντὰ εἰς τὰς ἐκβολὰς τοῦ Ἀχελφού (Ἀσπροποτάμου). Αἱ νῆσοι λέγονται **ναυβάταις ἀπρόσφοροι** = ἀπροσπέλαστοι εἰς τοὺς ναύτας, κοιν. κακοζύγωτα νησιά.

Ἄντιστρ. δ' (289 - 302)

ὁ **Σαλαμῖνος ἔντροφος** = ὁ γεννηθεὶς καὶ ἀνατραφεὶς ἐν Σάλα μῖνι, τὸ γέννημα καὶ θρέμμα τῆς Σαλαμῖνος. **ξυνᾶγε** = συνῆγε, συνέδεε. **λαιὸς** (laevus) = ἀριστερός. **τῶν** = ὧν ἀναφέρεται εἰς τὸ δεξιὸν κέρασ· ὁ πληθ. κεῖται, διότι τὸ κέρασ εἶναι περιληπτικόν· ἡ γενικὴ **τῶν** = ὧν ἐκ τοῦ ἄσσον = πλησίον (ἄγχι, ἄγχιστα). **ῶρμει** = εἶχεν ἀγκυροβολῆσει. **πλάταισιν ἐσχάταισι** = πρὸς τὰ τελευταῖα πλοῖα τοῦ δεξιοῦ. Ὁ Αἴας ἐσχημάτιζε σύνδεσμον τοῦ ἀριστεροῦ του κέρατος πρὸς τὰ τελευταῖα τοῦ δεξιοῦ μὲ δώδεκα εὐστροφώτατα πλοῖα. ὡς = οὕτως. **ἄιον** = ἤκουσα (πρβλ. 301). **εἰδόμεν.** (-ην) = εἶδον. **ῶ**· ἀναφέρεται εἰς τὸν **ναυβάταν λεῶν** = πρὸς τοῦτον λοιπόν. **εἴ τις προσαρμόσει** = ἐάν τις φέρῃ εἰς ἐπαφήν. **βᾶρις - ἰδος**· θηλ., Αἰγυπτιακὴ λέξις = βαρβαρικὸν πλοῖον. **νόστον οὐκ ἀποίσειται** κλπ = δὲν θὰ κερδίσῃ ἐπάνοδον, ἤτοι δὲν θὰ κατορθώσῃ νὰ γυρίσῃ πίσω. **οἶον**· ἐπίρρ. = ὅτι τοιοῦτον. **νάιον πόρευμα**· συνεκδοχὴ = στόλος. **ἐνθάδε** = ἐδῶ, μὲ τὰς ναυτικὰς δυνάμεις τοῦ εἶδον ἐδῶ. **τὰ δέ** = ἀφ' ἐτέρου δέ. **κατ' οἴκους κλύουσα** = κατ' οἶκον πληροφορηθεῖσα, μέσα εἰς τὰς κατοικίας μας. **μνήμην σφίζομαι** = διατηρῶ τὴν μνήμην. **σύγκλητος** = ὁ πανταχόθεν προσκληθεὶς εἰς τὸ αὐτὸ μέρος, ὁ συγκεντρωμένος. Ἡ ἔννοια : σύμφωνα μὲ τὴν προσωπικὴν ἀντίληψιν ποὺ εἶχα ἀπὸ τὸν ἐδῶ στόλον καὶ κατὰ τὰς πληροφορίας ποὺ ἔλαβα κατ' οἶκον καὶ τὰς ὑποίας συγκρατῶ εἰς τὴν μνήμην περὶ τοῦ συγκεντρωμένου στρατοῦ, δὲν θὰ κατορθώσῃ νὰ σωθῇ ὅστις μὲ τὸν βαρβαρικὸν στόλον συγκρουσθῆ πρὸς τὸν Ἑλληνικόν.

Ἡ γλῶσσα τῆς Παράδου εἶναι ἡ αὐτὴ πρὸς τὴν τοῦ Προλόγου μὲ τὴν διαφορὰν ὅτι ἐδῶ εὐρίσκονται ἐγκατεσπαρμένοι καὶ δωρικοὶ τινες τύποι : ἐ μ ᾶ ν (168), τ ᾶ ς κ λ ε ι ν ᾶ ς Ἀ ρ ε θ ο ὕ ς α ς (170),

κατειδόμεαν (171), ἀμέτεροι (176), οἵτινες δίδουν εἰς τὴν γλῶσσαν χροῶμα δωρικῆς διαλέκτου, ἣτις ἦτο πανελληνίως ἀεγνωσι-σμένη γλῶσσα τῆς χορικῆς ποιήσεως.

Αἱ πάροδοι, ὅπως καθόλου τὰ χορικά, εἶναι ἄσματα λυρικά. Ἐδῶ ἡ Πάροδος εἶναι ἐπική, τῆς ἐπισκοπήσεως καὶ περιγραφῆς τοῦ στρατοπέδου οὔσης ὅλης ἐπικῆς. Εἶναι ξηρὰ ἀπομίμησις τῆς Τειχοσκοπίας (Ὅμ. Γ 121 - 243) καὶ τῆς Βοιωτείας ἢ Καταλόγου νεῶν (Ὅμ. Β' 494 κ. ε.), μόνον κόσμον ἔχουσα τὸν κόσμον τῶν κορυμβίων καὶ τῶν ἀφλάστον. Εἰς τὸ τέλος μετὰ τὴν ἐπφθόν (στροφὴν) προστίθενται τρία στροφικά ζεύγη, ἐνῶ τὰ ἄσματα κατακλείονται διὰ τῆς ἐπφθῶν, εἰς ἣν καὶ τελειώνουν. Συναισθήματα δ' ἡ Πάροδος αὕτη δὲν ἐκφράζει· μόνον ἀσθενῆ τινα θαιμασμόν καὶ αἰδημοσύνην βλέπομεν. Ἡ δ' ἀγκίστροσις τῆς πρὸς τὴν πρῶξιν εἶναι ἀσθενῆς καὶ χαλαρὰ (ἡ γυναικεία περιέργεια). Ἐφ' οὗ ὁ Χορὸς ἔψαλε τὴν Πάροδον, ἀπὸ τὴν ἀριστερὰν πάροδον παρέρχονται ὁ Μενέλαος καὶ ὁ Πρεσβύτης διαπληκτιζόμενοι. Τί συμβαίνει θὰ ἴδωμεν εὐθὺς ἀμέσως.

ΠΡΩΤΟΝ ΕΠΕΙΣΟΔΙΟΝ (303 - 542)

α') 303 - 334

Μενέλαε· εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς τὸ ὄνομα χάριν τῶν θεατῶν. **χρεῶν** (ἦν) = χρῆν. **ἄπελθε** = φύγε ἀπ' ἐδῶ. **λίαν πιστός·** τοῦτο ὑπεθυμίζει τὸν αὐτοχαρακτηρισμόν, ὃν ἔκαμεν ὁ πρεσβύτης (45)· τὸ ἀσύνδετον ἐκ τοῦ πάθους. **τοῦνειδος** = τὸ ὄνειδος. **ἐξονειδίζω** = ἐκστομίζω ὕβριν. **καλόν·** κατηγορούμενον· **καλὸν τὸ ὄνειδος·** εἶναι δξύμωρον εἰρωνικόν. **κλαίσις ἄν** = θὰ γύσης δάκρυα. **εἰ πράσσοις, ἃ μὴ πράσσειν σε δεῖ·** ὁ πρεσβύτης ἔχει πιάσει τὴν ἐπιστολὴν καὶ ἀρνεῖται νὰ ἀκολουθήσῃ τὸν Μενέλαον. **λύω δέλτον** = παραβιάζω τὴν σφραγίδα, ἀνοίγω τὴν ἐπιστολὴν. **οὐδέ γέ σε φέρειν** (χρῆν) = ναί, ἀλλὰ καὶ σύ δὲν ἔπρεπε... Φαίνεται ὅτι ὁ Μεν. εἶχεν ἀναγνώσει τὴν ἐπιστολὴν, ἣν χαρακτηρίζει μετὰ τὴν λέξιν **κακά**, διότι ἐματαιῶνε τὴν ἐκστρατείαν καὶ τὴν ἱκανοποίησιν τῆς Ἑλλάδος. **Ἑλλησιν·** ἀναχρονισμός. **ἀμιλλῶ· β'** ἐν. προστακτ. τοῦ **ἀμιλλῶμαι· ἄλλοις ἀμιλλῶ ταῦτα** = σ' αὐτὰ τὰ λογοπαίγνια νὰ τὰ παραδείχῃς μετὰ ἄλλους (δηλ. τὸν Ἀγαμ.). Ἐπαινεγμός τοῦ Εὐριπίδου κατ' ἀναχρονισμόν εἰς τὴν ἐριστικὴν τῶν σοφιστῶν, ἧς δείγματα ἦσαν αἱ σοφιστικαὶ **διαλέξεις, ἀντιλογίαι,**

ἄγων ἢ ἀμιλλα λόγων. οὐκ ἂν μεθείμην· ἐνόησον ἐκ τοῦ τήνδε ἐν τῷ προηγουμένῳ στίχῳ τὸ τῆσδε = δὲν θὰ τὴν ἀφήσω. σκῆπτρον· τὸ σκῆπτρον ἐχρησιμοποιοῦν οἱ βασιλεῖς καὶ ὡς βακτηρίαν, μὲ τὴν ὁποίαν ἐκτύπουν τοὺς ἀκοσμοῦντας. τάχα = ταχέως. ἄρα· διὰ τὸ μέτρον ἀντὶ τοῦ ἄρα = τότε λοιπόν. σὸν καθαιμάξω κάρα = θὰ σοῦ σπάσω τὸ κεφάλι. τοι = ὡς γνωστόν. δεσποτῶν ὑπερ = ὑπὲρ τῶν δεσποτῶν. μέθες· ἐνν. τὴν δέλτον. μακροὺς δοῦλος ὦν λέγεις λόγους· ὁ πρεσβύτης δὲν πολυλογεῖ, ἀλλ' ὁ Μεν., ἐπειδὴ ἀξιοῖ ἀπὸ τὸν δοῦλον ἀδιαμαρτύρητον ὑπακοὴν εἰς τὰς διαταγὰς του, πᾶσαν διαμαρτυρίαν τοῦ πρεσβύτου θεωρεῖ ὡς ἀνυπόφορον καὶ αὐθάδη πολυλογίαν. ὦ δέσποτ', ἀδικούμεσθα· ὁ Ἄγ. ἀκούσας ἀπὸ τὴν σκηνὴν τὴν θόρυβον παρέρχεται εἰς τὴν ὀρχήστραν καὶ ὁ πρεσβ., μόλις βλέπει τὸν κύριόν του, λέγει ἀδικούμεσθα, ἐγὼ δηλ. καὶ σύ. οὐδὲν τῇ δίκῃ χρῆσθαι θέλει = καθόλου δὲν θέλει νὰ ἀκούῃ τὴν φωνὴν τοῦ δικαίου. ἔξαρπάσας — ἐκ χερῶν ἐμῶν — βία· ἡ πλουσία ἐκφρασις τονίζει τὴν βιαιοπραγίαν τοῦ Μεν. ὅρα καὶ σὰς (ἐπιστολὰς) — ἐμῶν (ἐκ χερῶν). ἔα· ἐπιφώνημα δηλοῦν κατάπληξιν ἰσοδύναμον μὲ τὸ ἡμέτερον : μπᾶ. ἐν πύλαισιν = ἔξω εἰς τὴν εἴσοδον. οὐμός, οὐχ ὁ τοῦδε μῦθος (ἐστι) κυριώτερος λέγειν = ἐγὼ εἶμαι καὶ ὄχι αὐτὸς ὁ ἀρμοδιώτερος νὰ ὀμιλῶ. Ὁ Μενέλαος καὶ διότι εἶναι ἐλεύθερος καὶ ὡς βασιλεὺς καὶ ὡς ἀδελφὸς τοῦ ἀρχιστρατήγου, δικαιοῦται νὰ ὀμιλήσῃ πρὸ τοῦ δούλου, πρὸς τὸν ὁποῖον τὸ πρῶτον φαίνεται ὅτι ἀπετάθη ὁ Ἄγ. (317). οὐμός οὐχ ὁ τοῦδε· σχῆμα ἐκ παραλλήλου. τῷδε = τῷ πρεσβύτῃ. βία ἄγεις (αὐτὸν) = βιαίως τὸν σύρεις. Φαίνεται ὅτι ὁ Μεν. ἐξηκολούθει νὰ σύρῃ βιαίως τὸν πρεσβύτην. βλέψον εἰς ἡμᾶς· ὁ Ἄγ. ἔχει ἀποστρέψει τὸ πρόσωπον ἀπὸ φυσικὴν αἰσχύνην, διότι ἔχει ἐπ' αὐτοφῶρῳ συλληφθῆ παλιμβουλος. ἴν' ἀρχὰς τῶν λόγων ταύτας λάβω· τὸ ταύτας καθ' ἑλξιν πρὸς τὸ ἀρχὰς ἀντὶ τοῦτο, δηλ. τὸ ζήτημα τῆς δέλτου = διὰ νὰ ἀρχίσω τὸν λόγον ἀπὸ τὸ σημεῖον αὐτό. μῶν = μὴ οὖν = μήπως· τίθεται εἰς ἐρώτησιν, εἰς ἣν ἀναμένεται ἀπάντησις ἀρνητικῆ. οὐκ ἀνακαλύψω βλέφαρον = δὲν θὰ ἀνοίξω τοὺς ὀφθαλμούς. τρέσας· μτχ. ἀορ. τοῦ τρέω = τριμάζω ἀπὸ φόβου· ὅρα τοὺς τρέσαντας. γεγώς· ἐνδοτ. μετοχὴ = ἂν καὶ ἐγεννήθην. Ἀτρέως = ἀπὸ τὸν Ἀτρέα. τρέσας Ἀτρέως (ἀτρέστου) λογοπαίγνιον. τήνδε· προβάλλων δεικνύει αὐτὴν (τὴν ἐπιστολήν), ἣτις λέγεται κακίστων γραμμάτων ὑπηρέτις = ἐξυπηρετοῦσα, ὄργανον κακοηθεστάτου περιεχομένου. ἦ γὰρ = ἀλήθεια λοιπόν. ἃ μὴ

καιρός (ἔστι) = ὅσα δὲν εἶναι ὥρα, δὲν συμφέρει, δὲν πρέπει. **ἀνήμε-
 σήμαντρα** = χαλαρώνω τὴν σφραγιδα, λύω, καταστρέφω. **γε** = καί.
**ἀνοίξας (αὐτὴν) (οἶδα) (τὰ) κακά, ἃ σὺ εἰργάσω λάθρα. ὥστε
 σ' ἀλγῦναι** = ὥστε νὰ σὲ λυπήσω, νὰ σὲ φαρμακώσω (μὲ αὐτὸ τὸ
 ἀνοιγμὰ τῆς ἐπιστολῆς) ἢ φράσις ἀνήκει εἰς τὸ **ἀνοίξας. πῶ** = πῶς.
κάλαβες = καὶ ἔλαβες· ὁ καὶ εἰς ἐρωτήσεις προσδίδει τόνον. **νιν** =
 αὐτὴν τὴν δέλτον. **ᾧ θεοί· ἀναφώνησις**, εἰς τὴν ἐπιφέρεται ἡ γενικὴ
 σῆς **ἀναισχύντου φρενός**, ἧτις εἶναι γενικὴ τῆς αἰτίας, ὡς ἐὰν ἀντὶ
 τοῦ **ᾧ θεοί** ἔκειτο τὸ ἐπιφώνημα **φεῦ, οἴμοι. σὴν παῖδα**· πρόληψις
 ἀντί : **εἰ σὴ παῖς ἀπ' Ἄργους στρατεύμ' ἀφίξεται. τὰμ'** = τὰ
 ἐμὰ = τὰ μέλη τῆς οἰκογενείας μου. **φυλάσσω** = προφυλάσσω. **τόδε
 οὐκ (ἔστιν) ἀναισχύντου** ; = αὐτὸ ἐδῶ, αὐτὴ ἐδῶ ἢ πράξις σου δὲν
 εἶναι γνώρισμα διακριτικὸν τοῦ ἀναισχύντου ; Αἱ ἐρωτήσεις καὶ τὸ
 ἀσύνδετον ἀπὸ τὸ πάθος. **τὸ βούλεσθαι** = ἡ βούλησις. **κνίζω** = γαργα-
 λίζω, βάζω σὲ πειρασμό. **οὐχὶ δεινά** ; ἐνν. **ἔστι τάδε** ; **οἰκῶ οἶκον**
 ⇐ διευθύνω οἰκογένειαν. **οὐκ ἔασομαι** ; = δὲν θὰ ἀφεθῶ ἐλεύθερος ;
(οὐ) = οὐκ ἔασει = δὲν θὰ ἀφεθῆς ἐλεύθερος. **φρονεῖς γὰρ πλάγια** =
 διότι πονηρεύεσαι. **τὰ μὲν νῦν, τὰ δὲ πάλαι, τὰ δ' αὐτίκα**· ἀναφορά
 = ὡς πρὸς ἄλλα μὲν τώρα, ὡς πρὸς ἄλλα δὲ πρὸ πολλοῦ, ὡς πρὸς ἄλλα
 δὲ εἰς τὴν προκειμένην περίπτωσιν· ἢ ὅλη φράσις : παντοῦ καὶ πάντοτε·
 ἢ τριπλῆ ἐπαναδίπλωσις σκοπεῖ νὰ πολλαπλασιάσῃ καὶ νὰ μεγεθύνῃ τὸ
 ἀμάρτημα τοῦ ἀδελφοῦ. **εὖ κεκόμψουσαι** = τὰ ἔχεις εἰπεῖ κομψά,
 χαριτωμένα. Ἰπαινιγμὸς εἰς τὴν ἀνωτέρω λεχθεῖσαν σοφιστικὴν ἐπα-
 ἀδίπλωσιν. **σοφὴ γλῶσσα πονηρῶν (ἔστιν) ἐπίφθονον (χρῆμα)**
 = ἡ σπουδασμένη γλῶσσα τῶν πονηρῶν προκαλεῖ τὸν φθόνον τῶν ἄλλων
 ἀνθρώπων· εἰρων. : τὴν σιχαίνεται ὁ κόσμος. **νοῦς ὁ μὴ βέβαιος** = νοῦς
 ποῦ δὲν ἐμμένει εἰς τὰς σκέψεις του, ὁ παλιμβουλος, αὐτὸς ποῦ γυρίζει
 σὰν ἀνεμόμυλος. **ἄδικόν (ἔστι) κτῆμα** = γεννᾷ ἀδικίας, ζημίας. **οὐ
 σαφές** = οὐχὶ ἀξιόπιστον.

β') 335 - 357

ἐξελέγχω = ἀποκαλύπτω, ξεσκεπάζω. **ὀργῆς ὑπο** = ἀπὸ θυμόν.
ἀποτρέπομαι τάληθές = ἀποστρέφομαι τὴν ἀλήθειαν. **κατατείνω
 λίαν** = τεντώνω πολὺ τὸ σχοινί, γίνομαι πολὺ ἐπιθετικός· ἢ μετ. φορὰ
 ἀπὸ τὰ σχοινία ἢ ἀπὸ τοὺς χαλινούς· οἱ στίχοι 335 καὶ 336 ἀποτελοῦν

τὸ προσίμιον τοῦ λόγου τοῦ Μενελάου. οἶσθα ὡς ταπεινὸς ἦσθα = γνωρίζεις πόσον ἐταπεινοῦσο. ὅτε ἐσπούδαζες ἄρχειν Δαναΐδαις = ὅτε ἐπεδίωκες πάση δυνάμει νὰ ἀποκτήσης τὴν ἀρχιστρατηγίαν μεταξὺ τῶν Δαναῶν ἢ, δοτ. Δαναΐδαις εἰς τὸ ἄρχειν κατὰ τὸ Ὅμ. ἀνάσσειν Δαναοῖς. προσθιγγάνω πάσης δεξιᾶς (χειρὸς) = χαιρετίζω ὅλους διὰ χειραφίαις. τῷ δοκεῖν μὲν οὐχὶ χρήζων, τῷ δὲ βούλεσθαι θέλων· αἱ μετοχαὶ τροπικαὶ = κατὰ τὰ φαινόμενα μὲν μὴ ἐπιδιώκων, κατὰ βάθος δ' ὅμως θέλων. χρήζων — βούλεσθαι — θέλων· σημείωσον τὴν ποιικιλίαν ἐν τῇ ἀναφορᾷ. θύρας τῆς οἰκίας σου, δηλ. ἀκλήστους = ἀνοικτὰς μέρα νύχτα. τῷ θέλοντι (ἰδεῖν σε) = εἰς τὸν θέλοντα νὰ σὲ ἴδῃ. τῶν δημοτῶν = τῶν πολιτῶν. δίδωμι πρόσρησιν πᾶσι = χαιρετίζω ὅλους. ἐξῆς = κατὰ σειρὰν, τὸν ἕνα κατόπιν τοῦ ἄλλου. ὠνθυμαὶ τὸ φιλότιμον ἐκ μέσου = ἀγοράζω τὸ ἀντικείμενον τῆς φιλοδοξίας μου, τὸ ὅποιον ἔχει ἐκτεθῆ εἰς τὸ μέσον (εἰς τὴν ἀγορὰν) καὶ ἦτο προσίτον εἰς ὅλους. τοῖς τρόποις = μὲ αὐτοὺς τοὺς δημοκρατικὰς τρόπους. κᾶτα = καὶ εἶτα. κατέχω ἀρχὰς = παίρνω τὸ ἀξίωμα. μεταβάλλω ἄλλους τρόπους· πρόληψις = ἀλλάσσω τοὺς τρόπους καὶ παίρνω ἄλλους = ἀλλάζω πολιτικὴν. οὐκέτι ἦσθα τοῖς φίλοισι τοῖς πρὶν φίλος (τοιούτος)· ὡς πρόσθεν (γενόμενος) δυσπρόσιτος (= ἀπροσπέλαστος) ἔσω τε κλήθρων σπάνιος (= καὶ σπανίως δεχόμενος ἐντὸς τῆς οἰκίας σου). ὁ ἀγαθὸς = ὁ εὐγενής. πρᾶσσω μεγάλα = ἔχω μεγάλα βλέψεις. μεθίστημι = μεταβάλλω. βέβαιος = σταθερός. καὶ μάλιστα βέβαιον τότε, ἡνίκα (= ὅτε) μάλιστα δυνατὸς ἐστὶν ὠφελεῖν εὐτυχῶν (= διότι εὐτυχεῖ, εὐρίσκεται εἰς τὴν ἐξουσίαν)· βέβαιον μάλιστα — μάλιστα δυνατὸς· χιαστὸν καὶ ἐπαναδιπλωσις. Τὰς αὐτὰς ἀρχὰς εἶχε καὶ ὁ Θεμιστοκλῆς λέγων: Μηδέποτε ἐγὼ εἰς τοῦτον καθίσαιμι τὸν θρόνον; ἐν ᾧ πλέον οὐδὲν ἐξουσίαν οἱ φίλοι παρ' ἐμοὶ τῶν ἀλλοτρίων· ἐπῆλθόν σε = σὲ ἐθίξα. ταῦτα πρῶτα = εἰς αὐτὰ πρῶτα. ἴνα = ὅπου. κακὸς = ἀξιοκατηγόρητος. αὐθις = ἐπειτα, μετὰ τὸ πρῶτα μὲν. χῶ (= καὶ ὁ) Πανελλήνων στρατὸς = μὲ τὸν ὅλον στρατὸν τῶν Ἑλλήνων. οὐδὲν ἦσθα = ἦσουν ἕνα τίποτε, ἕνα μηδενικό. ἐκπλήσσομαι = τὰ χάνω. τῇ τύχῃ τῇ τῶν θεῶν = ἐκ τυχαίου τινὸς περιστατικοῦ. οὐρίας πομπῆς σπανίζων = διότι ἐστερεῖτο τῆς συνοδείας οὐρίων ἀνέμων. Δαναΐδαι = οἱ ἡγεμόνες τῶν Δαναῶν. διήγγελλον = ἐδίδον. διαταγὰς (μὲ διαγγελεῖς) ἀφιέναι ναῦς = νὰ ἀφήσουν τὰς ναῦς ἐλευθέρως νὰ ἀποπλεύσουν. μὴ πονεῖν δὲ μάτην = νὰ

μη ματαιοπονοῦν δέ. ὡς ἀνολβον εἶχες ὄμμα σύγχυσίν τε = πόσον ἦτο τὸ πρόσωπόν σου ἀξιοθρήνητον καὶ πῶς τὰ εἶχες χάσει. εἰ μὴ **δορός ἐμπλήσεις τὸ Πριάμου πεδίον** = διότι δὲν θὰ καταπλημμυροῦσες τὴν πεδιάδα τοῦ Πριάμου μὲ τὰς μαχίμους δυνάμεις. **ἄρχων· μετοχὴ ἐνδοτική.** **δορός· περιληπτικὸν καὶ συνεχιστὴν.** **παρακαλῶ τινα** = ζητῶ τὴν συνδρομὴν τινος. **τί δράσω;** ἀπορηματικὴ ὑποτακτικὴ. **τίν' ἀπορῶν εὔρω πόρον;** ἡ σειρά: **τίνα πόρον εὔρω ἀπορῶν;** πόρος = διέξοδος. **ἀπορῶν πόρον·** ὀξύμωρον. ὥστε μὴ **στερέντα... ἀπολέσαι καλὸν κλέος** = ὥστε μὴ ἀπολέσαι καλὸν κλέος **στερέντα (σέ)** ἀρχῆς· **στερεῖς** = στερηθεῖς.

γ') 358 - 369

ἐν ἱεροῖς = ἐν ἱεροσκοπίᾳ παρατηρῶν τὰ ἱερά εἶπει πρὸς ταῦτο φέρονται τὰ ἀπαρέμφρατα **θῦσαι καὶ ἔσεσθαι**, ὧν τὸ α' εἶναι τελικόν, τὸ δὲ δευτέρον εἰδικόν. **ἦσθεις φρένας — ἄσμενος — ὑπέστης — ἐκῶν — οὐ βία·** διὰ τοῦ πλοῦτου τῆς ἐκφράσεως ἐξαιρέται τὸ αὐθόρμητον τοῦ Ἄγ. **ἐκῶν οὐ βία·** σχῆμα ἐκ παραλλήλου. **ὑφίσταμαι** = ὑπισχνούμαι. **πέμπεις** = στέλλεις γράμματα. **πρόφασιν·** προεξαγγελτικὴ παράθεσις = μὲ τὴν πρόφασιν, δῆθεν, **τάχα.** **ὡς γαμουμένην Ἄχιλλεϊ** = ὅτι θὰ ὑπανδρευθῆ τὸν Ἄχιλλέα. **ὑποστρέφας** = πρύμναν ἀνακρούσας, ἀναθεωρήσας τὴν πρώτην. **λέληψαι** = εἴληψαι = ἔχεις συλληφθῆ. **μεταβαλὼν ἄλλας γραφάς** = γράφας ἄλλα γράμματα. **ὡς** = ὅτι δηλ. **ὑποστρέφας — μεταβαλὼν·** συνώνυμα πρὸς ἐξαρσιν τῆς παλιμβουλίας. **οὗτος αὐτός... σέθεν·** ἡ σειρά: **οὗτος αἰθῆρ, ὃς ἤκουσε σέθεν τάδε, ἐστὶν ὁ αὐτός** = μάρτυς εἶναι ὁ αἰθῆρ, ὁ ὁποῖος, χωρὶς νὰ ἀλλάξῃ, ἤκουσεν ἀπὸ σέ **τάδε** = τὰς ὑποσχέσεις σου. **τὰ πράγματα** = ἡ πολιτικὴ. **μυριοὶ δέ τοι... πρὸς τὰ πράγματα** = δὲν ἔχουν μετρημὸ βεβαίως ἐκεῖνοι ποὺ ἔχουν πάθει τὸ ἴδιον (ποὺ καὶ σὺ ἔχεις πάθει) μὲ τὴν πολιτικὴν. **ἐκπονοῦσι** = κοπιᾶζουσι πολὺ (μὲ τὴν πολιτικὴν). **ἐξεχώρησαν** = ἐκχωροῦσι = ἀποσύρονται ἀπὸ τὴν πολιτικὴν. **κακῶς** = **κακῶς ἔχοντες** = εἰς κακὴν κατάστασιν. **ὑπὸ γνώμης πολιτῶν ἀσυνέτου·** ἀναγκαστικὸν αἷτιον = δι' ἄδικον κρίσιν τῶν πολιτῶν. **ἐνδίκως = δικαίως** = ἀπὸ δικαίαν κρίσιν. Ὁ Ἄριστείδης ἐξωστραχίσθη δι' ἄδικον κρίσιν, ἀλλὰ ἀνίκανοι πολιτικοὶ καὶ στρατηγοὶ ἐτιμωρήθησαν. **ἀδύνατοι γεγῶτες** = ἐπειδὴ ἔχουν δειχθῆ ἀνίκανοι.

διαφυλάττομαι πόλιν = προστατεύω τὰ συμφέροντα τῆς πατρίδος μου. αὐτοὶ = ἐξ ἰδίας ὑπαιτιότητος, μὲ τὴν προσωπικὴν των ἀξίαν. Ἴσως ὁ Εὐρυπίδης εἶχεν ὑπ' ὄψει τὸν Ἀλκιβιάδην.

δ') 370 - 387

Ἑλλάδος τῆς ταλαιπώρου μάλιστα στένω = κλαίω πολὺ διὰ τὴν τύχην τῆς ταλαιπώρου Ἑλλάδος. ἤ· ἀναφ. αἰτιολ. = διότι αὕτη. θέλουσα· ἐνδοτικὴ μετοχή. δρῶ τι κεδνὸν = κάμνω τι σοβαρὸν. ἔξανα- νῆσει βαρβάρους καταγελῶντας (αὐτῆς) = θὰ ἀφήσῃ τοὺς βαρβάρους νὰ τὴν περιγελοῦν = θὰ ἀνεχθῇ τὰ περιπαίγματα τῶν βαρβάρων. οἱ οὐδένες = οἱ οὐτιδανοί. Ἴσως ὁ ποιητὴς εἶχεν ὑπ' ὄψει τὰς συγχρόνους προσπαθείας τῶν Λακεδαιμονίων καὶ Ἀθηναίων, οἱ ὁποῖοι χάριν ὀλίγου χρήματος προσεπάθουν νὰ προσεταιρισθοῦν τὸν μέγαν βασιλέα, ὅστις ὑπεβόηθει τὸν ἐμφύλιον σπαραγμὸν τῆς Ἑλλάδος χάριν τοῦ ἰδίου συμφέροντος. διὰ σέ καὶ τὴν σὴν κόρην· = ἐξ αἰτίας σου καὶ ἐξ αἰτίας τῆς κόρης σου, ἡ ὁποία καμμίαν ἀξίαν δὲν ἔχει· τὴν σὴν κόρην· περιφρονητικῶς εἶναι εἰρημένον. τίθεμαι προστάτην χθονὸς = ἐκλέγω ἄρχοντα τῆς πατρίδος μου. ἄρχων ὄπλων = στρατηγός· ἕκατι γένους = ἔνεκα τῆς εὐγενεοῦς καταγωγῆς. ὡς = διότι. πᾶς ἀνὴρ ἄρχων πόλεως (εἶη ἄν), ἦν τύχη ἔχων σύνεσιν = ἂν μόνον, ἀρκεῖ μόνον νὰ ἔχη σύνεσιν. προστάτης· ἀναχρονισμὸς ἀπὸ τοὺς δημοκρατικούς χρόνους. Προστάται τοῦ δήμου ἐκαλοῦντο ὁ Κλεισθένης, ὁ Θεμιστοκλῆς, ὁ Ἀριστείδης, ὁ Ξάνθιππος, ὁ Ἐφιάλτης, ὁ Περικλῆς χειραγωγοῦντες καὶ καθοδηγοῦντες τὸν δῆμον. νοῦν χρή τὸν στρατηλάτην ἔχειν· πρὸς τὴν διδασκαλίαν ταύτην παραβλητέα ἡ σχετικὴ τοῦ Σωκράτους διδασκαλία εἰς τὰ Ξενοφῶντος Ἀπομνημονεύματα. κασίγνητοι = οἱ ἀδελφοί. λόγοι μάχαι τε· ἐν διὰ δυοῦν = λογομαχία. βούλομαι· ἀντιστοιχεῖ εἰς τὸ βούλομαι τοῦ στίχου 335, ἀρχὴν τοῦ λόγου τοῦ Μενελάου. κακῶς λέγω = κακὰ λόγια λέγω, κατηγορῶ. εὖ = ἀπὸ καλὴν διάθεσιν, πρὸς καλὸν σου· ὅρα τὸ ὀξύμωρον κακῶς εὖ. λίαν ἄνω τὰ βλέφαρα ἄγω = ἔχω πολὺ ἐπηρμένας τὰς ὄφρυς. πρὸς τάναιδές = μέχρι τοῦ σημείου, ὥστε νὰ φθάσω εἰς ἀναιδείαν. σωφρονεστέρως = κάπως μετριοπαθῶς. χρηστός = εὐσυνειδήτος. φιλῶ· μετ' ἀπαρεμφάτου = συνηθίζω. Διὰ τῶν στίχων τούτων προομιάζει τὸν λόγον τοῦ ὁ Ἄγ., διὰ νὰ ἀπαντήσῃ εἰς τὴν ἐπίθεσιν τοῦ ἀδελφοῦ· τοὺς

δύο λόγους τῶν ἀδελφῶν ἐριζόντων χωρίζει τὸ δίστιχον τοῦ Χοροῦ, τὸ ὁποῖον διερμηνεύει τὴν διάθεσιν τοῦ θεατοῦ. **δεινά φυσῶ** = τρομερὰ βουθουνίζω. **αἱματηρὸν ὄμμα ἔχω** = εἶναι κατακόκκινα τὰ μάτια μου. **τοῦ κέχηρσαι** ; = τίνος ἔχεις, ἀνάγκην ; τί στερεῖσαι ; τί σοῦ λείπει ; **χρηστὰ λέκτρα** = σύζυγος τιμία. **ὦν γάρ... ἤρχες ἢ σειρά** : **ἤρχες γὰρ κακῶς ἐκείνων ἄ** (= ὦν) **ἐκτῆσω** = ἐδείχθης ἀδέξιος σύζυγος· διὸ καὶ δὲν ἔμεινε πιστὴ ἢ πρώτη σύζυγος. **δίκην δίδωμι** = τιμωροῦμαι. **σὰ κακὰ** = τὰ ἐλαττώματά σου· ἢ γεν. τῆς αἰτίας. **ὁ μὴ σφραλεις** = ὁ μὴ πταίσας· τραγ. εἰρωνεία, διότι καὶ ἡ Κλ. ἐδείχθη ἄπιστος, συνάψασα σχέσεις μὲ τὸν Λίγισθον. **δάκνω τινὰ** = πειράζω. **τὸ φιλότιμον** = ἡ φιλοδοξία. **ἀλλ' ἐν ἀγκάλαις... ἔχειν** ; ἢ σειρά : **ἀλλὰ χρῆξαις ἐν ἀγκάλαις ἔχειν εὐπρεπῆ** (εὐμορφην) **γυναίκα παρείς** (= ἀφήσας κατὰ μέρος, παραβλέψας) **τὸ λελογισμένον** (= τὴν φρόνησιν, τὴν σύνεσιν) **καὶ τὸ καλόν** (= τὰς ἠθικὰς ἀρετάς) ; ὁ νοῦς : κατηγορεῖς τὴν φιλοδοξίαν μου· διατὶ δὲν ψέγεις τὴν γυναικομανίαν σου ; **ἡδοναὶ κακαὶ** = ἡδοναὶ αἰσχροὶ πονηροῦ φωτός = φαύλου ἀνδρός (εἰσιν) ἢ γενικῆ εἶναι κατηγορούμενον.

ε') 388 - 413

γιγνώσκω οὐκ εὖ = λαμβάνω ἀπόφασιν ὄχι καλὴν. **μετατίθεμαι τι** = μεταβάλλω· ἢ μεταφορὰ ἕως ἐκ τῶν πεσσῶν ἢ ἔννοια κατὰ τό : **αἱ δευτεραὶ φροντίδες σοφώτεραι**. **σὺ μᾶλλον** = σὺ (μαινῆ) μᾶλλον = σὺ τὸ ὑναντίον (εἶσαι τρελλός). **ὅστις· αἰτίαν σημαίνει** = διότι σὺ. **κακὸν λέχος** = κακὴ σύζυγος. **θεοῦ σοὶ τὴν τύχην διδόντος εὖ** = ἐπειδὴ ὁ θεὸς τὰ φέρνει ὅλα εὐνοϊκὰ : τὴν κατάστασιν, ποῦ ἐδημιουργήσας ἐξ ἰδίας σου ὑπαιτιότητος, ἔστρεψαν οἱ θεοὶ ἐπὶ καλῶ, διότι, ἐνῶ ἡ ἀξίωσίς σου εἶναι μωρὰ, οἱ θεοὶ σοῦ δίδουν τὰ μέσα νὰ τὴν πραγματοποιήσῃς, ἐπειδὴ οἱ μωροὶ μνηστῆρες νομίζουν ὅτι εἶναι δεσμευμένοι ἀπὸ τὸν Τυνδάρειον ὄρκον. **οἱ κακόφρονες φιλόγαμοι μνηστῆρες** = οἱ μωροὶ καὶ διψασμένοι διὰ γάμον μνηστῆρες. **ἢ δέ γ' ἔλπις... σθένος· ἢ σειρά** : **ἢ δέ γ' ἔλπις, οἶμαι μὲν, θεός (ἔστι) καξέπραξεν αὐτὸ (ἢ ἔλπις) μᾶλλον ἢ σὺ καὶ τὸ σὸν σθένος· ἢ ἔλπις, τὴν ὁποίαν ἕκαστος τῶν μνηστῆρων εἶχεν ὅτι θ' προτιμηθῆ αὐτός. οἶμαι μὲν· κεῖται παρενθετικῶς = κατὰ τὴν γνώμην μου τοῦλάχιστον. καξέπραξεν αὐτὸ = καὶ ἐξέπραξεν αὐτὸ = καὶ ἐπραγματοποίησε τὴν δόσιν τοῦ**

ὄρκου. τὸ σὸν σθένος = ἡ δύναμις σου, τὰ ἰδικά σου μέσα. οὓς λαβῶν
 στρατεύε = τούτους λοιπὸν πᾶρε καὶ ἐμπρός. ἔτοιμοι·δ' εἰσὶ μωρία
 φρενῶν = εἶναι δὲ πρόθυμοι (νὰ σὲ ἀκολουθήσουν) ἀπὸ ἡλιθιότητα.
 εἶναι μωροὶ καὶ ἡλιθιοὶ καὶ νομίζουν ὅτι τοὺς ὑποχρεώνουν οἱ ὄρκοι
 τοῦ Τυνδάρεω. Οἱ θεοὶ ὅμως εἶναι συνετοὶ καὶ ἐμποδίζουν τὸν ἀπόπλουν.
 ἔχει συνιέναι = δύναται, εἶναι εἰς θέσιν νὰ κρίνη ἂν ἤμπορουν νὰ
 ἔχουν ἰσχὺν οἱ ὄρκοι οἱ κακῶς παγέντες = οἱ κακῶς συνομολογη-
 θέντες καὶ κατηναγκασμένοι = καὶ οἱ διὰ τῆς βίας ἐπιβληθέντες ὄρκοι.
 τὰμά· μετὰ πολλῆς ἐμφάσεως ἐν ἀρχῇ τοῦ στίχου· σκόπιμος ἡ χρῆσις
 τοῦ πληθ. τὰμά τέκνα· ὡς καὶ κατωτέρω : παῖδας οὓς ἐγεινάμην,
 ἵνα ἐξαρθῇ τὸ μέγεθος τοῦ ἀδικήματος. τὸ σὸν μὲν εὖ ἔσται παρὰ
 δίκην = αἱ μὲν ἰδικαὶ σου ὑποθέσεις θὰ τακτοποιηθοῦν παρὰ τὸ δίκαιον.
 τιμωρία = διὰ τῆς τιμωρίας κακίστης εὐνιδος = κακοηθεστάτης συ-
 ζύγου. ἐμὲ δὲ συντήξουσι νύκτες ἡμέραι τε δακρύοις = ἐγὼ δὲ
 συντήξομαι νύκτας... Σημειωτέον ὅτι ἡ ἄρνησις οὐ θὰ εἶναι καὶ εἰς
 τὰς δύο προτάσεις τὰς διὰ τοῦ μὲν — δὲ συνδεομένης· δηλ. δὲν ἐννοῶ
 σὺ μὲν... νὰ τακτοποιήσης, ἐγὼ δὲ νὰ λειώνω στὰ δάκρυα. δακρύοις
 συντήξουσι νύκτες ἡμέραι τε· ὅ,τι γίνεται τὴν νύκτα ἢ τὴν ἡμέραν
 παριστάνεται ὅτι προκαλεῖται ἀπὸ αὐτάς. Πρὸς τὴν ἐννοίαν παράβαλε
 τὸ Ὅμηρ. νύκτας τε καὶ ἡμέρας δάκρυ χέουσα. ἄνομα κοῦ δίκαια
 δρῶντα παῖδας οὓς ἐγεινάμην = παρανόμως καὶ ἀδίκως συμπεριφε-
 ρόμενος στὰ παιδιὰ, τὰ ὅποια ἐγέννησα. σοι· ἀντικ. τοῦ λέλέεται.
 ῥάδια = εὐκόλα, εὐνόητα, ἀπλά. σύ· ἐτέθη, ἵνα κάμῃ ἀντίθεσιν πρὸς τὸ
 ἐγώ. τὰμ' = τὰ ἐμά. τίθημι καλῶς = τακτοποιῶ, διευθετῶ· οἱ στίχοι
 400 καὶ 401 ἀποτελοῦν τὸν ἐπίλογον τοῦ λόγου τοῦ Ἀγαμέμνονος.
 οἷδ' αὖ (μῦθοι) (εἰσὶ) διάφοροι τῶν πάρος λελεγμένων, καλῶς
 δ' ἔχουσι = αὐτὰ ἐδῶ πάλιν, ὅσα τώρα ἐλέχθησαν, εἶναι διαφορετικὰ
 ἀπὸ τὰ προηγουμένως λεχθέντα, ὅμως εἶναι καλὰ, διότι ὑποστηρίζουν
 τὸ : φρεῖδεσθαι τέκνων = νὰ πονῇ κανένας γιὰ τὰ παιδιὰ του. Ὁ
 Χορὸς παρὰ τὴν οὐδετερότητά του ὁμολογῶν ὅτι εἶναι ὠραῖον νὰ πονῇ
 τις τὰ τέκνα του, δίδει τὸ δίκαιον εἰς τὸν Ἄ. ἄρα· τὸ ἄρα μὲ παρατα-
 τικὸν (κεκτῆμην) σημαίνει ὅτι ἀλήθεια τέως λανθάνουσα τώρα γινώ-
 σκεται. (κέκτησαι φίλους), εἰ μὴ θέλεις ἀπολλύναι τοὺς φίλους =
 τοὺς φίλους ποὺ ἔχεις τώρα. ποῦ δὲ δείξεις μοι πατὴρ ἐκ ταύτου
 γεγώς; = ποῦ δὲ (ἄλλου παρὰ εἰς τὴν προκειμένην περίστασιν) θὰ
 δείξης ὅτι ἐγεννήθης ἀπὸ τὸν ἴδιον πατέρα, ὅτι εἶσαι ἀδελφός μου ;

συνσωφρονῶ σοι = συμμερίζομαι τὴν φρόνησίν σου. **συννοσῶ σοι** = συμμερίζομαι τὴν νόσον σου (τὰς μωρίας σου). Τὸ νοσεῖν κεῖται μεταφορικῶς. Παράβαλε πρὸς τὸν στίχον τὸ παρὰ Σοφοκλεῖ ἐν Ἄντι-γόνῃ 253 οὗτοι συνέχθην, ἀλλὰ συμφιλεῖν ἔφυν. ἐς κοινὸν τοῖς φίλοισιν ἀλγῶ = ἀπὸ κοινοῦ μὲ τοὺς φίλους ἀλγῶ = συναλγῶ τοῖς φίλοις = συμμερίζομαι τὸν πόνον τῶν φίλων. Τοῦτο εἶναι κατὰ τὴν ἀρχήν: κοινὰ τὰ τῶν φίλων. εὖ δρῶν παρακάλει μ', ἀλλὰ μὴ λυπῶν ἐμέ = νὰ ζητῆς τὴν συνδρομὴν μου, ὅταν πρόκειται νὰ μοῦ κάμῃς καλὸν καὶ ὄχι ὅταν πρόκειται νὰ μὲ λυπήσῃς. οὐκ ἄρα δοκεῖ σοι = δὲν εἶσαι λοιπὸν ἀποφασισμένος **τάδε πονεῖν σὺν Ἑλλάδι**; = νὰ ὑποστῆς αὐτὴν ἐδῶ τὴν θυσίαν μὲ τὰς θυσίας ποῦ ὑφίσταται ὅλη ἡ Ἑλλάς; **Ἑλλάς σὺν σοι νοσεῖ** = ἡ Ἑλλάς εἶναι ἀνόητος, ἀνοηταίνει, ὅπως καὶ σὺ κατὰ θεὸν τινα = ἀπὸ ὀργῆν θεοῦ τινος. Περὶ τὰ τέλη τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου οἱ Ἕλληνες ἐκολάκευον τὸν μεγαν βασιλέα χάριν ὀλίγου ἀργυρίου μὲ ὄλεθρον τῆς πατρίδος των. Ἴσως εἰς τοῦτο κάμνει ὑπαινιγμὸν ὁ φιλόπατρις ποιητῆς: τὸ ἐν τῷ στίχῳ 411 δὲ ἔχει τὴν ἐξῆς ἔννοιαν: αὐτὸ τὸ ὅποῖον λέγεις (στίχ. 410 **πονεῖν σὺν Ἑλλάδι**), Μενέλαε, θὰ τὸ ἔκαμνα εὐχαρίστως εἰς πᾶσαν ἄλλην περίστασιν: ἀλλὰ ἐν προκειμένῳ δὲν τὸ κάμνω, διότι ἡ Ἑλλάς ἀνοηταίνει. **σκηπτρῶ νυν αὔχει** = καμάρωνε λοιπὸν τὸ σκῆπτρον, τὴν ἀρχιστρατηγίαν σου. **σὺν κασίγητον προδούς** = μετὰ τὴν προδοσίαν τοῦ ἀδελφοῦ σου. **εἶμι ἐπ' ἄλλας μηχανάς τινας** = θὰ καταφύγω εἰς ἄλλα τινὰ μέσα φίλους τ' ἐπ' ἄλλους (εἶμι) = καὶ θὰ ζητήσω ἄλλους φίλους.

ς') 414 - 434

Ὁ Μενέλαος διακόπτεται ἐν μέσῳ τοῦ στίχου 414 ὡς ἐκ τῆς αἰφνιδίας παρόδου τοῦ ἀγγέλου, ὅστις ὡς προερχόμενος ἀπὸ τοὺς ἀγροὺς παρέρχεται διὰ τῆς ἀριστερᾶς παρόδου. ὦ Πανελλήνων ἀναξ Ἀγάμεμνον· ἡ μεγαλοπρεπῆς προσφώνησις σύμφωνος πρὸς τὴν χαρμῶσυνον εἶδησιν, τὴν ὁποίαν κομίζει. **ἴμαρτεῖ**· ῥῆμα ἀπὸ τὸ ἐπίρρημα **ἴμαρτη** (ὁμοῦ - ἀραρίσκω) = συγχρόνως. **ἴμαρτεῖ** = συνοδεύει. **Κλυταιμῆστρας δέμας**· περίφρ. = Κλυταιμῆστρα. Σπουδαιότατον στοιχεῖον τῆς προσωπικότητος ἐθεώρουν οἱ ἀρχαῖοι Ἕλληνες τὸ ἀπτόν καὶ ὁρατὸν σῶμα. ὥστ' ἂν **τερφθείης ἰδῶν**· τραγικὴ εἰρωνεία· ἀντίφασις μεταξὺ τῶν λόγων καὶ τῆς πραγματικότητος. ὦν· αἰτιολ. μετοχή. **ἔκδημος** = ὁ

ἔξω τῆς χώρας ὧν, ὁ ἀπουσιάζων· **δωμάτων ἔκδημος**· κατάχρησις· κυριολ. ἔκδημος χθονός. Παρ' ἡμῖν : νοικοκύρης τοῦ χωραφιοῦ. ὡς = ἐπειδὴ μακρὰν (ὄδον) ἔτεινον = διέτρεχον βιαστικά μακρὸν δρόμον. εὐρυτος κρήνη = καλλίρρους κρήνη. ἀναψύχω = δροσίζω. βάσιν· τοὺς πόδας· ὁ ἐν. ἀντὶ τοῦ πληθ. κατὰ ποιητικὴν συνήθειαν. θηλύπους = θῆλυς· θηλύπουν βάσιν = τοὺς γυναικίους πόδας των. πῶλοι 220. καθεῖμεν· ἄορ. τοῦ καθίημι = εἴω κατελθεῖν = καταβιβάζω, ἀπολύω κάτω. χλόη λειμώνων = χλοεροὶ λειμῶνες. ὡς βορᾶς γευσαίατο (γεύσαιντο) = ἵνα γευθοῦν τροφήν. ἐγὼ δὲ πρόδρομος ἦκω· τὸ πρόδρομος κατηγ. = πρωτοπόρος. σῆς παρασκευῆς χάριν = διὰ τὴν ἐτοιμασίαν. Ὁ ἄγγελος δικαιολογεῖ τὴν πάροδον αὐτοῦ· σῆς παρασκευῆς δίσημον. Ὁ ἄγγελος φαντάζεται τὰς παρασκευὰς τῶν γάμων, ὁ δὲ θεατῆς ὁ μεμνημένος τὰς παρασκευὰς τῆς θυσίας. πέπυσται· τοῦ πυνθάνομαι = πληροφοροῦμαι. ταχεῖα γὰρ διῆξε φήμη· ἡ πρότασις παρενθετικὴ· διῆξε (διάσω) = διῆλθε ταχεῖα. πᾶς ὄμιλος = ὅλα τὰ πλήθη τοῦ στρατοῦ. δρόμω = τροχάδην. ἐς θέαν· ἐπεξηγεῖται ὑπὸ τοῦ : ὅπως ἴδωσιν (στρατὸς - ἴδωσιν· στρατὸς : περιληπτικόν). οἱ δ' εὐδαίμονες κλεινοὶ καὶ περίβλεπτοὶ (εἰσιν) ἐν πᾶσι βροτοῖς. οἱ εὐδαίμονες = οἱ εὐτυχησμένοι. ἐν πᾶσι βροτοῖς = εἰς τὰ βλέμματα ὅλου τοῦ κόσμου· τραγ. εἰρωνεῖα· τὴν αὐτὴν σκέψιν διετύπωσε καὶ ὁ πρεσβ. 20. ὑμέναιός τις = γάμος τις. ἢ τί πράσσεται = ἢ τί γίνεται, τί μαγειρεύεται ; τῶν δ' ἂν ἤκουσας τάδε· ἐλέχθη ὡς ἐὰν προηγεῖτο τῶν μὲν = ἀπὸ ἄλλους δὲ θὰ ἤκουες τὰ ἐξῆς. προτελίζουσι νεάνιδα Ἄρτεμιδι = πρὸ τοῦ γάμου φέρουν τὴν μνηστῆν πρὸ τοῦ βωμοῦ τῆς Ἄρτεμιδος, ἀφιερώνουν εἰς τὴν Ἄρτεμιν, ὡς ἐγένετο τοῦτο τὴν παραμονὴν τοῦ γάμου. προτελίζουσι· εἶναι δίσημον· ὁ μεμνημένος θεατῆς νοεῖ : καθαίρουσι τὸ θῦμα πρὸ τῆς θυσίας· τὸ ῥῆμα προτελίζω εἶχε δύο σημασίας. τίς νιν ἄξεται = ποῖος θὰ τὴν λάβῃ σύζυγον ; δίσημον τὸ ἄξεται· σημαίνει καὶ θὰ ὀδηγήσῃ εἰς τὸν βωμόν. ἀνασσα Αὐλίδος = πολιοῦχος.

ζ') 435 - 459

εἶα = ἐμπρός· κατεπείγει. ἐξάρχομαι κανᾶ = κάνω ἀρχὴν ἀπὸ τὰ κἀνίστρα, ἐτοιμάζω τὴν γαμήλιον τελετὴν. Καὶ τοῦτο δίσημον· σημαίνει καὶ λαμβάνω προκαταρχτικῶς πρὸ τῆς θυσίας ἐκ κανῶν οὐλᾶς (κρι-

θάλευρα) και επιπάσσω τὴν κεφαλὴν τοῦ θύματος. **τάπι τοισίδε** = τὰ ἐπὶ τοισίδε = τὰ ἀπαραίτητα διὰ τὴν τελετὴν αὐτὴν ἐδῶ. **στεφανοῦσθε**· πρὸς τὸν Ἄγ. καὶ Μενελ. **τὸ κράτα** = τὴν κεφαλὴν = βάζετε στεφάνια στὸ κεφάλι· ἀλλὰ καὶ ἐν θυσίᾳ τὸ θῦμα καὶ οἱ παρόντες ἐστεφανοῦντο· ἐντεῦθεν τὸ δίσημον καὶ τοῦ **στεφανοῦσθε**. **ύμέναιον εὐτρεπίζω** = φροντίζω διὰ τὴν γαμήλιον διασκέδασιν. **λωτὸς** = αὐλὸς ἐκ λωτοῦ, ἐξ οὗ κατεσκευάζον αὐλοὺς **λωτοῦ**· μετωνυμία. **βοάσθω** = ἄς βουίξῃ, ἄς τὸ λέγῃ· **βοάσθω**· προσωποποιία. **τόδε φῶς ἦκει μακάριον τῇ παρθένῳ** = ἡ σημερινὴ ἡμέρα ἔχει φέροι τις χαρὲς τραγικῆ εἰρωνεία. **φῶς** = αἱ γαμήλιοι δᾶδες καὶ τὸ πῦρ τοῦ βωμοῦ. **ἐπήνεσα** λέγει ὁ Ἄγ. πρὸς τὸν ἄγγελον μὲ τόνον ψυχρόν. **ἐπήνεσα** = ἐπαινῶ· καλὰ, καλὰ (σὲ ἄκουσα). **ιούσης τῆς τύχης** = ὅπως ἡ τύχη πηγαίνει. **ἔσται καλῶς** = θὰ ἀποβοῦν καλὰ. Ὁ ἄγγελος εἰσέρχεται εἰς τὴν σκηνὴν. **τί φῶ δύστηνος; ἄρξωμαι πόθεν;** αἱ ὑποτ. ἀπορηματικά· αἱ προτάσεις εἶναι βραχεῖαι, ἀσύνδετοι, ἐρωτηματικά· δηλοῦν τὴν ἐσχάτην ἀπόγνωσιν τοῦ Ἄγαμ. καὶ ἡ ἐπιφώνησις τὸ αὐτό : **εἰς οἱ ἀνάγκης ζεύγματ' ἐμπεπτώκαμεν** = εἰς ποίαν παγίδα τῆς σιδηρᾶς ἀνάγκης (μοίρας) ἔχομεν ἐμπέσει· **ἀνάγκης ζεύγματα**· ἡ μεταφορὰ ἀπὸ τὰ δίκτυα. **ὑπῆλθε**· τοῦ ὑπέρχομαι = ἔστησε παγίδα. **δαίμων** = κακὸς τις δαίμων. **τῶν σοφισμάτων** = τῶν μεθόδων νὰ μὴ θυσιάσῃ τὴν κόρην. **ἡ δυσγένεια** = ἡ ταπεινὴ διαγωγή. **ὡς ἔχει τι χρήσιμον** = πόσον πολὺ χρήσιμος εἶναι. **ῥαδίως αὐτοῖς ἔχει** = εἶναι εὐκολον εἰς αὐτοὺς (τοὺς δυσγενεῖς). **ἅπαντα** = ὅ,τι θέλουν. **ὁ γενναῖος φύσιν** = ὁ μὴ δυσγενής. **ἄνολβα ταῦτα** (ἔσπι) = ταῦτα εἶναι ἀσυμβίβαστα εἰς τὴν εὐτυχίαν του, τὸ μεγαλεῖόν του. **τὸν ὄγκον ἔχομεν τῷ ὄχλω δουλεύομεν**· ἀντιθετικὴ τῶν προτάσεων ἢ σχέσις. **ὄγκος** = τὸ ὄψος τῆς θέσεως. **προστάτης τοῦ βίου**· ὁ ὄγκος προβάλλεται· ἐμπρὸς εἰς τὴν ζωὴν μας, τῶν σκέψεών μας κυριαρχεῖ ἡ ὑψηλὴ θέσις : πρὸ παντὸς εἰς τὴν ζωὴν μας ἀποβλέπομεν εἰς μεγαλεῖα. **γὰρ** = π.χ. **δακρῦσαι**· ἐπιφανεῖς ἥρωες εἰς τὸν Ὅμηρον κλαίουσι. **εἶεν** = ἔστω· ἄς δεχθῶμεν ὅτι ἀνοίγω τὸ στόμα καὶ μιλῶ. **ποῖον ὄμμα συμβαλῶ** (ὄμματι δάμαρτος) ; = πῶς θὰ τὴν ἀτενίσω ; οἱ ἐπίβουλοι καὶ οἱ δόλιοι ἀποφεύγουν τὸ βλέμμα τοῦ θύματος των, διὰ νὰ μὴ προδοθοῦν. **συμβάλλειν ὄμμα**· εἰρημένον εἶναι κατὰ τὸ **συμβάλλειν λόγους, δεξιάς**. τὸ **τάλας (αἰδοῦμαι τάλας)**· αἱ μικραὶ προτάσεις, αἱ ἐρωτήσεις, τὰ ἀσύνδετα δηλοῦσι τὴν ἀμηχανίαν. **ἐπὶ κακοῖς ἄ μοι πάρα** = (πάρε-

στι) = κοντά εις τὰς συμφοράς, τὰς ὁποίας ἔχω : δὲν μου ἔφθαναν τὰ βάρσανα ποῦ ἔχω, ἤλθε καὶ αὐτὴ ἀκλητος. εἰκότως ἄμ' ἔσπετο = καλὰ ἔκανε καὶ ἠκολούθησε μαζί. **νυμφεύσουσα** (αὐτὴν) — **δώσουσα** (Ἀχιλλεῖ). **τὰ φίλιτατα** = ἡ φιλιτάτη κόρη. ἴνα = ὅπου. ἡμᾶς· πληθ. τῆς μεγαλειότητος.

η') 460 - 484

τὴν δ' αὖτάλαιναν παρθένον ὡς ὦκτισα· ὁ ἀόρ. ἀντὶ τοῦ ἐνεστ. **οἰκτιρίζω** = αἰσθάνομαι συμπάθειαν· τὴν παρθένον εἶναι τὸ ἀντικείμενον. ὡς ὦκτισα· ἀναφώνησις τί παρθένον; τί κάθομαι καὶ ὁμιλῶ περὶ παρθένου; ἡ πρότασις παρενθετικὴ. **Ἄιδης νιν** (αὐτὴν) ὡς ἔοικε τάχα (= ταχέως) **νυμφεύσει** (= θὰ τὴν νυμφευθῆ). Καὶ ἡ πρότασις αὕτη εἶναι παρενθετικὴ· ὁ τάφος θὰ εἶναι ἡ γαμήλιος κλίνη τῆς καὶ μνηστῆρ τῆς· θὰ εἶναι ὁ Ἄιδης, ὄχι ὁ Ἀχιλλεύς, ὅπως λέγεται εἰς πολλὰ δημοτικὰ τραγοῦδια καὶ εἰς μοιρολόγια. **νιν**· ὕποκ. τοῦ **ἰκετεύσειν**. **γήμειας**· εὐκτικὴ ἐγκλισις δηλοῦσα κατάραν. **χῶστις** (= καὶ ὅστις) **ἔστί σοι φίλος** = καὶ οἱ φίλοι σου. **παρῶν ἐγγύς**· πλεονασμὸς **ἀναβοῶ** = φωνάζω δυνατὰ. **εὐσύνετ' (α) ἀσυνέτως**· ῥήτορ. ἀντίθεσις. **εὐσύνετα** = εὐκολονόητα, τὰ ὁποῖα ἀντιλαμβάνεται ἡ καρδιά μου· **ἀσυνέτως** = ἀσυνειδήτως, χωρὶς νὰ ἐννοῆ τί λέγει. ἔτι γάρ· ὁ γάρ αἰτιολογεῖ τὸ ἀσυνέτως. **αἰαῖ... τάδε**· ἡ σειρὰ : ὡς μ' ἀπώλεσεν ὁ Πριάμου Πάρις γήμας τὸν Ἑλένης γάμον, ὅς μ' εἴργασται τάδε· ἐργάζομαί τινά τι = προξενῶ εἰς τινά τι. Ὁ ἄγγελος νομίζει ὅτι διὰ τῆς εἰδήσεως, τὴν ὁποῖαν φέρει, θὰ προξενήσῃ χαρὰν καὶ εὐτυχίαν εἰς τὸν Ἀγαμέμνονα, καὶ ὅμως προξενεῖ ἀντίθετα· τοῦτο λέγεται **περιπέτεια**, ἥτις κατ' Ἀριστοτέλη εἶναι ἡ εἰς τὸ ἐναντίον τῶνπραπτομένων μεταβολὴ καὶ προκαλεῖ ἡ εὐτυχίαν ἢ δυστυχίαν, ὡς ἐδῶ. **καγῶ** ὡς καὶ ὁ Ἀγαμέμνων. **κατοικτίρω** = αἰσθάνομαι βαθεῖαν (κατὰ - οἰκτίρω) συμπάθειαν. **ὡς** = ἐφ' ὅσον. **ὑπὲρ συμφορᾶς**· τὸ αἴτιον. **τυράννων** = τῆς βασιλικῆς οἰκογενείας. **καταστένω** = χύνω δάκρυα πικρά. Ὁ Μενέλαος λέγει : **δός μοι δεξιᾶς τῆς σῆς θιγεῖν**, ζητεῖ δηλ. τὴν δεξιὰν τοῦ ἀδελφοῦ του Ἀγαμέμνονος πρὸς συνδιαλλαγὴν καὶ κύρωσιν τοῦ ἐφεξῆς ὄρκου. **σὸν τὸ κράτος** = σὺ ἐνίκησες, διότι ἤλθεν ἡ κόρη, ὅπως ἤθελες, καὶ θὰ γίνῃ ἡ θυσία. **ἄθλιος** = δυστυχής. **κατόμνυμι Πέλοπα** = ὀρκίζομαι εἰς τὴν ψυχὴν τοῦ Πέλοπος.

δς πατήρ τοῦμοῦ πατρός τοῦ σοῦ τ' ἐκλήθη = ὁ ὁποῖος πατήρ τοῦ πατρός μου καὶ τοῦ ἰδικοῦ σου πατρός ὑπῆρξεν· ὁ πλοῦτος τῆς ἐκφράσεως διὰ μεζονα κύρωσιν τῆς εἰλικρινείας. **Πέλοπα - Ἄτρεα τε**· Πέλοψ, υἱὸς τοῦ Ταντάλου, βασιλέως τῆς Φρυγίας, ὅστις ἀφοῦ ἔγινε πρῶτον βασιλεὺς τῆς Πισατίας ἐν Ἡλίδι, κατέκτησε κατὰ μικρὸν ὅλην τὴν χερσονήσον, ἣτις ἐκλήθη ἐξ αὐτοῦ Πελοπόννησος· τούτου υἱὸς ὑπῆρξεν ὁ Ἄτρεὺς καὶ τούτου τοῦ Ἄτρεὺς υἱοὶ οἱ Ἄτρεῖδαι Ἀγαμέμνων καὶ Μενέλαος. **τάπο καρδίας** = τὰ ἀπὸ καρδίας = ὅ,τι ἔχει μέσα ἢ καρδιά μου, ὅ,τι ἔχω μέσα μου. **σαφῶς** = εἰλικρινῶς. **καὶ μὴ (ἐρεῖν) μὴδὲν ἐπίτηδες** = τίποτε ἐπιτηθευμένον, ἐπίπλαστον. **ἀλλ' ὅσον φρονῶ** = ἀλλὰ τάπο καρδίας. **ὅσσε** = οἱ ὀφθαλμοί. **καυτὸς** = καὶ ἐγὼ αὐτὸς ἀνταφῆκά σοι (δάκρυ) **πάλιν** = ἔχουσα καὶ ἐγὼ δάκρυα συμπωνῶντάς σε (=σοι). **ἔξαφίσταμαί τινος** = ἀπομακρύνομαι ἀπὸ τι, παραιτῶ, ἀνακαλῶ. **οὐκ ἐς σέ δεινός** = χωρὶς νὰ ἔχω μαζί σου πάθος. **οὔπερ** = ἐκεῖ ὅπου. **εἶ** = εἶσαι. **ἀνθελέσθαι τοῦμόν** = νὰ προτιμήσῃς τὸ ἰδικόν μου (συμφέρον) ἀντὶ τοῦ ἰδικοῦ σου. **οὐκ ἔνδικον** = ἄδικον. **τάμά ἡδέως ἔχειν** = ἐμὲ ἡδεσθαι, χαίρειν. **ὀρῶ φάος**· γραφικὴ περίφρασις τοῦ ζῶ.

θ') 485 - 521

τί βούλομαι γάρ; = διότι τί θὰ κερδίσω, ἀλήθεια τί θὰ κερδίσω; **γάμοι** = σύζυγος. **ἰμείρομαι** = ἐπιθυμῶ. **ἦμιστα ἐχρῆν** (ἀπολέσαι) = οὐδαμῶς ἔπρεπε (νὰ χάσω). **τὸ κακὸν** (τὴν Ἑλένην) ἀντὶ **τάγαθοῦ** (τοῦ ἀδελφοῦ). **νέος** = ἐπιτόλαιος. **ἦ** = ἦν. **πρὶν ἐγγύθεν σκοπῶν τὰ πράγματα ἐσειδον** = ἕως ὅτου ἐξετάζω τὰ πράγματα ἐκ τοῦ σύνεγγυς εἶδα καλά. **οἶον ἦν κτείνειν τέκνα** = τί ἐσήμενε τὸ νὰ φονεῦῃ κανεὶς τὰ τέκνα του· ἦν· ὁ παρατ. ἀντὶ τοῦ ἐνεστ. **ἐστί**, διότι ὁ λέγων ἔχει ὑπ' ὄψει τὸν χρόνον τῆς πρώτης παρατηρήσεως. **ἄλλως τε** = καὶ ἐξ ἄλλου. **ἔλεος ἐσῆλθέ μοι** = ἐλυπήθηκα. **ἐννοοῦμαι** = λαμβάνω ὑπ' ὄψιν. **ἦ** = διότι αὕτη· αἰτιολ. τοῦ **ἔλεος ἐσῆλθέ μοι**. **ἔκατι** = ἐνεκα. **μέτα** = μέτεστι· ἀναστροφή τῆς προθέσεως καὶ μετατύπωσις ὡς **πάρα** = πάρεστιν. **τί δ' Ἑλένης...** **μέτα;** = καὶ τί σχέσιν ἔχει ἡ ἰδική σου κόρη μετὰ τὴν Ἑλένην; **ἰτω στρατεία διαλυθεῖσ' ἐξ Αὐλίδος**· μετὸν ἀξιοῖ τὴν διάλυσιν τῆς στρατείας ὡς αἰτίας τῶν κακῶν καὶ τῆς τραγικῆς θέσεως τοῦ Ἀγαμέμνονος· ἄς διαλυθῇ καὶ

ἄς πάη κατά διαβόλου ἢ στρατεία = ἡ στρατιά. τέγγω = βρέχω.
 παρακαλῶ = παρακινῶ, παρασύρω. εἰ μέτεστί μοί τι θεσφάτων
 κόρης σῆς = ἂν ἔχω δικαίωμα ἐν σχέσει μὲ τὰς μαντείας (τὰς ἀφορώ-
 σασ τὴν τύχην) τῆς κόρης σου. μή μοι μετέστω = ἄς μὴ δικαιούμαι.
 σοὶ νέμω τοῦμόν μέρος = ἐκχωρῶ σ' ἐσένα τὰ δικαιώματά μου.
 ἀλλ' (ἅ) = ἀλλὰ (θὰ μοῦ εἰπῆτε ἐνιστάμενοι) ἐς μεταβολὰς ἤλ-
 θον = μετεβλήθη, ἀλλάξα. ἀπὸ δεινῶν λόγων = ὕστερα ἀπὸ τὰ φο-
 βερὰ καὶ τρομερὰ ποῦ ἔλεγα. Ὁ Μενέλαος αἰσθάνεται τὴν ἀνάγκην νὰ
 δικαιολογήσῃ τὴν μεταβολὴν τῶν διαθέσεών του· ἀπαντῶν εἰς τὴν ἐνστα-
 σιν λέγει : εἰκὸς πέπονθα = φυσικὸν εἶναι τὸ πάθημά μου· καὶ ἐξη-
 γεῖται σαφέστερον : τὸν ὁμόθεν πεφυκότα (τὸν ἀδελφόν μου) στέρ-
 γων μετέπεσον = ἀλλάξα γνώμην ἐκ στοργῆς πρὸς τὸν ἀδελφόν
 μου· τὸ μεταπίπτω εἶναι παθ. τοῦ μεταβάλλω. ἀνδρός... τοιοῖδε.
 ἡ σειρά : τρόποι τοιοῖδε οὐ κακοῦ ἀνδρός (εἰσιν ἴδιον) = συμπε-
 ριφορὰ τοιαύτη, οἷαν ἐγὼ τώρα δεικνύω, δὲν εἶναι χαρακτηριστικὸν
 ἀνοήτου ἀνθρώπου. χρῆσθαι τοῖς βελτίστοις αἰεὶ· ἐπεξήγησις τοῦ
 τρόποι τοιοῖδε· δηλ. νὰ μεταχειρίζωμαι τὰ βέλτιστα ἐκάστοτε· ὁ φρό-
 νιμος πλανᾶται μὲν, ἀλλὰ μόλις ἀναγνωρίσῃ τὴν πλάνην του εἶναι ἔτοιμος
 νὰ τὴν ὁμολογήσῃ καὶ νὰ μεταβάλλῃ σκέψιν προσπαθῶν ἐκάστοτε νὰ
 ἀκολουθήσῃ τὰς ὑπαγορεύσεις τῆς λογικῆς. Σημειώσον τὴν εἰς τὸν χα-
 ρακτῆρα τοῦ Μενελάου συντελεσθεῖσαν μεταβολήν· ἐνῶ κατ' ἀρχὰς
 ἐπέμενε διὰ τὴν θυσίαν χάριν τῆς Ἑλλάδος (370), τώρα εἶναι κατ'
 αὐτῆς συμπονέσας ὡς ἄνθρωπος τὸν ἀδελφόν του· τοῦτο λέγεται ἀνω-
 μαλία ἤθους· τοιαύτην θὰ ἴδωμεν καὶ εἰς τὸν Ἀγαμέμνονα, τοιαύτην
 βλέπομεν καὶ παρὰ Σοφοκλεῖ εἰς τὴν Ἀντιγόνην καὶ τὴν Ἰσμήνην ἐν τῇ
 Ἀντιγόνη. γενναῖα = εὐγενῆ. προγόνους οὐ καταισχύρεις σέθεν·
 κατά τὸ ὁμηρικὸν Z 209 μηδὲ γένος πατέρων αἰσχυνέμεν. αἰνῶ =
 ἐπαινῶ, εὖγε. παρὰ γνώμην ἐμήν = παρὰ τὴν προσδοκίαν μου· δὲν
 ἀνέμενε τοιαύτην στάσιν ὕστερα ἀπὸ τοὺς πικροτάτους λόγους τοῦ Με-
 νελάου (320 κ.έ.). ὑπέθηκας = ἐστήριξας· ἡ μεταφορὰ ἐκ τῶν θεμε-
 λίων. ὀρθῶς = εἰς ὀρθὰς βάσεις. πλεονεξία δωμαίων = πλεονεξία
 κληρονομικῆ· κάθε ἀδελφὸς θέλει νὰ πάρῃ τὰ περισσότερα ἀπὸ τὴν πα-
 τρικὴν περιουσίαν, ἐντεῦθεν ἡ ταραχὴ εἰς τὰς σχέσεις τῶν ἀδελφῶν.
 ἀπέπτυσσα = σιχαίνομαι. τοιάνδε συγγένειαν ἀλλήλοισιν πικρὰν =
 τέτοια συγγένειαν ποῦ ποτίζει φαρμάκια τοὺς ἀδελφούς· ἡμεῖς λέγομεν :
 ἀγύρευτη νᾶναι τέτοια συγγένεια. ἀλλ' (ἀλλὰ ἡ καλὴ σου διάθεσις δὲν

μᾶς ὠφελεῖ), ἤκομεν γὰρ εἰς ἀναγκαίας τύχας = διότι ἔχομεν φθάσει εἰς τὴν σιδηρᾶν ἀνάγκην. θυγατρὸς αἵματηρὸν ἐκπράξει (= ἐπιτελέσει) φόνον· ἐπεξήγησις τοῦ ἀναγκαίας τύχας. Ἐπὶ τοῦ στίχου τούτου ἀρχίζει νὰ φανερώναται ἡ μεταβολὴ τῶν διαθέσεων τοῦ Ἀγαμέμνονος διὰ τὸ ἀναπόδραστον τῆς θυσίας. τὴν γε σὴν = ἐπὶ τῆς ἁποίας σὺ μόνος ἔχεις δικαίωματα. σύλλογος = τὸ σύνολον. νιν = αὐτήν, τὴν κόρην σου. ἀποστείλης πάλιν = στείλης πίσω. Ἄργος = αἱ Μυκῆναι. λάθοιμ' ἂν τοῦτο = εἶναι πιθανὸν νὰ διαφύγω τὴν προσοχὴν τοῦ στρατοῦ κάμων τοῦτο (ἀποστέλλων ὀπίσω τὴν κόρην). ἐκείνο· ἡ ἐπεξήγησις του εἰς τὸν στίχον 518. ταρβῶ = τρέμω. Κάλχας· ἐν τῇ ἀρχῇ τοῦ στίχου μετ' ἐμφάσεως. οὐκ = οὐκ ἔρεῖ. θάνη· τὸ ῥῆμα ὡς παθητικὸν ληπτέον· τότε τί θὰ σημαίνει; εὐμαρές = εὐχερές, εὐκολον. τὸ μαντικὸν πᾶν σπέρμα φιλότιμον κακὸν = ὅλη ἡ σπορὰ τῶν μάντεων εἶναι πληγῆ (= κακὸν) φιλόδοξος. κούδέν γ' ἄχρηστον οὐδὲ χρήσιμον παρόν· (τὸ σπέρμα τῶν μάντεων) παρόν (ὑποθ. μετοχὴ) οὐδέν ἄχρηστον οὐδὲ χρήσιμον = ἡ παρουσία των δὲν εἶναι οὔτε ἄχρηστος οὔτε χρήσιμος.

ε') 522-542

οὔμ' = ὃ ἐμέ ἐσέρχεται (57). ὃν σὺ μὴ φράξεις, πῶς ὑπολάβοιμ' ἂν λόγον = πῶς ἠμπορῶ νὰ φαντασθῶ τὸ πρᾶγμα, ἐάν σὺ δὲν λέγῃς; τὸ Σισύφειον σπέρμα = τοῦ Σισύφου ἢ σπορὰ, κατὰ συνεκδοχὴν ἐν περιφρονητικῷ τόνῳ· περιφρονεῖ, ἀλλὰ συνάμα καὶ τονίζει τί ἐπικίνδυνος εἶναι αὐτὸς ὁ Σισυφόσπορος ἕνεκα τῶν δόλων, οὓς χρησιμοποιεῖ. οὐκ ἔστ' Ὀδυσσεὺς ὃ τι σέ κάμει πημανεῖ = οὐκ ἔστι (τι) ὃ τι = εἰς οὐδέν. πημαίνω (πῆμα) = βλάπτω. ποικίλος πέφυκε = εἶναι φύσις ἀλλοπρόσαλλος· εἶναι Πρωτεὺς μορφᾶς ἀλλάσων. τοῦ τ' ὄχλου μέτα (ἔστι) = καὶ πάντοτε πηγαίνει μετὰ τὸν λαὸν ὡς δημαγωγός. μὲν = μὴν = βέβαια. φιλοτιμία ἐνέχεται = εἶναι ἔνοχος φιλοτιμίας, ἔχει τὸ ἐλάττωμα τῆς... δεινῶ κακῶ· κακῶ οὐσ., δεινῶ ἐπιθ., παράθεσις τοῦ φιλοτιμίας. δοκεῖς = νομίζεις. στάντ' (α), ἐν Ἀργείοις μέσοις = λαβόντα τὸν λόγον ἐν τῷ μέσῳ τῶν Ἀργείων. ἂ Κ. θέσφατ' ἐξηγήσατο = τὴν μαντείαν, τὴν ὁποίαν ἔδωκεν ἐξηγῶν τὴν θέλησιν τῶν θεῶν. κάμει = καὶ ἐμέ· πρόληψις. ὡς ὑπέστην ἐγώ... εἶδ. πρότασις ἐκ τοῦ ἀπαρεμφ. λέξιν. ὑπέστην ἐγώ θύσειν θῦμα

Ἄρτεμιδι κᾶτα ψεύδομαι; ἡ σύνταξις κανονικώτερον θὰ εἶχεν ὡς ἐξῆς: καὶ ἐγὼ ὑποστάς θύσειν Ἄρτεμιδι θῦμα ὅμως ψεύδομαι; ὑφίσταμαι = ὑπισχνούμαι. οἷς = τούτοις οὖν τοῖς λόγοις. ξυναρπάσας· ὅπως τὸ ἡμέτερον συναρπάσας. σὲ κᾶμ'... κελεύσει· ἡ σειρά: κελεύσει Ἀργεῖους, ἀποκτείναντας σὲ καὶ ἐμέ, σφάξαι κόρην. συναρπάσουσί (με) αὐτοῖς τείχεσιν = θὰ μὲ περιαρπάξουν μὲ αὐτὰ τὰ τείχη. κατασκάπτω = δὲν ἀφήνω λίθον ἐπὶ λίθου. ὡς ἠπόρημαι πρὸς θεῶν τὰ νῦν τάδε = εἰς ποῖαν στενόχωρον θέσιν (ἀμηχανίαν) μὲ ἔχουν φέροι οἱ θεοὶ μὲ αὐτὰ ἐδῶ τώρα. πρὸς θεῶν· ποιητ. αἴτιον εἰς τὸ ἠπόρημαι. Ὁ Ἀγαμ. πανικοβληθεὶς ὑπερβάλλει τοὺς κινδύνους· ὁ ἴδιος περιγράφων τὸν ἑαυτὸν του παρουσιάζεται εἰς ἡμᾶς ὡς ἀξιοθρήνητος. μοι· δοτ. χαρ. = παρακαλῶ. φύλαξον = πρόσεξε. ἔν = ἕνα πρᾶγμα, ἐπεξηγούμενον διὰ τοῦ ὅπως ἂν μὴ Κλυταιμῆστρα μάθη τάδε· πλαγία ἐρώτησις. πρὶν (ἂν) προσθῶ Ἄϊδη παῖδ' ἐμὴν = πρὶν παραδώσω εἰς τὸν Ἄδην τὴν κόρην μου. ὡς· τελ. πράσσω κακῶς = δυστυχῶ. ὑμεῖς· ἀποτείνεται πρὸς τὰς γυναῖκας τοῦ Χοροῦ συνιστῶν νὰ τηρήσουν σιγὴν (φυλάσσετε σιγὴν). Ὁ Χορός, ἐπεὶ δὲν ἀπομακρύνεται ἀπὸ τὴν ὀρχήστραν διαρκούσης τῆς διδασκαλίας τῆς τραγωδίας, κατ' ἀνάγκην λαμβάνει γινῶσιν τῶν μυστικῶν τῶν δρώντων ποσῶπων, διὸ καὶ ταῦτα ἀξιοῦν παρ' αὐτοῦ σιγῆν.

Ὁ Μενέλαος παρέροχεται διὰ τῆς δεξιᾶς παρόδου καὶ ὁ Ἀγ. εἰσέρχεται εἰς τὴν σκηνήν.

Αἱ ἀρχαιότεραι τραγωδία ἤρχιζον ἀπὸ τὴν πάροδον, μὴ ἔχουσαι πρόλογον. Ἄγρ' οὖν δὲ ὁ Χορός ἤδε τὴν πάροδον, ἐπεισῆρχετο ὁ ὑποκριτής, ὃν τότε εἷς, καὶ διελέγετο μὲ τὸν Κορυφαῖον τοῦ Χοροῦ. Ἐκ τῆς ἐπεισόδου ταύτης τοῦ ὑποκριτοῦ μετὰ τὴν εἴσοδον τοῦ Χοροῦ εἰς τὴν ὀρχήστραν καὶ τὸ μέρος τοῦ δράματος τὸ διαλογικόν, τὸ ὅποιον ἀκολουθεῖ τὴν πάροδον, λέγεται ἐ π ε ι σ ὀ δ ι ο ν (μέρος). Ἐδῶ τὸ α' ἐπεισόδιον περιλαμβάνεται εἰς τοὺς στίχους 303 - 542, ἀποτελοῦν τὴν β' πράξιν τῆς τραγωδίας (μετὰ τὴν τοῦ προλόγου πράξιν). Ἐν τούτῳ τῷ ἐπεισodίῳ περιπλέχθησαν τὰ πράγματα· ἡ ἐπιστολή περιῆλθεν εἰς χεῖρας τοῦ Μενελάου καὶ ἡ Ἰφιγ. μετὰ τῆς μητρὸς τῆς μάλιστα ἦλθεν ἀπροσδοκίτως· φόβον καὶ ἔλεον αἰσθανόμεθα εἰς τὴν ψυχὴν μας διὰ τὸν ἀτυχή πατέρα καὶ τὴν κόρην.

Πρωταρχικὴ αἰτία τοῦ κακοῦ εἶναι τοῦ Πάριδος ὁ ἄμετρος ἔρωσ

Εἰς αὐτὸ δ' ὁ Χορὸς ἀποβλέπων ἄδει ἐφεξῆς ἄσμα, τὸ ὁποῖον θὰ ἐρμη-
νεύσωμεν καὶ τὸ ὁποῖον καλεῖται σ τ ἄ σ ι μ ο ν, διότι ὁ Χορὸς τὸ ψάλ-
λει, ἂψ' οὐ ἔχει καταλάβει ἐν τῇ ὀρχήστρῳ θέσει (σ τ ἄ σ ι ν).

ΠΡΩΤΟΝ ΣΤΑΣΙΜΟΝ (543 - 605)

Στροφή (543 - 557)

μάκαρές (εἰσιν), οἱ μετέσχον θεοῦ μετρίας· ἡ ἀναφ. πρότασις ὑποκ. τοῦ εἰσί. θεοῦ ἀντικ. μετρίας κατηγ. μετέσχον ἴγνωμ. ἀόριστος. θεοῦ = τῆς Ἀφροδίτης. μετέσχον τε λέκτρων Ἀφροδίτας μετὰ σωφροσύνας· πρότασις ἐπεξηγοῦσα τὴν πρώτην. σωφροσύνη = ἐγκράτεια. **χρῶμαι γαλανεῖα** = τηρῶ γαλήνην, εἶμαι ἀπαθής. **μαινόμενων οἴστρων**· γεν. ἀντικ. εἰς τὸ **γαλανεῖα**. **μαινόμενοι οἴστροι** = παράφορον ἐρωτικὸν πάθος. **ᾄθι δὴ** = ὅπου, ὅτε ἀκριβῶς. **δίδυμα τόξα χαρίτων** = δύο εἶδη ἐρωτικῶν βελῶν. **ἐντείνεται** = ἐντείνει κατ' ἀρέσκειαν τὸ μὲν = τὸ ἐν ἐπ' εὐαίῳνι πότμῳ = διὰ μοῖραν εὐτυχῆ, διὰ βίον εὐτυχῆ, τὸ δὲ = τὸ ἄλλο ἐπὶ συγχύσει βιοτᾶς = διὰ σύγχυσιν τῆς ζωῆς. **ἀπενέπω** = ἀπαγορεύω, δὲν ἐπιτρέπω τὴν εἴσοδον. **νιν** = αὐτόν, τὸν ἔρωτα τὸν ἐντείνοντα τὸ δεύτερον τόξον. **ἀμετέρων θαλάμων** = εἰς τοὺς (συζυγικοὺς) θαλάμους μας. **χάρις** = τὰ θέληγητρα τὰ προκαλοῦντα τὸν ἔρωτα. **πόθοι** = ἔρωτες. **δοσιος** = ἀγνός καὶ ἐν τῷ προσήκοντι μέτρῳ. **πολλὰν δ'** (Ἀφροδίτην) **ἀποθείμαν (-ην)** = εἶθε νὰ ἀπορρίψω, νὰ ἀποφύγω. Ἡ ἔννοια τῆς στροφῆς εἶναι : ὁ ἐν μέτρῳ ἔρωτες γίνεται πράξενος εὐδαιμονίας, ὁ ἄμετρος ὅμως καὶ ἀνόσιος φέρει παραχρῆν εἰς τὸν ἀνθρώπινον βίον· ὁ Χορὸς ἐπιδοκιμάζει τὸν πρῶτον· διατὶ ἀποδοκιμάζει τὸν δεύτερον, θὰ εἴπη ἐφεξῆς.

Ἀντιστροφή (558 - 572)

φύσις = ἡ φυσικὴ διάπλασις. **διάφοροι**· κατηγ. **τρόποι** = χαρακτῆρες. **τὸ ὀρθῶς ἐσθλὸν** = ἡ πραγματικὴ ἀρετὴ (ἐστὶ) **σαφῆς αἰεὶ** = πάντοτε τὸ ἀντιλαμβάνονται οἱ ἄνθρωποι. **τροφαι αἱ παιδευόμεναι** = ἡ ἀγωγή τῆς ἐκπαιδύσεως **μέγα φέρουσ (ι)** = συντελεῖ ἐς **τὰν ἀρετὰν** = εἰς τὴν ἀπόκτησιν τῆς ἀρετῆς, εἰς τὴν δημιουργίαν ἡθους χρηστοῦ. τὸ **αἰδεῖσθαι** = ὁ σεβασμός, τὸ ἠθικὸν συναίσθημά (ἐστὶ)

σοφία = εἶναι σοφία, γνώσις τοῦ ἀγαθοῦ. τάν τ' ἐξαλλάσσουσας ἔχει (παρέχει) χάριν = (ἡ σοφία, ἡ ἀγωγή, ἣν δίδει ἡ παιδεία) παρέχει τὸ ἐξαιρετικὸν χάρισμα· ποῖον; ἐσορᾶν τὸ δέον· ἐπεξήγησις = νὰ βλέπωμεν τὸ καθῆκον. ὑπὸ γνώμας (-ης) = κατανοοῦντες ὅτι εἶναι καθῆκον: συνειδητά. ἔνθα = ὅπου, ὅτε, καὶ τότε δόξα = ἡ κοινὴ γνώμη φέρει = προσφέρει βιοτᾶ = εἰς τὴν ζωὴν μας κλέος ἀγήρατον = δόξαν ἀφθιτον. Ὁ Εὐριπίδης διδάσκει ὅτι ἡ ἀρετὴ εἶναι διδακτὴ, εἶναι γνώσις καὶ ὅτι ἡ δυνάμις τῆς εἶναι διττὴ: α') τὸ αἰδεῖσθαι = ἡ δημιουργία τοῦ ἠθικοῦ συναισθήματος, β') ἡ δημιουργία τῆς δυνάμεως τοῦ διακρίνειν τὸ καθῆκον, τὸ πρακτέον· ὅταν δ' ἐπιτύχη τις ταῦτα, τότε ἡ κοινὴ γνώμη δίδει εἰς τὴν ζωὴν μας δόξαν αἰωνίαν. Ἐξετασθείσης γενικῶς τῆς ἀξίας τῆς ἀρετῆς ὁ Χορὸς μεταβαίνει εἰς τὴν ἐξέτασιν καὶ εἰς τὸν καθορισμὸν τῆς σκοπιμότητος τῆς ἀρετῆς δι' ἀμφοτέρα τὰ φύλα. (ἔστι) μέγα τι (λιτ.) = ἔχει πολὺ μεγάλην σκοπιμότητα θηρεύειν ἀρετὰν = ἡ ἐπιδίωξις ἀρετῆς, ἥθους χρηστοῦ γυναιξὶ μὲν (γιγνομένην) κατὰ Κύπριν κρυπτὰν = διὰ τὰς γυναικας μὲν συνισταμένης εἰς τὴν συζυγικὴν πίστιν ἐντὸς σκοτεινοῦ συζυγικοῦ θαλάμου, ἐν ἀνδράσι δ' αὖ ἐνὼν ὁ μυριοπληθὴς κόσμος αὖξει πόλιν μείζω (προλ. κατηγ.). κόσμος = τὸ πνεῦμα τῆς τάξεως, ἡ ἠθικὴ εὐκοσμία, ἐνὼν ὁ μυριοπληθὴς = ἐὰν ὑπάρχη εἰς τὴν μεγάλην πλειονοψηφίαν τῶν ἀνθρώπων, αὖξει μείζω πόλιν = προάγει τὸ μεγαλεῖον τῆς πόλεως. Ἡ ἔννοια: Ἡ ἀρετὴ διὰ τὰς γυναικας εἶναι ἡ συζυγικὴ πίστις: διὰ τοὺς ἀνδρας ἡ ἠθικὴ εὐκοσμία, τὸ πνεῦμα τῆς τάξεως.

Ἔπωδος (573 - 589)

ἔμολες = ἤλθες ἦ τε = ἐκεῖθεν ὅπου. σύ γε = ναὶ σύ. ἐτρέφης βουκόλος (κατηγ.) παρὰ μόσχοις Ἰδαίαις ἀργενναῖς συρίζων βάρβαρα, πνέων καλάμοις μιμήματα Φρυγίων αὐλῶν Ὀλύμπου. ἀργεννός = λευκός. Ἰδαῖος = ὁ τῆς Ἰδης, ὄρους τῆς Τροίας Ν.Α. τοῦ Ἰλίου. συρίζω βάρβαρα = παίζω μὲ τὴν σύριγγα βαρβαρικὰ κομμάτια. πνέω καλάμοις = παίζω μὲ τὰ σουραῦλια. μιμήματα Φρυγίων αὐλῶν Ὀλύμπου = ὅπως ἐπαίξεν ὁ Ὀλυμπος μὲ τοὺς Φρυγίους αὐλοὺς. Βάρβαρα ἐσύριζεν ὁ Πάρις· διότι ἤτο Τρῶες· κατὰ τὸν Εὐριπίδην οἱ Τρῶες παρίστανται ὡς βάρβαροι, κατὰ τὴν ἀρχὴν: πᾶς μὴ Ἕλληγν βάρβαρος. Ὀλυμπος· ἀρχαῖος περίφημος αὐλητὴς καὶ

μουσικά, μαθητής τοῦ Φρυγῆς ἀλλήτοῦ Μαρσίου, ὅστις ἐξεδάρη ὑπὸ τοῦ Ἀπόλλωνος. Τὰ ἄσματα τοῦ Ὀλύμπου τὰ τονισμένα εἰς κύλῳν ἔπαιζεν ὁ Πάρις μὲ τὴν σύριγγα. εὐθηλοὶ βόες = ὀραίους μαστοὺς ἔχοντες βόες, τρέφονται (ἐκεῖ) ὄθι = ὅπου κρίσις θεῶν ἔμενέ σε ἅ σε πέμπει Ἑλλάδα (αἰτ. τῆς εἰς τόπον κινήσεως). πάροιθεν ἔλεφαντοδέτων δόμων = ἔμπροσθεν τῶν ἀνακτόρων τοῦ Μενελάου, τῶν ἔλεφαντοκοσμητῶν, τῶν πολυτελῶν. Ὁ Εὐριπίδης ἔχει ὑπ' ὄψει του ὁμηρικὴν περιγραφὴν τῶν ἀνακτόρων τοῦ Μενελάου. (ἔμενέ σε) ὅς ἔδωκας τ' ἔρωτα ἐν ἀντωποῖς βλεφαρόισιν τὰς Ἑλένας = ἐνέπνευσας ἔρωτα μέσα εἰς τοὺς ὀφθαλμοὺς τῆς Ἑλένης ποὺ σὲ ἐκοίταζαν κατάματα (= ἀντωποῖς). ἔρωτι δ' (ἀντὶ τοῦ τε) αὐτὸς ἐπτοάθης = συνεινήθη δὲ καὶ σὺ ἀπὸ τὸν ἔρωτα. ὄθεν = κατ' ἀκόλουθίαν τοῦτου ἔρις (θεαινῶν) ἄγει Ἑλλάδα (= Ἑλληνικὴν) ἔριν (= πόλεμον) ἐς πέργαμα Τροίας σὺν δορι ναυσί τε. Μετὰ τὴν προηγηθεῖσαν παιδαγωγικὴν θεωρίαν προεβλήθη ἐφαρμογὴ αὐτῆς ληφθέντας ὡς παραδείγματος τοῦ Πάριδος, ὅστις μὴ εὐμοιρήσας τῆς ὀρθῆς ἀγωγῆς, προτιμήσας δ' ἄμετρον καὶ ἀνόσιον ἔρωτα, ἐγένετο αἰτία τοῦ ὀλέθρου τῆς πατρίδος του καὶ πρόξενος συνάμα συμφορῶν εἰς τοὺς Ἀχαιοὺς. Σημείωσον ἐν τῇ ἐπιφῶνι (οὕτω καλεῖται τὸ ἐρμηνευθὲν τμήμα 573 - 589) τὴν εἰδυλιακὴν σκηρὴν 574 κ.έ., ἣν ἐμβάλλει ὁ τραγικός, ὡς καὶ πολλαχοῦ ἀλλαχοῦ εἰς τὰ δράματα τοιαύτας ἐμβάλλει σκηρὰς, φυσιολάτρης ὦν. Παρέρχονται διὰ τῆς ἀριστερᾶς παρῶδου εἰς τὴν ὀρχήστραν ἡ Κλ. καὶ ἡ Ἴφ. ἐποχοῦμεναι καὶ ἄλλος Χορὸς ἐξ ἀνδρῶν Ἀργείων πλησιάζει μὲ εὐλάβειαν πρὸς τὰς ἡγεμονίδας. Ἡ πρώτη λέξις, τὴν ὁποίαν λέγει, εἶναι (590) ἰῶ ἰῶ, ἐπιφ. σχετλιασμοῦ, ἄχ ἄχ, καὶ χαρᾶς· αἱ ἡγεμονίδες ἐκλαμβάνουν τὸ ἰῶ ἰῶ ὡς ἐπιφώνημα χαρᾶς, ὁ δὲ θεατῆς ὡς ἐπιφώνημα σχετλιασμοῦ.

Χορὸς ἀνδρῶν Ἀργείων (590 - 597)

εὐδαιμονίαι μεγάλων (ὑποκ.) (εἰσί) μεγάλοι = τῶν τρανῶν ἢ εὐτυχία εἶναι μεγάλη. Σημείωσον τὴν ἐπαναδίπλωσιν. Καὶ ἀμέσως ἐπακολουθεῖ ἡ ἐφαρμογὴ τῆς ἄνω γενικῆς παρατηρήσεως ἐν τῇ προκειμένη εἰδικῇ περιπτώσει. ἴδετε = κοιτάξατε τὴν τοῦ βασιλέως ἄνασσαν ἐμὴν Ἰφιγένειαν· βασιλέως ἄνασσα = ἡ βασιλοπούλα. Κλυταιμῆστραν τε τὴν Τυνδάρω (κόρην)· αἱ αἰτ. κατὰ πρόβληψιν

ἀντί ὀνομαστικῆς. ὡς ἐκ μεγάλων ἐβλαστήκασιν = πόσον μεγάλων οἰκογενειῶν βλαστοὶ εἶναι. ἐπὶ τε (ὡς) εὐμήκεις τύχας ἤκουσι = καὶ εἰς πόσον ὑψηλὰ σκαλοπάτια τῆς μοίρας ἔχουν ἀναβῆ. εὐμήκεις τύχας· δίσημον καὶ τοῦτο φαίνεται ὅτι ὁμιλεῖ διὰ τὸν ζήλευτὸν γάμον, ἀλλ' ὁ θεατῆς ὑπονοεῖ τὴν τραγικὴν μοῖραν τῆς κόρης. Τοῦ δίσημου τὴν ἐκδοχὴν εὐνοεῖ ἡ λέξις τύχη, ἥτις εἶναι μέση λέξις. θεοὶ γ' οἱ κρείσσους... θνατῶν· ἡ σειρά: οἱ κρείσσους οἱ τ' ὀλβοφόροι (εἰσὶ) θεοὶ (κατηγ.) τοῖς οὐκ εὐδαίμοσι θνατῶν (δοτ. τῆς κρίσεως). οἱ κρείσσους = οἱ ἰσχυροί, οἱ ἔχοντες τὰς ὑψηλὰς θέσεις. ὀλβοφόροι = οἱ ὀλβιοὶ, οἱ πλούσιοι. οἱ οὐκ εὐδαίμονες· κατὰ λιτότητα = οἱ δυστυχεῖς.

Χορός γυναικῶν (598 - 606)

στῶμεν = ἄς σταθῶμεν. ἔκγονα θρέμματα Χαλκίδος = γεννήματα καὶ θρέμματα τῆς Χαλκίδος. δεξώμεθα ὄχων ἄπο τὴν βασιλείαν ἐπὶ γαίαν = ἄς ὑποδεχθῶμεν τὴν βασιλίτισσαν (κατερχομένην) ἀπὸ τὸ ἄρμα κάτω εἰς τὴν γῆν. μὴ σφαιερῶς = κατὰ τρόπον τοιοῦτον, ὥστε νὰ μὴ σφαλῆ, νὰ μὴν γλιστρήσῃ. ἀγανῶς δέ (δεξώμεθα) χεροῖν μαλακῆ γνώμη. ἀγανός = μαλακός· μαλακῆ γνώμη = τρυφερά αἰσθήματα. μὴ ταρβήσῃ = ἵνα μὴ φοβηθῆ, τρομάξῃ. μηδὲ θόρυβον μηδ' ἐκπληξιν παρέχωμεν = μηδὲ ἐνασχλήσωμεν καὶ ταράξωμεν. Μεγάλη τοῦ Χοροῦ ἡ εὐλάβεια. ξεῖναι ταῖς Ἀργείαις ξεῖναις = ξέναι ἡμεῖς τὰς Ἀργείας ξένας· σημείωσον τὴν ἀναδίπλωσιν ξεῖναι - ξεῖναις. Ὁ Εὐριπίδης πολὺ ἀγαπᾷ τὰς ἀναδίπλώσεις.

ΔΕΥΤΕΡΟΝ ΕΠΕΙΣΟΔΙΟΝ (607 - 750)

α') 607 - 641

ὄρνις = οἰωνός. ὄρνιθα αἴσιον ποιούμεθα = θεωροῦμεν ὡς αἴσιον οἰωνόν· ὁ πληθ., διότι ἡ Κλυτ. ὁμιλεῖ ἐξ ὀνόματος ὕλης τῆς οἰκογενείας. τόνδ'· καθ' ἔλξιν ἀντὶ τοῦ τόδε = τὸ ἐξῆς, ἐπεξηγούμενον διὰ τῶν: τὸ σόν τε χρηστὸν καὶ λόγων εὐφημίαν = τὴν φιλόφρονα προϋπάντησίν σου καὶ τοὺς εὐοιάνους λόγους σου. ἔχω ἐλπίδα τινὰ (λιτότης) = εἶμαι πολὺ αἰσιόδοξος. ὡς πάρειμι ἐπ' ἔσθλοισι γάμοις = ὅτι ὁ γάμος, δι' ὃν ἔχω ἔλθει, εἶναι αἴσιος. νυμφαγωγός = ὁ

συνοδεύων τὴν νύμφην· **νυμφαγωγός** λέγεται ἡ μήτηρ τῆς νύμφης ἢ συνοδεύουσα τὴν κόρην τῆς ἀγομένην ὑπὸ τοῦ γαμβροῦ καθ' ὄλην τὴν διαδρομὴν ἀπὸ τῆς οἰκίας τῆς μέχρι τῆς οἰκίας τοῦ γαμβροῦ. **πορεύω** ἔξω = ἐξάγω· **πορεύετε**· ἀπευθύνεται πρὸς τοὺς δούλους τοῦ τὴν συνοδεύον. **φερνῆ** = ἡ προῖξ. **πέμπω** = φέρω. **εὐλαβοῦμαι** = πιάνω καλά, προσέχω. **μέλαθρον** = ἡ σκηνὴ τοῦ Ἀγαμέμνονος. Ἡ ἐκφόρτωσις τῆς φερνῆς πόσιν ἰλαρότητα θὰ προεκάλεσεν εἰς τὸ θέατρον! Ἀλλὰ συγχρόνως βλέπομεν τοὺς θεατὰς νὰ κινοῦν τὴν κεφαλὴν διὰ τὸν ἐπικείμενον μαῦρον γάμον. Ἡ Κλυταιμῆστρα δι' ὅλα φροντίζει. **λεῖπε πωλικούς ὄχους** = κατέβα ἀπὸ τὸ ὄχημα, τὸ συρόμενον ἀπὸ πώλους, ἵππους. **τίθημι κῶλον** = πατῶ. **κῶλον** = πούς. **ἄβρός** = λεπτός, χαριτωμένος. **νεάνιδες**· ἀπευθύνεται πρὸς τὰς γυναῖκας τοῦ Χοροῦ, αἱ ὁποῖαι θὰ εἶχον συρρεύσει περὶ τὴν ἄμαξαν. **ἐνδίδωμι χερὸς στήριγματα** = δίδω τὴν χεῖρα ὡς στήριγμα. **ὡς ἂν ἐκλίπω**· τελ. πρότασις. **θαῖκος** (195) **ἀπήνη** (147). **αἱ δέ** = ἄλλαι δέ. **ὄμμα πωλικόν** = οἱ ὀφθαλμοὶ τῶν ἵππων. **φοβερὸν**· ἐπὶ παθ. ἐννοίας: **δειλὸν** = τρομάζου ἐύκολα. **ἀπαράμυθον** = μὴ ἐπιδεκτικὸν παραμυθίας (καταπραΰνσεως)· οἱ ἵπποι, εὐρισκόμενοι εἰς περιβάλλον ἀσύνηθες, ὑπῆρχε φόβος νὰ ἀφηνιάσουν. **λάζυμαι καὶ λάζομαι** = λαμβάνω. Ὁρέστην· χάριν τῶν θεατῶν. **δαμεις ὄχῳ πωλικῷ**; = ζαλισθεὶς ἀπὸ τὰς κινήσεις τῆς ἀμάξεως; **ἔγειρ' (ε)** = ἐγείρου. **ἐφ' ὑμέναιον ἀδελφῆς** = διὰ τὸν γάμον τῆς ἀδελφῆς σου. **εὐτυχῶς** = **τύχη ἀγαθῆ** = καλορρίζικος νῆαι. **κῆδος ἀγαθοῦ ἀνδρὸς λήψει** = θὰ κάμης γαμβρὸν καλὸν ἄνθρωπον (θὰ συμπεθεριάσης μὲ καλὸν ἄνθρωπον). **ἐσθλὸς αὐτὸς ὦν** = ὅπως καὶ σὺ εἶσαι εὐγενής. **τὸ γένος** = ὁ γόνος, ὁ υἱός. **καθίστω**· προστ. ἀντὶ **καθίστασο** = τοποθετήσου. **δεῦρο**· παρακελ. πρὸ τοῦ καθίστω. **ἐξῆς ποδός μου** = δίπλα ἀπὸ τὰ πόδια μου. **πρὸς μητέρα** = εἰς τὸ πλευρὸν τῆς μητρός. **θές με μακαρίαν ξέναις ταῖσδε** = κάμε με εὐτυχισμένην στὰ μάτια τῶν ξένων αὐτῶν ἐδῶ. **προσείπωμεν τοῦ προσαγορεύω** = χαιρετίζω. **ὦ σέβας ἐμοὶ μέγιστον** = τρισέβαστέ μου· ἡ προσφώνησις πανηγυρικῆ. **οὐκ ἀπιστοῦσαι** (λιτ.) = πρόθυμα συμμορφούμεναι. **ἐφετημῆ** = παραγγελία. **ὑποτρέχω τινά** = προλαμβάνω τινά. **ὀργισθῆς δέ μή**· παρένθεσις. **προσβάλλω στέρνα πρὸς στέρνα** = ἐναγκαλιζομαι. **ὑποδραμοῦσα** = σπεύσασα. **περιβάλλω στέρνα** = ἐναγκαλιζομαι. **διὰ χρόνου** = ὕστερα ἀπὸ τόσον καιρὸν. **ποθῶ ὄμμα σὸν** = εἶχα καιρὸν νὰ σε

ἴδω. **χρῆ** (περιβαλεῖν). **φιλοπάτωρ εἶ** = ἀγαπᾷς τὸν πατέρα· πολὺ ἀπότομος ἢ ἀντίθεσις πρὸς τὰ κακοῦργα σχέδια τοῦ πατρὸς. **μάλιστα παιδῶν** = περισσότερον ἀπὸ ὅλα τὰ παιδιὰ. **ὄσους ἐγὼ (ἔ)τεκον τῷδε** = μετὸν πατέρα σου ἐδῶ. **ἀσμένῃ** = μετὰ χαρὰν. **καὶ πατῆρ (ἔσειδῆ σε)**. **τόδ' ἴσον ὑπὲρ ἀμφοῖν λέγεις** = αὐτὸ ποὺ λέγεις ἰσχύει ἐξ ἴσου καὶ διὰ τοὺς δύο. "Οὐρα ὅτι αἱ λέξεις ἀποσπῶνται μετὰ δυσκολίαν ἀπὸ τὸ στόμα τοῦ πατρὸς.

β') (642 - 671)

εὖ ἐποίησας ἀγαγῶν = καλὰ ἔκαμες καὶ μετὰ ἔφερες. **οὐκ οἶδ' ὅπως φῶ τοῦτο καὶ μὴ φῶ**· ὅπως φῶ (ὅπως) μὴ φῶ· πλάγια ἐρωτ. προτ. ἐκ τοῦ **οὐκ οἶδα** = ἂν πρέπει νὰ εἰπῶ καὶ ἢ ἔχι ὡς πρὸς τοῦτο. **ἔα** (317) = περιέργον. **ἔκμηλος** = ἡσυχος. ὡς οὐ βλέπεις **ἔκμηλον**· ἐπιφώνησις = μετὰ τί ἀνήσυχον βλέμμα βλέπεις. **ἀσμενός μ' ἰδῶν** = ἐνῶ, καθὼς εἶπες (641), μετὰ εἶδες μετὰ χαρὰν. **πόλλ' ἀνδρὶ βασιλεῖ καὶ στρατηλάτῃ μέλει** = ὁ βασιλεὺς καὶ στρατηλάτης ἔχει πολλὰς φροντίδας· πρβλ. "Ὀμηρόν : οὐ **χρῆ** παννύχιον εὐδαινει βουληφόρον ἀνδρα, ὦ λαοὶ τ' ἐπιτετράφαται καὶ τόσα μέμηλε. **γίγνομαι παρὰ τινι** = συγκεντρῶν τὴν προσοχὴν μου εἰς τινά. **μὴ ἐπὶ φροντίδας τρέπου** = μὴ σὲ ἀπορροφῶν αἱ φροντίδες. **εἰμὶ παρὰ σοί**· ὄντως μόνον ἢ θυσία τῆς κόρης τὸν ἀπησχόλει. **μεθίημι ὄφρυν** = παύω νὰ εἶμαι σκυθρωπός. **ἐκτείνω ὄμμα φίλον** = γίνομαι εὐθυμός. **ἰδοῦ γέγηθα ὡς γέγηθα ὄρων σε** = ἰδοῦ χαίρω, ὅπως χαίρω τὴν στιγμὴν ποὺ σὲ κοιτάζω. **γέγηθα ὡς γέγηθα**· ἡ εὐφημιστικὴ αὕτη ἔκφρασις εἶναι συνήθης εἰς τὴν τραγωδίαν, διὰ νὰ ἀποφευχθῆ ἔκφρασις κακοῦ, τὸ ὁποῖον ἀποσιωπῶμεν· πρβλ. Μήδειαν : **ἔσμεν οἶόν ἔσμεν**. **κάπειτα** = καὶ ἔπειτα· ἐν ἐρωτῆσει σημαίνει κατάπληξιν. **λείβω** = χύνω. ἢ **'πιούσ' ἀπουσία** = ἡ ἐπιούσα ἀπουσία **ἡμῖν μακρὰ** (ἔσται) = ὁ χωρισμός μας, ποὺ θὰ ἀκολουθήσῃ κατόπιν, θὰ εἶναι μακρός. **ἡμῖν δοτ. ἡθική**. Σημείωσον τὴν παρήχησιν καὶ τὸ δίσσημον. ἢ Ἰφιγένεια φαντάζεται τὸν μακρὸν ἐκ τοῦ γάμου χωρισμόν· ὁ Ἀγαμέμνων τὸν ἐκ τῆς θυσίας. **νῦν** = λοιπὸν θὰ εἴπωμεν ἀσύνετα (ἀνοησίες) **εἰ σέ γ' εὐφρανῶ** = ἂν πρόκειται νὰ σὲ εὐχαριστήσω. **παπαῖ! τὸ σιγᾶν οὐ σθένω**, λέγει καθ' ἑαυτὸν ἔχων ἀπεστραμμένον τὸ πρόσωπον· διὰ τοῦ **σέ δ' ἤνεσα** (σέ ἐπαινῶ, σέ θαυμάζω διὰ τὴν ἄγνοιάν σου)

στρέφεται πάλιν πρὸς τὴν κόρην. **παπαῖ ἐπιφώνημα σχετλιασμοῦ**: φρίκη, φρικτόν. **ἐπὶ τέκνοις σέθεν** = κοντὰ στὰ παιδιὰ σου. **θέλω γε** = ναὶ τὸ θέλω. **ἀλγύνομαι** = λυποῦμαι. **οὐκ ἔχων τὸ θέλειν** = γιατί δὲν ἔχω στὸ χέρι μου τὸ θέλειν αὐτό. **λόγχοι** = τὰ ὄπλα, ὁ πόλεμος. **τὰ Μενέλεω κακὰ** = τὸ κακὸν ποῦ ἐδημιούργησεν ὁ Μενέλαος μὲ τὸ πάθημά του. **ἄλλους ὀλεῖ πρόσθ' ἄμ' διολέσαντ' ἔχει** = ἂ ἐμὲ διολέσαντα ἔχει ὀλεῖ ἄλλους πρόσθε· διολέσαντ' ἔχει· περιφρασις παρακειμένου ὡς πρὸς τὴν φράσιν καὶ τὴν ἔννοιαν πρβλ. Σοφ. Ἄντιγ. ἦδε θανοῦσ' ὀλεῖ τινα. ὡς πολὺν χρόνον ἀπῆσθα (ἦσο ἀπὸν) ἐν Αὐλίδος μυχοῖς· ἐπιφώνησις. Κατὰ τὴν Ἰφιγ. ὁ πατὴρ χαρακτηρίζει ὡς ὀλεθρόν του τὴν μακρὰν ἐν Αὐλίδι παραμονήν, ποῦ εἶναι δι' αὐτὴν ἀνεξήγητος. **ἴσχει με** = μὲ κρατεῖ κάτι. **μὴ στέλλειν στρατόν** = νὰ μὴ δίδω διαταγὴν πρὸς ἀπόπλου. **οἰκίζομαι** = ἔχω κατοικίαν. **οὗ** = ἐκεῖ ὅπου. **μακρὰν** (ὁδὸν) **ἀπαίρεις** = κάνεις μακρινὸ ταξίδι. **εἰς ταῦτόν σὺ γ' ἦκεις σῶ πατρί** = σὺ καὶ ὁ πατέρας σου εὐρίσκασθε εἰς τὴν αὐτὴν κατάστασιν· δίστημος ὁ στίχος: καὶ οἱ δύο ἔχομεν νὰ κάμωμεν μακρινὸ ταξίδι: ἂν φύγω μακρὰν, θὰ φύγῃς καὶ σὺ μακρὰν (εἰς τὸν Ἄδην). **καλὸν** = εὐπρεπές. **ἔπεισι καὶ σοὶ πλοῦς** = ἔχεις καὶ σὺ νὰ ταξιδεύσῃς. **ἵνα μνήσει πατρός** = ὅπου θὰ ἔχῃς ζωντανὴν τὴν ἀνάμνησιν τοῦ πατρός· **μνήσει**· μέλλ. τοῦ μιμνήσκει· **μαί. μόνη μονωθεῖσα**· πλεονασμός. **οὐ πού μ' ἐς ἄλλα δώματα οἰκίζεις, πάτερ;** = δὲν πιστεύω νὰ μὲ ἀποκαθιστᾷς εἰς ἄλλην οἰκογένειαν;

γ') 672 - 693

θῦσαι με — θυσίαν τινά· τὸ θῦσαι ἐν ἀρχῇ τοῦ στίχου μετὰ βάρους. **θυσίαν τινά**· λιτότης· τὸ ἀόριστον, ἵνα μὴ ἐννοήσῃ ἡ Ἰφιγ. **ξὺν ἱεροῖς** = μαζί μὲ τὴν θυσίαν. **τὸ εὐσεβές** = ἡ πιστὴ ἐκπλήρωσις τῶν θρησκευτικῶν τύπων. **εἴσει σὺ**· ἔχε ὑπομονήν, θὰ τὰ μάθῃς ὅλα, θὰ τὰ ἰδῇς (εἴσει μέλλ. τοῦ οἶδα). **χέρνιβες** = τὸ ἡγιασμένον ὕδωρ· ἐδῶ ὁ βωμός. **ἐστήξεις πέλας**· δίστημον, δηλ. ὡς θῦμα — ὡς θεατής. **ζηλῶ σε τοῦ μηδὲν φρονεῖν** = σὲ ζηλεύω διὰ τὴν τελείαν ἀγνοίαν σου. **μᾶλλον ἢ μὲ** = παρὰ τὸν ἑαυτὸν μου ποῦ τὰ ξέρω· ὅλα. **ὀφθῆναι κόραις** = διὰ νὰ σὲ ἴδουν τὰ κορίτσια. **μέλλουσα δαρὸν** (= δηρόν) **χρόνον** = μακρὸν χρόνον ἀποικήσειν πατρός· ἀποικῶ = κατοικῶ

μακράν. ὡς ἄχθος ἐγένετο = τί βᾶρος ἔγινε. ταχεῖα νοτίς διώκει μ' ὀμμάτων ψαύσαντά σου· νοτίς ὀμμάτων = δάκρυα τῶν ὀφθαλμῶν. διώκει με = με βάζουν ἐμπρός, μόλις σέ ἐθώπευσα. σέ παραιτοῦμαι τάδε = σέ παρακαλῶ νά με συγχωρήσης διὰ τήν στάσιν μου αὐτήν ἐδῶ· τὸ τάδε ἐπεξηγεῖται διὰ τῆς αἰτιολ. κατ' ἔννοιαν προτάσεως εἰ κατωκτίσθην ἄγαν = διότι ἠσθάνθην βαθεῖαν συμπάθειαν. Λήδας γένεθλον· ἡ τρυφερότης πρὸς κολακείαν καὶ ἐξαπάτησιν. ἀποστολαί = ἡ ἀποκατάστασις κόρης. μακάριαι = εἶναι εὐτυχές γεγονός. δάκνουσι = λυποῦσι. πολλὰ μοχθήσας· διὰ τήν ἀνατροφὴν· σκοπίμως ἐτέθησαν αἱ λέξεις ἐν τέλει, διὰ νά ἐξηγήσουν τὸ ἄλγος τοῦ πατρός. πείσεσθαι· μέλλ. τοῦ πάσχω. ὥστε μὴ σε νουθετεῖν· τὸ μὴ πλεονάζει. νουθετῶ = κάμνω ὑποδείξεις· εἰς τὸ πείσεσθαι ἢ χρον. πρότασις: ὅταν κλπ. τάδε = ὅ,τι τώρα σὺ πάσχεις. ὁ νόμος = ἡ συνήθεια. τῷ χρόνῳ· ἡ δοτικὴ ἐκ τῆς σὺν τοῦ συνισχνανεῖ· ὁ νόμος σὺν τῷ χρόνῳ = ἡ συνήθεια ὅπως καὶ ὁ χρόνος ἰσχνανεῖ: θά μαράνη, θά ἀφανίσῃ αὐτά, τοὺς θρήνους.

δ') 695 - 724

τοῦνομα... κατήνεσας· ἡ σειρά: οἶδα τοῦνομα (ἐκείνου) ὅτω παῖδα κατήνεσας· καταινῶ = δίδω τὴν συγκατάθεσίν μου, μνηστεύω. Γνωρίζει τὸ ὄνομα τοῦ γαμβροῦ ἢ Κλυτ., ἀλλὰ ζητεῖ ἀκριβεστέρας πληροφορίας. χῶπόθεν = καὶ ὀπόθεν (ἐστίν). Ἄσωπός· ποτάμιος θεός, υἱὸς τοῦ Ὀκεανοῦ. ταύτην τίς θνητῶν ἢ θεῶν ἐξεύξεν; (ἔλαβεν ὡς σύζυγον). πρόμον = πρῶτον, βασιλέα. Οἰνώνη· οὕτως ἐκαλεῖτο τὸ πάλαι ἡ Αἴγινα. τοῦ Αἰακοῦ δὲ τίς παῖς κατέσχε δῶματα; ἔγινε κύριος τοῦ οἴκου, ποῖον ἀφῆκε κληρονόμον ὁ Αἰακός; θεοῦ (= Νηρέως) διδόντος = ἐκόντος ἢ βία θεῶν; = ἡ παρὰ τὴν θέλησιν τῶν θεῶν; Ζεὺς ἠγγύησε = ἐμνήστευσε καὶ δίδωσ' ὁ κύριος· ὁ ἀρμόδιος, δηλ. ὁ πατήρ. Ἴνα συναφθῇ γάμος, ὧφειλε νά προηγηθῇ τῶν γάμων ἡ ἐγγύη ἢ ἐγγύησις, συμβόλαιον μεταξὺ τοῦ μνηστῆρος καὶ τοῦ πατρός τῆς κόρης ἢ τοῦ νομίμου ἀντιπροσώπου του, τοῦ κυρίου. Διατί ὁ Ζεὺς ἔδωκε πῆν θέτιν εἰς τὸν Πηλέα ἰδὲ Ὀμήρ. Α 516. ποῦ γαμεῖ νιν = ποῦ ἐτέλεσε τοὺς γάμους με αὐτήν; ἢ κατ' οἶδμα (περιληπτικὸν) πόντιον; = ἡ εἰς τὰ κύματα τοῦ πόντου; Ἴνα = ἐκεῖ ὅπου σεμνὰ βάρη = ἱερὰ θεμέλια. Πήλιον· δασῶδες ὄρος κατὰ τὰ ἀνα-

τολικά τῆς Θεσσαλίας, Ν. τῆς Ὀσσης. ὤκισμαι = ἔχω κατοικίαν, εἶμαι ἐγκατεστημένος. **Κενταύρειον γένος** = τὸ γένος τῶν Κενταύρων. **Περὶ Κενταύρων** ἰδὲ Ὅμηρ. Α 263 - 268. **δαίνυμι γάμους** = τελῶ τὸ γαμήλιον συμπόσιον. **Χείρων** (209). **φεῦ** = θαυμάσια. **χῶ διδοὺς τὸν παῖδα** = καὶ ὁ διδοὺς τὸν παῖδα, ὁ Πηλεὺς. **τοιόσδε ἀνὴρ ἔσται πόσις τῆς παιδός. οὐ μεμπτός** (λιτότης) = ἐξαίρετος. **Ἀπιδανός**: παραπόταμος τοῦ Θεσσαλικοῦ Πηνειοῦ. **ἀπάγω** = συνοδεύω ἀπὸ τῆς πατρικῆς στέγης. **ὄροι** = τὰ ὄρια, ἡ χώρα. **ὁ κεκτημένος** = ὁ κύριος. **εὐτυχοίτην** = εἶθε νὰ εὐτυχοῦν, τὴν εὐχὴν μου, καλὴ τύχη νὰ ἔχουν, ὁ Ἀχιλ. δηλ. καὶ ἡ Ἰφιγένεια. **γαμεῖ μέλλων** = θὰ τελέσῃ τοὺς γάμους σου. **κύκλος σελήνης**: ἡ πανσέληνος. **εὐτυχῆς** = φέρων τὴν εὐτυχίαν. **προτέλεια** (ἱερὰ) **παιδός** = ἡ προκαταρκτικὴ διὰ τὸν γάμον θυσία. **μέλλω** = τὸ ἔχω ὑπ' ὄψει. **(ἐ)πί ταύτη καὶ καθέσταμεν τύχη** = αὐτὸ ἀκριβῶς τὸ ζήτημα μὲ ἀπασχολεῖ τώρα. **τύχη**: δίστημον ὁ Ἀγαμ. θὰ σφάξῃ, ἀλλὰ θὰ σφάξῃ τὴν κόρην. **(δαίω) θύσας γε θύματα ἀμέχρη θύσαι θεοῖς**: τὸ ἀμέ = ἄ ἐμέ: δίστημον. Ἡ Κλ. ἀπερροφημένη ἀπὸ τὸν γάμον δὲν δίδει προσοχὴν εἰς τὰς ὑπόπτους ἐκφράσεις τοῦ ἀνδρός τῆς. **ἡμεῖς** = ἐγὼ καὶ σύ. **θοίνη** = εὐωχία. **τίθημι θοίνην** = παραθέτω συμπόσιον. **καλῶς ἀναγκαίως τε** = καὶ καλὰ καὶ ἀσχήμα κατ' ἀνάγκην, ἀφ' οὗ διαφορετικὰ δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ γίνῃ: στὴν ἀκρίβεια τοῦ νεροῦ καλὸ ν' καὶ τὸ χαλάζι. **συνενέγκοι δ' ὅμως** = ἐν τούτοις ἄς τὰ φέρῃ καὶ ὁ θεὸς δεξιά.

ε') 725-750

οἶσθ' οὖν ὃ δρᾶσον = οἶσθα οὖν ὃ βούλομαι δρᾶσαι σε ; τί **χρήμα** ; = τί πρᾶγμα ; **πείσεσθαι σέθεν**· τὸ πείθομαι πρὸς γενικὴν κατὰ τὸ ἀκούειν. **ὁ νυμφίος**: ὁ λόγος διακοπεῖς ὑπὸ τῆς Κλυτ. συνεχίζεται εἰς τὸν στίχον 730. **χωρὶς μητρὸς τί (ἐκείνων) δράσετε, ἀμέ δρᾶν χρεῶν ;** **τηνικαῦτα** = τότε. **τυγχάνω** (ῶν) = εὐρίσκωμαι. **τημελῶ** = φροντίζω, περιποιούμαι· πρβλ. **ἀτημέλητος**. **λιποῦσα παῖδα**· ἐννόησον τὸ **χωρήσομαι**. **ἀνέχω φλόγα** = κρατῶ ὑψηλὰ τὴν γαμήλιον λαμπάδα. **οὐχ ὁ νόμος οὗτος**· τὸ οὗτος καθ' ἑλξιν πρὸς τὸ νόμος ἀντὶ τοῦτο· **οὐ τοῦτό ἐστιν ὁ νόμος** = δὲν εἶναι ἡ τάξις αὐτή. **φαῦλος** = ἀσήμαντος. **ἐξομιλοῦμαι** = γυρίζω ἔξω τοῦ οἴκου μέσα στὸν κόσμον. **οὐ καλὸν — καλόν**· **διαξίφισμοί**· ὁ ἐρεθισμὸς τῆς

Κλυτ. επιτείνεται. Ἀμφότεροι παρφοδοῦν ἑκάτερος τὴν σύνταξιν τοῦ ἄλλου 735, 736, 737. ὄχυροῖσι παρθενῶσι φρουροῦνται καλῶς· οἱ πληθ., τὸ ἐπίθ. ὄχυροῖσι, τὸ φρουροῦνται ἐξαίρουν τὴν ἀσφάλειαν τῶν παρθένων καὶ καθιστοῦν περιττὴν τὴν παρουσίαν τῆς Κλ. πιθοῦ· τελεσίγραφον. ἄνασσα Ἀργεῖα θεὰ = ἡ Ἡρα. παρθένος νυμφίος = ἡ μελλόνυμφος. μάτην ἤξ (α) = ἀδίκως ἐβιάσθην. ἀποστεῖλαι ἐξ ὀμμάτων = νὰ τὴν ἀπομακρύνω, διὰ νὰ μὴ τὴν βλέπω. σοφίζομαι = διαρκῶς μηχανεύομαι. πορίζω τέχνας = ἐφευρίσκω τεχνάσματα. πανταχῆ νικώμενος = πανταχοῦ ἀποτυγχάνων. ἐξιστορῶ = ἐξετάζω. θυηπόλος = ὁ μάντις. τὸ τῆς θεοῦ φίλον = τὴν θέλησιν τῆς θεᾶς. ἐμοὶ οὐκ εὐτυχές = κακὸν τῆς κεφαλῆς μου. μόχθον Ἑλλάδος· παράθεσις = βάσανα χάριν τῆς Ἑλλάδος. ὁ σοφὸς = ὁ ἐξυπνος. τρέφω = ἔχω. χρηστός (χρηῖσθαι) = πειθαρχικός. ἀγαθὴ γυνή = περιορισμένη· ἀρετὴ τῆς γυναικὸς ἐν Ἀθήναις ἕθεωρεῖτο ὁ περιορισμὸς ἐντὸς τοῦ οἴκου. ἦ = εἰ δὲ μὴ.

Τὸ ἐρμηνευθὲν τμημα τὸ διαλογικὸν ἀπὸ 607 - 750, τὸ ὁποῖον ἀκολουθεῖ μετὰ τὸ Α' στάσιμον καλεῖται Β' ἐπεισόδιον, ἀποτελοῦν τὴν Γ' προῆξιν τῆς τραγωδίας.

ΔΕΥΤΕΡΟΝ ΣΤΑΣΙΜΟΝ (751 - 800)

Στροφή (751 - 761)

ἤξει δὴ κ.έ. Ἡ σειρά: ἤξει δὴ ἄγυρις στρατιᾶς Ἑλλάνων ἀνά τε ναυσὶν καὶ σὺν ὄπλοις Σιμόεντα καὶ δίνας ἀργυροειδεῖς ἐς Ἴλιον τὸ Τροίας Φοιβήιον δάπεδον. δὴ = ἐντὸς ὀλίγου. ἄγυρις στρατιᾶς Ἑλλάνων = ὁ συγκεντρωθεὶς στρατὸς τῶν Ἑλλήνων. ἀνά ναυσὶν = ἐπιβαίνων πλοίων. ὄπλα = αἱ περὶ τῶν ὀπλιτῶν δυνάμεις· ἡ φράσις = στόλος καὶ στρατός. Σιμόεντα καὶ δίνας ἀργυροειδεῖς· ἐν διὰ δυοῖν = Σιμόεντα δινήεντα ἀργυροειδῆ = Σιμόεντα ἀργυροδίνην· αἰτ. τῆς εἰς τόπον κινήσεως. Ἴλιον· ἐπεξήγησις τοῦ Σιμόεντα, ἀκριβέστερος δὲ διορισμὸς τὸ Ἴλιον τοῦ Τροίας. Τροίας Φοιβήιον (= ὑπὸ τὴν προστασίαν τοῦ Φοίβου Ἀπόλλωνος διατελοῦν) δάπεδον = ἔδαφος, χώρα. Σιμόεις· μικρὸς ποταμὸς τῆς Τροίας, πηγάζων ἐκ τῆς Ἰδῆς καὶ ἐκβάλλων εἰς τὸν Σκάμανδρον. Φοιβήιον· ὁ

Φοῖβος ἦτο πολιοῦχος τοῦ Ἰλίου ἔχων ναὸν ἐν τῇ ἀκρόπολει, κτίσας μετὰ τοῦ Ποσειδῶνος τὰ τεῖχη τῆς πόλεως. ἴνα· τόπ. ἀκούω = ἀκήκισα. ῥίπτω = τινάσσω γῦρο. χλωρόκομος = ὁ ἔχων χλωρὰν κόμην, φύλλωμα = ὁ καταπράσινος. δάφνας (-ης) μαντόσυνοι ἀνάγκαι = μαντικάι ἀσυγκράτητοι ἐμπνεύσεις τοῦ θεοῦ. πνέω = ἐμπνέω, ἐμβάλλω. **Κασσάνδρα**· ὠραιοτάτη κόρη τοῦ Πριάμου λαβοῦσα ἀπὸ τὸν Ἀπόλλωνα τὸ δῶρον τῆς μαντικῆς, ἀλλ' ἐπειδὴ δὲν ἀνταπεκρίθη εἰς τὸν ἔρωτα αὐτοῦ, ὡς εἶχεν ὑποσχεθῆ, ὁ θεὸς τὴν κατηράσθη νὰ μαντεύῃ μὲν τὰ ἀληθῆ, ἀλλὰ νὰ μὴ πιστεύηται. Ὁ Χορὸς τὴν φαντάζεται ἐδῶ εἰς μαντικὴν ἔκστασιν.

Ἄντιστροφή (762 - 772)

πέργαμα = ἡ ἀκρόπολις. Ἄρης μετων. = αἱ πολεμικαὶ δυνάμεις. πόντιος = ὁ ἐρχόμενος ἀπὸ τὴν ἀνοικτὴν θάλασσαν. εὐπρῶροι πλάται = εὐπρῶρα πλοῖα· εὐπρῶροισι πλάταις εἰρεσία· ἐπιμερισμός· εἰρεσία εὐπρῶρων πλατῶν· εἰρεσία· (ἐρέτης) = κωπηλασία. Σιμοῦντιοι ὄχετοί = τὰ βέηματα τοῦ Σιμόντος. τὰν Διοσκουρῶν (κασιγνήτην). ἐκ Πριάμου = ἐκ (γᾶς) Πριάμου. δορίπονος = ὁ πονῶν ἐν δορί, ἐν μάχῃ = ὁ πολεμικός.

Ἐπωδὸς (773 - 780)

πόλις = ἀκρόπολις. λαίνος (λαῶς = λίθος) = λίθινος. κυκλώσας· ὑποκ. Ἄρης (764) δόρει φονίω = δόρατι φονικῶ. λαιμοτόμος = ὁ ἀπὸ τοῦ λαίμου ἀποκοπεῖς. σπῶ = ἀποσπῶ. πόλισμα = ἀκρόπολις· μετὰ τὸ πόλιν εἶναι περιττόν. κατ' ἄκρας = ἀπ' ἄκρου εἰς ἄκρον. τίθημι = ποιῶ. κόρας· τῆς Τροίας. πολύκλαυτος· εἰς ἐνεργ. σημασίαν = ὁ χύνων ἀφθονα δάκρυα· ὁμοίως. πολύκλαυτος (Ἐλένα). ἐσσεῖται· δωρικός μέλλων τοῦ εἶμι = ἔσται. προλείπω = προδοτικῶς, ἀπίστως ἀφήνω. Ὁ Χορὸς μὲ ἀδράς γραμμάς ἀναπαριστᾷ κατὰ φαντασίαν τὴν μέλλουσαν τύχην τῆς πόλεως. Σημείωσον τὸ γραφικώτατον λαιμοτόμους. κυκλώσας - σπάσας - πέρασας· τὰ τρία στάδια τῆς πτώσεως τῆς πόλεως. ἔλπις = φόβος. οἶαν· εἰς τὸ ἐλπις ἄδε. πολύχρυσοι Λυδαί. Ἡ Λυδία ἦτο πολύχρυσος διὰ τὸν

χρυσορράαν Πακτωλὸν καὶ οἱ Λυδοὶ ἦσαν διαβόητοι ὡς τρυφηλοὶ καὶ ἠδυπαθεῖς. **ἴστημι ἐλπίδα**· κατὰ τὸ **ἴστημι μάχην, βοήν, ἰαχὴν**. **μυθεύω** = λέγω. **παρ' ἰστοῖς** = ὅταν θὰ κάθηνται, θὰ ἐργάζωνται στοὺς ἀργαλειούς. **τάδε** = τὰ ἐξῆς (ἀναφερόμενα εὐθύς). **ἀπολωτίζω** = ἀποσπῶ ἄνθος τοῦ λωτοῦ· **ἀπολωτιεῖ**· εἰς τοῦτο τὸ πατρίδος **οὐλομένης** = ποῖος θὰ με ἀποσπάσῃ ἀπὸ τὴν πατρίδα μου σὰν ἄνθος ἀπὸ τὸν βλαστόν. **τανύσας ῥῦμα** = τεντώσας, σύρας σύρσιμον. **ῥῦμα**· σύστοιχον ἀντικ. τοῦ **τανύσας**· **εὐπλοκάμου κόμας τανύσας ῥῦμα** = σύρων με ἀπὸ τὰ μαλλιά τεντωμένην κάτω. **δακρυόεν** = κατὰ τρόπον προκαλοῦντα δάκρυα. "Ὀλη ἡ εἰκὼν πολὺ γραφικὴ καὶ ἐποπτικὴ. Σημείωσον τὸ γραφικώτατον **ἀπολωτιεῖ**. **διὰ σέ**· αὐτοτελεῶς ὡς ἀναφώνησις· ὅλα αὐτὰ γίνονται ἐξ αἰτίας σου. **τὰν (οὐσαν) γόνον κύκνου δολιχαύχενος· δολιχαύχην** = ὁ ἔχων **δολιχόν** (μακρὸν) **λαιμόν**· ἡ Ἀθήνα ἐκ τοῦ Διὸς μεταμορφωθέντος εἰς κύκνον ἐγέννησε δύο ἑτά· ἐκ τοῦ ἑνὸς μὲν ἐξεκολάφη ἡ Ἑλένη, ἐκ τοῦ ἑτέρου δὲ ὁ Κάστωρ καὶ ὁ Πολυδεύκης, οἱ Διόσκουροι. **οἱ ἐν αἰθέρι δισσοὶ Διόσκουροι**· νοεῖται ὁ ἀστερισμὸς τῶν Διδύμων. **εἰ δὴ φάτις ἔτυμός** (ἔστι) = ἐὰν αὕτη ἢ φήμη, ὁ μῦθος, εἶναι ἀληθής. **ὡς ἔτεκεν...**· εἰδ. πρότασις ἐκ τοῦ **φάτις**. **ὄρνιθι** = με τὸν κύκνον **πταμένω** = ὅταν ἐπέταξεν εἰς τοὺς κόλπους τῆς. **δέμας Διὸς** (= ὁ **Ζεὺς**) **ἠλλάχθη** = μετεμορφώθη (εἰς ὄρνιν). **εἶτε**· μετὰ τὸ **εἰ** 793 ἀντὶ **εἶτε** — **εἶτε**. **μῦθοι** = τὰ παραμύθια. **Πιερίδες**· αἱ Μοῦσαι ὡς καταγόμεναι ἐκ Πιερίας, χώρας τῆς Μακεδονίας· ἐδῶ τὸ **Πιερῖσιν** ἐπίθ. = ποιητικῶς· **ἐν δέλτοις Πιερῖσιν** = εἰς τοὺς παπύρους τῶν ποιητῶν = εἰς τὴν ποίησιν = διὰ τῆς ποιήσεως. **ἤνεγκαν τάδε** = διέδωκαν αὐτά. **ἄλλως** = μάτην. **παρὰ καιρὸν** = (πράγματα) ποὺ δὲν ἔχουν θέσιν στὴν λογικὴν. Ὁ Εὐριπίδης κατὰ τὴν συνήθειάν του κάμνει ὀρθολογιστικὴν κριτικὴν τῶν μύθων ἐλέγχων τοὺς ἐξ αὐτῶν ἀτόπους. Ἀμφιβάλλει ἂν ἡ Ἑλένη, μία τοιαύτη γυνὴ μυρίων συμφορῶν πρῶξενος, ἦτο δυνατόν νὰ εἶναι κόρη τοῦ Διός.

Τὸ χορικὸν ὡς πρὸς τὴν σειρὰν του καλεῖται Β' στάσιμον. Τὸ συναίσθημα τοῦ Χοροῦ αἰσιοδοξία καὶ ἔπειτα φοικὴ διὰ τὰς φοικτὰς συνεπειὰς τοῦ πολέμου.

ΤΡΙΤΟΝ ΕΠΕΙΣΟΔΙΟΝ (801 - 1035)

α') 801 - 830

ὁ στρατηλάτης τῶν Ἀχαιῶν ποῦ ἐνθάδε ; διὰ τοῦ ἐνθάδε δηλοῦται ὅτι ὁ Ἀγ. εὐρίσκεται ἐδῶ εἰς τὴν Ἀλλίδα, διὰ δὲ τοῦ ποῦ ζητεῖται νὰ ὀρισθῇ εἰς ποῖον ὀρισμένως μέρος ἐδῶ εὐρίσκεται. τίς προσπόλων = τίς ἀπὸ τοῦς θεράποντας. τίς φράσειεν ἄν· ἐρωτήσεις εὐχρῆν ἐκφράζουσα = ποῖος θὰ εἶχε τὴν καλωσύνην νὰ ἀναγγείλῃ. ζητοῦντα· κατηγ. μετοχή ἐκ τοῦ φράσειεν ἄν. Ἀχιλλέα τὸν Πηλέως παῖδα ὑποκ. νιν = Ἀγαμέμνονα· ἀντικ. ἐν πύλαις = ἔξω εἰς τὴν εἴσοδον τῆς σκηνῆς του. γάρ· αἰτιολογεῖ νοσημένην πρότασιν : εἶναι ἀνάγκη νὰ τὸν ἴδω. οὐ γὰρ μένομεν· ὑποκ. νόησον τὸ πάντες ἡμεῖς οἱ στρατεύοντες. ἐξ ἴσου = ὑπὸ τὰς ἰδίας συνθήκας. Εὐρίπου πέλας = πλησίον τοῦ Εὐρίπου ἄζυγες γάμων = ἄγαμοι· γραφικώτερον τοῦ ἄγαμοι. θ(α)άσω = κάθημαι· πρβλ. ὁ θᾶκος (195) θάσσωσ'· ἐπ' ἀκταῖς· γραφικὴ εἰκὼν τῆς ἀπραγμοσύνης. εὐνις - ἰδος = σύζυγος. καὶ παῖδας· ἐνν. ἐκλιπόντες. δεινὸς ἔρωσ = ὑπερβολικὸς ἐννοουσιασμός· ἐκ τούτου τὸ στρατείας. Ἑλλάδα· ἀντὶ Ἑλλάδι εἰς τὸ ἐμπέπτωκεν. τοῦμόν δίκαιον = τὰς ἰδικὰς μου δικαίας ἀπόψεις. ὁ χρήζων = ὅποιος θέλει. αὐτὸς = ὁμόνος του. ὑπὲρ αὐτοῦ φράσει = τὰς ἰδικὰς του, τὰς προσωπικὰς ἀντιλήψεις του θὰ ἀναπτύξῃ. γάρ = λοιπόν. ἴπι = ἐπὶ λεπταῖς ταῖσδε γ' Εὐρίπου πνοαῖς = ἐδῶ ὅπου μόλις φυσοῦν αἱ ἀδύνατοι αὐτὰι πνοαὶ (αὔραι) τοῦ Εὐρίπου. ἴσχω = ἔχω = συγκρατῶ. πρόσκειμαι = πιέζω, ἐνοχλῶ. πόσον χρόνον ἔτι ἐκμετρῆσαι χρή = πόσον ἀκόμη πρέπει νὰ ἀφήσωμεν νὰ περάσῃ. πρὸς στόλον Ἰλίου = μέχρις ὅτου ἀποπλεύσωμεν διὰ τὸ Ἴλιον. δρᾶ· προστ. τοῦ δρῶ = κάμνω. μένων = περιμένων. μελλήματα = βραδύτητες, ἀναβολαί. ἐξέβην = ἐξῆλθον. ὦ πότνι' αἰδῶς = ὦ σεβασμία, ἱερὰ αἰδημοσύνη. τῆνδε τίνα λεύσω ποτέ γυναῖκα = τίς ἐστὶν ἦδε ἡ γυνή, ἣν λεύσω· τῆνδε ἀντικ., τίνα κατηγ. ποτέ· ἐν ἐρωτήσῃ σημαίνει τάχα. οὐ θαῦμα = δὲν εἶναι παράδοξον. πάρος = πρότερον. αἰνῶ = ἐπαινῶ. σέβω = τιμῶ. τὸ σωφροεῖν = ἡ σωφροσύνη, ἡ αἰδῶς. σύλλογος = τὸ συγκεντρωμένον στρατόπεδον. μούστιν = μοὶ ἐστίν. Θυμαστὴ ἡ εἰς τοὺς δύο στίχους βραχυλογία τῆς Κλυταιμῆστρας.

τὰ καίρια = τὰ ἀπαραίτητα. αἰσχρὸν δέ μοι γυναιξὶ συμβάλλειν λόγους = ἀλλ' ἐντρέπομαι νὰ ὀμιλῶ μὲ γυναῖκας. Διὰ τὸν λόγον τοῦτον διακόπτει τὸν πρὸς τὴν Κλυτ. διάλογον καὶ ἀπέρχεται.

β') 831 - 864

δεξιὰν ἐμῆ χερὶ σύναψον, ἀρχὴν μακαρίων νυμφευμάτων = ὡς ἐνώσωμεν τὰς δεξιὰς ὡς ἀρραβῶνα εὐτυχισμένου γάμου. Ὁ Ἄχ. ἀγνοῶν τὴν συμπαιγνίαν Ἄγ. καὶ Ὀδυσσεὺς δὲν ἐννοεῖ τὴν Κλ. καὶ φαντάζεται ὅτι ἐκείνη ζητεῖ τὴν χεῖρά του ἐρασθεῖσα αὐτοῦ. Ἡ παρανόησις χαριεστάτη. Ταράσσεται τὴν ταραχὴν του φανερῶνουν αἱ ἐρωτήσεις, αἱ βραχεῖαι προτάσεις καὶ τὸ ἀσύνδετον: **τί φῆς; ἐγὼ σοι (συνάψω) δεξιὰν, ὧν μὴ μοι θέμις (ἐστὶ) (ψαύειν)**. τὸ ψαύειν νοεῖται ἐκ τοῦ προηγουμένου ψαύοιμεν. **θέμις μάλιστα**. ἡ Κλυταιμῆστρα ἐπαναλαμβάνει τὸ **θέμις** εἰς ἐπίρρωσιν τοῦ λόγου αὐτῆς. **θέμις μάλιστα** = καὶ πολὺ μάλιστα ἐπιτετραμμένον· ἡμεῖς θὰ ἐλέγαμεν: **θέμις; καὶ παραθέμις μάλιστα. γαμεῖς**. μέλλον. **τὴν ἐμὴν**. μετ' ἐμφάσεως ἐν τῇ ἀρχῇ τῆς προτάσεως. Ἡ σκηρὴ σκορπίζει πολλὴν ἰλαρότητα. **ἀφασία μ' ἔχει** = δὲν ξέρω τί νὰ εἰπῶ. **εἰ μὴ τι παρανοοῦσα καινουργεῖς λόγον** = ἐκτός ἐάν ἀπὸ κάποιαν παράκρουσιν λέγεις λόγια ἀκατανόητα. **καινουργῶ λόγον** = χρησιμοποιοῦ λέξεις μὲ σημασίαν διαφορετικὴν ἀπὸ τὴν συνήθη. **ἐμπέφυκε** = εἶναι ἐμφυτον, φυσικόν. **τόδε**. ἐπεξηγεῖται διὰ τοῦ **αἰδεῖσθαι**. **ὀρῶσι**. μετοχὴ εἰς τὸ **πᾶσι** ἀναφερομένη. **καὶ γάμου μεμνημένοις** = καὶ ὅταν θέμα τῆς ὀμιλίας των εἶναι ὁ γάμος. Ἡ Κλ. ζητεῖ νὰ ἐξηγήσῃ φυσιολογικῶς τὴν ταραχὴν τοῦ Ἀχιλλέως. **ἐμνήστευσα** = ἐμνηστεύθη. **ἤλθέ μοι λόγος γάμων** = μοῦ ἐγίνε πρότασις συνοικεσίου. **τάπο σοῦ** = τὰ ἀπὸ σοῦ (λεγόμενα) = τὰ λόγια σου. **εἶκαζε** = κάνε εἰκασίας πρὸς λύσιν τοῦ μυστηρίου. **κοινόν ἐστὶν εἰκάζειν τάδε** = καὶ οἱ δύο ἐνδιαφερόμεθα νὰ λύσωμεν αὐτὸ ἐδῶ τὸ μυστήριον. **ἄμφω... τοῖς λόγοις ἴσως** = καὶ οἱ δύο ἐξ ἴσου λέγομεν τὴν ἀλήθειαν. **μνηστεύω γάμους οὐκ ὄντας** = ἀρραβωνίζω μὲ γαμβρὸν ἀνύπαρκτον. **ὡς εἶξασι** = ὡς εἰκάσι (οἱ γάμοι) = ὡς φαίνεται. **αἰδοῦμαι τάδε** = ἐντρέπομαι διὰ τὸ πάθημά μου αὐτὸ ἐδῶ. **ἐκερτόμησε** = ἠθέλησε νὰ πειράξῃ. **κερτομῶ** παρὰ τὸ **κέρτομος** = ὁ ἔχων κείρον στόμα, ὁ δηκτικὸς, ὁ πειρακτικὸς. **ἀμελίαν δὸς** = μὴ τὰ λαμβάνῃς ὑπ' ὄψιν. **φαύλως** = κούφως. **χαῖρε**. ἀποχαι-

ρετίζει τὸν Ἄχ. ἐτοιμαζομένη νὰ ἀπέλθῃ. οὐκ ὀρθοῖς ὄμμασιν εἰσορῶ = ἀτενίζω μὲ χαμηλωμένους ὀφθαλμούς (ἀπὸ ἐντροπὴν) ἡμεῖς λέγομεν : δὲν ἔχω μοῦτρα νὰ σέ ἰδῶ. καὶ σοὶ τόδ' ἐστὶν ἐξ ἐμοῦ = καὶ σὺ χαῖρε. ματεύω καὶ μαστεύω = ζητῶ. γένεθλον = ἔγγονος. πύλας παροίξας = ἡμιανοίξας τὰς πύλας. ὡς τεταρβηκῶς = πόσον τρομαχθένος. ταρβῶ = τρομάζω. Ἐφοβεῖτο, διότι ἐπρόκειτο νὰ προδῶσθαι μυστικὰ τοῦ κυρίου του· φοβισμένον τὸν ἔδειχεν ὁ χαμηλὸς τόνος τῆς φωνῆς καὶ αἱ προφυλάξεις ποῦ ἐλάμβανε. οὐχ ἀβρύνομαι τῶδε = δὲν καμαρώνω δι' αὐτὸν ἐδῶ τὸν τίτλον (τοῦ δούλου δηλ.) τοῦτο λέγει μὲ βαρυθυμίαν. τίνος; δούλος. ἐμὸς μὲν οὐχί = τοῦλάχιστον ἰδικὸς μου ὄχι. χωρὶς τὰμὰ κ' Ἀγαμέμνονος = τὰ πράγματα τὰ δικά μου καὶ τοῦ Ἀγαμ. εἶναι χωριστά. τῆσδε ἐνν. δούλος· ἀπόκρισις εἰς τὸ τίνος (δούλος). ὦν μ' ἐπέσχεσ = διὰ τὰ ὅποια μὲ ἐσταμάτησες· τὸ ἐπέχω ἐδῶ μεταβατικόν. ἐφίσταμαι = ἵσταμαι πλησίον. λέγοις ἄν· μετριωτέρα ἔκφρασις τῆς προστακτικῆς = δύνασαι νὰ λέγῃς ἔννοήσον τὸ νῶν, δοτ. προσ. ἄντων. ἀ' προσ. δυϊκοῦ = εἰς ἡμᾶς. ὡς μόνοις (οὔσι) = μὲ τὴν ιδέαν, ἔχων ὑπ' ὄψει ὅτι εἴμεθα μόνοι ἡμεῖς οἱ δύο. ἡμῆ = ἡ ἐμῆ.

γ') 865 - 895

ἀνοίσει· μέλλον τοῦ ἀναφέρω = ἀναφέρομαι, ἐς μέλλοντα χρόνον = εἰς τὸ μέλλον. ἔχει = παρέχει = παρουσιάζει, προκαλεῖ. ὀκνος = δισταγμὸς, ἀνησυχία. δεξιᾶς ἕκατι = ἕνεκα τῆς δεξιᾶς, ὅσον ἀφορᾷ τὴν δεξιάν, ἐὰν θέλῃς ὡς ἐγγύθην τῆς ἀσφαλείας σου τὴν δεξιάν μου, νά, (καὶ προτείνει τὴν δεξιάν χεῖρα) ἡδύνατο νὰ εἶπῃ καὶ : πρὸ τῆς δεξιᾶς. λάτρις-ιος = δούλος, ὑπηρέτης. χῶτι = καὶ ὅτι. ἐν ταῖς σαῖσι φερναῖς = μέσα στὰ προικιά σου. κάμους = καὶ ἐμὸς = καὶ δικὸς μου, πιστός. ἐκκαλύπτω = ξεσκεπάζω. στέγεις = σκεπάζεις, κρατεῖς μυστικούς. αὐτόχειρ = διὰ τῆς ἰδίας (του) χειρός. μέλλει = σκέπτεται, σχεδιάζει, μελετᾷ· ὁ στίχος περιέχει σειρὰν ὅλην ἐγκλημάτων : 1) παῖδα σὴν μέλλει κτενεῖν, 2) ὁ φύσας πατήρ, 3) αὐτόχειρ. πῶς· ἡ ἐρώτησις δηλοῖ ἐκπληξίν. ἀπέπτυσ(α) μῦθον· μόλις ἤκουσα ὅτι εἶπες, πρὶν ἐκφράσω τὸ αἶσθημά μου, βδελύσσομαι, οὐκ εὖ φρονεῖς = δὲν εἶσαι στὰ καλά σου. φασγάνω = ξίφει (μέλλει κτενεῖν) φονεύω. δέρη = ὁ λαίμωρος· λευκὴν δέρην· τὸ ἐπίθ. ἐξάγει τὴν τρυφερότητα

καὶ τὴν σκληρότητα τοῦ ἐγκλήματος. **ἀρτίφρων** = ὁ ἔχων ἀρτίως τὰς φρένας (πρβλ. ἀρτιμελής) = ἔχει σφῶς τὰς φρένας. **πλὴν ἐς σέ καὶ σὴν παῖδα** = εἰς ὅλα τὰ ἄλλα πλὴν εἰς ὅ,τι ἀφορᾷ σέ καὶ τὴν κόρην σου. **τοῦτ' (ο)** = ὡς πρὸς τοῦτο τὸ σημεῖον. **ἐκ τίνος λόγου (μέλλει κτενεῖν)** = διὰ ποῖον λόγον. **οὐπάγων** = ὁ ἐπάγων = ὁ παρακινῶν, ὁ ὠθῶν. **ἀλάστωρ** = κακὸς δαίμων. **θέσφαθ'** (ἐπάγει αὐτὸν) = τῶν θεῶν ἢ θέλησις. **ὡς γέ φησι Κάλχας**· ὅστις πιθανὸν καὶ νὰ ψεύδεται, διότι ἡ θεότης ἀδύνατον εἶναι νὰ διατυπώη μίαν τοιαύτην σκληρὰν καὶ ἀπάνθρωπον ἀξίωσιν. Σημείωσον τὸν ὀρθολογισμόν τοῦ Εὐριπίδου. **ἵνα πορεύηται στρατός**· ἀπόκρισις εἰς τὸ **ἐκ τίνος λόγου**. **ποῖ**; γιὰ ποῦ ; Ἡ Κλ. γνωρίζει γιὰ τοῦ πρόκειται νὰ ξεκινήσῃ ὁ στρατός, ἀλλ' εἶναι ἀλλόφρων. **δῶματα** = ἡ καθέδρα, ἡ αὐλή. **δῶματα Δαρδάνου** = ἡ Τροία, τὸ Ἴλιον. Δάρδανος, υἱὸς τοῦ Διὸς καὶ πατὴρ τοῦ Ἴλου, τοῦ οἰκιστοῦ τοῦ Ἴλιου, γενάρχης τῶν Δαρδάνων, συγγενῶν τῶν Τρώων. **εἰς Ἴφιγένειαν** = διὰ τὴν κακὴν τύχην τῆς Ἴφιγενείας. **Ἐλένης νόστος ἦν πεπρωμένος** = ἦτο πεπρωμένον νὰ γίνῃ ἡ ἐκστρατεία διὰ τὴν Ἐλένην. **πάντα ἔχεις** = ὅλα τὰ γνωρίζεις. **Ἀρτέμιδι...** Τοῦτο εἶναι τὸ κεφάλαιον τῆς ὅλης σκηνῆς, ἀλλ' ὁ πρεσβύτερος ἀνέβαλλε τὴν ἀνακοίνωσιν, ἵνα διεγείρῃ τὴν περιέργειαν. **πρόφασις** = ἀφορμή. **ἐπ' ὀλέθρῳ** = διὰ τὸν θάνατόν σου. **καὶ μήτηρ σέθεν** = καὶ ἡ μήτηρ σου. Ἡ μήτηρ ἄγεται εἰς ὄλεθρον διὰ τὸν θάνατον τῆς θυγατρὸς. **ἔτλη** = ἐτόλμησε. **οἴχομαι**· εὐφημισμὸς = εἶμαι χαμένη. **δακρύων νάματα** = τὰς ροὰς τῶν δακρύων. **οὐκέτι στέγω** = δὲν ἠμπορῶ πλέον νὰ συγκρατήσω. **πόθεν φῆς εἰδέναί πεπυσμένος**; ἡ σειρά : **φῆς εἰδέναί πεπυσμένος** (αἰτιολ. μετοχή) **πόθεν**; **δέλτον πρὸς τὰ πρὶν γεγραμμένα** = ἐπιστολὴν ἀντίθετον πρὸς τὴν πρώτην ἐπιστολὴν. **οὐκ ἔων ἢ ξυγκελεύων παιῖδ' ἄγειν θανουμένην** = θέλων νὰ μὲ ἐμποδίσῃς ἢ θέλων νὰ μὲ παρακινήσῃς μαζί μου νὰ φέρω τὴν κόρην μου, γιὰ νὰ σφαγῇ. **οὐκ ἔων**· ἡ μετοχὴ μετηνέχθη ἀπὸ τοῦ περιεχομένου τῆς ἐπιστολῆς εἰς τὸν κοιμιστήν. **μὴ μὲν οὖν ἄγειν**· τὸ μὲν οὖν ἐνισχύει τὴν ἀρνησιν = ὄχι, ὄχι γιὰ νὰ φέρῃς. **φρονῶν εὖ ἔτυχε** = ἔτυχε νὰ εἶναι στὰ καλὰ του. **φέρων**· ἐνδοτ. μετοχὴ. **γε**· ἐξαιρεῖ τὴν ἀντίθεσιν τοῦ **φέρων** πρὸς τὸ **δίδως λαβεῖν**. **ἀφείλεθ' ἡμᾶς** = ἀπέσπασεν ἡμᾶς.

ἔκλυον· παρατατικός· ἀφ' ἧς στιγμῆς ἤρχισαν αἱ ἀποκαλύψεις τοῦ γέροντος. **τὸ ἐμὸν** = ὅ,τι ἀφορᾷ εἰς ἐμέ, τὴν προσωπικὴν μου προσβολήν. **οὐ φαύλως** = οὐ κούφως = βαρέως. **δολῶ - ῶ** = ἐξαπατῶ, παγιδεύω. **σοῖς γάμοις** = με τοὺς γάμους σου· ἡ Κλ. παρατηρήσασα ὅτι ὁ Ἄγ. βαρέως φέρει τὴν προσβολὴν ἐρεθίζει τοῦτον. **οὐχ ἀπλῶς οὕτω φέρω** = δὲν τὸ παίρνω ἐλαφρὰ ἔτσι ἄνευ συνεπειῶν. **ἐπαιδευθῆσομαι**· μέλλ. παθ. τοῦ **ἐπαιδοῦμαι** = ἐντρέπομαι. **προσπεσεῖν τὸ σὸν γόνυ** = νὰ πέσω στὰ γόνατά σου. **θνητὸς**· χάριν τοῦ μέτρου ἀντί: **θνητή**. **γεγῶτα**· κατὰ σύνεσιν εἰς τὸ σὸν γόνυ = σέ. **τί γὰρ ἐγὼ σεμνύνομαι**; = διότι πρὸς τί νὰ ὑπερηφανεύομαι; ἡ ὑπερηφάνειά της θὰ ἦτο ἀνωφελὴς δι' αὐτήν. **σπουδάζω** = σοβαρῶς ἐνδιαφέρομαι. **ἀμύνω (τινί)** = βοηθῶ. **τῇ τ' ἐμῇ δυσπραξίᾳ τῇ τε λεχθείσῃ δάμαρτι σῆ** = καὶ ἐμένα δυστυχοῦσαν καὶ ἐκείνην, ἡ ὁποία μόνον τὸν τίτλον τῆς ἰδιότητος σου συζύγου ἔλαβε. **μάτην** = ψευδῶς· **ἀλλ' ὅμως (λεχθείσῃ)** **καταστέφω** = θέτω τὸν νυμφικὸν στέφανον εἰς τὴν κεφαλὴν. **νιν** = αὐτήν **ὡς γαμουμένην (μέλλων)** σοί. **νῦν δέ**· εἰσάγεται ἡ πραγματικότης ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὸ μὴ πραγματοποιηθέν. **ἴξεται ὄνειδος** = θὰ ἔλθῃ ὄνειδος. **ὅστις**· αἴτιον σημαίνει. **εἰ μὴ** = εἰ καὶ μὴ. **γουν**· = τοῦλάχιστον. **πρὸς γενειάδος... πρὸς μητέρος**· ἡ βρογχὴ τῶν ἐπικλήσεων δεικνύει τὴν θέρμη τῆς ἰκεσίας. Τὸ λαμβάνεσθαι τῶν γονάτων (**γουνοῦμαι καὶ γουνάζομαι**) τοῦ γενείου καὶ τῆς δεξιᾶς ἦτο σημεῖον ἰκεσίας. **ἀμυναθεῖν**· ποιητ. ἀόριστος τοῦ ἀμύνειν = νὰ ἰκανοποιήσης. **πέλει μοι** = ὑπάρχει εἰς ἐμέ. **τὰ Ἄγαμέμνονος** = ἡ στάσις, ἡ διαγωγή τοῦ Ἄγαμ. **πάντολμα** = θρασύτατα, ἀναιδέστατα. **γυνή**· ἀσθενὲς πλάσμα. **στράτευμα** = στρατόπεδον. **ἄναρχον** = ἀπειθαρχητόν. **θρασύ ἐπὶ τοῖς κακοῖς** = ἀναίδες εἰς τὴν δυστυχίαν τοῦ ἄλλου. **χρησιμον** = πειθαρχικόν. **θέλωσι** = κατὰ σύνεσιν, διότι τὸ στράτευμα εἶναι περιληπτικόν. Ἴσως ὁ Εὐριπίδης εἶχεν ὑπ' ὄψει του τὴν σύγχρονον κατάστασιν τοῦ ναυτικοῦ τῶν Ἀθηναίων. **ὑπερτείνω τινὸς χεῖρα** = κρατῶ τὸ χέρι μου ἀπὸ πάνω ἀπὸ ἓνα, προστατεύω· προβλ. Ὀμηρον Ω 374. **σεσώσμεθα**· ὁ παρακ. ἀντὶ μέλλ., διότι ἡ Κλυταιμῆστρα, πραγματικῶς πεπεισμένη διὰ τὴν σωτηρίαν, φαντάζεται αὐτὴν ἤδη τετελεσμένην. **δεινὸν τὸ τίκτειν** = τὸ τίκτειν (**ἔστι**) **δεινὸν** = ἡ

μητρότης είναι κάτι υπερφυσές, μυστηριώδες, και φέρει φίλτρον μέγα πᾶσι τε κοινόν = και γεννᾷ εἰς ὅλας ἀνεξαιρέτως ἰσχυρόν φίλτρον. ὥσθ' ὑπερκάμνειν τέκνων = ὥστε νά ὑποφέρουν ὑπερβολικά χάριν τῶν τέκνων των. Ὁ Εὐριπίδης ἐν Φοινίσι σσις λέγει παραπλήσια: δεινὸν γυναιξίν αἰ δι' ὠδίνων γοναί· καὶ φιλότεκνόν πως πᾶν γυναικεῖον γένος. θυμὸς = ἡ ψυχὴ. αἴρεται πρόσω = αἴρεται εἰς ἀνωτέρως σφαίρας. ὑψηλόφρων· προλ. κατηγ. = ὥστε νά δοκιμάζῃ ὑψηλά αἰσθήματα· οἱ πλεονασμοὶ ἐξαίρουσιν τὴν μεγαλοφροσύνην του. ἀσχαλᾶν καὶ ἀσχάλλειν = νά λυπῆται, στενοχωρῆται. τὰ κακὰ = ἡ δυστυχία. τὰ ἐξωγκωμένα = ἡ μεγάλη εὐτυχία. μετρίως = ἐν μέτρῳ. Τοῦτο ἀποδοτέον εἰς ἀμφοτέρα τὰ ἀπαρέμματα: ἀσχαλᾶν - χαιρῖν. Παρ' Ὀμήρω ὁ Ἀχιλλεὺς χαρακτηρίζεται ὡς ἐμπαθὴς καὶ εὐέξαπτος. οἱ τοιοῖδε βροτῶν = ἐκ τῶν ἀνθρώπων ἐκεῖνοι ποὺ εἶναι τοιοῦτοι, οἷος εἶμαι ἐγώ. λελογισμένοι εἰσὶν ὀρθῶς = ἔχουν λάβει ὀρθὴν σκέψιν. διαζῶ τὸν βίον = περνῶ ὅλην μου τὴν ζωὴν. γνώμης μέτα = μετὰ γνώμης = με συνέσειν. ἔστιν ἴνα = ὑπάρχουν περιπτώσεις κατὰ τὰς ὑποίας· τὸ ἴνα τοπικόν. ἔστι χῶπου = ἔστι καὶ ὅπου = ἐνιαχοῦ, ἐνίστε. λίαν φρονῶ = εἶμαι ὑπερβολικά σοφός. γνώμην ἔχει χρήσιμον = εἶναι χρήσιμον (πράγμα) ἢ φρόνησις, ἢ ὀρθὴ κρίσις.

ε') 926 - 958

ἐν Χείρωνος = ἐν δόμοις Χείρωνος· Χείρων ὁ εὐσεβέστατος τῶν Κενταύρων. ἡγοῦμαι καλῶς = ἀσκῶ καλῶς τὰ ἡγεμονικά μου δικαιώματα. παρέχων ἐλευθέραν φύσιν = παρουσιάζων ἐλευθερίαν (ἀνεξαρτησίαν) γνώμης. Ἄρη κοσμήσω δορι = τὸν θεὸν τοῦ πολέμου Ἄρην θά τιμῆσω διὰ τῶν ὅπλων. πρὸς τῶν φιλότατων· ποιητ. αἴτιον εἰς τὸ παθοῦσα. τὰ φίλτατα = οἱ συγγενεῖς (ἐδῶ ὁ σύζυγος). οἰκτον περιβαλὼν τοσοῦτον = ἀφ' οὗ σὲ περιέβαλα με τόσην συμπάθειαν. ἃ δὴ κατ' ἄνδρα γίγνεται νεανίαν = ὅσην ἡμπορεῖ νά παράσχῃ εἰς νέας. καταστέλλω (τινὰ) = καταπραῦνω, καθησυχάζω. ἐμὴ φατισθεῖσα = ἐμοὶ εἰς γάμον δοθεῖσα. τοῦμόν δέμας = ἐμέ, ἐμαυτόν. ἐμπλέκω πλοκάς = τυλίγω εἰς μηχανογραφίας. εἰ καὶ μὴ = εἰ καὶ μὴ ἤρατο σίδηρον = ἀνέσυρε τὸ ξίφος. τοῦνομα τοῦμόν φονεύσει· προσωποποιία. δι' ἐμέ διὰ τε τοὺς ἐμούς γάμους· ἐν διὰ δυοῖν. δεινὰ κούκ ἀνεκτά. σχῆμα ἐκ παραλλήλου. τλᾶσα = ὑπομείνασα

ήτιμασμένη ανάξια = υποστᾶσα προσβολήν, ἥς δὲν ἦτο ἀξία. θαυμαστὰ ὡς = ἀντί : θαυμαστῶς ὡς· ἐπιτείνει τὸ ἀνάξια = εἰς βαθμὸν καταπληκτικόν. κάκιστος = προστυχώτατος. τὸ μηδέν = τὸ μηδενικόν (ἀνήρ) ἐν ἀνδράσι. ὡς οὐχὶ Πηλέως, ἀλλ' ἀλάστορος γέγως = σὺν νὰ μὴ ἤμουν υἱὸς τοῦ Πηλέως, ἀλλ' υἱὸς κακοῦ δαίμονος.

Καὶ ὁ Εὐριπίδης, ὡς ὁ Ὅμηρος, ἐξαίρει τὴν φιλοτιμίαν τοῦ Ἀχιλλέως. Ὁ Ἀχιλ. ἀντιτάσσει πρὸς ἑαυτὸν τὸν Μενέλαον, διότι αὐτὸς εἶναι ὁ ἠθικὸς ἀντουργὸς τῆς ἀπάτης.

μὰ τὸν δι' ὑγρῶν κυμάτων τεθραμμένον = μὰ τὸν μεγάλωςαντα μέσα στὰ ὑγρά κύματα. φυτουργὸν = πατέρα· ὁ Ἀχ. ὡς νέος εἶναι εὐεπίφορος εἰς τοὺς ὄρκους. οὐδ' εἰς ἄκραν χεῖρα = οὐδὲ μὲ τὸ ἄκρον τοῦ δακτύλου του. ὥστε προσβαλεῖν (χεῖρα) πέπλοις = ὥστε νὰ ἐγγίση τοὺς πέπλους. Σίπυλος ἔσται πόλις = ἡ Σίπυλος θὰ ἔχη τὸ ὄνομα τῆς πόλεως· Σίπυλος, πόλις τῆς Φρυγίας, ἥς ἐβασίλευεν ὁ Τάνταλος, ὁ γενάρχης τῶν Πελοπιδῶν. ὄρισμα βαρβάρων = περιφέρεια βαρβ. ὅθεν πεφύκασι γένος = ὅθεν ἔλκουν τὴν καταγωγὴν των. κεκλήσεται = θὰ ἀκούεται. ἐνάρχομαι· λέγεται καὶ κατάρχομαι καὶ ἐξάρχομαι = κάμνω ἀρχὴν (τελετῆς). προχύται = οὐλοχύται = κριθαὶ ἀδρῶς ἀλληλοσμένοι = κριθάλευρα. χέρνιψ (ἡ) = τὸ ἡγιασμένον ὕδωρ, δι' οὗ ἐνιπτον τὰς χεῖρας. τίς δὲ μάντις ἔστ' ἀνὴρ· μάντις ὑποκ., τίς ἀνὴρ κατηγορούμενον = τί εἶδους ἄνθρωπος εἶναι ὁ μάντις ὃς = ἀφ' οὗ οὗτος. τυχῶν = στὴν τύχῃ· ἀνάφερε εἰς τὸ ὀλίγ' ἀληθῆ λέγει. μὴ τύχη = δὲν ἐπιτύχη. διοίχεται = χάνεται, γίνεται ἄφαντος.

ς') 959 - 991

ἔκστι· στίχ. 373. θηρῶσι λέκτρον τοῦμόν = ἐπιδιώκουν τὸν γάμον μου· ἡ πρότασις κεῖται παρενθετικῶς. ὕβριν ὕβρισεν ἡμᾶς = μᾶς προσέβαλε. τοῦμόν ὄνομα = τὴν ἄδειαν νὰ χρησιμοποίησῃ τὸ ὄνομά μου. ἐμοῦ πάρα = παρ' ἐμοῦ. θήραμα· παράθεσις = ὡς δόλωμα. ἐμοὶ μάλιστ' ἐπέισθη = ἀπὸ τὸ ἰδικόν μου ὄνομα κυριώτατα ἐπέισθη, παρεπέισθη. ἐκδοῦναι θυγατέρα ἐμοὶ πόσει (κατηγ.) = νὰ δώσῃ εἰς ἐμὲ ὡς εἰς σύζυγον τὴν θυγατέρα τῆς : τὸ ὄνομά μου ὡς συζύγου τῆς κόρης τῆς τὴν ἐπλάναψε. ἔδωκα τᾶν = ἔδωκά τοι ἂν = θὰ

ἔδιδα τὴν ἄδειαν βέβαια. "Ἐλλησι δοτ. χαριστ. νόστος πρὸς Ἴλιον κάμνει ἐν τῷδε = ἢ εἰς Ἴλιον ἐκστρατεία προσκροῦει εἰς τοῦτο τὸ σημεῖον. Βεβαίως θὰ ἐδυσκολευόμην νὰ δώσω τὴν ἄδειαν, ἀλλὰ θὰ τὴν ἔδιδα προκειμένου περὶ τῆς σωτηρίας ὅλης τῆς Ἑλλάδος. Καὶ ὁ Ἀχιλλεὺς ἔχει πανελλήνια αἰσθήματα. Ἡ Κλυταιμῆστρα... λέγει ταῦτα καθ' ἑαυτὴν ὁ Ἀχιλλεὺς. τὸ κοινὸν ὦν μετ' ἐστρατευόμεν = τὸ κοινὸν συμφέρον (τούτων), μετ' ὧν ἐξεστράτευον. οὐδέν εἰμι παρά γε τοῖς στρατηλάταις = δὲν ἔχω καμμίαν σημασίαν εἰς τὴν συνείδησιν τῶν στρατηλατῶν τοῦλάχιστον. ἐν εὐμαρεῖ (ἐστιν) = εἶναι εὐκολον (δι' αὐτοῦ): εὐμαρῆς = εὐκολος, εὐχερῆς. δρᾶν καὶ μὴ δρᾶν καλῶς = νὰ μὲ μεταχειρίζωνται καὶ καλὰ καὶ ἄσχημα. εἴσεται· μέλλ. τοῦ οἶδα. σίδηρος· κατὰ συνεκδοχὴν = τὸ ξίφος. χρανῶ· μέλλ. τοῦ χραίνω = μολύνω· κηλῖσιν αἵματος φόνου. πρὶν ἔλθειν (με). ἐξαιροῦμαι = ἀποσπῶ. θεὸς πέφηνά σοι = ἔχω εὐρεθῆ διὰ σέ ὡς θεός, ὅπως καὶ σὺ μὲ ἔχεις φαντασθῆ. μέγιστος = ἰσχυρότατος. οὐκ ὦν· ἐνδοτ. ἢ μετοχή. θεὸς πέφηνά σοι - οὐκ ὦν - ὅμως γενήσομαι· πολὺ παιδικά. Ὁ Εὐριπίδης ζητεῖ νὰ παρουσιάσῃ τὸν Ἀχιλλεὺς εἰς τὰς σκέψεις του ὡς ἄφορο παιδί. σεμνή = σεβαστή. φεῦ = εὐχε. πῶς ἂν σ' ἐπαινέσαιμι = πῶς θὰ ἦτο δυνατόν νὰ σέ ἐπαινέσω. λίαν λόγοις = μὲ ὑπερβολικὰ λόγια. μηδὲ = καὶ μὴ. ἀπόλλυμι τὴν χάριν = χάνω τὴν δύναμιν νὰ εὐχαριστήσω. ἐνδεῶς τοῦδε (τοῦ ἐπαινεῖν) = μὲ ἐλλιπῆ, ἀνεπαρκῆ πρὸς τοῦτο λόγια, μὲ ἐπαίνους περιωρισμένους = πῶς θὰ ἦτο δυνατόν νὰ σέ ἐπαινέσω, χωρὶς νὰ φανῶ ὅτι σέ κολακεύω μὲ ὑπερβολικὰ λόγια μήτε ὅτι εἶμαι ἀχάριστος μὲ περιωρισμένους εὐχαριστίας. ἀγαθοί = οἱ ἀγαθοί. αἰνῶ ἄγαν = εἶμαι ὑπερβολικὸς εἰς τοὺς ἐπαίνους. παραφέρω = προβάλλω (εἰς τὸ μέσον) ὡς ἐπιχείρημα. φέρω. οἰκτρὸς = ὁ οἰκτον προκαλῶν. ἰδίᾳ νοσοῦσα = πάσχουσα προσωπικῶς· ἢ μετοχή εἶναι αἰτιολογική. ἄγνωστος κακῶν ἐμῶν = ἀπληλαγμένος τῶν συμφορῶν μου = ξένος πρὸς τὰς συμφοράς μου. ἀλλ' οὖν = ἄλλ' ὅμως. ἔχει τι σχῆμα ἀνὴρ ὁ χρηστός = κάμνει καλὴν ἐντύπωσιν ἀσφαλῶς ὁ χρηστός, ὁ εὐγενὴς ἀνὴρ. κἂν ἄφωθεν ἦ· = καὶ ἂν εἶναι μακρὰν τῶν συμφορῶν = καὶ ἂν εἶναι ξένος πρὸς τὰς ἄλλοτρίας συμφοράς. ἦ· αἰτίαν σημαίνει = διότι ἐγώ. οἰθηθεῖσα· ἐνδ. μετχ. κενὴν κατέσχον ἐλπίδα = εἶδα τὰς ἐλπίδας μου ματαιωμένας. τάχα = ἴσως. ὄρνις γένοιτ' ἂν = οἰωνὸς ἤθελε γίνεαι κακός. ἐμὴ παῖς θανοῦσα = ἡ κόρη μου, ἐὰν σφαγῆ. σοῖς μέλλουσι γὰ-

μοις = διὰ τὸν μέλλοντα γάμον σου. εὖ μὲν ἀρχὰς εἶπας, εὖ δὲ καὶ τέλη = καὶ καλὰ ἀρχισες καὶ καλὰ τελείωσες.

ζ') 992 - 1035

νιν = αὐτὴν τὴν θυγατέρα μου ὑποκ. τοῦ περιπτύξαι. ἀπαρθένευτα = ἀπρεπῆ εἰς παρθένον. ἔχουσα δι' αἰδοῦς ὄμμ' ἐλευθέρον = ἔχουσα τὴν αἰδημοσύνην εἰς τὸ βλέμμα ὡς ἐλευθέρα, ὡς ἀρμόζει εἰς αὐτὴν ἔχουσαν ἐλευθεροπρεπῆ ἀνατροφὴν. ταῦτά τεύξομαι = θὰ ἐπιτύχω τὰ ἴδια, δηλ. τὸν οἶκτόν σου. οὐ παρούσης = χωρὶς νὰ εἶναι παρούσα, καὶ μὲ τὴν ἀπουσίαν της. σεμνὰ σεμνύνεται = ἡ σεμνότης εἶναι σεμνότης, δὲν χάνει ποτὲ τὴν ἀξίαν της. ὅμως δὲ = ἀλλ' ὅμως. χρεῶν αἰδεῖσθαι = πρέπει νὰ χρησιμοποιῶ τις τὴν αἰδημοσύνην ὅσον γε δυνατόν = ἐφ' ὅσον εἶναι δυνατόν, δηλ. ἡ αἰδημοσύνη καὶ αὐτὴ πρέπει νὰ ἔχη τὰ ὄρια της. ἐξάγω εἰς ὄψιν = παρουσιάζω ἔξω, ἐνώπιον. ἔρχομαι εἰς ὄνειδος = πίπτω εἰς τὴν κακογλωσσίαν τῶν ἀνθρώπων. ἀμαθὲς = ποὺ ἀγνοεῖ τὰ πράγματα. ἀργὸς τῶν οἰκοθεν = ἀπηλλαγμένος ἀπὸ τὰς οἰκιακὰς ἀπασχολήσεις. λέσχη = φλυαρία. πονηρὰς λέσχας = τὰ πονηρὰ σχόλια. κακόστομοι λέσχαι = ἡ κακογλωσσία. φιλῶ = ἀγαπῶ. ἤξετε εἰς ἴσον = θὰ φθάσετε εἰς τὸ αὐτὸ ἀποτέλεσμα. ἰκετεύοντες (τροπ. μετοχῆ) εἰτ' ἀνικετεύτως = εἴτε μὲ ἰκεσίας εἴτε χωρὶς ἰκεσίας. ἐξαπαλλάξαι· ἐπέξ. τοῦ ἀγῶν μέγιστος = σοβαρώτατος ἀγῶν. ὡς· αἰτιολ. ἀσθενὲς καὶ χαλαρὸν δυνάμενον νὰ παραλειφθῆ. ἐν ἀκούσας ἴσθι = ἐν ἤκουσε καὶ μάθε. μὴ ψευδῶς μ' ἐρεῖν· ἐπεξηγήσεις τοῦ ἐν. λέγων - ἐγκερτομῶν· μετοχῆ ὑποθ. ἐγκερτομῶν = κερτομῶν = περιπαίζων. μάτην = μὲ λόγια τοῦ ἀέρος. ὄναιο· εὐκτ. ὄρ. ὠνήμην τοῦ ὀνίναμαι = ὠφελοῦμαι· ὄναιο = εἶθε νὰ χαρῆς ὅ,τι ἀγαπᾷς. ἵνα...καλῶς = γιὰ νὰ πάρῃ καλὸ δρόμο ἢ ὑπόθεσις. τί τοῦτ' ἔλεξας = τοῦτο, ὃ ἔλεξας, τί ἐστί; = τί θέλεις νὰ εἰπῆς μὲ αὐτὸ ποὺ εἶπες; πείθωμεν· ὁ ἐνσπῶς δηλοῖ τὸ ἐπιχειρούμενον κακὸς τίς ἐστί· τὸ τίς κατὰ λιτότητα ἐπιτείνει τὸ κακὸς = εἶναι πολὺ δειλός. οἱ λόγοι καταπαλαίουσιν· ἡ μεταφορὰ ἐκ τῆς πάλης. ψυχρὰ ἐλπίς = ἡ ἐλπίς μου αὐτὴ εἶναι παγωμένη; δξύμωρον, διότι ἡ ἐλπίς θερμαίνει τὴν καρδίαν. ἀντιβαίνω = φέρω ἀντιρρήσεις. εἰ τὸ χρῆζον ἐπίθετε = ἐὰν ἠθέλετε (τὸν) πείσει (σύ καὶ ἡ κόρη

σου) εἰς ὅ,τι τοῦ ἐζητοῦσατε. οὐ τοῦμόν χρεῶν (ἦν) χωρεῖν δὲν θά ἦτο ἀνάγκη νὰ παρέμβω ἐγώ. τοῦτο = ἡ συγκατάθεσις του. ἔχει τὴν σωτηρίαν = παρέχει τὴν σωτηρίαν. ἀμείνων = καλύτερος, εὐγενέστερος (παρὰ ἐὰν περενέβαινον). εἰ τὰ πράγματα πράσσοιμι = ἐὰν ἤθελα τακτοποιεῖ τὰς ὑποθέσεις. λεγογισμένως μᾶλλον ἢ σθένει = μὲ περίσσεψιν μᾶλλον παρὰ μὲ τὴν δύναμιν, μὲ τὴν πυγμὴν. καλῶς κρανθέντων· κραινώ καὶ κραιαίνω = ἐκτελῶ ἢ μετοχὴ ἔδει νὰ εἶναι εἰς ὄνομ. συμφωνοῦσα πρὸς τὸ ὑποκ. τῆς προτάσεως τάδε, ἀλλ' ἐτέθη κατὰ γενικὴν ἀπόλυτον ἐμφάσεως χάριν = ἐὰν τὰ πράγματα αὐτὰ ἐδῶ λάβουν τέλος καλόν. τάδε γένοιτ' ἂν πρὸς ἡδονὴν φίλοις σοί τε = τὸ καλὸν τέλος τοῦτου ἐδῶ τοῦ ζητήματος ἤθελε γχροποιήσει τοὺς φίλους ('Αγαμ.) καὶ σέ. κἂν = καὶ ἂν δις κεῖται τὸ (ἂν). καὶ χωρὶς ἐμοῦ = καὶ ἄνευ τῆς ἰδικῆς μου παρεμβάσεως. δραστήον· ἐνν. τὸ ἔστι μοι = πρέπει νὰ πράξω. ποῖ ἐλθοῦσαν = ποῦ ἀφ' οὗ ἔλθω. ἡμεῖς σε φύλακες οὐ χρεῶν φυλάξομεν = (δὲν εἶναι ἀνάγκη νὰ ἔλθῃς νὰ μὲ ἀναζητήσῃς) ἡμεῖς θά παρακολουθήσωμεν τὴν ὑπόθεσιν σου, ὅπως πρέπει. 'Ο 'Αχιλ. δὲν ὀρίζει τόπον συναντήσεως, ἵνα μὴ ἀναγκασθῇ ἡ Κλ. νὰ περιφέρεται διὰ μέσου τοῦ στρατοπέδου. μὴ τις = ἵνα μὴ τις. Δαναῶν· ἡ γεν. καὶ εἰς τὸ τις καὶ εἰς τὸ ὄχλου. στείχουσαν· κατηγ. μετοχὴ εἰς τὸ ἴδη σε. ἐπτοημένην· τροπ. μετοχὴ εἰς τὸ στείχουσαν. μηδὲ αἰσχυνέ· κατὰ παράταξιν ἀντὶ τοῦ : μηδ' αἰσχύνης = καὶ οὕτω προσβάλλῃς πατρῶν δόμον = τὴν ὑπόληψιν τῆς πατρικῆς οικογενείας. κακῶς ἀκούω = κατηγοροῦμαι, ψέγομαι. μέγας (ἦν) = εἶχε μεγάλην ὑπόληψιν. ἄρχε = προηγού, ὑποδεικνυε τὸ τί πρέπει νὰ γίνῃ. ὦν· αἰτιολ. μετοχὴ. κυρήσεις ἐσθλῶν = θά ἀνταμειφθῆς. εἴ εἰσι θεοὶ = ἐὰν ὑπάρχουν θεοὶ. εἰ δὲ μὴ εἰσι, τί δεῖ πονεῖν ; τίς ἡ ἀνάγκη ματαίως νὰ κοπιᾷς τις.

'Ο Εὐριπίδης κατὰ τὸ πνεῦμα τοῦ Προταγόρου ἀμφιβάλλει διὰ τὴν ὑπαρξιν τῶν θεῶν.

'Ο 'Αχιλλεὺς ἀπέρχεται διὰ τῆς δεξιᾶς παρόδου, ἡ δὲ Κλυταιμῆστρα ἐπανερχεται εἰς τὴν βασιλικὴν σκηνήν.

Τὸ τμήμα τὸ ἐομνηευθέν, τὸ περιλαμβανόμενον μεταξὺ τῶν στίχων 801 - 1035, τὸ διαλογικόν, τὸ ἐπακολουθοῦν εἰς τὸ Β' στάσιμον, ὀνομάζεται Γ' ἐπεισόδιον, ἀντιστοιχεῖ εἰς τὴν Δ' προᾶξιν τῆς σημερινῆς τραγωδίας, ὑποδιαφεῖται δὲ εἰς τρεῖς σκηνάς. 'Εν τούτῳ τῷ τμή-

ματι ἢ ἐνεργὸς ἐπέμβασις τοῦ Ἀχιλλέως παρουσιάζει ἀνακοπτομένην προσωρινῶς τὴν πράξιν (θυσίαν τῆς Ἰφιγενείας). Τὰ σοναισθήματα τῶν θεατῶν εἶναι ἰλαρότης ἀπὸ τὴν ἀ' σκηνήν, οἶκτος πρὸς τὴν ὑποφέρουσαν Κλυταίμ. καὶ ἔλλις ἀπὸ τὰς διαβεβαιώσεις τοῦ Ἀχιλλέως.

Ὁ Χορὸς ἐν τῇ ἐπισκοπήσει τοῦ προηγηθέντος ἐπεισοδίου καθηλώνει τὸ βλέμμα του εἰς τὸν Ἀχιλλέα, ὃν τόσαι σωματικαὶ καὶ ψυχικαὶ ἀρεταὶ κοσμοῦν, γόνον τοῦ Πηλέως καὶ τῆς Θέτιδος, ὧν τοὺς πατηγυρικοὺς γάμους ἐτίμησαν οἱ θεοί, αἱ Μοῦσαι καὶ οἱ Κένταυροι. Τοὺς γάμους τούτους ποιητικώτατα περιγράφει ἐν τῷ χοροῦ, τὸ ὁποῖον ἄδει καὶ τὸ ὁποῖον θὰ ἐρμηνεύσωμεν.

ΤΡΙΤΟΝ ΣΤΑΣΙΜΟΝ 1036 - 1097

(Στροφή 1036 - 1057)

ὕμέναιος = γαμήλιον ἄσμα. **διὰ λωτοῦ Λίβυος** = ὑπὸ τοῦς ἥχους αὐλοῦ Λιβυκοῦ. Λωτός εἶδος φυτοῦ, ἐξ οὗ κατεσκευάζον σύριγγας. **Λίβυος**· τὸ συγκεκριμένον ἀντὶ τοῦ γενικοῦ· ἄλλως ὁ Λίβυς λωτός ἔθεωρεῖτο ὡς ὁ ἀριστος, διὰ τὰ κατασκευάζονται σύριγγες. **μετὰ τε φιλοχόρου κιθάρας** = μετὰ τὴν εἰδικὴν διὰ τὸν χορὸν κιθάραν. **ὑπὸ τε συρίγγων καλαμοεσσῶν** = καὶ μετὰ συνοδείαν συρίγγων ἀπὸ καλάμια. **ἔστασεν ἰαχᾶν** = ἔστησεν, ἐξέβαλε βοήν, ἀντήχησε· προσωποποιία. **τίς ἄρ' ὕμέναιος ἔστησεν ἰαχᾶν** = ἄν τί τάχα νὰ ἦτο τὸ γαμήλιον ἄσμα, τὸ ὁποῖον ἀντήχησε κτλ. **Πιερίδες** = αἱ Μοῦσαι. **παρὰ δαιτί** = ἐπάνω εἰς τὸ γαμήλιον συμπόσιον. **δαῖς θ.** = συμπόσιον, πρβλ. δαιτυμῶν. **ἴχνος** = πούς. **μελωδοῖς ἀχήμεσι** = μελωδικοῖς ἠχήμεσιν, ἄσμασι. **κλέω καὶ κλειζῶ** = ἐγκωμιάζω, ὕμνω. **Αἰακίδαν (-ην)** = τὸν υἱὸν τοῦ Αἰακοῦ, τὸν Πηλέα. **καθ' ὕλαν Πηλιάδα** = κάτω εἰς τὸ δάσος τοῦ Πηλίου· τοῦτο εἶναι ἐπεξηγήσις τοῦ ἀνωτέρω : **ἀν' ἕρος Κενταύρων**. **Δαρδανίδας** = ὁ υἱὸς ἢ ἀπόγονος τοῦ Δαρδάνου, ὁ Γανυμήδης, ὅστις ἦτο Τρῶς ἔφηβος. Τοῦτον ὁ Ζεὺς ἤρπασεν εἰς τὸν οὐρανόν, ἵνα θέλῃ τούς θεοὺς ἐκεῖ μετὰ τὸ κάλλος του καὶ οἰνογοῆ εἰς τὴν τράπεζαν. **φίλον τρύφημα** (τρυφῶ) = τὸ ἐντρυφήμα τὸ ἀγαπητόν. **ἀφύσσω** = ἀντλῶ. **λοιβᾶ** = σπονδή, νέκταρ. **ἐν γυάλοις χρυσόοισι κρατῆρων** = μέσα ἀπὸ τὴν κοιλίαν κρατῆρων χρυσῶν· τὸ χρυσόοισι καθ' ὑπαλλαγὴν πρὸς τὸ γυάλοις ἀντὶ νὰ εἶναι τὸ κρατῆρων.

λευκοφραῆς = ὁ φέγγων ἀπὸ τὴν λευκότητα. εἰλισσόμεναι = ἔλισσόμεναι· εἰλισσόμεναι κύκλια = στριφογυρίζουσαι κυκλικῶς. ἐχόρευσαν γάμους = ἐώρτασαν τοὺς γάμους μὲ χοροὺς.

Ἄντιστροφή (1058 - 1079)

Θίασος = ὄμιλος. **ἵπποβάτας** = ἵπποπόδαρος· καθ' ὑπαλλαγὴν εἰς τὸ Θίασος ἀντὶ εἰς τὸ Κενταύρων, οὔτινες κατὰ τὸ κάτω ἤμισυ ἦσαν ἵπποι· ὅθεν καὶ τὸ **ἵπποβάτας**. **ἔμολεν** = ἦλθεν· **ἀνὰ ἔμολεν** = ἦλθεν ἐπάνω ἐπὶ κρατῆρα **Βάχου** = εἰς τὰ βάρελια τὰ γεμᾶτα κρασί. Οἱ Κένταυροι πολὺ ἠγάπων τὸν οἶνον. **ἐλάταις σὺν στεφανώδει τε χλόα** = μὲ κλάδους ἐλάτης καὶ μὲ στεφάνια ἀπὸ πρασινάδα. **ἀνέκλαγον**· ἀόρ. β' τοῦ **ἀνακλάζω** καὶ ἀόρ. α' **ἀνέκλαξα** = ἐφώναζα δυνατὰ (ἀνά) **μέγα** = μεγαλοφώνως· τὸ **ἀνακλάζω** κυριολεκτεῖται ἐπὶ ζώων· ἐνταῦθα ἐχρησιμοποιήθη διὰ τὴν ζώωδη ἐμφάνισιν τῶν Κενταύρων. **ὦ Νηρηὶ κόρα, παῖδα...** **ἐξονόμαζεν**· ἡ σειρά : **ὦ Νηρηὶ κόρα, Χείρων μάντις ὁ φοιβάδα μούσαν εἰδὼς ἐξονόμαζε γεννάσειν** (= τέξεσθαί) **σε** (ὑποκ.) **παῖδα** (ἀντικ.), **μέγα φῶς** (παράθεσις εἰς τὸ παῖδα) **Θεσσαλίᾳ** (δοτ. χαριστ.). **φοιβὰς μούσα** = ἡ μαντικὴ τέχνη. **ἐξονομάζω** = ῥητῶς λέγω, ἀποκαλύπτω. **φῶς**· μεταφορικῶς σημαίνει σύμβολον τῶν ἐλπίδων, σωτηρίαν, χαράν, δόξαν, αἴγλην. **ὃς ἤξει...** ἄ νιν ἔτικτε· ἡ σειρά : **ὃς ἤξει κλεινὰν χθόνα Πριάμοιο σὺν λογχήρεσι ἀσπισταῖς Μυρμιδόνων ἐκπυρώσων (νιν) γᾶθεν** **περὶ σώματι κεκορυθμένος ἐνδυτα ὄπλων χρυσεῶν Ἡφαιστοπόνων ἔχων δωρήματα ἐκ θεᾶς ματρὸς Θετίδος, ἃ ἔτικτέ νιν**. **ἀσπιστῆς** = ἀσπιδοφόρος, ὀπλίτης. **λογχήρης** (λόγχη, ἀραρίσκω) = λογχοφόρος, δορατομάχος. **ἐκπυρώω** - ὦ = πυρπολῶ, ἐξαφανίζω. **γᾶθεν** = ἐκ θεμελίων. **ἐνδυτὰ ὄπλα** = φορετὰ ὄπλα. **ἠφαιστόπωνος** = ἠφαιστότευκτος = ἔργον τοῦ Ἡφαιστου. **δωρήματα** = δῶρα... ἐννοεῖ ὁ Χορὸς τὰ ὄπλα τοῦ Ἀχιλλέως, τὰ ὅποια ὁ Ἡφαιστος κατασκεύασε κατὰ παράκλησιν τῆς Θετίδος ἐκ χρυσοῦ, ἀργύρου, κασσιτέρου καὶ χαλκοῦ· ὅρα παρ' Ὀμήρῳ Σ 468 κ.ε. μακρὰν περιγραφὴν τῆς κατασκευῆς καὶ διακοσμῆσεως αὐτῶν. **δαίμονες** = οἱ θεοί. **τίθημι** = καθιστῶ. **μακάριον**· κατηγ. τοῦ γάμον· **γάμον θ' ὕμεναιούς· χάριν ποικιλίας**. **εὐπατρὶς** = ἡ ἔχουσα εὐγενεῖς πατέρας, γονεῖς **μακάριον**· ἡ λέξις σκοπίμως ἐτέθη ὑπὸ τοῦ Εὐριπίδου ἐν τέλει τῆς ἀντιστροφῆς, ἵνα

ἐξαρθῆ ἢ ἀντίθεσις τῆς μακκαριότητος τῶν γάμων τούτων πρὸς τοὺς οἰκτροὺς δῆθεν γάμους τῆς Ἰριγενείας ἐν τῇ ἐπιφθῶ.

Ἐπωδὸς (1080 - 1097)

σέ δέ· ἀντιθέτως, τούναντίον, ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὴν θέτιν· ἢ ἀντίθεσις ἰσχυρά· ἢ σύνταξις : **στέψουσι καλλικόμαν πλόκαμόν σε (σου)· καλλικόμας (-ης) πλόκαμος** = πλόκαμοι τῆς ὠραίας κόμης. ὥστε **μόσχον (θ.)** = ὡσάν δάμαλιν· εἰς τὸ **στέψουσί σε** ἀλλὰ καὶ πρὸς τὸ **αἰμάσσοντες λαιμόν σε (σου) ὥστε μόσχον** (ὥστε λαιμόν μόσχου). **πετραῖα ἄντρα** = βραχῶδη, ἀπόκηρμηνα ἄντρα. **ὄρεϊα** = ὄρεσίβιος. **ἀκήρατος** = ἀγνή, ἀμόλυτος (ἐκ ταύρου). **βρότειος** = ἀνθρώπινος. **βαλιὰ** = παρδαλή. **αἰμάσσω** = κυλίω εἰς τὸ αἶμα, σφάζω. **οὐ σύριγγι τραφεῖσάν (σε)** = ἄν καὶ δὲν ἐμεγάλωσες εἰς τὴν μουσικὴν τῶν σουραυλιῶν. **οὐδ' ἐν ροιβδή-σσει** = οὐδὲ εἰς τὰ συρίγματα. **παρὰ δὲ ματέρι** = ἀλλὰ πλησίον τῆς μητρὸς σου· ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὸ **οὐ σύριγγι τραφεῖσαν**. **γάμον· παράθ.** εἰς τὸ σέ : **νύμφην, σύζυγον, νυμφόκομος·** παθητικῆς σημασίας = νυμφοστολισμένη. **Ἰναχίδαι·** οἱ ἀπόγονοι τοῦ Ἰνάχου, πρώτου βασιλέως τοῦ Ἄργους. Ἰναχίδαι συλλήβδην καὶ οἱ Ἀργεῖοι λέγονται. **γάμον νυμφόκομον Ἰναχίδαις** = στολισμένη ὡς νύμφη διὰ γάμον μὲ ἓνα ἀπὸ τοὺς ἀπογόνους τοῦ Ἰνάχου, μὲ ἓνα ἀπὸ τοῦ ἐπιφανεῖς Ἀργεῖους. **ποῦ τὸ τᾶς αἰδοῦς ἔτι, ποῦ (τὸ) τᾶς ἀρετᾶς πρόσωπον σθένει τι ; σθένει τι** = ἔχει δυνάμιν τινα. **ὁπότε** = καθ' ἣν στιγμὴν. **ἄσепτον** = ἢ ἀσέβεια. **ἔχει δύναμιν** = ἰσχύει. **ἃ δ' ἀρετὰ ἀμελεῖται θνατοῖς κατόπισθεν** = ἢ δὲ ἀρετὴ περιφρονεῖται ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων στρεφόντων πρὸς αὐτὴν τὰ νῶτα. **καὶ (ὁπότε) μὴ κοινὸς ἀγὼν βροτοῖς (ἔστι)** = οἱ ἄνθρωποι δὲν καταβάλλουν ἀπὸ κοινοῦ προσπάθειαν (διὰ τὰ ἐπέλθη ἠθικὴ ἐξυγίανσις). **μὴ τις θεῶν φθόνος ἔλθη** = μήπως ἐπέλθη τῶν θεῶν ὀργή = πρὸς ἀποτροπὴν τῆς θείας ὀργῆς. **ποῦ·** τὸ ἀσύνδετον ἐκ τοῦ πάθους. **τὸ τᾶς αἰδοῦς πρόσωπον·** προσωποποιία.

Ἡ σύνδεσις πρὸς τὰ προηγούμενα εἶναι ἢ ἐξῆς : ἡ θυσία τῆς Ἰφ. εἶναι δεῖγμα τῆς ἠθικῆς ἐκτροπῆς τῶν ἀνθρώπων καὶ τῆς θρησκευτικῆς διαστροφῆς· οὐδαμοῦ πλέον φαίνεται ἀγνότης ἠθῶν καὶ εὐσεβείας· πανταχοῦ κρατεῖ καὶ βασιλεύει ἠθικὴ ἀναρχία.

Ὁ ποιητής πρὸ τῆς τερατώδους θυσίας τῆς Ἰφιγενείας αἶρεται εἰς ἀνωτέρας ἠθικὰς σφαίρας καὶ δοιμύτατα καυτηριάζει τὴν ἠθικὴν ἐξαθλίωσιν τῶν ἀνθρώπων κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου.

ΤΕΤΑΡΤΟΝ ΕΠΕΙΣΟΔΙΟΝ (1098 - 1275)

α') 1098 - 1126

προσκοποῦμαι = παρατηρῶ, ὅπως ἀνακαλύψω τι. Ἡ Κλ., μαθοῦσα ἀπὸ τὸν πρεσβύτερον ὅτι πρόκειται ὁ Ἄγ. νὰ φονεύσῃ τὴν θυγατέρα τῆς, ταρασσεται καὶ ταραχθεῖσα ἐξέρχεται ἀπὸ τοὺς οἶκους, ἵνα μάθῃ ἀπὸ τὸν ἄνδρα τῆς τὰ διατρέχοντα. **πόσιν** = τὸν σύζυγον. **χρόνιον ἀπόντα** = ἀπὸ πολλοῦ χρόνου, ἀπὸ πολλὴν ὥραν ἀπουσιάζοντα. **κάκλειοιπότα στέγας**· σχῆμα πρωθύστερον. **ἐν δακρυοισί** (ἐστι) = δακρύει. **πολλὰς ἰεῖσα μεταβολὰς ὄδурμάτων** = ὄδυρομένη κατὰ πολλοὺς καὶ διαφόρους τρόπους, μεταβάλλουσα πολλάκις τὸν τόνον τῶν ὄδυρμῶν, τῶν θρήνων. **ἀκούσασα** = ἐπειδὴ ἤκουσε. **μνήμην δ' ἄρ' εἶχον πλησίον βεβηκότος Ἀγαμέμνονος τοῦδε** = ἀλλ' ἰδοὺ ὅτι ἔρχεται ἐδῶ πλησίον ὁ Ἀγαμέμνων, τὸν ὅποιον εἶχα εἰς τὸν νοῦν μου. **εὐρεθήσεται** = θὰ ἀποκαλυφθῇ. **Λήδας γένεθλον** = Λήδας κόρη. **ἐν καλῶ** = εἰς κατάλληλον στιγμήν. **παρθένου χωρὶς** = χωριστὰ ἀπὸ τὴν κόρην, ἐν ἀπουσίᾳ τῆς κόρης. **γαμοῦμεναι** = αἱ μελλόνουμοι. **τί δ' ἔστιν, οὐ σοι καιρὸς ἀντιλάζυται**; = ἀλλὰ τί εἶναι ἐκεῖνο, τοῦ ὁποίου ἢ εὐκαιρία σὲ ἔχει πιασμένον καὶ σὲ κρατεῖ κολλημένον; τί εἶναι ἐκεῖνο, τὸ ὅποιον σοῦ κινεῖ τὴν προσοχὴν καὶ τοῦ ὁποίου δὲν θέλεις νὰ χάσῃς τὴν εὐκαιρίαν; Ἡ ἀνώμαλος ἐν προκειμένῳ σύνταξις ἐνδεικτικὴ τῆς διεγέρσεως τῆς Κλυταιμῆστρας. Ὁ Ἄγ. ἀνεξάντλητος εἰς ψευδολογίας μεταχειρίζεται ἐπιτετηδευμένην ἀβρόφρονα γλῶσσαν θέλων νὰ κερδήσῃ τὴν ἐμπιστοσύνην τῆς συζύγου του. **ἔκπεμπε παῖδα δωμάτων πατρὸς μέτα** = φώναζε τὴν κόρην ἔξω καὶ ἄφησέ την νὰ πηγαίνῃ μετὰ τὸν πατέρα τῆς (εἰς τὸν βωμὸν ἐννοεῖ ὁ Ἀγαμ.). **ὡς** = διότι. **παρρησισαί** = εἶναι εἰς τὴν διάθεσίν μας. **αἱ χέρνιβες ἠὔτρητισμένα** = τὸ ἠγασμένον ὕδωρ ἠτοιμασμένον. **βάλλειν χεροῖν πῦρ καθάρσιον** = διὰ νὰ ῥαντίζωμεν μετὰ τὰς χεῖράς μας πῦρ καθαρτικόν, πρὸς ἀγνισμόν, καθαρισμόν. **θεᾶ** δοτ. χαρ. **μέλανος αἵματος φυσήματα**· παράθεσις εἰς τὸ ἄς **πεσεῖν χρεῶν** (αἱ ὁποῖαι μόσχοι πρέπει νὰ πέσουν χάριν

τῆς θεᾶς) φυσῶσαι μαῦρον αἷμα ἀπὸ τὸν λαϊμόν των, καθ' ὃν χρόνον θὰ σφάζονται· ὄρα τὸν πληθ. ἀριθμὸν **χέρνιβες** — **προχύται** — **μόσχοι**· τί πλουσία καὶ μεγαλοπρεπῆς θυσία ! Οὕτω θὰ εὐχαριστηθῆ ἡ μήτηρ. **τοῖς ὀνόμασι** = με τὰς λέξεις. **οὐκ οἶδ' ὅπως τὰ ἔργα σου χρῆ μ' ὀνομάσασαν εὐ λέγειν** = δὲν ξέρω πῶς πρέπει νὰ ὀνομάσω τὰ ἔργα σου, διὰ νὰ τὰ χαρακτηρίσω ἐπιτυχῶς· ὅπως χρῆ· πλαγ. ἐρώτησις ἐκ τοῦ οἶδα. Τὰ ἔργα τοῦ Ἁγ. ἦσαν πράξεις διπλοπροσωπίας καὶ πατρός ἀστόργου καὶ ἀπάτορος. **πατρός ἃ μέλλει** (ἐνν. ποιήσῃν)· **ἃ μέλλει** = τὰ βουλεύματα· εἰς τοῦτο δ' ἀποδοτέον τὸ **πατρός**. **χὺπὸ** = καὶ ὑπὸ. **ὑπὸ τοῖς πέπλοις** = ὑποκάτω ἀπὸ τοὺς πέπλους, ὑπὸ τὴν προστασίαν τῶν πέπλων· **πέπλος** ἔνδυμα γυναικῶν πλατὺ καὶ μακρόν, τὸ ὁποῖον περιεβάλλετο περὶ τὸ σῶμα καὶ ἐπορποῦτο ἐπὶ τῶν ὤμων καὶ ἐξώνυτο, ἔγχρωμον. **ἰδοὺ πάρεστιν ἦδε πειθαρχοῦσά σοι**· ἡ Ἰφ. παρέρχεται φέρουσα πέπλον καὶ τὸν Ὅρ. Ἡ παρουσία τοῦ μικροῦ, ἕνα συγκλονισθῆ μᾶλλον ὁ πατήρ πρὸ τῆς ἀνοσίας πράξεως. **τὰ ἄλλα** = ὡς πρὸς τὰ ἄλλα = ὡς πρὸς τὴν ἄλλην ἐποψιν τοῦ ζητήματος. **πρὸ τῆσδε** = πρὸς ὑπεράσπισιν αὐτῆς. **τί κλαίεις** ; διατί κλαίεις ; λέγει ὁ Ἁγαμέμνων πρὸς τὴν Ἰφιγένειαν, ἥτις θὰ παρῆλθε με νέον προσωπεῖον ἐμφαίνον δάκρυα, ἣ κεκαλυμμένη ὑπὸ τοῦ πέπλου ἔδιδε τὴν ἐντύπωσιν κλαιούσης. **οὐδ' ἔθ' ἠδέως ὀρᾶς** = καὶ δὲν ἔχεις πλέον χαρωπὸν τὸ βλέμμα· **ἐρείσασα** = καρφῶσασα. **πρόσθ'** (= πρόσθε ὄμματος) **ἔχεις πέπλους**. **τίν' ἂν λάβοιμι τῶν ἐμῶν ἀρχὴν κακῶν** ; τίνα· ἀντικ. καθ' ἔλξιν πρὸς τὸ κατηγορούμενον **ἀρχὴν** ἀντὶ νὰ εἶναι **τί** = ἀπὸ ποῦ νὰ ἀρχίσω νὰ ἐξιστορῶ τὰς συμφορὰς μου ; **πάρα** = **πάρεστι** = εἶναι δυνατὸν. **ἅπασι**· ἀντικ. τοῦ ἀπαρεμφ. **χρήσασθαι** **πρώτοισι**· κατηγ. **κάν** = καὶ ἐν· καὶ ἂν εἶναι εἴτε μεταξὺ τῶν τελευταίων εἴτε μεταξὺ τῶν μέσων, ὁποῦδήποτε καὶ ἂν εἶναι. Με ἄλλους λόγους, ἡ Κλ. λέγει : αἱ συμφοραὶ μου δὲν ἔχουν οὔτε ἀρχὴν οὔτε μέσον οὔτε τέλος. Τοῦτο ἀπατελεῖ τὸ προοίμιον. Τῆς Κλ. ὁ λόγος διακόπτεται ὑπὸ τοῦ Ἀγ. προσποιουμένου ὅτι δὲν ἔννοεῖ τὴν γλῶσσαν τῆς συζύγου του, συνεχίζεται δὲ ὅταν ὁ Ἁγ. ἀναγκάζεται νὰ σιωπήσῃ ἐλεγχόμενος.

β') 1127 - 1156

ὡς· ἐπιφώνημα. **εἰς ἐν ἤκετε** = εἰσθε σύμφωνοι. **σύγχεσιν ἔχοντες καὶ ταραγμὸν ὀμμάτων** = παρουσιάζοντες κάποιαν σύγχυ-

σιν καὶ παραχῆν εἰς τὸ βλέμμα. Ἡ σύγχυσις ἐξεδηλοῦτο ἀφ' ἐνός μὲν εἰς τοὺς λόγους, ἀφ' ἐτέρου δὲ εἰς τὴν στάσιν τῶν γυναικῶν, καὶ τῶν τοῦ Χοροῦ περιλαμβανομένων). εἶφ' = εἰπέ· εἰς τοῦτο ἀνάφερε τὸ γενναίως (= εἰλικρινῶς). ἄν = ἄ ἄν. οὐδὲν κελευσμοῦ δεῖ μ'· μ' = μὲ ἀντί μοι = καθόλου δὲν ἔχω ἀνάγκην διαταγῆς. τὴν παῖδα τὴν σὴν τὴν τ' ἐμήν· μετ' ἐμφάσεως εἰρημένα: τὸ σπλάγγνον μας. ἔα· ἐπιφ. σχετλιασμοῦ. οὐφ' ὁ Ἄγ. ἐκπλήσσεται, διότι ἡ Κλ. κάμνει ὑπονοίας ἀδικαιολογήτους, ἀλλ' ἔκαμε τὴν ἀναφώνησιν ἔα, διότι ἐνόησεν ὅτι τὰ σχέδιά του δὲν ἦσαν ἰδιῶν του ἀποκλειστικῶς μυστικόν. τλήμονα = τολμηρά, τραγικά. ὑπονοεῖς = βάζεις στὸ νοῦ σου, ὑποψιάζεσαι. ἄ μή σε χρή· ἐννοεῖται τὸ ὑπονοεῖν. ἔχ' ἡσυχος = μένε ἡσυχος, ἡσύχαζε. κάκεινό μοι τὸ πρῶτον ἀπόκριναί πάλιν = καὶ φρόντισε νὰ δώσης ἄλλην ἀπάντησιν εἰς ἐκείνην τὴν πρώτην μου ἐρώτησιν (στίχ. 1131). εἰκότα ἦν ἐρωτᾶς, εἰκότ' ἄν κλύοις = ἄν ἐρωτᾶς λογικά, ὀρθά, λογικά θὰ ἀκούσης. Ὁ Ἄγ. ἀποδίδει τὴν αἰτίαν τῆς ἀστόχου ἀπαντήσεώς του εἰς τὴν ἀτυχῆ ἐρώτησιν τῆς συζύγου του. οὐκ ἄλλ' ἐρωτῶ, καὶ σὺ μὴ λέγ' ἄλλα μοι = δὲν διατυπώνω ἄλλην ἐρώτησιν καὶ σὺ νὰ ἀπαντήσης εἰς αὐτὴν μόνον μὴ λέγων ἄλλ' ἀντ' ἄλλων. πότνια = θεία. δαίμων τ' ἐμός = καὶ ὁ κακός μου δαίμων. δυσδαίμονες = δύσμοιροι. τίς σ' ἠδίκησε; ὁ Ἄγ. ὑποκρίνεται ἄγνοιαν τῆς ἀδικίας, ἣτις γίνεται εἰς τὴν Κλυταιμῆστραν, δι' αὐτὸ καὶ ἐρωτᾶ: ποῖος σέ ἔχει ἀδικήσει; τοῦτ' ἐμοῦ πύθει πάρα; τοῦτο ζητεῖς νὰ πληροφορηθῆς ἀπὸ ἐμένα; πύθομαι = πυνθάνομαι. ὁ νοῦς ὄδ' αὐτὸς νοῦν ἔχων οὐ τυγχάνει = τὸ νόημα τῶν λόγων σου (ὅτι δὲν δικαιούμαι νὰ ἔχω παράπονον, διότι κάνεις δὲν μὲ ἀδικεῖ) δὲν ἔχει κανὲν νόημα. Λογοπαίγνιον. τὰ κρυπτά μου = τὰ μυστικά μου· ἡ λέξις κρυπτὸν λαμβάνεται ὡς οὐσιαστ., ἐξ οὗ καὶ ἡ γεν. μου. αὐτὸ τὸ σιγᾶν (σε) καὶ τὸ στεναάζειν (σε) πολλὰ ἐστὶν ὁμολογοῦντός σου = αὐτὴ ἡ σιωπὴ καὶ ὁ πολὺς στεναγμὸς εἶναι ὁμολογία τῆς ἐνοχῆς σου. μὴ κάμης λέγων = λέγε χωρὶς νὰ κουρασθῆς· εἰρων. : μὴ ὑποβληθῆς εἰς τὸν κόπον νὰ ὁμιλήῃς, μὴ χάνῃς τὰ λόγια σου. τὸ γὰρ ἀναίσχυντον τί δεῖ λέγοντα προσλαβεῖν τῇ συμφορᾷ; ταῦτα λέγει κατ' ἴδιαν ὁμολογῶν ὅτι ἔως τώρα ἐψεύδετο. προσλαμβάνω τῇ συμφορᾷ = ἀποκτῶ κοντὰ εἰς τὴν συμφορᾶν· τὸ ἀναίσχυντον = τὴν ἀναίσχυντίαν, τὸν τίτλον τοῦ ἀναίσχυντου. ἀνακαλύψω λόγους = θὰ μιλήσω ὀρθὰ κοφτά, χωρὶς περιστροφῆς. παρῶδὸν αἰνίγμα = ὑπαινιγμὸς εἰρωνικός. προσούδισας

πέδω = πρὸς οὐδας (ἔδαφος) ἔρριψας· **πέδω**· πλεονασμ. = κατὰ γῆς.
Τάνταλος· ἦτο υἱὸς τοῦ Θυέστου, ἀδελφοῦ τοῦ Ἀτρέως. Ὁ Ἀγαμέμνων ἐνταῦθα παρίσταται ὡς τις ὠμὸς καὶ θηριώδης φανεῦον καὶ τὸ νήπιον, ἵνα διὰ τούτου ἀποφύγη τὴν μέλλουσαν ἐκδίκησιν αὐτοῦ. Ὁ Στασίνοσ ποιητῆς τῶν Κυπρίων ἐπῶν, λέγει: **Νήπιος ὃς πατέρα κτείνας υἱοὺς καταλείπει**. Ὁ Ὅμ. παρουσιάζει τὸν Ἀγαμέμνονα ὡς ἀγαθὸν βασιλέα καὶ κρατερὸν αἰχμητῆν. Τὸν πρῶτον μετὰ τοῦ Ταντάλου γάμον τῆς Κλυτ. ἄγνωστον εἶναι ἂν ὁ Εὐριπίδης ἐπενόησεν ἀπὸ ἀνάγκη ποιητικῆν ἢ ἂν εὗρεν ἤδη ὑπάρχοντα. **τῷ Διὸς παιδὲ ἐμῷ τε συγγόνω**· εἶναι οἱ δύο υἱοὶ τοῦ Διὸς καὶ ἀδελφοὶ τῆς Ἑλ. Διόσκουροι, Κάστωρ καὶ Πολυδεύκης. **μαρμαίροντε ἵπποισιν** = ἀπασπράπτοντες μὲ τὰ κατάλευκα ἄλογά των. Οἱ Διόσκουροι παρίστανται συνήθως ἔφιπποι ἢ ἱστάμενοι παρὰ τοὺς ἵππους των. Ὁ Πίνδαρος τοὺς ὀνομάζει **λευκοκόλους** καὶ **εὐίππους**. Ὁμηρικὸς τις ὕμνος λέγει αὐτοὺς **ταχέων ἐπιβήτορας ἵππων**. **ἐρρύσατό σε** = σέ ἔσωσε, σέ γλύτωσε (πρβλ. τὸ **ῥῦσαι ἡμᾶς**). **τάμᾳ ἔσχες αὐ λέχη** = μὲ ἔλαβες ἐκ νέου σύζυγον.

γ') 1157 - 1190

οὐ = τότε. **καταλλαχθεῖσα** = διαλλαγεῖσα. **συμμαρτυρήσεις** = θὰ μαρτυρήσης καὶ σύ. **ἦ** = ἦν = ἤμην γυνὴ ἄμεμπτος· εἰς τούτο τὸ ἄμεμπτος ἀναφέρεται τὸ **περὶ σέ σωφρονῶ εἰς Ἀφροδίτην** = εἶμαι πιστὴ σύζυγος. **αὐξω μέλαθρον** = αὐξάνω τὴν περιουσίαν τῆς οἰκογενείας. **θύραζε** = ἔξω. **θήρευμα** = ἀπόκτημα. **φλαύραν** = φαύλην = εὐτελεῆ. **ἐπὶ τρισὶ παρθένοισι** = κατόπιν τῶν τριῶν παρθένων· κατὰ τὸν Ὅμηρον ἦσαν αὗται ἡ Χρυσόθεμις, Λαοδίκη καὶ Ἰφιάνασσα· οἱ κατόπιν μνημονεύουσιν Ἰφιγένειαν, Ἡλέκτραν καὶ Χρυσόθεμιν. **τλημόνωσ** = σκληρόκαρδα. **ῶν**· γεν. διαίρ. εἰς τὸ **μιᾶς**. **τὰ σά** = τὰς ἰδικὰς σου δικαιολογίας, τὴν ἰδικὴν σου ἀπολογίαν· **ἵνα λάβῃ Μενέλεωσ Ἑλένην**· εἶναι ἀπόκρισις εἰς τὸ : **τίνοσ ἔκατί νιν** (αὐτὴν τὴν μίαν) **κτενεῖσ**. **καλόν γέ τοι** = ναί, εἶναι ὠραῖον ἀλήθεια· εἰρωνεία : ἄλλοι νὰ ἐγκληματοῦν καὶ ἄλλοι νὰ τιμωροῦνται ἀθῶοι. **ἀποτεῖσαι τέκνα μισθὸν κακῆσ γυναικόσ** = νὰ πληρώσωσ τὰ τέκνα ἀντίποινα διὰ τὴν αἰσχρὰν διαγωγὴν ἀνηθίκου γυναικόσ. **τάχθιστα** = τὰ **ἐχθιστα** = τὰ μισητότατα (Ἑλέν.) **τοῖσι φιλιτάτοισ** (δοτ. ὄργαν., Ἰφιγ.)

ώνούμεθα· ἐνεστώς τοῦ ἐπιχειρουμένου = ζητοῦμεν νά ἀγοράσωμεν.
 γίγνομαι διὰ μακρᾶς ἀπουσίας = ἀπουσιάζω ἐπὶ μακρόν. θρόνους =
 τὰς ἑδρας. παρθενῶνες = τὰ δωμάτια, ὅπου ἔμεναν αἱ παρθένοι. ἐπὶ
 δακρύοις = δακρύουσα. ὦ τέκνον-ὁ φυτεύσας πατήρ· ἰσχυρά ἀντί-
 θεσις, ἣτις ἐξαίρει τὸ μέγεθος τοῦ ἐγκλήματος. αὐτὸς κτανών, οὐκ
 ἄλλος· σχῆμα ἐκ παραλλήλου. οὐδ' ἄλλη χερί = οὐδὲ ξένη χερί.
 τοιόνδε μῖσος = μῖσος ἄσβεστον. ἐνδεῖ βραχείας προφάσεως =
 χρειαζόμεθα μικράν ἀφορμήν. χαί = καί αἰ. δεξόμεθα δέξιν, ἣν σε
 δέξασθαι χρεών = θά σοῦ κάμωμεν ὑποδοχὴν, ἡ ὁποία σοῦ χρειάζεται·
 σαρχασμός. κακή· εἰς ἣν σημασίαν καὶ ἡμεῖς· ὑπαινιγμὸς εἰς τὸν ἐν
 Μυκήναις φόνον μετὰ τὴν ἐπάνοδόν του. μήτ' αὐτὸς γένη (κακὸς
 περὶ ἐμέ). εἶεν = ἔστω εἶναι κατὰ τοὺς ἀρχαίους συγκατάθεσις μὲν
 τῶν εἰρημένων, συναφῆς δὲ πρὸς τὰ μέλλοντα. θύσεις σὺ δὴ παῖδα =
 ὡς ὑποθέσωμεν ὅτι θά θυσιάσῃς τὴν κόρην σου. ἔνθα = τότε, κατὰ
 τὴν θυσίαν. τί σοι κατεύξει τάγαθόν = τί καλὰς εὐχὰς θά κάμῃς
 διὰ τὴν ἑαυτὸν σου. σοι, ἀντὶ τοῦ σαυτῷ. νόστος πονηρὸς = περι-
 πετειώδης ἐπάνοδος. οἰκοθέν γ' αἰσχυρῶς ἰών = ἀφ' οὗ ἀναχωρεῖς
 ἀπὸ τὴν πατρίδα ἐπαισχύντως· ἐπάνοδος, τῆς ὁποίας αἰ περιπέτεια
 καὶ τὰ βάσανα νά εἶναι ἀνάλογα πρὸς τὸ αἰσχος τοῦ ἐκ πατρίδος
 ἀπόπλου· εἰρωνεία. ἦ τᾶρ' (α) = ἦ τοι ἄρα = τότε λοιπὸν ἀσφαλῶς,
 δίχως ἄλλο. εὐφρονα ἦσομεν = εὐφρονα ἔπη ἦσομεν = θά ἐκστο-
 μίσωμεν εὐνοϊκὰς εὐχὰς. αὐθέντης καὶ αὐτοέντης = ὁ αὐτουργὸς τοῦ
 φόνου. προσβλέπω τινά = ἀτενίζω τινά.

δ') 1191 - 1215

προσπίπτω τινί = πέφτω εἰς τὰς ἀγκάλας τινὸς = ἐναγκαλιζομαί
 τινά. ἔρχομαί τι διὰ λόγων = διαλογίζομαί τι. ἢ σκῆπτρά σοι
 μόνον διαφέρειν καὶ στρατηλατεῖν σε δεῖ; = ἢ ἐνδιαφέρεσαι μόνον
 νά κινῆς δεξιὰ καὶ ἀριστερὰ τὸ σκῆπτρον καὶ νά ἔχῃς τὴν ἀρχιστρατη-
 γίαν; Ἐνάλογα ἔλεγε καὶ ὁ Μενέλαος πρὸς τὸν ἀδελφὸν (στίχ. 357).
 Τὸ σκῆπτρα διαφέρειν εἶναι γραφικώτατον. Κάθε εὐγενικὸν αἶσθημα
 ἐφυγαδεύθη ἀπὸ τὴν καρδίαν σου, λέγει πρὸς τὸν Ἀγ. ἢ Κλ., ἕνεκα τῆς
 φιλαρχίας καὶ μόνην ἀποστολὴν νομίζεις ὅτι ἔχεις νά κινῆς τὸ σκῆπτρον
 ἐπιδεικτικῶς καὶ νά διατηρήσῃς τὴν ἀρχιστρατηγίαν· διὸ καὶ ἀποφα-
 σίζεις νά θυσιάσῃς τὴν κόρην σου. ὄν = ἀλλὰ τοῦτον, ἀντὶ ὅ, καθ' ἑλξιν

πρὸς τὸ **δίκαιον λόγον** = ἀλλὰ τοῦτο, τὸ ὅποιον θὰ ἦτο μία δικαία πρότασις, ἔπρεπε νὰ εἴπῃς. **κληρον τίθεμαι** = βάλω κληρον. **ότου** = τίνος. **ἦν τότε ἐν ἴσῳ** = ἦν τότε ἴσον. **ἀλλὰ μὴ παρασχεῖν σε** (ὑποκ.) **παῖδα σὴν** (ἀντικ.) **σφάγιον** (κατηγ.) **ἐξαιρετον** = κατ' ἐκλογὴν. **Δαναΐδαις**· δοτ. χαριστ. **πρὸ μητρὸς** = διὰ τὸ ἀμάρτημα τῆς μητρὸς. **οὐπερ τὸ πρᾶγμ' ἦν** = τὸν ὅποιον ἐνδιέφερε τὸ ζήτημα. **ὑπότροπος** = ὑποστρέψασα, ἐπιστρέψασα. **κομίζουσα** = περιποιουμένη. **ἄμειψαι**· τοῦ ἀμείβομαι = ἀπαντῶ. **τούτων**· γεν. διαίρ. εἰς τὸ **τι** (εἴ τι). **συνσώζω** = ἐνεργῶ ἀπὸ κοινοῦ πρὸς σωτηρίαν. **λόγος** = γλῶσσα, τὸ χάρισμα τῆς φωνῆς. **Ὀρφεύς**· υἱὸς τῆς Μούσης Καλλιόπης, μυθικὸς ἦρωσ, ἦτο περίφημος ποιητῆς καὶ μουσικὸς διὰ τῆς λύρας καὶ τῆς μουσικῆς συγκινῶν καὶ μαλάσσων τὰ ἄγρια θηρία, κινῶν δένδρα καὶ λίθους καὶ ἀναστέλλων τὸν ῥοῦν τῶν ποταμῶν. Ἐμάλαξε καὶ αὐτὸν τὸν Πλούτωνα. **ἐπάδω** = ἔδω. **ὀμαρτῶ τινι** = ἀκολουθῶ τινα. **κληεῖν τε**· συνάπτεται πρὸς τὸ **πειθεῖν** (πείθειν - κληεῖν τε). **κηλῶ** = θέλω, γοητεύω. **ἐνταῦθ' ἄν ἦλθον** = θὰ ἐχρησιμοποιοῦν αὐτὸ τὸ μέσον. **παρέχω** = χρησιμοποιοῦ. **τάπ' ἐμοῦ σοφά** = αὐτὰ πού μόνον γνωρίζω, δηλ. τὰ δάκρυα, ὡς λέγει εὐθύς ἀμέσως.

ε') 1216 - 1245

ἱκετηρία = κλάδος ἐλαίας μὲ λευκὰ ἔρια περιτυλιγμένος, σύμβολον τῶν ἱκετῶν. **τὸ σῶμα τοῦμὸν ἐξάπτω σέθεν ἱκετηρίαν** (= ἱκετήριον κλάδον). **γόνασιν** = διὰ τὴν ζωὴν σου· ἡ ὅλη πρότασις παρενθετικὴ εἰς τὸ ἱκετεύω. **ἄωρος** = νέος. **τὰ ὑπὸ γῆς** = ὁ Ἄδης. **δοῦσα σῶμ' ἐμὸν** = καθίσασα. **χάριτες** = θωπεῖται. **ἐν δόμοισιν ἀνδρὸς** = συζύγου. **θάλλω** = ἀκμάζω, εἶμαι εὐτυχής. **οὐμὸς** = ὁ ἐμὸς λόγος = ὁ λόγος ἐμοῦ, ἐξ οὗ τὸ **ἐξαρτωμένης** = κρεμασμένης. **ἀντιλάζουμαι** = ἀντιλαμβάνομαι, πιάνομαι ἀπὸ κάτι. **ὑποδοχαί** = δεξιώσεις. **δόμων**· γεν. ὑποκειμ. εἰς τὸ **ὑποδοχαῖς**. **πόνων τιθηνούς ἀποδιδουῶσά σοι τροφάς** = ἀνταποδίδουσα εἰς σέ τοὺς πολλοὺς κόπους διὰ τὴν ἀνατροφήν μου· **τιθηνός** (θάω, θηλάζω· τιθήνη = τροφὸς) = ὁ τρέφων. **μή**, (ἀποκτεινής) **πρὸς σε Πέλοπος καὶ πρὸς Ἀτρέως πατρός** = ἱκετεύω σε δι' ὄνομα κλπ. **ὠδίνω** = ἔχω ὠδῖνας (πόνους τοῦ τοκετοῦ)· **ὠδῖς** - ἴνος (θηλ.) **ἐδῶ** = λύπη, ἄλγος. **τί μοι μέτεστι** = τί σχέσον ἔχω. **Ἀλέξανδρος** = Πάρις. **πόθεν** = πῶς ἐγινε καὶ ἦλθε (ὁ Πάρις).

ὄμματα = βλέμμα. ἴν' ἄλλα τοῦτο = ἵνα (εἰ μὴ τι ἄλλο) τοῦτο = ἵνα τοῦτο τοῦλάχιστον. σέθεν μνημεῖον = σοῦ φέρη ἀνάμνησιν. μικρὸς σὺ (εἶ) ἐπίκουρος φίλοις = ὥστε νὰ βοηθήσῃς τοὺς φίλους. ἰκετεύω πατρός κατὰ τὸ δέομαί τινος. αἰσθημά τοι τῶν κακῶν ἐγγίγνεται κὰν νηπίοις γε = καὶ τὰ νήπια νὰ ἀσφαλῶς συναισθάνονται τὰ κακὰ. λίσσομαι = ἰκετεύω.

ζ') 1246 - 1275

αἰδεσαί με = σεβάσου με, σεβάσου τὴν δυστυχίαν μου. κατοίκτηρον βίον = λυπήσου τὴν ζωὴν μου. ἄντομαι = ἰκετεύω. νεοσσοῦς = τὸ νεογνὸν τῶν πτηνῶν, τὸ μικρὸ πουλάκι. ηὔξημένη = ἀνεπτυγμένη. πάντα λόγον = ὅ,τι εἶχα νὰ εἶπω. συντεμοῦσα ἔν = συντομεύσασα εἰς ἓν σημεῖον. νικήσω = θὰ νικήσω, θὰ πείσω. τὰ νέρθε = τὰ κάτω, τὰ ἐν Ἄδου. οὐδέν (ἐστὶ) = δὲν ἀξίζουσι τίποτε. κακῶς ζῆν κρεῖσσον ἢ καλῶς θανεῖν = προτιμότερον νὰ ζῆ κανεὶς κακῶς παρά νὰ ἀποθάνῃ καλῶς. Ἀντιθέτως ὁ Αἴας ἐν τῷ φερωνύμῳ δράματι τοῦ Σοφοκλέους λέγει : ἀλλ' ἢ καλῶς ζῆν ἢ καλῶς τεθνηκέναί τὸν εὐγενῆ χρῆ. Εἰς ἄλλας τραγωδίας ὁ Εὐριπίδης κατὰ τὰς περιστάσεις ἔχει διαφορετικὴν ἀντίληψιν διὰ τὴν ζωὴν λέγων : τοῦ ζῆν δὲ λυπρῶς κρεῖσσόν ἐστὶ κατθανεῖν· τὸ γὰρ θανεῖν κακῶν μέγιστον φάρμακον νομίζεται. Τὸ ὀρμέφυτον τῆς ζωῆς ἐξεγείρεται καὶ αἰ πρὸς τὸν πατέρα τῆς ἰκεσίας συντρίβουσι τὴν καρδίαν μαζ. εἶναι ὠραία ἡ ζωὴ, λέγει, ὁ Ἄδης εἶναι φοβερός, μὲ τρομάζει. Χιλιάκις προτιμότερα εἶναι ἡ ζωὴ δυστυχημένη ἢ ἐνδοξος θάνατος. Τόσον γλυκεῖα εἶναι ἡ ζωὴ. Ὁ Ἀχιλλεὺς παρ' Ὀμήρῳ λέγει ὅτι θὰ ἐπροτίμα νὰ θητεύῃ παρ' ἄλλῳ παρά νὰ ἀνάσῃ ὅλων τῶν νεκρῶν. ὦ τλῆμον = ὦ ἀθλία. ἀγῶν μέγας ἦκει = φοβερός διαπληκτισμὸς ἔχει γίνεσθαι, προκληθῆ. Ὁ Χορὸς μετὰ πάντοτε μακρὸν κάπως λόγον λέγει δίστιχον, δι' οὗ ἐκφράζει τὴν γνώμην του. συνετός εἰμι τὰ οἰκτρά = ἐνοῶ τὰ προκαλοῦντα οἰκτον, συμπάθειαν. μαινοίμην ἄν (ἐνν. εἰ μὴ φιλοίην). δεινῶς ἔχει μοι = ἡ θέσις μου εἶναι πολὺ δύσκολος. ταῦτα = τοῦτο, δηλ. τὴν θυσίαν. δεινῶς - δεινῶς· διὰ τῆς ἐπαναδιπλώσεως ἐξαίρει τὸ δύσκολον τῆς θέσεώς του· πρβλ. ὡς πρὸς τὴν ἐννοιαν τὸ ἡμέτερον : μπρὸς γκρεμὸς καὶ πίσω βράχος. ὅσον (ἐστὶ) στρατεύμα ναύφρακτον = ναυτικὸν στρατόπεδον. ὅσοι τ' (εἰσὶ) ἀνακτες χαλκῶν ὄπλων = ὀπλίται.

(ὕποκ.). **νόστος** = ἀπόπλους. **πύργος** = τὰ πυργωτὰ τεῖχη. **ἔξαιρω** = κυριεύω. **βάθρον Τροίας** = ἡ καθέδρα, ἡ πρωτεύουσα τῆς Τροίας. **Ἄφροδιτή τις**· τὸ τις κατὰ λιτότητα ἐπιτείνει· **Ἄφροδιτή**· κατὰ συνεκδοχὴν = ἐπιθυμία. **άρπαγαὶ λέκτρων Ἑλληνικῶν** = ἀρπαγαὶ Ἑλληνίδων συζύγων. **οἱ** = οὗτοι λοιπόν. **λύω θέσφατα**· κατὰ τὸ λύειν νόμους = δὲν ἐκτελῶ τὴν θέλησιν. τὸ **βουλόμενον** = ἡ βούλησις. **ἦ**· δοτ. **χαριστ.** **δεῖ** = εἶναι ἀνάγκη. **τούτου** = ταύτης τῆς ἀνάγκης, εἰς ταύτην τὴν ἀνάγκην. **ἦσσαντες καθέσταμεν** = ἔχομεν ὑποκούψει. **συλῶμαι λέκτρα** = ἀπαγυμνώνομαι ἀπὸ τὴν σύζυγον, μὴ ἀρπάζουν τὴν σύζυγον.

Ἀέγων πάντα ταῦτα ὁ Ἄγ. παρουσιάζεται πλέον ὡς μέγας πατριώτης ἐμπεποτισμένος ἀπὸ τὴν πανελλήνιον ἰδέαν. Ὁ Ἄγ., ἀφ' οὗ ἀπελογήθη εἰς τὰς ἐπιθέσεις Κλ., Ἰφ., Χοροῦ, καταλείπει τὴν ὀρχήστραν, ἐν ᾗ τὸ θέατρον ἀντηχεῖ ἀπὸ τὸν ἀπελπιν θοῆρον Κλυτ. καὶ Ἰφιγενείας.

Τὸ τμήμα 1098 - 1275 τὸ διαλογικὸν ἀποτελεῖ τὸ Α' ἐπεισόδιον καὶ ἀντιστοιχεῖ πρὸς τὴν Ε' πράξιν σημερινῆς τραγωδίας. Τελειώνει μὲ τὴν ᾄτην δῆλωσιν τοῦ Ἄγ. ὅτι ὀφείλει νὰ θυσιάσῃ τὴν κόρην. Τῶν θεατῶν τὴν ψυχὴν συνέχει ἔλεος καὶ φόβος ἀπὸ τὴν θυσίαν τὴν ἐπιχειμένην. Ἄλλ' ἄς ἀκοῦσωμεν τοὺς θοῆρους καὶ τὰς ἀοῦς τῆς Ἰφιγενείας ἐν τῇ ἐφεξῆς μονοδία.

ΤΕΤΑΡΤΟΝ ΣΤΑΣΙΜΟΝ (1276 - 1335)

ΜΟΝΩΔΙΑ ΙΦΙΓΕΝΕΙΑΣ (1276 - 1311)

οἱ (ἐπιφ. σχετλ.) **ἐγὼ** = οἶμοι = διμέ. **μέλεος - α - ον** = δυστυχῆς. **θανάτου**· γεν. αἰτίας. **σέ**· ἀνάφερε εἰς τὸ παραδοῦς. **ταυτόν μέλος τύχης πέπτωκεν εἰς ἄμφω** = τὸ ἴδιον μέλος τῆς τύχης ἔχει πέσει, λάχει καὶ εἰς τὰς δύο· τὸ ἴδιον μοιρολόγι λέγε : οἱ ἴγῳ οἱ ἴγῳ. **νάπος νιφόβολον** = φάραγξ χιονόβλητος. **ὄθι** = ὅπου. **ἔβαλε** = ἐπέταξε, ἐξέθηκε. **βρέφος**· ἀντ. **ματρὸς ἀποπρὸ νοσφίσας** = ἀποχωρίσας μακρὰν ἀπὸ τὴν μητέρα. **ἐπὶ μόρῳ θανατόεντι** = ἐπὶ μοίρᾳ θανασίμῳ = μὲ τὸν σκοπὸν νὰ ἀποθάνῃ. **Πάριν**· ἐπεξήγησις τοῦ ἀνωτέρῳ : **βρέφος ἀπαλόν**. **Φρυγῶν πόλις** = τὸ Ἴλιον. **ὠφείλε** (Πρίαμος). **οἰκίζω** = ἐγκαθιστῶ τινα· τὸν τραφέντα ἀμφὶ βουσί = τὸν

τραφέντα μέσα στα βόδια. **βουκόλον**· κατηγ. **θάλλων** = θαλερός. **χλωρός** = τρυφερός. **ρόδοντα άνθη** = άνθη ρόδων.

Ἡ μάντις Κασσάνδρα, ἡ κόρη τοῦ Πριάμου, κατὰ τινες μύθους, εἶχε προφητεῦσει, ὅταν ἐγεννᾶτο ὁ Πάρις, ὅτι οὗτος θὰ γίνῃ ὁ καταστροφεὺς τῆς πατρίδος του καὶ δι' αὐτὸ ἐπέμενε νὰ φονευθῆ τὸ βρέφος, ἵνα ἀποτραπῆ τῆς πατρίδος ὁ ὄλεθρος. Κατ' ἄλλους μύθους, ἡ Ἐκάβη, ἔχουσα ἐν τῇ κοιλίᾳ τὸν Πάριον, εἶδε καθ' ἑπινοῦς ὅτι ἐγέννησε διαλόν, οἱ δὲ ἐξηγηταὶ τῶν ὀνειρώων, προβλέποντες ὅτι τὸ παιδίον, ποὺ θὰ γεννηθῆ, θὰ γίνῃ ὁ καταστροφεὺς τῆς πατρίδος, ἠξίωσαν τὸν φόρον αὐτοῦ. Καὶ ὁ Πριάμος ἀντὶ νὰ τὸ φονεύσῃ τὸ ἐξέθηκεν εἰς χαράδραν τῆς Ἰδης, ὅπου ποιμένες, εὐρόντες αὐτό, τὸ ἀνέθρεψαν. Ὑστερον ὁ Πριάμος ἀναγνωρίσας τὸ ἐδέχθη πάλιν εἰς τὴν οἰκογένειάν του παρὰ τὰς ἀποτροπὰς τῆς Κασσάνδρας. Ὁ Πριάμος φανταζόμενος αὐτὸν ὡς βουκόλον καὶ ὄχι ὡς βασιλόπαιδα, ἔστειλεν αὐτὸν εἰς τὰ λιβάδια τῆς Ἰδης, ἵνα βόσκη τοὺς βοῦς, καὶ παρεχώρησεν εἰς αὐτὸν πρὸς κατοικίαν θέσῃ κοντὰ εἰς τὰς γνωστὰς κρήνας.

ύακίνθινα άνθη· ύακίνθος, ὠραῖον εὐώδες άνθος.

Ἡ λεπτομερὴς περιγραφή τοῦ θελκτικοῦ καὶ εἰδυλλιακοῦ τοπίου γίνεται, ἂν καὶ δὲν συμφωνεῖ πρὸς τὴν διάθεσιν τῆς βαρῆως πενθούσης Ἰφιγενείας, κατὰ τὸν τύπον τῶν μονωδιῶν τοῦ Ἐνριπίδου καὶ ἐκ τῆς κλίσεως τοῦ τραγικοῦ φυσιολάτρου νὰ περιγράψῃ εἰδυλλιακὰ τοπία.

ένθα = ἐκεῖ. **Ἑρμῆς** = ὁ Ἑρμῆς. Ὁ Ζεὺς ὄρισας διαιτητὴν τὸν Πάριον ἔστειλε τὸν Ἑρμῆν νὰ συνοδεύσῃ εἰς τὴν Ἰδην τὰς ἐριζούσας τρεῖς θεάς. **τρυφῶ ἐπὶ πόθῳ** = καμαρώνω διὰ τὰ ἐρωτικά φίλτρα. **εὐναῖσι βασιλίσιν Διὸς ἀνακτος** = ὡς βασιλικὴ σύννευος τοῦ Διὸς· τὸ βασιλίσιν εἶναι ἐπίθετον. **ἐπὶ κρίσιν ἔριν τε, θάνατον**· ἐκφράζουν τὸ τελ. αἴτιον. **κρίσιν... ἔριν καλλονᾶς**· πρωθύστερον. **στυγνός** = φρικτός, ἀπαίσιος. **ἐμοί· δότ'· άντικ.** ἢ ἡθικὴ = διὰ τὸν θάνατον δὲ τὸν ἰδικόν μου. Ἐφεξῆς ἡ σειρά: **φέροντα Δαναΐδαισι πρὸς Ἴλιον πομπάν, ἄς (ἦς) πομπῆς προθύματα ἔλαχεν Ἄρτεμις κόραν.**

β') 1312 - 1335

δυσελένα = δυσελένη = ἡ καλλιό - 'Ελένη, ἡ βρωμο - 'Ελένη. **πικράν ιδοῦσα** = ἀφ' οὗ μὲ ἐφαρμάκωσε πρὸς τὸ **δυσελέναν** πρβλ. **δύσπαρις, αἰνόπαρις. φονεύομαι - διόλλυμαι** : ἐπαναδιπλωσίς ἔχουσα ποικιλίαν, διότι τὴν ἀφόρητον αὐτὴν ἔνοιαν δὲν τὴν χωράει ὁ νοῦς της. **ἀνοσίου πατρός** : διότι φονεῖ τὸ ἴδιον τέκνον. **πρύμναι ναῶν**. περίφρ. = **νῆες. χαλκεμβολάδες** = ἔχουσαι χαλκᾶ ἔμβολα : ἀναχρονισμός. **ἐλάτα** (ἡ) = ναῦς, στόλος (ἐκ ζύλου ἐλάτης) : **συνεκδοχή. πομπᾶιος** = ὁ πέμπων, ὁ συνοδεύων : εἰς τοῦτο ἀνάφερε τὸ εἰς **Τροίαν**. **ἐλάταν πομπᾶιαν** εἶναι παράθεσις εἰς τὸ **πρύμνας ναῶν** = στόλον πού θά συνώδευε τοὺς "Ελληνας εἰς τὴν Τροίαν" ἢ σειρά : **ἄδε Αὐλῖς μὴ μοι ὤφελε δέξασθαι εἰς τούσδ' ὄρμους πρύμνας ναῶν χαλκεμβολάδων, ἐλάταν πομπᾶιαν εἰς Τροίαν**. Τῶν ἐφεξῆς ἡ σειρά ἔχει ὡδε : **μηδ' (ὤφελε) Ζεὺς πνεῦσαι ἀνταίαν πομπᾶν Εὐρύπῳ. πομπῆ** = ὁ συνοδεύων ἄνεμος, ἡ αὔρα. **ἀνταῖος** = ἐναντίας. **Εὐρύπῳ** : δοτ. τοῦ τόπου. **μειλίσσων αὔραν** = γλυκεῖαν αὔραν στέλλων. **ἄλλαν** = διάφορον. **λαίφρεσι θνατῶν** = εἰς τὰ ἱστία τῶν θνητῶν. **χαίρειν** : θά νοήσωμεν πρὸ αὐτοῦ τὸ **τοῖσι μὲν κατ' ἀναλογίαν** πρὸς τὸ κατωτέρω **τοῖσι δέ. τοῖσι μὲν χαίρειν** = ὥστε ἄλλα μὲν πλοῖα νὰ χαίρουν. **τοῖσι δέ λύπαν** = εἰς ἄλλα δὲ λύπην· **τοῖσι δέ ἀνάγκαν** = ἀνωτέραν βίαν· **τοῖσι δ' ἐξορμαῖν** = εἰς ἄλλα δὲ νὰ ἀποπλέουν. **στέλλειν** (τὰ ἱστία) = νὰ μαζεύουν τὰ πανιά. **μέλλειν** = νὰ ἀναβάλλουν τὸν ἀπόπλου. Ἡ ἔνοια : ἐξαποστέλλει ὁ Ζεὺς ἐκάστοτε εἰς τὰ πλοῖα διάφορον αὔραν μὲ διάφορα ἀποτελέσματα : οὕτως εἰς ἄλλα μὲν ἡ αὔρα εἶναι γλυκεῖα, δι' ἄλλα δὲ φαρμακερῆ, ὥστε νὰ ὑποκύπτουν εἰς τὴν ἀνωτέραν βίαν (**ἀνάγκαν**), ἄλλα νὰ ἀποπλέουν, ἄλλα νὰ διπλώνουν τὰ πανιά, ἄλλα νὰ ἀναβάλλουν τὸν ἀπόπλου : ὅρα τὴν παρήχησιν : **πομπᾶιαν - ἀνταίαν** καὶ τὴν ἐπαναδιπλωσιν : **τοῖσι μὲν, τοῖσι δέ** κ.λ.π. **γένος ἀμερίων** = γένος τῶν ἐφημέρων, οἱ ἐφήμεροι ἄνθρωποι. **πολύμοχθος** = πολυβασανισμένος. **τὸ χρεῶν** = ἡ μοῖρα. **δύσποτμος** = δυστυχής : τὸ **τι** κατὰ λιτότητα ἐπιτείνει τὸ **δύσποτμον**. **ἰὼ τιθεῖσα** : ἐπιφώνησις : **τιθεῖσα** = προκαλοῦσα. **πάθεα** = συμφοραί. **ἄχεα** = λῦπαι, φαρμάκια. Ἡ πρωταρχικὴ αἰτία ὅλων τῶν εἰς τοὺς "Ελληνας προσγενομένων κακῶν εἶναι ἡ 'Ελένη.

Τὸ τμήμα 1283 - 1335 ἐπέχει θέσιν Δ' στασίμων, εἶναι λυρικόν, μονωδία τῆς Ἰφιγενείας συνοδευομένης ὑπὸ τοῦ ἀδελθοῦ, καλεῖται δὲ ἢ μονωδία θρηνησ ἀπὸ σκηνηῆς. Εἰς τὴν μουσικὴν ἀπηχεῖ τῆς παρθένου ὁ θρηνος. Τὸ μέλος τῶν τοιούτων λυρικῶν ἄσματων ἐψυχάζωγει τοὺς θεατάς. Εἰς τὴν μονωδίαν ταύτην πρὸς τοῖς ἄλλοις σημειωτέα ἢ ἐπαναδίπλωσις, ἣτις πράγματι μαίνεται: ἰὼ - ἰώ, Ἰδαῖος - Ἰδαῖος, ἐλέγετο - ἐλέγετο, ὦ μᾶτερ - ὦ μᾶτερ, πικρὰν - πικρὰν, ἀνοσίσοισιν - ἀνοσίου, ἢ πολύμοχθον - ἢ πολύμοχθον, ἰὼ - ἰώ, μεγάλα - μεγάλα. Ἡ Ἰφιγένεια ἔχει χάσει κάθε ἐλλίδα. Ἀλλὰ τί γίνεται ὁ Ἀχιλλεὺς μὲ τὰς ὑποσχέσεις του; Τοῦτο θὰ ἴδωμεν ἐφεξῆς.

ΠΕΜΠΤΟΝ ΕΠΕΙΣΟΔΙΟΝ (1336 - 1474)

α') 1336 - 1368

ὄχλος ἀνδρῶν = πλήθι στρατοῦ. τὸν γε τῆς θεᾶς παῖδα (εἰσορῶ). ᾤ·δοτ. χαριστ. διαχαλῶ = ἀνοίγω. μοι = πρὸς χάριν μου, παρακαλῶ. δμῶες = ὑπηρεταί. ὡς τί δή; = διατί τάχα; τὸ δυστυχῆς τῶν γάμων = ἡ ἀποτυχία τῶν γάμων, ὁ ματαιωθεὶς γάμος. Αἱ ἀντιλαβαὶ χαρακτηρίζουν τὴν ἐπίτασιν τῆς διεγέρσεως. Ὁ διάλογος γίνεται γοργότερος καὶ ζωηρότερος. οὐκ ἐν ἀβρότῃ κείσαι πρὸς τὰ νῦν πεπτωκότα = μὲ τὸ νῦν κατάντημά σου δὲν σοῦ ἐπιτρέπεται νὰ δείχνῃς λεπτότητα καὶ ἀβρότητα τρόπων. πεπτωκότα· ἢ μεταφορὰ ἀπὸ τοὺς κύβους. μίμνω = μένω. οὐ σεμνότητος ἔργον = δὲν ἔχει τὴν θέσιν τῆς ἢ αἰδημοσύνης. ἦν ὀνώμεθα = ἂν ὠφελιθῶμεν, ὀνίναμαι = ὠφελούμαι. Ἔρχεται ὁ Ἀχιλλεὺς, ἀπὸ τὰς πρώτας λέξεις τοῦ ὁποῖου (τάλαινα) προαισθανόμεθα κάτι τὸ σοβαρόν. οὐ ψευδῆ θροεῖς· ὁ χαρακτηρισμός σου εἶναι ὀρθός, διότι πραγματικὰ εἶμαι τάλαινα. δεῖν' ἐν Ἀργείοις βοᾶται = φοβερὰ βοή ἀκούεται μέσα εἰς τοὺς Ἀργεῖους. τὴν βοήν σῆμαινέ μοι = δίδε ἐξηγήσεις ὡς πρὸς τὴν βοήν. πονηρὸν εἶπας οἰωνόν λόγων = αὐτὸ τὸ ὁποῖον εἶπες εἶναι κακὸν σημεῖον διὰ τὴν εἰδησιν πού φέρνεις (βοᾶται)· ἐκ τοῦ δεινὰ ἀμφὶ σῆς παιδὸς διαισθάνεται ὅτι ἡ βοή εἶναι κακὸν προμήνυμα. ὡς χρεῶν σφάξαι νιν· φαίνεται ὅτι ὁ στρατὸς ἔλαβεν ἐν τῷ μεταξύ γνώσιν τοῦ χρησμοῦ καὶ τῆς δυστροπίας τοῦ Ἄγ. ἐς θόρυβον ἐγώ τοι καυτὸς ἤλυθον = καὶ ἐγὼ ὁ ἴδιος ἐξετέθην εἰς θορυβώδεις

ἀποδοκιμασίας. λευσθῆναι πέτρους = νὰ λιθοβοληθῶ· ἐξαρτᾶται ἐκ τοῦ ἤλυθον ἐς θόρυβον. Ὁ ὄχλος ἀποδοκιμάζων ἤξιον τὸν λιθοβολισμὸν του. μῶν = μὴ οὖν. σώζων· ἐνεστώσ της προσπαθείας. ἐχθρός· ὁ στρατός ἦτο δυσμενής, διότι εἶχε τὴν αὐτὴν δεισιδαιμονίαν καὶ τὸν αὐτὸν φιλοπόλεμον ὀργασμὸν. δι' ἃρ' ὀλώλαμεν· τμησίς = διαλώλαμεν ἄρα. γάμων ἦσσαν ἀπεκάλουν = μὲ ἀπεκάλουν ὄργανον τῆς μνηστῆς· τοῦτο ἦτο ὕβρις. εὐνίς = σύζυγος. ἐπέμψατο = μετεπέμψατο. κ' Ἀργόθεν = καὶ Ἀργόθεν. νικῶμαί τινος· ἐλέχθη κατὰ τό· ἠττώμαί τινος. κεκραγμός = κραυγή. τὸ πολὺ = τὸ πλῆθος, ὁ ὄχλος. κακὸν δεινόν (ἔστι) = εἶναι φοβερὸν κακόν. Δυσμενῶς ἐκφράζεται ὁ Εὐριπ. διὰ τὴν ὀγκλοκρατίαν. ἀρήγω = βοηθῶ (ἀρωγή). μαχεῖ· β' ἐνικ. μέλλ. τοῦ μάχομαι. ὄναιο τῶν φρενῶν = νὰ χαρῆς τὰ εὐγενικά σου αἰσθήματα. ὀνησόμεθα = θὰ χαροῦμε· θὰ χαροῦμε διὰ τὴν σωτηρίαν τῆς Ἰφιγ. ὁ Σισύφου γόνος = ἡ σπορά τοῦ Σισύφου, δηλ. ὁ Ὀδυσσεύς. Ἡ μυθολογία θέλουσα νὰ συνδέσῃ τους δύο πανούργους ἥρωας ἔδωκε πατέρα εἰς τὸν Ὀδυσσεῖα τὸν Σίσυφον. ἴδια πράσων... ταχθεῖς ὕπο = ἐνεργῶν ἐξ ἀτομικῆς του πρωτοβουλίας ἢ κατ' ἐντολὴν τοῦ στρατοῦ. αἰρεθεῖς ἐκῶν = ἐκλεγείς τῇ ὑποδείξει του. πονηράν γ' αἵρεσιν (αἰρεθεῖς) = καὶ κάποια πονηρὰ ὑστεροβουλία ἐκρύπτετο εἰς τὴν ἐκλογὴν. μισαιφονεῖν· δηλ. νὰ διαπράξῃ μιαιφόνον. ἔχω = ἐμποδίζω. ἄγω = ἀπάγω. δηλαδή = προφανῶς. ξανθῆς ἐθειρῆς (μυπάσας). ἔθειρα καὶ ἔθειραι = τρίχες, κόμη· ἀντέχομαί τινος = κρατιέμαι ἀπὸ κάποιον. ὥς = διότι. τοῦδ' εἵνεκα = ὅσον ἐξαρτᾶται ἐξ αὐτοῦ (ἐάν δηλ. τὴν πιάσω σφιχτά). ἀλλὰ μὴν ἐς τοῦτό γ' ἤξει = ἀλλ' ὅμως τὸ πρᾶγμα θὰ καταλήξῃ εἰς τοῦτο, δηλ. εἰς τὴν σφαγὴν. Ὁ Ἀχιλλεὺς βλέπει τὴν θυσίαν, ἣν ὁ στρατός στασιασῶς ἀξιοῖ, ἀναπόφευκτον παρὰ πᾶσαν ἀντίδρασίν του.

β') 1369 - 1401

εἰσακούσατε· σὺ καὶ ὁ Ἀχιλλεὺς. μάτην θυμοῦμαι = ἄνευ λόγου, ἀδίκως ὀργίζομαι. καρτερῶ τὰ ἀδύνατα = ἐπιμένω εἰς τὰ ἀδύνατα. προθυμίας· γεν. τῆς αἰτίας εἰς τὸ αἰνέσαι (ἐπαίνεσαι) = διὰ τὴν καλὴν του διάθεσιν. διαβάλλομαί τινι = γίνομαι μισητὸς εἰς τινα. πλέον πράττω = κατορθώνω. οἶα εἰσῆλθὲν μ' ἐννοουμένην = πᾶσαι σκέψεις μου ἦλθαν, ὅταν ἐβασάνιζα τὸ πρᾶγμα. κατθανεῖν μοι

δέδοκται· ὁ στρατὸς ἔχει ἀποφασίσει τὴν θανάτωσίν μου. **μοι**· δοτ. ἀντιχαρ. **παρήμι τὸ δυσγενές ἐκποδῶν** = παραμερίζω, βγάζω ἀπ' τῆ μέση κάθε ταπεινὸν αἰσθημα. ὡς· εἰδικός. ἢ **μεγίστη** = ἡ ἰσχυροτάτη. **κάν ἐμοί** = καὶ ἐν ἐμοί. **πορθμὸς ναῶν** = ἡ διαπεραιώσις τῶν πλοίων. **τὰς μελλούσας γυναῖκας** = τὰς γυναῖκας τοῦ μέλλοντος. **τείσαντες** = τιμωρήσαντες. ὁ **Ἑλένης ὄλεθρος**· περίφρασις = ἡ χαμένη Ἑλένη. **ρύσσομαι** = θά σώσω. **κλέος μου μακάριον γενήσεται** = ἀθάνατος θά εἶναι ἡ δόξα μου, ὡς ἐλευθερωτριάς τῆς Ἑλλάδος. **καὶ γὰρ οὐδέ τοί τι λίαν ἐμοί φιλοψυχεῖν χρεῶν** = ἀλλὰ ἔχω πρὸς τούτοις καὶ ἄλλον λόγον νὰ μὴ ἀγαπῶ τὴν ζωὴν μου. **πᾶσι Ἑλλησι**· δοτ. χαριστ. **ἔτεκές με κοινὸν** (δηλ. ἀγαθόν) **κατήγορ. ἐρέτμ' ἔχοντες** = ἐρετμὰ ἔχοντες = κωπηλάται. **ἐρετμὸν** (ἐρέσσω) = κώπη. ἢ **ἐμὴ ψυχὴ** = ἡ ζωὴ μου. **μί' οὔσα** = ἐγὼ δὲ μὲ μίαν ζωὴν, πού ἔχω· ἀλλὰ μυρίοι - ἢ δ' ἐμὴ ψυχὴ **μί' οὔσα**· ὁ συλλογισμὸς ἀπὸ τοῦ μειζονος. **κάπ' ἐκεῖνο** = καὶ ἐπ' ἐκεῖνο = καὶ εἰς ἐν ἄλλο, τὸ ἐξῆς. **διὰ μάχης μολεῖν** = διὰ μάχης ἐλθεῖν = **μαχέσασθαι**. **κρείσσων** (ἔστι)· σύντ. προσωπικὴ ἀντὶ τῆς ἀπροσώπου· **κρείσσόν** (ἔστιν) **ἕνα ἄνδρα ὄραν φάος** (= ζῆν) ἢ **μυρίας γυναῖκας**. Πρὸς τὴν ἔννοιαν πρβλ. τὰ ἐν Ἰφιγ. ἐν Τ. : **ἄνῆρ μὲν ἐκ δόμων θανῶν ποθεινός, τὰ δὲ γυναϊκὸς ἀσθενῆ**. **ἐμποδῶν γενήσομαι** = θά ἐμποδίσω. **ἀμήχανον** = ἀδύνατον. **ταῦτα** = ἡ θυσία μου. **μνημεῖα**· ὡς καὶ παρ' ἡμῖν τὸ μνημεῖον τοῦ ἀγνώστου στρατιώτου. **διὰ μακροῦ** = ἐπὶ μακρὸν χρόνον. **οὔτοι**· καθ' ἔλξιν πρὸς τὸ **παῖδες ἀντὶ ταῦτα**· καὶ ἐπαλαμβάνει τὸ **ταῦτα** 1398 = αὐτὰ θά εἶναι τὰ παιδιὰ μου. **τὸ μὲν** = τὸ βαρβαρικόν. Οἱ Ἕλληγες ἔχοντες συνείδησιν τοῦ ὑπερέτερου πολιτισμοῦ των κατεφρόνουσαν ὡς βαρβάρους πάντας τοὺς μὴ Ἕλληγας καὶ ἔχον τὴν ἀξίωσιν νὰ ἄρχωσιν ἐκείνων ταυτίζοντες βαρβάρους καὶ δούλους.

Ἡ Ἰφιγένεια ἀπροσδοκῆτως μετεστράφη· ἐλευθέρῃ ἀπὸ φόβου καὶ ὑψηλόφρον, ὑπερήφανος ἐν τῇ φιλοπατρίᾳ τῆς, λαμβάνει τὴν ἀμετάκλητον ἀπόφασιν νὰ ἀποθάνῃ ὑπακούουσα εἰς τὴν ἐθνικὴν φωνὴν πού τὴν καλεῖ νὰ προασπίσῃ τῆς πατρίδος τὴν τιμὴν καὶ τὴν ἀσφάλειαν. Ἡ πανελλήμιος ἰδέα ἐπεκράτησεν εἰς τὴν ψυχὴν τῆς.

γ') 1402 - 1432

τὸ σὸν = ἡ ἰδική σου στάσις. **γενναίως ἔχει** = εἶναι εὐγενικῆ.

τὸ τῆς τύχης δὲ καὶ τὸ τῆς θεᾶς = ἡ θέλησις ὅμως τῆς τύχης καὶ τῆς θεᾶς. **νοσεῖ** = δὲν εἶναι δικαία, ὀρθή. Ὁ Χορὸς θαυμάζει τὴν γενναιοψυχίαν τῆς κόρης, αἰτιᾶται δὲ τὴν τύχην καὶ τὴν θεάν. **νοσεῖ**· μεταφορικῶς κεῖται. Ὁ Εὐρύπιδης κακίζει τοιοῦτους θεοὺς ζητοῦντας ἀνθρωποθυσίας· ἡ θεὰ ζητοῦσα τὴν θυσίαν εἶναι ἠθικῶς ἐπιλήψιμος· ἡ κόρη ἔχει εὐγένειαν ἀνεπίληπτον. **τίθημι μακάριον** = καθιστῶ εὐτυχῆ. **σοῦ μὲν, Ἑλλάδος δέ**· γεν. τῆς αἰτίας. **ἀπολείπω** = ἀφήνω κατὰ μέρος. **τὸ θεομαχεῖν** = ἡ θεομαχία, ἡ ἀντίδρασις κατὰ τῆς θεᾶς. **ὃ σου κρατεῖ** = τῆς ὁποίας πλήρης εἶναι ἡ ψυχὴ σου. **ἐξελογίσω τὰ χρηστὰ τὰναγκαϊὰ τε** = ἐσκέφθης, ὅπως σοῦ ὑπηγόρευεν ἡ λογικὴ καὶ ἡ ἀνάγκη. **μᾶλλον ἐσέρχεται με πόθος σῶν λέκτρων** = ὁ πόθος νὰ σὲ ἀποκτῆσω σύζυγον γίνεται δυνατώτερος, αὐξάνει, ἐπιτείνεται. **φύσις** = χαρακτήρ. **ὄρα δέ** = κοίταξε δὲ (αὐτὰ ποῦ θὰ σοῦ εἶπω). **ἄχθομαι** = φέρω βαρέως. **ἴστω Θέτις** = μάρτυς μου ἡ Θέτις. **ἄθρέω - ῶ** = προσέχω. **κακόν**· οὐσιαστ., **δεινόν**· ἐπίθ. Ὁ Ἀχιλλεὺς θίγει τὴν ἀνθρωπίνην χορδὴν, τὴν ἀγάπην πρὸς τὴν ζωὴν, ἥτις εἶναι ἔμφυτος εἰς πάντα ἀνθρώπον. **οὐδὲν οὐδὲν**· εὐλαβουμένη = χωρὶς καθόλου νὰ συστῆλωμαι πρὸ οὐδενός. ἡ **Τυνδαρίς παῖς** = ἡ κόρη τοῦ Τυνδάρεω = ἡ Ἑλένη. **ἄρκει τιθεῖσα**· ἡ σύνταξις προσωπικὴ ἀντὶ ἀπροσώπου· **ἄρκει τιθέναι** = ἀρκει ὅτι ἡ Ἑλ. προκαλεῖ. **διὰ τὸ σῶμα** = διὰ τὸ κάλλος τοῦ σώματος. **μάχας - φόνους**· ἐν διὰ δυαῖν = φονικὰς μάχας· ἦν **δυνώμεθα**· ὁ πληθ. διότι καὶ ὁ Ἀχιλλεὺς θὰ συμβάλῃ εἰς τοῦτο συντελῶν εἰς τὴν θυσίαν τῆς Ἰφιγενείας. **λῆμα**· παρὰ τὸ **λάω** = θέλω (**αἱ δὲ λῆς**) = θέλησις, ψυχὴ, καρδιά. **ἄριστος** = εὐγενέστατος. **οὐκ ἔχω πρὸς τοῦτο λέγειν** = δὲν δύναμαι νὰ ἀντιλέγω εἰς τοῦτο. **γενναῖα φρονεῖς** = ἔχεις εὐγενῆ αἰσθήματα. **τί γὰρ τάληθές οὐκ εἶποι τις ἄν** ; = διότι διατὶ νὰ μὴ ὁμολογῇ τις τὴν ἀλήθειαν ; Ὁφείλω νὰ ὁμολογήσω, ὅσον καὶ ἂν ἀντίκειται εἰς τὴν ἐπιθυμίαν μου. **μεταγνοίης ἂν τάδε** = δύνασαι νὰ ἀλλάξης αὐτὰς τὰς σκέψεις. **ὡς ἂν οὖν εἰδῆς τὰπ' ἐμοῦ** = γιὰ νὰ ἐννοήσης λοιπὸν τὴν εἰλικρίνειαν τῶν λόγων μου. **τάδ' ὄπλα** = τοῦσδε τοὺς ἐνόπλιους (τοὺς συνοδευόντας αὐτόν, οὓς δεικνύει). **ὡς οὐκ ἐάσω** = μὲ τὴν ἀπόφασιν νὰ μὴ σὲ ἀφήσω. **χρῶμαι τοῖς λόγοις τινός** = συμμορφώνομαι πρὸς τὰς ὑποδείξεις τινός. **ἀφροσύνη** = ἀπὸ ἄγνοιαν (τῆς φρίκης τοῦ θανάτου). Ὁ Ἀχιλλεὺς θαυμάζων τὸ ἦθος τῆς ἡρώιδος δηλώνει ὅτι θὰ ἀντιδράσῃ κατὰ τῆς θυσίας.

δ') 1433 - 1474

πρόφασις = ἀφορμή. παῦσαι με μὴ κάκιζε = παῦσαι κακί-
 ζουσά με = μὴ κάκιζέ με = μὴ με ἀποθαρρύνῃς. Ἡ Κλ. ὑπολαβοῦσα τὸ
 κακίζειν ὡς ὑβρίζειν, ὀνειδίζειν, λέγει οὐδὲν ἀδικήσει = δὲν θὰ ἀδι-
 κηθῆς καθόλου, δὲν θὰ πάθῃς κακόν. τριχός· γεν. τῆς ὕλης. ἀμπέχο-
 μαι· ἀορ. ἡμπεσχόμην· ἀμπίσχη· ὑποτ. ἀορ., β' πρόσωπον = ἐνδύο-
 μαι, φορῶ (ὄρα ἀμπέχονον). τί τόδ' εἶπας; τί ἐστί τόδε, ὃ εἶπας;
 ἀπολέσασά σε· ὁ λόγος, διακοπεῖς ὑπὸ τῆς Ἰφιγ. 1441, συνεχίζεται
 ἐν 1442, ἀφ' οὗ ἡ σύνταξις μετεβλήθη: ἀντί ἀπολέσασά σε πενθήσω.
 οὐ σύ γε (ἀπάλεσας). κατ' ἐμέ = ἐξ αἰτίας μου. ἦκιστα (δεῖ πεν-
 θεῖν) = ἐλάχιστα, οὐδαμῶς· χώννυται τύμβος = ἐγείρεται τάφος. νο-
 μίζεται = συνηθίζεται, συνηθως ἐγείρεται. βωμός θεᾶς τῆς Διὸς
 μόρης (ἔσται) μοι μνημά γε — ναί (λέγω εὖ) ὡς εὐτυχοῦσα
 Ἑλλάδος τ' εὐεργέτις = διότι καὶ ἡ τύχη μου εἶναι λαμπρὰ καὶ γίνο-
 μαι καὶ εὐεργέτις τῆς Ἑλλάδος. Πράγματι θὰ εὐεργετήσῃ τὴν Ἑλλάδα,
 διότι καὶ τὸν ἀπόπλουον θὰ διευκολύνῃ καὶ θὰ τὴν ἀπαλλάξῃ ἀπὸ τὰς
 ὕβρεις τῶν βαρβάρων διὰ τῆς αἰσίας ἐκβάσεως τοῦ πολέμου. σέθεν
 = σοῦ = περὶ σοῦ ἢ κασιγνήταισί (σου) = εἰς τὰς ἀδελφάς σου.
 ἐξάπτω = περιβάλλω. χαίρειν γε = ναί, μάλιστα, χαιρετίσματα.
 ἄνδρα· κατηγ. προληπτικόν = ὥστε νὰ γίνῃ ἀνὴρ. προσέλκομαι =
 περιπτύσσομαι. ὅσον εἶχες = ὅσον ἠδύνασο. ἔστι (τι) ὅ τι δρῶσα
 κατ' Ἄργος φέρω σοι χάριν = σέ εὐχαριστῶ. πατέρα τὸν ἄμὸν
 μὴ στύγει πόσιν τε σόν· ἡ κόρη ἀμνησίκακος ἐν τῇ εὐγενείᾳ τῆς
 σημείωσον τὴν παρήχησιν τοῦ δ. δεινοὺς ἀγῶνας διὰ σέ δεῖ κεί-
 νον δραμεῖν· ὑπαινίσσεται τὸν φόνον τοῦ Ἄγ., εἰς ὃν θὰ προβῆ.
 Ἑλλάδος· ἐπίθετον. δόλω δέ = ἀλλὰ δολίως. ἀγεννῶς = πρόσ-
 τυχα. εἰσιν ἄξων = θὰ ἔλθῃ νὰ με ὀδηγήσῃ. πρὶν σπαράσσεσθαι
 κόμης = πρὶν με πιάσουν καὶ με σύρουν ἀπὸ τὰ μαλλιά. μὴ σύ γ'
 (ἴθι). πέμπω = συνοδεύω. οὐ μὴ μόλω πάλιν = ὀριστικῶς δὲν θὰ
 γυρίσω τὸ οὐ μὴ με ἀορ. ὑποτ. ἢ με μέλλ. ὀριστικῆς σημαίνει ἔντονον
 ἄρνησιν. (λείπω σε) εὖ κάξίως. σχές = σταμάτα. μὴ με προλί-
 πης = μὴ με ἀφήσῃς. ἐπευφημήσατε παιᾶνα = ὑμνήσατε με παιᾶνα·
 παιᾶν· ἄσμα πρὸς τιμὴν τοῦ Ἀπόλλωνος συνηθως. Ἐνταῦθα πρὸς τι-
 μὴν τῆς Ἀρτέμιδος, ἵνα ἀποτραπῆ τὸ κακόν (ἢ ἐν Εὐρίπῳ νηνεμία).
 τῆμῃ συμφορᾷ = τῇ ἐμῇ συμφορᾷ· δοτ. τῆς αἰτίας. εὐφημία

= ἡ ἱερὰ σιγή. Ἴτω = ἄς διαχυθῆ. ἐναρχέσθω τις κανᾶ = ἄς κάμη ἀρχὴν τῆς ἱεροῦς τελετῆς ἀπὸ τὰ κἀνίστρα. αἰθέσθω πῦρ = ἄς ἀναρριπίζεται τὸ πῦρ. **προχύταις καθαροῖσι** (1112) ὄργ. **ἐνδεξιούσθω βωμόν** = ἄς περιέρχεται ὀλόγυρα τὸν βωμόν τρέχων δεξιά. Ὁ θῶν περιήρχετο τὸν βωμόν βαντίζων αὐτὸν με ὀλοχύτας καὶ με ἁγιασμόν, τρέχων δὲ πρὸς τὰ δεξιά. Ἡ Ἰριγένεια ἀφῆκε τὰς τελευταίας παραγγελίας εἰς τὴν μητέρα καὶ παραγγέλλει νὰ ἐτοιμάσουν τὰ τῆς θυσίας.

Τὸ τμήμα 1336 - 1474 εἶναι τὸ Ε' ἐπεισόδιον ἀντιστοιχοῦν πρὸς τὴν ΣΤ' πρᾶξιν σημερινῆς τραγωδίας. Ἐν τούτῳ ἡ πρᾶξις ἀκωλύτως βαίνει πρὸς τὴν λύσιν. Ἡ Ἴρ. λαμβάνει, πάσης προσπάθειάς ματαίας ἀποβάσης, τὴν κρίσιμον ἀπόφασιν νὰ δώσῃ τὴν ζωὴν τῆς ὑπὲρ τῆς πατρίδος. Θαυμάζομεν αὐτὴν καὶ ἐλεοῦμεν διὰ τὸν πρόωγον θάνατόν τῆς.

ΚΟΜΜΟΣ (1475 - 1509)

ἐλέπτολις Ἰλίου καὶ Φρυγῶν = ἡ κυριεύουσα τὴν πόλιν τοῦ Φρυγικοῦ Ἰλίου. **στέφρα περιβόλα** = στέφανοι περιβάλλοντες (τὴν κεφαλὴν). **πλόκαμος ὄδε** (πάρεστιν) = ἰδοὺ οἱ πλόκαμοί μου ἔτοιμοι διὰ τὴν στέφιν (μου)· ἡ πρότασις καίται διὰ μέσου. **χερνίβων τε παγὰς** (φέρετε) = ἁγιασμόν ἀπὸ ὕδωρ πηγῆς. **ἐλίσσω Ἄρτεμιν** = τιμῶ διὰ κυκλίων χορῶν περὶ τὸν βωμόν τὴν Ἄρτεμιν. **μάκαιρα**· θηλ. τοῦ **μάκαρ**. **εἰ χρεῶν**· οἰοεὶ διαισθάνεται τὴν λύσιν, ἣν παρασκευάζει ἡ θεά. Ἐπιστεῦετο ὅτι οἱ μελλοθάνατοι εἶχον μαντικὴν δύναμιν. Σημείωσον τὸ πρωθύστερον ἐν τῷ **δίδοτε - φέρετε**, τὴν ἐπαναδίπλωσιν καὶ τὸ ἀσύνδετον ἐν ταῖς : **ἀμφὶ ναὸν - ἀμφὶ βωμόν**, ἐνδεικτικὰ τοῦ σφοδροῦ πόθου καὶ τῆς φλογερᾶς ἐπιθυμίας. **θέσφατ' ἐξαλείψω** = θὰ ἐξοφλήσω τὸν χρησμόν σβήνουσα διὰ τοῦ αἵματός μου τὴν ὀφειλὴν. **αἵμασι θύμασί τε**· ἐν διὰ δυοῖν = **αἵματηρᾶ θυσία**. **δίδωμι δάκρυα** = προσφέρω δάκρυα. **οὐ πρέπει** (δακρύνει). **ἰὼ ἰὼ** = ἐμπρὸς ἐμπρὸς. **συνεπαείδετε** = **συνεπάδετε** = ψάλλετε ὁμοῦ. **Χαλκίδος ἀντίπορον** = τὴν τιμωμένην πέραν τοῦ πόρου τῆς Χαλκίδος (ἐν Ἀυλίδι). **ἴνα** = ὅπου. **δόρατα**· συνεκδ. τὰ ξύλινα καράβια (πρβλ. **δούρειος ἵππος** — ἔρρει τὰ κᾶλα). **δάια** = **δήια** = τὰ πολεμικά· ἀνχρονισμός. **μέμονε** (μένω) = παραμένον εἰς ἀδράνειαν. **δι' ἐμόν ὄνομα** = διὰ νὰ τιμηθῆ τὸ ὄνομά μου. **γᾶ Πελασγία** = γῆ Πελασγι-

κή, τὸ "Ἄργος. Οἱ πρῶτοι κάτοικοι τοῦ "Ἄργους ἐλέγετο ὅτι ἦσαν Πελασγοὶ καὶ αἱ λέξεις "Ἄργος καὶ Λάρισα εἶναι Πελασγικά. **μᾶτερ** = μήτερ = πατρίς. **Μυκηναῖαι τ' ἐμαί θεράπναι** = καὶ σεῖς, Μυκῆναι, ἰδική μου κατοικία. **καλεῖς** = ἐπικαλεῖσαι. **πόλισμα** = πόλις. **πόλισμα Περσέως**: αἱ Μυκῆναι, αἵτινες ἐκίσθησαν κατὰ τοὺς μύθους ὑπὸ τοῦ Περσέως, ὅστις ἤγειρε τὰ τεῖχη αὐτῶν διὰ τῶν Κυκλώπων, οἱ ὅποιοι ἐτείχισαν καὶ τὴν Τίρυνθα. **πόνος** = ἔργον. **ἐθρέψατέ με** = με ἐμεγάλωσατε. **φάος** = χαρά, σωτηρία· τὸ **φάος** τὸ λέγει με ὑπερφάνειν. **φάος Ἑλλάδι** = πρὸς εὐτυχίαν τῆς Ἑλλάδος. **οὐκ ἀναίνομαι θανοῦσα**: ἡ μετοχὴ κατηγορηματικὴ = δὲν μοῦ κακοφαίνεται ὁ θάνατος. **οὐ μὴ λίπη σε** (1465). **λαμπαδοῦχος** = ἡ ἔχουσα τὴν λαμπάδα τοῦ ἡλίου, ἡλιόφωτος. **ἕτερον αἰῶνα καὶ μοῖραν οἰκήσομεν** = ἄλλην ζωὴν καὶ μοῖραν θά περάσωμεν.

Τὸ τμήμα 1475 - 1509 εἶναι λυρικὸν καὶ ἄδεται ὑπὸ τῆς Ἰφιγ. καὶ τοῦ Χοροῦ καὶ καλεῖται *Κομμός*, διότι ἐν θορήοις ἐκόπτοντο τὴν κεφαλὴν καὶ τὸ στήθος, ἄσμα ἀδόμιμον ἀμοιβαίως ὑπὸ τοῦ Χοροῦ καὶ τῶν ὑποχοιτῶν πρὸ τοῦ θανάτου ἢ κατὰ τὸν θάνατον ἢ μετὰ τὸν θάνατον προσώπου.

ΠΕΜΠΤΟΝ ΣΤΑΣΙΜΟΝ (1510 - 1531)

Ἡ σειρά: ἴδεσθε τὰν Ἰλίου καὶ Φρυγῶν ἐλέπτολιν στείχουσαν (κατηγ. μετ.) βωμὸν διαίμονος θεᾶς βαλλομένην (χρον. μετ.) στέφρα ἐπὶ κάρᾳ παγᾶς τε χερνίβων θανοῦσαν ρανίσιν αἱματορρῦτοις σφαγεῖσαν δέραν (= δέρην) εὐφυᾶ σώματος. **διαίμων** = χίμακτηρός, αἱματοβαφής. **ρανίσιν αἱματορρῦτοις** = μέσα εἰς ραντίσματα αἱμάτων. **σφαγεῖσαν**: ὑποκ. Ἰφιγ. **δέραν**: φανερώνει τὸ μέρος μετὰ τὸ ὄλον. **εὐφυῆς** = εὐ πεφυκῶς = ὠραῖος. **Τῶν ἐφεξῆς ἡ σειρά**: **εὐδροσοι πατρῶαι παγαὶ χέρνιβές τε μένουσί σε. παγαὶ χέρνιβές τε**: ἐν διὰ δυοῖν. Ἡ ἐξήγησις: σὲ ἀναμένει ὁ πατήρ σου με ἀγκασμὸν ἀπὸ δροσερὰ νερὰ πηγῆς. **κλήζω** = κλειζω = ἀνυμνῶ. **ὡς ἐπ' εὐτυχεῖ πότμῳ** = με τὴν πεποιθήσιν ὅτι ὅλα θά ἔχουν εὐτυχεῖ ἐκβασιν. **βροτήσιος** = βρότειος = ἀνθρώπινος. **χαρεῖσα θύμασι βροτησίος** = ἡ ὅποια εὖρες εὐχαρίστησιν εἰς τὰς ἀνθρωποθυσίας. **ἔδη** =

ἔδραι. **δολόεντα** = δολερά. Τὸ **δολόεντα** καθ' ὑπαλλαγὴν εἰς τὸ **ἔδη** ἀντὶ εἰς τὸ **Τροίας** = Τρώων. **ἔδη δολόεντα Τροίας** = εἰς τὴν πρωτεύουσαν τῆς δολίας Τροίας. Ἡ σειρὰ τῶν ἐφεξῆς : **δὸς Ἀγαμέμνονα ἀμφιθεῖναι κλεινότατον στέφανον Ἑλλάσι λόγχαις κλέος τε ἀείμνηστον ἀμφὶ ἔδον κάρα (θεῖναι)**. **ἀμφιτίθημι** = περιβάλλω. **Ἑλλάσι**· ἐπίθ. **Ἑλλάσι λόγχαις** = **Ἑλληνικαῖς λόγχαις** = **λόγχαις** τῶν Ἑλλήνων. **ἔδον κάρα** = ἑαυτοῦ κεφαλὴν.

Τὸ χορικὸν εἶναι ἴσως μονοῦδι τῆς Κορυφαίας συνοδευομένης ὑπὸ τοῦ ἀδελτοῦ καὶ ἐπέχει θέσιν *E'* στασίμου. Σημειώσωσιν ὅτι αἱ ἔννοιαί του ἀντιστοιχοῦν πρὸς τὸ ἄσμα τῆς Ἰφιγενείας, τὸ ὁποῖον αὕτη ἔφαλλε προηγουμένως, ὅταν ἀπεχαιρέτισε τὴν ζῴην (στίχ. 1475 - 1499)· προβλ. 1510 - 1520 — 1475 - 1487 καὶ 1521 - 1531 — 1491 - 1497. Ὁ Χορὸς μὲ τὴν φαντασίαν προτορχὸν μεταφέρεται εἰς τὴν πλήρωσιν τῆς θυσίας, τὴν ὁποίαν φαντάζεται τελεθεῖσαν, ἐν στίχ. δὲ 1518 παρακολουθεῖ τὴν πραγματικότητα εὐχόμενος εἰς τὴν Ἄρτεμιν νὰ δώσῃ εἰς τὸν στρατὸν ἰπποῖαν καὶ κλέος ἀείμνηστον εἰς τὸν Ἀγαμέμνονα.

ΕΞΟΔΟΣ (1532 - 1629)

α') (1532 - 1567)

φθογγή = φωνή. **ταρβέω** = φοβοῦμαι. **κάκπεπληγμένη** = καὶ **ἐκπεπληγμένη** = τρομαχμένη. **δεινὰ** = παράδοξα, καταπληκτικά· διὰ τοῦ μὲν οὖν ἐπανορθώνει ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον ἡ Κλυτ. εἶπε πρὸς τὸν ἄγγελον : **μὴ τιν' ἄλλην ξυμφορὰν ἤκης φέρων** = ὄχι συμφορὰν, ἀντιθέτως. **μέλλω** = βραδύνω. **πᾶν πεύσει σαφῶς** = ὅλα θὰ τὰ μάθης ἐπιτομερῶς. Ἡ σαφήνεια εἶναι ἀρετὴ τῶν ἀγγελικῶν ῥήσεων. **σφάλλεται γνώμη** = σφάλλει ἢ μνῆμη. **ταράσσω γλῶσσαν** = μπερδεύω τὴν ἐκθεσιν. **λείμαξ (θ.)** = λειμών. **ἄλλος λείμακάς τε**· ἐν διὰ δυοῖν. **σύλλογος στρατεύματος** = ὁ ὠρισμένος διὰ συγκέντρωσιν τοῦ στρατεύματος τόπος· ὁ σύλλογος εἶναι ἡ ὁμηρ. **ἀγορή**. **κάμπαλιν** = καὶ **ἔμπαλιν** = πρὸς τὰ ὀπίσω. **προῆκε** (**προῆμι**) = ἔχυσε δάκρυα· **ὀμμάτων προθεῖς πέπλον** = ἀφ' οὗ ἔθεσε πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν πέπλον. Οὕτως εἶχεν εἰκονίσει τὸν Ἀγ. ὁ ζωγράφος Τιμάνθης. Ἀντίγραφον τῆς εἰκόνος αὐτοῦ εἶναι ἢ ἐν Πομπηεῖσι εὐρεθεῖσα τοιχογραφία. **πάρεμιί σοι** = εἶμαι

εις τὴν διάθεσίν σου. **θῦσαι** (ὑμᾶς)· ἄγοντας πρὸς βωμόν, εἶπερ τόδε ἐστὶ θέσφατον. τόδε· τὸ θῦσαι. **θέσφατον** = γραμμένον ἀπὸ τῆν θεάν. **τούτ' ἐμέ** = τὸ ἐπ' ἐμέ = ὅσον ἐξαρτᾶται ἀπὸ ἐμέ. **τύχοιτε νικηφόρου δορός** = εἶθε νὰ διεξαγάγητε νικηφόρον πόλεμον. **πατρίδα γῆν** = πατρικὴν· γῆν = πατρίδα. **πρὸς ταῦτα** = ἀπέναντι τούτων, κατ' ἀκολουθίαν τῆς ἀποφάσεώς μου ταύτης, ὅθεν. **μή τις** = μηδεὶς Ἀργείων (ψαύση ἐμοῦ). **σιγῆ** = ἀδιαμαρτυρήτως, ἄνευ ἐκδηλώσεων ἀγωνίας ἢ ἄλλους. **εὐκαρδίως** = με γενναίαν καρδίαν. **ἀρετῆ** = εὐγένεια. **ᾧ τὸδ' ἦν μέλον** (= ἐμελε) = ὅστις εἶχεν αὐτὴν τὴν φροντίδα, αὐτὸ τὸ καθήκον. **ἀνεῖπε· ἄορ.** τοῦ ἀναγορεύω = κηρύττω· **ἀνεῖπε εὐφημίαν καὶ σιγῆν**· ἐν διὰ δυοῖν = ἐκήρυξε νὰ τηρήσῃ ὁ στρατὸς ἱεράν σιγῆν. **χρυσήλατον κανοῦν** = κἀνίστρον ἐκ χρυσοῦ σφυρηλάτου. **χειρὶ σπᾶσας** = ἀνασύρας διὰ τῆς χειρός. **κολεῶν ἔσωθεν** = ἀπὸ τὸ ἐσωτερικὸν τῆς ξυφοθήκης· **κολεός** (ἄρσ.) = ἡ θήκη τοῦ ξίφους.

β') 1568 - 1601

λαβῶν κανοῦν χέρνιβας τε = ἀφ' οὗ ἔλαβε κἀνίστρον με κριθάλευρα καὶ ἀγιασμὸν συγχρόνως. **ἔθρεξε· ἄορ.** τοῦ τρέχω. **θηροκτόνε· ἡ Ἄρτεμις** ὡς θεὰ τῆς φύσεως εἶναι καὶ κινηγὸς τῶν ἀγρίων θηρίων. **τὸ λαμπρὸν εἰλίσσοις** ἐν εὐφρόνῃ φάος = περιφέρουσα τὸ λαμπρὸν φῶς (τῆς σελήνης) κατὰ τὴν νύκτα. Γραφικὴ εἰκὼν τῆς τροχιάς τῆς σελήνης. Ἡ Ἄρτεμις ὡς ἀδελφὴ τοῦ Ἀπόλλωνος εἶναι καὶ προσωποποιία τῆς σελήνης. **ἄχραντον αἶμα καλλιπαρθένου δέρης** = ἀμόλυτον αἶμα λαίμοῦ ὠραίας παρθένου. **ἀπήμων πλοῦς νεῶν** = ἀπόπλους τῶν πλοίων ἀβλαβής, ἄνευ ζημιῶν (ἀ-πῆμα, πάσχω). **ἐς γῆν**· ἀνάφερε εἰς τὸ **βλέπων**· καθ' ἣν στιγμὴν ὁ ἱερεὺς αἶρει τὴν κοπίδα, πάντες νεύουσιν εἰς τὴν γῆν. **ἱερεὺς· διάφορος** τοῦ Κάλχαντος. **ἐπηύξατο** = ἀνέπεμψεν εὐχῆν. **ἐπεσκοπεῖτο** = παρατήρει με προσοχῆν. **ἵνα πλῆξειεν ἄν** = εἰς ποῖον μέρος θὰ ἦτο δυνατόν νὰ κτυπήσῃ. **ἐμοί... φρενί**· ἐπιμερισμός. **ἐσῆι ἄλγος ἐμοί φρενί** = ἡσθάνετο πόνον ἢ καρδίαν μου. **κᾶστην νενευκῶς** = καὶ ἔστην (ἐστάθη) κλίνας τὴν κεφαλὴν εἰς τὴν γῆν. **θαῦμα δ' ἦν αἴφνης ὄραν** = ἀλλὰ ἔξαφνα ἐπρόβαλεν εἰς τοὺς ὀφθαλμούς μας θαῦμα. Ὁ Εὐρύπιδης κατὰ τὴν συνήθειάν του λύει τὴν πλοκὴν του διὰ τοῦ ἀπὸ μηχανῆς θεοῦ. **πληγῆς κτύπον** = τὸν κρότον τοῦ κτυπήματος. **πᾶς τις ἦσθετο σαφῶς** =

πάντες ἤκουσαν εὐκρινῶς· ὁ κτύπος τῆς καρδίας ἠκούσθη εὐκρινῶς διὰ τὴν κρατοῦσαν βαθεῖαν σιγήν. τὴν παρθένον οὐκ εἶδεν οἱ γῆς εἰσέδου· πρόληψις = οὐκ οἶδεν οἱ γῆς εἰσέδου ἢ παρθένοσ· οἱ γῆς = εἰς ποῦον μέρος, τῆς γῆς ἀτεχνονιάσθη ἢ παρθένοσ· εἰς τὸν οὐρανὸν δὲν ἐφάνη, εἰς τὴν γῆν δὲν ἐφάνη, ἄρα ὅα κατεχνονιάσθη, ἐπήχησε στρατόσ· ὁ στρατόσ ἐπανάλαβε τὴν βοήν (βοᾶ δ' ἱερεύσ). εἰσιδόντεσ· ἀνάφερε εἰς τὸ στρατόσ· ὁ στρατόσ περιήληπτικόν. φάσμα = φαινόμενον, ὄψιμα. ἄελπτον = ἀπροσδόκητον, ἀφάνταστον. οὐ γε μηδ' ὄρωμένοσ πίστισ παρῆν = τὸ ὅποῖον μάλιστα καὶ ἂν ἐβλεπε κανεῖσ, ἤτο ἀδύνατον νὰ τὸ πιστεύσῃ. ἰδεῖν μεγίστη = μεγίστη εἰς τὴν θέαν. διαπρεπήσ τε τὴν θέαν = ὑπέροχοσ εἰς τὴν θεωρίαν. ἄρδην = καθ' ὁλοκληρίαν. κἀν τῷδε = καὶ ἐν τῷδε = ἐν μέσῳ τῆσ γενικῆσ αὐτῆσ καταπλήξεωσ. πῶσ δοκεῖσ; = τί φαντάζεσαι; ἢ πρότασισ κεῖται παρενθετικῶσ· εἶναι εἰρημένοσ ἐκ τῆσ δημοτικῆσ γλώσσησ. κοίρανοσ = στρατηγόσ. θυσία = τὸ ὄψιμα· τὸ ἀφηρημένοσ ἀπὸ τοῦ συγκεκριμένοσ. προῦθηκε βωμίαν = ἔρριψεν ἐμπρὸσ ἐπὶ τοῦ βωμοσ. ὄρειδρόμοσ = ὄρεσίβιοσ. ταύτην μάλιστα τῆσ κόρησ ἀσπάζεται· σημείωσον τὴν σύμπτυξιν τῶν δύο συντάξεων· ταύτην ἀσπάζεται μάλιστα καὶ ταύτην ἀσπάζεται μᾶλλον τῆσ κόρησ = ταύτην προτιμᾶ κατ' ἐξοχήν, περισσότεροσ ἀπὸ τὴν κόρην. εὐγενεῖ φόνω = φόνω εὐγενοσδ ὄψιματοσ. Ἰλίου ἐπιδρομάσ = ἐκστρατεῖαν ἐναντίον τοῦ Ἰλίου. πρὸσ ταῦτα = κατ' ἀκολουθίαν τούτων. αἰρω θάρροσ = παίρω θάρροσ, ἀναθαρρῶ. οἶμα Αἰγαῖον = τὰ κύματα τοῦ Αἰγαίου.

γ') 1602 - 1629

Ἥφαιστοσ = τὸ πῦρ. τὰ πρόσφορα ἠϋξαστο = ἀνέπεμψε τὴν κατ'ἀλλήλων εὐχὴν. ὥστε φράσαι· ἐν σημασίῃ τελικῆ. μοῖραν = κληρὸν μοῖραν. ἄφθιτοσ (ἀ-φθίνοσ) = αἰώνιοσ. παρῶν — ὄρων· αἰτιολ. μετοχαι χρόνου παρκατ. Ἰονίζει τὴν αὐτοψίαν του πρὸσ ἐνίσχυσιν τῆσ ἀξιοπιστίασ του. ἀπέπτατο = ἀνελήφθη. σαφῶσ = ὁλοφάνερα. ἀφαίρει λύπησ (γεν. διαιρ.) = κάμνε ἀβυρίαν εἰς τὴν λύπην. καὶ πόσει πάρεσ χόλοσ = καὶ παράτησε τὴν ἐναντίον τοῦ συζύγου σου ὀργήν. πάρεσ· ἄορ. τοῦ παρήμι = ἐῷ παριέναι = ἀρῆνω νὰ περάσῃ = παραιτῶ, παρκατῶ. ἀπροσδόκητα τὰ θεῶν βροτοῖσ = οἱ θεοὶ δίδου εἰς τοὺσ ἀνθρώποουσ ὅ,τι δὲν περιμένοσ. σὸν τέκοσ φράζει (εἰδοπισεῖ) μένειν

ζῶν ἐν θεοῖσι. τοῦ (= τίνος) θεῶν γέγονας κλέμμα; = πῶς θεὸς σέ ἔχει κλέψει; πῶς σέ προσεῖπω; = πῶς νὰ σέ ὀνομάσω; ζῶσαν ἢ νεκράν; πῶς δ' οὐ φῶ; = πῶς δὲ νὰ μὴ εἶπω, νὰ μὴ πιστεύσω; τοῦσδε μύθους μάτην παραμυθεῖσθαι = ὅτι οὗτοι ἐδῶ οἱ λόγοι εἶναι ψευδεῖς πλασθέντες πρὸς παρηγορίαν μου· μάτην = ψευδῶς. ὡς· τελικὸς σύνδ. πένθους λυγροῦ = ἀπὸ τὸ φαρμακερὸν πένθος. σοῦ· γεν. ἀντικ. εἰς τὸ πένθος. καὶ μὴν = καὶ ἰδοῦ, ἀλλ' ἰδοῦ. Διὰ τῆς φράσεως ταύτης προαγγέλλεται ἡ πάροδος προσώπου. θυγατρὸς οὖνεκα = ὅσον (ἐξαρτᾶται) ἀπὸ τὴν θυγατέρα μας. ὄντως = πραγματικῶς. ἔχει ὀμιλίαν ἐν θεοῖς = ζῆ ἐν ἀναστροφῇ μετὰ τοὺς θεοὺς. Ὁ Ἄγ. βεβαίωσεν τὰ τοῦ ἀγγέλου. μόσχος· ὁ Ὀρέστης, πρὸς πλοῦν ὄρᾱ = ἔχει τὴν προσοχὴν του εἰς τὸν πλοῦν. χρόνια τὰμά σοι προσφθέγματα Τροίηθεν ἔσται = μετὰ πάροδον μακροῦ χρόνου θὰ σέ χαιρετίσω κατὰ τὴν ἐκ τῆς Τροίας ἐπάνοδόν μου. γένοιτό σοι καλῶς = ὑγιάνει. χαίρων = μετὰ τὸ καλὸ, ὑγιῆς. ἰκοῦ = ἐλθέ. ἐπάνηκε = ἐπάνειλε. σκῦλα· = τὰ ὄπλα φονευθέντος πολεμίου.

Λέγων ταῦτα ὁ Χορὸς ἐξέρχεται ἐκ τῆς οὐχίστρας· εἶναι οἱ ἐξόδιοι λόγοι του. Πρὸ τοῦ στίχου 1627 εἶχον ἀποχωρήσει ὁ Ἄγαμ., ἡ Κλυτ., ὡς καὶ ὁ Ἄγγελος.

Τὸ τελευταῖον μέρος τῆς τραγωδίας (1532 - 1629), καταλήγον, εἰς τὴν ἐξοδὸν τοῦ Χοροῦ, καλεῖται Ἔξοδος. Εἶναι ἡ τελευταία πράξις τῆς τραγωδίας, ἡ ὁποία περιέχει τὴν καταστροφὴν, ἐν ἣ ἡ πράξις τελειῶς περαινέται διὰ τῆς λύσεως τῆς δραματικῆς πλοκῆς.

ΘΡΑΣΥΒΟΥΛΟΥ ΣΤΑΥΡΟΥ

ΕΥΡΙΠΙΔΟΥ
ΙΦΙΓΕΝΕΙΑ Η ΕΝ ΤΑΥΡΟΙΣ

ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΕΚΔΟΣΕΩΝ ΔΙΑΔΚΤΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ
ΑΘΗΝΑΙ 1972

ΚΕΙΜΕΝΟΝ

ΙΦΙΓΕΝΕΙΑ

Πέλοψ ὁ Ταντάλειος ἐς Πῆσαν μολῶν
 Θαῦσιν ἵπποις Οἰνομάου γαμῆ κόρην,
 ἐξ ἧς Ἀτρέυς ἔβλασεν· Ἀτρέως δὲ παῖς
 Μενέλαος Ἀγαμέμνων τε· τοῦ δ' ἔφυν ἐγώ,
 τῆς Τυνδαρείας θυγατρὸς Ἰφιγένεια παῖς, 5
 ἦν ἀμφὶ δῖναις, ἅς θάμ' Εὐριπος πυκναῖς
 αὖραις ἐλίσσων κυανέαν ἄλα στρέφει,
 ἔσφαξεν Ἐλένης οὖνεχ', ὡς δοκεῖ, πατήρ
 Ἀρτέμιδι κλειναῖς ἐν πτυχαῖσιν Αὐλίδος.
 ἐνταῦθα γὰρ δὴ χιλίων ναῶν στόλον 10
 Ἑλληνικὸν συνήγαγ' Ἀγαμέμνων ἄναξ,
 τὸν καλλίνικον στέφανον Ἰλίου θέλων
 λαβεῖν Ἀχαιοῖς τοὺς θ' ὕβρισθέντας γάμους
 Ἐλένης μετελθεῖν, Μενέλεω χάριν φέρων.
 δεινῆς δ' ἀπλοίας πνευμάτων τε τυγχάνων, 15
 ἐς ἔμπυρ' ἦλθε, καὶ λέγει Κάλχας τάδε·
 «ὦ τῆσδ' ἀνάσσων Ἑλλάδος στρατηγίας,
 Ἀγάμεμνον, οὐ μὴ ναῦς ἀφορμίσῃ χθονός,
 πρὶν ἂν κόρην σὴν Ἰφιγένειαν Ἀρτεμις
 λάβῃ σφαγεῖσάν· ὅτι γὰρ ἐνικυτὸς τέκοι 20
 κάλλιστον, ἡϋξω φωσφόρῳ θύσειν θεῶ.
 παῖδ' οὖν ἐν οἴκοις σὴ Κλυταιμῆστρα δάμαρ
 τίχτει — τὸ καλλιστεῖον εἰς ἔμ' ἀναφέρων —

ἦν χρὴ σε θῦσαι ». καὶ μ' Ὀδυσσέως τέχναις
 μητρὸς παρείλοντ' ἐπὶ γάμοις Ἀχιλλέως. 25
 ἐλθοῦσα δ' Αὐλίδ' ἤ τάλαιν' ὑπὲρ πυρᾶς
 μεταρσία ληφθεῖς' ἐκκινόμην ζίφει·
 ἀλλ' ἐξέκλειψεν ἔλαφρον ἀντιδοῦσά μου
 Ἄρτεμις Ἀχαιοῖς, διὰ δὲ λαμπρὸν αἰθέρα
 πέμψασά μ' ἐς τήνδ' ὤκισεν Ταύρων χθόνα, 30
 οὗ γῆς ἀνάσσει βαρβάρουσι βάρβαρος
 Θόας, ὃς ὠκὺν πόδα τιθείς ἴσον πτεροῖς
 ἐς τοῦνομ' ἦλθε τότε ποδοκείας χάριν.
 ναοῖσι δ' ἐν τοῖσδ' ἰέρευν τίθησί με,
 ὅθεν νόμοισι, τοῖσιν ἦδεται θεά, 35
 χρώμεσθ' ἐορτῆς, τοῦνομ' ἦς καλὸν μόνον,
 τὰ δ' ἄλλα σιγῶ, τὴν θεὸν φοβουμένη.
 θύειν γὰρ ὄντος τοῦ νόμου καὶ πρὶν πόλει,
 ὃς ἂν κατέλθῃ τήνδε γῆν Ἕλλην ἀνὴρ,
 κατάρχομαι μὲν, σφάγια δ' ἄλλοισιν μέλει 40
 ἄρρητ' ἔσωθεν τῶνδ' ἀνακτόρων θεᾶς.

ἃ καινὰ δ' ἦκει νύξ φέρουσα φάσματα,
 λέξω πρὸς αἰθέρ', εἴ τι δὴ τόδ' ἔστ' ἄκος·
 ἔδοξ' ἐν ὑπνῷ τῆσδ' ἀπαλλαχθεῖσα γῆς
 οἰκεῖν ἐν Ἄργει, παρθενῶσι δ' ἐν μέσοις 45
 εὔδειν, χθονὸς δὲ νῶτα σεισθῆναι σάλῳ,
 φεύγειν δὲ κᾶξω σταῖσα θριγγῶν εἰσιδεῖν
 δόμων πίτνοντα, πᾶν δ' ἐρείψιμον στέγος
 βεβλημένον πρὸς οὐδᾶς ἐξ ἄκρων σταθμῶν.
 μόνος λελεῖφθαι στῦλος εἷς ἔδοξέ μοι 50
 δόμων πατρώων, ἐκ δ' ἐπικράνων κόμας
 ξανθὰς καθεῖναι, φθέγμα δ' ἀνθρώπου λαβεῖν,
 κἀγὼ τέχνην τήνδ' ἦν ἔχω ξενοκτόνον
 τιμῶσ' ὑδραίνειν αὐτὸν ὡς θανούμενον,

κλαίουσα. τοῦναρ δ' ὧδε συμβάλλω τόδε· 55
 τέθνηκ' Ὀρέστης, οὗ κατηρξάμην ἐγώ·
 στῦλοι γὰρ οἴκων παῖδες εἰσιν ἄρσενες·
 θνήσκουσι δ' οὓς ἂν χέρνιβες βάλωσ' ἐμαί.
 οὐδ' αὖ συναψαι τοῦναρ ἐς φίλους ἔχω·
 Στροφίω γὰρ οὐκ ἦν παῖς, ὅτ' ὠλλύμην ἐγώ. 60
 νῦν οὖν ἀδελφῶ βούλομαι δοῦναι χροᾶς
 παροῦσ' ἀπόντι — ταῦτα γὰρ δυναίμεθ' ἂν —
 σὺν προσπόλοισιν, ἅς ἔδωχ' ἡμῖν ἄναξ
 Ἑλληνίδας γυναῖκας. ἀλλ' ἐξ αἰτίας
 οὐπω τίνος πάρεισιν ; εἴμ' ἔσω δόμων 65
 ἐν οἷσι ναίω τῶνδ' ἀνακτόρων θεᾶς.

ΟΡΕΣΤΗΣ

ὄρα, φυλάσσου μή τις ἐν στίβῳ βροτῶν.

ΠΥΛΑΔΗΣ

- ὄρῳ, σκοποῦμαι δ' ὄμμα πανταχῇ στρέφων.
 ΟΡ. Πυλάδῃ, δοκεῖ σοι μέλαθρα ταῦτ' εἶναι θεᾶς,
 ἐνθ' Ἀργόθεν ναῦν ποντίαν ἐστείλαμεν ; 70
 ΠΥ. ἔμοιγ', Ὀρέστα· σὸς δὲ συνοδοκεῖν χρεῶν.
 ΟΡ. καὶ βωμός, Ἑλληρ οὗ καταστάζει φόνος ;
 ΠΥ. ἐξ αἱμάτων γοῦν ξάνθ' ἔχει θριγκώματα.
 ΟΡ. θριγκοῖς δ' ὑπ' αὐτοῖς σκῦλ' ὄραξ, ἠρτημένα ;
 ΠΥ. τῶν καθανόντων γ' ἀκροθίνια ξένων. 75
 ἀλλ' ἐγκυκλοῦντ' ὀφθαλμὸν εὖ σκοπεῖν χρεῶν.
 ΟΡ. ὦ Φοῖβε, ποῖ μ' αὖ τήνδ' ἐς ἄρκυν ἤγαγες
 χρήσας, ἐπειδὴ πατρός αἴμ' ἐτεισάμην,
 μητέρα κατακτάς ; διαδοχαῖς δ' Ἐρινύων

- ἤγλαυνόμεσθα φυγάδες, ἔξεδροι χθονός, 80
 δρόμους τε πολλοὺς ἐξέπλησα καμπίμους.
 ἔλθων δέ σ' ἠρώτησα πῶς τροχγλάτου
 μανίας ἂν ἔλθοιμ' ἐς τέλος πόνων τ' ἐμῶν,
 οὓς ἐξεμόχθουν περιπολῶν καθ' Ἑλλάδα.
 σὺ δ' εἶπας ἐλθεῖν Ταυρικῆς μ' ὄρους χθονός, 85
 ἔνθ' Ἀρτεμῖς σοι σύγγονος βωμοὺς ἔχει,
 λαβεῖν τ' ἄγαλμα θεῆς, ὃ φασιν ἐνθάδε
 ἐς τούσδε ναοὺς οὐρανοῦ πεσεῖν ἄπο·
 λαβόντα δ' ἢ τέχναισιν ἢ τύχῃ τινί,
 κίνδυνον ἐκπλήσαντ', Ἀθηναίων χθονὶ 90
 δοῦναι· τὸ δ' ἐνθὲνδ' οὐδὲν ἐρρήθη πέρα·
 καὶ ταῦτα δράσαντ' ἀμνηστὰς ἔξειν πόνων.
- ἤκω δὲ πεισθεὶς σοῖς λόγοισιν ἐνθάδε
 ἄγνωστον ἐς γῆν, ἄξενον· σὲ δ' ἱστορῶ,
 Πυλάδη, — σὺ γάρ μοι τοῦδε συλλήπτωρ πόνου — 95
 τί δρῶμεν; ἀμφίβληστρα γὰρ τοίχων ὄρεξ
 ὑψηλά· πότερα δωμάτων προσαμβάσεις
 ἐκβησόμεσθα; πῶς ἂν οὖν λάθοιμεν ἂν;
 ἢ χαλκότευκτα κληῖθρα λύσαντες μογλοῖς —
 ὦν οὐδὲν ἴσμεν; ἦν δ' ἀνοίγοντες πύλας 100
 ληφθῶμεν ἐσβάσεις τε μηχανώμενοι,
 θανατούμεθ'. ἀλλὰ πρὶν θανεῖν, νεῶς ἔπι
 φεύγωμεν, ἥπερ δεῦρ' ἐναυστολήσαμεν.
- III. φεύγειν μὲν οὐκ ἀνεκτὸν οὐδ' εἰώθημεν,
 τὸν τοῦ θεοῦ δὲ χρησμὸν οὐ κάκιστόν· 105
 ναοῦ δ' ἀπχλαχθέντε κρύψομεν δέμας
 κατ' ἄντρο', ἃ πόντος νοτίδι διακλύζει μέλας,
 νεῶς ἄπωθεν, μή τις εἰσιδὼν σκάφος
 βασιλεῦσιν εἶπη κατὰ ληφθῶμεν βίη·
 ὅταν δὲ νυκτὸς ἔμμελα λυγρίας μέλιθ, 110

τολμητέον τοι ζεστόν ἐκ ναοῦ λαβεῖν
 ἄγαλμα πάσας προσφέροντε μηχανάς.
 ὄρα δέ γ' εἴσω τριγλύφων ὅποι κενὸν
 δέμας καθεῖναι· τοὺς πόνους γὰρ ἀγαθοὶ
 τολμῶσι, δειλοὶ δ' εἰσὶν οὐδὲν οὐδαμοῦ. 115
 ΟΡ.
 οὔτοι μακρὸν μὲν ἤλθομεν κόπη πόρον,
 ἐκ τερμάτων δὲ νόστον ἀροῦμεν πάλιν.
 ἀλλ' εὖ γὰρ εἶπας, πειστέον· χωρεῖν χρεῶν
 ὅποι χθονὸς κρύψαντε λήσομεν δέμας.
 οὐ γὰρ τὸ τοῦδέ γ' αἴτιον γενήσεται 120
 πεσεῖν ἄχρηστον θέσφατον· τολμητέον·
 μόχθος γὰρ οὐδεὶς τοῖς νέοις σκῆψιν φέρει.

ΧΟΡΟΣ

εὐφραμεῖτ', ὦ
 πόντου δισσὰς συγχωρούσας
 πέτρας ἀξείνου ναίοντες. 125
 ὦ παῖ τᾶς Λατοῦς,
 Δίκτυν' οὐρεῖα,
 πρὸς σὴν ἀυλάν, εὐστύλων
 ναῶν χρυσήρεις θριγκοῦς,
 πόδα παρθένιον ὕσιον ὀσίας 130
 κληδούγου δούλα πέμπω,
 Ἑλλάδος εὐίπτου πύργους
 καὶ τείχη χόρτων τ' εὐδένδρων
 ἐξἀλλάξασ' Εὐρώπαν,
 πατρῶων οἰκῶν ἔδρας. 135
 ἔμολον· τί νέον ; τίνα φροντίδ' ἔχεις ;
 τί με πρὸς ναοὺς ἄγαγες ἄγαγες,
 ὦ παῖ τοῦ τᾶς Τροίας πύργους

	ἐλθόντος κλεινᾶ σὺν κόπῃ χιλιοναῦτα μυριοτευχεῖ, τέκος Ἀτρειδᾶν τῶν κλειγῶν ;	140
ΙΦ.	ἰὼ δμωαί, δυσθηρήτοις ὡς θρήνοις ἔγκειμαι, τᾶς οὐκ εὐμούσου μολπᾶς [βοᾶν] ἀλύροις ἐλέγοις, αἰαῖ, κηδείοις οἴκτοις· οἴαί μοι συμβαίνουσ' ἄται, σύγγονον ἄμὸν κατακλαιομένα ζωᾶς, οἶαν οἶαν ἰδόμαν ὄψιν ὄνειρων νυκτός, τᾶς ἐξῆλθ' ὄρφνα. ὀλόμαν ὀλόμαν· οὐκ εἶσ' οἴκοι πατρῶοι· οἴμοι μοι φροῦδος γέννα. φεῦ φεῦ τῶν Ἄργει μόχθων. ἰὼ δαῖμον, μόνον ὅς με κασίγνητον συλᾶς Ἄϊδα πέμψας, ᾧ τάσδε χοᾶς μέλλω κρατῆρᾶ τε τὸν φθιμένων ὑδραίνειν γαίας ἐν νώτοις πηγᾶς τ' οὐρείων ἐκ μόσχων Βάχχου τ' οἰνηρᾶς λειβᾶς ξουθᾶν τε πόνημα μελισσᾶν, ἃ νεκροῖς θελκτήρια κεῖται. ἀλλ' ἔνδος μοι πάγχρυσον τεῦχος καὶ λειβᾶν Ἄϊδα. ᾧ κατὰ γαίας Ἀγαμεμνόνιον θάλας, ὡς φθιμένῳ τάδε σοι πέμπω· δέξαι δ' οὐ γὰρ πρὸς τύμβον σοι	145 150 155 160 165 170

ξανθάν χαίταν, οὐ δάκρυ' οἴσω.
 τηλόσε γὰρ δὴ σᾶς ἀπενάσθην
 πατρίδος καί' ἐμᾶς, ἔνθα δοκίμασι
 κεῖμι σφαχθεῖσ' ἅ τλάμων.

175

XO.

ἀντιψάλμους ᾠδᾶς ὕμνων τ'
 Ἄσιγητᾶν σοι βάρβαρον ἀγᾶν
 δεσποίνα γ' ἐξαυδάσω,

180

τᾶν ἐν θρήνοισιν μοῦσαν
 νέκυσι μελομέναν, τὰς ἐν μολπαῖς
 Ἄιδας ὕμνεῖ δίχα παιάνων.

185

οἴμοι, τῶν Ἄτρειδᾶν οἴκων
 ἔρρει φῶς σκήπτρων, οἴμοι,
 πατρῶων οἴκων ἀκτίς,
 καὶ τῶν εὐόλβων Ἄργει
 βασιλέων ἀρχά.

190

μόχθος δ' ἐκ μόχθων ἄσσει,
 δινευούσαις ἵπποισιν ἐπεὶ
 πταναιῖς ἀλλάξας ἐξ ἔδρας
 ἱερὸν μετέβαλεν ὅμι' αὐγᾶς
 ἄλιος. ἄλλαις δ' ἄλλα προσέβα
 χρυσέας ἀρνὸς μελάθροις ὀδύνα,
 φόνος ἐπὶ φόνῳ ἄχεά τ' ἄχεσιν.

195

ἐνθεν τῶν πρόσθεν δμαθέντων
 Τανταλιδᾶν ἐκβαίνει ποινά γ'
 εἰς οἴκους· σπεύδει δ' ἀσπούδαστ'
 ἐπὶ σοὶ δαίμων.

200

IΦ.

ἐξ ἀρχᾶς μοι δυσδαίμων
 δαίμων τὰς ματρὸς ζώνας
 καὶ νυκτὸς κείνας· ἐξ ἀρχᾶς
 λόγιαι στερρὰν παιδείαν
 Μοῦραι ζυντείνουσιν θεαί,

205

<p> ἄν πρωτόγονον θάλος ἐν θαλάμοις Λήδας ἅ πλάμων κούρα σφάγιον πατρῶα λώβη καὶ θυμ' οὐκ εὐγάθητον ἔτεκεν, ἔτρεφεν εὐκταίαν· ἱππείοις δ' ἐν δίφροισι ψαμάθων Αὐλίδος ἐπέβασαν νύμφαν, οἴμαι, δύσσυμφον τῶ τᾶς Νηρέως κούρας, αἰαῖ. νῦν δ' ἀξείνου πόντου ξείνα δυσχόρτους οἴκους ναίω ἄγαμος ἄτεκνος ἄπολις ἄφιλος, ἀμναστηθεῖς' ἐξ Ἑλλάνων, οὐ τὰν Ἄργει μέλπους' Ἥραν οὐδ' ἱστοῖς ἐν καλλιφθόγγοις κερκίδι Παλλάδος Ἀτθίδος εἰκῶ καὶ Τιτάνων ποικίλλουσ', ἀλλ' αἰμόρραντον δυσφύρμιγγα ξείνων αἰμάσσουσ' ἄταν [βωμούς], οἰκτρὰν τ' αἰαζόντων αὐδὰν οἰκτρὸν τ' ἐκβαλλόντων δάκρυον. καὶ νῦν κείνων μὲν μοι λάθρα, τὸν δ' Ἄργει δμαθέντα κλαίω σύγγονον, ὃν ἔλιπον ἐπιμαστίδιον ἔτι βρέφος, ἔτι νέον, ἔτι θάλος ἐν χερσὶν ματρὸς πρὸς στέρνοις τ' Ἄργει σκηπτοῦχον Ὀρέσταν. </p>	<p>210</p> <p>215</p> <p>220</p> <p>208</p> <p>225</p> <p>230</p> <p>235</p>
---	--

ΧΟ. καὶ μὴν ὄδ' ἀκτὰς ἐκλιπῶν θαλασσίους
 βουφορβὸς ἤκει σημανῶν τί σοι νέον.

ΒΟΥΚΟΛΟΣ

- Ἄγαμέμνωνός τε καὶ Κλυταιμῆστρας τέκνον,
ἤκουε καινῶν ἐξ ἑμοῦ κηρυγμάτων.
- ΙΦ. τί δ' ἔστι τοῦ παρόντος ἐκπλήσσον λόγου ; 240
ΒΟΥ. ἤκουσιν ἐς γῆν, κυανέαν Συμπληγάδα
πλάτη φυγόντες, δίπτυχοι νεανίαι,
θεῶ φίλον πρόσφαγμα καὶ θυτήριον
Ἄρτέμιδι. χέρνιβας δὲ καὶ κατάργματα
οὐκ ἂν φθάνοις ἂν εὐτρεπῆ ποιουμένη. 245
- ΙΦ. ποδαποί ; τίνας γῆς σχῆμ' ἔχουσιν οἱ ξένοι ;
ΒΟΥ. Ἕλληγες· ἐν τοῦτ' οἶδα καὶ περαιτέρω.
- ΙΦ. οὐδ' ὄνομ' ἀκούσας οἶσθα τῶν ξένων φράσαι ;
ΒΟΥ. Πυλάδης ἐκλήζεθ' ἄτερος πρὸς θατέρου.
- ΙΦ. τοῦ ξυζύγου δὲ τοῦ ξένου τί τοῦνομ' ἦν ; 250
ΒΟΥ. οὐδεὶς τόδ' οἶδεν· οὐ γὰρ εἰσηκούσαμεν.
- ΙΦ. ποῦ δ' εἶδεςτ' αὐτοὺς κἀντυχόντες εἴλετε ;
ΒΟΥ. ἄκραις ἐπὶ ῥήγγυϊσιν ἀξένου πόρου.
- ΙΦ. καὶ τίς θαλάσσης βουκόλοις κοινωνία ;
ΒΟΥ. βοῦς ἤλθομεν νίψοντες ἐναλίχ δρόσῳ. 255
- ΙΦ. ἐκεῖσε δὴ ἴπανελθε, ποῦ νιν εἴλετε
τρόπῳ τε ποίῳ· τοῦτο γὰρ μαθεῖν θέλω.
χρόνιοι γὰρ ἤκουσ'· οὐδέ πω βωμὸς θεῶς
Ἕλληνικαῖσιν ἐξεφοινίχθη ῥοαῖς.
- ΒΟΥ. ἐπεὶ τὸν ἐσρέοντα διὰ Συμπληγάδων 260
βοῦς ὑλοφορβούς πόντον εἰσεβάλλομεν,
ἦν τις διαρρώξ κυμάτων πολλῶ σάλῳ
κοιλωπὸς ἀγμός, περφυρευτικά στεγάι.
ἐνταῦθα δι·σσὺς εἶδέ τις νεανίας
βουφορβὸς ἡμῶν, κάπεχώρησεν πάλιν 265

ἄχροισι δακτύλοισι πορθμεύων ἔγχος.
 ἔλεξε δ'· « Οὐχ ὄρατε ; δαίμονές τινες
 θάσσουν οἶδε ». — Θεοσεβῆς δ' ἡμῶν τις ὦν
 ἀνέσχε χεῖρε καὶ προσηύξατ' εἰσιδῶν·
 « ὦ ποντίας παῖ Λευκοθέας, νεῶν φύλαξ,
 270 δέσποτα Παλαῖμον, ἕλωσ ἡμῖν γενοῦ,
 εἴτ' οὖν ἐπ' ἀκταῖς θάσσετον Διοσκόρω,
 ἢ Νηρέως ἀγάλαμαθ', ὃς τὸν εὐγενῆ
 ἔτικτε πεντήκοντα Νηρήδων χορόν ».

ἄλλος δέ τις μάταιος, ἀνομία θρασύς,
 275 ἐγέλασεν εὐχαῖς, ναυτίλους δ' ἐφθαρμένους
 θάσσειν φάραγγ' ἔφασκε τοῦ νόμου φόβω,
 κλύοντας ὡς θύοιμεν ἐνθάδε ξένους·
 ἔδοξε δ' ἡμῶν εὖ λέγειν ταῖς πλείοσι,
 θηρᾶν τε τῇ θεῷ σφάγια τάπιχώρια.
 280

κάν τῷδε πέτραν ἄτερος λιπῶν ξένοισι
 ἔστη κάρα τε διετίναξ' ἄνω κάτω
 κάπεστέναξεν ὠλένας τρέμων ἄχρας,
 μανίαις ἀλαίνων, καὶ βοᾷ κυναγὸς ὧς.
 « Πυλάδη, δέδορακας τήνδε ; τήνδε δ' οὐχ ὄραξ
 285 "Αἰδοῦ δράκκιναν, ὡς με βούλεται κτανεῖν
 δειναῖς ἐχίδναις εἰς ἔμ' ἐστομομένη ;
 ἢ δ' ἐκ χιτώνων πῦρ πνέουσα καὶ φόνον
 πτεροῖς ἐρέσσει, μητέρ' ἀγκάλαις ἐμῆν
 ἔχουσα, πέτρινον ὄχθον, ὡς ἐπεμβάλη.
 290 οἴμοι, κτενεῖ με· ποῖ φύγω ; » παρῆν δ' ὄραῖν
 οὐ ταῦτα μορφῆς σχήματ', ἀλλ' ἠλλάσσετο
 φθογγὰς τε μόσχων καὶ κυνῶν ὑλάγματα,
 χᾶ φασ' Ἐρινῦς ἰέναι μυκήματα.

ἡμεῖς δὲ συσταλέντες, ὡς θανούμενοι,
 σιγῇ καθήμεθ'· ὁ δὲ χερὶ σπάσας ξίφος,
 295

μόσχους ὀρούσας ἐς μέσας λέων ὕπως,
 παίζει σιδήρω λαγόνας ἐς πλευράς θ' ἰείς,
 δοκῶν Ἐρινῶς θεᾶς ἀμύνεσθαι τάδε,
 ὥσθ' αἵματηρὸν πέλαγος ἐξανθεῖν ἄλως. 300
 κὰν τῷδε πᾶς τις, ὡς ὕρᾳ βουφόρβια
 πίπτοντα καὶ πορθούμεν', ἐξωπλίζετο,
 κόγχλους τε φυσῶν συλλέγων τ' ἐγχωρίους·
 πρὸς εὐτραφεῖς γὰρ καὶ νεανίας ξένους
 φαύλους μάχεσθαι βουκόλους ἠγούμεθα. 305
 πολλοὶ δ' ἐπληρώθημεν ἐν μακρῷ χρόνῳ.
 πίπτει δὲ μανίας πίτυλον ὁ ξένος μεθείς,
 στάζων ἀφρῶ γένειον· ὡς δ' ἐσειδομεν
 προὔργου πεσόντα, πᾶς ἀνὴρ ἔσχεν πόνον
 βάλλων ἀράσσω· ἄτερος δὲ τοῖν ξένοιον 310
 ἀφρόν τ' ἀπέψη σώματός τ' ἐτημέλει
 πέπλων τε προुकάλυπτεν εὐπήνους ὕφας,
 καραδοκῶν μὲν τὰπιόντα τραύματα,
 φίλον δὲ θεραπείαισιν ἄνδρ' εὐεργετῶν.
 ἔμφρων δ' ἀνάξας ὁ ξένος πεσήματος 315
 ἔγνω κλύδωνα πολεμίων προσκείμενον
 καὶ τὴν παροῦσαν συμφορὰν αὐτοῖν πέλας,
 ὄμωξέ θ' ἡμεῖς δ' οὐκ ἀνίεμεν πέτροις
 βάλλοντες, ἄλλος ἄλλοθεν προσκείμενοι.
 οὗ δὲ τὸ δεινὸν παρακέλευσμ' ἠκούσαμεν· 320
 « Πυλάδῃ, θανούμεθ', ἀλλ' ὕπως θανούμεθα
 κάλλισθ' ἔπου μοι, φάσγανον σπάσας χερσί ».·
 ὡς δ' εἶδομεν δίπαλτα πολεμίων ξίφῃ,
 φυγῇ λεπαίας ἐξεπίπλαμεν νάπας.
 ἀλλ', εἰ φύγοι τις, ἄτεροι προσκείμενοι 325
 ἔβαλλον αὐτούς· εἰ δὲ τοῦσδ' ὠσαίαιτο,
 αὐθις τὸ νῦν ὑπεῖχον ἤρασσεν πέτροις.

ἀλλ' ἦν ἄπιστον· μυρίων γὰρ ἐκ χειρῶν
 οὐδεὶς τὰ τῆς Θεοῦ θύματ' εὐτύχει βαλῶν.
 μόλις δέ νιν τόλμη μὲν οὐ χειρούμεθα, 330
 κύκλω δὲ περιβαλόντες ἐξεκλέψαμεν
 πέτροισι χειρῶν φάσγαν', ἐς δὲ γῆν γόνυ
 καμάτῳ καθεῖσαν· πρὸς δ' ἀνακτα τῆσδε γῆς
 κομίζομέν νιν· ὁ δ' ἐσιδὼν ὕσον τάχος
 ἐς χέρνιβας τε καὶ σφαγεῖ' ἔπεμπέ σοι. 335

εὐχου δὲ τοιάδ', ὦ νεᾶνί, σοι ξένων
 σφάγια παρεῖναι· κἂν ἀναλίσκης ξένους
 τοιούσδε, τὸν σὸν Ἑλλάς ἀποτεῖσει φόνον
 δίκας τίνουσα τῆς ἐν Αὐλίδι σφαγῆς.

ΧΟ. θαυμάστ' ἔλεξας τὸν μανένθ', ὅστις ποτὲ 340

Ἑλληνας ἐκ γῆς πόντον ἦλθεν ἄξενον.

ΙΦ. εἶεν· σὺ μὲν κόμιζε τοὺς ξένους μολῶν, 340

τὰ δ' ἐνθάδ' ἡμεῖς ὅσια φροντιούμεθα. . .

ὦ καρδία τάλαινα, πρὶν μὲν ἐς ξένους
 γαληνὸς ἦσθα καὶ φιλοικτίρμων αἰεί, 345

ἐς θούμόφυλον ἀναμετρομένη δάκρυ,
 Ἑλληνας ἄνδρας ἠνίκ' ἐς χέρας λάβοις.

νῦν δ' ἐξ ὀνείρων οἷσιν ἠγγριώμεθα,
 δοκοῦσ' Ὀρέστην μηκέθ' ἥλιον βλέπειν,
 δύσνον με λήψεσθ', οἵτινές ποθ' ἤκατε. 350

καὶ τοῦτ' ἄρ' ἦν ἀληθές, ἡσθόμην, φίλοι·
 οἱ δυστυχεῖς γὰρ τοῖσι δυστυχεστέροις
 αὐτοὶ κακῶς πράξαντες οὐ φρονοῦσιν εὖ.
 ἀλλ' οὔτε πνεῦμα Διόθεν ἦλθε πρόποτε,
 οὐ πορθμῆς, ἥτις διὰ πέτρας Συμπληγάδας 355

Ἑλένην ἀπήγαγ' ἐνθάδ', ἥ μ' ἀπόλεσεν,
 Μενελάων θ', ἔν' αὐτοὺς ἀντετιμωρησάμην,
 τὴν ἐνθάδ' Αὐλιν ἀντιθεῖσα τῆς ἐκεῖ,

οὐ μ' ὡς τε μόσχον Δαναΐδαι χειρούμενοι
ἔσφαζον, ἱερεὺς δ' ἦν ὁ γεννήσας πατήρ. 360

οἴμοι — κακῶν γὰρ τῶν τότε οὐκ ἀμνημονῶ —
ὄσας γενείου χειῖρας ἐξηκόντισα
γονάτων τε τοῦ τεκόντος, ἐξαρτωμένη,
λέγουσα τοιάδ'· « ὦ πάτερ, νυμφεύομαι
νυμφεύματ' αἰσχροῦ πρὸς σέθεν μήτηρ δ' ἐμέ 365
σέθεν κατακτείνοντος Ἀργεῖαί τε νῦν
ὑμνοῦσιν ὑμεναίοισιν, αὐλεῖται δὲ πᾶν
μέλαθρον· ἡμεῖς δ' ὀλλύμεσθα πρὸς σέθεν.

Ἄιδης Ἀχιλλεύς ἦν ἄρ', οὐχ ὁ Πηλέως,
ὄν μοι προσείσας πόσιν, ἐν ἀρμάτων ὄχοις 370
ἐς αἵματηρὸν γάμον ἐπόρθμευσας δόλω ».

ἐγὼ δὲ λεπτοῶν ὄμμα διὰ καλυμμάτων
ἔχουσ', ἀδελφόν τ' οὐκ ἀνειλόμην χεροῖν
— ὅς νῦν ὄλωλεν — οὐ κασιγνήτη στόμα
συνῆψ' ὑπ' αἰδοῦς, ὡς ἰοῦσ' ἐς Πηλέως 375
μέλαθρα· πολλὰ δ' ἀπεθέμην ἀσπάσματα
ἐς αὔθις, ὡς ἤξουσ' ἐς Ἄργος αὖ πάλιν.

ὦ τλῆμον, εἰ τέθνηκας, ἐξ εἴων καλῶν
ἔρρεις, Ὀρέστα, καὶ πατρός ζηλωμάτων. .

τὰ τῆς θεοῦ δὲ μέφομαι σοφίσματα, 380
ἧτις βροτῶν μὲν ἦν τις ἄψηται φόνου,
ἧ καὶ λοχείας ἧ νεκροῦ θίγγη χεροῖν,
βωμῶν ἀπειργεῖ, μυσαρὸν ὡς ἠγουμένη,
αὐτῇ δὲ θυσίαις ἠδεταί βροτοκτόνοις.

οὐκ ἔσθ' ὅπως ἔτεκεν ἂν ἡ Διὸς δάμαρ 385
Λητώ τοσαύτην ἀμαθίαν. ἐγὼ μὲν οὖν
τὰ Ταντάλου θεοῖσιν ἐστιάματα
ἄπιστα κρίνω, παιδὸς ἠσθῆναι βορᾶ,
τοὺς δ' ἐνθάδ', αὐτοὺς ὄντας ἀνθρωποκτόνους,

- ἐς τὴν θεὸν τὸ φαῦλον ἀναφέρειν δοκῶ· 390
 οὐδένα γὰρ οἶμαι δαιμόνων εἶναι κακόν.
- ΧΟ. στρ. α' Κυάνεαι κυάνεαι σύνοδοι θαλάσσας,
 ἔν' οἶστρος ὁ ποτώμενος Ἀργόθεν
 ἄξενον ἐπ' οἶδμα διεπόρευσε (τὰν βοῦν) 395
 Ἀσιήτιδα γαῖαν
 Εὐρώπας διαμείψας.
 τίνες ποτ' ἄρα τὸν εὐδρον δονακόγλοια
 λιπόντες Εὐρώταν 400
 ἧ ρεύματα σεμνά Δίρκας
 ἔβασαν ἔβασαν ἄμεικτον αἶαν, ἔνθα κούρα
 δίᾳ τέγγει
 βοιμοὺς καὶ περιχίονας 405
 ναοὺς αἶμα βρότειον ;
- ἀντιστρ. α' ἧ ῥοθίοις εἰλατίνας δικρότοισι κώπας
 ἔπλευσαν ἐπὶ πόντια κύματα,
 νάιον ὄχημα, λινοπόροις τ' αὔραις, 410
 φιλόπλουτον ἄμιλλαν
 αὔξοντες μελάθοροισιν ;
 φίλα γὰρ ἐλπίς γ', ἐπὶ τε πῆμασιν βροτῶν
 ἄπληστος ἀνθρώποις, 415
 ὄλβου βάρος οἱ φέρονται
 πλάνητες ἐπ' οἶδμα πόλεις τε βαρβάρους περῶντες,
 κοινᾷ δόξᾳ.
 γνώμα δ' οἷς μὲν ἄκαιρος ὄλ-
 βου, τοῖς δ' ἐς μέσον ἔχει. 420
- στρ. β' πῶς πέτρας τὰς συνδρομάδας,
 πῶς Φινειδᾶν αὐπνοὺς
 ἀκτὰς ἐπέρασαν
 παρ' ἄλιον αἰγιαλὸν ἐπ' Ἀμφιπρίτας 425
 ῥοθίῳ δραμόντες,

ὅπου πεντήκοντα κορῶν
 Νηρήδων ποσὶ χοροὶ
 μέλπουσιν ἐγκύκλιοι ;
 ἢ πλησιστίοισι πνοαῖς, 430
 συριζόντων κατὰ πρύμναν
 εὐναίων πηδαλίων,
 αὔραις σὺν νοτίαις
 ἢ πνεύμασι Ζεφύρου,
 τὰν πολυόρνιθον ἐπ' αἴαν, 435
 λευκὰν ἀκτάν, Ἀχιλλῆος
 δρόμους καλλισταδίους,
 ἄξιον κατὰ πόντον ;
 εἴθ' εὐχαῖσιν δεσποσύνοισι
 Ἀθήδης Ἑλένα φίλα παῖς 440
 ἔλθοῦσα τύχοι τὰν
 Τρωάδα λιποῦσα πόλιν, ἔν ἀμφὶ χαίτα
 δρόσον αἵματηράν
 ἐλιχθεῖσα λαιμοτόμῳ
 δεσποίνας χειρὶ θάνοι 445
 ποινὰς δοῦσ' ἀντιπάλους.
 ἀδίσταν δ' ἂν ἀγγελίαν
 δεξαίμεσθ', Ἑλλάδος ἐκ γᾶς
 πλωτήρων εἴ τις ἔββα,
 δουλείας ἐμέθεν 450
 δειλαίας παυσίπονος·
 κὰν γὰρ ὄνειροισι συνείην
 δόμοις πόλει τε πατρώα,
 τερπνῶν ὕπνων ἀπόλαυ-
 σιν, κοινὰν χάριν ὄλβου. 455
 ἀλλ' οἶδε χέρας δεσμοῖς δίδυμοι
 συνερεισθέντες χωροῦσι, νέον

ἀντιστρ. β'

πρόσφαγμα θεᾶς· σιγᾶτε, φίλοι.
 τὰ γὰρ Ἑλλήνων ἀκροθίνια δὴ
 ναοῖσι πέλας τάδε βαίνει· 460
 οὐδ' ἀγγελίας ψευδεῖς ἔλακεν
 βουφορβὸς ἀνὴρ.
 ὦ πότνι, εἴ σοι τὰδ' ἀρεσκόντως
 πόλις ἦδε τελεῖ, δέξαι θυσίας,
 ἅς ὁ παρ' ἡμῖν νόμος οὐχ ὀσίας 465
 Ἑλλησι διδοὺς ἀναφαίνει.

IΦ.

εἶεν·
 τὰ τῆς Θεοῦ μὲν πρῶτον ὡς καλῶς ἔχη
 φροντιστέον μοι. μέθετε τῶν ξένων χέρας,
 ὡς ὄντες ἱεροὶ μηκέτ' ὄσι δέσμιοι.
 ναοῦ δ' ἔσω στείχοντες εὐτρεπίζετε 470
 ἅ χροῆ' πὶ τοῖς παροῦσι καὶ νομίζεται.
 φεῦ·
 τίς ἄρα μήτηρ ἢ τεκοῦσ' ὑμᾶς ποτε
 πατήρ τ' ; ἀδελφή τ', εἰ γεγῶσα τυγχάνει...
 οἴων στερεῖσα διπτύχων νεανιῶν
 ἀνάδελφος ἔσται. τὰς τύχας τίς οἶδ' ὅτω 475
 τοιαῖδ' ἔσονται ; πάντα γὰρ τὰ τῶν θεῶν
 ἐς ἀφανὲς ἔρπει, κούδέν οἶδ' οὐδεὶς κακόν·
 ἢ γὰρ τύχη παρήγαγ' ἐς τὸ δυσμαθές.

πόθεν ποθ' ἦκετ', ὦ ταλαίπωροι ξένοι ;
 ὡς διὰ μακροῦ μὲν τήνδ' ἐπλεύσατε χθόνα, 480
 μακρὸν δ' ἀπ' οἴκων χρόνον ἔσεσθ' ἀεὶ κάτω.

OΡ.

τί ταῦτ' ὀδύρη, κάπὶ τοῖς μέλλουσι νῶν
 κακοῖσι λυπεῖς, ἥτις εἶ ποτ', ὦ γύναι ;
 οὗτοι νομίζω σοφόν, ὅς ἂν μέλλων κτενεῖν
 οἴκτω τὸ δεῖμα τοῦλέθρου νικᾶν θέλῃ, 485
 οὐχ ὅστις Ἄιδην ἐγγυὲς ὄντ' οἰκτιρίζεται,

- σωτηρίας ἀνελπιδίως ὡς δὴ ἐξ ἑνὸς
κακῶ συνάπτει, μωρίαν τ' ὀφλισκάνει
θνήσκει θ' ὁμοίως· τὴν τύχην δ' εἶναι χρεῶν.
ἡμᾶς δὲ μὴ θρήνει σύ· τὰς γὰρ ἐνθάδε 490
θυσίας ἐπιστάμεσθα καὶ γινώσκομεν.
- ΙΦ. πότερος ἄρ' ὑμῶν ἐνθάδ' ὠνομασμένος
Πυλάδης κέκληται; τόδε μαθεῖν πρῶτον θέλω.
- ΟΡ. ὄδ', εἴ τι δὴ σοὶ τοῦτ' ἐν ἡδονῇ μαθεῖν.
- ΙΦ. ποίας πολιτῆς πατρίδος Ἕλληνας γεγώς; 495
- ΟΡ. τί δ' ἂν μαθοῦσα τόδε πλέον λάβοις, γύναι;
- ΙΦ. πότερον ἀδελφῶν μητρός ἐστον ἐκ μιᾶς;
- ΟΡ. φιλότητί γ' ἐσμέν δ' οὐ κασιγνήτω, γύναι.
- ΙΦ. σοὶ δ' ὄνομα ποῖον ἔθει' ὁ γεννήσας πατήρ;
- ΟΡ. τὸ μὲν δίκαιον Δυστυχῆς καλοῖμεθ' ἂν. 500
- ΙΦ. οὐ τοῦτ' ἐρωτῶ· τοῦτο μὲν δὸς τῇ τύχῃ.
- ΟΡ. ἀνόνομοι θανόντες οὐ γελῶμεθ' ἂν.
- ΙΦ. τί δὲ φρονεῖς τοῦτ'; ἦ φρονεῖς οὕτω μέγα;
- ΟΡ. τὸ σῶμα θυσεις τοῦμόν, οὐχὶ τοῦνομα.
- ΙΦ. οὐδ' ἂν πόλιν φράσειας ἦτις ἐστὶ σοὶ; 505
- ΟΡ. ζητεῖς γὰρ οὐδὲν κέρδος, ὡς θανουμένῳ.
- ΙΦ. χάριν δὲ δοῦναι τήνδε κωλύειν τί σε;
- ΟΡ. τὸ κλεινὸν Ἄργος πατρίδ' ἐμὴν ἐπεύχομαι.
- ΙΦ. πρὸς θεῶν, ἀληθῶς, ὦ ξέν', εἴ καίθην γεγώς;
- ΟΡ. ἐκ τῶν Μυκηνῶν γ', αἶ ποτ' ἦσαν ὄλβια. 510
- ΙΦ. φυγὰς δ' ἀπῆρας πατρίδος, ἣ ποία τύχη;
- ΟΡ. φεύγω τρόπον γε δὴ τιν' οὐχ ἑκὼν ἑκὼν.
- ΙΦ. ἄρ' ἂν τί μοι φράσειας ὧν ἐγὼ θέλω;
- ΟΡ. ὡς ἐν παρέργῳ τῆς ἐμῆς δυσπραξίας.
- ΙΦ. καὶ μὴν ποθεινός γ' ἦλθες ἐξ Ἄργους μολών. 515
- ΟΡ. οὐκ οὐν ἐμχυτῶ γ' εἰ δὲ σοί, σὺ τοῦτ' ἔρα.
- ΙΦ. Τροίαν ἴσως οἶσθ', ἦς ἀπανταχοῦ λόγος.

- ΟΡ. ὡς μήποτ' ὄφελόν γε μηδ' ἰδὼν ὄναρ.
 ΙΦ. φασίν νιν οὐκέτ' οὔσαν οἴχεσθαι δορί.
 ΟΡ. ἔστιν γὰρ οὕτως οὐδ' ἄκραντ' ἤκουσατε. 520
 ΙΦ. 'Ελένη δ' ἀφίεται δῶμα Μενέλεω πάλιν :
 ΟΡ. ἦκει, κακῶς γ' ἐλθοῦσα τῶν ἐμῶν τινη.
 ΙΦ. καὶ ποῦ 'στι : κάμοι γὰρ τι προουφείλει κακόν.
 ΟΡ. Σπάρτην ζυνοικεῖ τῷ πάρος ζυνουνέτη.
 ΙΦ. ὦ μῖσος εἰς Ἑλληνας, οὐκ ἐμοὶ μόνη. 525
 ΟΡ. ἀπέλαυσα καὶ γὼ δὴ τι τῶν κείνης γάμων.
 ΙΦ. νόστος δ' Ἀχαιῶν ἐγένεθ', ὡς κηρύσσεται :
 ΟΡ. ὡς πάνθ' ἄπαξ με συλλαβοῦσ' ἀνιστορεῖς.
 ΙΦ. πρὶν γὰρ θανεῖν σε, τοῦδ' ἐπαυρέσθαι θέλω.
 ΟΡ. ἔλεγχ', ἐπειδὴ τοῦδ' ἐρῆς λέξω δ' ἐγώ. 530
 ΙΦ. Κάλχας τις ἦλθε μάντις ἐκ Τροίας πάλιν :
 ΟΡ. ὄλωλεν, ὡς ἦν ἐν Μυκηναίοις λόγος.
 ΙΦ. ὦ πότνι', ὡς εὔ. τί γὰρ Λαέρτου γόνος :
 ΟΡ. οὐπω νενόστηκ' οἶκον, ἔστι δ', ὡς λόγος.
 ΙΦ. ὕλοιτο, νόστου μήποτ' ἐς πάτραν τυχών. 535
 ΟΡ. μηδὲν κατεύχου' πάντα τάκεινου νοσεῖ.
 ΙΦ. Θέτιδος δ' ὁ τῆς Νηρῆδος ἔστι παῖς ἔτι :
 ΟΡ. οὐκ ἔστιν ἄλλως λέκτρ' ἐγγημ' ἐν Αὐλίδι.
 ΙΦ. δόλια γάρ, ὡς ἴσασιν οἱ πεπονθότες.
 ΟΡ. τίς εἶ πόθ' : ὡς εὔ πυρθάνη τάφ' Ἑλλάδος. 540
 ΙΦ. ἐκεῖθ' ἐίμι' παῖς ἔτ' οὔσ' ἀπωλόμην.
 ΟΡ. ὀρθῶς ποθεῖς ἄρ' εἰδέναι τάκει', γύναι.
 ΙΦ. τί δ' ὁ στρατηγός, ὃν λέγουσ' εὐδαιμονεῖν ;
 ΟΡ. τίς ; οὐ γὰρ ὄν γ' ἐγῶδα τῶν εὐδαιμόνων.
 ΙΦ. Ἀτρέως ἐλέγετο δὴ τις Ἀγαμέμνων ἄναξ. 545
 ΟΡ. οὐκ οἶδ' ἀπελθε τοῦ λόγου τούτου, γύναι.
 ΙΦ. μὴ πρὸς θεῶν, ἀλλ' εἴψ', ἔν' εὐφρανθῶ, ζένε.
 ΟΡ. τέθνηχ' ὁ τλήμων, πρὸς δ' ἀπώλεσέν τινα.

- ΙΦ. τέθνηκε ; ποία συμφορᾶ ; τάλαιν' ἐγώ.
 ΟΡ. τί δ' ἐστέναζας τοῦτο ; μῶν προσῆκέ σοι ; 550
 ΙΦ. τὸν ἄλβον αὐτοῦ τὸν πάροισ' ἀναστένω.
 ΟΡ. δεινῶς γὰρ ἐκ γυναικὸς οἴχεται σφαγεῖς.
 ΙΦ. ὦ πανδάκρυτος ἢ κτανοῦσα... χῶ θανόντων.
 ΟΡ. παῦσαί νυν ἤδη μηδ' ἐρωτήσης πέρα.
 ΙΦ. τασόνδε γ', εἰ ζῆ τοῦ ταλαιπώρου δάμαρ. 555
 ΟΡ. οὐκ ἔστι παῖς νιν ὃν ἔτεχ', οὔτος ὠλεσεν.
 ΙΦ. ὦ συνταραχθεὶς οἶκος. ὡς τί δὴ θέλων ;
 ΟΡ. πατὴρ θανόντος τήνδε τιμωρούμενος.
 ΙΦ. φεῦ·
 ὡς εὔκακόν δίκαιον εἰσεπράξατο.
 ΟΡ. ἀλλ' οὐ τὰ πρὸς θεῶν· εὐτυχεῖ δίκαιος ὢν. 560
 ΙΦ. λείπει δ' ἐν οἴκοις ἄλλον Ἀγαμέμνων γόνον ;
 ΟΡ. λέλοιπεν Ἡλέκτραν γε παρθένον μίαν.
 ΙΦ. τί δέ ; σφαγείσης θυγατρὸς ἔστι τις λόγος ;
 ΟΡ. οὐδεὶς γε, πλὴν θανοῦσαν οὐχ ὄραν φάος.
 ΙΦ. τάλαιν' ἐκεῖνη χῶ κτανῶν αὐτὴν πατήρ. 565
 ΟΡ. κακῆς γυναικὸς χάριν ἄχαριν ἀπώλετο.
 ΙΦ. ὁ τοῦ θανόντος δ' ἔστι παῖς Ἄργει πατὴρ ;
 ΟΡ. ἔστ', ἄθλιός γε, κοῦδαμοῦ καὶ πανταχοῦ.
 ΙΦ. ψευδεῖς ὄνειροι, χαίρετ'· οὐδὲν ἦτ' ἄρα.
 ΟΡ. οὐδ' οἱ σοφοὶ γε δαίμονες κεκλημένοι 570
 πτηνῶν ὀνείρων εἰσὶν ἀψευδέστεροι.
 πολὺς ταραγμὸς ἐν τε τοῖς θεοῖς ἐνὶ
 κὰν τοῖς βροτείοις· ἐν δὲ λυπεῖται μόνον,
 ὅς οὐκ ἄφρων ὢν μάντεων πεισθεὶς λόγοις
 ὄλωλεν — ὡς ὄλωλε τοῖσιν εἰδόσιν. 575
- ΧΟ. φεῦ φεῦ· τί δ' ἡμεῖς οἱ τ' ἐμοὶ γεννήτορες ;
 ἄρ' εἰσὶν ; ἄρ' οὐκ εἰσὶ ; ἴς φράσειεν ἄν ;
 ΙΦ. ἀκούσατ'· ἐς γὰρ δὴ τιν' ἤκομεν λόγον,

- ὑμῖν τ' ὄνησιν, ὦ ξένοι, σπεύδουσ' ἄμα
 κάμοί· τὸ δ' εὖ μάλιστα γ' οὕτω γίγνεται, 580
 εἰ πᾶσι ταῦτ' ἄρα πρᾶγμα' ἀρεσκόντως ἔχει.
 θέλεις ἄν, εἰ σώσαιμί σ', ἀγγεῖλαι τί μοι
 πρὸς Ἄργος ἐλθὼν τοῖς ἐμοῖς ἐκεῖ φίλοις,
 δέλτον τ' ἐνεγκεῖν, ἣν τις οἰκτίρας ἐμὲ
 ἔγραψεν αἰχμάλωτος, οὐχὶ τὴν ἐμὴν 585
 φονέα νομίζων χεῖρα, τοῦ νόμου δ' ὕπο
 ὀνήσκειν τὰ τῆς θεοῦ, τάδε δίκαι' ἡγουμένης ;
 οὐδένα γὰρ εἶχον ὅστις ἀγγεῖλαι μολὼν
 ἐς Ἄργος αὖθις τὰς τ' ἐμὰς ἐπιστολὰς
 πέμψειε σωθεὶς τῶν ἐμῶν φίλων τινί. 590
 σὺ δ' — εἰ γάρ, ὡς ἔοικας, οὔτε δυσγενῆς
 καὶ τὰς Μυκῆνας οἶσθα χροῦς κἀγὼ θέλω —
 σώθητι, καὶ σὺ μισθὸν οὐκ αἰσχρὸν λαβῶν,
 κούφον ἕκαστι γραμμάτων σωτηρίαν.
 οὗτος δ', ἐπεὶ περ πόλις ἀναγκάζει τάδε, 595
 θεᾶ γενέσθω θῦμα χωρισθεὶς σέθεν.
- ΟΡ.** καλῶς ἔλεξας τᾶλλα πλὴν ἓν, ὦ ξένη·
 τὸ γὰρ σφαγῆναι τόνδ' ἐμοὶ βάρος μέγα.
 ὁ ναυστολῶν γὰρ εἰμ' ἐγὼ τὰς συμφοράς,
 οὗτος δὲ συμπλεῖ τῶν ἐμῶν μόχθων χάριν. 600
 οὐκ οὐν δίκαιον ἐπ' ὀλέθρῳ τῷ τοῦδ' ἐμὲ
 χάριν τίθεσθαι καὶ τὸν ἐκδῦναι κακῶν.
 ἀλλ' ὡς γενέσθω· τῷδε μὲν δέλτον δίδου·
 πέμψει γὰρ Ἄργος, ὥστε σοι καλῶς ἔχειν·
 ἡμᾶς δ' ὁ χρῆζων κτεινέτω. τὰ τῶν φίλων 605
 αἰσχιστον ὅστις καταβαλὼν ἐς ξυμφοράς
 αὐτὸς σέσωσται. τυγχάνει δ' ὅδ' ὢν φίλος,
 ὃν οὐδὲν ἤσπον ἦ' μὲ φῶς ὄραν θέλω.
- ΙΦ.** ὦ λῆμ' ἄριστον, ὡς ἀπ' εὐγενοῦς τινος

ρίζης πέφυκας τοῖς φίλοις τ' ὀρθῶς φίλος· 610
 τοιοῦτος εἶη τῶν ἐμῶν ὀμοσπόρων
 ὕπερ λέλειπται. καὶ γὰρ οὐδ' ἐγώ, ξένοι,
 ἀνάδελφός εἰμι, πλὴν ὅσ' οὐχ ὀρθῶσά νιν.
 ἐπεὶ δὲ βούλη ταῦτα, τόνδε πέμψομεν
 δέλτον φέροντα, σὺ δὲ θανῆ· πολλὴ δέ τις 615
 προθυμία σε τοῦδ' ἔχουσα τυγχάνει.

- ΟΡ. θύσει δὲ τίς με καὶ τὰ δεινὰ τλήσεται ;
 ΙΦ. ἐγώ· θεᾶς γὰρ τῆσδε προστροπὴν ἔχω.
 ΟΡ. ἄζηλά γ', ὦ νεᾶνι, κοῦκ εὐδαίμονα.
 ΙΦ. ἀλλ' εἰς ἀνάγκην κείμεθ', ἦν φυλακτέον. 620
 ΟΡ. αὐτὴ ξίφει θύουσα θῆλυς ἄρσενας ;
 ΙΦ. οὐκ, ἀλλὰ χαίτην ἀμφὶ σὴν χερνίψομαι.
 ΟΡ. ὁ δὲ σφαγεὺς τίς ; εἰ τὰδ' ἱστορεῖν με χρῆ.
 ΙΦ. ἔσω δόμων τῶνδ' εἰσὶν οἷς μέλει τάδε.
 ΟΡ. τάφος δὲ ποῖος δέξεταιί μ', ὅταν θάνω ; 625
 ΙΦ. πῦρ ἱερὸν ἔνδον χάσμα τ' εὐρωπὸν πέτρας.
 ΟΡ. φεῦ.

- πῶς ἂν μ' ἀδελφῆς χεῖρ περιστείλειεν ἄν ;
 ΙΦ. μάταιον εὐχὴν, ὦ τάλας, ὅστις ποτ' εἰ,
 ἠὔξω· μακρὰν γὰρ βαρβάρου ναίει χθονός.
 οὐ μὴν, ἐπειδὴ τυγχάνεις Ἀργεῖος ὢν, 630
 ἀλλ' ὢν γε δυνατὸν οὐδ' ἐγὼ λείψω χάριν.
 πολὺν τε γὰρ σοι κόσμον ἐνθήσω τάφῳ
 ξανθῶ τ' ἐλαίῳ σῶμα σὸν κατασβέσω
 καὶ τῆς ὀρείας ἀνθεμόρρυτον γάνος·
 ζουθῆς μελίσσης ἐς πυρὰν βαλῶ σέθεν. 635

ἀλλ' εἶμι δέλτον τ' ἐκ θεᾶς ἀνακτόρων
 οἴσω· τὸ μέντοι δυσμενὲς μὴ μοι λάβῃς.

φυλάσσειτ' αὐτούς, πρόσπολοι, δεσμῶν ἄτερ . . .
 ἴσως ἄελπτα τῶν ἐμῶν ἴλων τινί

- πέμψω πρὸς Ἄργος, ὃν μάλιστ' ἐγὼ φιλῶ, 640
καὶ δέλτος αὐτῷ ζῶντας οὐς δοκεῖ θανεῖν
λέγουσα πιστὰς ἡδονὰς ἀπαγγελεῖ.
- ΧΟ. κατολοφύρομαι σὲ τῶν χερνίβων 645
ῥάνισι μελούμενον αἵμακταῖς.
- ΟΡ. οἶκτος γὰρ οὐ ταῦτ', ἀλλὰ χαίρειτ', ὦ ξένοι.
ΧΟ. σὲ δὲ τύχας μάκκαρος, ὦ 650
νεανία, σεβόμεθ', ἐς
πάτρην ὅτι ποτ' ἐπεμβάσῃ.
- ΠΥ. ἄζηλά τοι φίλοισι, θνησκόντων φίλων. 650
ΧΟ. ὦ σχέτλιοι πομπαί.
φεῦ φεῦ, διόλλυσαι.
αἰαῖ αἰαῖ. πότερος ὁ μᾶλλον ;
ἔτι γὰρ ἀμφίλογα δίδυμα μέμονε φρήν, 655
σὲ πάρος ἢ σὲ ἀναστενάξω γόοις.
- ΟΡ. Πυλάδῃ, πέπονθας ταῦτ' ὁπρὸς θεῶν ἐμοί :
ΠΥ. οὐκ οἶδ' ἔρωτᾶς οὐ λέγειν ἔχοντά με.
ΟΡ. τίς ἐστὶν ἢ νεᾶνις ; ὡς Ἑλληνικῶς 660
ἀνήρεθ' ἡμᾶς τοὺς τ' ἐν Ἰλίῳ πόνους
νόστον τ' Ἀχαιῶν τόν τ' ἐν οἰωνοῖς σοφὸν
Κάλχαντ' Ἀχιλλέως τ' ὄνομα, καὶ τὸν ἄθλιον
'Αγαμέμνον' ὡς ὄκτιρ' ἀνηρώτα τέ με
γυναῖκα παιδᾶς τ'. ἔστιν ἢ ξένη γένος 665
ἐκεῖθεν Ἀργεῖα τις ; οὐ γὰρ ἂν ποτε
δέλτον τ' ἐπεμπε καὶ τὰδ' ἐξεμάνθηνεν,
ὡς κοινὰ πράσσουσ', Ἄργος εἰ πράσσει καλῶς.
- ΠΥ. ἔφθης με μικρόν ; ταῦτ' ἀφθάσας λέγεις,
πλὴν ἐν τῷ γὰρ τῶν βασιλέων παθήματα 670
ἴσασιν πάντες, ὧν ἐπιστροφή τις ἦν.
ἀτὰρ διῆλθον χᾶτερον λόγον τινά.
ΟΡ. τίν' ; ἐς τὸ κοινὸν δούς ἕμεινον ἂν μάθοις.

- ΠΥ. αἰσχρὸν θανόντος σοῦ βλέπειν ἡμᾶς φάος
 κοινῇ τ' ἔπλευσα, δεῖ με καὶ κοινῇ θανεῖν. 675
 καὶ δειλίαν γὰρ καὶ κάκην κεκτῆσομαι
 Ἄργει τε Φωκέων τ' ἐν πολυπτύχῳ χθονί,
 δόξω δὲ τοῖς πολλοῖσι — πολλοὶ γὰρ κακοὶ —
 προδοὺς σεσῶσθαί σ' αὐτὸς εἰς οἴκους μόνος,
 ἢ καὶ φονεύσας ἐπὶ νοσοῦσι δώμασι 680
 ῥάψαι μόρον σοι σῆς τυραννίδος χάριν,
 ἔγκληρον ὡς δὴ σὴν κασιγνήτην γαμῶν.
 ταῦτ' οὖν φοβοῦμαι καὶ δι' αἰσχύνης ἔχω,
 κούκ ἔσθ' ὅπως οὐ χρὴ συνεκπνεῦσαί μέ σοι
 καὶ σὺν σφαγῆναι καὶ πυρωθῆναι δέμας, 685
 φίλον γεγῶτα καὶ φοβούμενον ψόγον.
- ΟΡ. εὐφημα φώνει· τὰμὰ δεῖ φέρειν κακά,
 ἀπλᾶς δὲ λύπας ἐξόν, οὐκ οἴσω διπλᾶς.
 ὁ γὰρ σὺ λυπρὸν κάπονείδιστον λέγεις,
 ταῦτ' ἔστιν ἡμῖν, εἴ σε συμμοχθοῦντ' ἐμοί. 690
 κτενῶ· τὸ μὲν γὰρ εἰς ἔμ' οὐ κακῶς ἔχει,
 πράσσονθ' ἅ πράσσω πρὸς θεῶν, λῦσαι βίον.
 σὺ δ' ὄλβιός τ' εἶ, καθαρὰ τ', οὐ νοσοῦντ' ἔχεις
 μέλαθρ', ἐγὼ δὲ δυσσεβῆ καὶ δυστυχῆ.
 σωθεις δέ, παῖδας ἐξ ἐμῆς ὀμοσπόρου 695
 κτησάμενος, ἦν ἔδωκά σοι δάμαρτ' ἔχειν —
 ὄνομά τ' ἐμοῦ γένοιτ' ἄν, οὐδ' ἄπαις δόμος
 πατρῶος οὐμὸς ἐξαλειφθείη ποτ' ἄν.
 ἀλλ' ἔρπε καὶ ζῆ καὶ δόμους οἴκει πατρός.
 ὅταν δ' ἐς Ἑλλάδ' ἵππιόν τ' Ἄργος μόλης, 700
 πρὸς δεξιᾶς σε τῆσδ' ἐπισκῆπτω τάδε·
 τύμβον τε χῶσον κἀπίθεις μνημεῖά μοι,
 καὶ δάκρυ' ἀδελφῆ καὶ κόμας δότω τάφῳ.
 ἄγγελλε δ' ὡς ὄλωλ' ὑπ' Ἀργείας τινὸς

- γυναικός, ἀμφὶ βωμὸν ἀγνισθεὶς φόνω. 705
 καὶ μὴ προδοῖς μου τὴν κασιγνήτην ποτέ,
 ἔρημα κήδη καὶ δόμους ὄρων πατρός.
 καὶ χαῖρ'· ἐμῶν γὰρ φίλτατόν σ' ἤϊρον φίλων,
 ὦ συγκυναγὲ καὶ συνεκτραφεὶς ἐμοί,
 ὦ πόλλ' ἐνεγκῶν τῶν ἐμῶν ἄχθη κακῶν. 710
- ἡμᾶς δ' ὁ Φοῖβος μάντις ὦν ἐψεύσατο·
 τέχνην δὲ θέμενος ὡς προσώταθ' Ἑλλάδος
 ἀπήλασ', αἰδοῖ τῶν πάρος μαντευμάτων.
 ὦ πάντ' ἐγὼ δοῦς τάμα καὶ πεισθεὶς λόγοις,
 μητέρα κατακτὰς αὐτὸς ἀνταπόλλυμαι. 715
- ΠΥ. ἔσται τάφος σοι, καὶ κασιγνήτης λέχος
 οὐκ ἂν προδοίην, ὦ τάλας, ἐπεὶ σ' ἐγὼ
 θανόντα μᾶλλον ἢ βλέπονθ' ἔξω φίλον.
 ἀτὰρ τὸ τοῦ θεοῦ σ' οὐ διέφθορέν γέ πω
 μάντευμα· καίτοι γ' ἐγγυὲς ἔστηκας φόνου. 720
- ΟΡ. ἀλλ' ἔστιν, ἔστιν ἢ λίαν δυσπραξία
 λίαν διδοῦσα μεταβολάς, ὅταν τύχη·
- ΟΡ. σίγα· τὰ Φοίβου δ' οὐδὲν ὠφελεῖ μ' ἔπη·
 γυνὴ γὰρ ἦδε δωμάτων ἔξω περᾶ.
- ΙΦ. ἀπέλθεθ' ὑμεῖς καὶ παρευτρεπίζετε
 τάνδον μολόντες τοῖς ἐφεστῶσι σφαγῆ. 725
- δέλτου μὲν αἶδε πολύθυροι διαπτυχαί,
 ξένοι, πάρειςιν· ἅ δ' ἐπὶ τοῖσδε βούλομαι,
 ἀκούσατ'· οὐδεὶς αὐτὸς ἐν πόνοις τ' ἀνήρ
 ὅταν τε πρὸς τὸ θάρσος ἐκ φόβου πέσῃ. 730
- ἐγὼ δὲ ταρβῶ μὴ ἀπονοστήσας χθονὸς
 θῆται παρ' οὐδὲν τὰς ἐμὰς ἐπιστολάς·
 ὁ τήνδε μέλλων δέλτον εἰς Ἄργος φέρειν.
- ΟΡ. τί δῆτα βούλη; τίνας ἀμηχανεῖς πέρι;
 ΙΦ. ὄρκαν δότω μοι τάσδε πορθμεύσειν γραφάς 735

- πρὸς Ἄργος, οἷσι βούλομαι πέμψαι φίλων.
 OP. ἤ κἀντιδώσεις τῷδε τοὺς αὐτοὺς λόγους ;
 IΦ. τί χρῆμα δράσειν ἢ τί μὴ δράσειν ; λέγε.
 OP. ἐκ γῆς ἀφήσειν μὴ θανόντα βαρβάρου.
 IΦ. δίκαιον εἶπας· πῶς γὰρ ἀγγείλειεν ἄν ; 740
 OP. ἢ καὶ τύραννος ταῦτα συγχωρήσεται ;
 IΦ. ναί.
 πείσω σφε, καυτὴ ναὸς εἰσβήσω σκάφος.
 OP. ὕμνου· σὺ δ' ἔξαρχ' ὄρκον ὅστις εὐσεβῆς.
 IΦ. δώσω, λέγειν χρή, τήνδε τοῖσι σοῖς φίλοις.
 ΠΥ. τοῖς σοῖς φίλοισι γράμματ' ἀποδώσω τάδε. 745
 IΦ. κἀγὼ σὲ σώσω κυανέας ἔξω πέτρας.
 ΠΥ. τίν' οὖν ἐπόμνυς τοισίδ' ὄρκιον θεῶν ;
 IΦ. Ἄρτεμιν, ἐν ἧσπερ δώμασιν τιμάς ἔχω.
 ΠΥ. ἐγὼ δ' ἄνακτά γ' οὐρανοῦ, σεμνὸν Δία.
 IΦ. εἰ δ' ἐκλιπὼν τὸν ὄρκον ἀδικοῖς ἐμέ ; 750
 ΠΥ. ἄνοστος εἶην· τί δὲ σὺ, μὴ σώσασά με ;
 IΦ. μήποτε κατ' Ἄργος ζῶσ' ἔγνος θεῖην ποδός.
 ΠΥ. ἄκουε δὴ νυν ὃν παρήλθομεν λόγον.
 IΦ. ἀλλ' οὔτις ἔστ' ἄκαιρος, ἦν καλῶς ἔχη.
 ΠΥ. ἐξαιρετόν μοι δὸς τόδ' ἦν τι ναῦς πάθη 755
 χῆ δέλτος ἐν κλύδωνι χρημάτων μέτα
 ἀφανῆς γένηται, σῶμα δ' ἐκσώσω μόνον,
 τὸν ὄρκον εἶναι τόνδε μηκέτ' ἔμπεδον.
 IΦ. ἀλλ' οἶσθ' ὃ δράσω ; πολλὰ γὰρ πολλῶν κυρεῖ·
 τάνόντα κἀγγεγραμμέν' ἐν δέλτου πτυχαῖς 760
 λόγῳ φράσω σοι πάντ' ἀπαγγεῖλαι φίλοις.
 ἐν ἀσφαλεῖ γάρ· ἦν μὲν ἐκσώσης γραφήν,
 αὐτὴ φράσει σιγῶσα τἀγγεγραμμένα·
 ἦν δ' ἐν θαλάσῃ γράμματ' ἀφανισθῆ τάδε,
 τὸ σῶμα σώσας τοὺς λόγους σώσεις ἐμοί. 765

- ΠΥ. καλῶς ἔλεξας τῶν τε σῶν ἐμοῦ θ' ὕπερ.
σήμεναι δ' ὧ γρη' τάσδ' ἐπιστολάς φέρειν
πρὸς Ἄργος ὅτι τε γρη' κλύοντά σου λέγειν.
- ΙΦ. ἄγγελλ' Ὀρέστη, παιδὶ τῷ Ἀγαμέμνονος·
« Ἦ ἔν Αὐλίδι σφαγεῖσ' ἐπιστέλλει τάδε 770
ζῶσ' Ἰφιγένεια, τοῖς ἐκεῖ δ' οὐ ζῶσ' ἔτι. . . »
- ΟΡ. ποῦ δ' ἔστ' ἐκείνη; κατθανοῦσ' ἤκει πάλιν;
ΙΦ. ἦδ' ἦν ὄραξ σύ· μὴ λόγοις ἐκπλησέ με.
« Κόμισαί μ' ἐς Ἄργος, ὧ σύναιμε, πρὶν θανεῖν,
ἐκ βαρβάρου γῆς καὶ μετάστησον θεᾶς 775
σφαγίων, ἐφ' οἷσι ξενοφόνους τιμὰς ἔχω. . . »
- ΟΡ. Πυλάδῃ, τί λέξω; ποῦ ποτ' ὄνθ' ἠύρημεθα;
ΙΦ. « ἦ σοῖς ἀραία δώμασιν γενήσομαι,
Ὀρέσθ' », ἔν' αὔθις ὄνομα δις κλύων μάθῃς.
- ΠΥ. ὦ θεοί.
- ΙΦ. τί τοὺς θεοὺς ἀνακαλεῖς ἐν τοῖς ἐμοῖς; 780
- ΠΥ. οὐδέν· πέραιναι δ' ἐξέβην γὰρ ἄλλοσε.
τάχ' οὐκ ἐρωτῶν σ' εἰς ἄπιστ' ἀφίξομαι.
- ΙΦ. λέγ' οὐνεκ' ἔλαφον ἀντιδοῦσά μου θεᾶ
Ἄρτεμις ἔσωσέ μ', ἦν ἔθυσ' ἐμὸς πατήρ,
δοκῶν ἐς ἡμᾶς ὄξυ φάσγανον βαλεῖν, 785
ἐς τήνδε δ' ὄκισ' αἶαν. αἶδ' ἐπιστολαί,
τάδ' ἔστι τὰν δέλτοισιν ἐγγεγραμμένα.
- ΠΥ. ὦ ῥαδίσις ὄρκισι περιβαλοῦσά με,
καλλίστα δ' ὀμόσασ', οὐ πολὺν σχήσω χρόνον,
τὸν δ' ὄρκον ὃν κατόμωσ' ἐμπεδώσομεν. 790
ἰδοῦ, φέρω σοι δέλτον ἀποδίδωμί τε,
Ὀρέστα, τῆσδε σῆς κασιγνήτης πάρα.
- ΟΡ. δέχομαι· παρεῖς δὲ γραμμάτων διαπτυχάς,
τὴν ἡδονὴν πρῶτ' οὐ λόγοις αἰρήσομαι.
ὦ φιλότατή μοι σύγγον', ἐκπεπληγμένος 795

- ὅμως σ' ἀπίστω περιβαλὼν βραχίονι
 ἐς τέρψιν εἶμι, πυθόμενος θαυμάστ' ἔμοι.
 ΧΟ. ξέν', οὐ δικαίως τῆς θεοῦ τὴν πρόσπολον
 χραίνεις ἀθίκτοις περιβαλὼν πέπλοις χέρα.
- ΟΡ. ὦ συγκασιγνήτη τε καὶ ταύτου πατρός 800
 Ἀγαμέμνονος γεγῶσα, μή μ' ἀποστρέφου,
 ἔχουσ' ἀδελφόν, οὐ δοκοῦσ' ἔξειν ποτέ.
- ΙΦ. ἐγὼ σ' ἀδελφὸν τὸν ἐμόν ; οὐ παύσῃ λέγων ;
 τὸ δ' Ἄργος αὐτοῦ μεστὸν ἦ τε Ναυπλία.
- ΟΡ. οὐκ ἔστ' ἐκεῖ σός, ὦ τάλαινα, σύγγονος. 805
- ΙΦ. ἀλλ' ἡ Λάκαινα Τυνδαρίς σ' ἐρείνατο ;
- ΟΡ. Πέλοπος γε παιδὶ παιδός, οὐ ἔκπεφυκ' ἐγὼ.
- ΙΦ. τί φῆς ; ἔχεις τι τῶνδ' ἐμοὶ τεκμήριον ;
- ΟΡ. ἔχω πατρῶων ἐκ δόμων τι πυθάνου.
- ΙΦ. οὐκοῦν λέγειν μὲν χρὴ σέ, μανθάνειν δ' ἐμέ. 810
- ΟΡ. λέγοιμ' ἂν ἀκοῆ πρῶτον Ἠλέκτρας τάδε.
 Ἀτρέως θυέστου τ' οἶσθα γενομένην ἔριν ;
- ΙΦ. ἤκουσ' ἃ χρυσῆς ἀρνὸς ἦν νείκη πέρι.
- ΟΡ. ταῦτ' οὖν ὑφήνασ' οἶσθ' ἐν εὐπύρριος ὑφαῖς ;
- ΙΦ. ὦ φίλτατ', ἐργὸς τῶν ἐμῶν κάμπτεϊς φρενῶν. 815
- ΟΡ. εἰκὼ τ' ἐν ἰστοῖς ἡλίου μετάστασιν ;
- ΙΦ. ὑφήνα καὶ τόδ' εἶδος εὐμίτοις πλοκαῖς.
- ΟΡ. καὶ λούτρ' ἐς Αὔλιν μητρὸς ἀνεδέξω πάρα ;
- ΙΦ. οἶδ' οὐ γὰρ ὁ γάμος ἐσθλὸς ὢν μ' ἀφείλετο.
- ΟΡ. τί γάρ ; κόμας σὰς μητρὶ δοῦσα σῆ φέρειν ; 820
- ΙΦ. μνημεῖά γ' ἀντὶ σώματος τοῦμοῦ τάφω.
- ΟΡ. ἃ δ' εἶδον αὐτός, τάδε φράσω τεκμήρια
 Πέλοπος παλαιὰν ἐν δόμοις λόγχην πατρός,
 ἣν χερσὶ πάλλων παρθένον Πισάτιδα
 ἐκτήσαθ' Ἴπποδάμειαν, Οἰνόμαον κτανῶν, 825
 ἐν παρθενῶσι τοῖσι σοῖς κεκρυμμένην.

- ΙΦ.** ὦ φίλτατ', οὐδὲν ἄλλο, φίλτατος γὰρ εἶ,
ἔχω σ', Ὀρέστα, τηλύγετον χθονὸς ἀπὸ πατρίδος
'Αργόθεν, ὦ φίλος. 830
- ΟΡ.** κἀγὼ σε τὴν θανοῦσαν, ὡς δοξάζεται.
κατὰ δὲ δάκρυ, κατὰ δὲ γόος ἅμα χαρᾶ
τὸ σὸν νοτίζει βλέφαρον, ὡσαύτως δ' ἐμόν.
- ΙΦ.** τόδ' ἔτι βρέφος
ἔλιπον ἀγκάλαισι νεαρὸν τροφοῦ 835
νεαρὸν ἐν δόμοις.
ὦ κρεῖσσον ἢ λόγοισιν εὐτυχοῦσά μου
ψυχά, τί φῶ ; Θαυμάτων
πέρα καὶ λόγου πρόσω τάδ' ἐπέβα. 840
- ΟΡ.** τὸ λοιπὸν εὐτυχοῖμεν ἀλλήλων μέτα.
- ΙΦ.** ἄτοπον ἄδονάν ἔλαβον, ὦ φίλαι·
δέδοικα δ' ἐκ χερῶν με μὴ πρὸς αἰθέρα
ἀμπτάμενος φύγη·
ἰὼ Κυκλωπὶς ἐστία· ἰὼ πατρίς, 845
Μυκῆνα φίλα,
χάριν ἔχω ζῆας, χάριν ἔχω τροφᾶς,
ὅτι μοι συνομαίμονα τόνδε δόμοις
ἐξεθρέψω φάος.
- ΟΡ.** γένει μὲν εὐτυχοῦμεν, ἐς δὲ συμφοράς, 850
ὦ σύγγον', ἡμῶν δυστυχῆς ἔφυ βίος.
- ΙΦ.** ἐγὼ δ' ἄ μέλεος, οἶδ', ὅτε φάσγανον
δέρα θῆκέ μοι μελεόφρων πατήρ.
- ΟΡ.** οἴμοι. δοκῶ γὰρ οὐ παρών σ' ὄραν ἐκεῖ. 855
- ΙΦ.** ἀνυμέναιος, ὦ σύγγον', Ἀχιλλέως
ἐς κλισίαν λέκτρων
δολίαν ὅτ' ἀγόμαν·
παρὰ δὲ βωμόν ἦν δάκρυα καὶ γόοι. 860
φεῦ φεῦ χερνίβων τῶν ἐκεῖ.

- ΟΡ. ὦμωξα κάγῳ τόλμαν ἦν ἔτλη πατήρ.
 ΙΦ. ἀπάτορα πατέρα, πότμον ἄποτμον ἔλαχον.
 ἄλλα δ' ἐξ ἄλλων κυρεῖ 865
 δαίμονος τύχα τινός. 867
- ΟΡ. εἰ σόν γ' ἀδελφόν, ὦ τάλαιν', ἀπώλεσας. . . 866
 ΙΦ. ὦ μελέα δεινᾶς τόλμας. δειν' ἔτλαν
 δειν' ἔτλαν, ὦμοι σύγγονε, παρά δ' ὀλίγον 870
 ἀπέφυγες ὄλεθρον ἀνόσιον ἐξ ἐμᾶν
 δαῖχθεις χερῶν.
 ἄ δ' ἐπ' αὐτοῖσι τίς τελευτά ;
 τίς τύχα μοι συγκυρήσει ;
 τίνα σοι πόρον εὔρομένα 875
 πάλιν ἀπὸ πόλεως, ἀπὸ φόνου πέμψω
 πατρίδ' ἐς Ἀργεῖαν,
 πρὶν ἐπὶ ξίφος αἵματι σῶν πελάσαι ; 880
 τόδε τόδε σόν, ὦ μελέα ψυχά,
 χρέος ἀνευρίσκειν.
 πότερον κατὰ χέρσον, οὐχὶ ναί . . . ;
 ἀλλὰ ποδῶν ῥιπᾶ 885
 θανάτῳ πελάσεις ἄρα βάρβαρα φῦλα
 καὶ δι' ὁδοὺς ἀνόδους στείχων· διὰ κυανέας μῆν
 στενοπόρου πέτρας μακρὰ κέλευθα να-
 τοῖσιν δρασμοῖς. 890
 τάλαινα, τάλαινα.
 τίς ἄρ' οὖν, τάλαν, ἦ θεὸς ἦ βροτὸς ἦ 895
 τί τῶν ἀδοκῆτων
 πόρον ἄπορον ἐξανύσας, δυοῖν
 δυοῖν τοῖν μόνοις Ἀτρεΐδαιν φανεῖ
 κακῶν ἔκλυσιν ;
- ΧΟ. ἐν τοῖσι θαυμαστοῖσι καὶ μύθων πέρα 900
 τάδ' εἶδον αὐτῆ κοῦ κλύουσ' ἀπαγγελῶ.

- ΠΥ. τὸ μὲν φίλους ἐλθόντας εἰς ὄψιν φίλων,
 Ὀρέστα, χειρῶν περιβολὰς εἰκὸς λαβεῖν·
 λήξαντα δ' οἰκτων κάπ' ἐκεῖν' ἐλθεῖν χρεῶν,
 ὅπως τὸ κλεινὸν ὄνομα τῆς σωτηρίας 905
 λαβόντες ἐκ γῆς βησόμεσθα βαρβάρου.
 σοφῶν γὰρ ἀνδρῶν ταῦτα, μὴ 'κβάντας τύχης,
 καιρὸν λαβόντας, ἡδονὰς ἄλλας λαβεῖν.
- ΟΡ. καλῶς ἔλεξας· τῇ τύχῃ δ' οἶμαι μέλειν
 τοῦδε ξὺν ἡμῖν· ἦν δέ τις πρόθυμος ἦ,
 σθένειν τὸ θεῖον μᾶλλον εἰκότως ἔχει. 910
- ΙΦ. μηδέν μ' ἐπίσχη γ'· οὐδ' ἀποστήσει λόγου
 πρῶτον πυθέσθαι τίνα ποτ' Ἠλέκτρα πότμον
 εἴληχε βιότου· φίλα γὰρ ἔστε πάντ' ἐμοί.
- ΟΡ. τῶδε ξυνοικεῖ βίον ἔχουσ' εὐδαίμονα. 915
- ΙΦ. οὗτος δὲ ποδαπὸς καὶ τίνας πέφυκε παῖς ;
- ΟΡ. Στρόφιος ὁ Φωκεὺς τοῦδε κλήζεται πατήρ.
- ΙΦ. ὁ δ' ἐστὶ γ' Ἀτρέως θυγατρός, ὁμογενῆς ἐμός ;
- ΟΡ. ἀνεψιός γε, μόνος ἐμοὶ σαφῆς φίλος.
- ΙΦ. οὐκ ἦν τόθ' οὗτος, ὅτε πατήρ ἔκτεινέ με. 920
- ΟΡ. οὐκ ἦν· χρόνον γὰρ Στρόφιος ἦν ἄπαις τινά.
- ΙΦ. χαῖρ', ὦ πόσις μοι τῆς ἐμῆς ὁμοσπόρου.
- ΟΡ. κάμὸς γε σωτήρ, οὐχὶ συγγενῆς μόνον.
- ΙΦ. τὰ δεινὰ δ' ἔργα πῶς ἔτλης μητρός πέρι ;
- ΟΡ. σιγῶμεν αὐτά· πατρὶ τιμωρῶν ἐμῶ. 925
- ΙΦ. ἦ δ' αἰτία τίς ἀνθ' ὅτου κτείνει πόσιν ;
- ΟΡ. ἕα τὰ μητρός· οὐδὲ σοὶ κλύειν καλόν.
- ΙΦ. σιγῶ· τὸ δ' Ἄργος πρὸς σέ νῦν ἀποβλέπει ;
- ΟΡ. Μενέλαος ἄρχει· φυγάδες ἐσμέν ἐκ πάτρας.
- ΙΦ. οὐ που νοσοῦντας θεῖος ὕβρισην δόμους ; 930
- ΟΡ. οὐκ, ἀλλ' Ἐρινύων δεῖμά μ' ἐκβάλλει χθονός.
- ΙΦ. ταῦτ' ἄρ' ἐπ' ἀκταῖς κἀνθάδ' ἠγγέλης μανεῖς ;

- ΟΡ. ὄφθημεν οὐ νῦν πρῶτον ὄντες ἄθλιοι.
 ΙΦ. ἔγνωκα μητρός σ' οὐνεκ' ἠλάστρου θεαί.
 ΟΡ. ὥσθ' αἵματηρὰ στόμι' ἐπεμβαλεῖν ἐμοί. 935
 ΙΦ. τί γάρ ποτ' ἐς γῆν τήνδ' ἐπόρθμευσας πόδα ;
 ΟΡ. Φοίβου κελευσθεὶς θεσπάτοισ ἀφικόμην.
 ΙΦ. τί χρῆμα δράσειν ; ῥητὸν ἢ σιγώμενον ;
 ΟΡ. λέγοιμ' ἄν' ἀρχαὶ δ' αἶδε μοι πολλῶν πόνων.
 ἐπεὶ τὰ μητρός ταῦθ' ἄ σιγῶμεν κακὰ 940
 ἐς χεῖρας ἤλθε, μεταδρομαῖς Ἐρινύων
 ἠλαυνόμεσθα φυγάδες, ἔστε μοι πόδα
 ἐς τὰς Ἀθήνας δῆτ' ἐπεμψε Λοξίας,
 δίκην παρασχεῖν ταῖς ἀνωνύμοις θεαῖς.
 ἔστιν γὰρ ὁσία ψῆφος, ἣν Ἄρει ποτὲ 945
 Ζεὺς εἶσατ' ἐκ τοῦ δῆ χερῶν μιάσματος.
 ἔλθων δ' ἐκεῖσε... πρῶτα μὲν μ' οὐδεὶς ξένων
 ἐκὼν ἐδέξαθ', ὡς θεοῖς στυγούμενον
 οἱ δ' ἔσχον αἰδῶ, ξένια μονοτράπεζά μοι
 παρέσχον, οἴκων ὄντες ἐν ταύτῳ στέγει, 950
 σιγῇ δ' ἐτεκτήναντ' ἀπόφθεγκτόν μ', ὅπως
 δαιτὸς γενοίμην πώματός τ' αὐτῶν δίχα·
 ἐς δ' ἄγγος ἴδιον ἴσον ἅπασι βακχίου
 μέτρημα πληρώσαντες εἶχον ἠδονήν.
 κάγῳ ἔξελέγξαι μὲν ξένους οὐκ ἠξίου, 955
 ἠλγουν δὲ σιγῇ κἀδόκου οὐκ εἰδέναί,
 μέγα στεναζῶν, οὐνεκ' ἡ μητρός φονεύς.
 κλύω δ' Ἀθηναίοισι τὰμὰ δυστυχῇ
 τελετὴν γενέσθαι, κάτι τὸν νόμον μένειν,
 χοῆρες ἄγγος Παλλάδος τιμᾶν λεῶν. 960
 ὡς δ' εἰς Ἄρειον ὄχθον ἦκον, ἐς δίκην
 ἔστην, ἐγὼ μὲν θάτερον λαβῶν βάθρον,
 τὸ δ' ἄλλο πρέσβειρ' ἤπερ ἦν Ἐρινύων.

- εἰπὼν δ' ἀκούσας θ' αἵματος μητρὸς πέρι
 Φοῖβός μ' ἔσωσε μαρτυρῶν, ἴσας δέ μοι 965
 ψήφους διηρίθμησε Παλλὰς ὠλένη.
 νικῶν δ' ἀπῆρα φόνια πειρατήρια.
 ὅσαι μὲν οὖν ἔζοντο πεισθεῖσαι δίκη,
 ψῆφον παρ' αὐτὴν ἱερὸν ὠρίσαντ' ἔχειν·
 ὅσαι δ' Ἐρινύων οὐκ ἐπεισθήσαν νόμῳ, 970
 δρόμοις ἀνιδρύτοισιν ἠλάστρουν μ' αἰεί,
 ἕως ἐς ἀγνὸν ἦλθον αὖ Φοῖβου πέδον,
 καὶ πρόσθεν ἀδύτων ἐκταθείς, νῆστις βορᾶς,
 ἐπώμοσ' αὐτοῦ βίον ἀπορρήξειν θανῶν,
 εἰ μὴ με σώσοι Φοῖβος, ὅς μ' ἀπώλεσεν. 975
 ἐντεῦθεν αὐδὴν τρίποδος ἐκ χρυσοῦ λακῶν
 Φοῖβός μ' ἔπεμψε δεῦρο, διοπετές λαβεῖν
 ἄγαλμ' Ἀθηνῶν τ' ἐγκαθιδρῦσαι χθονί.
 ἀλλ' ἦνπερ ἡμῖν ὤρισεν σωτηρίαν,
 σύμπραξον. ἦν γὰρ θεᾶς κατάσχωμεν βρέτας, 980
 μανιῶν τε λήξω καὶ σὲ πολυκώπῳ σκάφει
 στείλας Μυκῆναις ἐγκαταστήσω πάλιν.
 ἀλλ' ὦ φιληθεῖς, ὦ κασίγνητον κάρα,
 σῶσον πατρῶν οἶκον, ἔκσωσον δ' ἐμέ·
 ὣς τᾶμ' ὄλωλε πάντα καὶ τὰ Πελοπιδῶν, 985
 οὐράνιον εἰ μὴ ληψόμεσθα θεᾶς βρέτας.
- ΧΟ. δεινὴ τις ὀργὴ δαιμόνων ἐπέζεσε
 τὸ Ταντάλειον σπέρμα διὰ πόνων τ' ἄγει.
- ΙΦ. τὸ μὲν πρόθυμον, πρὶν σε δεῦρ' ἔλθεῖν, ἔχω
 Ἄργεαι γενέσθαι καὶ σέ, σύγγον', εἰσιδεῖν. 990
 θέλω δ' ἄπερ σύ, σέ τε μεταστῆσαι πόνων
 νοσοῦντά τ' οἶκον, οὐχὶ τῷ κτανόντι με
 θυμουμένη, πατρῶν ὀρθῶσαι θέλω·
 σφαγῆς τε γὰρ σῆς χειρ' ἀπαλλάξαιμεν ἄν

- σώσαιμί τ' οἴκους· τὴν θεὸν δ' ὕπως λάθω 995
 δέδοικα καὶ τύραννον, ἦνίκ' ἂν κενὰς
 κρηπῖδας εὖρη λαΐνας ἀγάλματος.
 πῶς δ' οὐ θανοῦμαι ; τίς δ' ἔνεστί μοι λόγος ;
 ἀλλ' εἰ μὲν ἔν τι ταῦθ' ὁμοῦ γενήσεται,
 ἀγαλμά τ' οἴσεις κάμ' ἐπ' εὐπρύμνου νεῶς 1000
 ἄξεις, τὸ κινδύνευμα γίγνεται καλόν·
 τούτου δὲ χωρισθεῖς' . . . ἐγὼ μὲν ὄλλυμαι,
 σὺ δ' ἂν τὸ σαυτοῦ θέμενος εὖ νόστου τύχοις.
 οὐ μὴν τι φεύγω γ', οὐδέ σ' εἰ θανεῖν χρεῶν
 σώσασαν· οὐ γὰρ ἀλλ' ἀνὴρ μὲν ἐκ δόμων 1005
 θανῶν ποθεινός, τὰ δὲ γυναικὸς ἀσθενῆ.
 ΟΡ. οὐκ ἂν γενοίμην σοῦ τε καὶ μητρὸς φονεύς·
 ἄλις τὸ κείνης αἷμα· κοινόφρων δὲ σοὶ
 καὶ ζῆν θέλοιμ' ἂν καὶ θανῶν λαχεῖν ἴσον.
 ἄξω δέ σ', ἦνπερ καὐτὸς ἐνταυθοῖ περῶ, 1010
 πρὸς οἶκον, ἢ σοῦ κατθανῶν μενῶ μετὰ.
 γνώμης δ' ἄκουσον· εἰ πρόσαντες ἦν τόδε
 Ἄρτεμιδι, πῶς ἂν Λοξίας ἐθέσπισε
 κομίσαι μ' ἀγαλμα θεᾶς πόλισμ' ἐς Παλλάδος
 .....
 καὶ σὸν πρόσωπον εἰσιδεῖν ; ἅπαντα γὰρ 1015
 συνθεῖς τάδ' εἰς ἓν νόστον ἐλπίζω λαβεῖν.
 ΙΦ. πῶς οὖν γένοιτ' ἂν ὥστε μήθ' ἡμᾶς θανεῖν,
 λαβεῖν θ' ἅ βουλόμεσθα ; τῆδε γὰρ νοσεῖ
 νόστος πρὸς οἴκους· ἡ δὲ βούλησις πάρα.
 ΟΡ. ἄρ' ἂν τύραννον διολέσαι δυναίμεθ' ἂν ; 1020
 ΙΦ. δεινὸν τόδ' εἶπας, ξενοφονεῖν ἐπήλυδας.
 ΟΡ. ἀλλ', εἰ σὲ σώσει κάμέ, κινδυνευτέρον.
 ΙΦ. οὐκ ἂν δυναίμην· τὸ δὲ πρόθυμον ἦνεσα.
 ΟΡ. τί δ', εἴ με ναῶ τῶδε κρύψειας λάθρα ;

- ΙΦ. ὡς δὴ σκότον λαβόντες ἐκσωθεῖμεν ἄν ; 1025
 ΟΡ. κλεπτῶν γὰρ ἢ νύξ, τῆς δ' ἀληθείας τὸ φῶς.
 ΙΦ. εἶς' ἔνδον ἱεροὶ φύλακες, οὓς οὐ λήσομεν.
 ΟΡ. οἴμοι διεφθάρμεσθα· πῶς σωθεῖμεν ἄν ;
 ΙΦ. ἔχειν δοκῶ μοι καινὸν ἐξευρημὰ τι.
 ΟΡ. ποῖόν τι ; δόξης μετὰδος, ὡς καγὼ μάθω. 1030
 ΙΦ. ταῖς σαῖς ἀνίαις χρήσομαι σοφίσμασι.
 ΟΡ. δειναὶ γὰρ αἱ γυναῖκες εὐρίσκειν τέχνας.
 ΙΦ. φονέα σε φήσω μητρὸς ἐξ Ἄργους μολεῖν.
 ΟΡ. χρῆσαι κακοῖσι τοῖς ἐμοῖς, εἰ κερδανεῖς.
 ΙΦ. ὡς οὐ θέμις γε λέζομεν θύειν θεᾶ. 1035
 ΟΡ. τίν' αἰτίαν ἔχουσ' ; ὑποπτεύω τι γάρ.
 ΙΦ. οὐ καθαρὸν ὄντα· τὸ δ' ὅσιον δώσω φόβω.
 ΟΡ. τί δῆτα μᾶλλον θεᾶς ἄγαλμ' ἀλίσκεται ;
 ΙΦ. πόντου σε πηγαῖς ἀγνίσαι βουλήσομαι.
 ΟΡ. ἔτ' ἐν δόμοισι βρέτας, ἐφ' ᾧ πεπλευκάμεν. 1040
 ΙΦ. κάκεινο νίψαι, σοῦ θιγόντος ὡς, ἐρῶ.
 ΟΡ. ποῖ δῆτα ; πόντου νοτερόν εἶπας ἔκβολον ;
 ΙΦ. οὐ ναῦς χαλινοῖς λινοδέτοις ὄρμεϊ σέθεν.
 ΟΡ. σὺ δ' ἢ τις ἄλλος ἐν χεροῖν οἴσει βρέτας ;
 ΙΦ. ἐγὼ· θιγεῖν γὰρ ὅσιόν ἐστ' ἐμοὶ μόνη. 1045
 ΟΡ. Πυλάδης δ' ὅδ' ἡμῖν ποῦ τετάζεται πόνου ;
 ΙΦ. ταῦτόν χεροῖν σοὶ λέζεται μίασμ' ἔχειν.
 ΟΡ. λάθρα δ' ἀνακτος ἢ εἰδότος δράσεις τάδε ;
 ΙΦ. πείσασα μύθοις· οὐ γὰρ ἂν λάθοιμί γε.
 ΟΡ. καὶ μὴν νεῶς γε πίτυλος εὐήρης πάρα. 1050
 ΙΦ. σοὶ δὴ μέλειν χρῆ τᾶλλ' ὅπως ἔξει καλῶς.
 ΟΡ. ἐνός μόνου δεῖ, τάσδε συγκρῦψαι τάδε.
 ἀλλ' ἀντίαζε καὶ λόγους πειστηρίου
 εὕρισκ'· ἔχει τοὶ δύναμιν εἰς οἶκτον γυνή.
 τὰ δ' ἄλλ' ἴσως — ἅπαντα συμβαίη καλῶς. 1055

- ΙΦ. ὦ φίλταται γυναῖκες, εἰς ὑμᾶς βλέπω,
 καὶ τᾶμ' ἐν ὑμῖν ἔστιν ἢ καλῶς ἔχειν
 ἢ μηδὲν εἶναι καὶ στερηθῆναι πάτρας
 φίλου τ' ἀδελφοῦ φιλτάτης τε συγγόνου.
 καὶ πρῶτα μὲν μοι τοῦ λόγου τάδ' ἀρχέτω· 1060
 γυναῖκίκες ἔσμεν, φιλόφρον ἀλλήλαις γένος
 σφύζειν τε κοινὰ πράγματ' ἀσφαλέσταται.
 σιγήσαθ' ἡμῖν καὶ συνεκπονήσατε
 φυγᾶς. καλὸν τοι γλῶσσ' ὅτω πιστὴ παρῆ.
 ὄρατε δ' ὡς τρεῖς μία τύχη τοὺς φιλτάτους, 1065
 ἢ γῆς πατρώας νόστος ἢ θανεῖν, ἔχει.
 σωθεῖσα δ', ὡς ἂν καὶ σὺ κοινωνῆς τύχης,
 σώσω σ' ἐς Ἑλλάδ'. ἀλλὰ πρὸς σε δεξιᾶς
 σέ καὶ σέ ἰκνοῦμαι, σέ δὲ φίλης παρηίδος,
 γονάτων τε καὶ τῶν ἐν δόμοισι φιλτάτων 1070
 μητρὸς πατρὸς τε καὶ τέκνων ὅτω κυρεῖ.
 τί φατέ; τίς ὑμῶν φησιν ἢ τίς οὐ θέλει —
 φθέγγασθε — ταῦτα; μὴ γὰρ αἰνουσῶν λόγους
 ὄλωλα κάγω καὶ κασίγνητος τάλας.
- ΧΟ. θάρσει, φίλη δέσποινα, καὶ σφύζου μόνον· 1075
 ὡς ἔκ γ' ἐμοῦ σοι πάντα σιγηθήσεται —
 ἴστω μέγας Ζεὺς — ὧν ἐπισκῆπτεις πέρι.
- ΙΦ. ὄναισθε μύθων καὶ γένοισθ' εὐδαίμονες.
 σὸν ἔργον ἤδη καὶ σὸν ἐσβαίνειν δόμους·
 ὡς αὐτίχ' ἤξει τῆσδε κοίρανος χθονός, 1080
 θυσίαν ἐλέγχων, εἰ κατείργασται, ξένων.
 ὦ πότνι, ἥπερ μ' Αὐλίδος κατὰ πτυχᾶς
 δεινῆς ἔσωσας ἐκ πατροκτόνου χερρός,
 σῶσόν με καὶ νῦν τούσδε τ'. ἢ τὸ Λοξίου
 οὐκέτι βροτοῖσι διὰ σέ ἐτήτυμον στόμα. 1085
 ἀλλ' εὐμενῆς ἔκβηθι βαρβάρου χθονός

· ἐς τὰς Ἀθήνας· καὶ γὰρ ἐνθάδ' οὐ πρέπει
ναίειν, παρόν σοι πόλιν ἔχειν εὐδαίμονα.

- ΧΟ. στρ. α' ὄρνις, ἃ παρὰ πετρίνας
πόντου δειράδας, ἀλκυών, 1090
ἔλεγον οἶτον αἰδείεις,
εὐξύνετον ξυνετοῖς βοάν,
ὅτι πόσιν κελαδεῖς αἰὶ μολπαῖς,
ἐγὼ σοι παραβάλλομαι
θρήνους, ἄπτερος ὄρνις, 1095
ποθοῦσ' Ἑλλάνων ἀγόρους,
ποθοῦσ' Ἄρτεμιν λοχίαν,
ἃ παρὰ Κύνθιον ὄχθον οἰκεῖ,
φοινικά θ' ἀβροκόμαν
δάφναν τ' εὐερνέα καὶ 1100
γλαυκᾶς θαλλὸν ἱερὸν ἐλαίας,
Λατοῦς ὠδῖνα φίλαν,
λίμναν θ' εἰλίσσουσαν ὕδωρ
κύκλιον, ἔνθα κύκνος μελω-
δὸς Μούσας θεραπεύει. 1105
- ἀντιστρ. α' ὦ πολλαὶ δακρῶν λιβάδες,
αἰ παρηίδας εἰς ἐμὰς
ἔπεσον, ἀνίκα πύργων
ὀλομένων ἐν ναυσὶν ἔβαν
πολεμίων ἐρετμοῖσι καὶ λόγχαις. 1110
ζαχρύσου δὲ δι' ἐμπολᾶς
νόστον βάρβαρον ἤλθον,
ἐνθα τᾶς ἐλαφοκτόνου
θεᾶς ἀμφίπολον κόραν
παῖδ' Ἀγαμεμονίαν λατρεύω 1115
βωμούς τ' οὐ μηλοθύτας,
ζηλοῦσ' ἅταν διὰ παν-

- τὸς δυσδαίμον'· ἐν γὰρ ἀνάγκαις
 οὐ κάμνεις σύντροφος ὦν.
 μεταβάλλειν δυσδαιμονία· 1120
 τὸ δὲ μετ' εὐτυχίαν κακοῦ-
 σθαι θνατοῖς βαρὺς αἰών.
- στρ. β' καὶ σὲ μὲν, πότνι', Ἄργεϊα
 πεντηκόντορος οἶκον ἄξει·
 συρίζων θ' ὁ κηροδέτας 1125
 κάλαμος οὐρείου Πανὸς
 κώπαις ἐπιθωῦζει,
 ὁ Φοῖβός θ' ὁ μάντις ἔχων
 κέλαδον ἑπτατόνου λύρας
 αἰείδων ἄξει λιπαρὰν 1130
 εὔσ' Ἀθηναίων ἐπὶ γᾶν.
 ἐμὲ δ' αὐτοῦ λιποῦσα
 βήσῃ ῥοθίοισι πλάταις·
 ἀέρι δ' ἰστία πὰρ πρότονον κατὰ
 πρῶραν ὑπὲρ στόλον ἐκπετάσουσι πό- 1135
 δες ναὸς ὠκυπόμπου.
- ἀντιστρ. β' λαμπρὸν ἵππόδρομον βαίην,
 ἐνθ' εὐάλιον ἔρχεται πῦρ·
 οἰκείων δ' ὑπὲρ θαλάμων 1140
 πτέρυγας ἐν νότοις ἀμοῖς
 λήξαιμι θαάζουσα·
 χοροῖς δ' ἐσταίην, ὅθι καὶ
 παρθένος εὐδοκίμων γάμων,
 παρὰ πόδ' εἰλίσσουσα φίλας 1145
 ματρὸς ἡλίκων θιάσους,
 χαρίτων εἰς ἀμίλλας
 χαίτας θ' ἀβροπλούτοιο
 εἰς ἔριν ὀρнуμένα, πολυποίκιλα

φάρεα καὶ πλοκάμους περιβαλλομέ- 1150
να γένυν ἐσχίαζον.

ΘΟΑΣ

- ποῦ 'σθ' ἢ πυλωρός τῶνδε δωμάτων γυνή
'Ελληνίς; ἤδη τῶν ξένων κατήρξατο;
ἀδύτοις ἐν ἀγνοῖς σῶμα λάμπονται πυρί; 1155
XO. ἦδ' ἐστίν, ἦ σοι πάντ', ἀναξ, ἐρεῖ σαφῶς.
ΘO. ἔα.
τί τότε μεταίρεις ἐξ ἀκινήτων βάθρων,
'Αγαμέμνονος παῖ, θεᾶς ἄγαλμ' ἐν ὠλέναις;
IΦ. ἀναξ, ἔχ' αὐτοῦ πόδα σὸν ἐν παραστάσιν.
ΘO. τί δ' ἔστιν, 'Ιφιγένεια, καινὸν ἐν δόμοις; 1160
IΦ. ἀπέπτυσ'· ὅσῃ γὰρ δίδωμ' ἔπος τόδε,
ΘO. τί φροιμιάζῃ νεοχμόν; ἐξαύδα σαφῶς.
IΦ. οὐ καθαρὰ μοι τὰ θύματ' ἠγρεύσασθ', ἀναξ.
ΘO. τί τοῦκιδιδάξαν τοῦτό σ'; ἦ δόξαν λέγεις;
IΦ. βρέτας τὸ τῆς θεοῦ πάλιν ἔδρας ἀπεστράφη. 1165
ΘO. αὐτόματον, ἦ νιν σεισμὸς ἔστρεψε χθονός;
IΦ. αὐτόματον· ὄψιν δ' ὀμμάτων ζυγήρμισεν.
ΘO. ἦ δ' αἰτία τίς; ἦ τὸ τῶν ξένων μύσος;
IΦ. ἦδ', οὐδὲν ἄλλο· δεινὰ γὰρ δεδράκατον.
ΘO. ἀλλ' ἦ τιν' ἔκανον βαρβάρων ἀκτῆς ἔπι; 1170
IΦ. οἰκεῖον ἦλθον τὸν φόνον κεκτημένοι.
ΘO. τίν'; εἰς ἔρον γὰρ τοῦ μαθεῖν πεπτώκαμεν.
IΦ. μητέρα κατειργάσαντο κοινωνῶ ξίφει.
ΘO. "Απολλον, οὐδ' ἐν βαρβάρους ἔτλη τις ἄν.
IΦ. πάσης διωγμοῖς ἠλάθῃσαν 'Ελλάδος. 1175
ΘO. ἦ τῶνδ' ἔκατι δῆτ' ἄγαλμ' ἔξω φέρεις;
IΦ. σεμνόν γ' ὑπ' αἰθέρ', ὡς μεταστήσω φόνου.
ΘO. μίασμα δ' ἔγνωσ ταῖν ξένοιν ποίω· τρόπω,

- ΙΦ. ἤλεγχον, ὡς θεᾶς βρέτας ἀπεστράφη πάλιν.
 ΘΟ. σοφὴν σ' ἔθρεψεν Ἑλλάς, ὡς ἦσθου καλῶς.
 ΙΦ. καὶ μὴν καθεῖσαν δέλεαρ ἡδύ μοι φρενῶν.
 ΘΟ. τῶν Ἀργίθην τι φίλτρον ἀγγέλλοντέ σοι ;
 ΙΦ. τὸν μόνον Ὀρέστην ἐμὸν ἀδελφὸν εὐτυχεῖν.
 ΘΟ. ὡς δὴ σφε σώσαις ἡδοναῖς ἀγγελμάτων.
 ΙΦ. καὶ πατέρα γε ζῆν καὶ καλῶς πράσσειν ἐμόν. 1185
 ΘΟ. σὺ δ' ἐς τὸ τῆς θεοῦ γ' ἐξένευσας εἰκότως.
 ΙΦ. πᾶσάν γε μισοῦσ' Ἑλλάδ', ἥ μ' ἀπώλεσεν.
 ΘΟ. τί δῆτα δρωῖμεν, φράζε, τοῖν ξένοιον πέρι ;
 ΙΦ. τὸν νόμον ἀνάγκη τὸν προκείμενον σέβειν.
 ΘΟ. οὐκ οὖν ἐν ἔργῳ χέρνιβες ξίφος τε σὸν ; 1190
 ΙΦ. ἀγνοῖς καθαρμοῖς πρῶτά νιν νίψαι θέλω.
 ΘΟ. πηγαῖσιν ὑδάτων ἢ θαλασσία δρόσῳ ;
 ΙΦ. θάλασσα κλύζει πάντα τάνθρώπων κακά.
 ΘΟ. ὀσιώτερον γοῦν τῇ θεῷ πέσοιεν ἄν.
 ΙΦ. καὶ τὰμά γ' οὕτω μᾶλλον ἂν καλῶς ἔχοι. 1195
 ΘΟ. οὐκ οὖν πρὸς αὐτὸν ναὸν ἐκπίπτει κλύδων ;
 ΙΦ. ἐρημίας δεῖ· καὶ γὰρ ἄλλα δράσομεν.
 ΘΟ. ἀγ' ἐνθα χρήξεις· οὐ φιλῶ τ' ἄρρηθ' ὄρα·ν.
 ΙΦ. ἀγνιστέον μοι καὶ τὸ τῆς θεοῦ βρέτας.
 ΘΟ. εἴπερ γε κηλὶς ἔβαλέ νιν μητροκτόνος. 1200
 ΙΦ. οὐ γάρ ποτ' ἂν νιν ἠράμην βάθρων ἄπο.
 ΘΟ. δίκαιος ἠυσέβεια καὶ προμηθία.
 ὡς εἰκότως σε πᾶσα θαυμάζει πόλις. 1214
 ΙΦ. οἶσθά νυν ἅ μοι γενέσθω ;
 ΘΟ. σὸν τὸ σημαίνειν τόδε·
 ΙΦ. δεσμὰ τοῖς ξένοισι πρόσθεσ.
 ΘΟ. ποῖ δέ σ' ἐκφύγοιεν ἄν ;
 ΙΦ. πιστὸν Ἑλλάς οἶδεν οὐδέν.
 ΘΟ. ἴτ' ἐπὶ δεσμὰ, πρόσπολοι. 1205

- ΙΦ. κάκκομιζόντων δὲ δεῦρο τοὺς ξένους...
 ΘΟ. ἔσται τάδε.
 ΙΦ. κρᾶτα κρύψαντες πέπλοισιν.
 ΘΟ. ἡλίου πρόσθεν φλογός.
 ΙΦ. σῶν τέ μοι σύμπεμπ' ὀπαδῶν.
 ΘΟ. οἷδ' ὀμαρτήσουσί σοι.
 ΙΦ. καὶ πόλει πέμψον τιν' ὅστις σημανεῖ.
 ΘΟ. ποίας τύχας ;
 ΙΦ. ἐν δόμοις μίμνειν ἅπαντας.
 ΘΟ. μὴ συναντῶεν φόνω ; 1210
 ΙΦ. μυσαρὰ γὰρ τὰ τοιάδ' ἐστί.
 ΘΟ. στεῖχε καὶ σήμαινε σύ.
 ΙΦ. μηδέν' εἰς ὄψιν πελάζειν.
 ΘΟ. εὖ γε κηδεύεις πόλιν.
 ΙΦ. καὶ φίλων γ' οὓς δεῖ μάλιστα.
 ΘΟ. τοῦτ' ἔλεξας εἰς ἐμέ.
 ΙΦ. σύ δὲ μένων αὐτοῦ πρὸ ναῶν τῆ θεῶ...
 ΘΟ. τί χρῆμα δρῶ ; 1215
 ΙΦ. ἄγνισον πυρσῶ μέλαθρον.
 ΘΟ. καθαρὸν ὡς μόλης πάλιν.
 ΙΦ. ἦνίξ' ἂν δ' ἔξω περῶσιν οἱ ξένοι...
 ΘΟ. τί χρὴ με δρᾶν ;
 ΙΦ. πέπλον ὀμμάτων προθέσθαι.
 ΘΟ. μὴ παλαμναῖον λάβω ;
 ΙΦ. ἦν δ' ἄγαν δοκῶ χρονίζειν ...
 τοῦδ' ὄρος τίς ἐστί μοι ;
 ΙΦ. θαυμάσης μηδέν.
 ΘΟ. τὰ τῆς θεοῦ πρᾶσσ' — ἐπεὶ σχολή — καλῶς. 1220
 ΙΦ. εἰ γὰρ ὡς θέλω καθαρμὸς ὅδε πέσοι.
 ΘΟ. συνεύχομαι.
 ΙΦ. τούσδ' ἄρ' ἐκβαίνοντας ἤδη δωμάτων ὄρῳ ξένους

καὶ θεᾶς κόσμους νεογνούς τ' ἄρνας, ὡς φόνω φόνον
μυσαρὸν ἐκνίψω, σέλας τε λαμπάδων τά τ' ἄλλα ὅσα
προυθέμην ἐγὼ ξένοισι καὶ θεᾷ καθάρσια. 1225

ἐκποδῶν δ' αὐδῶ πολίταις τοῦδ' ἔχειν μιάσματος,
εἴ τις ἢ ναῶν πυλωρὸς χεῖρας ἀγνεύει θεοῖς
ἢ γάμον στείχει συνάψων ἢ τόκοις βαρύνεται,
φεύγετ', ἐξίστασθε, μὴ τῷ προσπέσῃ μύσος τόδε.

ὦ Διὸς Λητοῦς τ' ἄνασσα παρθέν', ἦν νίψω

φόνον 1230

τῶνδε καὶ θύσωμεν οὐ χρεῖ, καθαρὸν οἰκῆσεις δόμον,
εὐτυχεῖς δ' ἡμεῖς ἐσόμεθα. τἄλλα δ' οὐ λέγουσ', ὅμως
τοῖς τὰ πλείον' εἰδόσιν θεοῖς σοί τε σημαίνω, θεά.

ΧΟ._{στρ.} εὐπαις ὁ Λατοῦς γόνος,

τόν ποτε Δηλιάς ἐν καρποφόροις γυάλοις 1235

ἔτικτε, χρυσοκόμαν

ἐν κιθάρα σοφόν, ἅ τ' ἐπὶ τόξων

εὐστοχίᾳ γάνυται· φέρε δ' αὐτίκα

νιν ἀπὸ δειράδος εἰναλίας, 1240

λοχεῖα κλεινὰ λιποῦσα μά-

τηρ, τὰν ἀστάκτων ὑδάτων

βακχεύουσαν Διονύ-

σῳ Παρνάσιον κορυφάν·

ἔθι ποικιλόνωτος οἰνωπὸς δράκων, 1245

σκιερᾷ κατάχαλκος εὐφύλλω δάφνα,

γᾶς πελώριον τέρας, ἄμφεπε μαντεῖ-

ον Χθόνιον.

ἔτι μιν ἔτι βρέφος, ἔτι φίλας

ἐπὶ ματέρος ἀγκάλαισι θρώσκων 1250

ἔκανες, ὦ Φοῖβε, μαντείων δ' ἐπέβας ζαθέων,

τρίποδί τ' ἐν χρυσέῳ θάσσεις, ἐν ἄψευδεῖ θρόνῳ

μαντείας βροτοῖς θεσφάτων νέμων 1255

- ἀδύτων ὕπο, Κασταλίας ρεέθρων
 γείτων, μέσον γᾶς ἔχων μέλαθρον.
 ἀντιστρ. Θέμιν δ' ἐπεὶ Γᾶς ἰὼν
 παῖδ' ἀπενάσσατο Πυθῶνος ἀπὸ ζαθέων 1260
 χρηστηρίων, νύχια
 Χθὼν ἐτεκνώσατο φάσματ' ὀνείρων,
 οἳ πολέσιν μερόπων τά τε πρῶτα τά τ'
 ἔπειθ', ὅσσα τ' ἔμελλε τυχεῖν, 1265
 ὕπνου κατὰ δνοφεράς γᾶς εὐ-
 νὰς ἔφραζον· Γαῖα δὲ τὰν
 μαντεῖον ἀφείλετο τι-
 μὰν Φοῖβον, φθόνῳ θυγατρός.
 ταχύπους δ' ἐς Ὀλυμπον ὄρμαθεις ἄναξ 1270
 χέρα παιδνὸν ἔλιξεν ἐκ Διὸς θρόνων
 Πυθίων δόμων χθονίας ἀφελεῖν μῆ-
 νιν θεᾶς [νυχίους τ' ἐνοπάς].
 γέλασε δ', ὅτι τέκος ἄφαρ ἔβα
 πολύχρυσα θέλων λατρεύματα σχεῖν 1275
 ἐπὶ δ' ἔσεισεν κόμαν, παῦσαι νυχίους ἐνοπάς,
 ἀπὸ δ' ἀλαθουσύναν νυκτωπὸν ἐξεῖλεν βροτῶν,
 καὶ τιμὰς πάλιν θῆκε Λοξία, 1280
 πολυάνορι δ' ἐν ξενόνεντι θρόνῳ
 θάρσῃ βροτοῖς θεσφάτων ἀοιδαῖς.

ΑΓΓΕΛΟΣ

- ὦ ναοφύλακες βώμιόι τ' ἐπιστάται,
 Θόας ἄναξ γῆς τῆσδε ποῦ κυρεῖ βεβόαις ; 1285
 καλεῖτ' ἀναπτύξαντες εὐγόμφοις πύλας
 ἔξω μελάθρων τῶνδε κοίρανον χθονός.
 ΧΟ. τί δ' ἔστιν, εἰ χρῆ μὴ κελευσθεῖσαν λέγειν ;
 ΑΓΓ. βεβᾶσι φροῦδοι δίπτυγοι νεανίαι·

- Ἀγαμεμνονείας παιδὸς ἐκ βουλευμάτων 1290
φυγόντες ἐκ γῆς τῆσδε καὶ σεμνὸν βρέτας
λαβόντες ἐν κόλποισιν Ἑλλάδος νεώς.
- XO. ἄπιστον εἶπας μῦθον· ὄν δ' ἰδεῖν θέλεις
ἄνακτα χώρας, φροῦδος ἐκ ναοῦ συθείς.
- ΑΓΓ. ποῖ ; δεῖ γὰρ αὐτὸν εἰδέναι τὰ δρώμενα. 1295
- XO. οὐκ ἴσμεν· ἀλλὰ στεῖχε καὶ δίωκέ νιν
ἔπου κυρήσας τοῖσδ' ἀπαγγελεῖς λόγους.
- ΑΓΓ. ὁρᾷτ', ἄπιστον ὡς γυναικεῖον γένος·
μέτεστι χυμῖν τῶν πεπραγμένων μέρος.
- XO. μαίνῃ· τί δ' ἡμῖν τῶν ξένων δρασμοῦ μέτα ; 1300
οὐκ εἶ κρατούντων πρὸς πύλας ὅσον τάχος ;
- ΑΓΓ. οὐ, πρὶν γ' ἂν εἶπη τοῦπος ἐρμηνεὺς ὅδε,
εἴτ' ἔνδον εἴτ' οὐκ ἔνδον ἀρχηγρὸς χθονός.
ὦή, χαλᾶτε κλῆθρα, τοῖς ἔνδον λέγω,
καὶ δεσπότη σημήναθ' οὔνεκ' ἐν πύλαις 1305
πάρειμι, καινῶν φόρτον ἀγγέλλων κακῶν.
- ΘO. τίς ἀμφὶ δῶμα θεᾶς τόδ' ἴστησιν βοήν,
πύλας ἀράξας καὶ ψόφον πέμψας ἔσω ;
- ΑΓΓ. φεῦ.
πῶς ἔλεγον αἶδε, καί μ' ἀπήλαυνον δόμων,
ὡς ἐκτὸς εἴης· σὺ δὲ κατ' οἶκον ἦσθ' ἄρα. 1310
- ΘO. τί προσδοκῶσαι κέρδος ἢ θηρώμεναι ;
- ΑΓΓ. αὐθις τὰ τῶνδε σημανῶν· τὰ δ' ἐν ποσὶ
παρόντ' ἄκουσον. ἡ νεᾶνις ἢ ἵθαδε
βωμοῖς παρίστατ', Ἰφιγένει', ἔξω χθονός
σὺν τοῖς ξένοισιν οἴχεται, σεμνὸν θεᾶς 131
ἀγαλμ' ἔχουσα· δόλια δ' ἦν καθάρματα.
- ΘO. πῶς φῆς ; τί πνεῦμα συμφορᾶς κεκτημένη ;
- ΑΓΓ. σφῆζουσ' Ὀρέστην· τοῦτο γὰρ σὺ θαυμάση.
- ΘO. τὸν ποῖον ; ἄρ' ὄν Τυνδαρεὶς τίττει κόρη ;

- ΑΓΓ. ὄν τοῖσδε βωμοῖς θεὰ καθωσιώσατο. 1320
- ΘΟ. ὦ θαῦμα — πῶς σε μεῖζον ὀνομάσας τύχῳ ;
- ΑΓΓ. μὴ ἴναυθα τρέψῃς σὴν φρέν', ἀλλ' ἄκουέ μου·
σαφῶς δ' ἀθρήσας καὶ κλυῶν ἐκφρόντισον
διωγμὸς ὅστις τοὺς ξένους θηράσεται.
- ΘΟ. λέγ'. εὖ γὰρ εἶπας· οὐ γὰρ ἀγχιπλοῦν πόρον 1325
φεύγουσιν, ὥστε διαφυγεῖν τοῦμὸν δόρυ.
- ΑΓΓ. ἐπεὶ πρὸς ἀκτὰς ἤλθομεν θαλασσίας,
οὐ νῆας Ὀρέστου κρύφιος ἦν ὠρμισμένη,
ἡμᾶς μὲν, οὐς σὺ δεσμὰ συμπέμπεις ξένων
ἔχοντας, ἐξένευσ' ἀποστῆναι πρόσω 1330
'Αγαμέμνονος παῖς, ὡς ἀπάρρητον φλόγα
θύουσα καὶ καθαρμὸν ὄν μετώχετο,
αὐτὴ δ' ὄπισθε δέσμ' ἔχουσα τοῖν ξένοι
ἔστειχε χερσί. καὶ τὰδ' ἦν ὑποπτα μὲν,
ἤρεσκε μέντοι σοῖσι προσπόλοις, ἄναξ. 1335
- χρόνῳ δ', ἔν' ἡμῖν δρᾶν τι δὴ δοκοῖ πλέον,
ἀνωλόλυξε καὶ κατῆδε βάρβαρα
μέλη μαγεύουσ', ὡς φόνον νίζουσα δῆ.
ἐπεὶ δὲ δαρὸν ἤμεν ἡμενοι χρόνον,
ἔσῃλθεν ἡμᾶς μὴ λυθέντες οἱ ξένοι 1340
κτάνοιεν αὐτὴν δραπέται τ' οἰχοίατο.
φόβῳ δ' ἄ μὴ χρῆν εἰσορᾶν καθήμεθα
σιγῆ· τέλος δὲ πᾶσιν ἦν αὐτὸς λόγος
στείχειν ἔν' ἦσαν, καίπερ οὐκ ἐωμένους.
- κάνταυθ' ὀρώμεν Ἑλλάδος νεῶς σκάφος 1345
ταρσῶ κατῆρει πίτυλον ἐπτερωμένον,
ναύτας τε πεντήκοντ' ἐπὶ σκαλμῶν πλάτας
ἔχοντας, ἐκ δεσμῶν δὲ τοὺς νεανίας
ἐλευθέρους πρύμνηθεν ἐστῶτας νεῶς.
ιοντοῖς δὲ πρῶραν εἶχον, οἱ δ' ἐπωτίδων 1350

ἄγκυραν ἐξανῆπτον, οἳ δὲ κλίμακας
 σπεύδοντες ἤγον διὰ χερῶν πρυμνησίας,
 πόντῳ δὲ δόντες τοῖν ξένοιον καθίσσαν.

ἡμεῖς δ' ἀφειδήσαντες, ὡς ἐσείδομεν
 δόλια τεχνήματ', εἰχόμεσθα τῆς ξένης
 πρυμνησίων τε, καὶ δι' εὐθυντηρίας
 οἴακας ἐξηροῦμεν εὐπρύμνου νεώς.

λόγοι δ' ἐχώρουν· « Τίνι λόγῳ πορθμεύετε
 κλέπτοντες ἐκ γῆς ξόανα καὶ θυηπόλους ;
 τίνος τίς ὦν σὺ τήνδ' ἀπεμπολᾶς χθονός ; »
 ὁ δ' εἶπ'· « Ὀρέστης, τῆσδ' ὄμαιμος, ὡς μάθης,
 Ἄγαμέμνωνος παῖς, τήνδ' ἐμὴν κομίζομαι
 λαβῶν ἀδελφὴν, ἣν ἀπόλεσ' ἐκ δόμων ».

ἀλλ' οὐδὲν ἤσσον εἰχόμεσθα τῆς ξένης
 καὶ πρὸς σ' ἔπεσθαι διεβιαζόμεσθά νιν·
 ὅθεν τὰ δεινὰ πλήγματ' ἦν γενειάδων·
 κεινοί τε γὰρ σίδηρον οὐκ εἶχον χερσῖν
 ἡμεῖς τε· πυγμαί τ' ἦσαν ἐγκροτούμεναι,
 καὶ κῶλ' ἀπ' ἀμφοῖν τοῖν νεανίαιν ἅμα
 ἐς πλευρὰ καὶ πρὸς ἥπαρ ἠκοντίζετο,
 ὡς τῷ ξυνάπτειν καὶ συναποκαμεῖν μέλη.

δεινοῖς δὲ σημάντροισιν ἐσφραγισμένοι
 ἐφεύγομεν πρὸς κρημνόν, οἳ μὲν ἐν κάρᾳ
 κάθαιμ' ἔχοντες τραύμαθ', οἳ δ' ἐν ὄμμασιν·
 ὄχθοις δ' ἐπισταθέντες εὐλαβεστέρωσ
 ἐμαρνάμεσθα καὶ πέτρους ἐβάλλομεν·
 ἀλλ' εἶργον ἡμᾶς τοξόται πρύμνης ἐπι
 σταθέντες ἰοῖς, ὥστ' ἀναστεῖλαι πρόσω.

κὰν τῷδε — δεινός γὰρ κλύδων ὤκειλε νεῦν
 πρὸς γῆν, φόβος δ' ἦν παρθένῳ τέγγει πόδα —
 λαβῶν Ὀρέστης ὄμον εἰς ἀριστερόν,

βὰς ἐς θάλασσαν κἀπὶ κλίμακος Θορών,
 ἔθηκ' ἀδελφὴν ἐντὸς εὐσήμου νεώς,
 τό τ' οὐρανοῦ πέσημα, τῆς Διὸς κόρης
 ἀγαλμα. ναὸς δ' ἐκ μέσης ἐφθέγγετο
 βοή τις· « ὦ γῆς Ἑλλάδος ναῦται, νεὼς
 λάβεσθε κώπαις ῥόθιά τ' ἐκλευκαίνετε·
 ἔχομεν γὰρ ὄνπερ οὔνεκ' ἄξενον πόρον
 Συμπληγάδων ἔσωθεν εἰσεπλεύσαμεν ».

1385

οἱ δὲ στεναγμὸν ἠδὺν ἐκβρυχώμενοι
 ἔπαισαν ἄλμην. ναῦς δ', ἕως μὲν ἐντὸς ἦν
 λιμένος, ἐχώρει στόμια, διαπερῶσα δὲ
 λάβρω κλύδωνι συμπεσοῦσ' ἠπείγετο·
 δεινὸς γὰρ ἐλθὼν ἄνεμος ἐξαίφνης νεὼς

1390

ᾧθει παλίμπρυμν' ἰστί· οἱ δ' ἐκαρτέρουν
 πρὸς κῦμα λακτίζοντες· ἐς δὲ γῆν πάλιν
 κλύδων παλίρρους ἤγε ναῦν, σταθεῖσα δὲ
 Ἀγαμέμνονος παῖς ἠὔξατ'· « ὦ Λητοῦς κόρη,

1395

σῶσόν με τὴν σὴν ἰέραν πρὸς Ἑλλάδα
 ἐκ βαρβάρου γῆς καὶ κλοπαῖς σύγγνωθ' ἐμαῖς·
 φιλεῖς δὲ καὶ σὺ σὸν κασίγνητον, θεά·
 φιλεῖν δὲ κάμει τοὺς ὀμαίμονας δόκει ».

1400

ναῦται δ' ἐπευφήμησαν εὐχαῖσιν κόρης
 παιᾶνα, γυμνάς ἐκ πέπλων ἐπωμίδας
 κώπη προσαρμόσαντες ἐκ κελεύσματος.
 μᾶλλον δὲ μᾶλλον πρὸς πέτρας ἤει σκάφος·
 χῶ μὲν τις ἐς θάλασσαν ὠρμήθη ποσίν,
 ἄλλος δὲ πλεκτάς ἐξανῆπτεν ἀγκύλας.
 ἀγὼ μὲν εὐθύς πρὸς σὲ δεῦρ' ἀπεστάλην,
 σοὶ τὰς ἐκεῖθεν σημανῶν, ἄναξ, τύχας.

1405

ἀλλ' ἔρπε, δεσμὰ καὶ βρόχους λαβῶν χερσῶν·
 εἰ μὴ γὰρ οἶδμα νήνεμον γενήσεται,

1410

- οὐκ ἔστιν ἐλπίς τοῖς ξένοις σωτηρίας·
 πόντου δ' ἀνάκτωρ Ἴλιόν τ' ἐπισκοπεῖ
 σεμνὸς Ποσειδῶν, Πελοπίδαϊς ἐναντίος, 1415
 καὶ νῦν παρέξει τὸν Ἀγαμέμνωνος γόνον
 σοὶ καὶ πολίταις, ὡς ἔοικεν, ἐν χεροῖν
 λαβεῖν, ἀδελφὴν θ', ἣ φόνων τῶν Αὐλίδι
 ἀμνημόνευτος θεῶν προδοῦσ' ἀλίσκεται.
- ΧΟ. ὦ τλήμων Ἰφιγένεια, συγγόνου μέτα 1420
 θανῆ πάλιν μολοῦσα δεσποτῶν χέρας.
- ΘΟ. ὦ πάντες ἄστοι τῆσδε βαρβάρου χθονός,
 οὐκ εἶα πώλοισ ἐμβαλόντες ἠγίας
 παράκτιοι δραμεῖσθε κάχβολας νεῶς
 Ἑλληνίδος δέξεσθε, σὺν δὲ τῇ θεῶ 1425
 σπεύδοντες ἄνδρας δυσσεβεῖς θηράσετε,
 οἳ δ' ὠκυπομποῦς ἔλξειτ' ἐς πόντον πλάτας,
 ὡς ἐκ θαλάσσης ἔκ τε γῆς ἱππεύμασι
 λαβόντες αὐτοὺς ἢ κατὰ στύφλου πέτρας
 ρίψωμεν, ἢ σκόλοψι πήξωμεν δέμας; 1430
 ὑμᾶς δὲ τὰς τῶνδ' ἱστορας βουλευμάτων,
 γυναῖκες, αὖθις ἠγίε' ἂν σχολὴν λάβω,
 ποινασόμεσθα· νῦν δὲ τὴν προκειμένην
 σπουδῆν ἔχοντες οὐ μενοῦμέν ἦσυχοι.

ΑΘΗΝΑ

- ποῖ ποῖ διωγμὸν τόνδε πορθμεύεις, ἄναξ 1435
 Θόας; ἄκουσον τῆσδ' Ἀθηναίας λόγους.
 παῦσαι διώκων ρεῦμά τ' ἐξορμῶν στρατοῦ·
 πεπρωμένος γὰρ θεσφάτοισι Λοξίου
 δεῦρ' ἦλθ' Ὀρέστης, τόν τ' Ἐρινύων χόλον
 φεύγων ἀδελφῆς τ' Ἄργος ἐσπέμψων δέμας 1440
 ἀγαλμά θ' ἱερὸν εἰς ἐμὴν ἄζων χθόνα,

- τῶν νῦν παρόντων πημάτων ἀναψυχάς. 1441β
 πρὸς μὲν σὲ ὄδ' ἡμῖν μῦθος· ὄν δ' ἀποκτενεῖν
 δοκεῖς Ὀρέστην ποντίῳ λαβὼν σάλω,
 ἤδη Ποσειδῶν χάριν ἐμὴν ἀκύμονα
 πόντου τίθησι νῶτα πορθμεύειν πλάτῃ. 1445
- μαθὼν δ', Ὀρέστα, τὰς ἐμὰς ἐπιστολάς —
 κλύεις γὰρ αὐδὴν καίπερ οὐ παρὼν θεᾶς —
 χῶρει λαβὼν ἄγαλμα σύγγονόν τε σῆν.
 ὅταν δ' Ἀθήνας τὰς θεοδμήτους μόλῃς,
 χῶρός τις ἔστιν Ἀτθίδος πρὸς ἐσχάτοις 1450
 ὕροισι, γείτων δειράδος Καρυστίας,
 ἱερός, Ἀλάς νιν οὐμὸς ὀνομάζει λεώς·
 ἐνταῦθα τεύξας ναὸν Ἰδρυσαι βρέτας,
 ἐπώνυμον γῆς Ταυρικῆς πόνων τε σῶν,
 οὓς ἐξεμόχθεις περιπολῶν καθ' Ἑλλάδα 1455
 οὔστρους Ἐρινύων. Ἄρτεμιν δέ νιν βροτοὶ
 τὸ λοιπὸν ὑμνήσουσι Ταυροπόλον θεάν.
 νόμον τε θεῆς τόνδ'· ὅταν ἐορτάζῃ λεώς,
 τῆς σῆς σφαγῆς ἄποιν' ἐπισχέτω ξίφος
 δέρη πρὸς ἀνδρὸς αἰμά τ' ἐξανιέτω, 1460
 ὀσίας ἕκατι θεά θ' ὅπως τιμὰς ἔχῃ.
 σὲ δ' ἀμφὶ σεμνάς, Ἰφιγένεια, κλίμακας
 Βραυρωνίας δεῖ τῆδε κληδουχεῖν θεᾶ.
 οὗ καὶ τεθάψῃ καταθανοῦσα, καὶ πέπλων
 ἄγαλμά σοι θήσουσιν εὐπῆγνους ὑφάς, 1465
 ἃς ἂν γυναῖκες ἐν τόκοις ψυχορραγεῖς
 λίπωσ' ἐν οἴκοις· τάσδε δ' ἐκπέμπειν χθονὸς
 Ἑλληνίδας γυναῖκας ἐξεφίεμαι
 γνώμης δικαίας οὔνεκ',.....
 .....ἐκσώσασα δὲ
 καὶ πρίν σ' Ἀρείοις ἐν πάγοις ψήφους ἴσας 1470

- κρίνκσ', Ὀρέστα· καὶ νόμισμ' ἔσται τόδε,
 νικᾶν ἰσῆρεις ὅστις ἂν ψήφους λάβῃ.
 ἀλλ' ἐκκομίζου σὴν κασιγνήτην χθονός,
 Ἄγαμέμνονος παῖ — καὶ σὺ μὴ θυμοῦ, Θόας.
- ΘΟ. ἄνασσ' Ἀθάνα, τοῖσι τῶν θεῶν λόγοις 1475
 ὅστις κλύων ἄπιστος, οὐκ ὀρθῶς φρονεῖ.
 ἐγὼ δ' Ὀρέστη τ', εἰ φέρων βρέτας θεᾶς
 βέβηκ', ἀδελφῆ τ' οὐχὶ θυμοῦμαι· τί γὰρ
 πρὸς τοὺς σθένοντας θεοὺς ἀμιλλᾶσθαι καλόν;
 ἔτωσαν ἐς σὴν σὺν θεᾶς ἀγάλματι 1480
 γαῖαν, καθιδρύσαιντό τ' εὐτυχῶς βρέτας.
 πέμψω δὲ καὶ τάσδ' Ἑλλάδ' εἰς εὐδαίμονα
 γυναῖκας, ὥσπερ σὸν κέλευσμ' ἐφίεται.
 παύσω δὲ λόγχην ἣν ἐπαίρομαι ξένοις
 νεῶν τ' ἔρετμά, σοὶ τὰδ' ὡς δοκεῖ, θεά. 1485
- ΑΘ. αἰνῶ· τὸ γὰρ χρεῶν σοῦ τε καὶ θεῶν κρατεῖ.
 ἔτ', ὦ πνοαί, ναυσθλοῦσθε τὸν Ἄγαμέμνονος
 παῖδ' εἰς Ἀθήνας· συμπορεύσομαι δ' ἐγὼ,
 σφίζουσ' ἀδελφῆς τῆς ἐμῆς σεμνὸν βρέτας.
- ΧΟ. ἔτ' ἐπ' εὐτυχίᾳ τῆς σωζομένης 1490
 μοίρας εὐδαίμονες ὄντες.
 ἀλλ', ὦ σεμνή παρά τ' ἀθανάτοις
 καὶ παρὰ θνητοῖς Παλλὰς Ἀθάνα,
 δράσομεν οὕτως ὡς σὺ κελεύεις.
 μάλα γὰρ τερπνὴν κἀνέλπιστον 1495
 φήμην ἀκοαῖσι δέδεγμαί.
 ὦ μέγα σεμνὴ Νίκη, τὸν ἐμὸν
 βίοτον κατέχοις
 καὶ μὴ λήγοις στεφανοῦσα.

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟΝ

ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΑΙ ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ*

ἄ δωρ., ἀττ. ἦ.

ἀβροκόμας δωρ., ἀττ. ἀβροκόμης, ὁ ἔχων λεπτὰ φύλλα.

ἀβρόπλουτος ἀβρῶς πλούσιος, ἀπαλὸς καὶ πλούσιος· χαρίτων εἰς ἀμίλλας χαίτας θ' ἀβροπλούτοιο εἰς ἔρον ὀρυμμένα 1147 ἐγειρομένη, (ὅτε ἠγειρόμην), διὰ νὰ λάβω μέρος εἰς ἀμίλλαν χαρίτων (καλλιστεῖα)· καὶ εἰς ἀγῶνα κόμης ἀπαλῆς καὶ πλουσίας εἰς κοσμήματα.

ἄγαγες δωρ., ἀττ. ἠγάγες, ἐν 138 ἔστειλες καὶ με ἐκάλεσες.

ἀγαθοὶ 114 οἱ ἀγαθοί, οἱ ἀνδρεῖοι.

Ἀγαμεμνόνειος (καὶ -ιος) ὁ ἀνήκων εἰς τὸν Ἀγαμέμνονα καὶ (τὸ ἐπίθ. ἀντὶ τοῦ πατρωνυμικοῦ Ἀγαμεμνονίδης) ὁ υἱὸς τοῦ Ἀγαμέμνονος· Ἀγαμεμνόιον θάλας 170 βλαστάρη, τέκνον τοῦ Ἀγ., Ἀγαμεμνονία παῖς 1290 Ἀγαμεμνονίς. Πρβλ. *Ταντάλειος, Τινδαρεία*.

ἄγγος τό, ἀγγεῖον.

ἀγκύλη βρόχος, θηλειά· 1408 βλ. *ἐξανάπτω*.

ἀγμός (ἀγνυμ θραύω) ῥῆγμα, σπήλαιον.

ἀγνεύω εἶμαι ἀγνός· ἀγνεύω χειρᾶς θεοῖς 1227 θέλω νὰ ἔχω καθαρὰς τὰς χεῖρας διὰ τοὺς θεοὺς, διὰ νὰ δύναμαι νὰ ὑπηρετῶ τοὺς θεοὺς.

* Αἱ ἐρμηνευτικαὶ σημειώσεις εἶναι διατεταγμένα κατ' ἀλφαβητικὴν σειράν, ὑπὸ μορφὴν λεξιλογίου. Οἱ ἀριθμοὶ ἀναφέρονται εἰς τοὺς στίχους. Ἐν τῷ λεξιλογίῳ περιλαμβάνονται αἱ λέξεις αἱ συνήθως ἀγνωσταὶ εἰς τοὺς μαθητάς, δι' οὓς προσρίζεται τὸ ἀνά χειρᾶς βιβλίον, ὡς καὶ αἱ λέξεις, αἱ ἄλλως γνωσταί, τῶν ὁποίων ἡ σημασία ἐν τῷ παρόντι δράματι δὲν εἶναι ἡ συνήθης. Ἐκτὸς περιλαμβάνονται τὰ κύρια ὀνόματα ἐκτὸς τῶν πολὺ γνωστών. Τῶν λέξεων δίδεται κατὰ κανόνα πρῶτον ἡ κυρία σημασία καὶ ἔπειτα καὶ ἄλλαι, ὡσαύτως δὲ δύναται νὰ ὑπάρξῃ ἀμφιβολία περὶ τῆς ἐν ὀρισμένῳ χωρίῳ σημασίας λέξεώς τινος, γίνεται παραπομπὴ εἰς τὸν οἰκτεῖον στίχον. Μετὰ τὴν ἐρμηνείαν τῆς λέξεως δίδεται ἡ ἐρμηνεία τοῦ χωρίου εἰς τὸ ὅποσον περιλαμβάνεται ἡ ἐρμηνευομένη λέξις, ἀν εἶναι καὶ τὸ χωρίον δυσνόητον. Ἄν πάσαι αἱ λέξεις χωρίου τινὸς εἶναι γνωσταί, ἀλλὰ τὸ χωρίον δυσερμήνευτον, πρέπει νὰ ζητῆται ἐν τῷ λεξιλογίῳ μία τῶν λέξεων, ἡ κρινομένη ὡς ἡ μᾶλλον χαρακτηριστικὴ.

ἀγνίζω ἐξαγνίζω, καθαρίζω· ἀγνίζομαι φόνω 705 βαντίζομαι δι' ἡγιασμένον ὕδατος, διὰ τὸ νὰ θυσιασθῶ.

ἀγνιστέον δεῖ ἀγνίσαι, καθῆραι.

ἄγορος ὁ, πανήγυρις, ἐορτή.

ἀγρεύομαι (ἄγρα ὀθήραμᾶ') ἀγρεύω, συλλαμβάνω.

ἀγχίπλους ὁ ταχέως διαπλεόμενος· ἀγχίπλουον πόρον φεύγοντι 1325 φεύγοντες ἔχουν νὰ κάμουν κοντινὸ ταξίδι.

ἀδόκητος ἀπροσδόκητος, ἀνέλπιστος.

ἄδυτον τὸ ἐσώτατον τοῦ ἱεροῦ· ἀδύτων ὑπο 1257 ἀπὸ τὸ βάθος τοῦ ἱεροῦ.

ἄελπτος ἀνέλπιστος.

ἄζηλος μὴ ἀξιολήλυτος, φρικτός, ἀποτρόπαιος· ἄζηλά γε κοῦκ εὐδαίμονα 619 πράγματα φρικτὰ ἀλήθεια καὶ θλιβερά.

Ἀθηναία Ἀθηνᾶ· τῆσδ' Ἀθηναίας 1436 ἐμοῦ τῆς Ἀθηνᾶς.

ἄθικτος (πέπλος) 799 οὐ οὐ θέμις θιγεῖν.

ἄθρέω - ὦ βλέπω με προσοχήν, παρατηρῶ.

αἶα γῆ, χώρα· 435 βλ. πολυόρηθος.

αἰάζω φωνάζω αἰαῖ αἰαῖ οἰκτρὰν αἰάζοντων αὐδὰν 277 ἐνῶ ἐκβάλλουν φρικτὰς κραυγὰς.

αἰαῖ ἄχ (ἐπιφώνημα).

αἰδῶς ἐντροπή, σεβασμός, συγγνώμη· αἰδοῖ τῶν πάρος μαντευμάτων 713· ὁ Ἀπόλλων ἠσχύνετο, διότι εἶχε συμβουλεύσει τὸν Ὀρέστην νὰ φονεύσῃ τὴν μητέρα του· οἱ δ' ἔσχον αἰδῶ 949 ὅσοι δὲ ἠσθάνθησαν εὐσπλαγχίαν (καὶ ἤθελον νὰ δεῖξουν ἐπιείκειαν)· αἰδεσις (καὶ τὸ β. αἰδοῦμαι) ὅρος τοῦ ἄττικου δικαίου· ἐλέγετο οὕτως ἡ συγγνώμη ἢ παρεχομένη, κυρίως ὅταν ἐπρόκειτο περὶ ἀκουσίου φόνου, εἰς τὸν φονέα ὑπὸ τῶν συγγενῶν τοῦ φονευθέντος.

αἱμακτός (αἱμάσσω) αἱματηρός, φονικός. 645 βλ. ὕανις.

αἱμάσσω ματώνω· αἰμόρραντον δυσφόρμιγγα ξείνων αἱμάσσουσ' ἄταν 225 ἐκτελοῦσα τὴν αἰμορραντισμένην, θλιβεράν θυσίαν τῶν ξένων· τὸ ἄταν κυρίως σύστοιχον ἀντικείμενον κατὰ τὸ αἱμάσσω αἶμα, φόνον (ὥστε περισσότερον κατὰ λέξιν : τὴν αἱματηρὰν προξενούσα συμφορὰν)· τὸ βωμούς 226 δύναται νὰ θεωρηθῆ ὡς ἐπεξήγησις (βρέχουσα οὕτω με τὸ αἶμα τοὺς βωμούς), φαίνεται ὅμως μᾶλλον ὅτι προσετέθη ὑπὸ ἀντιγραφῆς τινός. Ἡ Ἴφιγ. βεβαίως δὲν ἔσφαζεν, ἀλλὰ ἐκτελοῦσα τὰ προκαταρκτικὰ τῆς θυσίας προώριζεν εἰς τὸν θάνατον.

αίνεω - ᾠ 1023; 1073 ἐπιδοκιμάζω, συναινῶ, δέχομαι· 1486 ἐπαινῶ· ἐν 1023 τὸ ἤνεσα ἀντὶ ἐνεστῶτος· πρβλ. ἀπέλιπσα 1161.

αἰρέομαι - οὔμαι (ἡδονήν) 794 ἀπολαύω.

αἶρω σηκώνω· αἶρω νόστον 117 ἀνάγομαι πρὸς νόστον, ξεκινῶ, διὰ τὸ νὰ ἐπιστρέψω εἰς τὴν πατρίδα· ὁ νοῦς τῶν στ. 116 - 117 : ἀφοῦ ἐκάμαμεν τόσον ταξίδι, δὲν πρέπει, τώρα ποῦ ἐφθάσαμεν εἰς τὸ τέρμα, νὰ ἐπιστρέψωμεν ἄπρακτοι.

αἰσχύνη : δι' αἰσχυνῆς ἔχω 683 αἰσχύνομαι.

αἰὼν βίος.

ἄκαιρος ὁ γινόμενος εἰς ἀκατάλληλον στιγμήν· οὔτις (λόγος) ἔστ' ἄκαιρος, ἦν καλῶς ἔχη 754· ὁ νοῦς : τὸ ὀρθόν, καὶ ἂν λεχθῆ ἄργά, δὲν χάνει τὴν ἐπικαιρότητα του.

ἄκοή : ἀκοῆ Ἡλέκτρας 811 ποῦ τὰ ἔχω ἀκουστὰ ἀπὸ τὴν Ἥλ.

ἄκος τό, θεραπευτικὸν μέσον, φάρμακον.

ἄκρατος (κραίνω, ἐκτελῶ) ἀνεκτέλεστος· ἔστιν γὰρ οὕτως οὐδ' ἄκραντ' ἠκούσατε 520 πράγματι ἔτσι εἶναι, καὶ αὐτά, ποῦ ἠκούσατε, ἔγιναν (δὲν εἶναι ψευδῆ).

ἄκροθίνια (ἄκρος θίς = σωρὸς) τά, τὸ ἀνώτατον μέρος σωροῦ τινοῦ, τὸ ἐκλεκτὸν μέρος, αἱ ἀπαρχαὶ τῶν καρπῶν· ἐν 75 ἄκροθίνια τῶν κατθανόντων ξένων εἶναι αἱ ἀποκοπεῖσαι κεφαλαὶ τῶν θυσιασθέντων ξένων, μὲ τὰς ὁποίας οἱ βάρβαροι εἶχον στολίσει τὸ ἐπιστύλιον τοῦ ναοῦ· τὰ Ἑλλήνων ἄκροθίνια 459 τὰ ἐκλεκτότερα ἐξ Ἑλλάδος θύματα.

ἀκύμων ἀκύμαντος, γαληνιαῖος.

ἀλαθουσῦνα δωρ., ἀττ. ἀληθουσῦνη, ἀλήθεια· ἀλαθουσῦνα νυκτωπὸς 1279 ἀλήθεια νυκτερινῶν ὄψεων, τὸ κῦρος τῆς ὄνειρομαντείας.

Ἄλαι (αἰ Ἀραφηνίδες) τοποθεσία εἰς τὰ ἀνατολικά παράλια τῆς Ἀττικῆς, πρὸς νότον τοῦ Μαραθῶνος· τὸ ὄνομα τοῦ δήμου ἦτο Ἀραφήνη (ἐξ οὗ τὸ σημερινὸν Ραφήνα).

ἀλαίνω περιπλανῶμαι· μαΐαις ἀλαίνω 284 παραφρονῶ.

ἄλιος θαλάσσιος· ἄλιος αἰγιαλὸς 425 ἀκτὴ τῆς θαλάσσης (πλεονασμός).

ἄλις ἀρκετά.

ἀλίσκομαι κυριεύομαι· τί μᾶλλον θεᾶς ἄγαλμ' ἀλίσκεται ; 1038 κατὰ τί προχωρεῖ τὸ ζήτημα τῆς ἀλώσεως τοῦ ἀγάλματος τῆς θεᾶς ;

ἀλκυῶν εἶδος θαλασσίου πτηνοῦ, θαλασσοπούλι. Κατὰ τὸν μῦθον ἢ Ἀλκυῶν (ἢ Ἀλκυόνη), σύζυγος τοῦ βασιλέως τῆς Τραχίνος

Κήρυκος, ἐνῶ ἀνέμενε τὴν ἐπιστροφὴν τοῦ συζύγου τῆς ἐκ Κλάρου τῆς Μ. Ἀσίας, ὅπου εἶχε πλεύσει, ἵνα συμβουλευθῆ τὸ ἐκεῖ μαντεῖον, εἶδεν αἴφνης ἐπὶ τῆς ἀκτῆς τὸ σῶμά του ἐκβρασθὲν μετὰ ναυάγιον· οἱ θεοὶ ἐλεήσαντες τὴν θρηνοῦσαν Ἄλκ. μετεμόρφωσαν καὶ αὐτὴν καὶ τὸν σύζυγόν τῆς εἰς τὰ ὁμώνυμα πτηνὰ (ἀλκυόνα καὶ κήρυκα).

ἀλλάσσομαι ἐκλαμβάνω τι ὡς ἄλλο, συγγέω· παρῆν δ' ὄραῖν οὐ ταῦτα μορφῆς σχήματ', ἀλλ' ἠλλάσσετο φθογγὰς τε μόσχων καὶ κενῶν ὑλάγματα, χᾶ φασ' Ἐρινῶς ἰέναι μυκήματα 291 δὲν ἦτο δυνατόν νὰ ἴδωμεν τοιαύτας μορφὰς (οὐκ ἐν τῇ μανίᾳ του ἐφαντάζετο ὁ ξένος), ἀλλὰ συνέχεε τοὺς μυκηθμούς τῶν μόσχων καὶ τὰ γαυγίσματα τῶν σκύλων μὲ τὰς κραυγὰς, τὰς ὁποίας λέγουν ὅτι ἐκβάλλουν αἱ Ἐρ.

ἄλλως 538 ματαίως.

ἄλμη θαλάσσιον ὕδωρ, « ἄρημ ».

ἄλυρος ὁ ἄνευ λύρας· 146 βλ. ἔλεγος.

ἀμαθία 386 ἀνόητον πλάσμα (ἀφρημένον ἀντὶ συγκεκριμένου).

ἄμεικτος ὁ μὴ ἔχων ἐπιμειξίαν μετ' ἄλλων.

ἀμιλλάομαι - ὦμαι ἀνταγωνίζομαι, παραβγαίνω.

ἀμνηστέω - ὦ λησμονῶ.

ἀμνημόνευτος ὁ μὴ μνημονευθεὶς· ἐν 1419 ἔχει ἐνεργητικὴν σημασίαν· φόνων τῶν Αὐλίδι ἀμνημόνευτος, θεῶν προδοῦσ' ἀλίσκεται 1418 λησμονήσασα τὸν ἐν Αὐλίδι φόνον (ὅτι ἐζήτησαν νὰ τὴν φονεύσουν) ἀποκαλύπτεται προδότις τῆς θεᾶς.

ἄμδς ἐμὸς καὶ ἡμέτερος.

ἀμπνοή ἀναπνοή, ἀνακούφισις, « ξανάσασμα ».

ἀμπτάμενος ἀναπτάμενος, μτχ. ἀορ. τοῦ ἀναπέτομαι.

ἀμύνομαι: δοκῶν Ἐρινῶς θεᾶς ἀμύνεσθαι τάδε 299 νομίζων ὅτι μὲ αὐτὰ ἀπέκρουε τὰς Ἐρινῶς· τὸ τάδε σύστοιχ. ἀντικ.

ἀμφρέπω φυλάττω, φρουρῶ.

ἀμφίβληστρον πᾶν τὸ βαλλόμενον πέριξ· ἀμφίβληστρον τοίχῳ 96 οἱ περιβάλλοντες τὸ οἰκοδόμημα τοῖχοι, ὁ περίβολος.

ἀμφίλογος ἀμφισβητούμενος, ἀβέβαιος, ταλαντευόμενος· 655 βλ. μέμονα.

Ἄμφιτρίτα δωρ., ἀττ. - η, θαλασσία θεά, σύζυγος τοῦ Ποσειδῶνος.

ἀναγκάζω: ἀναγκάζει τάδε (σύστοιχ. ἀντικ.) 595 τὰ ἐπιβάλλει αὐτὰ (τὸ γενέ-θαι θῦμα).

ἀναδέχομαι λαμβάνω ἐπάνω μου· λαμβάνω ἀπὸ χαμηλότερα· 818 βλ. λουτρά.

ἀναιρέομαι - οὔμαι 373 σηκώνω.

ἀνάκτορον οἶκος τοῦ ἀνακτος (θεοῦ ἢ βασιλέως)· *ἀνάκτορα* θεᾶς 41,636 νῆος.

ἀνάκτωρ ὁ ἀνάσπων, ἄναξ.

ἀναμετρέομαι - οὔμαι : *ἀναμετροῦμαι* δάκρυ ἐς θυμόφυλον 346 πληρώνω τὸν φόρον τῶν δακρύων εἰς τοὺς ὁμοεθνεῖς μου.

ἀναπτύσσω ξεδιπλώνω· 1286 ἀνοίγω.

ἀνάσσω βασιλεύω· οὐ γῆς ἀνάσσει 31 ὅπου εἶναι βασιλεὺς τῆς χώρας· τὸ γῆς ἐκ τοῦ ἀνάσσει ὄχι ἐκ τοῦ οὐ.

ἀνάσσω ἀναπηδῶ.

ἀναστέλλω 1378 ἀπαθῶ.

ἀναστένω ἀναστενάζω.

ἀναφαίνω παρουσιάζω, διακηρύσσω, χαρακτηρίζω· ἄς ὁ παρ' ἡμῖν νόμος· οὐχ ὁσίας Ἕλλησι διδοὺς ἀναφαίνει 465 σύντ. : *ἀναφαίνει* οὐχ ὁσίας οὐ διδοὺς (μὴ ἐπιτρέπων) αὐτὰς τοῖς Ἕλλησι.

ἀναψυχή δρόσισμα, ἀνακούφισις.

ἀνεψίδς ἐξάδελφος.

ἀνθεμόρρυτος (ῥέω) ὁ ἐξ ἀνθέων πηγάζων· *ἀνθεμόρρυτον γάνος* 634 βλ. γάνος.

ἀνία λύπη, στενοχώρια, ἀνησυχία· ἐν 1031 εὐφημ. ἀντὶ *μανία*· σύντ. : *χρήσομαι ταῖς σαῖς ἀνίαις* (ἀντικ.) *σοφίσματα* (κατηγορ.).

ἀνίδρυτος ὁ ἄνευ μονίμου κατοικίας· *ἀνίδρυτοι δρόμοι* 971 ἀκατάπαυστον τρέξιμον.

ἀνίημι χαλαρώνω, παύω.

ἀνίκα δωρ., ἀττ. *ήνικα*, ὅτε.

ἀνιστορέω - ῶ ἐρωτῶ· 528 σύντ. : ὡς (ἐπιφών.) *ἀνιστορεῖς με* συλλαβοῦσα πάντα ἅπαξ.

ἄνοδος (ἐπίθ.) ὁ ἄνευ ὁδῶν, ἀδιάβατος· ὁδὸς ἄνοδος 889 δρόμος ποῦ δὲν εἶναι δρόμος, κακὸς δρόμος.

ἀνολολύζω βγάζω δυνατὴν φωνήν.

ἀνομία 275 ἀσέβεια.

ἀνοστος ὁ ἄνευ ἐπιστροφῆς.

ἀνταπόλλυμαι 715 λαμβάνω ὡς ἀνταμοιβὴν τὴν ἀπώλειαν· εἰρωνεία.

ἀντιάζω παρακαλῶ.

ἀντίπαλος 446 ἰσόπαλος, ἴσος, ἀνάλογος· βλ. ποιή.

ἀντιτιμωρέομαι - οὔμαι τιμωρῶ διὰ τὸ κακὸν ποῦ μοῦ ἔκαμαν, ἐκδικουῦμαι· Ἰν' αὐτοὺς ἀντετιμωρησάμην 357 διὰ νὰ τοὺς ἐξεδικούμην· ἴστορ. χρόνος ὀριστικῆς ἐν τῇ τελικῇ προτάσει : σκοπὸς μὴ δυνάμενος νὰ πραγματοποιηθῇ.

ἀντίφαλμος εἶναι ἡ ᾠδὴ, τὴν ὁποῖαν ψάλλει ὁ Χορὸς 179 κ.έ. ἀπαντῶν εἰς τὴν ᾠδὴν τῆς Ἰφιγενείας. Τὰ δύο ἔσματα ἀντιστοιχοῦν κατὰ τὸ περιεχόμενον καὶ ἔχι μετρικῶς.

ἀνυμέναιος ἄνευ ὑμεναίου, χωρὶς τραγοῦδι τοῦ γάμου.

ἀνώνυμοι 944 αἱ Ἐρινύες, διότι φοβεῖται κανεὶς νὰ προφέρῃ τὸ ὄνομά των.

ἀξιόω - ᾧ κρίνω ἀξίον, ἔχω τὴν ἀξίωσιν.

ἀπαγγέλλω φέρω ἀγγελίαν· πιστὰς ἡδονὰς ἀπαγγελεῖ 642 βεβαίαν εὐχαρίστησιν διὰ τοῦ ἀγγέλματος θὰ προξενήσῃ· οὐ κλύουσ' ἀπαγγελῶ 901 θὰ ἔχω νὰ τὰ λέγω ὡς πράγματα ποῦ δὲν τὰ ἤκουσα παρ' ἄλλων.

ἀπαίρω σηκώνω· σηκώνομαι καὶ φεύγω.

ἀπαλλάσσομαι γλυτώνω, ἐν 44 ἀπέρχομαι.

ἀπάτωρ ὁ ἄνευ πατρὸς· ἀπάτωρ πατήρ 864 πατέρας ποῦ δὲν εἶναι πατέρας· πρβλ. ἄνοδος.

ἀπείργω ἀπομακρύνω, ἐκδιώκω.

ἀπεμπολάω - ᾧ (ἐμπολή) ἀπάγω πρὸς πώλησιν.

ἀπενάσθη παθ. ἄορ. τοῦ ἀποναίω, ἀπέρχομαι, πηγαίνω νὰ κατοικήσω μακρὰν.

ἀπενάσασατο μέσ. ἄορ. τοῦ ἀποναίω μὲ ἐνεργητ. σημασίαν (1260)· βλ. ἀποναίω.

ἀπέρχομαι πηγαίνω μακρὰν· ἀπέρχομαι τοῦ λόγου τούτου 546 ἀφήνω αὐτὸ τὸ θέμα.

ἄπιστος 328, 388, 782, 1293 ἀπίστευτος· 1298 ἀναξιοπίστος· 1476 ἀπειθῆς (τὸ κλύων ἐνδοτ.)· 796 ποῦ δὲν πιστεύει εἰς τὴν εὐτυχίαν του· τάχ' οὐκ ἐρωτῶν σ' εἰς ἄπιστ' ἀφίξομαι 782 γρήγορα θὰ φθάσω εἰς ἀπίστευτα πράγματα (καὶ) χωρὶς νὰ σ' ἐρωτῶ· ἄπιστον ὡς γένος 1298 τί ἄπιστον ποῦ εἶναι τὸ γένος.

ἄπληστος 415 βλ. πῆμα.

ἄπλοια ἀδυναμία πρὸς πλοῦν· δεινῆς ἀπλοίας πνευμάτων τε τυγχάνων 15· νοητέων δεινῶν καὶ εἰς τὸ πνευμάτων (ἀνέμων) .

ἀποβλέπω προσατενίζω· πρὸς σὲ ἀποβλέπει 928 εἶναι ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν σου.

ἄποινα τά, ἀποζημίωσις, ἐξιλέωσις· τῆς σῆς σφαγῆς ἄποινα 1459 ὡς ἀντιστάθμισμα τῆς (μὴ γενομένης) θυσίας σου. Εἰς τὴν πραγματικότητα ἡ τυπικὴ πρᾶξις τοῦ ἱερέως 1459—1460 ἦτο λείψανον ἀνθρωποθυσιῶν παλαιότερων ἐποχῶν.

ἀπόλαυσις 454 βλ. κοινός.

ἀπομαρτυρέω ἀπέρχομαι· δίδω ἢ πέμπω ὀπίσω· ἀπομακρύνω, ἐκτοπίζω· ἐν 1259 σύντ· ἐπεὶ (Φοῖβος) ἰὼν (ἐλθὼν) ἀπενάσαστο (ἐξετόπισε) Θέμιν, παῖδα Γᾶς, ἀπὸ ζαθέων χρηστηρίων Πυθῶνος.

ἀπονοστέω - ᾧ ἀναχωρῶ, ἀπομακρύνομαι (ἵνα ἐπιστρέψω εἰς τὴν πατρίδα μου).

ἀποπτύω· πρὸς ἀποτροπὴν ἐπικρεμαμένου κακοῦ ἔπτυσον ἢ ἔλεγον ἀπλῶς τὴν λέξιν ἀπέπτυσα (τὸν ἄορ. ἀντὶ τοῦ ἔνεστι., πρβλ. ἦνεσα 1023).

ἄπορος ὁ χωρὶς πόρον, πέρασμα· πόρος ἄπορος 897 βλ. πόρος.

ἀπορρήγνυμι ἀποκόπτω· ἀπορρήγνυμι βίον 974 κόπτω τὸ νῆμα τῆς ζωῆς μου, ἀποθνήσκω.

ἀπόρρητος μυστικός· ὡς ἀπόρρητον γλῶσα θύουσα καὶ καθαρόν ὄν μετώχето 1331 ὑπὸ τὸ πρόσχημα ὅτι θὰ προσέφερε μυστικά τὴν καθαρτήριον θυσίαν καὶ θὰ ἔκανε τὸν καθαρμόν, διὰ τὸν ὅποιον ἐπήγαγεν ἐκεῖ.

ἀποστέλλομαι 1409 ξεκινῶ.

ἀποστρέφομαι (μετ' αἰτιατικῆς) 801 ἀποστρέφω τὸ πρόσωπον (ἀπὸ τινος).

ἀποτίθεμαι 376 ἀφήνω δι' ἄλλην φοράν, ἀναβάλλω, ἐπιφυλάσσω.

ἀποτίνω (μέλλ. ἀποτείσω 338) πληρώνω.

ἄποτμος δυστυχῆς· πότμος ἄποτμος 864 μοῖρα πού δὲν εἶναι μοῖρα, μαύρη μοῖρα.

ἀπόφθεγκτος ἀφθεγκτος, ἄφωνος, σιωπηλός· σιγῇ ἐτεκτίναντο ἀπόφθεγκτὸν με 951 διὰ τῆς σιγῆς (με τὸ· νὰ σιωποῦν ἐκεῖνοι) με ἠνάγκασαν καὶ ἐμὲ νὰ μένω σιωπηλός.

ἀποψήω - ᾧ σπογγίζω.

ἄπτομαι ἐγγίζω· ἄπτομαι φόρον 381 ἔρχομαι εἰς ἐπαφὴν με φόνον (ὁμιλῶ με φονέα, ἐγγίζω αἷμα κτλ.).

ἄρα 351, 369, 569, 1310 ὅπως βλέπω τώρα (βλ. Τζαρτζάνου,

Συντακτικὸν τῆς ἀρχαίας ἑλλην. γλώσσης, ἕκδ. Ὁργανισμοῦ Ἐκδόσεως Σχολικῶν Βιβλίων, σελ. 128, § 137).

ἀραῖος κατηραμένος· ὁ ἐπιφέρων κατάραν, βλάβην· 778 ὁ κακὸς δαίμων τῆς κατάρας· σήμερον ὁ λαὸς λέγει· θὰ γίνω κατάρα (στὸ σπίτι σου).

ἀράσσω κτυπῶ δυνατὰ ἐκ τοῦ πλησίον· ἐν 310 ἀντιτίθεται πρὸς τὸ βάλλω κτυπῶ μακρόθεν.

Ἄργος (παρὰ τραγικοῖς) αἰ Μυκῆναι.

Ἄρειος· Ἄρειοι Πάγοι 1470 Ἄρειος Πάγος· ἐκεῖ ἐδικάσθη ὁ Ὁρέστης ὡς μητροκτόνος· βλ. 961 κ.έ. Πρὸ τοῦ ἐκώσασα 1469 ἐξέπεσον λέξεις τινές.

ἀρεσκόντως κατὰ τρόπον ἀρέσκοντα· εἶ σοι τὰδ' ἀρεσκόντως πόλις ἦδε τελεῖ 463 ἂν αὐταὶ αἰ προσφοραί, τὰς ὁποίας σοῦ κάνει αὐτὴ ἡ πόλις (τῶν Ταύρων), σοῦ εἶναι εὐχάριστοι· ἀρεσκόντως ἔχει 581 ἀρέσκει.

ἀρέσκω· ἤρесе σοῖσι προσπόλοις 1335 οἱ ὑπηρέται σου συγκατένευσαν, συνεμορφώθησαν.

ἄρκυς - υος ἡ, δίκτυον, παγίς.

ἄρνός τοῦ, τῆς, γεν. ἄνευ ὀνομαστ. ὡς ὀνομαστ. χρησιμεύει ἡ λ. ἀμνός· τὸν μῦθον τῆς χρυσοῦς ἄρνός (196, 813) βλ. ἐν λ. δινεύω.

ἄρρητος ἀπόρρητος, ἀνέκφραστος, φρικτός.

ἄρχω κάνω τὴν ἀρχήν· πρῶτά μοι τοῦ λόγου τὰδ' ἀρχέτω 1060 ἦδε ἔστω ἡ ἀρχὴ τοῦ λόγου μου.

Ἀσιήτης Ἀσιάτης καὶ ἀσιατικός. 180 ὁ ἤχος (ἀχά, ἠχή) τῶν ἀσιατικῶν ὕμνων ἦτο βάρβαρος, ξενικός, ἐξωτικός· τὰ ἀσιατικὰ μοιρολόγια ἦσαν παθητικὰ καὶ συνωδεύοντο ὑπὸ κτυπημάτων εἰς τὴν κεφαλὴν καὶ τὸ στῆθος.

Ἀσιῆτις γαῖα 396 Ἀσία.

ἀσθενής· τὰ γυναικὸς ἀσθενῆ 1006 ἡ ζωὴ τῆς γυναικὸς εἶναι κάτι τὸ δευτερεύον, ἡ ἔλλειψις τῆς γυναικὸς δὲν εἶναι πολὺ αἰσθητὴ.

ἀσπούδαστος ὁ δι' ὃν δὲν ἀξίζει νὰ σπεύσῃ τις· σπεύδει δ' ἀσπούδαστ' ἐπὶ σοὶ δαίμων 201 ὁ δαίμων (τῆς ἐκδικήσεως, ἡ Νέμεσις) σπεύδει ἐπὶ σοὶ σπουδᾶς, ἄς οὐ χρῆν αὐτὸν σπεύδειν.

ἄσσω πηδῶ, πηγάζω· διὰ τὸ ὄλον χωρίον 191 κ.έ. βλ. δινεύω.

ἄστακτος κρουνηδὸν ῥέων· τὰν ἀστάκτων ὕδατων βακχεύουσαν Διονύσῳ Παρνασίον κορυφᾶν 1242 εἰς τὴν πλουσίαν εἰς ὕδατα κορυ-

φήν τοῦ Παρνασοῦ, ὅπου γίνονται βακχικαὶ τελεταὶ πρὸς τιμὴν τοῦ Διονύσου. Ἡ διασημοτάτη πηγὴ τοῦ Παρν. ἦτο ἡ Κασταλία.

ἄτα δωρ., ἄττ. ἄτη, ὁ ἰδέ.

ἄτάρ ἀλλά, δέ, ὅμως, ἐν τούτοις.

ἄτερ ἄνευ.

ἄτερος ὁ ἕτερος.

ἄτη συμφορά· οἰαί μοι συμβαίνοσ' ἄται 148 διότι τόσον μεγάλαι συμφοραὶ μὲ εὐρίσκουσιν· ἄτα διὰ παρτός δυσδαίμων 1117 συμφορὰ ἀδιάλειπτος, βίος διαρκῶς δυστυχῆς· διὰ τὸ ὅλον χωρίον βλ. δυσδαίμονια.

Ἄθις Ἀττική.

ἄτοπος παράδοξος.

Ἄτρειδᾶν δωρ., ἄττ. - δῶν.

Ἄτρεὺς υἱὸς τοῦ Πέλοπος, πατὴρ τοῦ Ἀγαμέμνονος καὶ τοῦ Μενελάου.

αὐδάω - ᾧ φωνῶ, λέγω, κηρύττω, παραγγέλλω.

αὐθις πάλιν. 1312, 1432 ἀργότερον· ἐς αὐθις 377 δι' ἀργότερον, δι' ἄλλην φοράν.

αὐλέομαι - οὔμαι ἀντηχῶ ἀπὸ τοὺς ἤχους τῶν αὐλῶν.

Αὐλῖς πολίχνη τῆς Βοιωτίας παρὰ τὸν Εὐριπον, νῦν Βαθύ· τὴν ἐνθάδ' Αὐλίην ἀντιθεῖσα τῆς ἐκεῖ 358· τὸ Αὐλίην μετωνομακῶς ἀντὶ σφαγῆν, φόνον· θεῖσα τὴν ἐνθάδε σφαγῆν ἀντὶ (ὡς ἀντιστάθμισμα καὶ ἐκδίκησιν) τῆς ἐν Αὐλίδι.

αὐξῶ αὐξάνω· φιλόπλουτον ἄμιλλαν αὐξοντες μελάθροισιν 411 προσπαθοῦντες ἐν ἀμίλλῃ νὰ αὐξήσουν τὰ πλούτη διὰ τὰ σπίτια των.

αὐτόματος ὁ πράττων τι οἰκιοθελῶς· αὐτοκίνητος, ἀφ' ἑαυτοῦ γινόμενος.

ἀφαιρέομαι - οὔμαι ἀφαιρῶ· οὐ γὰρ ὁ γάμος ἐσθλὸς ὢν μ' ἀφείλετο 819 διότι ὁ γάμος δὲν ἦτο εὐτυχῆς, ὥστε νὰ μὲ κάμῃ νὰ λησμονήσω τὸ λουτρόν· ἡ ἐντροπὴ δὲν μὲ ἀφήνει νὰ τὸ λησμονήσω· πρβ. 361.

ἀφανής· τὰ τῶν θεῶν ἐς ἀφανὲς ἔρπει, κοῦδὲν οἶδ' οὐδεὶς κακὸν 479 τὰ θεῖα (ἡ θέλησις τῶν θεῶν) ἀκολουθοῦν δρόμους μυστηριώδεις καὶ κανὲν δυστύχημα δὲν γνωρίζει κανεὶς (ἐκ τῶν προτέρων).

ἄφαρ εὐθύς.

ἀφειδέω - ᾧ δὲν φείδομαι· 1354 ἀφῆνω κατὰ μέρος κάθε ἐπιφύλαξιν.

ἀφίστημι ἀπομακρύνω· οὐδ' ἀποστήσει λόγου πνεῦσθαι 912 καὶ δὲν θὰ μᾶς ἀπομακρύνῃ ἀπὸ τὸ θέμα μας τὸ νὰ ἐρωτήσω.

ἀφορμίζομαι (ὄρμος) κάνω τὸ πλοῖον νὰ ἐκπλεύσῃ· οὐ μὴ ἀφορ-

μίση 18: τὸ οὐ μὴ μεθ' ὑποτακτ. ἀόρ. ἐντονώτερον τοῦ οὐ μεθ' ὀριστ. μέλλοντος.

ἄχα δωρ., ἀπτ. ἠχή, ἦχος.

ἄχαρις ὁ ἄνευ χάριτος· χάρις ἄχαρις 566 χάρις ποῦ δὲν εἶναι χάρις: κακῆς γυναικὸς χάριτι ἄχαριτι ἀπώλετο ἐχάθη χάριτι μιᾶς κακῆς γυναικὸς (τῆς Ἑλένης), ἣ ὅποια δὲν ἤξιζε τοιαύτην θυσίαν.

βάθρον 962: εἰς τὸν Ἄρειον Πάγον ὑπῆρχον δύο βάθρα, λίθοι ἀκατέργαστοι, ὁ λίθος τῆς ἄβρεως, ἐπὶ τοῦ ὁποίου ἴστατο ὁ κατηγορούμενος, καὶ ὁ λίθος τῆς ἀναιδείας, ἐπὶ τοῦ ὁποίου ἴστατο ὁ κατήγορος (ὡς μὴ παρέχων αἰδεσιν)· βλ. αἰδώς.

βακχεύω ἐορτάζω ἐορτὴν τοῦ Βάκχου· 1243 βλ. ἄστακτος.

βάκχιος οἶνος· πληρῶ ἴσον μέτρον βακχίου 953 ἐγγέω ἴσον ποσὸν οἴνου.

βλέπω 1056 ἀποβλέπω, στηρίζω τὰς ἐλπίδας μου.

βλέφαρον ὀφθαλμός.

βορά (βιβρώσκω) φαγητόν.

βούλευμα σχέδιον· ἐκ βουλευμάτων 1290 κατὰ τὰ σχέδια.

βουφόρβια τά, ἀγέλη βοῶν.

βουφορβός βουκόλος· καὶ μὴν ὄδε βουφορβός ἦκει 236 ἀλλὰ νά, ἔρχεται ὁ βουκόλος.

Βραυρώνιος ὁ ἀνήκων εἰς τὴν Βραυρῶνα, χωρίον κείμενον εἰς τὰ ἀνατολικά παράλια τῆς Ἀττικῆς, νοτιώτερον τῶν Ἀλῶν (νῦν Βραῶνα)· κλίμακες Βραυρώνιαι 1462 τὰ (κλιμακοειδῶς διατεταγμένα) ὑψώματα τῆς Βραυρῶνος· σεμνάς καλεῖ αὐτάς ὁ Εὐριπίδης, διότι ὑπῆρχεν ἐκεῖ ναὸς τῆς (Βραυρωνίας) Ἀρτέμιδος.

βρέτας τό, ξύλινον ὁμοίωμα θεοῦ, ξέβανον.

βρότειος ἀνθρώπινος.

βροτοκτόνος ἀνθρωποκτόνος· θυσία βροτοκτόνος 384 ἀνθρωποθυσία.

βώμιος ὁ ἀνήκων εἰς τὸν βωμόν· βώμιοι ἐπιστάται 1284 ἐπιμεληταὶ τοῦ βωμοῦ (τῶν θυσιῶν)· πρβλ. 624 καὶ 726.

γαληνός 345 ἐπιεικής, μαλακός, φιλόανθρωπος.

γαμέω - ὦ 2 νυμφεύομαι, λαμβάνω γυναῖκα· 682 ἔχω σύζυγον (γυναῖκα).

γάνος τό, λάμπις, χαρά, ἀπόλαυσις· ἀνθεμόρροντον γάνος μελίσ-
Ψηφιοποιήθηκε ἀπὸ τὸ Ἰνστιτούτο Ἐκπαιδευτικῆς Πολιτικῆς

σης 634 τὸ ἡδονικὸν ὑγρὸν τὸ ἐκ τῶν ἀνθέων ἐξαγόμενον, τὸ μέλι.

γάνυμαι λαμπρύνομαι, ἀγάλλομαι, καμαρώνω· 1239 βλ. εὐπαις.

γάρ 520 πράγματι· τί γάρ; 533 τί ἐγένινεν ἀλήθεια; ὅταν αἰτιολογῇ τὰ ἐπόμενα (π.χ. 118), μεταφράζεται διὰ τοῦ ἐπειδή.

γέ (συνήθως) τοῦλάχιστον, οὐχὶ σπανίως δύναται νὰ μεταφρασθῇ διὰ τοῦ ναί: ἀνεπιώς γε 919 ναί, ἐξάδελφος· λέλοιπεν Ἡλέκτραν γε παρθένον μίαν 562 ναί, ἔχει ἀφήσει μίαν κόρην, τὴν Ἡλέκτραν· ὁμοίως: 75, 510, 866, 1177 κ.ἀλλ.

γεγῶς μτχ. παρακειμ. τοῦ γίγνομαι (= γεγονώς): γεγῶσα τυγχάνει 473 ὑπάρχει· εἰ γεγῶς 509 εἶσαι, κατάγεσαι.

γενειάδες αἱ, σιαγόνες, γνάθοι, παρειά: πλήγματα γενειάδων 1366 κτυπήματα κατὰ τῶν σιαγόνων.

γενέσθω οἶσθα ἅ μοι γενέσθω; 1203 = οἶσθα ἅ μοι γενέσθαι δεῖ (ἢ ἅ μοι γενέσθαι βούλομαι); πρβλ. ὁμοίαν σύνταξιν ἐν Ἐκάβῃ 225: οἶσθ' ὃ δρᾶσον; = οἶσθ' ὃ δεῖ σε δρᾶσαι;

γέννα 154 γενεά.

γένυς - υος ἡ, σιαγόν, παρειά: πολυποίκιλα φάρεα καὶ πλοκάμους περιβαλλόμενα γένυν ἐσκίαζον 1149 ἐσκίαζον τὰς παρειάς μου καλύπτουσα αὐτάς μὲ πολυκεντήτους καλύπτρας καὶ μὲ τοὺς πλοκάμους μου.

γλαυκός γαλαζοπράσινος.

γλῶσσα: καλὸν τοι γλῶσσο· ὅτω πιστὴ παρῆ 1064 εἶναι ὥραϊον νὰ εἶναι κανεῖς ἐχέμυθος.

γνώμη (δικαία) 1469 εὐσεβῆ αἰσθήματα· 419 βλ. ὄλβος.

γοῦν τοῦλάχιστον· 1194 ἔτσι λοιπόν.

γύαλον τό, κοίλωμα, φάραγξ, χαράδρα, ὅτι τὰ γύαλα τῆς Δήλου ἦσαν καρποφόρα (1235) δὲν εἶναι ἀκριβές· διὰ τὸ ὅλον χωρίον 1234 κ.έ. βλ. εὐπαις.

δαίζω σχίζω, τεμαχίζω.

δαῖς δαιτός ἡ, φαγητόν, « τραπέζι », συμπόσιον

δάμαρ - αρτος ἡ, ἡ σύζυγος.

Δαναῖδαι Δαναοί.

δαρὸς μακρός, μακροχρόνιος.

δεῖμα τό, φόβος· δεῖμα τοῦλέθρου 485 φόβος τῆς καταστροφῆς· βλ. οἰκτίζομαι.

δεινῶς 552 ἀθλίως.

δειράς ἡ, ῥάχης ὄροσειρᾶς, ὄρος, βράχος, σκόπελος· *δειράς εἰναλία* 1240 βράχος παραθαλάσσιος· *δειράς Καρυστία* 1451 ἀκρωτήριον τῆς Καρύστου, εἰς τὸ νότιον ἄκρον τῆς Εὐβοίας.

δέλτος ἡ, ἐπιστολή· αἱ ἐπιστολαὶ ἐγράφοντο δι' ὀξέος μεταλλίνου ὀργάνου ἐπὶ μικρῶν ξυλίνων πινακίδων, αἵτινες ἐκοιλαινόντο εἰς μικρὸν βάθος ἀφιεμένου πλαισίου ἐλαφρῶς ἐξέχοντος· ἡ ἐπιφάνειά των ἐπεχρίετο μὲ λεπτὸν στρώμα κηροῦ· μετὰ τὴν γραφὴν αἱ πινακίδες ἐτίθεντο ἢ μία ἐπὶ τῆς ἄλλης (ἐκ τούτου τὸ ἐν δέλτου πτυχαῖς 760), ἐδέοντο καὶ ἐσφραγίζοντο.

δέμας τό, σῶμα· ἀδελφῆς δέμας 1440 τὴν ἀδελφὴν (του).

δέρα δωρ., ἀττ. *δέρη*, λαϊμός.

δεσμὸς πληθ. *δεσμά*· προστίθημι *δεσμά* 1204 ἐπιβάλλω *δεσμά*, δένω· ἴτ' ἐπὶ *δεσμά* 1205 πηγαίνετε νᾶ (τοὺς) δέσετε.

δεσπόσυνοι 439 εἶναι αἱ εὐχαὶ τῆς Ἰφιγενείας, *δεσποίνης* τῶν ἀποτελουσῶν τὸν Χορὸν γυναικῶν· ἡ Ἴφ. εἶχεν εὐχηθῆ (354 κ.ε.) νᾶ πέσῃ εἰς χεῖράς της ἢ Ἐλένη.

Δηλιάς γυνὴ ἐκ Δήλου· 1234 ἐν Δήλῳ εὕρισκομένη.

διὰ μετ' αἰτιατικῆς (ποιητ., παρὰ πεζοῦς πάντοτε μετὰ γενικῆς)· *διὰ λαμπρὸν αἰθέρα* 29 *διὰ μέσου τοῦ λαμπροῦ αἰθέρος· διὰ πέτρας Συμπληγάδας* 355· (διὰ) *φῦλα καὶ δι' ὁδοὺς* 889.

διαβιάζομαι ἀναγκάζω.

διαδοχή· *διαδοχαῖς Ἐρινύων* 79 μεταδρομαῖς Ἐρινύων διαδεχομένων ἀλλήλας, καταδικωόμενοι ἀπὸ τὰς διαδεχομένας ἀλλήλας Ἐρινῦς.

διακλύζω βρέχω, πλύνω.

διαμείβω λαμβάνω ὡς ἀντάλλαγμα· *Ἀσιήτιδα γαῖαν Εὐρώπας διαμείψας* 397 τὴν Ἀσίαν ἀντὶ τῆς Εὐρώπης λαβὼν ὡς ἀντάλλαγμα, δηλ. ἀφήσας τὴν Εὐρώπην καὶ μεταβάς εἰς τὴν Ἀσίαν.

διαπτυχὴ ἡ, δίπλα· *δέλτου πολύθυροι διαπτυχαὶ* 727 ἐπιστολὴ ἐκ πολλῶν πινακίδων ἀποτελουμένη· *γραμμάτων διαπτυχαὶ* 793 διπλωμένη ἐπιστολὴ· βλ. δέλτος.

διαριθμέω-ῶ λογαριάζω ἓνα ἓνα, κάνω διαλογὴν (ψήφων). Κατὰ τὴν δίκην τοῦ Ὁρέστου ἢ Ἀθηνᾶ, ἥτις προήδρευε, *δηροίθμησε ψήφους ἴσας* 966, δηλ. παρετήρησε κατὰ τὴν ἀρίθμησιν ἰσοψηφίαν, τότε δὲ προσέθεσε καὶ τὴν ἰδικὴν τῆς ψήφου καὶ οὕτως ὁ Ὁρέστης ἠθωώθη.

Ὁ μῦθος εἶναι αἰτιολογικός, δηλ. ἐρμηνευτικός τοῦ ἐθίμου, καθ' ὃ ἐν ἰσοψηφίᾳ ὁ κατηγορούμενος ἀπηλλάσσετο : ὑπετίθετο ὅτι ἐλάμβανε καὶ τὴν ψῆφον τῆς Ἀθῆνας· πρβλ. 1470.

διαρρῶξ - ὦγος (ῥήγνυμι) · διεσχισμένους.

δίδυμοι 456 δύο.

διέρχομαι 672 βλ. λόγος.

δίκαιος 1202 δικαιολογημένος.

δίκη 968 δικαστική ἀπόφασις· *δίκην παρέχω* 944 δικάζομαι, λογοδοτῶ.

Δίκτυνα ἐπίθετον τῆς Ἀρτέμιδος· κυρίως ἦτο θεὰ Κρητική, ἣν ὁ Εὐριπίδης ταυτίζει πρὸς τὴν κυνηγὸν Ἀρτεμιν παρετυμολογῶν τὸ ὄνομά της ἐκ τῆς λ. *δίκτυον*.

δινεύω περιστρέφω κυκλικῶς, στροβιλίζω, στριφογυρίζω· *μόχθος δ' ἐκ μόχθων ἄσσει, δινευούσαις Ἴπποισιν ἐπεὶ πταναιὶς ἀλλάξας ἐξ ἔδρας ἱερὸν μετέβαλεν ὄμμ' αὐγᾶς ἄλιος* 192 ἡ μία συμφορὰ διαδέχεται τὴν ἄλλην ἀπὸ τὴν ἐποχὴν ποῦ ὁ ἥλιος ἀλλάξας τροχίαν μὲ τὸ στριφογύρισμα τοῦ πτερωτοῦ ἄρματός του ἔρριπεν ἄλλοῦ τὸ ἀκτινοβόλον βλέμμα του. Τοῦτο ἐγίνε διὰ σειρὰν ἐγκλημάτων, τὰ ὅποια ὁ ποιητὴς ὡς γνωστά εἰς τοὺς θεατὰς ὑπαινίσσεται ἀπλῶς διὰ τῶν λέξεων *χρυσέας ἀρνὸς ὀδύνα* 196 : Εἰς τὸ ποίμνιον τοῦ Ἀτρέως, ὅταν νυμφευθεὶς τὴν θυγατέρα τοῦ Εὐρυσθέως Ἀερόπην ἐγίνε βασιλεὺς τῶν Μυκηναίων, ἐνεφανίσθη ἀρνίον χρυσόμαλλον, σύμβολον καὶ ἐγγύησις τῆς ἐξουσίας. Ὁ ἀδελφὸς τοῦ Ἀτρέως Θυέστης κατάρθρωσε μὲ τὴν βοήθειαν τῆς ἀπίστου Ἀερόπης νὰ γίνῃ κύριος τοῦ ἀρνίου. Μεταξὺ τῶν ἀδελφῶν ἐξερράγη ἀγρία ἔρις, ἣτις ἀπέληξεν ὑπὲρ τοῦ Ἀτρέως ὁ Θυέστης ἐξωρίσθη, ἀλλὰ φεύγων παρέλαβε μεθ' ἑαυτοῦ τὸν μικρὸν υἱὸν τοῦ Ἀτρέως Πλεισθένην, τὸν ὅποιον ἀναθρέψας ὡς ἴδιον τέκνον ἀπέστειλεν ἀργότερον εἰς Μυκήνας, ἵνα φονεύσῃ τὸν πατέρα του. Ὁ Ἀτρεὺς τὸν συνέλαβε καὶ τὸν ἐφόνευσε χωρὶς νὰ γνωρίζῃ ὅτι εἶναι υἱὸς του, ὅταν δὲ τὸ ἔμαθεν, ὤμοσεν ἐκδίκησιν· προσποιηθεὶς ὅτι ἐπεθύμει νὰ συνδιαλλαγῇ μετὰ τοῦ ἀδελφοῦ του, τὸν ἀνεκάλεσεν ἐκ τῆς ἐξορίας καὶ σφάξας καὶ διαμελίσας τὰ τέκνα τοῦ Θυέστου, παρέθεσε τὰς σάρκας τῶν εἰς δεῖπνον, τὸ ὅποιον προσέφερον εἰς τὸν ἀγνοοῦντα τοῦτο πατέρα τῶν. Κατ' ἄλλην ἐκδοχὴν τοῦ μύθου ὁ Θυέστης καταλαβὼν τὴν ἐξουσίαν εἶπεν εἰς τὸν ἀδελφόν του ὅτι θὰ τὴν παρέδιδεν εἰς αὐτόν, ἐὰν ὁ ἥλιος μετέβαλλε πορείαν· τὸ

θαῦμα ἔγινε κατ' ἀπόφασιν τοῦ Διός, ὅστις ἠγνόει τὸν Ἄτρεα.

δίη κυκλική περιστροφή, στρόβιλος, στριφογύρισμα· ἦν ἀμφὶ δίναις, ἃς θάμ' Ἐῷριπος πυκναῖς αἰθαῖς ἐλίσσειον κινάειν ἄλλα στρέφει, ἔσφαζεν Ἑλένης οὐνεχ', ὡς δοκεῖ, πατήρ δ' συντ. : ἦν πατήρ ἔσφαζεν, ὡς δοκεῖ (ὅπως πιστεύεται), Ἑλένης οὐνεκα ἀμφὶ δίναις (πλησίον τῶν περιστρεφόμενων βρεμάτων), ἃς Ἐῷριπος ἐλίσσειον θαμὰ πυκναῖς αἰθαῖς (διὰ συχνῶν ἀνέμων) στρέφει (ταρασσει, φέρει παλιρροίας εἰς τὴν) κινάειν ἄλλα. Ἐπὶ τῆς ἐποχῆς τοῦ Εὐριπίδου δὲν ἦτο γνωστὴ ἡ αἰτία τῶν πολιρροῶν.

διόλλυσαι καταστρέφουσαι, λέγει ὁ Χορός εἰς τὸν Ὀρέστην 652.

διοπετής ὁ ἐκ τοῦ Διός (ἐξ οὐρανοῦ) πεσών.

διος ὁ τοῦ Διός· *διά κόουρα* 404 ἢ Ἄρτεμις.

Διόσκοροι = Διόσκουροι, ὁ Κάστωρ καὶ ὁ Πολυδεύκης, δίδυμοι υἱοὶ τοῦ Διός καὶ τῆς Λήδας, προστάται τῶν ναυτιλλομένων.

δίπαλτος ὁ δι' ἀμφοτέρων τῶν χειρῶν παλλόμενος· *δίπαλτα πολεμίων ξίφη* 323 δύο πολεμίων ξίφη παλλόμενα.

δίπτυχος διπλωμένος, διπλοῦς· ἐν 242, 474, 1289 σημαίνει ἀπλῶς δύο.

Δίρκα δωρ., ἄττ. *Δίρκη*, πηγὴ καὶ βύαξ ἐν Θήβαις.

δισσοί 264 δυο.

δίχα χωριστά.

διωγμός καταδιώξις· *πορθμένω διωγμόν* 1435 ἐπιχειρῶ καταδιώξιν.

διώκω 1296 ἀναζητῶ.

δμαθείς δωρ., ἄττ. *δηθείς* (μτχ. παθ. ἀφρ. τοῦ δάμνημι, δαμάζω), φονευθείς, ἀποθανών· 199 βλ. *ποινά*.

δμῶή δούλη.

δνοφερός ζοφερός, σκοτεινός· οἱ (ὄνειροι) πολέσιν μερόπων τά τε προῦτα τά τ' ἐπειθ' ὅσα τ' ἐμελλε τυχεῖν ἔπνον κατὰ δνοφερός γὰς εὐνάς ἔφραζον 1264 τὰ ὅποια (ὄνειρα) εἰς πολλοὺς ἀνθρώπους ἀπεκάλυπτον τὰ παρελθόντα καὶ τὰ παρόντα καὶ τὰ μέλλοντα κατὰ τὸν σκοτεινὸν ἔπνον των ἐντὸς τῶν ὑπογείων.

δοκέω - ὦ δ, 678 καὶ ἄλλ. φαίνομαι, θεωροῦμαι, νομίζομαι, πιστεύομαι· 390, 641, 785, 855 καὶ ἄλλ. νομίζω· 349, 1443 φαντάζομαι· 1402 θεωρῶ ὀρθόν, δέχομαι, ἐπιτρέπω· *δοκεῖ* (ἀπρόσ.) φαίνεται *κλιόν· δοκῶ ἐν ἔπνῳ* 44 ὄνειροῦμαι. Ἐκ τοῦ ἐδοξα (44) νοητέον ἐν

46 καὶ ἐν 48 ἔδοξε (μοῦ ἐφάνη)· ἐν 279 ἔδοξε ἐφάνη (ὁ βοσκός)· ἐξ αὐτοῦ νοεῖται ἐν 280 ἔδοξε ἐφάνη καλόν· κἀδόκουν οὐκ εἰδέναι 956 «καὶ ἔκανα πῶς δὲν καταλάβαινα»· ἴν' ἡμῖν δρᾶν τι δὴ δοκεῖ πλέον 1336 προφανῶς (δὴ) διὰ τὰ νομίσωμεν ἡμεῖς ὅτι ἔκανε κάτι σοβαρόν.

δόκημα γνώμη· δοκίμασι 176 (ὡς ἐν 8 ὡς δοκεῖ) ὅπως πιστεύεται.

δόμος: δόμοι 1040, 1079 ναός· δόμοι ἀνακτόρων (περιφρ.) 65 ἀνάκτορα (τῆς θεᾶς), ναός· σύντ.: εἶμι εἴσω τῶνδε δόμων ἀνακτόρων θεᾶς, ἐν οἷσι ναῶν ἢ Ἰφιγένεια ὡς ἱέρεια κατοικεῖ ἐν τῶ ναῷ.

δονακόχλοος ὁ ἔχων χλοερούς δόνακας, πρασίνοὺς καλάμους· ἢ αἰτιατ. δονακόχλοα, 399, κατ' ἀναλογίαν πρὸς τὰ λευκόχροα, κυανόχροα, ἀπαλόχροα.

δόξα 1030 γνώμη· μεταδίδωμι δόξης ἀνακοινῶν τὴν γνώμην μου· 1164 εἰκασία· 418 βλ. κοινός.

δοξάζομαι 831 νομίζομαι.

δορι (δοτ. τοῦ δόρυ) 519 διὰ πολέμου.

δράκαινα θηλ. τοῦ δράκων· Ἄιδον δράκαινα 286 Ἐρινύς.

δράκων ὄφις· ἐν 1245 νοεῖται ὁ Πύθων, ὅστις ἐφύλαττε τὸ μαντεῖον τῶν Δελφῶν, ὅτε τοῦτο ἀνῆκεν εἰς τὴν μητέρα του τὴν Γῆν (ἢ Γαῖαν ἢ Χθόνα) καὶ ἔπειτα εἰς τὴν θυγατέρα της τὴν Θέμιν· ὁ Ἀπόλλων φονεύσας τὸν Πύθωνα ἔγινε κύριος τοῦ μαντείου.

δρασμός (διδράσκω) φυγή· ναῖοι δρασμοὶ 891 φυγή διὰ πλοίου· 1300 βλ. μέτα.

δρόσος: θαλασσία δρόσος 1192 θαλάσσιον ὕδωρ.

δυσγενής ὁ ἐκ ταπεινῆς οἰκογενείας καταγόμενος.

δυσδαιμονία κακοδαιμονία, δυστυχία· μεταβάλλειν δυσδαιμονία 1120 ἢ (ἐξ εὐτυχίας εἰς δυστυχίαν) μεταβολή (τὸ μετ' εὐτυχίαν κακοῦσθαι 1121) εἶναι ἢ (πραγματικῇ) συμφορὰ διὰ τοῦτο ὁ Χορὸς ζηλοῖ τὸν διαρκῶς δυστυχῆ βίον, διότι σύντροφος ὢν ἀνάγκαις (ἐὰν ἀνατραφῆς μέσα εἰς τὰ βάσανα) οὐ κἀμνεῖς (ἀντέχεις).

δυσδαίμων κακοδαίμων, δυστυχῆς· δυσδαίμων daίμων 203 μαῦρα μοῖρα· ἢ μοῖρα τῆς Ἰφιγενείας ἦτο κακὴ ἐξ ἀρχᾶς τᾶς ματρὸς ζώνας καὶ νεκτὸς κείνας, δηλ. ἀπὸ τὴν στιγμὴν τῆς συλλήψεώς της ἐν τῇ κοιλίᾳ τῆς μητρός της.

δυσθρήνητος λίαν θρηνώδης· ὡς ἔγκειμαι δυσθρηνήτοις θοῖνοις 114 διότι εἶμαι βουτηγμένη εἰς μεγάλους θρήνους.

δυσμαθής δυσνόητος· ἡ τύχη παρήγαγ' εἰς τὸ δυσμαθὲς 478 φέρει (τὰ ἐπικείμενα κακὰ) εἰς σημεῖον πού δὲν μπορεῖς νὰ καταλάβῃς.

δυσμενής: τὸ δυσμενὲς μὴ 'μοὶ λάβῃς 637 μὴ θυμώσης ἐναντίον μου, μὴν τὰ βάλῃς μαζί μου (δι' ὅ,τι πρόκειται νὰ πάθῃς, διότι δὲν πταίω ἐγώ, ἀλλ' ὁ νόμος). 'Ο 'Ορέστης δηλ., λέγει ἡ 'Ιφιγένεια, πρέπει νὰ σκεφθῇ ὅ,τι καὶ ὁ αἰχμάλωτος ὁ γράφας τὴν ἐπιστολὴν 584 κ.έ.

δύσους δυσμενής· δύσουν με λήψεσθε 350 δυσμενῆ θὰ μὲ εὔρετε.

δύσσυμφος ὁ δυστυχῆς εἰς τὸν γάμον του· *νύμφαν δύσσυμφον* 216 *νύφη, μαύρη νύφη.*

δυσπραξία δυστυχία· ἡ *λίαν δυσπραξία* ἔστι διδοῦσα *λίαν μεταβολάς, ὅταν τύχη* 721 ἡ ἄκρα δυστυχία φέρει ἐνίοτε μεγάλας μεταβολάς, ὅταν τὸ φέρῃ ἡ περίστασις· 514 βλ. *πάρεργον.*

δυσσεβής 694 θεοκατάρατος.

δυστυχῆς: οἱ δυστυχεῖς τοῖσι δυστυχεστέροις αὐτοὶ κακῶς πράξαντες οὐ φρονοῦσιν εὐ 352 οἱ ἄνθρωποι, ὅταν δυστυχήσουν οἱ ἴδιοι, δὲν αἰσθάνονται συμπάθειαν πρὸς τοὺς δυστυχεστέρους των· τὸ κακῶς πράξαντες μετὰ τὸ δυστυχεῖς πλεονασμός· ἴσως ὅμως τὸ χωρίον νὰ εἶναι ἐφθαρμένον. (Κατ' ἄλλους: οἱ διαρκῶς δυστυχεῖς, ὅταν τοὺς πλήξῃ μία νέα συμφορά, δὲν αἰσθάνονται κ.τ.λ.)· τὰ δυστυχῆ 958 ἡ δυστυχία.

Δυστυχῆς εἶναι τὸ ὄνομα, τὸ ὁποῖον λέγει (500) ὁ 'Ορέστης ὅτι θὰ τοῦ ἐταίριαζε.

δυσφόρμιγξ ὁ μὴ σύμφωνος μετὰ τὴν φόρμιγγα, ἄλυρος, θρηνητικός, ἀξιοθρήνητος, θλιβερός· 225 κ.έ. βλ. *αἰμάσσω.*

δύσχορτος ξηρός, ἄγονος.

δώματα 1153 νάος.

ἔα ἐπιφών. θαυμασμοῦ ἢ δυσαρεσκείας ἢ ἐκπλήξεως.

ἔβα δωρ., ἀττ. ἔβη.

ἐγείνατο ἐγέννησε· ἀόρ. τοῦ *γείνομαι.*

ἐγκνικται κεῖμαι ἐντός· 145 εἶμαι βουτηγμένος.

ἐγκληρος ὁ ἔχων κληρον, κληρονόμος, μοναχοκληρονόμος. *Εγκληροὶ καὶ συνήθως *ἐπὶ κληροὶ* ἐκαλοῦντο ἐν Ἀθήναις αἱ κληρονομοῦσαι ὀλόκληρον τὴν πατρικὴν περιουσίαν δι' ἔλλειψιν ἀρρένων ἀπογόνων·

ὑπάρχον δὲ περὶ αὐτῶν ῥηταὶ προστατευτικαὶ διατάξεις ἐν τῷ ἀττικῷ δικαίῳ.

ἐγκροτέω-ῶ κτυπῶ· πυγμαὶ ἦσαν ἐγκροτούμεναι 1368 ἔπεφταν γροθιές.

ἐγκύκλιος κυκλικός· 429 βλ. μέλω.

ἐγκυκλώ-ῶ στρέφω ἐν κύκλῳ.

εἶ· εἶ γὰρ πέσοι 1221 εἶθε νὰ ἐπιτύχη.

εἶα, ἐπίρρημα παρακλευσματικόν, ἐμπρός λοιπόν.

εἶεν ἄς εἶναι, καλά· δηλοῦ ὅτι ὁ λέγων θέλει νὰ τερματίσῃ μίαν συζήτησιν, διὰ νὰ μεταβῇ εἰς ἄλλο ζήτημα (π.χ. 342, 467).

εἰκότως εὐλόγως, φυσικά· εἰκότως ἔχει 911 εἰκός ἐστι.

εἰκῶ αἰτιατ. τοῦ εἰκῶν. Ὁ Εὐριπίδης ποιῶν 223 τὴν Ἴφιγένειαν λυπούμενην, διότι δὲν εὐρίσκεται εἰς τὴν πατρίδα τῆς, ὥστε νὰ δύναται νὰ ὑφαίνη καὶ νὰ παριστάνῃ εἰς τὸ ὕφασμά τῆς τὰς εἰκόνας τῆς Ἀθηνᾶς καὶ τῶν Τιτάνων (τὴν Τιτανομαχίαν), ἔχει κατὰ νοῦν τὰς εὐγενεῖς Ἀθηναίας παρθένους τῆς ἐποχῆς του, αἱ ὁποῖαι ὑφαίνον τὸν κροκωτὸν πέπλον τῆς θεᾶς τὸν πανηγυρικῶς κομιζόμενον κατὰ τὰ Πάναθήνια εἰς τὴν Ἀκρόπολιν.

εἰλάτινος ἐπικός τύπος ἀντὶ ἐλάτινος, κατεσκευασμένος ἐκ ξύλου ἐλάτης· 407 βλ. ὄθιος.

εἰλίσσω = ἐλίσσω, ὁ ἰδέ.

εἰπῶν ἐν 964 ὀνομαστικὴ ἀπόλυτος ὡς καὶ τὸ ἀκούσας· εἰπῶν ἀκούσας τε ἀφοῦ ἀπελογήθην καὶ ἀφοῦ ἤκουσα τὴν κατηγορίαν.

εἰργῶ ἐμποδίζω, ἀναχαιτίζω.

εἶσατο 946 ἴδρυσεν· ἀόρ. τοῦ ἴζω βάζω τινὰ νὰ καθίση.

εἰσοράω-ῶ· φόβῳ εἰσορᾶν 1342 ἐκ φόβου μήπως ἴδωμεν· σύντ. : φόβῳ εἰσορᾶν ἃ μὴ χρῆν (εἰσορᾶν).

εἰσπράττομαι εἰσπράττω διὰ τὸν ἑαυτὸν μου, λαμβάνω· ὡς εὖ κακὸν δίκαιον (= κακὴν δίκην) εἰσεπράξατο 559 πόσον καλὰ ἔκαμε ποῦ ἐπέβαλεν αὐτὴν τὴν φοικτὴν μὲν (καὶ δι' αὐτὸν τὸν τιμωρήσαντα) ἀλλὰ δικαίαν τιμωρίαν.

ἐκ 552 ὑπὸ· ἐκ δόμων 1005 ἐν τῇ ξένη.

ἔκατι ἔνεκα.

ἐκβαίνω 98 βαίνων φθάνω εἰς τὸ τέρμα (βλ. προσάμβασις)· ἐν 200 ὡς τὸ ἡμέτερον « βγαίνω » εἰς ἐκφράσεις ὡς « βγήκε τ' ὄνειρο », « βγήκε ἡ προφητεία »· ἐκβαίνει ποινὰ ἢ ἐκδίκησις πραγματοποιεῖται,

εκτελείται, ή φωνή τοῦ αἵματος εὐρίσκει ἱκανοποίησιν (βλ. ποινά)· ἐξέβην ἄλλοσε 781 ἄλλου πῆγε ὁ νοῦς μου· μὴ ἴκβάντας τύχης, καιρὸν λαβόντας, ἡδονάς ἄλλας λαβεῖν 907 ἀφοῦ εὔρον μίαν εὐκαιρίαν, νὰ μὴ ἐπιδιώκουν ἄλλας μικρὰς ἡδονάς, παραστρατιζόντες ἀπὸ τὸν δρόμον τοῦ τοὺς ἀνοίξεν ἡ τύχη.

ἐκβολή: ἐκβολαὶ νεὼς 1424 τὸ ἐκβληθέν, τὸ ἐξοκειλαν πλοῖον.

ἐκβολος ὁ, 1042 μέρος ξηρᾶς κατακλυσθὲν ὑπὸ τῆς θαλάσσης.

ἐκβρυχάομαι - ὦμαι βγάζω βρυχηθμόν· στεναγμόν ἡδὸν ἐκβρυχώμενοι 1390 ἐκβάλλοντες βαθὺν στεναγμόν ἀνακουφίσεως.

ἐκδύομαι 602 βγαίνω εἰς τὴν ἐπιφάνειαν, ξεφεύγω, ξεγλιστρω.

ἐκεῖ: τοῖς ἐκεῖ 771 ὅπως πιστεύουν οἱ ἐν Ἑλλάδι.

ἐκκλέπτω κλέπτω καὶ ἀπάγω κρυφίως· ἀποσπῶ· ἐξεκλέψαμεν πέτροισι χειρῶν φάσγανα 331 : τὸ χειρῶν ἐκ τοῦ ἐξεκλέψαμεν, αἱ χεῖρες τοῦ Ὁρέστου καὶ τοῦ Πυλάδου βαλλόμεναι διὰ τῶν λίθων παρέλυσαν ἀπὸ τοὺς πόνους καὶ ἀφήκαν τὰ ξίφη νὰ πέσουν κατὰ γῆς.

ἐκκομίζομαι κομίζω μαζί μου ἔξω.

ἐκλείπω (ὄρκον) 750 παραβαίω.

ἐκλυσις ἀπολύτρωσις.

ἐκμανθάνω 667 ζητῶ λεπτομερεῖς πληροφορίας.

ἐκμοχθέω - ὦ κατασκευάζω μετὰ μόχθου, ἀγωνίζομαι, ὑφίσταμαι, ὑποφέρω μαρτυρικῶς.

ἐκνεύω ἐν 1186 στρέφω τὴν κεφαλὴν, στρέφομαι, κλίνω· ἐς τὸ τῆς θεοῦ γ' ἐξένευσας πρὸς τὸ μέρος τῆς θεᾶς ἀναμφιβόλως ἐστράφης (χωρὶς νὰ παρασυρθῆς ἀπὸ τὰ δειλεαστικά λόγια τῶν ξένων)· ἐν 1330 κάνω νεῦμα : ἐξένευσ' ἀποστῆναι πρόσω ἔκαμε νεῦμα (διέταξε) νὰ σταθῶμεν μακρὰν.

ἐκνίπτω ἀποπλύνω.

ἐκπετάννυμι ἀπλώνω πρὸς τὰ ἔξω, ἀνοίγω, φουσκώνω· ἐν 1135 σὺντ. : πόδες νεὸς ὠκυπόμου ἐκπετάσουσιν ἱστία ἀέρι πὰρ πρότονον κατὰ πρῶραν ὑπὲρ στόλον τὰ « ποδάρια » (βλ. πόδες) τοῦ ταχέος πλοίου κρατοῦντα τεντωμένα πρὸς τὰ κάτω τὰ ἱστία θὰ τὰ ἀφήσουν νὰ φουσκώσουν μετὰ τὸν ἀέρα κοντὰ εἰς τοὺς προτόνους (βλ. λ.) πρὸς τὸ μέρος τῆς πρῶρας, ἐπάνω ἀπὸ τὴν προεξοχὴν αὐτῆς (βλ. στόλος).

ἐκπέφυκα 807 ἔχω γεννηθῆ.

ἐκπίμπλημι γεμίζω ἐντελῶς· ἐν 81 διανύω ἐξ ὀλοκλήρου· ἐκπίμ-

πλημμι κίνδυνον 90 ύφίσταμαι μέχρι τέλους κίνδυνον, έκτελῶ μέχρι τέλους ἐπικίνδυνον ἐπιχείρησιν.

ἐκπλήσσω ἐκκροῦω, ἐκδιώκω, ἀποσπῶ· ἐκπλήσσω τοῦ παρόντος λόγου 240 ἀποσπῶ ἀπὸ τὰ νῦν λεγόμενα, διακόπτω τὰ νῦν λεγόμενα· ἐν 773 κἀνω ἕνα νὰ τὰ χάση.

ἐκποδῶν (ἐκ ποδῶν, ἀντίθ. ἐμποδῶν) μακράν· ἐκποδῶν ἔχω 1226 μένω μακράν.

ἐκσῶζω σῶζω ἐκ τῶν κινδύνων· ὡς δὴ σκότον λαβόντες ἐκσωθεῖμεν ἂν ; 1025 διὰ νὰ ἤμπορέσωμεν νὰ φύγωμεν καὶ νὰ σωθῶμεν ἐπωφελούμενοι τοῦ σκότους ;

ἐκτρέφομαι τρέφω, ἀνατρέφω, αὐξάνω· 848 σύντ. : ἐξεθρέψω μοι τόνδε συνομαίμονα φάος δόμοις (ὡς σωτηρίαν τοῦ οἴκου).

ἐκφροινίσσω κοκκινίζω (ἐνεργητ.), καταματώνω.

ἐκφροντίζω ἐπινοῶ, ἐξευρίσκω· ἐκφρόντισσον διωγμὸν ὅστις τοὺς ξένους θηράσεται 1323 σκέψου μὲ ποίαν καταδιώξιν θὰ κατορθωθῆ ἢ σύλληψις τῶν ξένων· τὸ διωγμὸν κατὰ πρόληψιν, τὸ ὅστις θηράσεται ἀναφορ. συμπερασμ.

ἐκῶν : οὐχ' ἐκῶν ἐκῶν 512· ὁ Ὀρέστης δὲν ἐξευρίσθη ἐκ τῆς πατρίδος του, ἀνεχώρησε λοιπὸν ἐκῶν, ἀλλὰ καὶ οὐχ ἐκῶν, διότι τὸν ἠνάγκασεν ἡ βαρύνουσα αὐτὸν μητρικὴ ἀρά· ὥστε ὁ χαρακτηρισμὸς φηγάς 511 ἀρμόζει εἰς αὐτὸν κατὰ ἰδιάζοντα τρόπον καὶ αὐτὸ ἔννοεῖ λέγων φεύγω τρόπον γε δὴ τινα.

ἐλακον ἀφρ. τοῦ λάσκω λέγω.

ἐλαστρέω - ῶ ἐλάνω, καταδιώκω.

ἐλεγος ὁ, θρηνηλογία, θρηνητικὸν ἄσμα· ἄλυροι ἔλεγοι τῆς οὐκ εὐμούσου μολπᾶς 146 θρηνοὶ τοῦ ἀμούσου τραγουδιῶ, τοὺς ὑποίους δὲν συνοδεύει ἡ λύρα (ἀλλ' ὁ αὐλός)· τὸ βοᾶν ἐξοβελίζεται· ἔλεγος οἶτος 1091 ἀξιοθρήνητος, θλιβερά μοῖρα.

ἐλέγχω ἐρωτῶ.

ἐλίσσω (καὶ εἰλίσσω) περιστρέφω· ἐν 444 κἀνω κυκλικὴν κίνησιν, ὥστε νὰ σχηματισθῆ στέφανος· ἀμφὶ χαίτα δρόσον αἱματηρῶν ἐλιχθεῖσα λαιμοτόμῳ δεσποίνας χειρὶ 442 ἀφοῦ περίξ τῆς κόμης τῆς δεξῆς τὸν στέφανον τοῦ φονικοῦ ἠγιασμένου ὕδατος ἀπὸ τὴν λαιμοτόμον χεῖρα τῆς κυρίας μου· ἡ δρόσος (ἐνταῦθα χέριμβες) εἶναι αἱματηρά, διότι προορίζει εἰς τὴν σφαγὴν, διὰ τὸν αὐτὸν δὲ λόγον λέγεται καὶ ἡ χεῖρ τῆς ἱερείας λαιμοτόμος, ἂν καὶ ἄλλοι ἔσφαζον τὰ θυματι

(πρβλ. 40 καὶ 622). Ἡ ἐν Δήλῳ λίμνη, ἥτις εἴλισσε τὸ ὕδωρ αὐτῆς κυκλικῶς (κύκλιον κατηγορ.) 1103, ἐκαλεῖτο τροχοειδῆς· κατὰ τὸν ἐλεγειακὸν ποιητὴν Θεόγγιν (5) ἡ Λητώ ἔτεκε τὸν Ἀπόλλωνα ἐπὶ τροχοειδέϊ λίμνῃ ἐφαραμένη φοίνικος χερσίν· παρὰ πόδ' εἰλίσσουσα φίλας ματρὸς ἡλικίων θιάσους 1145 σύρουσα εἰς κύκλιον χορὸν τοὺς ὀμίλους τῶν συνομηλικίων μου ἐνώπιον τῆς μητρός μου· χεῖρα παιδίων ἔλιξεν ἐκ Διὸς θρόνων Πυθίων δόμων χθονίας ἀφελεῖν μῆνιν θεᾶς 1271 μὲ τὴν παιδικὴν του χεῖρα περιέβαλε τὸν θρόνον τοῦ Διὸς (ἰκετεύων) νὰ ἀπομακρύνῃ ἀπὸ τὸ ἱερὸν τῶν Δελφῶν τὴν ὄργην τῆς χθονίας θεᾶς. Βλ. καὶ δίνῃ διὰ τοὺς στ. 6 κ.έ.

Ἑλλάς· ἀρχικῶς ἦτο ἐπίθετον (Ἑλλάς γῆ), παραλειπομένου δὲ τοῦ οὐσιαστικοῦ, τὸ ὁποῖον συνώδευεν, ἔγινεν οὐσιαστικὸν (ὡς καὶ τὸ Ἰλιάς, κυρ. ποιήσις)· ἐν τούτοις διειρηθῆ καὶ ὡς ἐπίθετον καὶ δὴ ἐν τῷ ἡμετέρῳ δράματι· Ἑλλάδος στρατηγίας 17 ἑλληνικῆς ἐκστρατείας· Ἑλλάδος γᾶς 448· Ἑλλάδος νεὺς σκάφος 1345 σκάφος ἑλληνικῆς νεὺς, ἑλληνικὴν ναῦν. Ἐπίσης καὶ τὸ Ἑλλην χρησιμοποιεῖται ἐπιθετικῶς, ἐνίοτε μάλιστα μετὰ θηλυκοῦ οὐσιαστικοῦ· Ἑλλην φόνος 72 ἑλληνικὸν αἷμα· Ἑλληρος γῆς 341 ἑλληνικῆς (ἑλληνίδος) γῆς· πατρίδος Ἑλληρος 495.

ἐμέθεν ἐμοῦ.

ἐμπεδος ἔγκυρος, δεσμευτικός.

ἐμπεδώ - ῶ (ὄρον) ἐκπληρῶ.

ἐμπολά δωρ., ἀττ. ἐμπολή, ἐμπόριον, ἀγοραπωλησία· ζαχρούσου δι' ἐμπολᾶς νόστον βάρβαρον ἦλθον 1111 ἀντὶ πολλοῦ χρυσοῦ (πωληθεῖσα καὶ ἀγορασθεῖσα) ἦλθον εἰς βάρβαρον χώραν.

ἐμπυρα τά, αἱ διὰ τοῦ πυρὸς θυσίαι· ἐμπυροσκοπία, πυρομαντεία.

ἐνάλιος θαλάσσιος· ἐναλία δρόσος 255 θαλάσσιον ὕδωρ.

ἐνδος δὸς εἰς χεῖρας (λέγει ἡ Ἰφιγένεια εἰς τὴν θεραπαινίδα τῆς 167).

ἐνθένδε ἀπ' ἐδῶ· τὸ δ' ἐνθένδε 91 (ἐπιρρηματικῶς) ἔπειτ' ἀπὸ αὐτό.

ἐνι 572, ἔνεστι, ὑπάρχει.

ἐνοπή φωνή· ἐπὶ δ' ἔσεισεν κόμαν, παῦσαι νυχίους ἐνοπᾶς 1276 ἐπισείσας (ἀνατινάξας) τὴν κόμην του διέταξε νὰ παύσουν τὰς νυκτερινὰς φωνὰς (τὴν ὄνειρομαντείαν)· πρὸς τὸ ἐπέσεισεν κόμαν πρβλ. Ἰλιάδ. A 528 κωανέησιν ἐπ' ὄφρ' οἱ νεῦσε Κρονίων· ἀμβρόσισι δ' ἄρα χαῖται ἐπερρώσαντο ἄνακτος κρατὸς ἀπ' ἀθανάτοιο.

ένταυθοῖ 1010 ἐκεῖ· ἐπεξήγησις αὐτοῦ τὸ πρὸς οἶκον 1011.

ἐξαίρετος ἐξηρημένος· ἐξαίρετον δὸς μοι τότε 755 κάμε μου τὴν ἐξῆς ἐξαίρεσιν.

ἐξακοντίζω βίπτω ἀκόντιον· ὅσας χεῖρας ἐξηκόντισα γενείου γονάτων τε τοῦ τεκόντος 362 ποσάκις ἔτεινα τὰς χεῖράς μου πρὸς τὸ γένειον καὶ τὰ γόνατα τοῦ πατρός μου.

ἐξαλλάσσω ἀλλάσσω ἐντελῶς· 135 ἀφήνω ἓνα τόπον καὶ πηγαίνω εἰς ἄλλον.

ἐξανάπτω κρεμνῶ ἕκ τινας, ἀναρτῶ· ἄλλος δὲ (ἐνν. τῶν βαρβάρων) πλεκτίας ἐξανήπτεν ἀγκύλας 1408 προσεπάθει νὰ περάσῃ εἰς τὸ πλοῖον· (εἰς τὸν ἰστόν ἢ ἄλλην προεξοχὴν του) βρόχον (συρτοθηλεῖα). Καὶ εἰς τὸν προηγούμενον στίχον (χῶ μὲν τις) περὶ βαρβάρων πρόκειται.

ἐξανθέω - ῶ βγάζω ἄνθη· ἀναφαίνομαι εἰς τὴν ἐπιφάνειαν, « ἀναδίνω »· 300 σύντ. : ὥστε πέλαγος ἀλὸς ἐξανθεῖν αἱματηρὸν (κατηγορ.) ὥστε ἡ ἐπιφάνεια τῆς θαλάσσης ἐκοκκίνισεν ἀπὸ αἷμα.

ἐξανίημι ἐκπέμπω, ἐξάγω, κάνω νὰ χυθῆ· ἐπισχέτω καὶ ἐξανιέτω 1459 - 1460. ἐνν. ὁ ἱερεὺς.

ἐξανύτω ἐκτελῶ, ἐκπληρῶ, φέρω εἰς πέρας.

ἐξάρχω ἀρχίζω, κάνω τὴν ἀρχήν· 743 ὑπαγορεύω.

ἐξαυδάω - ῶ ἐκφωνῶ, λέγω, ἄδω.

ἐξεδρος ὁ ἐκτὸς τῆς ἔδρας· ἐξεδροὶ χθονὸς 80 μακρὰν τῆς χώρας.

ἐξελέγχω 995 κάνω παρατήρησιν, ζητῶ τὸν λόγον.

ἐξένευσας ἐν· 1186 ἀόρ. τοῦ ἐκνεύω (ὁ ἰδέ). (Κατ' ἄλλους τοῦ ἐκνεύω κολυμβῶν ἐξέρχομαι εἰς τὴν ξηράν, διαφεύγω).

ἐξεύρημα ἐπινόημα, σχέδιον, στρατήγημα.

ἐξεφίεμαι παραγγέλλω, ἐντέλλομαι.

ἐξίσταμαι ἀπομακρύνομαι.

ἐξὸν μτχ. τοῦ ἔξεστι· ἐξὸν (ἐνν. φέρειν) 688 ἐνῶ εἶναι δυνατὸν νὰ ὑποφέρω.

ἐξορμάω - ῶ : ἐξορμῶ ῥεῦμα 1437 ἐξαπολύω κῦμα.

ἐπαίρω ἐγείρω, ὑψώνω· παύσω λόγῃην ἣν ἐπαίρομαι 1484 θὰ καταθέσω τὰ ὅπλα, τὰ ὅποια ὑψώνω.

ἐπαυρίσκομαι, ἀόρ. ἐπληρόμη, ἀπολαύω.

ἐπέιγομαι 1393 στενοχωροῦμαι, πιέζομαι, κακοπαθῶ.

ἐπεμβάσῃ δωρ., ἀττ. ἐπεμβήσῃ, μέλλ. τοῦ ἐπεμβαίνω· ἐς πάτραν

ποτ' επευβάση 648 θά πατήσης μιὰ φορά τὸ χῶμα τῆς πατρίδος σου.
επευφημέω - ὦ ἄδω ἐπὶ τινι· επευφήμησαν εὐχαισιν παιᾶνα 1403
 συνώδευσαν τὰς εὐχὰς με παιᾶνα (ὕμνον, δέησιν πρὸς τὸν Ἀπόλ-
 λωνα).

επεύχομαι 508 **καυχῶμαι** τὸ κλεινὸν Ἄργος πατριῶδ' ἐμὴν επεύ-
 χομαι καυχῶμαι ὅτι ἔχω π. τὸ κλ. Ἄ.

ἔπη 723 χρησμός.

ἔπηλυς (ἐπὶ ἤλυθον) ὁ ἄλλοθεν ἐλθὼν, ξένος. Ἐν 1021 τὸ ἐπιήλυδας
 ὑποκ. τοῦ ξενοφορεῖν.

ἐπιβαίνω 840 παρουσιάζομαι ἐξαίφνης· 1252 γίνομαι κύριος· ἐν
 215 τὸ ἐπέβασαν μεταβατικόν : ἐπεβίβασαν, ἔφεραν, ὠδήγησαν.

ἐπιζέω πίπτω ἐπάνω καὶ ζεματίζω· ἐπέζεσε τὸ Ταντάλειον σπέρμα
 987 ἔπεσεν ἐπάνω εἰς τὴν γενεάν τοῦ Ταντάλου καὶ τὴν ἔκαυσε.

ἐπιθωύσσω δίδω παραγγέλματα μεγαλοφώνως· κώπαις ἐπιθωύσει
 (= τοῖς κωπηλάταις ἐγκελεύσει) 1127 θά δίδῃ τὸν ῥυθμὸν εἰς τοὺς
 κωπηλάτας· τὸ ἔργον τοῦτο ἐξετέλει ὁ τριηραύλης.

ἐπίκρανον κιονόκρανον, ἡ κορυφή τοῦ στύλου.

ἐπιμαστίδιος ὁ ἐπὶ τῶ μαστῶ, ὁ θηλάζων.

ἐπισκήπτω ἀφήνω παραγγελίαν, ἐντολήν· πάντα..., ὡν ἐπισκήπτεις
 πέρι 1077 ὄλα, περὶ τῶν ὁποίων παραγγέλλεις.

ἐπισκοπέω - ὦ 1414 προστατεύω, ἐπιβλέπω.

ἐπιστέλλω παραγγέλλω.

ἐπιστολή ἐντολή, παραγγελία· ἐπιστολή, γράμμα.

ἐπιστροφή 671 ἐπικοινωνία· πάντες, ὡν ἐπιστροφή τις ἦν 671 πάν-
 τες, ὅσοι εἶχον κάποιαν ἐπικοινωνίαν πρὸς ἄλλους ἀνθρώπους· πρβλ.
 Ὅδ. α 177 : καὶ κείνος ἐπίστροφος ἦν ἀνθρώπων.

ἐπίσχη ὑποτακτ. ἀορ. τοῦ ἐπέχω ἐμποδίζω· μηδὲν μ' ἐπίσχη γε
 912 τίποτε νὰ μὴ μὲ ἐμποδίση.

ἐπίσχω ἐκτεταμένος τύπος τοῦ ἐπέχω ἀχρυμπῶ· ἐπισχέτω καὶ ἐξα-
 νείτω 1459 - 1460 ἐνν. ὁ ἱερεὺς.

ἐπόμνυμι ὀρκίζομαι εἰς τὸ ὄνομά τινος.

ἐπτάτονος ἐπτάχορδος· ἔχων κέλαδον ἐπτάτονου ἡώρας 1128 παί-
 ζων τὴν ἐπτάχορδον λύραν.

ἐπωμῖς 1) τὸ ὑπερέχον ἄχρον τοῦ βραχίονος, ἔνθα συνδέεται μετὰ
 ἁσπαστῶν τῆς κλειδῆς· 2) τὸ παρὰ τὸν ὤμον μέρος τοῦ χιτῶνος· ἐν 1404
 ἡ χεὶρ ὀλόκληρος ἀπὸ τοῦ ὤμου : γυμνάς ἐκ πέπλων ἐπωμίδας κώπη

προσαρμόσαντες ἐπιθέσαντες εἰς τὰς κόπας χεῖρας γυμνωθείσας ἀπὸ τοὺς πέπλους μέχρι τῶν ὤμων.

ἐπώνυμος ὁ φέρων τὸ ὄνομα, ὁ ὀνομασθεὶς ἀπὸ κάποιον ἢ κάτι. Τὸ εἰς Ἄλλὰς ὑπὸ τοῦ Ὁρέστου κομισθὲν ζῶανον τῆς Ταυροπόλου Ἀρτέμιδος ἦτο κατὰ τὸν Εὐριπίδην 1454 ἐπώνυμον τῆς χώρας τῶν Ταύρων καὶ τῶν περιπολήσεων τοῦ Ὁρέστου· βλ. Ταυροπόλος.

ἐπωτίδες αἱ, προεξοχαὶ ἐκατέρωθεν τῆς πρῶρας, ἐπὶ τῶν ὁποίων ἐσπερέωνον τὰς ἀγκύρας.

ἐράω - ὦ ποθῶ, ἐπιθυμῶ· σὺ τοῦτ' ἔρα 516 σὺ ἔχε αὐτὸν τὸν ἔρωτα, κράτει αὐτὴν τὴν χαρὰν διὰ τὸν ἑαυτὸν σου.

ἔργον: ἐν ἔργῳ 1190 ἐν ἐνεργείᾳ.

ἐρείψιμος κατερριμμένος εἰς ἐρείπια· πᾶν ἐρείψιμον στέγος βεβλημένον πρὸς οὐδας ἐξ ἄκρων σταθμῶν 48 ὅτι ὀλόκληρος ἢ στέγη κατέπεσε (« σωριάστηκε ») εἰς τὴν γῆν ἀπὸ τὰς κορυφὰς τῶν στύλων. Ἐπειτα ἀπὸ αὐτὸ πρέπει νὰ φαντασθῶμεν ὅτι καὶ οἱ στῦλοι (πλὴν ἑνὸς) ἔπεσον, ἀλλ' ὁ παιητὴς θεωρεῖ περιττὸν νὰ προσθήσῃ καὶ τὴν λεπτομέρειαν ταύτην, ἐφ' ὅσον λέγει ὅτι μόνον εἰς στῦλος ὑπελείφθη.

ἐρέσσω κωπηλατῶ· πτεροῖς ἐρέσσω 289 κινῶ τὰς πτέρυγας ὡς ὁ κωπηλάτης τὰς κόπας, « φτερολάμνω ».

ἐρετμόν κώπη· ἐρετμοῖσι καὶ λόγχαις 1110 δοτ. ὄργαν. : αἱ νεανίδες αἱ ἀποτελοῦσαι τὸν χορὸν ἠχμαλωτίσθησαν μετὰ τὴν ἄλωσιν τῆς πατρίδος τῶν (πύργων ὀλομένων) καὶ ῥιφθεῖσαι εἰς τὰ πλοῖα μετεφέρθησαν (ὡς φορτίον καὶ ὄχι ὡς ἐπιβάτιδες, διὰ τοῦ ἐν ναυσίν καὶ ὄχι ἐπὶ ναυσίν) διὰ τῶν κωπῶν καὶ τῶν λογχῶν τῶν ἐχθρῶν.

Ἐρινύες θεότητες τοῦ Ἄδου, ἀδυσώπητοι τιμωροὶ τοῦ ἐγκλήματος ἐπὶ τῆς γῆς. Συνήθως ἀναφέρονται τρεῖς, ἀλλὰ κατὰ τὸ ἡμέτερον δράμα ἐκτὸς τῶν τριῶν, αἵτινες κατεδίωκον τὸν Ὁρέστην 285 κ.έ. ἦσαν καὶ ἄλλαι, αἵτινες συμμορφωθεῖσαι πρὸς τὴν ἀπόφασιν τοῦ Ἀρείου Πάγου ἔπαυσαν τὴν καταδίωξιν 968. Διὰ τὸ ὅλον χωρίον 291 κ.έ. βλ. ἀλλάσσομαι.

ἐρμηνεύς ἐξηγητὴς, διερμηνεύς. Ἐν 1302 ὁ Ἄγγελος λέγων ἐρμηνεύς ὄδε (αὐτὸς ὁ ἀγγελιαφόρος) ἐννοεῖ τὸ ῥόπτρον (« χτυπητῆρι ») τῆς θύρας τοῦ ναοῦ, τὸ ὁποῖον κτυπᾷ ἐκείνην τὴν στιγμήν.

ἔρος ὁ, ἔρωσ.

ἔριτω βαδίζω, πηγαίνω.

ἔρρω ἐχάθην, ἔσβησα· 187 σύντ. : ἔρρει τὸ φῶς τῶν σκίπτρων τῶν οἰκῶν τῶν Ἀτρειδῶν.

ἐσθήσω 742 μέλλ. τοῦ ἐσβαίνω (μεταβατ.)· σύντ. : ἐσθήσω (τῶν Πυλάδην) σκάφος νεὸς εἰς τὴν ναῦν (περίφρ.)· πρβλ. ἐπέβασαν 215.

ἐσέρχομαι : ἐσηλθεν ἡμᾶς 1340 ἐφοβήθημεν, « μᾶς μπῆκε ἡ ἰδέα ».

ἐσταίην εὐκτ. πρκμ. τοῦ ἵσταμαι· χοροῖς ἐσταίην 1143 « νὰ στεκόμουν στοὺς χοροὺς », νὰ ἐλάμβανα μέρος εἰς τοὺς χοροὺς (εὐχή).

ἔστε ἕως ὅτου.

ἐστίαμα φίλευμα, παράθεσις γεύματος· 387 βλ. Τάνταλος.

ἐτήτυμος ἀληθής, φιλαλήθης, ἀξιώπιστος.

ἔτλαν δωρ., ἀττ. ἔτλην, ἀόρ. ῥήματος μὴ ἀπαντῶντος ἐν τῷ ἐνεστώτῳ· μέλλ. τλήσομαι, παρακείμε. τέτληκα· τόλμαν ἦν ἔτλη πατὴρ 862 « γι' αὐτὸ τοῦ βάσταξε ἡ καρδιὰ τοῦ πατέρα μας νὰ κάμη »· ἔτλαν 869 ἀπετόλμησα, « βάσταξε ἡ καρδιὰ μου »· ὁμοίως 924.

εὖ καλὰ· ὡς εὖ 533, 540 τί ὥραϊα, πόσον καλὰ· τὸ εὖ 580 τὸ καλόν, ἡ ὄνησις· φρονῶ εὖ 353 εἶμαι εὐνοϊκὰ διατεθειμένος, συμπαθῶ· βλ. δυστυχής.

εὐάλιος δωρ., ἀττ. εὐήλιος· εὐάλιον πῦρ 1139 τὸ ὥραϊον πῦρ τοῦ ἡλίου.

εὐγάθητος (γηθέω χαιρώ) χαρμόσυνος· οὐκ εὐγάθητος 212 θλιβερός.

εὐγομφος (γόμφος ἦλος) καλῶς συνηρησμένος.

εὐδαιμονέω - ῶ εἶμαι εὐδαίμων· 543 σύντ. : τί δὲ (πρῶσσει) ὁ στρατηγός, ὃν λέγουσ' εὐδαιμονεῖν ;

εὐδαίμων ὁ ἔχων τὸν δαίμονα εὖ διακείμενον, εὐτυχής· 544 σύντ. : (ὁ στρατηγός), ὃν γ' ἐγὼ οἶδα, οὐκ ἔστι τῶν εὐδαιμόνων.

εὐδόκιμος ἐντιμος, ἐνδοξος· παρθένος εὐδοκίμων γάμων 1144 παρθένος προωρισμένη διὰ καλὸν γαμβρόν, « ἀρχοντογυρεμένη ».

εὐερνής (ἔρνος τό, βλαστὸς) καλλίβλαστος.

εὐθυνηρία τὸ μέρος τῆς πρύμνης, ἔπου εἶναι πρρηρησμένον τὸ πηδάλιον.

εὐήρης καλοταίριασμένος· 1050 βλ. πίτυλος.

εὐκταῖος καθωσιωμένος, « ταμένος ».

εὐλαβεστέρας 1375 μὲ περισσοτέρας προφυλάξεις·

εὐμιτος ὁ ἔχων ὥραϊας κλωστάς· εὐμιτοὶ πλοκαὶ 817 τὸ συνταίριασμα τῶν ὥραϊων νημάτων.

εὐναῖος (εὐναί αί, λίθοι χρησιμεύοντες ὡς ἄγκυρα καί εἶτα ἐν γένει ἡ ἄγκυρα) ὁ σχετικός μὲ τὴν ἄγκυροβολίαν· ὁ δίδων εἰς τὸ πλοῖον τὴν κατεύθυνσίν του,

εὐνή κλίνη, κατάκλισις· ὕπνου *δνοφεραὶ γὰς εὐναί* 1266 κατάκλισις πρὸς ὕπνον εἰς σκοτεινὰ ὑπόγεια· τὸ *δνοφερός* εἰς τὸ εὐναί καθ' ὑπαλλογήν ἀντί εἰς τὸ γὰς. Βλ. καὶ *δνοφερός*.

εὐξύνετος εὐνόητος· 1092 βλ. *ξυνετοί*.

εὐολβος ζάπλουτος.

εὐπαις ὁ ἔχων καλὰ παιδιὰ· *εὐπαις γόνος* 1234 τοκετός, καθ' ὃν ἔρχονται εἰς τὸν κόσμον καλὰ τέκνα, (καί εἶτα) τὰ καλὰ τέκνα· ὥστε : *εὐπαις ὁ Λατοῦς γόνος, τὸν ποτε Δηλιάς ἐν καρποφόροις γνάλοις ἔτικτε, χρυσοκόμαν ἐν κιθάρα σοφόν, ἃ τ' ἐπὶ τόξων εὐστοχία γάνυται λαμπρὰ εἶναι τῆς Λητοῦς τὰ παιδιὰ, τὰ ὅποια κάποτε ἐν Δήλῳ εὐρισκομένη ἐγέννα μέσα εἰς τὰς καρποφόρους κοιλάδας τῆς, δηλ. (ὁ Ἄπόλλων) ὁ χρυσομάλλης, ὁ σοφὸς κιθαρῳδός, καί (ἡ Ἄρτεμις), ἡ ὅποια καμαρώνει διὰ τὴν ἰκανότητά τῆς εἰς τὴν τοξοβολίαν. Τὸ χρυσοκόμαν καὶ σοφὸν αἰτιατ. ἀντί ὀνομαστ. καθ' ἔλξιν πρὸς τὸ ἀναφορικὸν τὸν (= ὄν).*

εὐπηγος (*πήγη* μασούρι, μίτος τοῦ μασουριοῦ, ὑφάδι) καλῶς ὑφασμένος· *εὐπηγοὶ ὑφαί* 814 καλοῦφασμένον ὑφασμα· *εὐπηγοὶ ὑφαί πέπλων* 312 καλοῦφασμένος πέπλος· *πέπλων ἄγαλά σοι θήσουσιν εὐπήγους ὑφὰς* 1464 θὰ σοῦ ἀφιερῶνουν ὡς εὐπρόσδεκτον δῶρον τοὺς καλοῦφασμένους πέπλους τῶν ἡ Ἄρτεμις ἐτιμᾶτο καί ὡς θεὰ τοῦ τοκετοῦ (*Εὐλείθια*), μετ' αὐτῆς δὲ καί ἡ Ἰφιγένεια· πρβλ. 1097 καί 1228.

εὐρωπὸς εὐρύς (πρβλ. *κοιλωπὸς* 236, *στενωπὸς*)· *χάσμα εὐρωπὸν πέτρας* 626 πλατὺ βραχῶδες βάραθρον. Πρβλ. 1155.

εὐσεβής 743 σεβαστός, ἀπαράβατος.

εὐσημος (*ναῦς*) 1383 ἡ ἔχουσα ὠραῖον σῆμα, ξυλόγλυπτον παράστασιν τοιαῦτα σήματα, κοσμήματα συγχρόνως καί διακριτικά, εἶχον καί τὰ πλοῖα τῶν Ἀχαιῶν τῶν πλευσάντων κατὰ τῆς Τροίας, ὡς περιγράφει ὁ Εὐριπίδης ἐν τῇ *Ἰφιγενείᾳ τῇ ἐν Αἰδίῳ* 231 κ.έ.

εὐτραφής κολοθρεμμένος, εὐσωμος, ἀκμαῖος.

εὐτρεπής τακτοποιημένος, συγυρισμένος, ἔτοιμος· *οὐκ ἂν θάνοις εὐτρεπῆ ποιουμένη* 245 εὐτρέπισον τάχιστα.

εὐτρεπίζω τακτοποιῶ.

εὐτυχέω - ᾧ 329 ἐπιτυγχάνω.

εὐτυχία 1490 βλ. μοῖρα.

εὐδρος ὁ ἔχων ἄφθονον ἢ ὠραῖον ὕδωρ.

εὐφαιμέω - ᾧ δωρ., ἀπτ. -φημ-, τηρῶ θρησκευτικὴν σιγὴν.

εὐφημος ὁ λέγων εὐόιανα, ὁ ἀποφεύγων δυσσιώωνους λέξεις, ὁ τηρῶν θρησκευτικὴν σιγὴν (διότι, ἐὰν ὁμιλῇ, δύναται νὰ ἐκστομίση καὶ ἄκων λέξιν·δυσσιώων)· εὐφημα φώνει 678 « μὴν κακομελετᾶς », καλομελέτα, σιώπα.

εὐχομαι 21 τάζω.

ἐφροστώς ὁ ἐπὶ τινι ἐστώς, ἐπιστάτης, ἐπιμελητής.

ἐψίεμαι 1483 ὀρίζω.

ἔχω κρατῶ· *μία τύχη ἔχει* 1065 *μία τύχη ἀναμένει· ἔχε πόδα* 1159 *σταμάτα.*

ζάθεος πανίερος.

ζάχρυσος πολυχρυσος· 1111 βλ. ἐμπολά.

ζηλώματα μεγάλη, ἀξιολήγουτος εὐτυχία· *ἐξ οἶων καλῶν καὶ πατρὸς ζηλωμάτων* 379· *τὸ πατρὸς καὶ εἰς τὸ καλῶν καὶ εἰς τὸ ζηλωμάτων.*

ζῶα ζωή· *τὸ χάριν ἔχω ζῶας, χάριν ἔχω τροφᾶς* 847 (εὐγνωμονῶ διὰ τὴν ζωὴν του καὶ τὴν ἀνατροφὴν του) ἐπεξηγεῖται διὰ τῶν ἀμέσως ἐπομένων δύο στίχων.

ζῶνα 204 ἡ παρθενικὴ ζώνη· βλ. δυσδαίμων.

ἦ 407, 1168 μήπως.

ἡγγέλης ἡγγέλθης· *ταῦτ' ἀρ' ἡγγέλης μανεῖς*; 932 αὐτὴ εἶναι ἄρα γε ἡ μανία, ποῦ ἔφεραν τὴν εἶδησιν ὅτι σὲ κατέλαβε ;

ἡδονή· *εἴ τι δὴ σοι τοῦτ' ἐν ἡδονῇ μαθεῖν* 494 *εἰ ἡδὴ τί σοι μαθεῖν τοῦτο· εἶχον ἡδονὴν* 954 ἐτέρποντο (πίνοντες)· *ἡδοναὶ ἀγγελάτων* 1184 ἢ ἐκ τῶν εἰδήσεων εὐχαρίστησις· 908 βλ. ἐκβαίνω.

Ἡλέκτρα θυγάτηρ τοῦ Ἀγαμέμνονος, σύζυγος τοῦ Πυλάδου 915. Ἐν 562 λέγεται παρθένος· ὁ γάμος της ἔγινε μετὰ τὸν θάνατον τοῦ πατρὸς της.

ἦμαι κάθημαι· *ἦμεν ἦμενοι* 1339 ἐκαθήμεθα.

ἦτις 381 ἀναφορ. αἰτιολ.

θαλλός βλαστός.

θάλος τό, βλαστάρι· και μεταφρ. (βλ. Ἀγαμεμνόνειος).

θαμά συχνά.

θάρσος 730 βλ. πίπτω.

θάσσω κάθημαι· δαίμονές τινες θάσσωσιν οἶδε 268 νά, κάποιοι θεοὶ κάθηται ἐκεῖ· εἴτ' οὖν ἐπ' ἀκταῖς θασσεται Διοσκόρω, ἢ Νηρέως ἀγάλματα 272 ἄν πάλιν σεῖς, ποῦ κάθησθε εἰς τὴν ἀκτὴν, εἶσθε οἱ Διόσκουροι ἢ καμάρια (δηλ. ἔγγονοι) τοῦ Νηρέως, ἐνν. Ἴλεω ἡμῖν γένεσθον.

θαῦμα : ὦ θαῦμα—πῶς σε μείζον ὀνομάσας τύχω; ὦ θαῦμα... ποῖαν ἐντονωτέραν λέξιν νά μεταχειρισθῶ, διὰ νά χαρακτηρίσω ὀρθῶς τὸ πρᾶγμα;

θαυμαστός ἐν τοῖσι θαυμαστοῖσι και μύθων πέρα 900 μεταξὺ τῶν θαυμαστῶν και ἀνεκφράστων.

θελκτήριον εὐχάριστον, καταπραῦντικόν· κεῖται θελκτήρια 166 προσφέρονται κατ' ἔθιμον ὡς θελκτήρια.

θέλω : τίς ὑμῶν φησιν ἢ τίς οὐ θέλειν ταῦτα; 1072 ποῖα ἀπὸ σᾶς δηλοῖ ὅτι τὰ δέχεται ἢ ποῖα ὅτι δὲν τὰ δέχεται αὐτά;

θέμις δίκαιον, ὀρθόν, ἐπιτετραμμένον 1035 και 1037 σύντ. : λέξομεν ὡς οὐ θέμις γε θύειν θεῶ οὐ καθαρόν ἄντα (ἄνθρωπον μαρόν).

Θέμις θεὰ τῆς δικαιοσύνης, τοῦ νόμου και τῆς τάξεως.

θεόδητος (δέμω) θεόκτιστος. Αἱ Ἀθῆναι θεόδητοι 1449, διότι ἐπιστεῦετο ὅτι ἐκτίσθησαν ὑπὸ τῆς Ἀθηνᾶς.

θεραπεία 314 περιποιήσις, ὑπηρεσία.

θεραπέυω : Μούσας θεραπεύει 1105 διατελεῖ ἐν τῇ ὑπηρεσίᾳ τῶν Μουσῶν.

θέσφατον (θεός φημι) χρησμός· οὐ τὸ τοῦδ' ἂν αἴτιον γενήσεται πεσεῖν ἄχρηστον θέσφατον 121 δὲν θά γίνω βέβαια ἐγὼ ὁ αἴτιος νά πέσῃ ἄχρηστος (νά ματαιωθῇ, νά μὴ ἐκπληρωθῇ) ὁ χρησμός· τὸ τὸ τοῦδε ἰσοδυναμεῖ πρὸς τὸ τὸ ἐμόν, ὅπως τὸ ὅδε πρὸς τὸ ἐγὼ· μαντεῖαι θεσφάτων 1255 χρησμοί· θεσφάτων ἀοιδαὶ 1283 ἔμμετροι χρησμοί : βλ. πολυάνωθ.

θηράω -ῶ 1426 συλλαμβάνω· θηράομαι -ῶμαι 1311 ἐπιδιώκω.

θηάζω ταχέως κινῶ· 1141 : ὁ Χαρὸς θά ἐπεθύμει νά εἶχε πτερά, διὰ νά διασχίσῃ τὸ οὐράνιον διάστημα και νά σταματήσῃ, ὅταν θά ἔφθηνεν ἐπάνω ἀπὸ τὴν οἰκίαν του.

Θόας βασιλεὺς τῶν Ταύρων. Ὁ Εὐρ. 33 παράγει τὸ ὄνομά του ἐκ τοῦ θοός (θέω) ταχύς.

θοός (θέω τρέχω) ταχύς· *θοαῖσιν ἵπποις 2* διὰ τοῦ ταχέος ἄρματος.

θορῶν μτχ. ἀορ. τοῦ θρόσσω.

θοῦμόφυλον 346 τὸ ὁμόφυλον βλ. ἀναμετρέομαι.

θριγκός ὁ, ἡ στεφάνη, ἡ ἀνωτάτη σειρὰ λίθων ἐν τῷ τοίχῳ, ἣτις ἐξεῖχε τῶν λοιπῶν.

θρίγκωμα θριγκός, γεῖσον.

θρώσσω πηδῶ, σκιρτῶ.

Θυέστης υἱὸς τοῦ Πέλοπος, ἀδελφὸς τοῦ Ἀτρέως. Τὰ περὶ τῆς ἐριδος τῶν δύο ἀδελφῶν βλ. ἐν λ. διευέω.

θυηπόλος ὁ ἀπασχολούμενος εἰς τὰς θυσιάς, ἱερεὺς.

θυμόομαι - οὔμαι ὀργίζομαι, θυμώνω.

θυτήριον θυῖμα.

ιέρεια (ἀττικὸς τύπος) ἱέρεια.

ιερεὺς 360 σφαγιαστής.

ἴημι ῥίπτω· ἐν 298 βυθίζω (τὸ ξίφος).

ικνέομαι - οὔμαι 1069 ἰκετεύω.

ἴνα 394, 1344 ὄπου.

ἴος ὁ, βέλος.

ἴπευμα πορεία ἐφ' ἵππου ἢ ἄρματος. Ἐν 1428 ἐκ τοῦ ἰππεύμασιν ἐκ γῆς νοητέον κατὰ ζεῦγμα διώγμασιν εἰς τὸ ἐκ θαλάσσης.

ἰππόδρομος 1138 τὸ οὐράνιον διάστημα, ἀπὸ τὸ ὁποῖον περνᾷ τὸ ἄρμα τοῦ ἡλίου.

ἰσήρης ἴσος.

ἴστημι· ἴστημι βοήν 1307 « μπήγω φωνές ».

ἱστορέω - ῶ ἐρωτῶ.

ἱστός 222, 816 ἀργαλειός.

ἴστω 1077 μάρτυς ἔστω (προστακτ. τοῦ οἶδα).

ἴστωρ γνώστης.

ἴχνος· τίθημι ἴχνος ποδός 752 πατῶ τὸ πόδι μου.

κάδοκουν 956 καὶ ἐδόκουν· βλ. δοκέω.

κάθαιμος καταματωμένος.

κάθαρμα κάθαρσις, καθαρμός.

καθάριος καθαρτικός, άγιμιστικός, άπολυμαντικός. Ἐν 1225 τὸ καθάρσιον κατηγορούμενον.

καθιδρύομαι ἐγκαθιδρύω· καθιδρύσαιντο εὐτυχῶς 1481 εὐχομαι νὰ στήσουν μετὰ τὸ καλόν.

καθήμι ῥίπτω κάτω, καταβιβάζω· καθήμι κόμας 52 βγάζω μαλλιά· καθήμι δέμας 114 καταβιβάζω τὸ σῶμά μου, καταβαίνω· καθήμι γόνυ 333 γονατίζω· καὶ μὴν καθεῖσαν δέλεαρ ἠδύ μοι φρενῶν 1181 καὶ ὅμως ἔρριψαν γλυκὺ δόλωμα διὰ νὰ μοῦ δελεάσουν τὴν ψυχὴν· τὸ φρενῶν γεν. ἀντικειμ. εἰς τὸ δέλεαρ· πόντω δὲ δόντες τοῖν ξένοι καθεῖσαν 1353 κατεβίβαζον (τὴν κλίμακα) εἰς τὴν θάλασσαν χάριν τῶν ξένων (διὰ νὰ ἀνέλθουν δι' αὐτῆς οἱ ξ.).

καθοσιόομαι - οὔμαι ὀρίζω νὰ μοῦ θυσιάσουν.

καινός νέος, πρόσφατος, παράδοξος (42), πρωτότυπος (1029), σοβαρός, σπουδαῖος (239, 1160). Διὰ τὴν τελευταίαν σημασίαν πρβλ. νέον (σοβαρὸν) 237.

καίνω φονεύω 1170 σύντ.: ἔκανόν τινα βαρβάρων.

καιρός εὐκαιρία. Διὰ τὸ ὅλον χωρίον 907 βλ. ἐκβαίνα.

κάκη κακία, φαυλότης, ἀνανδρία· κάκην κεκτήσομαι 676 θὰ ἀποκτήσω τὴν φήμην ἀνάνδρου.

κακιστέον δεῖ κακίζειν· κακίζω 1) ὀνειδίζω, κατηγορῶ· 2) ποιῶ τινα δειλόν· τὸν χρησμόν οὐ κακιστέον 105 δὲν πρέπει νὰ προδώσωμεν ἐκ δειλίας τὸν χρησμόν.

κάκκομιζόντων 1106 καὶ ἐκκομιζόντων^{4*} προστακτ.

κακόομαι - οὔμαι κακοπαθῶ, δυστυχῶ.

καλέομαι - οὔμαι 493 βλ. ὀνομάζω.

καλλίνικος ὁ λαμπρῶς νικήσας· τὸν καλλίνικον στέφανον Ἰλίον 12 τὸν στέφανον τῆς λαμπρᾶς νίκης τοῦ Ἰλίου (γεν. ἀντικειμ.).

καλλιστάδιος ὁ ἔχων ὠραῖον στάδιον· 437 βλ. πολυόρνιθος.

καλλιστεῖον βραβεῖον κάλλους· τὸ καλλιστεῖον εἰς ἔμ' ἀναφέρων 23 θεωρῶν ὡς τὸ ὠραιότατον γέννημα (τοῦ ἔτους ἐκείνου) ἐμέ.

καλλίφθογος ὁ ὠραῖα ἤχων.

καλύμματα 372 νυμφικοὶ πέπλοι.

κάμνω ἀποκάμνω. Διὰ τὸ ὅλον χωρίον 1119 βλ. δυσδαιμονία.

κάμπιμος ὁ ἔχων καμπάς, πολύστροφος.

κάμπτω (ἐν τῇ ἀρματηλασίᾳ) στρέφω τοὺς ἵππους περὶ τὸν καμ-

πτῆρα· ἐγγὺς τῶν ἐμῶν κάμπτεται φρενῶν 815 μεταφορ. ἐκ τῶν ἀρματοδρομιῶν ἀντὶ τοῦ ἀπλαῦ θιγγάνεις τῶν ἐμῶν φρενῶν ἐρχεσαι κοντὰ εἰς ἐκεῖνο πού ἔχω εἰς τὸν νοῦν μου.

κάντυχόντες 252 καὶ ἐντυχόντες καὶ συναντήσαντες.

κάπι καὶ ἐπί.

κάπιθες καὶ ἐπιθες.

καραδοκῶ ἀναμένω μὲ προσοχὴν (κυρ. προβάλλων τὴν κεφαλὴν), προσέχω νὰ ἀποκρούσω.

κασίγνητος ἀδελφός· **κασιγνήτη** ἀδελφή· **κασιγνήτω** 498 πραγματικοὶ ἀδελφοί, κατ' ἀντίθεσιν πρὸς τὸ ἀδελφῷ φιλότιμῳ **κασίγνητον** κῆρα 983 ἀγαπητὴ ἀδελφή.

Κασταλία πηγὴ τῶν Μουσῶν ἐπὶ τοῦ Παρνασοῦ.

καταβάλλω ῥίπτω κάτω· 606 σύντ. : αἰσχιστόν ἐστιν ὅστις (= εἶ τις) σέσωσται αὐτὸς καταβαλὼν τὰ τῶν φίλων ἐς ξυμφοράς.

κατάβω ἄβω τι ὡς ἐπωδὴν (ζόρκι)· **κατῆδε βάμβακα μέλη μαγεύουσα** 1337 ἐτραγουδοῦσεν ἀκατανόητα μαγικὰ τραγοῦδια (ἐπωδάς, ζόρκια).

κατάργματα προκαταρκτικὰ τῆς θυσίας.

κατάρχομαι κάνω τὰ προκαταρκτικὰ τῆς θυσίας, π.χ. ῥαντίζω τὴν κεφαλὴν τοῦ θύματος μὲ ἡγιασμένον ὕδωρ· πρβλ. **χερσίπτομαι**, **χέρονψ**.

κατασβέννυμι : ἐλαίῳ σῶμα σὸν κατασβέσω 633· μετὰ τὴν καῦσιν τοῦ νεκροῦ ἔρριπτον εἰς τὴν χόβολην ἔλαιον καὶ μέλι· ὥστε κυρίως : θὰ περιχύσω μὲ ἔλαιον τὸ λείψανόν σου, τὴν τέφραν σου.

καταστάζω στάζω κάτω· οὐ καταστάζει φόνος 72 ἀπὸ τὸν ὅποιον (βωμόν) στάζει κάτω τὸ αἷμα.

κατάχαλκος κεκαλυμμένος μὲ χαλκόν· **σκιεῖρᾱ καταχαλκος** εὐφύλλω δάφνη 1246 προφυλαγμένος (κυρ. θωρακισμένος) ἀπὸ τὴν φουντωτὴν δάφνην, πού τὸν ἐσκίαζε. (Κατ' ἄλλους : σκεπασμένος μὲ φολίδας χαλκᾶς καὶ διαμένων κάτω ἀπὸ τὴν δάφνην).

κατεργάζομαι 1173 φονεύω, « ξεκάνω ».

κατεύχομαι καταρῶμαι.

κατέχω 1498 προστατεύω, κατευθύνω· βλ. **Νίκη**.

κατήρης ἐφωδιασμένος· καλοκαιριασμένος. πρβλ. **εὐήρης**· 1346 βλ. **λίτυλος**.

κατολοφύρομαι ὀδύρομαι, θρηγῶ διὰ τινα.

κάτω 481 εἰς τὸν Ἄδην.

κέλαδος ὁ, θόρυβος, ἤχος.

κέλευθος ἡ, πληθ. τὰ κέλευθα, ὁδός.

κέλευσμα παράγγελμα· ἐκ κελεύσματος 1405 κατόπιν παραγγέλματος.

κέρδος: ζητεῖς γὰρ οὐδὲν κέρδος (ἐνν. ἐμοὶ) ὡς θανουμένῳ 506 (οὐκ ἂν φράσαιμι ἦτις πόλις ἐστί μοι) διότι αὐτὸ πού μοῦ ζητεῖς δὲν μὲ ὠφελεῖ, ἀφοῦ θὰ ἀποθάνω.

κερκίς σάττα τοῦ ἀργαλειοῦ.

κῆδειος πένθιμος· κῆδειος οἶκος πένθιμον μοιρολόι (βόγγος)· τὸ κηδείους οἴκοις 147 ὡς καὶ τὸ ἀλύροις ἐλέγοις 146 παράθεσις εἰς τὸ θοίροις 144.

κηδεύω φροντίζω. Ἐν 1213 ἐννοεῖται : καὶ (κηδεύω) φίλων οὐς δεῖ μάλιστα (κηδεύειν)· τραγ. εἰρωνεῖα.

κῆδος τό, συγγένεια ἐξ ἐπιγαμίας· κῆδη πεθερικά· κῆδη καὶ δόμους 707 τὸν οἶκον μὲ τὸν ὅποιον ἔχεις συμπεθεριάσει· ἐν διὰ δυοῖν.

κηροδέτας δωρ., ἀττ. κηροδέτης, κηροδέτος, διὰ κηροῦ συγκεκολλημένος· κηροδέτας κάλαμος 1125 σῦριγξ ἀποτελούμενη ἀπὸ καλαμίσκους ἀνίστους παραλλήλως τοποθετημένους καὶ κολλημένους ἀναμεταξύ των μὲ κηρόν. Τὴν σῦριγγα ἐπενόησεν ὁ Πάν.

κηρύσσεται 527 διαδίδεται.

κινδύνεμα ἐπικίνδυνος ἐπιχείρησις, τόλμημα· τὸ κινδύνεμα γίγνεται καλὸν 1001 ἢ ἐπικίνδυνος ἐπιχείρησις λαμβάνει αἰσίαν ἔκβασιν, ἐπιτυγχάνει. Κατὰ τὴν Ἰφ. ἐπιτυχῆς θὰ εἶναι ἢ ἐπιχείρησις, ἐὰν κατορθωθοῦν δύο πράγματα συγχρόνως (εἰ ταῦτα γενήσεται ἐν τι ὁμοῦ), δηλ. καὶ τοῦ ἀγάλατος ἢ μεταφορὰ εἰς τὸ πλοῖον καὶ τῆς ἰδίας ἢ ἐπιβίβασις· πρὸ τοῦ οἴσεις 1000 νοητέον τὸ εἰ.

κληδουχέω - ὦ εἶμαι κλειδοῦχος, πυλωρός. (πρβλ 1152), ἱερεὺς.

κληδοῦχος ἡ, κλειδοῦχος, φύλαξ, ἱέρεια· 130 σύντ. : πέμπω πόδα (φέρω τὸν πόδα, ἔρχομαι) παρθένιον ὄσιον δοῦλα κληδοῦχου ὄσιας (τῆς Ἰφ.).

κλήζομαι καλοῦμαι, ἐνοβιάζομαι, λέγομαι, ἀναφέρομαι, εἶμαι (917).

κλήθρον μάνταλος, ἀμπάρα· ἢ χαλκότευκτα κλήθρα λύσαντες μοχλοῖς... ὧν οὐδὲν ἴσμεν 99 ἤ (θὰ εἰσέλθωμεν), ἀφοῦ παραβιάσωμεν διὰ

μοχλῶν τοὺς χαλκοῦς «μαντάλους»... πράγματα ἀπὸ τὰ ὁποῖα δὲν ἔχομεν ἰδέαν· *χαλῶ κληθρα* 1304 ἀνοίγω τὴν θύραν.

κλισία τόπος πρὸς κατάκλισιν· *κλισία λέκτροων* 856 εὐνή, νομφικὴ κλίνη.

κλύδων ὁ, κύμα, τρικυμία, θαλασσοταραχὴ· *οἴκουν πρὸς αὐτὸν ναὸν ἐκπίπτει κλύδων* ; 1196 δὲν φθάνουν λοιπὸν τὰ κύματα μέχρις αὐτοῦ τοῦ ναοῦ ;

κλύζω περιβρέχω, ξεπλένω.

κλύω ἀκούω· *κλύοντά σου* 768 ἐκ μέρους σου.

κοιλωπὸς βαθουλός.

κοινός· *κοινᾷ δόξᾳ* 718 μὲ ἐν ὄνειρον κοινὸν δι' ὅλους· ὅλοι ὄνειρεύονται νὰ πλουτήσουν, ἀλλὰ, ὡς καθορίζεται ἀμέσως ἔπειτα 419 - 420, ἡ φιλόπλουτος αὕτη διάθεσις ἔχει διαβαθμίσεις· *κοινὰ χάρις ὄλβου* 455 κοινή (εἰς κάθε ἄνθρωπον προσιτὴ) εὐτυχία· ἐν 452 - 455 ὁ Χορὸς εὐχεται νὰ εὐρίσκειται, ἐν ὄνειρῳ τοῦλάχιστον, εἰς τὴν πατρίδα του (νὰ ὄνειρεύεται ὅτι εὐρίσκειται εἰς τὴν π.) καὶ οὕτω νὰ εὐχαριστῆται καθ' ὕπνου, πρᾶγμα τὸ ὁποῖον εἶναι εὐτυχία προσιτὴ εἰς ὅλον τὸν κόσμον· τὸ *τερπνῶν ὕπνων ἀπόλασιν* καὶ τὸ *κοινὰν χάριν ὄλβου* ἐλεύθερα παραθέσεις εἰς τὰ προηγούμενα· ἐς τὸ κοινὸν *δίδομι* 673 ἀνακοινῶνω.

κοινόφρων ὁ κοινὰ φρονῶν. Ἐν 1008 *κοινόφρων σοὶ ἀντὶ τοῦ συνήθους κοινῆ σὺν σοί*· εἰς τὸ *κοινόφρων ζῆν ἀντιστοιχεῖ τὸ λαχεῖν ἴσον θανῶν* (= *κοινῆ θανεῖν*).

κοινωνός 1173 κοινός.

κοίρανος ἄρχων, κυβερνήτης, βασιλεὺς.

κόμη· ἀποκοπτομένη προσεφέρετο εἰς τοὺς νεκροὺς ὑπὸ τῶν οἰκείων (174, 703) ἢ ὅλη ἢ βόστρυχοί τινες. Ἡ Ἰφιγένεια θυσιαζομένη ἐν Αὐλίδι ἠθέλησεν, ἀφοῦ δὲν ἦτο δυνατόν νὰ ταφῆ εἰς τὴν πατρικὴν γῆν, νὰ τεθῆ εἰς τὸ ἐν αὐτῇ κενοτάφιόν της ἡ κόμη της τοῦλάχιστον 820· ἡ σύνταξις 820 : (*οἶσθα*) *δοῦσα σὰς κόμας φέρειν σῆ μητρί* ; Ἡ Κλυταμῆστρα λοιπὸν δὲν εἶχε συνοδεύσει τὴν Ἰφιγένειαν εἰς τὴν Αὐλίδα· τὸ ἀντίθετον λέγεται εἰς τὴν Ἰφ. Αὐλ.

κομίζομαι λαμβάνω διὰ τὸν ἑαυτὸν μου· φέρω.

κοντός κοντάρι. Ἐν 1350 τῶν ναυτῶν τινες *εἶχον*, δηλ. συνεκράτουν, τὴν πρῶραν διὰ τῶν κονταρίων, διὰ νὰ μὴ «διπλωρῶσῃ» τὸ πλοῖον, ἀφοῦ εἶχον σηκῶσει τὴν ἄγκυραν.

κορᾶν δωρ. γεν. πληθ.

κόσμος 632 κοσμήματα, προσφοραὶ εἰς νεκρόν, κτερίσματα· θεᾶς κόσμοι 1223 στολίδια τοῦ ἀγάλματος τῆς θεᾶς.

κούρα κόρη· δία κούρα 404 ἢ Ἄρτεμις.

κοῦφος ἐλαφρὸς.

κόχλος μέγα κοχχῆλιον· ἐχρησιμοποιεῖται ὡς σάλπιγξ.

κρᾶτα τόφ (αἰτιατ. καὶ σπανιώτατα ὡς ὄνομαστ.) κεφαλή· κρᾶτα κρούφαντες 1207 τὰς κεφαλὰς (τῶν ξένων) καλύφαντες.

κρατῆρ ἀγγεῖον, ἐντὸς τοῦ ὁποίου κεράννυνται (ἀναμειγνύονται) ὑγρά· ἐν 160 κρᾶμα· 159 κ.έ. σύντ. : ᾧ (κασιγνήτω) μέλλω ὑδραίνειν ἐν νότοις γαίας τάσδε χάσ κρατῆρά τε τὸν φθιμένων (τὸ εἰς τοὺς νεκροὺς προσφερόμενον κρᾶμα), (δηλ.) πηγὰς τ' οὐρείων ἐκ μύσχων (γάλα) Βάκχου τ' οἴητράς λοιβὰς (οἶνον) ξουθᾶν τε πόνημα μελισσᾶν (μέλι).

κρεῖσσον ἐν 836 ἀντὶ τοῦ μᾶλλον : κρεῖσσον ἢ λόγοισιν περισσότερον ἢ ἕσον δύναται τις νὰ εἴπῃ.

κρηπίς βάσις, βᾶθρον.

κτησάμενος 696· μετὰ τὸ δάμαρτ' ἔχειν ὁ Ὀρέστης διακόπτει ὀλίγον τὸν λόγον του καὶ ἔπειτα συνεχίζει ἀνακολούθως : γένοιτ' ἄν... ἐξαλειφθεῖ ἄν...

κυάνεος μαυρογάλαξος, σκοτεινός· ἐπίθ. τῆς θαλάσσης (κυρίως τῆς τεταραγμένης).

Κυκλωπίς ἐστία 845 αἱ Μυκῆναι ὡς περιβαλλόμεναι ὑπὸ κυκλωπέων (ὑπὸ τῶν Κυκλώπων κτισθέντων) τειχῶν.

Κύνθιος ὁ ἀνήκων εἰς τὸν Κύνθον, ὅρος τῆς Δήλου· παρὰ Κύνθιον ὄχθον 1098· ἢ παρὰ ἐννοεῖται καὶ εἰς τὰς ἐπομένους αἰτιατικὰς : φοίνικα, δάφναν, θαλλόν, λίμναν.

κυρέω-ᾧ τυγχάνω· 1297 συναντῶ· πολλά πολλῶν κυρεῖ 759· πολλά προβλέψεις πολλά ἐπιτυγχάνουν· ἄλλα ἐξ ἄλλων κυρεῖ 865 ἢ μία συμφορὰ διαδέχεται τὴν ἄλλην.

κῶλον μέλος τοῦ σώματος, κυρίως τὸ σκέλος· κῶλα ἠκοντίζετο 1369 « ἔπεφταν κλωτισίς ».

κῶπα δωρ. ἄπτ. κῶπη· ἐν 140 στόλος.

λάβρος ὀρηκτικός, σφοδρός.

λαγών ἢ, λαγγόνι (τὸ ὑπὸ τὰς πλευρὰς κοίλωμα τοῦ σώματος).

λάθα δωρ., άττ. λήθη.

λάινος (*lāas*, ό λίθος) λίθινος.

λακτίζω κλωτσώ· πρός κῆμα λακτίζοντες 1396 πρός τά κύματα παλαιόντες· πρβλ. πρός κέντρα λακτίζειν παροιμ. περί ματαίας άντιστάσεως.

λαμβάνομαι πιάνομαι άπό κάπου· νεός λάβεσθε κόπιαις 1386 κυρίως : « πιαστήτε άπό τό καράβι με τά κουπιά », δηλ. γίνετε κύριοι τοῦ πλοίου, κατευθύνετε τό πλοϊον διά τών κωπών.

λάμπω· λάμπομαι πυρί 4155 καίομαι.

λανθάνω διαφεύγω τήν προσοχήν· έν 118 κ.έ. σύντ. : *χορεών* (νό) *χορεϊν* όποι (*της Ταυρικης*) *χθονός* κούφαντε *δέμας* λήσομεν.

λάσκω λέγω· αὐδήν λακών 976 φωνήν έκβαλών.

λάτρευμα λατρεία· πολύχρυσα λατρεύματα 1275 λατρεία, ή όποία κάνει νά συρρέυση πολὺς χρυσός. Τά περιλάλητα πλούτη τών Δελφών απέκειντο εις τούς θησαυρούς.

λατρεύω 1115 ύπηρετώ.

Λατώ δωρ., άττ. *Λητώ*, ή μήτηρ τοῦ 'Απόλλωνος και τῆς 'Αρτέμιδος.

λείπω· *ων γε δυνατόν οὐδ' εἰγώ λείπω χάριν* και *εἰγώ δὲν θά παρалаίψω* νά κάμω πρός ευχαρίστησιν σου κάτι άπό εκείνα τοῦλάχιστον, πού εἶναι δυνατόν.

λέκτρον κλίνη, κλίνη νυμφική, γάμος· *εἶγημε λέκτρα* 538 *εἶγημε γάμον* (*σύστοιχ.* *άντικείμε.*)· *δόλια* (ένν. *λέκτρα εἶγημε*) 539 ό γάμος, πού έκαμε, ήτο δόλιος.

λέξεται 1047 παθητ.

λεπαιός πετρώδης, άπόκρημνος.

Λευκοθέα θαλασσία θεά.

λέχος τό, κλίνη, συζυγική κλίνη, γάμος.

Λήδα ή σύζυγος τοῦ Τυνδάρεω.

λήμα φρόνημα.

λιβάς ή, σταγών, ρύαξ.

λινόδετος δεδεμένος διά λινών σχοινίων· *χαλινοί λινόδετοι* 1043 *λινά σχοινία*, *πρυμνήσια*.

λινόπόρος ό κάμωνν τό πλοϊον νά προχωρή διά τών λινών ιστίων, επίθ. τῆς αύρας 410.

λιπαρός στιλπνός, λαμπρός.

λόγος 578, 672 σκέψις, λογισμός· διήλθον χάτερον λόγον τινά 672 έκαμα και μίαν άλλην σκέψιν· 998 δικαιολογία· λόγοι 737 όρκοι· λόγω 761 προφορικώς.

λόγχη: 823 σύντ. : παλαιάν λόγχην Πέλοπος έν δόμοις πατρός.

λοιβά δωρ., άττ. λοιβή, σπονδή· λοιβά "Αίδα 169 νεκρική προσφορά, χαλί.

Λοξίας έπωνύμιον τοῦ 'Απόλλωνος.

λουτρά ύδωρ διά τὸ γαμήλιον λουτρὸν και τὸ άγγεῖον τὸ περιέχον αὐτὸ (ἢ λουτροφόρος). Οἱ μελλόνυμφοι έλούοντο τήν παραμονήν τοῦ γάμου με ύδωρ ώρισμένης, ίερᾶς θεωρουμένης πηγῆς (έν 'Αθήναις τῆς Καλλιρρόης ἢ 'Ενεακρούνου) : εἰς τήν 'Ιφιγένειαν άναχωροῦσαν εἰς Αὐλίδα έδωκεν ἢ Κλυταιμῆστρα ύδωρ τῆς πατρίδος της, διά νά λουσθῆ με αὐτὸ ἢ 'Ιφ. επί τῆς άμάξης ἤδη εύρισκομένη άνεδέξατο τήν λουτροφόρον.

λοχεία τοκετός· θιγγάνω λοχείας 382 έγγίζω λεχώ ἢ ὅ,τι σχετίζεται με αὐτήν.

λοχεῖα τά, ὁ τόπος ὅπου έγινεν ὁ τοκετός.

λόχιοι (λέχος, λεχώ, λέκτρον, επιλόχιος) ὁ άνήκων εἰς τὸν τοκετόν· λόχιοι στεροράν παιδείαν Μοῖραι ξυντείνουσιν θεαί 206 αἱ Μοῖραι τοῦ τοκετοῦ τραχύν τὸν έκ παιδὸς βίον πιστικῶς καθιστῶσι « με προώρισαν νά μεγαλώσω μέσα στὰ βάσανα »· λοχία 1097 εἶναι ἢ 'Αρτεμις ὡς βοηθοῦσα τὰς τικτούσας, θεὰ τῶν τοκετῶν.

λυγαῖος σκοτεινός· ὄμμα λυγαίας νυκτός 110 ὁ ὀφθαλμὸς τῆς σκοτεινῆς νυκτός, ἢ νύξ ἢ ὅποία διά τοῦ σκότους της έπιβλέπει και προσπατεῖ.

λυπρός έλεινός, ἄθλιος, λυπηρός, ένοχλητικός.

λώβα δωρ., άττ. λώβη, σκληρά, ἄστοργος συμπεριφορά, άτίμωσις, ὕβρις, κακοποίησης, άλαζονεία. 'Εν 211 ἢ Κλυταιμῆστρα έγέννησε τήν 'Ιφιγένειαν, διά νά γίνη σφάγιον εἰς τήν άλαζονείαν τοῦ πατρός.

μανθάνω 810 άκούω.

μαντεῖος μαντικός. 'Εν 1267 κ.έ. ἢ Γαῖα ὀργισθεῖσα, διότι έξετοπίσθη έκ Δελφῶν ἢ θυγάτηρ της Θέμις (φθόνω θυγατρός), ἔδρυσεν ὄνειρομαντεῖον και οὔτω (δὲ 1267) άφῆρεσεν από τὸν Φοῖβον τὸ μαντικὸν άξίωμα.

μάρναμαι μάχομαι.

μάταιος 275 *ἀνόητος*.

μεθίημι ἀφήνω ἐλευθερον, λύω.

μεθίστημι μετακινῶ, ἀπομακρύνω, ἀπαλλάσσω· *μετάστησόν (με)* θεᾶς σφαγίων, ἐφ' οἷσι ξυνοφόνους τιμὰς ἔχω 755 ἀπάλλαξόν με ἀπὸ τὰ σφάγια τῆς θεᾶς, ποῦ ἔχω τὸ ἀξίωμα νὰ θυσιάξω ξένους· *μεθίστημι* φόνου 1177 ἀπομακρύνω ἀπὸ τὸ μίasma τοῦ φόνου.

μέλαθρον στέγη, ὄροφή, κατοικία· *μέσον γᾶς ἔχων μέλαθρον* 1258 ἔχων ὡς ἀνάκτορόν σου τὸ μέσον τῆς γῆς. Ἐπιστεύετο ὅτι εἰς τὸ ἐν Δελφοῖς ἱερὸν ἦτο ὁ ὀμφαλὸς (τὸ κέντρον) τῆς γῆς, λευκὸς δὲ λίθος ἔχων σχῆμα κολούρου κώνου ἐδείκνυε τὴν θέσιν.

μέλει ὑπάρχει φροντίς· *τῇ τύχῃ οἶμαι μέλειν τοῦδε ξὺν ἡμῖν* 909 νομίζω ὅτι ἡ τύχη φροντίζει περὶ τούτου ὑποβοηθούτων ἡμῶν.

μελεόφρων ὀλέθρια φρονῶν.

μέλομαι εἶμαι ἀντικείμενον φροντίδος, ἀγάπης· *τὰν ἐν θρήνοισι μοῦσαν νέκυσι μελομένην* 183 τὸ θρηνητικὸν ἔσμα τὸ προσφιλεὲς εἰς τοὺς νεκρούς· τοιοῦτον ἔσμα τονίζει (ὕμνεϊ ἐν μολλαῖς) ὁ Ἄδης *δίχα παιάνων*, οἱ ὁποῖοι ἦσαν ὕμνοι πρὸς τὸν Ἀπόλλωνα κυρίως καὶ εἶχον τόνον χαρμύσσων· *μελόμενος* 645 προσωρισμένος, καθωσιωμένος.

μέλω τραγουδῶ, ὕμνω· *μέλω ποσσὶ* 429 τραγουδῶν χορεύω· *πεντήκοντα κορᾶν Νηρηίδων χοροὶ μέλπουσιν ποσσὶ ἐγκύκλιον* τῶν πενήκοντα θυγατέρων τοῦ Νηρέως οἱ χορευτικοὶ ὄμιλοι τραγουδοῦν καὶ χορεύουν ἐν κύκλῳ.

μέμονα, πρkm. με σημασίαν ἐνεστ., ποθῶ· *ἀμφίλογα δίδυμα μέμονα φῆρ* 655 ὁ νοῦς μου ταλαντεύεται μεταξύ δύο ἀποφάσεων· ταῦτα λέγει ὁ Χορὸς μὴ γνωρίζων πότερος (εἶναι) ὁ μᾶλλον (δυστυχῆς) 654.

μέν ἐν 386 τὸ μάλιστα (ὑπονοεῖται : δὲν γνωρίζω πῶς σκέπτονται οἱ ἄλλοι) .

μέροπες ἄνθρωποι· 1264 κ.ε. βλ. *δυοφερός*.

μεστός· τὸ Ἄργος αὐτοῦ *μεστόν* 804, ὁ Ὀρέστης γεμίζει τὸ Ἄργος μετὴν παρουσίαν καὶ μετὴν φήμην του.

μέτα 1300 *μέτεστι τί ἡμῖν δρασμοῦ μέτα ; τί σχέσιν ἔχομεν ἡμεῖς μετὴν ἀπόδρασιν ;*

μεταδίδωμι δίδω μερίδιον· *μεταδίδωμι γνώμης* 1030 ἀνακοινῶν τὴν γνώμην μου.

μεταδρομή καταδιώξις.

μεταίρω μετακινῶ.

μετάρσιος μετέωρος· μεταρσία ὑπὲρ πυρᾶς 27 σηκωτά, « στὸν ἀέρα », ἐπάνω ἀπὸ τὸν βωμόν.

μετάστασις ἀλλαγὴ πορείας. Ἐν 816 τὸ μετάστασιν ἐπεξήγησις τοῦ εἰκό· τὰ τοῦ μύθου ἐν λ. δινεύω.

μετέρχομαι καταδιώκω, τιμωρῶ, ἐκδιχοῦμαι· τοὺς ὑβρισθέντας γάμους Ἑλένης μετελθεῖν 13 νὰ λάβῃ ἐκδίκησιν διὰ τὴν προσβολὴν τὴν γενομένην εἰς τὸν σύζυγον τῆς Ἑλένης.

μέτεστι ὑπάρχει μερίδιον· μέτεστι χυμῶν μέρος 1299 μετέχετε (ἐνέχεσθε) καὶ σεῖς.

μετοίχομαι πηγαίνω πρὸς ἀναζήτησιν· 1332 βλ. ἀπόρητος.

μηλοθύτης ὁ θύων πρόβατα· ὁ ἐφ' οὗ προσφέρουν θυσίας προβάτων.

μὴν βέβαια, « ἀλήθεια », ὅμως· οὐ μὴν... ἀλλὰ 630 ἐν τούτοις· καὶ μὴν 1050 τότε καί.

μητροκτόνος ὁ φονεύσας τὴν μητέρα του· κηλὶς μητροκτόνος 1200 μίασμα ἀπὸ τὴν μητροκτονίαν.

μηχανάομαι - ὦμαι εὐρίσκω μηχανήν, τρόπον· ἐσβάσεις μηχανώμενοι 101 μηχανεύμενοι νὰ παραβιάσωμεν τὴν εἴσοδον.

μηχανὴ μηχανή, μέσον, τρόπος· πάσας προσφέροντε μηχανὰς 112 θέτοντες εἰς ἐνέργειαν ὅλα τὰ μέσα.

μίασμα· μίασμα χεροῖν 1047 μίασμα ἐκ φόνου προερχόμενον.

μιν αὐτόν, αὐτήν, αὐτό.

μισθός ἀμοιβή· μισθὸν οὐκ αἰσχρὸν 593 ἀμοιβὴν ὄχι εὐκαταφρόνητον· τὸ μισθὸν ἐπεξηγεῖται διὰ τοῦ σωτήριαν 594.

μῖσος 525 μισητή· τὸ ἀφηρ. οὐσιαστικὸν ἀντὶ τοῦ ἐπιθέτου· πρβλ. τὰ ἡμέτερα· πομπή, λέρα, σίχαμα.

μοῖρα μερίδιον· ἴτ' ἐπ' εὐτυχία τῆς σφζομένης μοῖρας εὐδαίμονες ὄντες 1490 πηγαίνετε εἰς τὴν εὐχὴν τοῦ θεοῦ, εὐτυχεῖς διότι ἀνήκετε εἰς τὴν μερίδα τῶν σφζομένων.

μονοτράπεζος ὁ ἐν χωριστῇ τραπέζῃ· ξένια μονοτράπεζα 949 φιλοξενία, καθ' ἣν καὶ ὁ φιλοξενούμενος καὶ οἱ φιλοξενούντες τρώγουν εἰς ἰδιαιτέραν ἕκαστος τράπεζαν.

μόρος θάνατος.

μόχθος 155, 191 συμφορά.

μυριοτευχῆς ὁ φέρων μυρία τεύχη ὅπλα καὶ συνεκδοχ. μυρίους ἐνόπλους. Διὰ τὸ ὅλον χωρίον 141 βλ. χιλιοναύτας.

μυσαρός μιαρός, μεμιασμένος· *μυσαρά ἐστι* 1211 μεταδίδουν τὸ μίασμα.

μύσος τό, μίασμα.

μῶν μήπως.

ναί δωρ., ἀττ. *νηί*.

νάιος ὁ τῆς νεώς, «καραβίσιος»: *νάιοι δρασμοί* 891 φυγή διὰ πλοίου· *νάιον ὄχημα* πλοῖον, ἐν δὲ 410 (μετωνομικῶς) ναῦται, ποντοπόροι (πρβλ. τὸ θέατρον = οἱ θεαταί)· ἔπλευσαν, *νάιον ὄχημα* ἔπλευσαν, αὐτοὶ οἱ θαλασσοπόροι.

νάπη κοιλάς, χαράδρα.

Ναυπλία τὸ σημερινὸν Ναύπλιον.

ναυσθλόμαι - οὔμαι λαμβάνω μετ' ἐμαυτοῦ διὰ θαλάσσης.

ναυστολέω - ὦ πλέω, ταξιδεύω, μεταφέρω διὰ θαλάσσης· ὁ *ναυστολῶν* εἰμ' ἐγὼ τὰς συμφορὰς 599 ἐγὼ ἔχω ἀρματώσει τὸ καράβι τῶν συμφορῶν.

ναυτίλος ναυτικός· *ναυτίλος ἐφθαυμένος* 276 ναυαγός.

νεανίας 304 γενναῖος.

νεῖκος τό, ἔρις, φιλονικία· 813 σύντ: ἤκουσα *νείκη*, ἠῆν περὶ χροσῆς ἀρνός· τὰ τοῦ μύθου βλ. ἐν λ. *δινεύω*.

νεὸς νεός.

νεοχμὸς νέος (μόνον ἐπὶ πραγμάτων).

Νηρεὺς θαλάσσιος θεός· *κούρα* αὐτοῦ (217) ἡ Θέτις.

νίζω νίπτω· *νίζω φόνον* 1338 ἀποπλύνω τὸ ἐκ τοῦ φόνου μίασμα.

Νίκη: ἐν 1497 κ.έ. ὁ Χορὸς παρακαλεῖ τὴν θεάν Νίκην νὰ ἀναδεικνύῃ αὐτὸν νικητὴν εἰς τοὺς δραματικούς ἀγῶνας.

νιν αὐτόν, αὐτήν, αὐτό, αὐτούς, αὐτά· *νιν* 1240 αὐτούς, τὸν Ἀπόλλωνα καὶ τὴν Ἄρτεμιν.

νίπτω ἀποπλύνω, ἀπολυμαίνω.

νομίζεται 471 συνηθίζεται· *νόμισμα* 1471 ἔθιμον.

νόμος 35 ἔθιμον· σύντ.: *χρῶμεσθα νόμοισιν εορτῆς, ἧς μόνον τοῦνομα καλόν, τὰ δ' ἄλλα...* ἡ Ἰφιγένεια σιωπᾷ, διότι φοβεῖται νὰ προφέρῃ τὴν λέξιν *αἰσχρά*· 970 δικαστικὴ ἀπόφασις.

νοσέω - ὦ 536, 680, 693 εὐρίσκομαι εἰς κακὴν κατάστασιν· 1018 δυσκολεύομαι, παρουσιάζω ἀσθενὲς σημεῖον, «σκοντάφτω».

νοστέω - ὦ ἐπιστρέφω εἰς τὴν πατρίδα.

νόστος ἐπιστροφή εἰς τὴν πατρίδα· ἐν 1112 γῆ, χώρα (βλ. ἐμπολά).
νοτερὸς ὑγρὸς.

νοτιζῶ βρέχω· ἐν 832 - 833 τμησις : κατά...νοτιζει.

νοτις ὑγρασία, ὕδωρ, κῦμα.

νυμφεύματα γάμος.

νὺν (ἐγκλιτ.) λοιπόν.

νύχιος νυκτερινός· 1262 βλ. Χθών.

νῶν 482 εἰς ἡμᾶς τοὺς δύο· ἐκ τοῦ μέλλουσι.

νῶτον ῥάχισ, πλάτη· *νῶτα χθονὸς ἢ ἐπιφάνεια τῆς γῆς· νῶτα πόντου ἢ ἐπιφάνεια τῆς θαλάσσης.*

Ξεῖνα ξένη, φιλοξενουμένη· ἀξείνου πόντου *ξεῖνα* 218 διαμένουσα ὡς ξένη εἰς τὰς χώρας τοῦ ἀξένου πόντου (τοῦ κατ' εὐφημισμὸν Εὐξείνου).

Ξενοίεις πλήρης ξένων· 1282 βλ. πολυάνωρ.

Ξενοφονέω - ῶ 1021 φονεύω τὸν φιλοξενοῦντά με.

Ξενοφόνος ὁ φονεύων ξένους· *ξενοφόνου τιμαὶ* 776 λειτούργημα, τιμητικὴ ὑποχρέωσις τοῦ θυσιάζειν ξένους.

Ξεστός ἐξεσμένος, λεῖτος.

Ξουθός ξανθός, ξανθόμαυρος· *ξουθᾶν μελισσᾶν* (γεν. πληθ.).

Ξύζυγος 250 σύντροφος.

Ξυνάπτω 1371 συμπλέκομαι· ὡς τῷ *ξυνάπτειν καὶ συναποκαμεῖν μέλη* ὥστε τὰ μέλη (ἡμῶν) *συναποκαμεῖν σὺν τῷ ξυνάπτειν* (εὐθύς μετὰ τὴν συμπλοκὴν).

Ξυναρμόζω συνάπτω, συνταιριάζω· *ὄψιν ὀμμάτων ξυνήρμοσεν* 1167 ἔκλεισε τὰ μάτια του.

Ξυνετοί ἐν 1092 εἶναι οἱ ἐννοοῦντες τὴν φωνὴν τῶν πτηνῶν καὶ γινῶσται τῶν μύθων· δι' αὐτοὺς ἢ βοή τῆς ἀλκυόνος εἶναι εὐξένετος, γνωρίζουν δηλ. ὅτι διὰ τῶν ἀσμάτων τῆς (*μολπαῖς*) θρηγεῖ τὸν σύζυγόν τῆς· βλ. ἀλκυών.

Ξυνευέτης σύζυγος.

Ξυνοικέω - ῶ 915 εἶμαι σύζυγος.

Ξυντείνω ἐντείνω, τεντώνω, στενοχωρῶ, πιέζω· 207 βλ. λόχιος.

ὄδε, ἦδε, τόδε· *οἶδε χωροῦσι* 456, *νά, ἔρχονται· τάδε βαίνει* 460 *νά, βαδίζουσι· τῆσδ' Ἀθηναίας* 1436 *ἐμοῦ τῆς Ἀθηναῖς.*

όδύρομαι θρηνώ· τί ταῦτ' ὀδύρη; 482 δικτί· κάνεις αὐτούς τοὺς ὀδυρμούς;

ὄθεν 35 συνεπεῖχ τοῦ ὁποίου.

ὄθι ὄπου.

οἶαξ ὄ, δοιάκι (ἢ λαβή τοῦ πηδαλίου)· ἐνόστε καὶ αὐτὸ τὸ πηδάλιον.

οἶδμα κῶμα.

οἰκειός· οἰκειοὶ θάλαμοι 1140 οἱ θάλαμοι τοῦ σπιτιοῦ μας· οἰκειὸν ἦλθον τὸν φόρον κεκτημένοι 1171 ἦλθον φέροντες τὸ ἐκ φόρου μῖασμα ἀπὸ τὴν πατρίδα των (κατ' ἄλλους· ἔχοντες ἐπάνω των μῖασμα ἐκ φόρου συγγενικοῦ).

οἰκίζω βάζω τινὰ νὰ κατοικήσῃ, ἐγκαθιστῶ.

οικτιζομαι εὐσπλαγχνίζομαι, θρηνώ, πενθῶ· οὐ τοι νομίζω σοφόν, ὃς ἂν μέλλον κτενεῖν οἴκτω τὸ δεῖμα τοῦλέθρου νικᾶν θέλῃ, οὐχ ὅστις Ἄθην ἐγγὺς ὄντ' οἰκτιζεται σωτηρίας ἀνελευθέρως 484 πιστεύω ὅτι δὲν εἶναι λογικὸν πρᾶγμα, ἐὰν κανεῖς, ὅταν πρόκειται νὰ θανατώσῃ, θέλῃ νὰ ἐξουδετερώῃ με ἐκδηλώσεις εὐσπλαγχνίας τὸν φόβον τῆς καταστροφῆς, (ἐπίσης πιστεύω ὅτι) δὲν (εἶναι λογικόν), ἐὰν κανεῖς θρηνῆ διὰ τὸν ἐγγίζοντα θάνατόν του, ἐνῶ δὲν ἔχει ἐλπίδα σωτηρίας· τὸ σοφόν εἶναι οὐδέτερον, τὸ δὲ ὅστις εἰσάγει πρότασιν ἀναφορικὴν ὑποθετικὴν (= εἴ τις)· πρβλ. διὰ τὴν σύνταξιν 606 αἰσχιστον ὅστις...

οικτίρω εὐσπλαγχνίζομαι, αἰσθάνομαι συμπάθειαν.

οἶκτος εὐσπλαγχνία, συμπάθεια· ἔχει τοι δύναμιν εἰς οἶκτον γυνή 1054 ἢ γυνή ἔχει βέβαια τὴν δύναμιν νὰ κινή τὸν οἶκτον· 646 πράγματα ἄξια οἴκτου· οἶκτοὶ « τρυφερότητες ».

οἰμῶζω φωνάζω οἶμοι οἶμοι.

οἰνηρός ὁ ἀνήγων εἰς τὸν οἶνον· Βάκχον οἰνηροὶ λοιβαὶ 164 οἶνος· βλ. κρατήρ.

Οἰνόμαος βασιλεὺς τῆς ἐν Ἡλίδι Πίσης· βλ. Πέλοψ.

οἰνωπός ὁ ἔχων τὸ χρῶμα τοῦ οἴνου, βαθέως ἐρυθρός.

οἰστρος βοῦδόμυγα· μεταφρ. πᾶν τὸ ἐρεθίζον μέχρι μανίας· 394 βλ. σύνοδος.

οἶτος ὁ, μοῖρα, συμφορά· ἔλεγος οἶτος 1091 ἀξιοθρήνητος, θλιβερά μοῖρα.

οἶχεται 552 ἀπώλετο.

ὀκέλλω ρίπτω εἰς τὴν ξηράν.

ὄλβιος εὐτυχής, μακάριος, πλούσιος, εὐλογημένος.

ὄλβος πλοῦτος, εὐτυχία: φέρομαι βάρος ὄλβου 416 κωνηγῶ τὰ μεγάληα πλοῦτη· γνώμα ὄλβου 419 φιλόπλουτος διάθεσις· αὐτὴ εἰς ἄλλους μὲν εἶναι ἄμετρος (ἄκαιρος), εἰς ἄλλους δὲ μετρία (ἦκει εἰς μέσον)· χάρις ὄλβου 455 εὐτυχία· βλ. κοινός.

ὄλλυμι: ὄλλωλεν ὡς ὄλλωλε τοῖσιν εἰδόσιν 575 ἐχάθη ὅπως ἐχάθη κατὰ τὴν κρίσιν τῶν γνωρίζοντων τὰ πράγματα.

ὄλόμαν ὠλόμην.

ὄμαιμος συγγενής ἐξ αἵματος, συνήθως (ἐν Ἰφ. Τ. πάντοτε) ἀδελφός.

ὀμαίμων = ὄμαιμος.

ὀμαρτέω - ὦ ἀκολουθῶ, συνοδεύω.

ὀμογενής συγγενής.

ὀμόσπορος ὁ, ἡ, ἀδελφός, ἀδελφή.

ὄναισθε εὐκτ. μέσ. ἀφρ. τοῦ ὀνήμημι ὠφελῶ· ὄναισθε μύθων 1078 « νὰ ἔχετε καλὸ γιὰ τὰ λόγια σας ».

ὄναρ καθ' ὕπνου· 518 βλ. ὄφελον.

ὄνειρον καὶ ὄνειρος· 452 βλ. κοινός.

ὄνησις (ὀνήμημι) ὠφέλεια· ὄνησιν σπεύδουσα 579 ζητοῦσα νὰ ὠφελῶ· τὸ σπεύδουσα παρὰ τὸ ἦκομεν, ὅπερ ἀντὶ τοῦ ἐνικοῦ.

ὀνομάζω: πότερος ὑμῶν ἐνθάδ' ὀνομασμένος Πυλάδης κέκληται ; 492 ποῖος ἀπὸ σᾶς τοὺς δύο καλεῖται Πυλάδης προσφωνηθεὶς με αὐτὸ τὸ ὄνομα ἐδῶ (εἰς τὴν χώραν τῶν Ταύρων) ; Ἡ Ἰφιγένεια εἶχεν ἀκούσει τὸ ὄνομα τοῦ Π. ἀπὸ τὸν βουσκὸν (249, 285, 321)· 1321 βλ. θαῦμα.

ὄρειος ὄρεινός, ὄρεσίβιος, βουνίσιος.

ὄρθῶς: ὄρθῶς φίλος 610 πραγματικός, εὐλικρινής φίλος.

ὄρκιος ὁ ἀνήκων εἰς ὄρκον· ὁ εἰς ὃν ὀρκίζεται τις.

ὄρμιζομαι ἀγκυροβολῶ.

ὄρνις - ἰθος ὁ, (σπανίως θηλ.) πτηνόν.

ὄρνωμαι κινουμαι, σηκώνομαι· 1149 βλ. ἀβροπλουτος.

ὄρος 85, 1451 ὄριον, σύνορον· 1219 χρονικὸν ὄριον, προθεσμία.

ὄρούω ὀρμῶ.

ὄρφνα ὄρφ., ἀττ. - η, ἡ, σκότος· οἶαν ἰδόμαν ὄφιν ὄνειρων νυκτός, τῆς ἐξῆλθ' ὄρφνα 150 ἀφοῦ τέτοια ὄνειρα εἶδα τὴν νύκτα, τῆς ὁποίας ἔφυγε τὸ σκότος (δηλ. τὴν περασμένην ν.) τὸ νυκτός χρονον.

δς 574 διότι αὐτός (ὁ Ὀρέστης).

ὄσια ἢ, θεῖος νόμος, ἱεροτελεστία, θρησκευτικὸς τύπος· ὄσια δίδωμ' ἔπος τόδε 1161 ἐκ θρησκευτικοῦ καθήκοντος προσφέρω τὴν λέξιν ταύτην (τὸ ἀπέπτυσσα)· ὄσιās ἕκατι 1461 πρὸς ἐκπλήρωσιν τοῦ θρησκευτικοῦ τύπου.

ὄσιος σύμφωνος μετὰ τὴν θρησκείαν, θεάρεστος, ἱερός, ἡγιασμένος· τὰ ἐνθάδε ὄσια 343 τὰ ἐδῶ καθήκοντα· τὸ ὄσιον δώσω φόβῳ 1037 τὸ ἀγνὸν θὰ προσφέρω ἐκ φόβου· ἢ Ἰφιγένεια θὰ ἰσχυρισθῆ, λέγει, ὅτι θὰ θυσιάσῃ μόνον ὅ,τι εἶναι ἀγνόν, καθαρόν, ἡγιασμένον, ἐκ φόβου μήπως δυσχερεστήσῃ τὴν θεάν, ἐὰν προσφέρῃ τι ἀνόσιον, μεμιασμένον (ἄλλοι ἄλλως ἐρμηνεύουσι)· ὄσιον 1045 ἐπιτετραμμένον· ὄσιώτερον 1194 κατὰ τρόπον συμφωνώτερον πρὸς τοὺς κανόνας τῆς λατρείας.

ὄστις· ὄστις ποτὲ ἦλθεν 340 ὅποισοδῆποτε καὶ ἂν εἶναι αὐτὸς ποῦ ἦλθεν· ἦτις εἰ ποτε 483 ὅποιαδῆποτε καὶ ἂν εἶσαι.

ὄτου 926 = ἤστινος, ὄτω 1071 = ἦτινι.

οὐ· οὐ μὴν... ἀλλὰ 630 ἐν τούτοις· οὐ γὰρ ἀλλὰ 1005 (κυρίως : οὐ γὰρ ἄλλως ἔχει τὸ πρῶμα, ἀλλά...) = καὶ γάρ, « γιὰτὶ ἀλήθεια ».

οὐ 359, 1231, 1464 ὅπου· οὐ δὴ 320 ἐκείνην τὴν στιγμὴν.

οὐδας τό, ἔδαφος, γῆ.

οὐδεῖς· οὐδὲν ἄλλο 827 κανὲν ἄλλο ὄνομα δὲν ἔχω νὰ σοῦ δώσω.

οὐκουν λοιπὸν δέν...

οὐνεκα ἔνεκα· ὅτι, διότι.

οὐράνιος 986 οὐρανοπετής, διοπετής· πρβλ. 88.

οὐρεῖος (= ὄρειος) ὄρεινός, ὄρεσίβιος, βουνίσιος· οὐρεῖα μύσχος 163 ἀγελὰς περιπλανωμένη ἐλευθέρα εἰς τὰ ὄρη.

ὄφλισκάνω ὄφειλω· ἐπισύρω κατ' ἐμαυτοῦ· *μωρίαν τ' ὄφλισκάνει* θηγήσκει θ' ὁμοίως 488 καὶ μωρὸς κρίνεται καὶ τὸν θάνατον δὲν γλυτώνει.

ὄχημα 410 βλ. νάιος.

ὄχθος ὄ, ὕψωμα, βράχος (961 « πάγος »). Ἐν 290 ὁ Ὀρέστης παθαίνει παραίσθησιν : ἡ μήτηρ του, τὴν ὁποίαν ἡ Ἐρινὸς κρατεῖ εἰς τὴν ἀγκάλην της, μεταβάλλεται αἴφνης εἰς βράχον (ὄχθον) ἀπειλοῦντα νὰ τον συντρίψῃ.

ὄχος ὄ, ὄχημα· ἀρμάτων ὄχοι 370 ἄρμα (περίφρασις).

παιάν ὕμνος πρὸς θεὸν (κυρίως τὸν Ἀπόλλωνα).

παιδεία 206 παιδική ηλικία: βλ. λόχιος.

παιδνὸς παιδικός: διὰ τὸν ἕλον χωρίον 1271 βλ. ἐλίσσω.

Παλαίμων θαλάσσιος θεός.

παλαμναῖον τό, μίasma προσερχόμενον ἀπὸ τὸν φονέα, τὸν παλαμναῖον.

παλίμπρυμνος ὁ ὀπισθοχωρῶν μετὰ τὴν πρύμνην: νεὸς ὄθει παλίμπρυμν' ἰστία 1394 ὄθει τὰ ἰστία τοῦ πλοίου ὀπίσω πρὸς τὴν πρύμνην (καὶ οὕτω τὸ πλοῖον ὠθεῖτο πρὸς τὴν ξηρὰν χωρὶς νὰ στραφῆ).

πάλιν ὀπίσω.

παλλήρους ὁ βέρον πρὸς τὰ ὀπίσω (ἐν στ. 1397 πρὸς τὴν ξηρὰν).

Πάν ποιμενικὸς θεός: ἐλατρεύετο κυρίως ἐν Ἀρκαδίᾳ.

παραβάλλομαι : ἐγὼ σοὶ παραβάλλομαι θρήνους 1094 παραβγαίνω μ' ἐσένα ὡς πρὸς τοὺς θρήνους.

παραιρέομαι - οὔμαι 25 ἀποσπῶ.

παράκτιος ὁ παρὰ τὴν ἀκτὴν: οὐ δραμεῖσθε παράκτιοι ; 1424 δράμετε πρὸς τὴν ἀκτὴν.

παραστάδες αἱ, τὰ ἐκατέρωθεν τῆς θύρας ξύλα ἢ λίθοι ἢ τετράγωνοι στῦλοι καὶ τὸ μεταξὺ αὐτῶν διάστημα: ἔχ' αὐτοῦ πόδα σὸν ἐν παραστάσιν 1159 σταμάτα εἰς τὸν πρόναον.

πάρεργον ἔργον δευτερεῦον, παρὰ τὸ κύριον: ὡς ἐν παρέργῳ τῆς ἐμῆς δυσπραξίας 514 (θὰ τὸ κάμω αὐτὸ) ὡς κατὰ τὸ δευτερεῦον μέσα εἰς τὴν δυστυχίαν μου: ὁ νοῦς : μέσα εἰς τὴν τόσην δυστυχίαν μου δὲν εἶναι σπουδαία ἐνόηλησις, δὲν ἐπαυξάνει τὴν δυστυχίαν μου, τὸ ὅτι θὰ σοῦ δώσω μερικὰς πληροφορίας: ὥστε δέχομαι.

παρέρχομαι 753 παραλείπω.

παρευτρεπίζω ἐτοιμάζω ὡς βοηθός, βοηθῶ εἰς τὴν ἐτοιμασίαν: παρευτρεπίζετε τάνδον τοῖς ἐφειστώσι σφαγῆ 725 βοηθεῖτε τοὺς ἐπιμελητὰς τῆς θυσίας εἰς τὰς ἐν τῷ ἱερῷ προετοιμασίας.

παρηγίς - ἴδος ἢ, παρειά.

παρθενῶνες διαμέρισμα τῶν παρθένων ἐν τοῖς ἀνακτόροις.

παρήμι 793 ἀφήνω κατὰ μέρος.

παρίσταμαι : παρίσταμαι βωμοῖς 1314 εἶμαι ἐπιμελητὴς τῶν βωμῶν, τῶν θυσιῶν: πρβλ. ἐφειστώς 726.

πάροιθε πρότερον.

παρόν: ἐπὶ τοῖς παροῦσι 471 διὰ τὴν παροῦσαν περίστασιν· παρόν' (ἀπρόσ.) 1088 ἐνῶ εἶναι δυνατόν.

πάρος πρότερον.

πάσχω δέχομαι ἐντύπωσιν τινα (καλὴν ἢ κακίην, μέση λέξις)· πέπονθας ταῦτό ἐμοί; 657 ἔχεις περιέλθει εἰς τὴν ἰδίαν με ἐμὲ ψυχικὴν κατάστασιν;

πατήρ: πατὴρ 699 δηλ. τοῦ Ἀγαμέμνονος.

πάτρα πατρίς.

πατρίς 838 ἐπίθετον· χθονὸς πατρίδος πρβλ. πατρίς αἶα.

πατροκτόνος ὁ φονεύσας τὸν πατέρα του, ἀλλὰ πατροκτόνος χεῖρ 1083 φονικὴ πατρικὴ χεῖρ.

παυσίπονος ὁ παύων τοὺς πόνους· παυσίπονος δουλείας ἐμέθεν δειλαίας 450 ὁ ὁποῖος νὰ ἀπαλλάξῃ ἀπὸ τὰ βάσανα τῆς δουλείας ἐμὲ τὴν δυστυχή.

πέδον ἔδαφος, πεδίον· 972 τέμενος.

πειρατήρια τά, δοκιμασία, δίκη· νικῶν ἀπῆρα φόνια πειρατήρια 967 ἔφυγα, ἀφοῦ ἐκέρδισα τὴν περὶ φόνου δίκην.

πειστήριος πειστικός.

πελάζω πλησιάζω. Ἐν 880 τμησις: ἐπὶ... πελάσαι εἰς ὄψιν πελάζω 1212 πλησιάζω διὰ νὰ ἴδω.

Πέλοψ υἱὸς τοῦ βασιλέως τῆς Φρυγίας Ταντάλου, σύζυγος τῆς Ἴπποδαμείας, θυγατρὸς τοῦ βασιλέως τῆς Πίσης Οἰνόμαου. Ὁ Οἰνόμαος ἐκάλει εἰς ἀγῶνα ἄρματοδρομίας τοὺς μνηστῆρας τῆς κόρης του μετὰ τὴν ὑπόσχεσιν ὅτι θὰ ἔδιδεν αὐτὴν εἰς τὸν νικητὴν· τοὺς ἠττωμένους ὅμως ἐφόνευεν. Ὁ Πέλοψ μέλλων καὶ αὐτὸς νὰ διαγωνισθῇ ὡς μνηστὴρ τῆς Ἴπποδαμείας παρέσυρεν εἰς ἀπιστίαν τὸν ἡνίοχον τοῦ Οἰνόμαου Μυρτίλον, ὅστις ἀφῆρεσε τοὺς ἤλους ἀπὸ τοὺς τροχοὺς τοῦ ἄρματος τοῦ κυρίου του· οὕτως ἅμα τῇ ἐνάρξει τοῦ ἀγῶνος τὸ ἄρμα διεσπάσθη καὶ ὁ Οἰνόμαος ἀνετράπη. Ὁ Πέλοψ τὸν ἐφόνευσε τότε διὰ τῆς λόγχης του, ὅπως καὶ ὁ Οἰνόμαος ἐφόνευε τοὺς ἠττωμένους μνηστῆρας, καὶ ἐνυμφεῖθαι τὴν Ἴπποδαμείαν. Ταῦτα συντόμως, ὡς γνωστὰ εἰς τοὺς συγχρόνους του θεατὰς, ὑπαινίσσεται ὁ ποιητὴς διὰ τῶν λέξεων θαοῖσιν ἵπποις 2. Πέλοπος παιδί παιδὸς 807 ἀπὸ τὸν υἱὸν τοῦ υἱοῦ τοῦ Πέλοπος.

πέμπω στέλλω, ὀδηγῶ, συνοδεύω.

πεπρωμένος 1438 προωρισμένος.

πέρα περαιτέρω· μύθων *πέρα* 900 βλ. *θανμαστός* και *πρόσω*.

περιβάλλω 796 ἀγκαλιάζω· 799 βάλλω *πέριξ*· 788 (*δροκοισι*)
δένω.

περιβολή τὸ περιβάλλειν· *χειρῶν περιβολαί* 903 ἐναγκαλισμοί.

περικίων ὁ ὑπὸ κίωνων περιβαλλόμενος, περίστυλος.

περιπολέω - ᾧ περιφέρομαι, περιπλανῶμαι.

περιστέλλω περιποιῶμαι, κηδεύω· *πῶς ἂν με περιστείλειεν ἄν* ;
ἄχ, νὰ ἦτο δυνατόν νὰ μὲ ἐκήδευε. (*Τὸ ἂν* πολλάκις *δίς*, ἐνίοτε και
τρίς).

πέσημα πτώσις· πρᾶγμα πεσόν· *οὐρανοῦ πέσημα* 1384 ἐκ τοῦ
οὐρανοῦ πεσόν· πρβλ. 87 και 977.

πέτρα βράχος.

πέτρος λίθος.

πηγή· *πόντου πηγαί* 1039 θαλάσσιον ὕδωρ· *πηγαί ὑδάτων* 1192
γλυκὸ τρεχούμενο νερὸ ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὸ θαλάσσιον. Τὸ ῥέον ὕδωρ
και τὸ θαλάσσιον ἐπιστεύετο ὅτι εἶχον δύναμιν ἐξαγνιστικὴν· πρβλ.
Ἰλιάδ. Α 314 *οἳ δ' ἀπελυμαίνοντο και εἰς ἅλα λύματα' ἔβαλλον· εἰς τοὺς*
Πέρας τοῦ Αἰσχύλου (204) ἢ μήτηρ τοῦ Ξέρξου Ἄποσσα λέγει :
χεροῖν καλλιρροῦ ἔψαυσα πηγῆς (δια νὰ καθαρισθῆ ἀπὸ τὴν ἐπίδρασιν
ὄνειρου).

πήμα πάθημα, δυστύχημα· *φίλα γὰρ ἐλπίς γ' ἐπὶ τε πήμασι βροτῶν*
ἄπληστος ἀνθρώποις 414 διότι ἡ ἐλπίς εἶναι ἀγαπητὴ (θερμαίνει τὴν
καρδίαν μας, μᾶς κολακεύει) και πρὸς δυστυχίαν τῶν θνητῶν εἶναι
ἄπληστος εἰς τοὺς ἀνθρώπους.

πίπτω 730 μεταπίπτω, μεταπηδῶ· σύντ. : *οὐδεὶς ἀνὴρ ἐστιν ὁ*
αὐτὸς ἐν πόνοις τε ὅταν τε πέση ἐκ φόβου πρὸς τὸ θάραος· εἰ γὰρ πέσοι
1221 εἶθε νὰ ἐπιτύχη.

Πῖσα πηγὴ ἐν Ὀλυμπίᾳ τῆς Ἥλιδος, ἐξ ἧς ὠνομάσθη και αὐτὴ ἡ
Ὀλυμπία.

Πισᾶτις 824 ἢ ἐκ Πίσσης.

πίτνω πίπτω.

πίτυλος ὁ, κυρίως : πλατάγημα τῶν ῥυθμικῶς κινουμένων κωπῶν·
ἔπειτα : κώπη και (σπανίως) πλοῖον· ἐν 307 (μεταφορ.) κρίσις,
ὄρμη, παραδαρμός· *νεὼς πίτυλος εὐήρης πάρα* (= *πάρεστι*) 1050 τὰ
καλοταιριασμένα κουπιὰ τοῦ καραβιοῦ εἶναι ἔτοιμα· *ταρσῶ καθήρει πί-*
τυλον ἐπετρωμένον (παράθεσις εἰς τὸ σκάφος 1345) 1346 « πλεού-

μενο ξεσηκωμένο και με έτοιμα σά φτεροῦδες τὰ καλοκαιριασμένα κουπιά του ».

πλάτη κυρίως τὸ πλατὺ μέρος τῆς κόπης· ἔπειτα : κόπη (π.χ. 1347) και αὐτὸ τὸ πλοῖον (π.χ. 1427).

πλέον περισσότερον· **πλέον λαμβάνω** 496 ὠφελοῦμαι, κερδίζω· σὺντ. : *τί πλέον λάβοις ἂν μαθοῦσα* (ὑποθετ.) *τόδε ;*

πλήν : *πλήν ὅσ' οὐχ ὀρθῶσά νιν* 613 ἔκτος μόνον τοῦ δὲν τὸν βλέπω.

πλησίσιτιος ὁ πληρῶν (φουσκῶνων) τὰ ἱστία.

πλωτῆρ ταξιδιώτης.

πνεῦμα φύσημα, ἄνεμος· *τί πνεῦμα συμφροῦς κεκτημένη ;* 1317 τί ἄνεμος ἐρύσηξε και ἐπῆρε τέτοιον ἄερα τὸ κεφάλι της ;

πόδες τοῦ πλοίου εἶναι τὰ σχοινία τὰ δεμένα εἰς τὸ κάτω μέρος τοῦ ἱστίου και κρατοῦντα αὐτὸ τεταωμένον· νῦν « ποδάρια ».

ποδώκεια ταχυποδία.

ποθεινός ποθητός· **ποθεινός** (ἔστι) 1006 « ἀποζητιέται ».

ποικίλλω κεντῶ, « ζομπλιάζω », ἐνυφαίνω· *εἰκό ποικίλλονσα* 224 εἰκόνα ποικίλην (πολύχρωμον) ἐνυφαίνουσα· βλ. και *εἰκό*.

ποικιλόνωτος ποικιλόχρωμος κατὰ τὰ νῶτα.

ποινά δωρ., ἄττ. *ποινή* (ὁ ἰδὲ κατωτέρω ἐν λ.).

ποινάομαι - ὦμαι τιμωρῶ.

ποινή ἐξαγορά, τιμωρία, ἐκδίκησις, φωνὴ τοῦ αἵματος· *ἐνθεν των πρόσθεν ὀμαθέντων Τανταλιδῶν ἐκβαίνει ποινά γ' εἰς οἴκους* 199 ἔκτοτε (ἀπὸ αὐτὴν τὴν πηγὴν, ἀπὸ αὐτὴν τὴν αἰτίαν) ἡ φωνὴ τοῦ αἵματος τῶν πρότερον φρονευθέντων Τανταλιδῶν εὐρίσκει ἐκδίκησιν (ἱκανοποιήσιν) πλήττουσα τοὺς οἴκους (τὴν ἐκάστοτε ἐπερχομένην γενεάν τῶν Τανταλιδῶν, νῦν δὲ τὸν Ὀρέστην)· *ἀντιπάλους ποινὰς δίδωμι* 446 πληρώνω σωστά, μὲ ἀνάλογον τιμωρίαν, τὸ κακὸν τοῦ ἕκαμα.

πολέσιν 1264 πολλοῖς.

πόλισμα πόλις.

πολυάνωρ πολυάνθρωπος, πολυσύγκρατος· *πολυάνωροι ἐν ξενόντι θρόνῳ* (ἐνν. θῆκε) *θάραση βροτοῖς θεσγάτων ἀοιδαῖς* 1281 ἐντὸς τοῦ ἱεροῦ, ὅπου συρρέουν πάμπολλοι ξένοι, ἐπέβαλεν εἰς τοὺς θνητοὺς πίστιν εἰς τοὺς (ἐμμέτρους) χρησμούς.

πολύθυρος 727 ἦτο ἡ ἐπιστολὴ ἡ ἀποτελουμένη ἐκ πολλῶν πινακίδων, αἵτινες ἐκαλοῦντο θύραι ἢ θυροῖδες ἢ πτυχαί.

πολύρνηθος ὁ ἔχων πολλοὺς ὀρθίθας (πτηνά)· *ολυρῆθιος αἶα,*

λευκά ἀκτὰ 435 εἶναι ἡ Λευκὴ (σήμερον Φιδονήσι), ἐρημόνησος ἐν τῷ Εὐξείνῳ πόντῳ ἀπέναντι τῶν ἐκβολῶν τοῦ Ἰστροῦ (Δουνάβεως). Ἐκλήθη Λευκὴ διὰ τὸ χροῖμα τῶν βράχων τῆς ἡ, κατ' ἄλλους, διὰ τὰ λευκά πτηνά, τὰ ὅποια ἐν μεγάλῳ ἀριθμῷ διέμενον ἐπ' αὐτῆς. Ἐλέγετο ἐπίσης Νῆσος ἢ Δρόμος τοῦ Ἀχιλλέως (ὁ Εὐριπ. ποιητικῶς) : Ἀχιλλῶος δρόμους καλλισταδίους τὸ ὠραῖον στάδιον, ὅπου ἐγυμνάζετο ὁ Ἀχ. μετὰ τὸν θάνατόν του. Βέβαιον εἶναι ὅτι ὁ Ἀχιλλεὺς ἐλατρεύετο εἰς τὴν ἀπέναντι τῆς νήσου περιοχὴν, ὅπου εὐρέθη καὶ βωμὸς πρὸς τιμὴν αὐτοῦ ἰδρυμένος. Τὸ τὰν πολυόρηθον ἐπ' αἶαν ἐξαρχαῖται ἐκ τοῦ ἐπέρασαν, τὸ ὅποῖον ἐννοεῖται καὶ ἐνταῦθα ἐκ τοῦ στίχου 424. Ὁ Χορὸς διερωτᾶται : πῶς ἔφθασαν οἱ ξένοι ἐκ τοῦ Βοσπόρου εἰς τὴν χώραν τῶν Ταύρων ; παρέπλευσαν τὴν Θράκην (παρ' ἄλιον αἰγιαλὸν 425) ἢ ἐπλευσαν ἀνατολικώτερον (ἄξειον κατὰ πόντον 438) μὲ εὐνοϊκὸν ἄνεμον (πλησιστίοισι προαῖς 430), νότιον ἢ δυτικὸν (αὔραις σὺν νοτίαις ἢ πνεύμασι Ζεφύρου 433 - 434), καὶ ἀφήσαντες ἀριστερά τῶν τῆν Λευκὴν ἦλθον εἰς τὴν Κριμαίαν ;

πολύπτυχος 677 πολυχάραδρος.

πομπή : σχέτλιαι πομπαί 651 μαῦρο ταξίδι (ἐνν. τοῦ Πυλάδου).

πόνημα ἔργον.

πόνος 114 ἄθλος, κινδύνεμα ; πόνοι 661 ἀγῶνες, 988 βάσανα ; διὰ πόνων ἄγει ὁδηγεῖ διὰ μέσου δοκιμασιῶν 729 κίνδυνοί ; βλ. πίπτω.

πορθέομαι - οὔμαι 302 καταστρέφομαι, ἀφανίζομαι.

πορθμεύω διαβιβάζω, μεταφέρω (κυρ. διὰ στενοῦ θαλασσίου πόρου ἢ ποταμοῦ), διαπορθμεύω ; πορθμεύω ἵχνος 266, πόδα 936 φέρω τὸ βῆμα, βαδίζω, ἔρχομαι ; τίμη λόγῳ πορθμευετε ; 1358 μὲ ποίαν δικαιολογίαν, μὲ ποῖον δικαίωμα, μεταφέρετε ; πορθμεύω διωγμὸν 1435 ἐπιχειρῶ καταδιώξιν ; πορθμεύειν πλάτη 1445 ὥστε νὰ διασχίξη (τὰ νῶτα τῆς θαλάσσης) διὰ τοῦ πλοίου.

πορθμῖς ἀκάτιον, πέραςμα, σκάφος.

πόρος πέρασμα ; πόρος ἄπορος 897 πέρασμα, τὸ ὅποῖον ἐφαίνετο ἀδύνατον ἀνέλπιστος σωτηρία ; 875 διεξοδος, τρόπος φυγῆς, σωτηρία ; 253 θάλασσα.

πορφυρευτικός ὁ ἀνήκων εἰς τὰς πορφυρεῖς ἢ πορφυρευτάς ; τοὺς ἀλιεῖς τῆς πορφύρας (κογχυλίου, ἐξ οὗ ἐλαμβάνετο χρωστικὴ οὐσία) ; πορφυρευτικά στέγαι 263 τόπος διαμονῆς πορφυραλιέων.

πόσις ὁ, ὁ σύζυγος.

ποτάομαι - ὤμαι πετώ.

ποτέ (ἐν ἐρωτήσει, π.χ. 472, 479) τάχα, ἄρα γε, τέλος πάντων.

πότνια σεβαστή· 463 καὶ 533 ἢ "Ἀρτεμις· 1123 ἢ Ἰφιγένεια.

πράσσω εὐρίσκομαι εἰς μίαν κατάστασιν (καλὴν ἢ κακὴν, μέση λέξις)·
πράσσοιθ' ἂ πράσσω 692 ἀφοῦ ἔχω τὴν τύχην ποῦ ἔχω· *καλῶς πράσσω*
 1185 εὖ *πράσσω* εὐτυχῶ· *πράσσω* κακῶς 353 *δυστυχῶ* (βλ. *δυστυχής*)·
πράσσω κοινὰ (ἐνν. "Ἀργεῖ) 668 *συμμερίζομαι τὴν τύχην* (τοῦ "Ἀρ-
 γους).

πρέσβειρα πρεσβυτέρα.

προδίδωμι 706 ἐγκαταλείπω.

προθυμία : πολλὴ δέ τις *προθυμία* σε τοῦδ' ἔχουσα *τυγχάνει* 615
 σὲ κατέχει μεγάλη ἐπιθυμία αὐτοῦ (τοῦ θανεῖν).

πρόθυμον τό, 989 *προθυμία*, *ζωηρὰ ἐπιθυμία*· *τὸ πρόθυμον ἔχω*
 "Ἀργεῖ γενέσθαι ἔχω τὴν *ζωηράν ἐπιθυμίαν* νὰ ἔλθω εἰς τὸ "Ἄργος·
 1023 *τόλμη*, *θάρος*.

προκαλύπτω 312 θέτω ὡς *προκάλυμμα*· ὁ Πυλάδης μὴ ἔχων ἀσπίδα
 ἔθεσεν ὡς *προκάλυμμα* τοῦ Ὀρέστου τὰς εὐπύηνους ὑφὰς πέπλων τὸ
 καλοῦφασμένον ἱμάτιόν του.

πρόκειμαι : *τὴν προκειμένην σπουδὴν ἔχοντες* 1433 ἐπειγόμενοι διὰ
 τὸ *προκείμενον ζήτημα*.

προμηθία πρόνοια.

πρός : *πρὸς* δὲ 548 *πρὸς* τούτοις δέ· *πρὸς* δ' ἀπόλεσέν τινα μὲ τὸ
 νὰ ἀποθάνῃ ἐκεῖνος κατέστρεψε καὶ κάποιον ἄλλον (δηλ. ἐμέ).

προσάμβασις *προσανάβασις*· *δωμάτων προσαμβάσεις ἐκβησόμεσθα*
 97 *θὰ ἀναβῶμεν καὶ θὰ φθάσωμεν ἕως εἰς τὸ ἐπάνω μέρος τοῦ ναοῦ*
 ἢ *ἐκ τοῦ ἐκβησόμεσθα* σημαίνει τὸ *τέρμα*.

προσάντης ἀνωφερής, δύσκολος, δυσάρεστος.

προσβαίνω 195 *προστίθεμαι* : *προσέβα* δωρ., ἄττ. *προσέβη*.

προσεῖω 370 *σεῖω* τι (εὐχάριστον) ἐνώπιόν τινος ὡς *δόλωμα* (διὰ
 νὰ τὸν κάμω νὰ ἔλθῃ πλησίόν μου), *προβάλλω*, *μεταχειρίζομαι* ὡς
πρόσχημα.

προσῆκω 550 *συγγενεύω*.

πρόσπολος ὁ, ἡ, *θεράπων*, *θεράπεινα*.

προστίθημι : *προστίθημι δεσμὰ* 1204 *ἐπιβάλλω δεσμὰ*, *δένω*.

προστροπή *τροπή πρὸς* τινα, *προσφυγή*, *δέησις*· *θεᾶς τῆσδε προσ-*

τροπήν ἔχω 618 τὸ χρέος μου εἶναι νὰ ἐξευμενίζω αὐτὴν ἐδῶ τὴν θεάν.

πρόσφαγμα σφάγιον, θύμα· *πρόσφαγμα* θεᾶς 458 θύματα προωρισμένα διὰ τὴν θεάν.

πρόσω πόρρω, μακρὰν, πέρα, πέρα, πρὸς τὰ ἐμπρός· *λόγου πρόσω* 839 περισσότερον ἢ ὅσον δύνανται τις νὰ παραστήσῃ διὰ λόγων. Πρβλ. *καεῖσσαν ἢ λόγοισιν* 836, *μύθων πέρα* 900.

προτίθεμαι 1218 θέτω ἐνώπιόν μου· 1225 ὀρίζω ἐκ τῶν προτέρων, ἔχω τὴν πρόθεσιν, σκοπεύω.

πρότονοι οἱ, τὰ σχοινία τὰ ἀπὸ τὴν κορυφὴν τοῦ ἴστοῦ πρὸς τὴν πρῶταν καὶ τὴν πρῦμνην προτεινόμενα καὶ χρησιμεύοντα πρὸς στερέωσιν αὐτοῦ, « στάντζοι », « στράλια »· 1134 βλ. *ἐκπλετάννυμι*.

προὔργου 309 προσφόρος (διὰ τοὺς βοσκούς).

προυφείλω ὀφείλω ἀπὸ πρὶν· *κάμοι τι προυφείλει κακὸν* 523 καὶ μαζί μου ἔχει κάποιον ἀνεξόφλητον παλαιὸν λογαριασμόν· ἡ Ἰφιγένεια λέγει *κάμοι*, διότι καὶ ὁ Ὀρέστης εἶπεν εἶπει ὅτι ἡ Ἐλένη ἐπέστρεψε διὰ τὸ κακὸν ἑνὸς τῶν ἰδικῶν του, ἐνοοῶν τὸν πατέρα του.

πρύμνηθεν ἀπὸ τὴν πρῦμνην. Ἐν 1348 ὁ Ὀρέστης καὶ ὁ Πυλάδης ἐλεύθεροι, ἐνῶ πρότερον ἦσαν δεμένοι (ἐκ δεσμῶν), ἴσταντο ἐπὶ τῆς ἀκτῆς πρὸς τὸ μέρος τῆς πρῦμνης τοῦ πλοίου.

πρυμνήσιος ὁ ἀνήκων εἰς τὴν πρῦμνην, « πρυμνιός »· *κλίμακας ἤγον διὰ χειρῶν πρυμνησίας* 1351 κρατοῦντες εἰς τὰς χεῖρας τῶν κλίμακα ἔφερον αὐτὴν πρὸς τὴν πρῦμνην· τὸ *πρυμνησίας* προληπτικὸν ἐπιρρηματικὸν κατηγορούμενον· τὰ *πρυμνήσια* τὰ παλαμάρια ἢ σχοινία, διὰ τῶν ὁποίων δένουν τὸ ἀγκυροβολῆσαν πλοῖον ἀπὸ τὴν πρῦμνην εἰς τὴν ξηράν, « πρυμάτσες » : ἐν 1356 εἶχον μὲν λύσει τὰ πρυμνήσια, ἀλλὰ δὲν εἶχον ἀνασύρει ἀκόμη αὐτὰ εἰς τὸ πλοῖον.

πρωτόγονος 209 πρωτότοκος.

πτανός δωρ., ἀττ. *πιτηνός*, πτερωτός.

πτυχή δίπλα· *πτυχή δέλτου* 760 πινακίς ἐπιστολῆς (βλ. *δέλτος*)· *πτυχαί* 9 καὶ 1082 ἀνωμαλία τοῦ ἐδάφους, κοιλάδες.

Πυθῶν - ὠνος ἡ, ἡ θέσις ὅπου οἱ Δελφοὶ καὶ αὐτοὶ οἱ Δελφοί.

πυλωρὸς θυρωρὸς· ἡ *πυλωρὸς* (τοῦ ναοῦ) ἱέρεια· πρβλ. *κληδοῦχος*.

πυρόομαι - οὔμαι ῥίπτομαι εἰς τὴν πυράν, καίομαι.

πυρσὸς ἀνημμένη δάξ, λάμψις· ἐν 1216 φλόγες θείου, δι' οὗ ἀπελύμαινον.

πῶμα ποτόν.

ράνις σταλαγματιά· αίμακται *ρανίδες χρορίβον* 645 φονικόν (εις θανάτωσιν προορίζον) *ράντισμα* με ήγγισμένον ὕδωρ.

ράπτω 681 σχεδιάζω, ἐξυφαίνω, μηχανορραφῶ.

ρήγγιν ἢ **-ις -ῖνος** ἦ, ἀκτῆ.

ρίπη (*ρίπτω*) *ρίζιμον, ὄρμη· ποδῶν ῥιπή* 885 πεζοπορία.

ρόθιος *ροχθῶν, πλαταγῶν· τὸ ῥόθιον κτύπημα τοῦ κύματος με τὴν κώπην καὶ ὁ ἐξ αὐτοῦ κρότος· δίκροτα ῥόθια εἰλατίας κώπας* 407 εἶναι τὰ καὶ ἀπὸ τὰς δύο πλευρὰς τοῦ πλοίου κροτοῦντα κτυπήματα τῆς ἐλατίνης κώπης (αἱ δοτ. ῥοθίοις καὶ αἰῶραις ὀργανικαί)· 426 (καὶ ἄλλ.) κῦμα· σύντ. : ἐπὶ ῥοθίῳ Ἄμφιτοίτας.

σάλος *ταραχώδης κίνησις· θαλασσοταραχή* 46 σεισμός.

σαφῆς 919 εἰλικρινής.

σέβω *σέβομαι, τιμῶ· σέβω τὸν προκείμενον νόμον* 1189 *τηρῶ τὸ κρατοῦν ἔθιμον· σέβομαι* 648 *μακαρίζω· τὸ τύχας μάκαρος* 647 γεν. τῆς αἰτίας.

σέθεν σοῦ· *πρὸς σέθεν* 365 καὶ 368 ποιητ. αἴτιον.

σέλας φῶς· *σέλας λαμπάδων* 1224 *ἀνημμέναι λαμπάδες· νοητέον* (κατὰ ζεύγμα ἐκ τοῦ ἐκβαίνοντος 1222) *ἐκφερόμενον*.

σεμνός σεβαστός, ἱερός.

σεύομαι τίθεμαι εἰς ταχεῖαν κίνησιν, ὄρμῶ.

σημαίνω *κάνω σῆμα, φανερώνω, ἀγγέλλω, ἐκθέτω, ἀναφέρω· ὑποδηλῶ νοερῶς* (1233)· 1203 σύντ. : *τὸ σημαίνειν τότε ἐστὶ σὸν ἰδικόν σου ἔργον εἶναι νὰ δηλώσης (νὰ ὑποδείξης) τοῦτο· ἐν 1209 ἐκ τοῦ σημαίνει (οὐχὶ ἐκ τοῦ πέμψον) τὸ πόλει· τὰς ἐκεῖθεν σημανῶν τύχας* 1410 *ἵνα ἀναγγεῖλω ἐκεῖθεν τὰ ἐκεῖ συμβάντα*.

σήμαντρον *σφραγίς· σημάντροισιν ἐσφραγισμένοι* 1372 « *σημαδενοί* », τραυματισμένοι.

σιγῶμενον ἀπόρητον.

σκηπτοῦχος ὁ κρατῶν τὸ σκῆπτρον. Ἡ Ἰφιγένεια, ὅταν μετέβαινεν εἰς τὴν Αὐλίδα, ἀφῆκε τὸν Ὀρέστην *σκηπτοῦχον* Ἄργει 235, βασιλόπουλο προωρισμένον νὰ κρατήσῃ τὸ σκῆπτρον τοῦ Ἄργους.

σκῆψις δικαιολογία· 122 σύντ. : *οὐδεὶς μόχθος φέρει τοῖς νεοῖς σκῆψιν* (τοῦ μὴ μοχθεῖν, δηλ. τῆς ἀποφυγῆς τοῦ μόχθου) .

σκόλοψ ὁ, πάσσαλος· *σκόλοπι πήγνυμι* 1430 *ἀνασκολοπίζω*.

σκοπέω - ῶ (καὶ *σκοπέομαι - οὔμαι*) ἐξετάζω, ἐρευνῶ, κατασκοπεύω.

σκότος ὁ, τὸ σκότος· 1025 βλ. ἐκσφῆξω.

σκῦλα λάφυρα.

σόφισμα τέχνασμα, ἐπιπόνημα· σοφίσματα 380 « ζυπνάδες »· 1031 βλ. ἀνία.

σπάω - ᾠ ἀνασπῶ, σύρω.

σπουδή βία· 1433 βλ. πρόκειμαι.

σταθμός 49 στῦλος, κίων.

στέγος τό, στέγη· οἰκῶν ὄντες ἐν ταυτῷ στέγει 950 ἂν καὶ ἤσαν ὑπὸ τὴν αὐτὴν στέγην.

στείχω βαδίζω, πηγαίνω· στείχε καὶ σήμαινε σὺ 1211 λέγει ὁ Θόας εἰς ἓνα τῶν ἀκολούθων του.

στέλλω στήνω, διευθετῶ, εὐτρεπίζω, ἀποστέλλω, συνοδεύω, μεταφέρω· ἐστείλαμεν ναῦν ποντίαν (κατηγορ.) 70 κατηρθύναμεν τὸ πλοῖον διὰ μέσου τῆς θαλάσσης.

στενάζω· ἐστέναξας τοῦτο 550 σύστοιχ. ἀντικ.

στενόπορος ὁ ἔχων στενὸν πέρασμα· τοιοῦτον ἦτο τὸ μεταξὺ τῶν Συμπληγάδων πετρῶν 888.

στερομαι καὶ στερίσκομαι καὶ στεροῦμαι· στερεῖσα 474 μτχ. καθ. ἄορ. β'. ἐν 1058 ὑποκ. τοῦ στερηθῆναι τὸ με εὐκόλως ἐννοοῦμενον ἐκ τοῦ τὰμ' 1057· τὸ δὲ τὰμ' ἐν ὑμῖν ἐστὶν ἡ τύχη μου ἐξαρτᾶται ἀπὸ σᾶς.

στερρός 206 τραχύς, σκληρός· βλ. λόχιος.

στεφανώω - ᾠ 1499 βλ. Νίκη.

στίβος ὁ, (στίβω πατῶ) ὁδός· 67 σύντ. : ὄρα μὴ τις βροτῶν ἐστὶν ἐν στίβῳ.

στόλος 1135 τὸ ἐξέχον μέρος τῆς πρόρας, ἔμβολον· βλ. ἐκπετάννημι.

στόμιον στόμα, ἄνοιγμα, χαλινός (κυρίως : τὸ σιδηροῦν τεμάχιον τὸ τιθέμενον εἰς τὸ στόμα τοῦ ζώου)· ὥσθ' αἱματηρὰ στόμι' ἐπεμβάλεῖν ἐμοὶ 935 (ναί, τόσον) ὥστε μοῦ ἔβαλον χαλινόν, πού μ' ἔκανε νὰ ματώνω.

στομώω - ᾠ φιμώνω, φράττω· δειναῖς ἐχίδναις εἰς ἔμ' ἐστομωμένη 287 κατευθύνουσα ἐναντίον μου τὰς φοβερὰς ἐχίδνας, με τὰς ὁποίας εἶναι ὠπλισμένη (περιπεφραγμένη).

Στρόφιος βασιλεὺς τῆς Φωκίδος, γαμβρός ἐπ' ἀδελφῆ τοῦ Ἄγαμέμνονος.

στυγέω - ᾠ μισῶ.

στύφλος σκληρός, τραχύς.

σύγγονος ό, ή, αδελφός, αδελφή.

συγκυναγός σύντροφος εις τό κινήριον.

συγκυρέω - ω συμπίπτω, συμβαίνω.

συγχωρέω - ω μέλλ. -σομαι (741), βαίνω πρὸς τό ἴδιον μέρος, συναντῶμαι, συγκρούομαι· ἐν 741 συμφωνῶ, παραδέχομαι· *δισσαί* (= δύο) *συγχωροῦσαι πέτραι ἀξείνου πότου* 124 εἶναι αἱ Συμπληγάδες, αἱ ὁποῖαι κατὰ τὸν μῦθον ἔμειναν ἀκίνητοι ἀφ' ἧς διῆλθε διὰ μέσου αὐτῶν ἡ Ἄργώ· ὁ Εὐριπίδης μὲ ποιητικὴν ἐλευθερίαν τὰς φαντάζεται (ἐν τῷ χωρίῳ τούτῳ) εἰς τὸν Κιμμέριον Βόσπορον, ἐνῶ συνήθως τὰς ἐτοποθέτου εἰς τὸν Θρακικὸν Βόσπορον.

συθείς μτχ. παθ. ἀορ. τοῦ *σεύομαι* τίθεμαι εἰς ταχεῖαν κίνησιν, ὄρμῳ.

συλάω - ω κλέπτω, στερῶ· συντάσσεται μὲ δύο αἰτιατικάς.

συλλήπτωρ βοηθός, συνεργός.

συμβαίνω· ἅπαντα *συμβαίη* καλῶς 1055 «εἶθε ὅλα νὰ πᾶνε καλά». Ὁ Ὅ. ἤρχισεν ἐκφράζων τὴν ἐλπίδα ὅτι ἡ ἐπιχειρήσις των θὰ ἐπιτύχη (τὰ δ' ἄλλα ἴσως...), ἀλλὰ διακόψας ἑαυτὸν ἐκφράζει τό αὐτό ὡς εὐχὴν.

συμβάλλω 55 ἐξηγῶ, κρίνω.

συμμοχθέω - ω συμμερίζομαι τοὺς μόχθους, τοὺς ἀγῶνας.

συμπλέω εἶμαι συνταξιδιώτης, ἀπλοῦς ἐπιβάτης.

συμφορὰ γεγονός, περίστασις· *ποία συμφορᾶ*; 549 ὑπὸ τίνας περιστάσεις; ἀπὸ τί; *συμφοραὶ* 850 περιπέτειαι.

σύναιμος ὁμαιμος (ὁ ἰδέ).

συναντάω - ω: *μὴ συναντῶεν φόρῳ*; 1210 ἰδὲ νὰ μὴ συναντοῦν τοὺς φονεῖς; εὐκτική, διότι τό νόημα εἶναι κυρίως: ὁ ἄγγελος πρέπει νὰ δηλώσῃ εἰς τοὺς πολίτας ὅτι διετάχθη (παρωχ. χρόνος) ἡ ἐντὸς τῶν οἰκιῶν παραμονή, διὰ νὰ μὴ κτλ.

συναποκάμνω ἀποκάμνω ὁμοῦ, συγχρόνως· 1371 βλ. ξυνάπτω.

συνάπτω ἐνώνω· ἐν 375 ἡ Ἰφ. οὐ συνήψε στόμα κασιγνήτη (κυρ. στόματι κασιγνήτης) δὲν τὴν ἐφίλησεν· ἐν 59 ἐφαρμόζω, σχετίζω, ἀποδίδω.

συνδοκέω - ω φαίνομαι ὁμοίως εὐλογος· *συνδοκεῖ* (ἀπρόσ.) ὑπάρχει ἡ αὐτὴ γνώμη· *σοὶ συνδοκεῖν* χρεῶν 71 πρέπει νὰ συμφωνήσῃς μαζί μου.

σύνδρομάς ἡ συντρέχουσα, συγχοροῦσα 124, συμπληττομένη· πέ-
 τραι συνδρομάδες 421 αἱ Συμπληγάδες.

συνεκπονέω - ᾧ συμπράττω, βοηθῶ εἰς τὴν ἐκτέλεσιν.

συνεκτραφεῖς τῷ Ὁρέστη εἶναι ὁ Πυλάδης (709), διότι ὁ Ὁρ.
 ἀνετράφη ἐν τῷ ἀνακτόρῳ τοῦ Στροφίου, ἀποσταλεῖς εἰς αὐτὸν ὑπὸ τῆς
 Ἡλέκτρας μετὰ τὸν φόνον τοῦ πατρὸς των.

συνερείδω συσφίγγω· οἶδε χωροῦσι δίδυμοι συνερισθέντες χέρας
 δεσμοῖς 456 νά, ἔρχονται οἱ δύο, ἔχοντες τὰς χεῖρας σφικτὰ συνδεδε-
 μένας (ἐνν. ὀπίσω ἀπὸ τὴν ῥάχιν) με δεσμά. Διεσώθησαν σαρκοφάγοι,
 ἐπὶ τῶν ὁποίων εἰκονίζεται ἡ σικηνὴ αὕτη : Σκύθης με ἀσιατικὴν περι-
 βολὴν ὀδηγεῖ τὸν Ὁρέστην καὶ τὸν Πυλάδην εἰς τὴν Ἰφιγένειαν, ἡ
 ὁποία ἰσταμένη πλησίον τοῦ ἀγάλματος τῆς Ἀρτέμιδος τοὺς παρατηρεῖ
 ἔχουσα συμπεπλεγμένας τὰς χεῖρας· ὕπισθεν τοῦ ἀγάλματος ἀνθρωπίνῃ
 κεφαλῇ ἐμπεπηγμένη εἰς κλάδον πεύκης.

σύνοδος συναπάντημα· κινᾶται σύνοδοι θαλάσσης 392 εἶναι ὁ Βόσ-
 πορος, ὅπου γίνεται ἡ σύνοδος τῶν ὑδάτων τοῦ Εὐξείνου καὶ τῆς Προ-
 ποντίδος. Κατὰ τὸν μῦθον ὠνομάσθη Βόσπορος, διότι ἐπέρασεν ἐκεῖθεν
 ἡ βοῦς (βοὸς πόρος), δηλ. ἡ κόρη τοῦ βασιλέως τοῦ Ἄργους Ἰνάχου
 Ἰώ, ἥτις μεταμορφωθείσα ὑπὸ τῆς ζηλοτύπου Ἥρας εἰς ἀγελάδα καὶ
 ὑπὸ οἴστρου (βλ. λέξις) ἐλαυνομένη περιεπλανᾶτο, μέχρις ὅτου εὔρε
 τὴν ἡσυχίαν της εἰς τὴν Αἴγυπτον.

συναμαίμων = ὄμαιμος (ὁ ἰδέ).

συντίθημι θετω μαζί· συντίθημι εἰς ἔν 1016 συνδυάζω.

σύντροφος ὁ ὁμοῦ τραφεῖς. Διὰ τὸ ἔλον χωρίον 1119 βλ. δυσδαι-
 μονία.

σφαγεῖον ἀγγεῖον εἰς ὃ ἔρρεε τὸ αἷμα τῶν σφαζομένων ζώων· ἐς
 χέριβας τε καὶ σφαγεῖα 335 διὰ νὰ βαντισθοῦν με ἡγιασμένον ὕδωρ
 καὶ νὰ σφαγοῦν.

σφέ, αἰτ. τοῦ σφεῖς, αὐτοῦς, αὐτὰς (παρὰ τοῖς τραγικοῖς καὶ ἐνι-
 κοῦ ἀριθμοῦ).

σχέτλιος δυστυχής, ἄθλιος· σχέτλιοι πομπαὶ 651 « μαῦρο ταξίδι »
 ἐνν. τοῦ Πυλάδου).

σχημα 246 περιβολή.

τάμὰ ἐν 1195 ἔχει δύο σημασίας : α') τὰ ἱερατικά μου καθήκοντα
 (οὕτως ἀντιλαμβάνεται αὐτὸ ὁ Θόας), β') τὸ σχέδιον τῆς φυγῆς μου.

τάνοντα τὰ ἐνόητα.

Ταντάλειος ὁ ἀνήκων εἰς τὸν Τάνταλον καὶ (τὸ ἐπίθ. ἀντὶ τοῦ πατρωνυμικοῦ *Τανταλίδης*) ὁ υἱὸς τοῦ *Ταντάκου*· πρβλ. *Ἀγαμεμνόνειος*, *Τυνδαρεία*.

Τάνταλος βασιλεὺς τῆς Φρυγίας, πατὴρ τοῦ Πέλοπος. Κατὰ τὸν μῦθον καλέσας εἰς γεῦμα τοὺς θεοὺς παρέθεσεν εἰς αὐτοὺς φαγητὸν παρασκευασθὲν ἀπὸ τὰς σάρκας τοῦ υἱοῦ του, τὸν ὅποιον εἶχε σφάζει. Ἄλλ' οἱ θεοὶ (πλὴν τῆς Δήμητρος) τὸ ἀντελήφθησαν καὶ τὸν μὲν Πέλοπα ἐπανέφεραν εἰς τὴν ζώην, τὸν δὲ Τ. κατεκρήμνισαν εἰς τὸν Τάρταρον· τὰ *Ταντάλου* θεοῖσιν ἐστιάματα 387 τὸ ὑπὸ τοῦ Τ. εἰς τοὺς θεοὺς παρατεθὲν γεῦμα· τὸ ἐστιάματα ἐπέξηγεῖται διὰ τοῦ ἠσθῆναι βορᾶ παιδὸς (388), ὑποκείμενον δὲ τοῦ ἠσθῆναι ἐννοεῖται τὸ θεοὺς.

τάπιχώρια 280 τὰ ἐπιχώρια, τὰ θυσιαζόμενα κατὰ τὴν συνήθειαν τοῦ τόπου.

ταραγμός σύγχυσις.

ταρβέω - ὦ φοβοῦμαι.

ταρσός τὸ πλατὺ μέρος τῆς κώπης καὶ αὐτὴ ἡ κώπη· 1346 βλ. *πίτυλος*.

τάσσομαι· ποῦ πόνου τετάξεται ἡμῖν ; 1064 εἰς ποῖον σημεῖον τοῦ ἀγῶνος θὰ τὸν τοποθετήσωμεν ; τί ἔργον θὰ τοῦ ἀναθέσωμεν ;

Ταυρικὴ (*χθών*) ἡ χώρα τῶν Ταύρων.

Ταῦροι λαὸς σκυθικὸς κατοικῶν τὴν Ταυρικὴν χερσονήσον, τὴν σημερινὴν Κριμαίαν.

Ταυροπόλος ἐπωνύμιον τῆς Ἀρτέμιδος. Πρὸς τιμὴν τῆς θεᾶς ἐτελοῦντο εἰς τὰς Ἀραφηνίδας Ἀλάς τῆς Ἀττικῆς τὰ *Ταυροπόλια*. Ὁ Εὐρ. νομίζει (1454) ὅτι τὸ *Ταυροπόλος* παράγεται ἐκ τῶν λέξεων *Ταυρικὴ* καὶ (*περι*) *πολῶ*· ἡ ἐτυμολογία αὕτη δὲν εἶναι βεβαίως δυνατὸν νὰ εἶναι ὀρθή, ἀλλὰ καὶ σήμερον δὲν εἶναι ἀσφαλῶς γνωστὸν πόθεν παρήχθη ἡ λέξις· (ἀρχικῶς ἐσήμαινεν ἴσως : ἡ ὀχουμένη ἐπὶ ὀχήματος συρομένου ὑπὸ ταύρων ἢ ἡ θηρεύουσα ταύρους ἢ ἡ προκαλοῦσα ταυρομαχίας).

τάφ' 540 τὰ ἀπό.

τέγγω βρέχω.

τεκνόμαι - οὔμαι τίκτω· 1262 βλ. *Χθών*.

τέκος τό, τέκνον.

τεκταίνομαι 951 *μηχανεύομαι*, *τεχνηέντως* καθιστῶ.

τελευταία δωρ., άττ. *τελευτή*, τέλος· ά δ' έπ' αὐτοῖσι *τελευταία* τίς ένν. *έσται*) ; 873 έπειτα δέ άπ' αὐτά ποῖον θά εἶναι τὸ τέλος ;

τέρψις : *ές τέρψιν εἶμι* 797 θά ἀπολαύσω τῆς τέρψεως.

τεῦχος τό, άγγεῖον.

τέχνη 53 έργον, άξίωμα· *τιμῶ τήνδε τέχνην ξενοκτόνον* άσκῶ αὐτὸ τὸ έργον μου, τὸ ὁποῖον συνίσταται εἰς τὸ νά θυσιάζω τοὺς ξένους (κυρ. νά έκτελῶ τὰ προκαταρκτικά τῆς θυσίας)· *τέχναι* 24 δόλοι, *τεχνάσματα*· *Ὀδυσσεώς τέχναι*, διότι τοῦ Ὀδ. ἐπινόησις ἤτο νά καλέσουν τὴν Ἰφ. εἰς τὴν Αὐλῖδα ὑπὸ τὸ πρόσχημα ὅτι θά τὴν ένύμφευσεν μὲ τὸν Ἀχιλλέα, ένῶ έπρόκειτο νά τὴν θυσιάσουν· *τέχνην θέμενος* 712 δόλω χρησάμενος.

τέχνημα 1355 τέχνασμα.

τηλόσε μακράν.

τηλύγετος ὁ εύρισκόμενος πολὺ μακράν τῆς πατρίδος του.

τημελέω - ῶ φροντίζω· (παρ' ἡμῖν σύννηθες τὸ *ἀτημέλητος*).

τίθημι : *τίθημι ἴχνος ποδός* 752 πατῶ τὸ πόδι μου· *τίθεμαι παρ' οὐδέν* 732 παραμελῶ· *εἰ τίθεμαι τὸ έμαντοῦ* 1003 τακτοποιῶ τὴν ὑπόθεσιν μου· σύντ. : *σὺ τύχοις άν νόστου θέμενος τὸ σαυτοῦ* εἰ.

τιμή : *τιμὰς ἔχω* 748 ἔχω τὸ άξίωμα (τῆς ἱερείας).

τιμωρέω - ῶ (μετὰ δοτ.) βοηθῶ, ἱκανοποιῶ· *τιμωρέομαι* - οὔμαι (μετ' αἰτιατ.) τιμωρῶ, έκδικουῦμαι.

τίνω πληρώνω· *δίκασι τίνω* 339 τιμωροῦμαι· *τίνομαι* (άόρ. *έτεισάμη* 78) λαμβάνω έκδίκησιν.

τλάμων δωρ., άττ. *τλήμων*, τάλας, δυστυχής.

τλήσομαι μέλλ. ῥήματος μὴ άπαντῶντος έν τῷ ένεστῶτι, άόρ. *έτλην*, παρακειμ. *τέτληκα*· τὰ δεινά *τλήσεται* 617 θά κάμη αὐτὸ τὸ φοβερόν τόλμημα.

τόκος τοκετός· *τόκοις βαρύνεται* 1228 εἶναι έγκυρος.

τριγλυφος έπίθ., ὁ ἔχων τρεῖς γλυφάς· ὡς οὐσιαστ. ἡ *τριγλυφος* καὶ τὸ *τριγλυφον* μάρμαρον ἔχον γλυφάς παραλλήλους καὶ τιθέμενον ὑπὲρ τὸ έπιστύλιον τῶν δωρικοῦ ῥυθμοῦ ναῶν· μεταξὺ τῶν τριγλύφων, αἵτινες κατὰ τοὺς παλαιοτάτους χρόνους ἤσαν τὰ άκρα τῶν δοκῶν, ἔμενον κενά, ὅπαί· άργότερον έκαλύφθησαν διὰ πλακῶν, αἵτινες έκλήθησαν *μετόπαι*.

τροχήλατος ὁ ἐπὶ τροχῶν ἔλαυνόμενος· *μανία τροχήλατος* 82 άναγκάζουσα τὸν ὑπ' αὐτῆς κατεχόμενον νά τρέχη ταχέως.

τυγχάνω 1321 ἐπιτυγχάνω· βλ. θαῦμα.

Τυνδαρεία ἡ ἀνήκουσα εἰς τὸν Τυνδάρεων καὶ (τὸ ἐπίθετον ἀντὶ τοῦ πατρωνυμικοῦ Τυνδαρίς) ἡ κόρη τοῦ Τυνδάρεω· ἐν 5 ἡ Κλυταίμηστρα· πρβλ.: Ἀγαμεμνόνειος, Ταντάλειος.

τύχη: τὰς τύχας τίς οἶδ' ὅτι τοιαῖδ' ἔσονται; 475 τίς οἶδεν ὧτι αἱ τύχαι ἔσονται τοιαῖδαι; τὸ τὰς τύχας κατὰ πρόληψιν δὸς τῇ τύχῃ 501 ἀπόδωσέ το εἰς τὴν τύχην· μία τύχη ἔχει 1065 μία τύχη ἀναμένει· ποίας τύχας; 1209 τί πράγματα;

ὕβριζω κάνω κατάχρησιν τῆς δυνάμεώς μου, παρεκτρέπομαι· οὐ που νοσοῦντας ὕβρισεν δόμους; 930 δὲν πιστεύω νὰ παρεξεστράπη εἰς αὐθαιρεσίας ἐναντίον τοῦ εἰς κακὴν κατάστασιν εὐρισκομένου οἴκου.

ὕδραίνω βρέχω, χύνω, βαντίζω. Διὰ τὸ ὄλον χωρίον 159 κ.έ. βλ. κρατήρ.

ὕλοφορβός ὁ εἰς τὰ δάση βόσκων.

ὕμέναιος τραγοῦδι τοῦ γάμου.

ὕπείκω ὑποχωρῶ, φεύγω· τὸ νῦν ὑπέικον 327 τὸ τμημα (τῶν βοσκῶν), τὸ ὅποιον εἶχε πρότερον ἀποσυρθῆ.

ὕποπτεῦω 1036 μαντεύω.

φάος φῶς· βλέπω φάος 674, ὄρω φάος 564 ζῶ· πρβλ. 608.

φάραγξ χάσμα, ῥήγμα.

φᾶρος τό, ὕφασμα· καλύπτρα· 1150 βλ. γένυς.

φάσγανον ξίφος· βάλλω φ. 785 καταφέρω, ἐμπήγω.

φάσματα 42 ὄνειρα. Οἱ ἀρχαῖοι ἐπίστευον ὅτι ἡ ἔκθεσις (ἀφήγησις) τῶν ὀνείρων των εἰς τὸν ἥλιον καὶ τὸν καθαρὸν ἀέρα ἦτο ἀποτροπή (ἄκος) τοῦ ἐξ αὐτῶν ἐνδεχομένου κινδύνου. Ὁ Εὐρ. χρησιμοποίησεν τὸ ἔθιμον τοῦτο, διὰ νὰ δικαιολογήσῃ τὴν ἔξοδον τῆς Ἰφ. ἐκ τοῦ ναοῦ.

φαῦλον τό, φαυλότης, κακοῦργα ἔνστικτα· ἐς τὴν θεὰν τὸ φαῦλον ἀναφέρω 390 εἰς τὴν θεὰν προσάπτω ἄκακοῦργα ἔνστικτα.

φαῦλος 305 ἀνίκανος.

φέρομαι προσπαθῶ νὰ ἀποκτήσω· φέρομαι βάρος ὄλβου 416 κνηγῶ τὰ μεγάλα πλοῦτη.

φεύγω 512 εἶμαι φυγᾶς (βλ. ἐκόν)· 1004 ἀποφεύγω, παραιτοῦμαι ἐκ φόβου· σύντ.: οὐ μὴν φεύγω γέ τι (οὐδόλως παραιτοῦμαι τοῦ τολμήματος), οὐδ' εἰ χρεῶν με θανεῖν σώσασάν σε.

φθάνω προφθάνω, προλαμβάνω· ἔφθης μὲ μικρὸν 669 α ἀπὸ λίγο

μ' ἐπρόλαβες », « αὐτὸ θὰ ἔλεγα κι' ἐγὼ τώρα »· φθάσας λέγεις 669 προλαβὼν λέγεις.

φθονέω - ᾧ ἀποκρύπτω ἐκ φθόνου· τί φθονεῖς τοῦτο; 503 τί σέ πειράζει τὸ νὰ πῆς;

φιλοικτίρμων ψυχοπονετικός.

φιλόπλουτος 411 βλ. αἶξω.

φιλότης φιλία· (ἐσμὲν ἀδελφῶ) φιλότητί γε εἴμεθα ἀδελφοὶ κατὰ τὴν φιλίαν, ἀδελφικοὶ φίλοι.

φιλόφρων φίλα φρονῶν, φιλικῶς διακείμενος.

φίλτρον μέσον διεγειροῦν τὴν ἀγάπην, θέλγητρον· φίλτρον τι 1182 κάτι εὐχάριστον.

Φινειδης ἀπόγονος τοῦ Φινέως, βασιλέως τοῦ Σαλμυδησοῦ τῆς Θράκης· αἱ ἀκταὶ τῶν Φινειδῶν 442 ἐξετείνοντο παρὰ τὸν Εὐξεινον ἀπὸ τοῦ Θρακικοῦ Βοσπόρου μέχρι τῆς Θυριάδος ἄκρας (σήμερον Νιάδα) καὶ ἦσαν ἄνθρωποι, ποτὲ δὲν ἠσύχαζον ἀπὸ τὴν τρικυμίαν.

φόβος 1037 βλ. ὄσιος.

φόνος 1230 μίασμα ἐκ φόνου.

φράζω 1267 ἀποκαλύπτω· βλ. ὄνοφερός.

φροιμιάζομαι προσιμιάζομαι, λέγω τὸ προοίμιον· τί φροιμιάζη νεοχρόν; 1162 τί δυσάρεστα νέα προμηγύει τὸ προοίμιόν σου;

φρονέω - ᾧ φρονῶ εὖ 353 εἶμαι εὐνοϊκᾶ διατεθειμένος, συμπαθῶ· βλ. δυστυχής· φρονῶ μέγα 503 μεγαλοφρονῶ, εἶμαι ἀλαζών.

φροντιστέον δεῖ φροντίζειν· 467 σύντ.: φροντιστέον μοι πρῶτον ὡς τὰ τῆς θεοῦ ἔχη καλῶς ὅπως τὰ τῆς λατρείας τῆς θ. ἐκτελῶνται καλῶς.

φροῦδος (πρὸ ὁδοῦ) ὁ ἀπελθὼν καὶ ἄφαντος γενόμενος· βεβᾶσι φροῦδοι 1289 « ἔφυγαν καὶ πᾶνε »· φροῦδος σιθεῖς 1294 ἔφυγε βιαστικά.

φῶς: ὄρῳ φῶς 608 ζῶ· πρβλ. 564 καὶ 674.

φωσφόρος δηλ. φῶς (πυρσόν) κρατοῦσα θεὰ εἶναι ἢ Ἄρτεμις ὡς προσωποποιήσις τῆς σελήνης.

χαλάω - ᾧ χαλαρώνω· χαλῶ κλήθρα 1304 ἀνοίγω τὴν θύραν.

χάρις: φέρω χάριν 14 χαρίζομαι, προξενῶ εὐχαρίστησιν· τίθεμαι χάριν 602 καταθέτω εὐεργεσίαν, διὰ νὰ δύναιμι νὰ εἰσπράξω εὐγνωμοσύνην· χάριν ἐμήν 1444 πρὸς χάριν μου· 631 βλ. λείπω.

χείρ: ἐς χεῖρας· ἤλθε 941 ἔλαβε τὴν λύσιν του διὰ τῶν χειρῶν μου, « δόθηκε νὰ τὸ λύσω ἐγώ ».

χειρόμοι - οὔμαι κάνω υποχείριον, κυριεύω.

χερνίπτομαι βραντίζω με ἡγιασμένον ὕδωρ.

χέρνιψ ἡ, ὕδωρ διὰ νίψιμον τῶν ἡχειρῶν· συχρὸν ἐν τῷ πληθ. *χέρνιψες* ἡγιασμένον ὕδωρ, ἀγνισμὸς δι' ἡγιασμένου ὕδατος· 643 βλ. *ῥανίς*.

χθόνιος ὁ ἀνήκων εἰς τὴν χθόνα, τὴν γῆν· *μαντεῖον Χθόνιον* 1247 *μαντεῖον τῆς Χθονός, τῆς Γαίας*.

χθῶν - χθονός ἡ, γῆ.

Χθῶν ἡ γῆ ὡς θεά, ἡ Γῆ, ἡ Γαῖα· *νύχια Χθῶν ἐτεκνώσατο φάσματ' ὄνειρων* (ἀρσ.) 1263 ἡ Χθῶν ἐγέννησε τὰς νυκτερινὰς ὄπτασις τῶν ὄνειρων, δηλ. συνέστησε τὴν ὄνειρομαντείαν, ἔδρυσεν ὄνειρομαντεῖον. Ἡ Χθῶν ἐπραξε τοῦτο, ἵνα ἀνταγωνισθῇ τὸ μαντεῖον τοῦ Ἀπόλλωνος. Οἱ προσερχόμενοι εἰς τὰ ὄνειρομαντεῖα κατεκλίνοντο εἰς σκοτεινὰ ὑπόγεια καὶ ἀπὸ τὰς μυστηριώδεις φωνάς, τὰς ὁποίας ἤκουον, συνήγον συμπεράσματα περὶ τοῦ μέλλοντος, ἢ ἐμφανιζόμενος εἰς αὐτούς, ἐνῶ ἐκοιμῶντο, ὁ θεὸς ἔδιδε τὸν χρησμόν.

χιλιοναύτας δωρ., ἀττ. *χιλιοναύτης*, ὁ συγχείμενος ἐκ χιλίων νεῶν (λέγεται καὶ *χιλιόναυς*)· *κλεινὰ κώπια χιλιοναύτας μυριοτευχῆς* 141 ἐνδοξος στόλος χιλίων νεῶν καὶ φέρων μυρίου ἐνόπλους.

χοαί προσφορὰ ὑγρῶν (συνήθως μέλιτος, οἴνου, ὕδατος) πρὸς νεκρούς. Ἐν 61 ἡ Ἰφιγένεια εὐρισκομένη ἐν Ταύροις (*παροῦσα*) προσφέρει χοάς πρὸς τιμὴν τοῦ ἀδελφοῦ μακρὰν κειμένου (*ἀπόντι*).

χοήρης ὁ χρησιμεύων εἰς τὴν ἐορτὴν τῶν Χοῶν· *χοῆρες ἄγγος Παλλάδος τιμῶν λεῶν* 960 ὅτι δηλ. ὁ λαὸς τῆς Παλλάδος τελεῖ «τὴν ἐορτὴν τοῦ χοήρους ἄγγους», δηλ. τὴν ἐορτὴν, καθ' ἣν ἕκαστος Ἀθηναῖος ἔχει ἐνώπιόν του ἄγγεῖον περιέχον ἓνα χοῦν ἀκράτου οἴνου καὶ πίνει ἐξ αὐτοῦ. Ἡ ἐορτὴ αὕτη, οἱ *Χόες*, ἦτο ἡ δευτέρα ἡμέρα τῶν Ἀνθεστηρίων, Διονυσιακῆς ἐορτῆς, ἣτις ἐτελεῖτο κατὰ τὸν μῆνα Ἀνθεστηριῶνα (κατὰ τὰς ἀρχὰς τῆς ἀνοξίσεως) καὶ διήρκει ἐπὶ τρεῖς ἡμέρας· κατὰ τὴν δευτέραν ταύτην ἡμέραν ὁ λαὸς συνηθροίζετο εἰς χῶρον ἱερὸν τοῦ Διονύσου καὶ, ἀφοῦ ἔτρωγον, ἐγένετο ἀγὼν οἴνοποσίας· ὁ πρῶτος κενώσας τὸ χοῆρες ἄγγος (χοῆς = 3,28 λίτραι, 1 ὀκ. καὶ 64 δράμια) ἐλάμβανεν ὡς βραβεῖον ἀσκὸν οἴνου. Κατὰ τὴν πρώτην ἡμέραν τῶν Ἀνθεστηρίων, τὴν *Πιθογιάν*, ἤνοιγον πίθους νέου οἴνου, κατὰ δὲ τὴν τρίτην, τοὺς *Χύτρος*, προσέφερον εἰς τὸν Διόνυσον καὶ τὸν Χθόνιον Ἑρμῆν σπόρους καὶ ἄνθη ἀπὸ ἀγγεῖα, τὰ ὁποῖα ἐλέγοντο *χύτροι*. Ὁ περὶ τῆς φιλοξενίας τοῦ Ὀρέστου μῦθος εἶναι αἰτιολογικός, ἐπενοήθη δηλ. πρὸς ἐρμηνείαν τοῦ ἐθίμου.

χόρτος τόπος περιφραγμένος, περίβολος, κήπος (λατ. hortus)·
Ευρώπα χόρτων ευδένδρων 134 ή έχουσα κήπους με ώραϊα δένδρα·
ή γεν. αντί επιθέτου.

χραίνω μολύνω.

χρεών τό, ή ανάγκη, τὸ μοιραῖον. Πρὸς τὸν στίχον 1486 (τὸ χρεῶν
σοῦ τε καὶ θεῶν κρατεῖ) πρβλ. τὸ τοῦ Σιμωνίδου : ἀνάγκα δ' οὐδὲ θεοὶ
μάχονται.

χρήζω ἔχω χρεῖαν, ἐπιθυμῶ, ἐπιζητῶ.

χρήματα 756 ἀποσκευαί, φορτίον.

χρήσας 78 χρησιμοδοτήσας, με τὸν χρησμὸν ποῦ μοῦ ἔδωσες, μτχ.
ἀόρ. τοῦ χράω.

χρηστήριον (βλ. προηγουμένην λέξιν) μαντεῖον.

χρονίζω χρονοτριβῶ, ἀργοπορῶ.

χρόνος : χρόνῳ 1336 ἔπειτα ἀπὸ πολλῆν ὥραν.

χρυσήρης χρυσοστόλιστος.

χὺμῖν καὶ ὑμῖν (κρᾶσις)· 1299 βλ. μέτεστι.

χωρέω - ᾶ προχωρῶ· ἐχώρει στόμια 1392 προухώρει πρὸς τὴν
ἔξοδον τοῦ λιμένος.

χωρίζω : τούτου χωρισθεῖς(α) 1002 ἐὰν χωρισθῶ ἀπὸ αὐτὸ (τὸ
ἄγαλμα), δηλ. ἐὰν μόνον τοῦ ἀγάλματος ή μεταφορὰ εἰς τὸ πλοῖον
κατορθωθῆ.

χῶσον 702 προστακτ. ἀορ. τοῦ χῶω χέω εἰς τὸ αὐτὸ μέρος, συσσω-
ρεύω, σχηματίζω ὕψωμα (τύμβον) διὰ συσσωρεύσεως χῶματος.

ψεύδομαι 711 ἀπατῶ.

ψῆφος 945 καὶ 969 δικαστήριον (μετων.)· ὁσία ψῆφος 945 ἱερὸν
δικαστήριον. Πράκειται περὶ τοῦ Ἀρείου Πάγου, ὅστις ἰδρύθη κατὰ
τὴν παράδοσιν Ἀρεῖ, διὰ τὸν Ἄρ. διὰ τὰ νὰ δικασθῆ ὁ Ἄρ., ὅταν ἐφόνευσε
τὸν υἱὸν τοῦ Ποσειδῶνος Ἀλιφρόβιον· τοῦτο εἶναι τὸ χρεῶν μίασμα
946 φοινικὸν μίασμα. Ἡ ὀρθή ἐτυμολογία τῆς λ. Ἀρειος εἶναι ἐκ τοῦ
Ἄραι (Εὐμένιδες), ᾧν ὑπῆρχεν ἱερὸν (ἄντρον) ὑπὸ τὸν βράχον.

ψόγος 686 κακογλωσσιά.

ψόφος θόρυβος, κτύπος, ἤχος.

ψυχορραγῆς ψυχορραγῶν, ψυχομαχῶν.

ὠδῖς - ἴνος ή, συνήθως εἰς τὸν πληθ. ὠδῖνες πόνοι τοῦ τοκετοῦ. Ἐν

1102 *φίλη* ὠδὶς τῆς Λητοῦς, δηλ. γλυκεῖαι ἀναμνήσεις τῆς ὥρας τοῦ τοκετοῦ τῆς, εἶναι τὸ περιβάλλον, ἐντὸς τοῦ ὁποίου ἔγινεν ὁ τοκετός : ὁ Κύνθος, ὁ φοῖνιξ, ἡ δάφνη, ὁ θαλλὸς τῆς ἐλαίας· κατὰ ταῦτα τὸ ὠδῖνα εἶναι παράθεσις εἰς τὰς προηγουμένας αἰτιατικὰς.

ὠή ἔ σὺ, ἔ σεῖς.

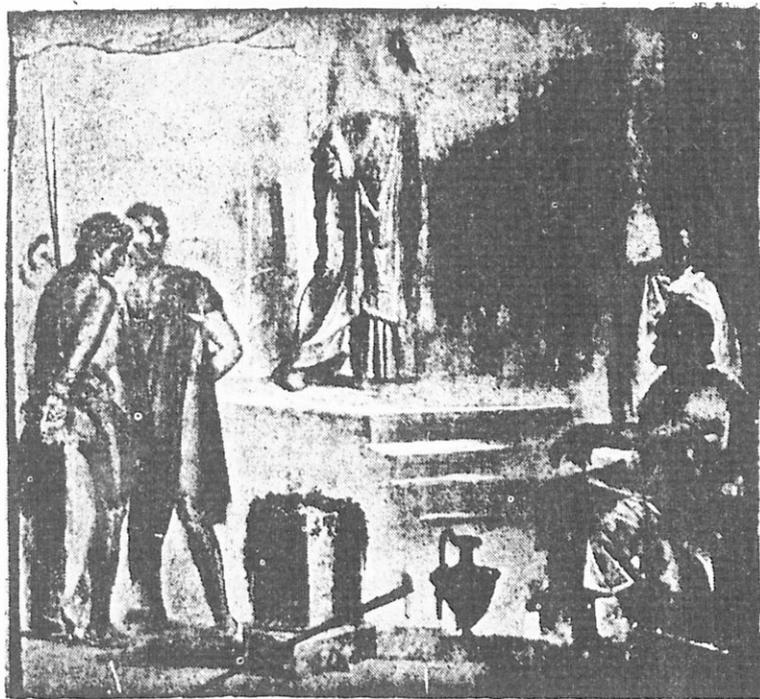
ὠκύπομπος καὶ **ὠκυπομπός** (1137, 1427) ταχύς.

ὠλένη πῆγυς τῆς χειρός· 966 χεῖρ· ὠλέναι ἄκραι 283 τὰ ἄκρα τῶν χειρῶν.

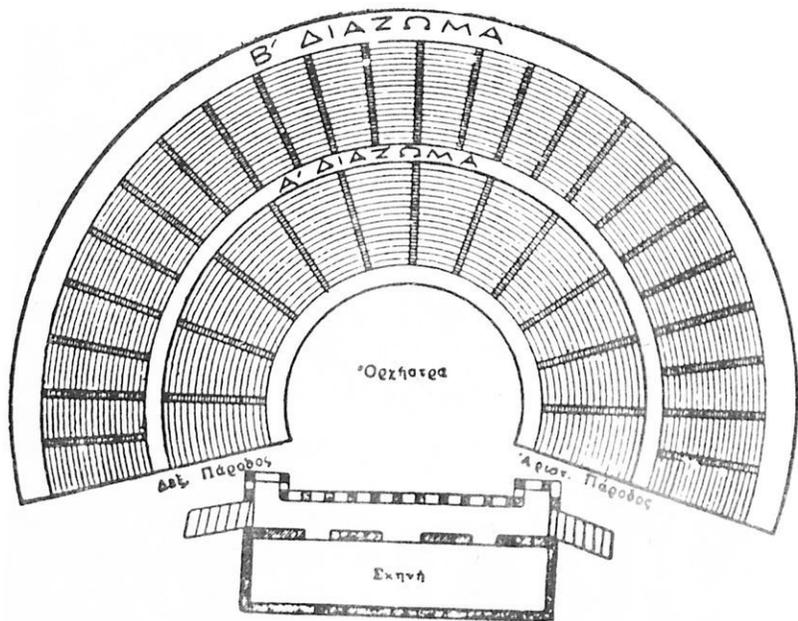
ὠς 1179 χρον. σύνδ. (μόλις)· 144, 480 αἰτιολ. (διότι)· 609 ἐπιφ. ὡς εὖ 533, 540 τί ὠραῖα, πόσον καλά· ὡς ἦσθον καλῶς 1180 ἀφοῦ τόσον ὠραῖα τὸ ἀντελήφθης· ὡς εἰκότως σε πᾶσα θαυμάζει πόλις 1214 πόσον δίκαιον ἔχουν ὅλοι οἱ πολῖται πού σε θαυμάζουν.

ὠσαίατο 326 = ὠσαιντο (εὐκτ. μέσ. ἀορ., γ' πληθ., τοῦ ὠθῶ).

ὠφελον ἀορ. β' τοῦ ὀφείλω ἐν χρήσει ἐπὶ εὐχῆς μὴ ἐκπληρουμένης· ὡς μήποτ' ὠφελόν γε (ἐνν. εἰδέναί) 518 μακάρι νὰ μὴν τὴν ἐγνώριζα ποτέ· τὸ ἰδὼν (μηδ' ἰδὼν ὄναρ) ἐκ τοῦ ἐννοουμένου εἰδέναί.

Ὁ Ὀρέστης καὶ ὁ Πυλάδης εἰς τὴν χώραν τῶν Ταύρων
(Τοιχογραφία Πομπηίας)

Ἄρχαιον Θέατρον

ΕΥΡΗΠΙΔΟΥ ΤΡΑΓΩΔΙΩΝ

A. ΕΙΣΑΓΩΓΗ	Σελ. 3
B. ΙΦΙΓΕΝΕΙΑ Η ΕΝ ΑΥΛΙΔΙ	
1. Κείμενον	» 31
2. Έρμηνευτικά σημειώσεις	» 87
Γ. ΙΦΙΓΕΝΕΙΑ Η ΕΝ ΤΑΥΡΟΙΣ	
1. Κείμενον	» 171
2. Έρμηνευτικά σημειώσεις	» 221

Έξωφύλλον Ζωγράφου Τ. ΧΑΤΖΗ

ΕΚΔΟΣΙΣ ΗΗ/ΙΘ, 1972 (V) — ΑΝΤΙΤΥΠΑ 131.000 — ΣΥΜΒΑΣΙΣ : 2236/11 - 4 - 1972
Έκτύπ.: Χ. ΠΑΛΟΥΜΠΑ - Δ.ΧΕΛΜΗ Ο.Ε. — Βιβλιοδ.: Π. ΟΚΤΩΡΑΤΟΥ - Κ. ΚΟΥΚΙΑ Ο.Ε.

